Ngindo New Testament 2015

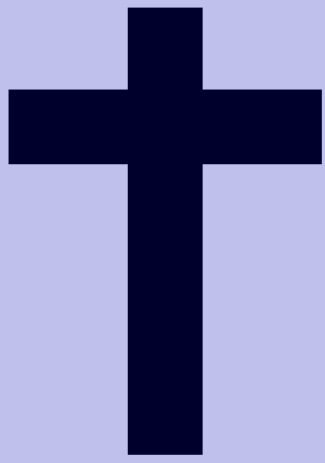

The New Testament in the Ngindo language of Tanzania, 2015

Ngindo New Testament 2015

The New Testament in the Ngindo language of Tanzania, 2015

copyright © 2015 The Word for the World

Language: Ngindo

Translation by: The Word for the World

Contributor: The Word For The World

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-02-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
d5116cc2-3c1c-51ad-b1b2-7dde35a6f8cb

Contents

Matayo 1
Maluko 39
Luka 63
Yohana 103
Itendwa 132
Akaloma 170
1 Akakolinto 186
2 Akakolinto 201
Akagalatia 212
Akaefeso 218
Filipi 224
Kolosai 228
1 Akasesalonike 232
2 Akasesalonike 236
1 Timoteo 239
2 Timoteo 244
Tito 248
Filemoni 251
Ebulania 253
Yakobo 265
1 Petulo 270
2 Petulo 275
1 Yohana 278
2 Yohana 283
3 Yohana 284
Yuda 285
Kuekuligwa 287

Nhwalo Gwambone oguandikigwe na Matayo Kilongoi

Nhwalo Gwambone oguandikigwe na Matayo nga gumwe kati ja itabu ncheche Mulilagano Liyono yenie ilanduli kutama kwa Yesu Kilisto padunia. Kila kitabu kikemigwa, "Injili" mana gakwe, "Nhwalo Gwambone." Yenie iandikigwa kuboka pukujomoka Yesu, uandikigwa na Matayo na Maluko na Luka na Yohana. Akachomi bamanyi kipolaje chaka chuandikigwa nhwalo gwambone gwa Matayo, bapemelelanga pangaje uandikigwa chaka cha 60 kuboka pukubelekwa Kilisto. Uyo bamanyije paali puandikigwa, nambu ajingi baachanga gwenio uandikigwa ku Palestina andaje ku kilambo chuku Yelusalemu.

Nhwandiki Matayo ojwakiba ntocha kodi, tango nu kupambuligwaje na Yesu kube napunji jwakwe. Uyo amanyikana ku liina lya Lawi. Matayo akiba jumwe kati ja achandundame komi na abena na baandakila akachomi biki Yahudi. Ganga gabonekana kipola gambu gwatumi majandiko kupeta 60 kuboke mu lilagano lya lolo. Apala kulaya kutenda Yesu nga Masia, Nkomboi jwenio nga ojwalondoligwa na akalondoli. Kabe Matayo alongi kipola muno kukulenga kingwana cha uhuke jwa Nnoongo Akayahudi bayobalela kutenda Masia akaba nngwana jwa chilikali padunia. Matayo alanduli kipola kukana mawacho genia nu kulaya kingwana chu uhuke cha Nnoongo.

Nhwalo Gwambone gwa Matayo nga kitabu chu kualala kutumbu mu Nhwalo Gwambone gambu gwa mapungu gakwe goa agatumike kuboka Majandiko ga lolo. Genia galonda Malagano mabena. Akachomi balenga Matayo ajigite kengama andi pikibi kitabu cha Musa, chenie nga kitabu chukutumbula mu Lilagano lya Lolo. Matangacho ga Yesu ga pikitombi (Matayo lipungu lya 5-7). Gawechi kulandanikigwa na chalia ja Nnoongo jampa Musa (Kombake Tolati 19:3-23:33).

Agabi mukitabu

Matayo mu kitabu chakwe atumbwi kulenga nhwalo gu kubelekwa kwa Yesu Kilisto na atumbwi na kulenga nhwalo gu liengo lyakwe mulipungu lya 1-4.

Kabe Matayo alengite kipola nhwalo gwa liengo lya Yesu nu kubola kwakwe kwoa mulipungu lya 5-25.

Matayo ajomole kitabu chakwe kukulanduli panakati ji liengo lya Yesu mu kiu chakwe nu kuyoka kwakwe (Lipungu lya 26-28).

Lungolo lwa Yesu
(Luka 3:23-38)

1 Lungolo lwa Yesu Kilisto, kibelei cha Daudi, ngi kibelei chu Ulaimu.
2 Kuboka pu Ulaimu kuika Nngwana Daudi, yenje ngi ibelei yenie, Ulaimu ngapoto mwana Isaka, Isaka ngapoto mwana Yakobo, Yakobo ngapoto mwana Yuda, ni inunu yakwe,
3 Yuda ngapoto mwana Felisi na Zela amamundu bakiba Atamali, Pelisi ngapoto mwana Esiloni, Esiloni ngapoto mwana Lami.
4 Lami ngapoto mwana Aminadabu, Aminadabu ngapoto mwana Nashoni na Nashoni ngapoto na mwana selemani,
5 Selemani ngapoto mwana Boazi amamundu Laabu. Boazi ngapoto mwana Obedi amamundu Lutu, Boazi na Lutu bakibanga achikibelei ba Obedi, Obedi ngapoto mwana Yese,
6 Yese nga ngapoto mwana Nngwana Daudi. Daudi ngapoto mwana Solomoni amamundu abakiba anaba Uliya.
7 Solomoni ngapoto mwana Leoboamu, Leoboamu ngapoto mwana Abiya. Abiya ngapoto mwana Asa,
8 Asa ngapoto mwana Yaashafati, Yaashafati ngapoto mwana Yolamu, Yolamu ngapoto mwana Uzia,
9 Uzia ngapoto mwana Yotamu, Yotamu ngabe na mwana, Aazi ngapoto mwana Ezekia.
10 Ezekia ngapoto mwana Manase, Manase ngapoto mwana Amoni, Amoni ngapoto mwana Yosea.
11 Yosea ngapoto mwana Yekonia, na akanung'una. Kingobu chenie kikiba kiamo Akayahudi kapeleka kukilambo chuku Babiloni.
12 Kuboka pikitamo cha Akayahudi kujenda ku Babiloni, Yekonia ngapoto mwana Shetieli, Shetieli ngapoto mwana Zelubabeli.
13 Zelubabeli ngapoto mwana Abiudi, Abiudi ngapoto mwana Eliakimu, Eliakimu ngapoto mwana Azoli.
14 Azoli ngapoto mwana Sadoki, Sadoki ngapoto mwana Akimu, Akimu ngapoto mwana Eliudi.
15 Eliudi ngapoto mwana Eliazeli, Eliazeli ngapoto mwana Matani, Matani ngapoto mwana Yakobo,
16 Yakobo ngapoto mwana Yusufu, ojwakiba angwana ba Maliamu amama ba Yesu ojwakonda Kilisto.
17 Penia ikapeta ibelei komi na ncheche kuboka pu Ulaimu mpaka Daudi, ni

ibelei komi na ncheche kuboka pa Daudi mpaka pa Akayahudi pabatoligwa ubanda Kujenda ku Babiloni, ni ibelei komi na ncheche kuboka pabatoligwa ubanda kuika kingobu cha Kilisto Nkomboi.

Kubelekwa kwa Yesu Kilisto
(Luka 2:1-7)

18 Kubelekwa kwa Yesu Kilisto kukiba yene, Maliamu amamundu Yesu akankobeka Yusufu. Nambu tangu nu kutamangaje pamwe andi pibi analome na akege, Maliamu ngabonekana abi na ndumbo kuwecho gwa Uhuke jwa Chwapi.
19 Magambu Yusufu akiba na majendo ga mbone nnongi ja Nnoongo, apaije kunkoya oni Maliamu, ngapala kunneka kukunyegela.
20 Pakiba akaacha genia Mpakachi jwa Angwana kuboka Kumbengu ngampitila mumaloto kulenga, "Yusufu, mwana jwa Daudi, makajobokaje kuntola Maliamu kube aanabinu magambu ndumbo ejabinajo kuwecho gwa Uhuke jwa Chwapi.
21 Abakupoto mwana munalome mumpa liina lyakwe Yesu, magambu jwenio nga ojwapakakombola bandu bakwe mumabaja gabe."
22 Genia goa gapitila lilenganile lilobe lya Angwana elibalenga kupete nnondoli jwa Nnoongo,
23 "Munkege jwangamanya analome aiba na ndumbo apotola mwana munalome, nangweto binkema Imanueli" kulenga, "Nnoongo abi pamwe natwenga."
24 Yusufu apajimuka mulugono, ngatenda genia agalenga mpakachi jwa Angwana kuboka Kumbengu, nganto Maliamu kube aanamundu.
25 Nambu bagolokingeje kindanda chimweje mpaka Maliamu apapotola mwana munalome Yusufu ngampe liina mwana jwenio Yesu.

2

Akageni kuboka kumbwani

1 Yesu abelekwa kukilambo chuku Beteleemu kunkoa gwa Kuyudea, kingobu Helode pakiba Nngwana. Kingobu tu kuboka pu kubelekwa, akamanyi ba ndondwa ngabaika Kuyelusalemu kuboka kumbwani.
2 Ngabakonya, "Kibiko kilemba, chikibelwike ojwabakube Nngwana jwa Akayahudi? Tulubweni lutondwa lwakwe kuboka kumbwani natwe tuikita kunng'ongalela."
3 Nngwana Helode pajoa genia, ngaechuka muno pamwe na boa abatama Kuyelusalemu.
4 Helode ngabakemanga akakolongwa ba Akakung'i boa na akaboli ba malagilo ga Musa, ngabakonyanga, "Kilisto Nkomboi apakubelekwa koo?"
5 Angweto ngabajanga, "Apakubelekwa kukilambo chuku Beteleemu, nkoa gwa Yudea. Andi piandikigwe na nnondoli jwa Nnoongo,
6 'Mwe Beteleemu kilambo cha Kuyuda,
mwe machokochokoje panakati ji ilambo Ikuyuda,
gambu kwinu apakupiti kilongoi
ojwapakalongaleya bandu bango, bu Kuisilaeli.' "
7 Penia Helode ngabakemanga pantemela akamanyi ba ndondwa, ngaba konyanga kingobu gani pulupitila lutondwa.
8 Kuboka penia ngabatuma bajendange ku Beteleemu ngabalagi, "Nnyendange makaingikiye nhwalo gwa mwana jwenio, anda mampatite unetele nhwalo gwenio nane nyende nakang'ongalele."
9 Kuboka pa kapenikia angwana, akamanyi ba ndondwa ngabajabula. Penia lutondwa lubalubona kingono cha kalelo kumbwani ngulwalongaleya mpaka ngulujenda kujema panani pakiba mwana.
10 Pubulubona lutondwa lwenio ngabaala mwojo muno.
11 Ngabajingila unyumba ngabammona mwana jwenio pamwe na amamundu Amaliamu, ngabakilikitila, ngabanng'ongalela. Kuboka penia ngabakulugula mikoba jabe ngabampe hupo, jaabu nu ubani na mauta ga bei ngolongwa agakemigwa manemane.
12 Penia ngababuja kachabe kundela jenge gambu Nnoongo akatekakelebuya mumaloto bakammujije Helode.

Kutili kukilambo cha Kumisili

13 Kuboka pa akageni kujabula, mpakachi jwa Angwana kuboka kumbengu ngampitila Yusufu mumaloto ngannenge, "Nnyimuke muntole mwana pamwe na amamundu ntilile kukilambo cha Kumisili. Ntamanga kwenio mpaka pambakunnengela, gambu Helode apa kunkoma mwana jwenio."
14 Yene Yusufu ngajimuka, ngantola mwana na amamundu, ngababokanga kilo kujenda Kumisili.
15 Ngabatama kwenio mpaka Helode pajomokaga. Kilebe chenie kipitila kupala lilobe libalongela Angwana kupete nnondoli jwa Nnoongo lilenganile, "Nganankema manango kuboka Kumisili."

Ukomigwa kwa ilemba ikinalome

16 Helode apang'anyama kutenda akamanyi ba ndondwa bala batekunkoloya, ngachimwa muno. Ngalagi ingota yoa ikinalome ya kilambo chuku Beteleemu na eibi papipi jakwe eibi nayaka ibena

kubuja unyuma ikomigwe. Atenda genia akombakela machoba kuboka pagaika akamanyi ba ndondwa.
17 Yene nga pagalenganila malobe
agalenga Nnondoli jwa Nnoongo Yelemia,
18 “Lilobe lijoanika kukilambo chuku
Lama
nguto nukokaleka muno.
Laeli aiguti ingota yakwe,
na apaije kumpembeleya,
magambu yoa ijomwike.”

Kubuja Kumisili

19 Kuboka pu kujomoka Helode,
Mpakachi jwa Angwana kuboka kumbengu ngampiti Yusufu mumaloto ukwako
Kumisili.
20 Ngannenge, “Nyimuke muntole
mwana na amamundu mmuje kukilambo cha Kuisilaeli, magambu abapalangita kunkoma mwana jwenio bawilangite.”
21 Yusufu ngajimuka ngantola mwana
pamwe na amamundu ngababuja kukilambo chuku Isilaeli.
22 Nambu Yusufu pajoa kita Akelao
Atawala Kuyudea paali pa awamundu Helode, ngajoboka kujenda kwenio.
Kuboka pukunkelebuya mumaloto,
ngajenda kunkoa guku Galilaya,
23 Na ngaami kukilambo chi Kunaza-
leti. Yene ngagalenganila malobe agalenga Nnondoli jwa Nnoongo, “Binkema Nnazaleti.”

3

Kutangacha kwa Yohana Mmatichi
(Maluko 1:1-8; Luka 3:1-18; Yohana 1:19-28)

1 Machoba genia Yohana Mmatichi
ngapitila papongoti kukilambo cha Kuyudea ngatumbu katangachi bandu.
2 Ngalenga, “Nnapange mabaja ginu.
Magambu Kingwana chu kumbengu kibandakile!”
3 Yohana jwenio, nga ojwannenga Isaya
ojwakiba nnondoli jwa Nnoongo apalenga,
“Mundu achobe papongoti kanonoya ku-
lenga,
‘Mapanganakie Angwana ndela jabe,
mmeke kipola ndela jabe!’ ”
4 Yohana akwinda ngobo ejilokigwe na-
majuni ga nyama ojwakemigwa ngamia,
nu luunga lu limbendela akwinda mukibuno chakwe, chakulya chakwe kikiba maige na buchi gu kupongoti.
5 Bandu kuboka kukilambo cha
Kuyelusalemu nu Kuyudea, ni ilambo yoa ibi umbwega ju lukemba lwa Yolidani ngabannyendelela.
6 Ngabalapanga mabaja gabe, na jwe-
nio ngababatichanga mulukemba lwa Yolidani.
7 Nambu Yohana pababonanga Mafali-
sayo na Masadukayo ajingi bukunhwikalila kupala babatichigwe, ngalenga, “Mangweto machamajoka! Beneke abannengi nhwotwi kujepa lilaka lya Nnoongo eliika?
8 Ntendange agalaya kutenda nnapan-
gite mabaja.
9 Makaachangaje kutenda nhwotwile
kujepa lilaka kukuneme, ‘Awabito ana Ulaimu.’ Nannenge Nnoongo aotwi kagatenda mabwe aga gabe ingota yu Ulaimu.
10 Libago libekigwe pamanhina ga
mikongo, kila nkongo gwangapambika ubakupenguligwa nu kuleke pamwoto.
11 Nenga nammatichanga kwa mache
kulaya nnapangite mabaja ginu. Nambu ojwapakuika kuboka pangunenga akweti uwecho muno kumbeta ne, nenga kuotoje kupoto ilatu yakwe. Jwenio ammatichanga kwa Uhuke jwa Chwapi na kwa mwoto.
12 Jwenio akamwi kipalwe chakwe
chukupete mapemba. Aikongola mapemba nukubeka mukikokwe, nambu mapoi aitinia mwoto gwangaimika.”

Kubatichigwa kwa Yesu
(Maluko 1:9-11; Luka 3:21-22)

13 Kuboka penie Yesu ngaboka kukil-
ambo chuku Galilaya ngaika mulukemba lwa Yolidani, kupala abatichigwe na Yohana.
14 Nambu Yohana ngatumbu
kunkanalila kulenga, nenga mbaligwa kubatichigwa na mwenga, “Lele, mwe nhwika kwango nenga?”
15 Nambu Yesu ngannyanga, “Ngoe ma-
galeke genia gabe yene. Gambu genia nga agapala Nnoongo.” Penia Yohana ngajeketela.
16 Kuboka pa Yesu kubatichigwa, ngapita
umache. Kingobu ucho mbengu ngijiekuka, ngammona Uhuke jwa Nnoongo akauluka anda ngunda nukutola panani jakwe.
17 Lilobe kuboka kumbengu, ngililenga,
“Jwenio nga manango, junampala jwanhalalila.”

4

Kutegigwa kwa Yesu
(Maluko 1:12-13; Luka 4:1-13)

1 Kuboka penia Uhuke jwa Chwapi ngan-
nongaleya Yesu mpaka kupongoti kupala alondoigwe na Mmaja.
2 Ngapunga machoba alubaini kilo na
mui pangalye kilebe chachoa pajomola ngajijoa njala.
3 Mmaja nganhwikalila, ngannenge,
“Anda mwenga Mamwana ba Nnoongo, magaamuliche mabwe aga gabe mikate.”

4 Nambu Yesu ngajanga, “Iandikigwe
Mumajandiko Gachwapi,
‘Mundu alama kukulye nkate tuje,
nambu ku kila lilobe elyalonge Nnoongo.’
”

5 Kuboka penia Mmaja ngantola Yesu
mpaka kukilambo chu Kuyelusalemu, Kil-
ambo cha Chwapi, ngammeka kunani pu-
lengo gwa Nyumba ja Nnoongo,
6 ngannenge, “Anda mwe Mamwana ba
Nnoongo mikileke pae gambu andikigwe,
Nnoongo maamulicha akapakachi bakwe
kuboka kumbengu kwa magambu
ginumwe,
mabannyanganga kumaboko gabe,
kata mukikipotekaje mumaganga.”
7 Kwa magambu genia Yesu ngajanga
kulenga, uyo Mumajandiko Gachwapi,
iandikigwe, “Makategaje Angwana ana
Nnoongo binu.”
8 Kuboka penia Mmaja ngantola Yesu
mpaka kunani kukitombi kitandamau,
ngannaya kingwana chi ilambo yoa ya
padunia na gwambone gwakwe.
9 Mmaja ngannenge, “Yenie yoa
nhotwi kumpe mwe anda nkilakatile nu
kung'ongalela.”
10 Penia Yesu ngannenge, “Nnyabule
mwe Malichetani! Iandikigwe Muma-
jandiko Gachwapi, ‘Magongalela Angwana
ana Nnoongo binu na mabegelela benia
jika jabe.’ ”
11 Penia Mmaja nganneka Yesu,
akapakachi kuboka kumbengu ngabaika
ngabammegalela.

Yesu atumbu maengo gakwe Ku Galilaya
(Maluko 1:14-15; Luka 4:14-15)

12 Yesu pajoa kita Yohana Mmatichi
bantabite mukipungo ngajenda Ku-
galilaya.
13 Ngaboka kilambo chuku Nazaleti
ngajenda kukilambo chuku Kafalanaumu,
kilambo chikibi umbwega ja lilaba lya
Galilaya, mumpaka gwa kilambo cha Zab-
uloni na Naftali, ngatama kwenio.
14 Yene pililenganila lilobe elyalongela
Nnondoli Isaya,
15 “Kilambo chuku Zabuloni na Kilambo
chuku Naftali,
Kujenda kubaali kwiye julukemba lwa Yol-
idani,
ku Galilaya, kilambo cha bandu banga
Akayahudi!
16 Bandu abatama pulubendu
bijibweni ndaa.
Angweto abatama miwili ja kiu,
Lumuli lwamulakile.”
17 Kuboka kingobu chenie Yesu nga-
tumbu kutangacha ngalenga, “Nnapange
mabaja ginu, magambu Kingwana chu
kumbengu kibandakile!”

Yesu bakemanga akalopoi ancheche
(Maluko 1:16-20; Luka 5:1-11)

18 Yesu pakiba akatyanga umbwega ji lil-
aba lya Galilaya ngababona bandu abena
alungolo akakoki, bandu benia bakiba
Simoni ojwa konda Petulo na nnuna
gwakwe Andulea bakakoka yamaki ku
lipelele mulilaba.
19 Yesu ngabalenge, “Ungengamange
nenga manammekanga mme makakoki ba
bandu.”
20 Kingobu tu ngabagaleka mapelele
gabe ngabankengama Yesu.
21 Pajenda nnongi kachoko ngababona
bange akalongo abena, Yakobo na Yohana,
ingota ya Zebedayo. Bakiba muntumbwi
pamwe na awamundu Zebedayo, baten-
dekea mapelele gabe. Yesu ngabakema,
22 benia kingobu tu ngubuleka ntumbwi
pamwe na awamundu, ngabankengama
Yesu.

Yesu babola bandu na kalamia akatamwe
(Luka 6:17-19)

23 Yesu ngajenda kila paali mukilambo
chu Kugalilaya kabolanga bandu mu
nyumba ju kunng'ongale Nnoongo nu ku-
tangacha Nhwalo Gwambone gu kingwana
cha Nnoongo ngabalamia bandu itamwe
yoa eibakiba nayo.
24 Nhwalo gwakwe ngujoanika mukil-
ambo chuku Silia, akatamwe boa bina
itamwe ya kila aina nu kulaga, bandu
bina michepela, akatamwe kiinduindu,
na bandu abakiba bapolite mibele,
ngabapeleka kwa Yesu, jwenio ngabalamia
boa.
25 Bandu ajingi ngabankengama kuboka
kukilambo chuku Galilaya, kilambo echik-
ibi ni ijiji komi, Kuyelusalemu na Kuyudea
na kwie ja lukemba lwa Yolidani.

5

Yesu babola bandu pikitombi

1 Yesu pababona bandu ajingi ngaombe
pikitombi ngatama. Akinapunji bakwe
ngabannyendelela,
2 jwombe ngatumbu kabolanga,

Laa ja kweli
(Luka 6:20-23)

3 “Mbaya ababi nu uwocho muhuke,
gambu Kingwana chu kumbengu nga
chabe!
4 Mbaya ababi nu kuechuka,
gambu Nnoongo mabapembelea.
5 Mbaya mundu jwa jali,
gambu mapokela malagano ga Nnoongo!

6 Mbaya ababi na njala na nyota ju kutenda
gapala Nnoongo,
Nnoongo mababeka bajukute!
7 Mbaya ababi na kia,
gambu Nnoongo mababonela kia!
8 Mbaya abampala Nnoongo kwa mwojo
chwapi,
gambu mabammona Nnoongo!
9 Mbaya akachikichani,
gambu bikemigwa ingota ya Nnoongo!
10 Mbaya abapotekigwa kwa magambu gu
kutenda agapala Nnoongo,
gambu Kingwana cha kumbengu nga
chabe!
11 "Mbaya mangweto anda bandu bantukine na bamponjite nu kunkopakeya kilebe chachoa chubaja kwa magambu gango nenga.
12 Nhwalalange mwojo nu kululuta gambu hupo inu ngolongwa kumbengu. Yene ngapaba bonelanga akalondoli ba Nnoongo abakiba tango namangweto kubeje.

Mwinyo nu lumuli
(Maluko 9:50; Luka 14:34-35)

13 "Mangweto nga mwinyo panakati ja bandu padunia. Nambu anda mwinyo uoite kulaa kwakwe ipakolelwa na nike? Kuchataje kabele, nambu kuleke panja nu kulebatigwa na bandu.
14 "Mangweto nga lumuli lwa dunia. Kilambo chikichengigwe panani pa kitombi kuotoje kukiia.
15 Na bandu kupambaje lumuli nu kuluekelela lidebe, nambu kulubeka panani putala, kupala bamulakile bandu boa ababi unyumba.
16 Mangweto uyo mpaka oti lumuli lwinu lumulike nnongi ja bandu, bagabone maengo ginu gabe chwapi na bakoigwe Awawa binu ababi kumbengu.

Malagilo ga Musa na Majandiko ga akalondoli ba Nnoongo

17 "Makakita nhikila kuboya Malagilo ga Musa na maboulo ga akalondolije. Nhikila kuboyaje, nambu nhikila kulenganakia.
18 Nannenge kweli mpaka mbengu na dunia pipakupeta, napachokoje pa Malagilo ga Musa pukuboigwa, mpaka goa galenganile.
19 Mundu jwajwoa ojwapakulemwa amuli ejibi njokochoko kupeta joa na kabola bange batendange jenia, jwenio apakube nchokochoko mukingwana chu kumbengu. Nambu jwajo ojwapakagakamula na kabola bange, jwenio apakube nkolongwa mukingwana chu kumbengu."
20 "Nannengelanga kweli nukamuje gambone gapala Nnoongo kapeta Mafalisayo na aboli ba Malagilo ga Musa, nnyingije ngu mukingwana chu kumbengu."

Maboulo gi lilaka
(Luka 12:57-59)

21 "Nnyoaninge kutenda bandu ba lolo balengigwe, 'Makakomaje! Abapakoma bapa kuhukumigwa.'
22 Nambu nenga nannenge, jwajwoa ojwapa kunchimwa nnunu gwakwe apakuhukumigwa. Ojwapa kummembula nnunu gwakwe apakuntakiana kana jumbe na ojwapa kunkema nnuna gwakwe, 'Matokamau!' Apaligwa kujingi mumwoto gwangaimika machoba goa.
23 Anda mpelike lilumbo lya hupo linu kukitembe cha Nnoongo na penia nkombakile nnunugwinu abi na bulwa na mwenga,
24 mileke hupo inu pikitembe, nnyabule oti makachikachane na nnunugwinu, kuboka penia mmuje makapange hupo inu."
25 "Nchikachane na mundu ojwantakiine kiti mmi undela, makajenda kanajumbe. Andaje ojwantakiine apakunkamuya kana akimu na akimu apa kunkamuya ku linjolinjoli na kubekigwa mukipungo.
26 Nannenge kweli mpitaje mwenio mpaka nnyomole kulepa uloi gwoa."

Maboulo nhwalo gwa ngongola

27 "Nnyoaninge kube bandu balengigwe, 'Makatendaje ngongola!'
28 Nambu ne nannenge, ojwapa kunnolakea munkege nu kunnokolela bai ateile nakwe ngongola umwojo gwakwe.
29 Anda lio linu lyakalelo lipakunnyambuki kulemwa, muliboye mililekele kutali namwenga! Mbaya kuoya kipagwa chimwe cha mmele gwinu, kuliko kuoya mmele gwoa kukulekeligwa kumwoto gwangaimika machoba goa.
30 Anda luboko lwinu lwa kalelo lupakunnyambukia kulemwa, mbaya muluekete mululekele kutali namwenga! Mbaya kuoya kipagwa chimwe cha mmele gwinu, kuliko mmele gwoa ujende kumwoto gwangaimika machoba goa."

Nhwalo gwa kulekana mundu na anamundu
(Matayo 19:9; Maluko 10:11-12; Luka 16:18)

31 "Uyo ilengigwe, 'Ojwapakaleka anamundu apaligwa kape talaka.'
32 Nambu nenga nannengelanga, mundu jwajoa ojwabaleka aanamundu, nambu tu gambu ga ngongola, jwenio ammeka munkege jwenio abe nngongola na mundu anda antoi munkege jwenio atenda ngongola."

Maboulo ga nhwalo gwa kulapila

33 “Kabe nyoininge kube bandu ba lolo
balengaligwe, ‘Mikikilekaje channapila,
nambu mpaka ntende channapile Kang-
wana.’
34 Nambu nenga nannenge, makalapije.
Nu kumbenguje, gambu kwenio nga kuk-
ibi kitebu cha Nnoongo,
35 na pannemaje, gambu penia nga
pukubeka makongono gabe, nuku
Yelusalemuje, gambu chenie nga kilambo
cha Angwana Akolongwa.
36 Na makalapije kwa mutwe gwinu,
gambu mwe kuotoje kulubeka lunywili
lube luhu andaje lupili.
37 Andannengite, ‘Elo’, Ibe ‘Elo’, Anda
nnengite, ‘Ije’, Ibe ‘Ije’, Chachoa chikipeta
genia kiboka kwa Mmaja.”

Maboulo nhwalo gwa kubuyana
(Luka 6:29-30)

38 “Ngannyoanga kube galengigwe,
‘Nnyinu anda ammoite lio namwe
mammoya lio, nnyinu anda ankolite lino
namwe mankola lino.’
39 Nambu nenga nannengela, makam-
mukije ubaja mundu mmaja. Mundu anda
amputite likopi lijego lya kalelo, manten-
debukie lenge.
40 Mundu anda ampelike kamahakama
kupala kutola lichati linu munnekele ni-
likoti linu atole.
41 Mundu anda anhwamuliche kupotola
nhwigo gwakwe mwanja gwa maili jimwe
mpotola maili ibena.
42 Ojwapakunyopa kilebe mumpe,
makannyimaje ojwaika kunnyaika kilebe.”

Maboulo ga kapalanga akangondwa
(Luka 6:27-28,32-36)

43 “Ngannyoa kutenda ilengigwe,
‘Mumpale nndami nyinu, na manchimwe
nngondwa jwinu.’
44 Nambu nannenge, mapalange akan-
gondwa binu, na majopele ku Nnoongo
abampoteka,
45 kupala mmegange makinangota ba
Awabinu ababi kumbengu. Gambu benia
bamulakila lumuli lwabe bandu boa ak-
abaja na bambone, na kakomelekea ula
bandu bambone na bandu akabaja.
46 Bo, mpakupata upo nike ku Nnoongo,
kwa kapala abampalanga mangweto tu?
Magambu ata akatocha kodi bakamulanga
ugo!
47 Anda mapatangite abali akalongo binu
tu, ngimikikamwa ni kiyono? Mbone na
bandu bangammanya Nnoongo bakamu
ugogo!
48 Mmeganga makambone, anda
Awabinu bu kumbengu pababi bambone!”

6

Maboulo ga kajangata akahocho

1 “Ntamanga maha makakamuje
itendwa yambone kupala mmonekane
nnongi ja bandu. Awawa binu ababi
kumbengu bampeje hupo.”
2 “Pamampe kilebe nhwocho, maka-
landulije. Makabe mandendemunduje
andi bandu ababikitenda bambone
pababeganga unyumba ju kunng'ongale
Nnoongo nu undela kupala bandu
balumbalile. Nannenge kweli, bai
bapatangite hupo yabe tegatega.
3 Nambu mwe pamankola nhwocho
wala nng'anja gwinu jwa mpalana aka-
manyaje panteile.
4 Mpange kilebe chinu kukuiya na
Awawa binu ba kumbengu ababibona
ilebe iigwe mabampa hupo inu.”

Maboulo gu kugongalela
(Luka 11:2-4)

5 “Panng'ongalela, makabeje andi bandu
akandendemundu. Angweto kupala
kujema munyumba ju kunng'ongale
Nnoongo nu umbwega ja ndela kupala
bandu babone. Nanenge kweli Angweto
bapatangite hupo yabe.
6 Nambu mwe papakunng'ongalela
Nnoongo, nnyingile kuchumbi chinu nu
kujigala nniango, nng'ongalela ka Awawa
binu bangabonekana. Na benia Awawa
binu abagabona agaiigwe mabampa
hupo.”
7 “Panng'ongalela, makalonge malobe
nduuje andi apabatenda bandu bangam-
manya Nnoongo. Magambu angweto
bapemele Nnoongo jwabe bajoange
gambu ga malobe gabe majingi.
8 Makabe andi angwetoje. Gambu
Awawa binu bagamanyi malola ginu tango
nakajopaje.
9 Mpaligwa kugongalela yene,
‘Awawa bito mammi kumbengu,
lina linu lya chwapi likoliigwe,
10 Kingwana chinu kiike,
Lyampala libe kudunia andi kumbengu.
11 Mutupe lele chakulya chito.
12 Mugalekekeye malemwa gito,
Andi twe putugalekekeya malemwa ga
ababutulemwite.
13 Mukutubekaje mumitambo,
nambu mutukombole na Mmaja.’
Magambu kingwana nga chinu na
makakala, nu ukolongwa machoba
goa pangapela. Unhyo.
14 “Anda malekekiye bandu malemwa
gabe, Awawa binu ba kumbengu maba
nnekekeya uyo.
15 Nambu anda kalekekeyaje bandu
malemwa gabe, na Awawa binu ban-
nekekeyaje malemwa ginu.”

Maboulo ga kupunga

16 “Pampunganga, makabeje andi bandu ababikitenda bambone angweto kubeka lukenja kumio jabe babonekane na bandu bamanye kita batekupunga nannenge kweli angweto balepigwe hupo yabe.
17 Nambu mwenga, pampunga mpakala mauta umutwe jinu na nkuye kumio jinu nu kwemulila nywili inu,
18 ibe mundu jwajwoa akamanyaje kiti nte kupunga, imanyekane tu na Awawa binu bangabonekana. Na Awawa binu abagabona agaiigwe bampa hupo.”

Kipato chu kumbengu
(Luka 12:33-34)

19 “Mikikibekeje ilebe padunia, mwenio idudu na nguu kualabia na akajibi kujingila nu kujiba.
20 Nambu mikibekele lupambo kumbengu kwenio idudu na nguu kuotoje kualabia, na akajibi kujingije nu kujiba.
21 Gambu machoba goa apulubi lupambo lwinu na mwojo gwinu uba upo.”

Lumuli lwa mmele
(Luka 11:34-36)

22 “Mio nga lumuli lwa mmele. Anda mio ginu gabi chwapi na mmele gwinu gwoa upakube mulumuli.
23 Nambu anda mio ginu mabou mmele gwinu gwoa ubakube mulubendu. Bai anda lumuli olubi nkati jinu ngulubendu, mmanya lwenio ngu lubendu lukujogoya!”

Nnoongo na ilebe
(Luka 16:13)

24 “Abije mundu ojwaotwile kabegele akangwana abele. Gambu apakunchimwa jumwe nu kumpala jonge. Apakube na jumwe nu kummembu jonge. Nhwotwaje kummegelela Nnoongo nu uloi.”
25 “Nga kwa mana nannengelanga, makapweleje ndya nike na nywanike na wala ngobo yukwinda. Bo, bwomi gwambonije kupeta chakulya na ngobo yambone kupeta mmele?
26 Miloleke ijuni ikamanyai ibi kupandaje nu kuunaje, na ikwetije ikokwe. Nambu Awawa binu bu kumbengu kipe kulye. Bo mangweto mamboneje kupeta ijuni?
27 Bene kati jinu kwa magambu ga mbwele yabe, baotwile kukijonjake kingobu chukulama pangaje lichoba limwe?”
28 “Kwanike kube na mbwele ya ikwindo? Magalolakeye maloba ga kamanyai pagalembulila. Gabi kamuje maengo wala kutendakea ikwindo.
29 Nambu nannengelanga, wala bene Angwana ana Solomoni pamwe nu ukolongwa gwakwe gwoa banakwindaje chwapi andi pagabi maloba aga.
30 Anda ibi Nnoongo agakwindiya manyai ga mpongoti agabi leleno na malabo kagalekela kumwoto, bo, Nnoongo ankwindiaje mangweto muno? Makangweto mina imani njokochoko!”
31 “Makapweleje kutenda, ‘Tupakulye nike?’ Andaje ‘Tupakunywe nike?’ Andaje ‘Tupakwinda nike!’
32 Gambu genia goa bagabegelela bandu bangammanya Nnoongo. Awawa binu ababi kumbengu bagamanyi agampala goa.
33 Nambu ntumbu kikibegelela oti kingwana cha Nnoongo kupeta goa na agapala Nnoongo, penia Nnoongo mampage goa nu kujonjekea.
34 Bai, makapweleje ga malabo, gambu malabo ikweti malola gakwe. Kila lichoba likibegele lyene.”

7

Kahukumula bange
(Luka 6:37-38,41-42)

1 “Makahukumuje bandu, manhwika kuhukumuligwa na Nnoongo,
2 gambu pamahukumula ajinu na mangweto mpakuhukumigwa uyo, ni kipemo chamapeme bange ucho echapakumpeme Nnoongo.
3 Mboni mwe milibona lipandi mulio lya nnunagwinu, na kongo lipalamandi elibi mulio linu kulibonaje?
4 Nhwotobo kunnenge ‘Nnunu gwinu, nnyeme nammoye lipandi mulio linu na kongo mmene nkweti lipalamandi mulio linu?
5 Mwe mandendemundu! Mmoye oti lipandi elibi mulio linu penia pampakulola tela kuboya kipalamandi chikibi mulio lya nnuna gwinu.’ ”
6 “Mikipeje imbwa ilebe yachwapi, kupala yakagalambukaje nu kunkwalambula mmene mangweto, na makagalekeleje magolobe lulu inu kupala gakalebataje.

Nnyope, mpalepale, nng'ombe oti
(Luka 11:9-13)

7 “Nnyope, mangweto mampata, mpalepale na mangweto mamibona, nng'ombange oti mangweto mabannyogola.”
8 Mundu jwajoa jwajopa kupata, ojwapalapala kiibona, na ojwagomba oti kunnyogolela.
9 Bo, abi mundu kati jinu anda mwana gwakwe annyopite nkate kumpa libwe?
10 Andaje ajopite chamaki kumpa lijoka?
11 Anda yene mangweto mammilingite makabaja mmanyi kipe ingota inu ilebe yambone. Mmanya Awawabinu bu kumbengu bapakape gambone muno abajopa.

12 “Matendelange bandu bange andi
gamagapala bantendele mangweto. Yene
ngapagabi Malagilo ga Musa na maboulo
ga akalondoli ba Nnoongo.

Nniango nchokochoko
(Luka 13:24)

13 “Nnyingilange pa nniango ogubi
nchokochoko, magambu ndela ejijenda
kukujomoka ngolongwa na nniango gwa
kujingi mwenio nkolongwa, abajenda
ndela jenie ajingi.
14 Nambu ndela ejijenda kubwomi
njokochoko na nniango gu kujingi
mweno nchokochoko na bandu achoko
tu abijibona ndela jenie.

Nkongo umanyikana ngokwa yakwe
(Luka 6:43-44)

15 “Ntamanga maha na akalondoli bu
uwangi angweto bakaika kwinu kunja
bakabonekana andi mambelele, nambu
nkati jabe mamei makale.
16 Mamanya ku itendwa yabe. Bo bandu
kutongola zabibu munkongo gwa miba,
andaje mbendembe mumpengo? Ije!
17 Nkongo gwambone kupambika
ngokwa yambone, na nkongo mmaja
kupambika ngokwa mbaja.
18 Nkongo gwambone kupambikaje
ngokwa mbaja, na nkongo mmaja
kupambikaje ngokwa inachwapi.
19 Kila nkongo gwanga pambika ngokwa
inachwapi kueketigwa nu kuuleke pam-
woto.
20 Kwa yene, mamanyanga akalondoli
buwangi ku itendwa yabe.

Nummanyangitije mangweto
(Luka 13:25-27)

21 “Ngiti kila mundu ojwapa kungema
‘Angwana, Angwana,’ Ajingila muking-
wana cha kumbengu, nambu jwajo tu
ojwapakutenda agabapala Awawa ababi
kumbengu.
22 Bandu ajingi binnengela lichoba lyene
lya hukumu, ‘Angwana, Angwana! Kwa
liina linu ngututangacha nhwalo gwinu na
kwa liina linu ngutuboya michepela nu
kulaya ikobo ijingi!’
23 Penia manalengela, ‘Numanyije mang-
weto, mmokange nnongi jango, mangwe-
tomwe makabaja!’

Akachengi abena
(Luka 6:47-49)

24 “Yene kila mundu ojwajoa mal-
obe gango na kugakamula, malandana
na mundu juna malango, ojwachengite
nyumba jakwe panani piliganga.
25 Ula ngijikoma, ngemba ngitwele
mache, kimbonga ngikiika na kujiputa
nyumba. Nambu nyumba jigwije kwa
magambu jikachengigwa panani pa lig-
anga.
26 “Nambu mundu jwajwoa jwajoa mal-
obe gango nu kugakamuje, malandana
na mundu jwapunganikwe ojwachengite
nyumba jakwe panani pimiyangi.
27 Ula ngijikoma ngemba ngitwele mache
kimbonga ngikiika ngijiputa nyumba jenie
ngijigwe. Kabe luwindu lwakwe lukiba
lukolongwa muno!”

Madalaka ga Yesu

28 “Yesu pajomola kulenga malobe genia,
nkengeni gwa bandu nguomongwa kwa
maboulo gakwe.
29 Abola andi akaboli babeje ba Malagilo
ga Musa, nambu jwombe abola kukinala.”

8

Yesu annamia mundu juna maloi
(Maluko 1:40-45; Luka 5:12-16)

1 Yesu pauluka kuboka pikitombi, kikuta
cha bandu ajingi ngikinkengama.
2 Ngaika mundu jumwe juna maloi,
ngakilikitila nukulenga, “Ananhota an-
dampaile nhwotwi kunyeguya.”
3 Yesu ngatondobeya luboko lwakwe
kunkunyula mundu jwenio nu kulenga,
“Mbala nnyeguke.” Kingobutu mundu
jwenio ngajeguka maloi gakwe.
4 Penia Yesu ngannenge, “Mpenakia,
makannengeje mundu jwajwoa, nambu
nnyende mikikilaye kakung'i na maka-
pange hupo jaamulicha Musa kachala-
kicha kutenda nnamite.”

Yesu annamia mpakachi jwana Afisa ba chilikali ja Loma
(Luka 7:1-10)

5 Yesu paika pikilambo chuku
Kafalanaumu pannyini, kilongoi jumwe
jwa Loma nganyendelela, ngampembela
annyangate,
6 ngalenga, “Ananhota mpakachi jwango
abi ukaja ntamwe lola na atekupola.”
7 Yesu ngannengela “Mainka kun-
namiya.”
8 Kilongoi jwenio ngannenge Yesu,
“Ananhota, mbaligweje mwe nnyingi
unyumba jango. Nambu nnenge lilobe
limwe tu mpakachi jwango malama.
9 Gambu nane uyo namundu nambi
pae jikinala cha akinanhota bango, ng-
weti manjolinjoli ababi pae jango. Anda
nannengi jumwe, ‘Nnyende!’ Na jwe-
nio kujenda, anda nannengi jumwe,
‘Nhwike!’ Na jwenio kuika, na andanan-
nengi mpakachi jwango, ‘Nkamule kilebe
eche!’ Na jwenio kamula.”
10 Yesu pajoa genia, ngaomongwa
muno, ngabalenge bandu abakiba

bakankengema, “Nannenge kweli nanammonaje mundu jwajoa Kuisilaeli pano ojwakweti imani ngolongwa andi ojo.
11 Nannenge kweli, bandu ajingi mabaika kuboka kumbwani nu kundonde, benia mabatamanga pamwe pampapala na Ulaimu na Isaka na Yakobo kukingwana chu kumbengu.
12 Nambu angweto abapaligwe kube mukingwana cha Nnoongo papakulekeligwa panja, pulubendu, kwenio bapakugutanga nu ukeya mino.”
13 Kuboka penia Yesu ngannenge kilongoloi jwa Loma, “Nnyabule ukaja na ikabe andi punhwamini.” Na mpakachi jwakwe ngalama kingobu uchache.

Yesu balamia bandu ajingi
(Maluko 1:29-34; Luka 4:38-41)

14 Yesu ngaika kachakwe Petulo, ngabakolela akimundu akege Petulo bagolilwike pikindanda, atamwe.
15 Yesu ngabakamu luboko amama benia kitamwe ngachaboka ngabajema na kabegelela.
16 Piika kimuyo, ngabannetela bandu ajingi abakibanga bakachikila nchepela, jwenio kukulenga Lilobe tu, michepela ngijitila na ngabalamianga bandu boa.
17 Atenda genia kupala galenganile malobe agalongela Nnondoli jwa Nnoongo jwakemigwa Isaya kulenga,
“Jwenio mwene atoile uwina gwito,
apotwile itamwe ito.”

Abapaligwa kube achandundame ba Yesu
(Luka 9:57-62)

18 Yesu paubona nkengeni gwa bandu guntindile ngabaamulicha akinapunji bakwe bajomboke kujenda kwiye ji lilaba.
19 Mmoli jumwe ju Malagilo ga Musa ngannyendele Yesu ngannengela, “Aboli ne mbakunkengama kila kumpakujenda.”
20 Yesu ngannyanga, “Mabwea gakweti nduka, ni ijuni yu kunani ikweti uhui, nambu Mwana jwa Mundu akwetije paali pu kubeka mutwe gwakwe.”
21 Penia jumwe kati ja akinapunji bakwe ngannenge Yesu, “Angwana, nanji uneke nyende oti nakachike awabango.”
22 Nambu Yesu ngajanga, “Ungengame milekange mitui ichike mitui mijakwe.”

Yesu amulicha kimbonga kipole
(Maluko 4:35-41; Luka 8:22-25)

23 Yesu ngaombe muntumbwi na akinapunji bakwe ngabankengama.
24 Kingobu ucho kimbonga kikolongwa ngikipitila mulilaba na mawimbi ngaga tumbu kuwekela ntumbwi. Nambu Yesu akiba agochi lugono.
25 Akinapunji ngabajenda kunnyimuya, ngabalenga, “Angwana, mutukombole, tubakujomo!”
26 Yesu ngabalenge, “Mangweto mmi na imani njoko mboni mmi na mbwele?” Ngajinuka ngakikalapila kimbonga na mawimbi, ngukube jee.
27 Bandu boa ngabaomongwa, ngabalenga, “Ojo mundu nike? Ata upepo na mawimbi gatenda nnyoa!”

Yesu balamianga bandu abena bina michepela
(Maluko 5:1-20; Luka 8:26-39)

28 Yesu paika pikilambo chu Kugadala kwiye ja lilaba, na kwenio bandu abena abakiba ni michepela ngabakongana nabo bakabokela kamakabuli. Bandu benia bakiba bina kujogoya muno, kabe abonikije mundu jukujiga kupeta ndela jenie.
29 Benia ngaba tumbu kuchobela mwe ma Mwana ba Nnoongo kibi nike natwe? Bo, nhwikila kutupoteka tango kuwikaje kingobu chene?
30 Papipi na penia pakiba na magolobe nduu agachungigwa.
31 Michepela ngajannenge Yesu, “Anda mutuboite mutuleke takagajingi magolobe gala.”
32 Yesu ngajilenge, “Aja nnyendange” Penia ngijiboka mu bandu bala ngijijingi mumagolobe. Kipenga choa ngikielela pilichela, nukujingi mulilaba magolobe goa ngagawe na mache.
33 Akachungi ba magolobe ngabatilanga, ngabajenda kunnyini. Kwenio ngabalandulila ilebe yoa eipitile na bandu bi michepela.
34 Kuboka penia bandu boa bapannyini ngababoka ngabannyendele Yesu, pabammonaga ngabampembela aboke pikilambo chabe.

9

Yesu annamia mundu jwapolite mmele
(Maluko 2:1-12; Luka 5:17-26)

1 Yesu ngaombe muntumbwi ngajomboka lilaba nukuwika kukilambo chatama.
2 Bandu bange ngabannete mundu ojwapolite mmele gwoa bang'onike pikindanda. Yesu apaibona imani yabe, ngannenge mundu jwenio ojwapolite, “Nnimbe mwojo manango mabaja ginu galekikigwe.”
3 Penia bange akaboli ba Malagilo ga Musa ngabatumbu kuwacha, “Mundu ojo antukana Nnoongo!”
4 Yesu ngamanya mawacho gabe, ngakonya, “Mboni nhwachanga mabaja mumyoju jinu?

5 Chako chikibi kindema muno, kulenga,
‘Nagalekakiye mabaja ginu’ andaje kulenga, ‘Nnyeme nnyende?’
6 Ngoe mbala mmanyange kutenda
Mwana jwa mundu, akweti kinala chu
kulekekeya mabaja ga bandu padunia.”
Penia ngannenge jwenio jwapolite, “Nnyinuke, ntole kindanda chinu, nnyabule
kachinu.”
7 Mundu jwenio jwapolite ngajinuka
ngajabula kachakwe.
8 Bandu boa ba pankengeni pabagabona
genia agatendigwe ngabaomongwa nu
kunnumba Nnoongo ojwabapi bandu kinala chenia.

Yesu ankema Matayo
(Maluko 2:13-17; Luka 5:27-32)

9 Yesu ngaboka penia, na pakiba
akajabulaga, ngammona mundu jumwe
ojwakemigwa Matayo, atamite panyumba
ju kutocha kodi. Ngannengela, “Ungengame.”
Na jwenio Matayo ngajinuka
ngankengama.
10 Yesu pakiba kachakwe Matayo akalya
chakulya, akatocha kodi ajingi na akabaja
ngabaikanga kutama pamwe nakwe na
akinapunji bakwe.
11 Mafalisayo pabagabona genia, ngagalenge akinapunji ba Yesu, “Mboni aboli
binu balye pamwe na akatocha kodi na
akabaja?”
12 Yesu ngabajoa, ngalenga, “Bandu
banga itamwe kunkokaje nng'anga,
nambu akatamwe nga abankoka nng'anga.
13 Nambu nnyende mikikibolange mana
ga malobe ga Nnoongo agalenga, ‘Mbala,
kia ngiti lilumboje.’ Gambu inkila kakema
bandu ababikibona bamboneje nambu
bandu bina mabaja.”

Ukonya nhwalo gwa kupunga
(Maluko 2:18-22; Luka 5:33-39)

14 Penia akinapunji bakwe Yohana
Mmatichi ngabannyendelela Yesu, ngabankonya, “Mbone twenga na Mafalisayo
tubikupunga pajingi, nambu akinapunji
binu babi kupungaje?”
15 Yesu ngabajanga, “Bo abakokigwe
kumpapala gwa kutola akege bapaligwa
ukokaleka na kingobu akoano babi pamwe
nabo? Kubeje! Nambu kingobu makiika
penia akoano mababoigwa panakati jabe
kingobu chenie nga cha kupunga.
16 “Bandu kubekaje kibamba cha ngobo
nhyono mungobo ng'ona. Gambu kibamba
chenie kibakujonjekeya kupapula ngobo
ng'ona jenie.
17 Uyo bandu kubekaje divai nhyono
mukitumba kigona. Anda batei yene
umanya kitumba kipakupachuka na divai
jipakujitika, bandu babekanga divai nhyono mukitumba kiyono, na yoa kitumba
na divai maiba tegatega.”

Kamwale jwa Kilongoi na munkege ntamwe
(Maluko 5:21-43; Luka 8:40-56)

18 Yesu pakiba akalenga genia kilongoi
jumwe jwa Akayahudi ngaika ngannitila
nukulenga, “Kamwale jwango ajomwike
kingobu uchenje nambu mwe chonde
tujende makammeke luboko lwinu
malama.”
19 Yesu ngajinuka ngajabula pamwe
na kilongoi jwenio na akinapunji bakwe
ngabakengama.
20 Nu munkege jumwe, ntamwe ncholo
kwa yaka komi nibena, ngankengama Yesu
unyuma, ngakunyula lilombola li lutando
lwakwe.
21 Akawacha kumwojo jakwe kutenda,
“Anda ngunywile tu lutando lwakwe manama.”
22 Yesu ngatendabuka ngammona
munkege ngannenge, “Manango nnimbe
mwojo imani jinu jinnamiye.” Munkege
jwenio ngalama kingobu ucho.
23 Kuboka penia Yesu ngaika kachakwe
kilongoi jwenio. Na pababona bandu
bakajemba pilimbi na bandu kuguta,
24 ngabalenge, “Mpitange panja!
Kamwale ojo awije, atekugoche tu.”
Nambu benia ngaba nhweka.
25 Nkengeni gwa bandu pupita panja,
Yesu ngajingi unyumba, ngankamula
luboko kamwale jola na jwenio ngajema.
26 Nhwalo gwenio gujoanika kilambo
choa.

Yesu balamianga bangalola abena

27 Yesu ngaboka penia, na apakiba undela, bangalola akabena ngabankengama
nu kuchobela, “Mwana jwa Daudi, mutubone kia!”
28 Yesu pajingila unyumba, bangalola akabena ngabannyendelela, Yesu
ngabakonya, “Bo, nhwamininge kube
nenga nhotwile kunnamiya?”
Angweto ngabajanga, “Elo Angwana.”
29 Penia Yesu ngankunyula mio gabe,
ngalenga, “Pibi imani inu itende uyo!”
30 Mio gabe ngagaoto kulola. Yesu
ngabakelebuya kukalipa, “Makannengeje
mundu jwajwoa kilebe chenje!”
31 Nambu angweto ngababokanga, nu
kutangacha kilebe chenie chatei Yesu kilambo choa.

Yesu annamia bubu

32 Bandu abakiba bakajendanga kachabe
bange ngabannete mundu jumwe jwakiba
bubu magambu akiba na nchepela.

33 Kingobutu puboigwa nchepela mundu jwenio ngalonge kabele. Bandu ngabaomwongwa nu kulenga, “Kilebe eche chanabonekanaje pakilambo chenje cha Isilaeli.”
34 Nambu Mafalisayo ngagalenga, “Aboya michepela kwa makakala ga nkolongwa ju michepela.”

Yesu babone kia bandu

35 Yesu ngatyanga mwilambo yoa na ijiji. Ngababola mumajumba gabe gu kugongalela nukutangacha Nhwalo Gwambone gwa kingwana cha Nnoongo na kulamiya itamwe yoa na kubinia kwoa.
36 Yesu apababona nkengeni gwa bandu, ngababone kia kwa magambu bakibanga lola na mbwele andi mambelele ganga nchungi.
37 Penia ngabalenge akinapunji bakwe, “Mauno majingi nambu akakamwa maengo achoko.
38 Majopange angwana ba mauno bakinge akakamu maengo baunange mauno gakwe.”

10

Achandundame komi na abena
(Maluko 3:13-19; Luka 6:12-16)

1 Yesu ngabakema akinapunji bakwe komi na abena, ngabapeganga inala yu kuboya michepela na kulamia itamwe nu kubinia kwoa.
2 Ganga nga maina ga achandundame komi na abena, jukutumbula, Simoni ojwakemigwa Petulo na nnunagwakwe Andulea, Yakobo na nnunagwakwe Yohana yene ingota ya Zebedayo, na Yohana,
3 Filipo na Batolomayo, Tomasi na Matayo ojwakiba ntocha kodi, Yakobo mwana jwa Alufayo, na Tadei,
4 Simoni nkola Nkananayo, na Yuda Isikalioti ojwang'aluka Yesu.

Yesu batumanga achandundame komi na abena
(Maluko 6:7-13; Luka 9:16)

5 Yesu ngabakinga benia komi na abena na kape malagilo ganga, “Makajendaje kubandu bangammanya Nnoongo, andaje muilambo ya Akasamalia.
6 Nambu nnyendange kunyumba ya bandu bu Kuisilaeli abaobite andi mambelele.
7 Pannyendanga kutangacha nhwalo gwa Nnoongo nnenga, ‘Kingwana chu kumbengu kibandakile!’
8 Nnamiange akatamwe, mayoyange abawile, majeguyange bina maloi, mmoyange michepela. Mpatangita bule, na mangweto mpanganga bule.
9 Makapotoje jaabu andaje uloi, andaje madini agakemigwa feza andaje liaba mumiuku jinu.
10 Mumwanja gwinu makapotoje nkoba gukujope ilebe undela, ni mikogo mibenaje, ni ilatu yengeje, bokola jengeje. Mana nkamwa maengo apaligwa kupoke chapala.
11 “Anda nhwike pikilambo mumpalanga mundu jwajwoa ojwabi lachi kumpokela na ntamanga na jwenio mpaka pampakuboka kilambo chenie.
12 Apanhwika panyumba malengela, ‘Tengela jibe kwinu.’
13 Anda akakola nyumba bajeketile abali jinu, umanya tengela jinu jitama pamwe na angweto. Nambu anda bampokije bai tengela jinu jimmujila mmene makangweto.
14 Anda mundu jwajoa akanite kumpokela andaje kumpenikia bai pampakuboka panyumba jenie andaje kilambo chenie mpyatanga litukunda mumakongono ginu.
15 Nannenge kweli lichoba lya hukumu bandu bikilambo chenie bapakupata hukumu ngolongwa kupeta hukumu jijapatite bandu bu Kusodoma na Gomola.

Kulaga okupakuika
(Maluko 13:9-13; Luka 2:12-17)

16 “Lele, ne nankinga mangweto andi mambelele panakati ja mamei. Mmaganga makakalamui andi lijoka, na mmaganga mangakijonga andi ngunda.
17 Ntamanga maha na bandu, gambu bapakumpeleka kamabalacha nu kumputanga bokola mumajumba gabe gu kugongalela.
18 Mabampelekanga kwa akatawala na akangwana kwa magambu gangune, kupala kuchalakicha kwabe nu kubandu bangammanya Nnoongo.
19 Pabapakumpeleka kamabalacha makapweleje kilebe champakulongela kingobu anda kiike mampatanga chukulongela.
20 Gambu mpakulonge mangwetumweje nambu apakulonge Uhuke jwa Nnoongo ojwabi nkati jinu.
21 “Mundu anng'aluka nnunagwakwe akomigwe, na awawa banng'aluka mwana gwabe, ni ingota mayajingalila achikibelei mundu na kakomanga.
22 Bandu boa bapakunchimwa mangweto kwa magambu ga liina lyango. Nambu ojwapakuimbalila mpaka kupela, nga ojwapakomboka.
23 Bandu anda bampoteka pikilambo chimwe ntililа kilambo chenge. Nannenge kweli nyomoje mwanja gwinu muilambo

yoa ya Kuisilaeli nukuikaje Mwana jwa Mundu.
24 “Napunji kapetaje aboli bakwe, na mmanda nkolongwaje kapeta angwana.
25 Napunji apala abe andi aboli mundu na mmanda apala abe andi angwana mundu. Anda munanhota pakaja bankema Belizebuli mmanya akalongamundu bapakemigwa maina mabaja muno.

Mene jukujogopigwa
(Luka 12:4-7)

26 “Makajobokaje bandu benia. Kila chikiekeligwe kiba kuekuligwa, na kila chikiigwe kiba kubonekana.
27 Chinannenge pulubendu, mikilenga pandaa, na kilebe chimikijoa chakang'ing'iigwa ntandachanga pukongolou.
28 Makajogopaje abakoma mmele, nambu kuotwaje koma na kiuke. Mbaya kunyogopa Nnoongo jwaotwile kukoma mmele na kiuke nukunneke kumwoto gwangaimika machoba goa.
29 Iyebele ibena iuchigwa yumuni nhwano. Nambu kibije ata kiyebele chimwe chekigwe paye pangapala Awabinu bu kumbengu.
30 Nambu kwinu mangweto nywili yu mutwe gwinu ibalangigwe yoa.
31 Kwa yene makajogopaje, mangweto mwe mambone muno kupeta iyebele ijingi!

Kujeketela na kunkana Kilisto
(Luka 12:8-9)

32 “Kila mundu ojwanyeketela pabandu, nane uyo manannyeketela nnongi ja Awabango ababi kumbengu.
33 Nambu jwajwoa ojwapakungana pabandu, nane manakana nnongi ja Awabango ababi kumbengu.

Nhikila kuleta tengelaje nambu upanga
(Luka 12:51-53; 14:26-27)

34 “Makakita nhikila kubeka tengelaje padunia. Nambu nhikila kubeka tengelaje nambu upanga.
35 Gambu nhikila kubeka kupwilikana panakati ja mundu na awamundu, panakati ja nhwenja na amamundu, panakati ja nkoano na akimundu.
36 Na angondwa ba mundu biba akalongomundu.
37 “Abapala awamundu andaje amamundu kumbeta nenga, benia babi kumbalaje nenga. Abapampala mwana munalome mwana munkege kumbeta nenga, kupaligwaje kube napunji.
38 Mundu jwangapotola nchalaba gwakwe nu kungengama, kupaligwaje kube napunji jwango.
39 Mundu jwajoa ojwaagabala bwomi gwakwe, apakuoya na ojwaoya bwomi gwakwe kwa magambu gangu nenga, apakupata.

Hupo
(Maluko 9:41)

40 “Abampoke mangweto bamboke nenga, na abamboke nenga bapoke abandumite.
41 Mundu jwajoa ojwampoke nnondoli kwa magambu ga nnondoli, mapokela hupo yu ulondoli. Ojwampoke mundu jwa mwojo gwambone kwa magambu ga mwojo gwambone apokela upo ya mwojo gwambone.
42 Nannengelanga kweli, jwajoa ojwapakumpe mundu jumwe kati ja akachoko aba kata ja mache gukunywe gambu jwenio napunji jwango, apelelwaje kupoke hupo yakwe.”

11

Yohana Mmatichi bakinga akapakachi bakwe kwa Yesu
(Luka 7:18-35)

1 Yesu pajomola kapeganga akinapunji bakwe malagilo ngaboka penia, ngajenda kubola na katangachila bandu mwilambo yuku Galilaya.
2 Yohana Mmatichi pakiba mukipungo ngajoa ilebe yatenda Yesu Kilisto. Yohana ngabatuma akinapunji bakwe bankonye Yesu.
3 Kulenga, “Bo, mwe nga jwajo ojwaika andaje tunnende jonge?”
4 Yesu ngabajanga, “Nnyendange makannenge Yohana ilebe imijoa ni kibona,
5 bangalola kulola, nangwaba kujenda, bina maloi batenda kujeguigwa na bangajoa kujoa, abawile kuyoka na akahocho katangachilanga Nhwalo Gwambone.
6 Mbaya mundu jwajo jwangabe na mbwele nane!”
7 Akinapunji ba Yohana pabajabulanga, Yesu ngatumbu kalengelanga bandu minhalo ja Yohana, “Majendanga kulolanga nike kupongoti kola? Bo, mapala kilibona linyai elipoge mboga?
8 Lele nnyela kulola nike? Nnyela kunnola mundu ojwakwindite ngobo inakualala? Bandu abakwindite ngobo inakualala batamanga mumajumba gi kingwana.
9 Unengelange nnyela kummona meneke? Nnondoli? Eluwe, kweli Yohana akiba kupeta nnondoli.
10 Jwenio nga ojwalengigwa Mumajandiko ga Chwapi. ‘Nnoongo alenga, mbakunkinga mmanda jwango, annongolele nu kumpanganakia ndela jinu.’

11 Nannenge kweli, panakati ja ingota yoa eibelwike nu munkege anapitije ojwabi nkolongwa kumpeta Yohana Mmatichi. Nu uyo na jwajo ojwabi nchokochoko muno mukingwana chu kumbengu jwenio nga nkolongwa kumpeta Yohana.
12 Kuboka kingobu cha Yohana mpaka ngoe, kingwana cha kumbengu kitoligwa na bandu bina makakala, na bandu bina makakala bapalanga kukitola kwa makakala.
13 Kuboka pukutumbula mpaka kingobu cha Yohana, akalondoli boa na Malagilo ga Musa galondola ilebe i kingwana chu kumbengu.
14 Anda nhwotolinge kujeketela kube Yohana nga Eliya ojwalengigwa apakuika.
15 Juna machikilo ajoe!
16 "Bandu bangoe balandine na nike? Andi achakakombo abatamangite pachoko, bakalengelana kuboka kikuta chimwe kukilenge chenge,
17 'Tunhwonalinge ng'oma nambu mangweto nhwinangitije! Tunnyembilinge minhambo jukokaleka mangweto nng'utangitije!'
18 Yohana ngaika, akiba kupunga na anywije divai, angweto ngabalenga, 'Akweti nchepela.'
19 Mwana jwa Mundu ngaika, kulye nu kunywe, angweto ngabalenga, 'Mummone mundu ojo, kupojoka nu kulobela, nng'anja gwa akatocha kodi na bina mabaja!' Nambu uwecho gwa Nnoongo ubonekana gwambone kuboka muitendwa yakwe."

Ilambo yangaamini
(Luka 10:13-15)

20 Kubokapenia Yesu ngatumbu kakalapila bandu bi ilambo yatenda ikobo ijingi nambu bandu ba kwenio balapangitije mabaja gabe.
21 "Kulaga mwe! Kilambo chu Kukolasini, kulaga kilambo chu Kubetisaida! Gambu ikobo yanatenda kachinu ilaigwe kukilambo chu Kutilo na Kusidoni bandu bakwe kabi bakwindangite ngobo ya magunia nu kupakala maliu kulaya balapite.
22 Nannenge kweli, ipakube kindema kwa bandu ba Tilo na Sidoni kuimbalila hukumu jabe lichoba lya hukumu, kupeta mangweto.
23 Na mwenga, ma Kafalanaumu, bo, mikitondabeya mpaka kumbengu? Manhwuluigwa mpaka kumambi! Gambu, ikobo yanatei kwinu yakatendigwe Kusodoma, kilambo chenie chakaba tango mpaka lele.
24 Nambu nannenge, lichoba lya hukumu mwenga mpakupata hukumu ngolongwa kupeta ja Kusodoma!"

Nhwike kwango mpomolele
(Luka 10:21-22)

25 Kingobu chenia Yesu ngalenga, "Nannumba mwe Mawawa, Mangwana bu kumbengu na padunia, magambu ilebe yene maiite bandu bunuwecho na bina malango, ngamaekulila akinangota.
26 Elo, Awawa yene nga pampaile.
27 "Awabango bangamwiye ilebe yoa. Abije ojwammanyi Mwana nambu Awawa, na abije ojwabamanyi Awawa nambu Mwana, na jwajo ojwapai Mwana kunhwekulila.
28 "Nhwike kwango mmowa mannaganga nu kutopiigwa ni miigo nenga manampomolea.
29 Mikitabange kingolingoli chango, mikibole kwango, gambu nenga nanuu nu kunyenyepa umwojo na mangweto mma na laa mumyojo jinu.
30 Gambu kingolingoli chango kakataje nu nhwigo gwango nnyojou."

12

Angwana ba Lichoba Lya Kupomolela
(Maluko 2:23-28; Luka 6:1-5)

1 Kingobu chenie, Yesu akiba akapeta mumigonda ja ngano Lichoba li Kupomolela. Akinapunji bakwe ngabalola njala, ngabatumbu kuchwamula miejo ja ngano, ngabamemena.
2 Mafalisayo pababonanga genia, ngabankonya Yesu, "Nnola, akinapunji binu batendanga kilebe changapaligwa mumalagilo gito Lichoba li Kupomolela."
3 Yesu ngabajanga, "Bo, nchomangitije patenda Daudi pamwe nakajakwe kingobu apabakiba na njala?
4 Jwenio ngajingi unyumba ja Nnoongo ngalye mikate ejibekigwe nnongi ja Nnoongo. Jwenio na akajabe bapaligwije kulye mikate jenie nambu akakung'i tu.
5 Bo, nchomangitije kitabu cha Malagilo ga Musa agalenga kila Lichoba li Kupomolela akakung'i baalabia Malagilo gi Lichoba li Kupomolela unyumba ja Nnoongo, nambu babi kabalangije kutenda babi malemwa?
6 Bai, nannengelanga yene pambano abi nkolongwa kupeta nyumba ja Nnoongo.
7 Makagamanyi gangano, 'Mbala kia ngiti lilumboje.' Kabi mahukumwije bandu banga malemwa.
8 Gambu Mwana jwa Mundu akweti uwecho ata Lichoba li Kupomolela."

Mundu jwa polite luboko
(Maluko 3:1-6; Luka 6:6-11)

9 Yesu ngaboka penia ngajenda kunyumba jabe ji kugongalela.
10 Mweno akiba mundu jumwe ojwapolite luboko. Bandu ngabankonya Yesu,

“Bo, ipaligwe kunnamia mundu Lichoba li Kupomolela?” Bakonya genia kupala kuntega alemwe bantakiane.

11 Nambu Yesu ngabalengela, “Tulenge kati jinu anda abi mundu jwakweti limbelele lyakwe elitumbakile mulichela, bo, ampukije nukumpia Lichoba li Kupomalela?

12 Nambu mundu nga jwambone kupeta limbelele! Ipaligwe kutenda gambone Lichoba li Kupomolela.”

13 Kubokapenia ngannenge mundujo, “Ntondobeye luboko lwinu.”

Ngatondobeya, luboko ngululama ngulube andi longe.

14 Mafalisayo ngagapita panja ngababeka machabuli gu kunkoma Yesu.

Ndundame ojwa pambuligwe na Nnoongo

15 Nambu Yesu pamanya nhwalo gwenio ngaboka paali penia. Bandu ajingi ngabankengama, ngabalamiyanga akatamwe boa.

16 Ngabaamulicha kutenda bakalenge banduje minhalo jakwe,

17 Kupala galenga nnondoli Isaya galenganile,

18 “Nnole mpakachi jwango junumpambwile,
jwambala anhalalile kumwojo.
Mbakubeka kihuke chango panani jakwe,
jwenio atangacha hukumu jango kwa bandu bangammanya Nnoongo.
19 Abeje nimitau wala manjega,
wala lilobe lyakwe lijoanikaje undela.
20 Nnai ogubugujwike ntwekuje na lumuli oluchikichila aimiyaje,
mpaka papakubeka hukumu ja chwapi jitawale.
21 Kwa jwenio bandu bangammanya Nnoongo babakube nilihyobalelo.”

Yesu na Mmaja
(Maluko 3:20-30; Luka 11:14-23)

22 Penia bandu ngabannete Yesu mundu jumwe jwangalola na akiba bubu magambu akiba na nchepela. Yesu ngannamiya mpaka ngaotola kulola nu kulongela.

23 Nkengeni gwoa gwa bandu nguomongwa ngabalenga, “Pangaje ojo nga Mwana jwa Daudi?”

24 Nambu Mafalisayo pabajoa genia, “Ngabalenga mundu ojo abenga michepela ku uwecho gwa Belizebuli nkolongwa ju michepela.”

25 Yesu, amanyi mawacho gabe ngabalengela, “Kingwana chachoa anda kibaganike ikuta ikuta itumbakane, kujendeke yaka nduje, ni kilambo chachoa andaje lungolo lwalwoa lukibagine ikuta ikuta eijomana lupakugwe.

26 Anda lichetani lijomana ni Lichetani lijakwe likitumbakania lyene kingwana chakwe kilamabo?

27 Mangweto nnengabo kutenda nijibenga michepela kwa makakala ga Belizebuli, abankengama mangweto babenga michepela kuwecho gwabeneke? Kwa magambu genia angweto nga abapakunhwukumula.

28 Nambu anda nijibenga michepela kwa makakala ga Uhuke jwa Nnoongo, mmanyanga kingwana cha Nnoongo kiike kwinu.

29 Abije mundu ojwapakuoto kujingi munyumba ja mundu juna makakala nu kumpoka ilebe yoa, mpaka antabe oti mundu jwenio? Penia apakuoto kumpoka ilebe yoa.

30 Mundu jwajwoa jwanganonda nenga, angana nenga, na jwajoa jwangakongola pamwe na nenga, atenda kuambugana.

31 Kwa magambu genia nannenge bandu mabalekekeigwa mabaja na matukano gabe goa, nambu balekekeaje kwa mabaja gu kuntukana Uhuke jwa Chwapi.

32 Kabe, ojwalenga lilobe li kunkana Mwana jwa Mundu malekekiigwa, nambu ojwalenga lilobe li kunkana Uhuke jwa Chwapi, alekekeiigwaje, napaduniaje, na wala Kumbenguje.

Nkongo na kupambikakwakwe
(Maluko 6:43-45)

33 “Nkongo gwambone kupambika kwakwe makuba kwambone na nkongo mmaja kupambika kwakwe kuba kubaja. Nkongo umanyikana kukupambika ngokwa yakwe.

34 Mangwetomwe machamajoka nhwotwabo kulenga kilebe chambone na kongo mmene makabaja? Gambu mundu alonge agaboka umwojo.

35 Mundu jwambone apiya agabi gambone kuboka mumwojo gwakwe, na mundu mmaja apiya mabaja kuboka mumwojo gwakwe.

36 “Nannengalanga, lichoba lya hukumu kila mundu apaligwa kujanga kila lilobe lyalongela lyangapaligwa.

37 Gambu kwa malobe ginu mannyeketeligwa kube mambone, na kwa malobe ginu manhukumigwa kube mabaja.”

Kupala kuibona ikobo
(Maluko 8:11-12; Luka 11:29-32)

38 Kuboka penia akaboli ba Malagilo ga Musa na Mafalisayo ngabannenge Yesu, “Aboli, tupala kuibona iingi yi ikobo kuboka kwinu.”

39 “Jwombe ngabajanga bandu bangoe
akabaja banga mmanya Nnoongo!” Ba-
pala iingi yi ikobo bapatangaje, nambu
bapata kikobo cha nnondoli Yona.
40 Kitama chatama Yona mulutumbo lwa
chamaki machoba matatu kilo na mui,
ngipipakube ku Mwana jwa Mundu pa-
pakutama nkati mulutope.
41 Bandu bi kilambo chu Kuninawi
mabapitila kingobu cha hukumu, na
angweto buluhukumula lungolo londo
kube na malemwa. Gambu bandu ba
Kuninawi balapanga kwa matangacho ga
Yona, na pamba abi Nkolongwa kupeta
Yona!
42 Linyongolo lya kubanda mapitila man-
gobu bandu bamba pabapa kuhukumigwa,
magambu jwenio ngaboka kachakwe
kutaali ngaika kupenikia gambone ga
Solomoni napamba abi nkolongwa
kumpeta Solomoni.

Kubuja kwa nchepela
(Luka 11:24-26)

43 “Nchepela anda ubengigwe kwa
mundu, utindila tindila papongoti pajomo
kupala paali apomolele anda kupataje.
44 Penia alongela jika, ‘Mambuja
kachango kumokitage.’ Nambu pu-
pakubuja nikijikole jibi janga kilebe
jipyagiligwe nu ilekaileka,
45 aijenda kujitola jengi michepela saba,
jinamakakala kupeta jwenio, na jwenio
kuika kunnyingilila mundujo na ali ja
mundu jwenio jibakube mbaja kupeta pi-
tumbula. Ngipipakube ku bandu akabaja.”

Akalongo ba Yesu
(Maluko 3:31-35; Luka 8:19-21)

46 Yesu akiba tango akalongela nanken-
geni gwa bandu kingobu amamundu ni
inuna yakwe pabaika nu kujema panja.
Bapala kulonge nakwe.
47 Bai mundu jumwe ngannenge, “Am-
abinu na inuna inu babi panja, bapala
kulonge na mwe.”
48 Nambu Yesu ngannyanga mundu jwe-
nio, “Amabango ngabeneke? Ni inuna
yango nga beneke?”
49 Penia ngatondobea luboko lwakwe
kalangila akinapunji bakwe, ngalenga,
“Angwetwa nga Amabango ni inuna
yango!
50 Jwajwoa ojwakamwa agabapala Awa-
bango ababi kumbengu, jwenio nga nnuna
gwango na nnombwango Amabango.”

13

Kulandanakia kwa Mpandi
(Maluko 4:1-9; Luka 8:4-8)

1 Lichoba ulyo, Yesu ngaboka panyumba
jenie, ngajenda kutama umbwega ji lilaba.
2 Ikuta ya bandu ngintindila mpaka Yesu
ngaombe muntumbwi ngatama. Bandu
boa bakajema umbwega ji lilaba,
3 penia Yesu ngabalenge malobe majingi
kukulandanikia.
“Mpenikiange! Mpandi ngajenda ku-
micha mbeju.
4 Pakiba akamicha mbeju, yenge ngitola
pandela, ijuni ngiika ngionyola.
5 Yenge ngitola pamaganga pangabe nu
lutope lujingi. Ngimalika chokwe maga-
mbu lutope lukiba lujingije.
6 Lumu pulubala ngijoma, na maga-
mbu mikega jakwe jikiba janga makakala,
ngilembuka.
7 Yenge ngitola pimikongo jamiba, na
miba ngikola nu kuibalakia.
8 Yenge ngitola pulutope lwa mbone,
ngimalika na ngipambika muno, yenge
mbonje mia jimwe, yenge sitini na yenge
salasini.
9 Na juna machikilo ajoe!”

Mana ju kulonge kukulandanakia
(Maluko 4:10-12; Luka 8:9-10)

10 Akinapunji bakwe ngabannyendelela,
ngabankonya, “Mbona mwe nnonge na
bandu kukulandanakia?”
11 Yesu ngabajanga, “Mangwetomwe
nkweti upeele gu kumanya chili ji king-
wana chu kumbengu, nambu angwetwa
bakwetije.”
12 Magambu mundu juna kilebe majon-
jekeigwa, nambu jwanga kola kilebe, na
chache kichoko cha kweti kipakutoligwa.
13 Nganonge nabo ku kulandanakia, kwa
magambu babi kulola nambu kuibonaje,
babi kupenekia nambu kujoaje nu ku-
manyaje.
14 Kwabe galenganile agalenga nnondoli
Isaya,
“ ‘Kupenakia mabapenakia, nambu ba-
manyangaje.
Kulola mannola, nambu mibonaje.
15 Magambu malango ga bandu bamba
gapunganikwe,
baibangite machikilo gabe,
mio bachwilile gabe.
Makaloile kwa mio ginu,
andaje maka joine kwa machikilo ginu,
makamanyi kwa malango ginu,
nu kundendebukia, balenga Angwana,
nane kabinalamiinge.’ ”
16 Yesu ngalenga kabele, “Nambu mbaya
mangweto, gambu mio ginu gabikulola na
machikilo ginu gabikujoa.
17 Nannenge kweli, akalondoli ba
Nnoongo na bandu bambone ajingi
bapaile kugabona gamagabona, bak-
agabonaje, nu kugajoa gamagajoa,
bakagajoaje.

Yesu balenge nhwalo gwa kulandanakia kwa mpandi
(Maluko 4:13-20; Luka 8:11-15)

18 “Mangweto mpenakiange na mikibole
kulandanakia kwa mpandi.
19 Mundu ojwajoa nhwalo gu Kingwana
cha Nnoongo nu kuumanyaje, ngatela
na mbeju eitoi pandela, Mmaja kuika
nu kuboya chikipandigwe mumwojo gwa
mundu jwenio.
20 Mbeju ipandigwe pamaganga andi
mundu ojwajoa lilobe lya Nnoongo
kulipokela chokwe nu kuala mwojo.
21 Nambu kolaje ngega nkati jakwe, ai-
jendekea kuliagabala lilobe lyene kingobu
tu, kingobu chu kulaga ni michwembo
apajipitila magambu ga lilobe lyene, kuot-
waje kujendekea.
22 Mbeju eitoi panakati ja miba andi
mundu ojwajoa lilobe lyene, nambu kwa
mbwele ja dunia na uloi kupala kulilimbal-
akia lilobe lyenie na jwenio kujendekeaje
kulikengama.
23 Mbeju eipandigwe pulutope lwa
mbone andi mundu ojwajoa lilobe lyenie
na kulimanya, nu kupambika ngokwa,
bange mya na bange sitini na bange
salasini.”

Kulandanakia na manyai

24 Yesu ngabalenge bandu kulandanakia
konge, “Kingwana chu kumbengu kilan-
dine yene. Mundu ojwapandite mbeju
yambone munng'onda gwakwe.
25 Nambu bandu pabakiba lugono,
nngondwa jwakwe ngaika nukupanda
manyai panakati ja ngano, nukujabula.
26 Mbeju pimalika nu kutumbu kubeula
manyai ngagatumbu kubonekana.
27 Akapakachi ba nkola nng'onda nga-
bannyendelela, nu kunnenge, ‘Angwana,
mbemelela makapanda mbeju ya mbone
munng'onda gwinu. Lele manyai gaboka
koo?’
28 Jwenio ngabajanga, ‘Nngondwa nga
ojwatei yenie’. Akapakachi bakwe nga-
bankonya, ‘Bo, mpaile tujende takaga-
jikule?’
29 Jwombe ngabajanga, ‘Ije, makatenda
yeneje mannyikula manyai pamwe na
ngano.
30 Magaleke gakole pamwe mpaka paga-
pakuika mauno. Kingobu chenie nailen-
gala akauni, nkongolange oti manyai ntabe
makendeka nu kupamba mwoto. Nambu
ngano nkongolange makabeke mikikokwe
chango.’ ”

Kulandanakia kwa mbeju ya aladali
(Maluko 4:30-32; Luka 13:18-19)

31 Yesu ngabalengela bandu kulan-
danakia konge, “Kingwana cha kumbengu
kilandine yene. Mundu ngapanda mbeju
njokonjoko, munng'onda gwakwe.
32 Yenie ibi mbonji njokonjoko kupeta
mbeju yoa, nambu anda imalike iba
ngolongwa kupeta ipandwa yoa. Ukola
nukube nkongo nkolongwa ni ijuni yu
kunani kuika kuchenga mihui mundambi
yakwe.”

Kulandanakia na kimela
(Luka 13:20-21)

33 Yesu ngabalengela kulandanakia
konge, “Kingwana cha kumbengu kilan-
dine yene. Amama bamwe abatoi amila
ngabatindagana na madebe mabele na
nusu ga unga, penia unga gwoa ngutupa.”

Yesu alongela kukulandanakia
(Maluko 4:33-34)

34 Yesu ngabalenge bandu genia goa
kukulandanakia. Alongije chachoa panga
landanakia.
35 Ibe ilenganile na lilobe lyalenga Nnon-
doli jwa Nnoongo.
“Nongela nabo kukulandanakia,
mbakupiya gangamanyikana kuboka piji-
panganigwe dunia.”

Yesu alandulila kulandanakia kwa manyai

36 Penia Yesu ngatabuka bandu bala,
ngajingi unyumba. Akinapunji bakwe
ngabannyendelela ngabannengela, “Mu-
tulandulile kulandanakia kwa manyai
munng'onda.”
37 Yesu ngabajanga, “Mpandi jwa mbeju
ya mbone nga Mwana jwa Mundu.
38 Nng'onda gola nga dunia. Mbeju ya
mbone nga bandu ababi ba Kingwana cha
Nnoongo nga chabe. Nambu manyai nga
bandu bi Mmaja.
39 Nngondwa ojwapandita manyai gala
nga Mmaja. Mauno nga kupela kwa ile yoa
na akauni nga akapakachi ba Nnoongo.
40 Andi yene manyai apagakonjaligwa
nu kugapamba mwoto, ngapaipa kube
lichoba lya kiama.
41 Mwana jwa Mundu mabakinga
Akapakachi bakwe kuboka kumbengu
bakongalange bandu kuboka mukingwana
chakwe boa abajambukia ilebe ibaja, na
boa abakamu mabaja,
42 na kalekela pilibomba lya mwoto kwe-
nio bapakuguta nu kuyaga mino.
43 Penia bandu bambone bala ba-
pakung'ala andi lichoba mukingwana cha
Awawa mundu. Juna machikilo ajoe.

Kulandanakia kwa ilebe eiigwe

44 “Kingwana chu kumbengu kilandine
yene. Mundu jumwe ngaibona jaabu,
ngaiya kabele. Ngaala mwojo muno, nga-
jenda kuucha ilebe yakwe yoa eyakiba
nayo, ngajenda kuemela nng'onda gwenio.

Kulandanakia na lulu

45 “Kabe Kingwana chu kumbengu kilandine yene mundu ojwapalapala lulu.
46 Papata lulu jimwe ja mbone muno, ngajenda kuucha ilebe yoa eyakweti, ngaemela lulu jene.

Kulandanakia na lipelele lya yamaki

47 “Kabe, Kingwana cha kumbengu kilandine yene. Akakoki bange balekile lipelele mulilaba, ngilijonja yamaki ya aina ndu.
48 Pilitwelela, ngabaliuta pajomo ngabatama, kuchagula yamaki yambone ngababekanga mulipakacha yabe, yangambone ngabailekela.
49 Paipakube lichoba lya kiama, akapakachi ba kumbengu bapitilanga babagana akabaja na bambone,
50 Na kalekela pamwoto bandu akabaja, kwenio bapakuguta nu kuyaga mino.”

Maboulo manhyono na magona

51 Yesu ngakonya, “Bo, magamanyi genia?” Ngabajeketelanga, “Elo.”
52 Jwombe ngabalenge, “Aboli ba Malagilo ga Musa ababe napunji bi Kingwana chu kumbengu balandine na nkola nyumba ojwapiya munkoba gwakwe ilebe igona na iyono.”

Yesu akanigwa kukilambo cha ku Nazaleti

(Maluko 6:1-6; Luka 4:16-30)

53 Yesu pajomola kulenga kulandanakia kwenio ngaboka paali penia,
54 ngabuja kachakwe. Kwenio ngabe bakabolanga bandu munyumba jabe ja kugongalela mpaka ngabaomongwa, ngabalenga. “Jwenio apatite ko malango aga? Na apatite ko makakala ga ukamula ikobo?
55 Bo, ojo mwana jwa pundi chalamala joje? Bo, amamundu Amaliamu na akakaka mundu acha Yakobo na Yusufu na simoni na Yuda?
56 Bo, akalombo mundu babilingiteje upamba na twenga? Lele, apatite ko genia goa?”
57 Ngababe na mbwele nakwe.

Nambu Yesu ngabalengela, “Nnondoli kupataje ichima kachakwe na kubandu bakwe nambu kubandu bange, kupata ichima.”
58 Nayene penia alaiteje ikobo ijingi kwa magambu gwangaamini gwabe.

14

Kiu cha Yohana Mmatichi

1 Kingobu chenie, Helode ojwakiba Nngwana jwa kilambo cha Galilaya, ngajoa yoa yakamula Yesu.
2 Ngabalenge akapakachi bakwe, “Mundu ojojo nga Yohana Mmatichi, atekuyoka kuboka kwa abawile, nga magambu makakala gi ikobo ikamu maengo nkati jakwe.”
3 Helode nga ojwaamulicha kuntaba Yohana mikipungo, ngantaba mitondolo na kummeka mikipungo kwa magambu ga Helodia, jwenio akiba nhwana gwa nnuna gwakwe Filipo.
4 Gakiba mangobu Yohana akannenge Helode, “Ipaligweje mwenga kutola munkege ojo kube nhwanagwinu!”
5 Helode ngapala kunkoma Yohana, nambu ajogopa bandu magambu Yohana akiba Nnondoli jwa Nnoongo.
6 Lichoba lya mpapala gu kombokela kubelekwa kwa Helode, kamwale jwa Helodia atekuina nnongi ja akageni. Helode ngaala mwojo,
7 mpaka Helode ngalagana kumpe kamwali jwenio kilebe cha chochoa chapa kujopa mapata.
8 Na kongo amamundu bakankwelekeya, ajope ngajopa, “Umbe upamba mutwe gwa Yohana Mmatichi mulichinia.”
9 Nngwana Helode ngaechuka nambu kwa magambu gu kulapila kwakwe na kwa magambu akageni bampapala ngaamulicha apate.
10 Helode ngantuma mundu, ajende mukipungo akanhwekete mutwe Yohana.
11 Mutwe gwakwe nguletigwa mulichinia, ngabampe kamwale jwenio, jwombe ngabapeleke amamundu.
12 Akinapunji ba Yohana ngabaika, ngabatola mmele gwa Yohana ngabachika. Kuboka penia ngabajenda kunnandulila Yesu.

Yesu bapeganga ilyo bandu ajingi kupeta bandu elufu itatu

(Maluko 6:30-44; Luka 9:10-17; Yohana 6:1-14)

13 Yesu pajoa genia, ngaboka paali penia muntumbwi, ngajenda paali pantemela nambu bandu ngabamanya ngabankengama kuboka muilambo.
14 Apauluka muntumbwi, ngaubona nkengeni nkolongwa gwa bandu, ngababone kia, ngabalamiya akatamwe babe.
15 Piika kimuyo, akinapunji bakwe ngabannyendelela ngabannenge, “Pamba papongoti, na ngoe kutipike, maleke bandu bajabule kiilambo yabe bakaemele yakulya.”
16 Yesu ngabajanga, “Bakajabulangaje, mapegange mangweto ilyo.”
17 Nambu angweto ngabannenge, “Tukweti mikate nhwano tu na yamaki ibele.”
18 Yesu ngalenga, “Unetelange pamba.”
19 Ngabaamulicha bandu batame pae pamanyai. Penia Yesu ngatola mikate

nhwano jela na yamaki ibena yela, ngalola kunani kumbengu, ngannumba Nnoongo. Kuboka penia ngametula mikate, ngabape akinapunji bakwe, na akinapunji bakwe ngababaganakia bandu.
20 Bandu boa ngabalye nu kujukuta. Kuboka penia akinapunji ngabalokota imbolopolo iigile ngabatwele ikapo komi ni ibena.
21 Abalilangite bakiba akinalome elufu nhwano pangabalanga akikege ni ingota.

Yesu ajenda panani pa mache
(Maluko 6:45-52; Yohana 6:15-21)

22 Kingobucho, Yesu ngabalengela akinapunji bakwe baombe muntumbwi, balongalele kwiye jililaba kingobu mwene bannekite akatabuka bandu.
23 Kuboka pakatabuka bandu ngaombe pikitombi jika jakwe kunng'ongalela Nnoongo. Piika kimuyo, jwenio akiba kwenio jika jakwe,
24 na kingobu ntumbwi gwenio puika panakati ji lilaba, nambu ngube mukomo gambu gu upepo gukaibi ntumbwi gwenio.
25 Kilo kupabandakila kuche Yesu ngabajendelela akinapunji bakwe akajenda panani ja mache.
26 Akinapunji bakwe pabammona akajenda panani pamache ngabajogopa muno, ngabalenga, "Lihoka" ngabachobela chamila kwa mbwele.
27 Kingobu ucho Yesu ngalonge nabo, "Nkotokange, nga nenga. Makajogopaje!"
28 Petulo ngannengela Yesu, "Angwana, anda kweli mwenga unenge ne nyende panani ja mache nhike kwenio."
29 Yesu ngannengela, "Aja, nhwikage." Petulo ngauluka muntumbwi, ngajenda panani pa mache, ngannyendele Yesu.
30 Nambu paubona upepo gola, ngajoboka, ngatumbu kumilwa, ngaguta kulilobe likolongwa "Angwana, ungole!"
31 Penia Yesu ngatondabeya luboko lwakwe, ngankamula nu kunnenge, "Mwe mammi na imani njokochoko! Mbone nnoila mbwele?"
32 Kubokapenia ngabaombelanga muntumbwi, nu upepo ngukotoka.
33 Akinapunji boa abakiba nkati ja ntumbwi ngaba nng'ongolela ngabalenga "Kweli mwenga ma Mwana jwa Nnoongo."

Yesu alamiya akatamwe kukilambo cha Genesaleti
(Maluko 6:53-56)

34 Ngabajomboka lilaba, ngabajenda Kugenesaleti.
35 Bandu ba kwenio ngabamanya kutenda jwenio nga Yesu. Ngabalandulila ngijoanika, kilambo choa, ngabannetela akatamwe boa.
36 Ngabannyopa bankunyule lubiniko lwa ngobo jakwe, na penia boa abankunywile ngabalama.

15

Maboulo ga bandu ba lolo
(Maluko 7:1-13)

1 Penia Mafalisayo na akaboli ba Malagilo ga Musa ngabaika kuboka kukilambo cha Kuyelusalemu, ngannyendelela Yesu, ngabankonya,
2 "Mboni akinapunji binu kagaagabaje Malagilo gatupokila kuboka kwa akaokobito? Ukuyanga kwa mboneje maboko tango nukulyeje!"
3 Yesu ngabajanga, "Mboni mangwetumwe kuagabaje Amuli ja Nnoongo nambu kugapala maboulo ginu mmene?
4 Nnoongo alenga, 'Kajoa awabinu na amabinu,' Na 'Jwajoa ojubatukana awamundu andaje amamundu akomigwe.'
5 Nambu mangwetumwe mmolananga yene anda mundu anda akweti kilebe chakape awamundu andaje amamundu, nambu anda alengite 'Kilebe chenje nampi Nnoongo.'
6 Ipaligwije kabele kajoa awamundu andaje amamundu! Penia nga pimililemwa lilobe lya Nnoongo ku ukengama malagilo ginu mmene.
7 Mangweto mamikitenda mambone! Isaya alondola tela pammile!
8 Nnoongo alenga, 'Bandu aba bannyali
kwa malobe tu,
nambu myojo jabe jibi kutaali nane.
9 Kung'ongale kwabe kwambonije,
mana ilebe ibabolana nga malagilo ga
bandu tu, benia bakitanga gangonenga!' "

Ilebe eimmeka mundu mumalemwa
(Maluko 7:14-23)

10 Yesu ngaukema nkengeni gwa bandu, ngaulengela, "Umbenekiange na mmanyange!
11 Kilebe echikimmeka mundu mumalemwa chekijingi mukanoje, nambu chache echikipita mukano chenie nga echammeka mundu mumalemwa."
12 Penia akinapunji bakwe ngabannyendelela ngabannengela, "Bo, mwe mmanyi kube Mafalisayo bakate kuchimwanga pabagajoa malobe ginu?"
13 Nambu Yesu ngabajanga, "Kila kipando changa panda Awawa bango bukumbengu, kipakujikuligwa."
14 "Malekange bene akangweto! Angweto banga lola, akilongoi ba bangalola, na jwangalola anda annongalie jwangalola, boa mabatumbukila mulibomba."

15 Petulo ngalenga, “Mutulandulile kulandanakia kwenio.”
16 Yesu ngalenga, “Namangwetumwe mmanyije?
17 Bo, mmanyangitije kutenda kilebe chachoa chikijingi mukano kijenda mulutumbo na mwenakandae kupita panja kucholo?
18 Nambu ilebe eipita mukano kujenda panja iboka umwojo na yenie nga eimmeka mundu mumalemwa.
19 Gambu umwojo gaboka mawacho mabaja, na ngongola, na malaya, na kujiba, na uwangi na matukano.
20 Genia nga agammeka mundu kube nchapu. Nambu kulye ilyo pangakuya maboko anda apabalagila nkamulange, genia gammekaje mundu kube nchapu.”

Imani ja amama bamwe
(Maluko 7:24-30)

21 Yesu ngaboka paali penia ngajenda kutama kukilambo chu Kutilo na Kusidoni.
22 Amama bamwe kabila ja Kanaani ba kilambo chenie ngabanhwikalila, ngatondabea lilobe, “Angwana, mwana jwa Daudi, umone kia! Kamwale jwango alaga na nchepela.”
23 Nambu Yesu annyangiteje lilobe. Akinapunji bakwe ngabannyendelela, ngabannenge, “Maleke bajabule kachabe magambu butukengama kengama kupeta kuchobela.”
24 Yesu ngajanga, “Bandumiteje nambu kunyumba ja bandu bikilambo chi Kuisilaeli abaobite andi mambelele.”
25 Penia amama benia ngabaika, nu kikileke pae ja makongono gakwe, ngabalenga, “Angwana ungole.”
26 Yesu ngajanga, “Chwapije kutola yakulya yi ingota nu kiilekele imbwa.”
27 Benia ngabajanga, “Kweli, Angwana, nambu ata imbwa kulye imbolopolo eitola kuboka pa mecha ja akaokamundu.”
28 Penia Yesu ngabajanga, “Amama, imani jinu ngolongwa! Itendi uyo kwinu andi pampala.” Na kingobucho kamwale jwakwe ngalama.

Yesu balamia bandu ajingi

29 Yesu ngaboka penia ngajenda umbwega ja lilaba lya Galilaya, ngaombe pikitombi, ngatama.
30 Bandu ajingi muno ngabanhwikalila, nukunnetela abalemile na bangalola na nangwaba na akabubu na bange ajingi abakiba akatamwe, ngababeka nnongi ja makongono gakwe, na jwombe Yesu ngabalamiya.
31 Nkenga gwa bandu gwenio nguomongwa muno pababonanga akabubu bakalongela, abalemile balamite na nangwaba bakajenda na bangalola bakalolanga, bandu ngabannumba Nnoongo jwa Kuisilaeli.

Yesu bapeganga yakulya bandu elufu ncheche
(Maluko 8:1-10)

32 Yesu ngabakema akinapunji bakwe, ngalenga, “Nabone kia bandu aba magambu babilangite pamwe nane machoba matatu, na wala bakwetangiteje chakulya. Mbaije kalekanga bajabule pangalye chakulya, ngana kuindukanga undela.”
33 Akinapunji ngabankonya, “Pamba tubi papongoti, tupata koo chakulya cha kape bandu ajingi anda aba?”
34 Yesu ngabakonya, “Nkwetangite mikate milenga?”
Ngabajanga “Saba na yamaki njoko.”
35 Yesu ngabaamulicha bandu batamange pae.
36 Ngajitola mikate saba na yamaki, ngannumba Nnoongo ngametula ngabape akinapunji, bombe ngababaganakia bandu.
37 Boa ngabalye nukujukuta. Kuboka penia ngabalokota imbolopolo ngitwele ikapo saba.
38 Angweto abalilangita akinalome bakibanga elufu ncheche, pangabalanga akikege ni ingota.
39 Yesu ngabatabukanga, ngabaleka nu kuombe muntumbwi, ngajenda kingonu cha kilambo cha Magadani.

16

Bandu bapala kuibona ikobo
(Maluko 8:11-13; Luka 12:54-56)

1 Mafalisayo na Masadukayo ngabannyendele Yesu, kupala kuntega ngabannyopa balaye iingi yi ikobo kuboka kumbengu.
2 Nambu Yesu ngabajanga, “Anda iike kimuyo mangweto kulenga, ‘Kunanioko kubi jegwa kuba kuche gwicho, magambu kunani kukele,’
3 Na kindabindabi kulenga, ‘Ula majikoma, magambu maunde gabi titili.’ Mangwetomwe kumanya muno iingi yu kugalambuka machoba kukulola kunani, nambu kumanyaje mangobu ganga.
4 Bandu bangoe akabaja! Bapala iingi yi ikobo, nambu kipataje kikobo chachoa ila kikobo cha Yona.”
Ngabalekanga ngajabula.

Maboulo mabaja ga Mafalisayo na Masadukayo
(Maluko 8:14-21)

5 Akinapunji bakwe kuboka pa kujomboka kwiye ja lilaba ngaba kombakela kutenda batekulibalila kupoto mikate.

6 Yesu ngabalengela, “Mmegange mio na
ntamanga maha na maboulo mabaja ga
Mafalisayo na Masadukayo.”
7 Nambu angweto ngabataukana,
“Balenga genia kwa magambu tupotwije
mikate.”
8 Yesu ngamanya mawacho gabe, nga-
balenge, “Mangwetomwe mmi na myojo
michoko! Mboni nkonyana nhwalo gwan-
gakola mikate?
9 Bo, mmanyangiteje tango? Mmikom-
bakeje panametula mikate nhwano mag-
ambu ga bandu elufu nhwano? Bo,
makatweleya ikapo ilenga ya imbolopolo?
10 Na mikate saba jela jabalya bandu
elufu ncheche, bo, makalokota ikapo
ilenga ya imbolopolo?
11 Mboni manamanyangaje kube nongila
nhwalo gu mikateje? Ntamanga maha
na maboulo mabaja ga Mafalisayo na
Masadukayo!”
12 Penia akinapunji ngabamanya goa
kube balengila batame maha na maboulo
mabaja ga Mafalisayo na Masadukayo.

Petulo abeka kipola Yesu kube Mwana jwa Nnoongo
(Maluko 8:27-30; Luka 9:18-21)

13 Yesu paika kukilambo cha papipi na
Kukaisalia okwo Kufilipi, ngabakonya ak-
inapunji bakwe, “Bandu balenga Mwana
jwa Mundu nga meneke?”
14 Ngabannyanga, “Bange balenga mwe
Yohana Mmatichi, na bange Eliya, na
bange Yelemia andaje jumwe kati ja
Akalondoli.”
15 Yesu ngabakonya, “Na mangweto bo,
nnenga ne nabeneke?”
16 Simoni Petulo ngajanga, “Mwenga
nga Kilisto Mwana jwa Nnoongo ojwabi
mmomi.”
17 Yesu ngalenga, “Mbaya mwenga Si-
moni mwana jwa Yona, gambu munduje
ojwanhwekule kumanya kilebe chenje,
nambu Awawa bango ababi kumbengu.
18 Nane nannenge mwe, Petulo, panani
ja liganga lende mbakubeka kikuta cha
bandu abunhwamini Kilisto, na milyango
ju kumambi jaotwaje.
19 Mbakumpe mbungulo ya Kingwana
chu kumbengu, chachoa champakutaba
padunia nu kumbengu uyo kitabigwe, na
champakulugula padunia nu kumbengu
uyo kibakuluguka.”
20 Penia Yesu ngabakelebuya akina-
punji bakwe bakannengeje mundu ku-
tenda jwombe nga Kilisto.

Yesu alenga nhwalo gukulaga na kiu chakwe
(Maluko 8:31-9:1; Luka 9:22-27)

21 Kuboka kingobu chenie Yesu nga-
tumbu kalenge kipola akinapunji bakwe,
“Mpaka nyende oti Kuyelusalemu na kwe-
nio mbakupotekigwa muno kuboke kaki-
nanhota na akakung'i akolo na akaboli ba
Malagilo ga Musa. Mbaukomigwa, nambu
lichoba lya tatu mayoigwa.”
22 Penia Petulo ngantola pantemela,
ngatumbu kunkalapila, “Ikabe yeneje
Angwana! Nhwalo gongo gumpataje
mwe!”
23 Nambu Yesu ngatendebuka ngan-
nenge Petulo, “Malichetani mmuje un-
yuma jango! Mwe ntenda kunhwibilikia.
Mawacho ginu ga Nnoongoje nambu ga
mundu.”
24 Kuboka penia Yesu ngabalenge ak-
inapunji bakwe, “Mundu jwajoa anda
apala kube ndundame jwango, mpaka
oti akikane mwene na aupotole nchalaba
gwakwe na angengame.
25 Gambu mundu ojwapala kukombola
bwomi gwakwe mwene apakuoya,
26 nambu mundu ojwapakuoya bwomi
gwakwe kwa magambu gango nenga,
maupata. Bo, mundu apakukikonja anda
apatite ile yoa ya padunia na kongo aoite
bwomi gwakwe? Andaje mundu apaku-
panga nike kibe bada ja bwomi gwakwe?
27 Gambu, Mwana jwa Mundu apakuika
mukibumo cha Awawa mundu pamwe na
akapakachi bakwe bu kumbengu, na penia
nga papakunnepa hupo yakwe kila mundu
tela na itendwa yakwe.
28 Nannenge kweli, babile bandu up-
amba bijomokaje pangammona Mwana
jwa Mundu akaika mukingwana chakwe.”

17

Yesu agalambuka kumio
(Maluko 9:2-13; Luka 9:28-36)

1 Kuboka pa machoba sita, Yesu ngaba-
tola Petulo na Yakobo na Yohana ununag-
wakwe, ngabajenda nabo jika jabe mpaka
kukitombi kitandamau.
2 Kwenio, pabannolekea ngabammona
Yesu ngagalambuka kumio nnongi jabe,
kumio jakwe ngukung'ala anda lichoba na
ngobo yakwe ngibe nhuu anda lumuli.
3 Kwenio Musa na Eliya ngabapitila,
ngababe bakalongela nakwe Yesu.
4 Penia Petulo ngannenge Yesu,
“Angwana, chwapi twe kube pamba! Anda
mpaile njenga iteba itatu chimwe chinu,
chimwe cha Musa na chimwe cha Eliya.”
5 Pakiba tango akalongela, liunde liuu
ngilyaekelelanga, na lilobe ngilijoanika
kuboka muliunde lyenie. “Jonjo nga Man-
ango jwanampala, ojwanhalali mwojo,
mampenakiange jwenio!”
6 Akinapunji pabalijoa lilobe ngabagwe-
ganga manguku, ngabajogopa muno.

7 Yesu ngabajendelela, ngabakunyula,
ngalenga “Nnyemange, makajogopaje!”
8 Pabalola kunani bammwenije mundu,
nambu Yesu jikajakwe.
9 Pabaulukanga pikitombi, Yesu
ngabakelebuya, “Makannengeje mundu
ilebe eimibweni mpaka Mwana jwa
Mundu papakuyoigwa kuboka kwa
abawile.”
10 Kuboka penia akinapunji bakwe nga-
bankonya Yesu, “Mboni aboli ba Malagilo
ga Musa balenga kita mpaka oti Eliya
aike?”
11 Yesu ngabajanga, “Kweli, Eliya atenda
kuika kubeka ilebe yoa telatela.
12 Nambu nannengelanga Eliya aike
na bandu bammanyije, ngabantenda
pabapalanga. Mwana jwa mundu
apakupotekigwa uyo mumaboko gabe.”
13 Penia akinapunji bakwe ngaba-
manyanga kube balandulila nhwalo gwa
Yohana Mmatichi.

Yesu annamia mwana juna nchepela
(Maluko 9:14-29; Luka 9:37-43a)
14 Pabanhwikalila kabele nkengeni gwa
bandu, mundu jumwe ngannyendelela
Yesu, ngakilakitila nnongi jakwe,
15 ngalenga “Angwana, mammone kia
manango magambu akweti kiinduindu,
kabe alaga muno, jwombe pa jingi agwele
pamwoto nu umache.
16 Nganalete akinapunji binu, nambu
baotwije kunnamiya.”
17 Yesu ngabalengela, “Mangweto ma-
bandu banga imani! Ndama namangweto
mpaka lii? Nanhwimbilila mpaka lii?
Mannetange mwano pamba!”
18 Yesu ngaukalapila nchepela, na gwe-
nio nguboka na mwana ngalama kingobu-
cho.
19 Kuboka penia akinapunji ba ngaban-
nyendelela Yesu kuntemela, ngabankonya,
“Mboni twe tuotwije kuuboya nchepela
gola?”
20 Yesu ngabajanga, “Kwa magambu
nkwetije imani.” Nanenge kweli makabi
na imani njokochoko andi mbeju ya al-
adali kabi nhwotolinge kukilenge kitombi,
“Mmoke pamba nnyende papa, na che-
nie kujenda. Makaotolinge ukamwa kila
kilebe!”
21 Nambu genia kuwechekanaje mpaka
kupunga na kugongalela.

Yesu alonge kabele nhwalo gwa kiu chakwe
(Maluko 9:30-32; Luka 9:43b-45)
22 Pabakiba pamwe okwo kikilambo cha
Galilaya, Yesu ngabalengela, “Mwana jwa
Mundu ajenda ukamuigwa ku bandu.
23 Bapankoma nambu lichoba lya itatu
mayoka.”
Akinapunji ngabaechuka muno.

Kulepa kodi ja nyumba ja kugongalela
24 Pabaika kukilambo cha Kafalanaumu
bandu ba ukongola uloi gwa kodi ja
Nyumba ja Nnoongo ngabanyendelela
Petulo, ngabankonya “Bo, Aboli binu babi
kulepa kodi?”
25 Petulo ngajanga, “Umwo, babi
kulepa.”
Petulo pajingila unyumba, tango nuku-
longeje, Yesu ngankonya, “Simoni mwe
nnolabo? Mangwana ga padunia gakon-
gola kodi kuboka kubeneke? Kuboka
kwa akakola Kilambo andaje kuboka kwa
akageni?”
26 Petulo ngajanga, “Kuboka kwa aka-
geni” Yesu ngannengela,
“Aja ngayene, akakola Kilambo bapalig-
weje kulepa.
27 Nambu kukupala bakachimwaje,
nnyende kulilaba makabeke ndoana, ntola
chamaki ju kutumbula kolwa nhwekula
kano jakwe, na nkati mukolela uloi tela na
kulepa kodi. Ntola kwa magambu gangu
nenga na magambu ginu mwenga.”

18

Bene ababi akolongwa?
(Maluko 9:33-37; Luka 9:46-48)
1 Kingobu chenie akinapunji ngaban-
nyendelela Yesu, ngabankonya, “Bene
ababi akolongwa kukingwana cha kum-
bengu?”
2 Yesu ngankema mwana jumwe, ngan-
nyemeka nnongi jabe,
3 penia ngalenga, “Nannenge kweli,
anda nu kugalambukaje nukube andi in-
gota, nnyingije Mukingwana cha kum-
bengu.
4 Jwajoa ojwakibeka nuu mwene nukube
andi mwana ojo, nga nkolongwa muking-
wana chu kumbengu.
5 Jwajoa ojwampokela mwana jumwe
andi ojo ku liina lyango, amboke nenga.

Kulondoigwa mumabaja
(Maluko 9:42-48; Luka 17:1-2)
6 “Jwajoa ojwapa kukunnyambuki
jumwe jwa akachoko kujileka imani, ikabi
mbaya bantabalile liganga lya kuyagila
muntandala nu kuntumbukia mubaali.
7 Kabe nnyo mabandu bapadunia kabeke
ipengu bandu abajeketile na bange buleke
mojo! Ipengu mpaka ipitile nambu kulaga
kwa mundu jwenio ojwapakijambuki
ipitile!
8 “Anda luboko andaje lukongono lwinu
lupakummeka ipengu, muluekete nu
kululeke kutaali! Mbaya kwinu kujingila
mubwomi manga luboko au lukongono
telaje nu kulekeligwa pamwoto gwa

ngaimika machoba goa pangapela, kongo mmi na maboko na makongono goa mabele.
9 Na lio linu anda lipa kumpeleya, muliboye nulekela kutaali na mwe. Mbaya mwe kujingi mubwomi mmi na chongo, telaje nu kulekeligwa pamwoto gwangaimika machoba goa kongo mmi na mio goa mabele.

Kulandanakia na limbelele iliobite (Luka 15:3-7)

10 "Ntama maha! Makammembulaje jumwe kati ja angwetwa achoko. Nannenge, Akapakachi babe ba kumbingu babilangite kila kingobu nnongi ja Awawa ababi Kumbengu.
11 Gambu Mwana jwa mundu aika kakombolanga abaobite.
12 "Nnolanga bo? Mundu anda akweti mambelele mia jimwe, anda liobite limwe, atenda bo? Kugaleka gaga makomi tisa na tisa kukitombi, kujenda kulipala lyale eliobite.
13 Anda alipatite, nannenge kweli, apakuala mwojo muno kupeta tisini na tisa gangaoba na tisa.
14 Uyo, Awawa binu ba Kumbengu kupalaje kuoba najumweje panakati angwetwa akachoko.

Nnyinu anda lemwite (Luka 17:3)

15 "Mundu anda annemwite, munyendelele muka nkelebuye kiti mmilangite makangweto jika. Anda anyoine mumpatite nnyinu.
16 Anda anyoineje, muntola mundu jumwe au abena pamwe na mwe kupala kwa malobe ga akachaili abena andaje atatu kila kilebe kiba tela.
17 Anda kunyowangaje mangweto, mikilengala kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto. Na aba kwinu andi mundu jwanga mmanya Nnoongo na akatocha kodi.

Kanakia nu kujeketela

18 "Nannenge kweli, champakutaba padunia nu kumbengu uyo kitabigwe, na champakulugula padunia nu kumbengu uyo kibakuluguka.
19 "Kabe nannenge, makabena anda nnyeketaline padunia pano kukilebe chachoa champakujopa kilebechenie Awawa bango ba kumbengu mabatenda kilebe chenie.
20 Mana papoa pala pabakongana abena au atatu kwa liina lyango, nne mbi upo panakati jinu."

Kulandanakia na mpakachi jwanga nnekekea nnyakwe

21 Kuboka penia Petulo ngannyendelela Yesu, ngankonya, "Angwana, bo nnunugwango anda anemwite nannekekeya palenga? Pasaba?"
22 Yesu ngannyanga, "Nnenga pasaba tuje," nambu pasaba mala pasabini.
23 Nga magambu Kingwana chu kumbengu kilandine na Nngwana jumwe ojwakagula ichabu ya akapakachi bakwe.
24 Patumbula kagula, ngabannetela mundu jumwe juna ligambo lya talanta elufu komi.
25 Mundu jwenio akwetije chukulepa, penie Angwana ngabaamulicha auchigwe, jwenio na aanamundu, ingota ni ilebe yoa eyakweti, kupala ligambo lilepigwe.
26 Penia, mpakachi jwenio ngakilikatila nnongi jabe ngalenga, " 'Nhwimbalile, ne manannepa ligambo lyango lyoa.' "
27 Angwana benia ngabankole kia, ngabannekekeya ligambo lyoa, ngabanneka ajabule kachake.
28 "Nambu mpakachi jwenio ngaboka, ngankolela mpakachi nnyakwe ojwakiba ni ligambo nakwe dinali mya jimwe. Ngankamula pantandala ngalenga, 'Nnepe ligambo linu!'
29 Mpakachi nnyakwe jwenio ngakilikatila ngannyopa, 'Nhwimbalile nanji manannepage.'
30 Nambu jwenio ajeketileje ngabantaba mikipungo mpaka papakulepa ligambo.
31 Akapakachi ajabe pabagabona ngabakokaleka muno, ngabajenda kalenge Angwanamundu nhwalo gwenio.
32 Penia Angwana ba ngabankema mpakachi jola, ngaba nnenge, 'Mwenga mapakachi mabaja muno!' Ngunyopa, nane ngununekekeya ligambo linu lyoa.
33 'Bo, ipaligweje namwe kummone kia mpakachi nnyinu andi ne panankolila kia.'
34 Penia Angwana benia ngabachimwa muno, ngabantaba mukipungo mpaka papakulepa ligambo lyoa."
35 Yesu ngajomole kulenga, "Yene uyo Awawa bango bukumbengu pabapa kuntenda kila mundu anda kalekekea akajinu kumwojo gwinu gwoa."

19

Yesu akelebuya lukobo lwa kulekana (Maluko 10:1-12)

1 Yesu pajomola kulenga malobe genia, ngaboka kukilambo chuku Galilaya, ngajenda kukilambo chuku Yudea, kwiye ja lukemba lwa Yolidani.
2 Nkenga gwa bandu ngugunkengama kwenio, jwombe ngabalamiyanga abakiba ni itamwe.
3 Gange Mafalisayo ngaganhwikalila, ngagajiga kunkonya kukuntega, "Bo,

ipaligwije mundu kaleka aanamundu kwa malemwa gagoa gala?"

4 Yesu ngabajanga, "Bo, nchomangiteje Majandiko Gachwapi kutenda pukutumbula Nnoongo ojwampangania mundu akammeka munalome nu munkege.
5 Penia Nnoongo ngalenga, 'Kwa magambu genia mundu baleka awamundu na amamundu, aba pamwe na aanamundu, na benia baba bamwe.'
6 Nayene benia abena kabeje nambu mmele gumwe. Bai chalondine Nnoongo mundu akikilekaniaje."

7 Nambu Mafalisayo ngagankonya, "Mboni Musa atujeketile analome kaandaki talaka aanamundu na kaleka?"

8 Yesu ngabajanga, "Musa annyeketile kaleka akaanabinu magambu gu kujundupa kwa myojo jinu. Nambu ikiba yeneje kingobu cha pangania dunia.
9 Nannengelanga, mundu jwajwoa anda balekite aanamundu nukutola bange atenda ngongola, nambu kwale ibe munkege jwenio akiba nngongola."

10 Akinapunji bakwe ngabannengela, "Anda ibi yene nhwalo gwa analome na akege, mbaya ukotoka kutola akege."

11 Yesu ngabalengela, "Boaje abaotwile kulipokela lilobe lyene, nambu baba tu Nnoongo ababekigwe kutama uwolo.
12 Gambu ibi ilebe ijingi ibabeka bandu bakotoke kutola akege, bange kwa magambu kibelekwa, bange kwa magambu ga bandu babekite kube yenela, na bange baamulinge bene akangweto kutolaje akege kwa magambu ga Kingwana cha Kumbengu. Ojwaotwile kulipokela lilobe lyenie alipokela."

Yesu aibekela maboko ingota ichokoichoko
(Maluko 10:13-16; Luka 18:15-17)

13 Penia Yesu ngabannetela ingota ichokoichoko aibeke maboko aigongalele, nambu akinapunji bakwe ngabaikelebuya.
14 Yesu ngalenga, "Mileke ingota iike kwango mikiikanakiaje, magambu Kingwana cha kumbengu cha bandu ababi andi ingota yene."
15 Ngaibeke maboko kuboka penia ngaboka penia.

Kakombo juna uloi
(Maluko 10:17-31; Luka 18:18-30)

16 Mundu jumwe nganhwikalila Yesu, ngankonya, "Aboli, ndenda kilebe nike chambone nupate bwomi gwa machoba goa pangapela?"

17 Yesu gannengela, "Mboni mwe ungonya nhwalo gwa kilebe echikibi chambone? Abi jumwe tu jwambone. Andampala kujingila mubwomi gwa machoba goa pangapela magajali malagilo ga Nnoongo."

18 Mundu jola ngankonya, "Malagilo gako?"

Yesu ngajanga, "Makakomaje na ngongolaje na makajibaje na makabe machaili ba unhwangije,
19 majoe awabinu na amabinu, na mumpale nndami nnyinu anda pimikipala mmene."

20 Kakombo jwenio ngannenge Yesu, "Genia goa nagaagabile, ndenda nike chenge?"

21 Yesu ngannengela, "Andampaile kube telatela, nnyende makauche ilebe inu uloi gwene makape akaocho namwe mamma na nkoba kumbengu, kuboka penia nhwika ungengame."

22 Kakombo pagajoa genia, ngajabula kachakwe na kongo achimwite magambu akiba nuloi muno.

23 Penia Yesu ngabalengela akinapunji bakwe, "Nannenge kweli ipakube kujundupa muno kwa mundu juna uloi kujingila mukingwana chu kumbengu.
24 Kabe nannenge kindema muno ngamia kupeta pililanga lya chingana, kumpeta mundu juna uloi kujingi mukingwana chu kumbengu."

25 Akinapunji bala pabajoa genia ngabaomongwa muno ngabankonya Yesu, "Nga meneke ojwapakuoto ukomboka?"

26 Yesu ngabalolakeya, ngabajanga, "Kwa bandu kilebe chenje kuwechakanaje, nambu ku Nnoongo ilebe yoa kuwechakana."

27 Kuboka penia Petulo ngalenga, "Natwe bo? Tuilekite ilebe ito yoa tunkengime mwenga! Tubakupata nike?"

28 Yesu ngabalengela, "Nannenge kweli, Mwana jwa Mundu papakutama pikitebu chu kutawala chi kibumo chakwe Padunia Nhyono, mangwetomwe mangengaminge ntamanga muitebu komi ni ibele makagahukumula makabi komi na mabena ga kilambo cha Kuisilaeli.
29 Na mundu jwajoa jwajilekite nyumba andaje akanuna mundu andaje akalombo andaje awawa andaje amama andaje ingota andaje migonda, kwa magambu gangu nenga, mapokela mala pa mia muno na maipata bwomi gwa machoba goa pangapela.
30 Nambu ababi bukutumbula ngoe mababa bukujomolela, na ababi bukujomolela mababa bukutumbula.

20

Akakamu mahengo munng'onda gwa mizabibu

1 “Kingwana chu kumbengu kilandine
andi yene. Mundu nkola nng'onda
gwa mizabibu, jwenio ngaboka kindabi
kilokilo kabeka bandu akamwa maengo
mung'onda gwakwe.
2 Ngapangana nabo kalepa uloi kuli-
choba penia ngabapeleka kunng'onda gwa
mizabibu.
3 Ngaboka kindabi saa tatu, ngababona
bange bandu bajemite kuchoko, banga
mahengo.
4 Ngabalenge, ‘Nnyendange na mang-
weto makakamu mahengo munng'onda
gwango nenga manannepa pipaligwe.’
5 Ngabajabula.
“Bena akola nng'onda ngababoka kabele
saa sita na saa tisa, ngabatenda uyo.
6 Na kimuyo saa komi na jimwe,
ngababoka kabele, ngabakolela bandu ba-
jemite pachoko pala. Ngabakonyanga,
‘Mboni nnyemangite pambano mui joa na
chankamwaje?’
7 Na ngweto ngabajanga, ‘Kwa mag-
ambu abije mundu jukutupe mahengo.’
Bombe ngabalenge, ‘Namangweto nnyen-
dange kunng'onda gwango gwa mizabibu.’
8 “Apiika kimuyo, akola nng'onda nga-
bannenge ojwabeka uloi gwabe, ‘Makeme
akamwa mahengo malepange uloi gwabe,
katumbula ababakabe bukujomolela, na
kajomolela abatumbalaga.’
9 Ngabaikanga abakemigwa saa komi
na jimwe, ngabapokela kila mundu uloi
gwakwe gwa lichoba limwe.
10 Abatumbula bala pabaika, bapemelela
bapata tondoba. Nambu nangweto ngaba-
pata uyo uloi gwa lichoba limwe.
11 Pabapokela uloi gwabe, ngabatumbu
kakokalakea akola nng'onda.
12 Ngabalenga, ‘Bandu bamba aba-
makemita bukujomolela bakamula ma-
hengo kukingobu cha saa jimwe tu, mboni
mutubekite tela nabombe natwe tuim-
balile liengo linakanonopa mui joa na
lumu?’
13 “Nambu ngabannyanga jumwe kati-
jabe, ‘Aganja, namponjiteje. Bo, tulagineje
kunnepa uloi gwa lichoba limwe?
14 Ntole uloi gwinu, nnyabule. Mbala
kunnepa uyo mundu jukujomolela
kunkema tela na mwe.
15 Bo, mbaligwije ukamwa genia muloi
gwango pambala? Bo, umone lwina mag-
ambu ne mbi namwojo gwa mbone?’ ”
16 Yesu ngajomole kulenga, “Yene, ababi
bukujomolela ngoe bapakube bukutum-
bula na bukutumbula bapakube bukujo-
molela.”

Yesu alandulila mala ja patatu nhwalo gwa kiu chakwe
(Maluko 10:32-34; Luka 18:31-34)

17 Yesu pakiba akajenda kukilambo cha
Kuyelusalemu, ngabatola akinapunji komi
na abele bala kuntemela, undela ngabalen-
gela,
18 “Mpenakiange! Tujenda
Kuyelusalemu, na kwenio Mwana jwa
Mundu apabakamuigwa kwa akakung'i
akolo na akaboli ba Malagilo, na angweto
bapa kunhukumu akomigwe.
19 Bapankamuya kwa bandu bangabe
Akayahudi bapa mmekanga nhwenyo,
aputigwe bokola na bapankoma kukum-
mamba panchalaba, nambu lichoba lya
tatu mayoigwa.”

Kujopa kwa amama ba Yakobo na Yohana
(Maluko 10:35-45)

20 Penia aanaba Zebedayo ngabannyen-
dele Yesu bakiba pamwe ningota yabe,
ngabakilakitila nu kunnyopa kilebe.
21 Yesu ngabakonya, “Bo, mpala nike?”
Amama benia ngabajanga, “Unengele
kube ingota yango ibena yeno maitama
jumwe kalelo na jonge kangeja mu King-
wana chiinu.”
22 Yesu ngaijanga ikakombo “Mmany-
ije nnyopanga ni. Bo, nhwotwile kun-
ywe kikombe cha malago chambakunywe
nenga?”
Ngabannyanga, “Tuotwile.”
23 Yesu ngabalengela, “Kweli manywa
kikombe chango, nambu kutama kalelo
andaje kangeja liengo lyangoje kubeka,
kilebe chenia mabapata babala ababek-
iligwe tayali na Awawa bango.”
24 Pabajoa genia akinapunji bange komi
bala, ngaba chimwanga benia akabena.
25 Yene Yesu ngabakemanga boa
ngalenga, “Mmanyi kube akiilongoi ba
bandu ba ilambo batawala bandu babe
kwa makakala, na akiilongoi babe bakweti
amuli ngolongwa kwabe.
26 Nambu mangwetomwe ikabe yeneje.
Nambu mundu ojwapala kube nkolongwa
panakati jinu abe oti mpakachi jwa mmoa,
27 na mundu ojwapala kube jukutum-
bula, panakati jinu mpaka oti abe mmanda
jwinu.
28 Na uyo ne Mwana jwa Mundu nhik-
ila kutumikigwaje, nambu kutumika na
kuboya bwomi gwango ibe nakombole
bandu ajingi.”

Yesu balamiya bangalola akabena
(Maluko 10:46-52; Luka 18:35-43)

29 Yesu paboka kukilambo cha Yeliko na
akinapunji bakwe, nkengeni nkolongwa
gwa bandu ngugunkengama.

30 Penia pakiba na bangalola akabena batamangite umbwega ja undela, na pabajoa kube Yesu apeta penia, ngabatondabeya lilobe. "Angwana, Mwana jwa Daudi, mutubone kia!"
31 Nkenga gwa bandu ngugwakalapila na kalenge bakotokange. Nambu angweto ngabayanga kuchobela, "Angwana, Mwana jwa Daudi, mutubone kia!"
32 Yesu ngajema, ngabakemanga na kakonya, "Mpalanga nantendelange nike?"
33 Ngabannyanga, "Angwana, tujopa tuoto kulola!"
34 Yesu ngababone kia ngabakunyula mio gabe, na kingobu ucho ngabaotolanga kulola, ngabankengama.

21

Yesu ajingila Kuyelusalemu ku ilulu
(Maluko 11:1-11; Luka 19:28-40; Yohana 12:12-19)

1 Yesu na akinapunji bakwe pababandakila Kuyelusalemu na kuika ku Betifage pi kitombi cha Mizeituni, ngabakinga akinapunji bakwe abele,
2 ngabalengela, "Nnyendange mpaka kukijiji echikibi nnongi jinu na mamilikolela liponda litabigwe na mwana jwakwe magakulugule na magalete kwango.
3 Anda mundu ankonyangite, munnengela, bagapala Angwana, jwombe mannekelanga kingobucho."
4 Kile chenje kipitila kupala gaga agalengigwe na nnondoli jwa Nnoongo galenganile,
5 "Mikilengele kilambo cha Sayuni,
Nnole, Nngwana gwinu atendakuika!
Juna kia na aliombi liponda,
mwana liponda, mwana jwa liponda."
6 Yene, akinapunji bala ngabajabulanga ngabakamwa anda Yesu apabalagalinge.
7 Ngibilitola liponda lela na mwana jwakwe, ngabatandika ngobo yabe panani ji liponda na Yesu ngatama panani jakwe.
8 Nkenga nkolongwa gwa bandu ngabatandika ngobo yabe undela, na bandu bange ngabatema matutwe ngabagajanjaya undela.
9 Nkenga gwa bandu abakiba nnongi ja Yesu na abakiba unyuma ngabatumbu kutondabe lilobe kulenga,
"Alumbigwe Mwana jwa Daudi!
Abe ni kindimba ojwaika ku liina lya Angwana!
Alumbigwe Nnoongo kunani kumbengu!"
10 Yesu paika Kuyelusalemu, bandu boa ba kilambo chenie ngababe ni kijonga, ngaba konyana, "Ojo nga meneke?"
11 "Bandu abakiba pankengeni gwenio ngabalenga, jwenio nga nnondoli Yesu kuboke ku Nazaleti kukilambo cha ku Galilaya."

Yesu ajenda mu Nyumba ja Nnoongo
(Maluko 11:15-19; Luka 19:45-48; Yohana 2:13-22)

12 Yesu ngajingi mu Nyumba ja Nnoongo, ngababenga bandu abakiba bakaucha nu kuemela ilebe mwenio. Ngapendangula mecha ya abajangangana uloi, na itebu ya abauchanga njeba,
13 ngabalengelanga, "Iandikigwe mumajandiko Gachwapi, Nnoongo alengite Nyumba jango jikemigwa nyumba ja kugongalela. 'Nambu mangweto mijibeka kube nyumba jakajibi.' "
14 Bangalola na nangwaba ngaba nnyendelela Yesu ku Nyumba ja Nnoongo, Yesu ngabalamiya.
15 Akakung'i akolo na aboli ba Malagilo ga Musa ngabachimwanga apabagabona gukuomongwa agakamula Yesu na kabe ingota apainonoya malobe mu Nyumba ja Nnoongo balenga, "Alumbigwe Mwana jwa Daudi."
16 Nhyene ngabankonya Yesu, "Bo, nnyoaje echibalongela?"
Yesu ngabajanga, "Elo, mbetakujoa! Bo manachomaje mumajandiko gangano?
'Mibolangite ingota na ilemba,
mpakupata ukoigwa okukulenganile.' "
17 Yesu ngabaleka, ngapita panja ja kilambo nu kujenda ku Betania, ngagoloka kwenio.

Yesu aulapanakia nkongo ogukemigwa ntini
(Maluko 11:12-14,20-24)

18 Yesu apakiba akabuja ku nnyini kindabindabi, ngabe na njala.
19 Ngaubona nkongo ntini umbwega ja ndela ngaujendelela, nambu aukolela gwanga ngoko nambu maamba tu. Penia ngaulengela, "Makapambikaje kabe ngoko pangapela!" Kingobu ucho nkongo gwenio ngujoma.
20 Akinapunji apabaubona ngabaomongwa bakalenga, "Mboni nkongo ntini gola ujomite kukingobu tu?"
21 Yesu ngabajanga, "Kweli nannengelanga, anda mmilingite ni imani panga mbwele, nhwotwile kutenda ngiti yene tuje, nambu ata mikikilengi kitombi chenje, 'Nnyikuke mikikileke mubaali,' Maiba uyo.
22 Na anda mmi kuamini, chochoa echimpakujopa kukugongalela, mampata."

Bakonya nhwalo gwa madalaka ga Yesu
(Maluko 11:27-33; Luka 20:1-8)

23 Yesu ngajingi Munyumba ja Nnoongo,
ngababolanga. Apakiba akabola,
akakung'i akolo na akinanhota nga-
bankonya, "Nkamwa ile yenje kukinala
gani? Bene abampi kinala chenie?"
24 Yesu ngabajanga, "Na nenga
mbakunkonya kilebe chimwe, anda
unyangangite, na nenga nannyanga
ndenda ikobo yenje kukinala gani.
25 Nankonyanga yene, bo, uwecho gwa
Yohana gu kubaticha uboka kwa bene? Bo,
uboka ku Nnoongo andaje kubandu?"
Nambu ngabatumbu kutaukana be-
neakangweto jika, "Anda tulengite, 'Uboka
kumbengu,' Apakutukonya, 'Mboni
nhwamininginje?'
26 Andatulengite, 'Ubokita kubandu,' Tu-
jogopa nkengeni gwa bandu magambu boa
bajeketalinge kube Yohana nga nnondoli."
27 Penia, ngabannyanga Yesu, "Tumany-
ije."
Jwombe Yesu ngabalengela, "Nane uyo
nannengeje ngamwa ilebe yenje kukinala
gani.

Kulandanakia kwa ingota ibele

28 "Mangweto nnolangabo? Mundu
jumwe akiba na ingota ibele. Ngannenge-
langa jwajo jwa kutumbula, 'Manango, lele
nnyende makakamu maengo kunng'onda
gwa mizabibu.'
29 Kakombo jwenio ngabalengela,
'Ngana!' Nambu mwenakandae nga-
galambuya mawacho, ngajenda ukamu
mahengo.
30 Awawa bala ngabannengela mwana
jwabe jwa pili uyo, jwombe ngajanga,
'Elo awawa manyabulage!' Nambu ajeije
kamu mahengo.
31 Bo, mene kati ja abele ojwakalen-
ganakia gabapala awawa mundu?"
Ngabajanga, "Jwajo mwana jwakutum-
bula."
Penia, Yesu ngabalengela, "Kweli
nannengelanga, akatocha kodi na bina
ngongola bapakunnongalela kujingila mu
Kingwana cha Nnoongo.
32 Magambu Yohana ngaika kwinu
kunnaya kutenda gapala Nnoongo,
namangweto munhwaminije, nambu
akajopa kodi na akangongola ngaban-
nyeketela. Nambu magabweni genia goa,
mangweto nng'ambwikeje mumyojo jinu,
na nnyeketelingije."

Kulandanakia kwa nnemi na nng'onda gwa mizabibu

(Maluko 12:1-12; Luka 20:9-19)

33 Yesu ngalenga, "Mpenikiange kulan-
danakia konge. Mundu jumwe juna
nyumba ngalema nng'onda gwa mizabibu,
ngautindikia ubego na ngaemba liliba lya
ukamangila zabibu na uyo ngachenga
kilendo mwenio. Kubokapenia ngabajaika
akalemi, ngajenda mwanja kujenda kil-
ambo cha kutaali.
34 Kingobu cha mauno apachaika,
ngabakinga akapakachi bakwe kwa
akalemi bala, batolange lipungu lyabe lya
mauno.
35 Akalemi bala ngabapukilanga aka-
pakachi benia, jumwe ngabamputa na
jonge ngabankoma na jonge ngabamputa
mabwe.
36 Mundu jwenio ngabakinga kabe aka-
banda bange, bakiba nduu kupeta mwanja
gwa kutumbula. Akalemi bala ngabatenda
uyayela.
37 Pukujomolela nganking a mwana
jwakwe kongo akawacha, 'Pangaje
mabannyoa manango.'
38 Nambu akalemi bala apabammona
mwanajwabe ngabalengelana bombe ku
bombe, 'Jonjo nga nnichi, tankome ibe
tutole ulichi gwakwe!'
39 Penia, ngabampukila, ngabampia
panja ja nng'onda gwenio gwa mizabibu,
ngabankoma."
40 Yesu ngabalengela, "Ngoe, jwenio
nkola nng'onda gwa mizabibu, apa-
pakuika, apakakamwa ni akalemi?"
41 Bombe ngabannyanga, "Apakakoma
akabaja benia, na nng'onda gola apakape
akalemi bange abapampe lipungu lya
mauno kingobu cha mauno."
42 Penia Yesu ngabalengelanga, "Bo,
nchomangitije kile chenje Mumajandiko
Gachwapi?

'Libwe elibilikanangite akachengi
ngoe nga libwe likolongwa lyambone.
Angwana nga abatei kile chenje,
kabe kilebe chenie nga chukuomongwa
muno kwito!' "

43 Yesu ngajendekea kulongela, "Ku yene
nannengela, Kingwana cha Nnoongo mak-
iboigwa kwinu na kape bandu ba il-
ambo yenge ina kupambika ngoko agapala
Nnoongo."
44 Mundu anda agweli panani ja libwe
lende apakutwekuka ipande, nambu ojuli-
pakung'welela lipa kuntimba.
45 Akakung'i akolo na Mafalisayo apaba-
joa kulandanakia kwakwe ngabamanya
kutenda balenga angweto.
46 Penia ngabapalapala ndela ja
kumpukila, nambu bajogopanga bandu
gambu angweto bamanyi kutenda jwenio
akiba nnondoli jwa Nnoongo.

22

Kulandanakia na mpapala gwa kutolana

(Luka 14:15-24)

1 Yesu ngalongela nabo kabele kukulandanakia,
2 “Kingwana cha kumbengu kilandine yene, nngwana akampanganakia mwana jwakwe munalome mpapala gwa kutolana.
3 Ngabatuma akapakachi kakemanga bandu abakakokigwe kumpapala, nambu bandu abakokigwe bapailingeje kuika.
4 Ngabakinga kabe akapakachi bange, akalenga, ‘Makalengele abakokigwe, ilyo yango ibi tayali ngoe, likambako lya ng'ombe ni likoga lina kunoga lichinjigwe, kila kilebe kibi tela, nhwikange kumpapala!’
5 Nambu bandu abakokigwe baagabije na ngabajabulanga kachabe, jumwe kung'onda gwakwe na jonge kamaengo gakwe,
6 na bange ngabapukila akabanda bala ngabatukana, ngaba komanga.
7 Nngwana jola ngachimwa muno, ngagakinga manjolinjoli gakwe bakakomange akakomi benia na kukijocha kilambo chabe.
8 Penia ngabalengela akapakachi bakwe, ‘Ilyo ya mpapala ibi tela kweli, nambu abakokigwe bapaligweje.
9 Ngoe nnyendange kundela na baboa bala abampa kakolela makemange baike kumpapala.’
10 Akapakachi bala ngababoka, ngabajenda ku nnyini, ngabaleta bandu boa, abaja na bambone. Nyumba ja mpapala ngijitwelela akageni.
11 “Nngwana apajingila kalola akageni, ngammona mundu jumwe ojwakwinditeje ngobo ya mpapala.
12 Nngwana ngankonya, ‘Maganja, nnyingilabo pamba panga ngobo ja mpapala?’ Nambu jwombe ngatama nuu.
13 Penia nngwana ngabalengela akapakachi, ‘Mantabange makongono na maboko makannekele panja pulubendu, kwenio apakuguta nu kuyaga mino.’ ”
14 Yesu ngajomolela kulongela, “Ajingi bakokigwe, nambu achoko bapambuligwe.”

Kulepa kodi kwa Kaisali
(Maluko 12:13-17; Luka 20:20-26)

15 Kubokapenia, Mafalisayo ngabajabulanga, ngabapangana ndela ja kunyonja Yesu kwa malobe gakwe.
16 Penia, ngabakinga akinapunji babe pamwe na abankengama Helode. Ngabankonya, “Aboli, tumanyi kutenda mwenga nga mamundu mannonge kweli, nu kutenda mmola kweli ja ndela ja Nnoongo, kunnyogopaje mundu jwajoa, gambu liengo lya mundu nga kileje kwinu.
17 Mutulengele lele nnolabo, tupaligwa kulepa kodi kwa nkolongwa jwa Loma?”
18 Nambu Yesu ngamanya mawacho gabe mabaja, ngabalengela, “Mangweto mamikitenda mabandu ba mbone, mboni unyiganga kupala unyonjange?
19 Unayange uloi gwa kulepa kodi.” Angweto ngabampikia uloi.
20 Yesu ngabakonya, “Kumio kwa beneke na liina lyabeneke?”
21 Ngabannyanga, “Ja nkolongwa jwa Loma.”
Penia Yesu ngabalengela, “Tela, mampe nkolongwa jwa Loma agabi gakwe nkolongwa jwa Loma, na ga Nnoongo mampe Nnoongo.”
22 Apabajoa yene ngabaomongwa, ngabanneka na ngabajabulanga.

Nhwalo gwa kuyoka
(Maluko 12:18-27; Luka 20:27-40)

23 Lichoba lyene, Masadukayo abalenga abawile bayokaje ngabannyendele Yesu.
24 Ngabannenge, “Aboli, Musa alenga mundu andawile na kaleka akege gwangabe na mwana, nnung'una mundu batole malekwe, kupala bampotole nnung'una gwakwe ingota.
25 Ngoe, pito pano pakiba na akalongo saba. Jwa kutumbula ngatola munkege kuboka penia ngawe panga kube na ingota, ngannekela nnongamundu munkege nanhwele jwenio.
26 Ngibe uyo nnongamundu jonge, na jwa tatu mpaka jwa saba.
27 Kuboka pa akalongo benia boa kuwe, munkege jola uyo ngawe.
28 Bo, lichoba lya kuyoka abawile akege benia mababa anhanaba beneke kati ja akalongo saba bala? Gambu boa saba ngabantola.”
29 Yesu ngabajanga, “Mangweto ntekulemwa magambu magamanyije Majandiko Gachwapi na makakala ga Nnoongo!
30 Nambu lichoba li kuyoka bandu mababa anda akapakachi bu kumbengu, batolaje akege wala kutoligwaje na analome.
31 Nambu nhwalo gu kuyoka abawile, manachomangaje agannengalinge Nnoongo? Annengalinga,
32 ‘Nenga na Nnoongo ba Ulaimu na Isaka na Yakobo.’ Jwenio ngiti Nnoongo jwa abawileje nga Nnoongo jwa ababi bwomi.”
33 Nkenga gwa bandu gwenio apaujoa yene nguomongwa maboulo gakwe.

Amuli ngolongwa
(Maluko 12:28-34; Luka 10:25-28)

34 Mafalisayo apabajoa Masadukayo bakwetingitije kilebe chenge chikunkonya Yesu, ngabakongana pamwe.
35 Jumwe kati jabe, mmoli jwa Malagilo ga Musa, ngankonya Yesu kukuntega,
36 "Aboli, amuli jako ejibi ngolongwa mu Malagilo ga Musa?"
37 Yesu ngajanga, " 'Mapale Angwana Nnoongo jwinu ku mojo gwinu gwoa na kukiuke chinu choa na kwa malango ginu goa.'
38 Jenje nga amuli ngolongwa ja kutumbula.
39 Japabele jilandana na jenie, 'Mampale nndami nnyinu anda apamikipala mmene.'
40 Malagilo goa ga Musa na majandiko ga akalondoli ba Nnoongo gahyobalela amuli yenje ibena."

Malagano ga Nnoongo nhwalo gwa Kilisto nkomboi
(Maluko 12:35-37; Luka 20:41-44)

41 Mafalisayo apabakongana pamwe, Yesu ngabakonyanga,
42 "Mangweto nnolangabo nhwalo gwa Kilisto nkomboi? Bo, nga Mwana jwa beneke?"
Ngabajanga, "Mwana jwa Daudi."
43 Yesu ngabalengela, "Kubabole kwa makakala gu Uhuke jwa Chwapi, Daudi ankema jwombe Angwana? Gambu ngalenga,
44 'Angwana ngabalengela Angwana bango,
ntame kingonu chango cha kalelo,
mpaka nabekange akangondwa binu pae ja makongono ginu.'
45 Anda, ibi, Daudi ankema Kilisto Nkomboi 'Angwana,' Baotwabo kube mwana gwakwe?"
46 Abije mundu jwajoa ojwakaotola kunnyanga lilobe. Nu kuboka lichoba ulyo abije ojwakajiga kabe kunkonya kilebe.

23

Malago
(Maluko 12:38-39; Luka 11:43,46; 20:45-46)

1 Penia Yesu ngaulenge nkengeni gwa bandu pamwe na akinapunji bakwe,
2 "Akaboli ba Malagilo na Mafalisayo bakweti uwecho gwa kulenganakia Malagilo ga Musa.
3 Mapenikiange nu kamula goa gabapa kunnengela. Nambu makajigaje itendwa yabe, gambu babikulenganikiaje gabatangacha.
4 Kutaba minhigo mitopeu na katweka bandu mumapamba, nambu benia angweto bakanite nu kutondabea lukonji bijipotole.
5 Angweto bakamulanga ilebe yabe yoa kupala babonange bandu. Bakwindanga lumundi eilembigwe Majandiko Gachwapi muibongi na mumaboko gabe, nu kuchonela nducha miniko ya makoti gabe.
6 Kupala paali pina ichima mumipapala na itebu eibekigwe nnongi mumajumba gu kugongalela.
7 Kupala kalamukia kakinanhota mungongano nu kupala ukemigwa na bandu, 'Aboli.'
8 Nambu mangweto makakemigwaje ngu 'Aboli.' Gambu aboli binu bamwe na mangweto mmowa makalongo.
9 Na mukankemaje mundu jwa jwoa 'Awawa', Padunia pano, gambu Awawa binu bamwe tu ababi kumbengu.
10 Na makakemigwaje 'Makilongoi,' Gambu kilongoi jwinu jumwetu nga Kilisto Nkomboi.
11 Ojwabi nkolongwa panakati jinu abe oti mpakachi jwinu.
12 Ojwa kitondobe Nnoongo aba kunhuluya, na ojwa kiuluya Nnoongo aba kuntondobea."

Yesu bakola bandu ababikitenda bambone
(Maluko 12:40; Luka 11:39-42,44,52; 20:47)

13 "Mpakulaga makaboli ba Malagilo ga Musa na Mafalisayo, mamikitenda kube mambone! Nnyigalanga nniango gu kingwana chu kumbengu kubandu abapakujingi mukingwana chi kumbengu. Mmene mangweto kujingije mwenio, nambu maibilikia abapala kujingi mwenio."
14 Kupotekigwa akaboli ba Malagilo ga Musa na Mafalisayo, mamikibeka bambone! Kaponjanga akananhwele nu kukikopekeya kube mabandu bambone kwa kugongalela kwinu kukoola. Kwa magambu genia mpakupata hukumu ngolongwa.
15 "Mpakulaga akaboli ba Malagilo na Mafalisayo, bandu mamikibeka bambone! Ntyanganga mubaali nu mwilambo yoa kupala mumpate mundu aamini andi punhwamini mmene mangweto, pamampata mummeka abe jukujenda kumwoto gwangaimika machoba goa kupeta mmene mangweto!"
16 "Mpakulaga akalongoi bangalola! Mangweto nnenga 'Kita mundu anda alapile ku nyumba ja Nnoongo, kilapi chenie nhwaloje, nambu anda ajilapile jaabu ja Munyumba ja Nnoongo, kilapi chenie kiunamatile.'
17 Mangweto makajinga mangalola! Chako chikibi chambone muno, jaabu

andaje Nyumba ja Nnoongo ejibeka jaabu kube chwapi?
18 Kabe nnenga ‘Kita mundu anda akilapali kitembe cha Nnoongo nhwaloje nambu anda alilapali lilumbo elibekigwe panani ja kitembe cha Nnoongo kilapi chenie kiunamatile.’
19 Mangweto mangalola! Chako chikibi chambone muno, lilumbo lela andaje kitembe cha Nnoongo chikibeka lilumbo kube chwapi?
20 Ojwa lapalila kitembe cha Nnoongo akilapalila kitembe chenie pamwe na ilebe yoa eibekigwe panani jakwe.
21 Ojwa jilapali nyumba ja Nnoongo ajilapili nyumba ja Nnoongo pamwe na Nnoongo ojwabi mwenio.
22 Ojwajilapalila mbengu akilapalila kitebu cha kingwana cha Nnoongo, na jwatamila.”
23 “Mpakulaga makaboli ba Malagilo ga Musa na Mafalisayo, mamikitenda mambone! Ntochanga bandu lipungu lya komi, ni itimbilo andi yene maamba gina kunungila na manjanu na kongo milekanga ilebe yambone ya Malagilo andi yene haki, kia, na imani. Genie nga agapaligwe kugaagabala na gange.
24 Makilongoi mangalola! Kuboya libembe mukunywe, nambu kumila ngamia!
25 “Mpakulaga makaboli ba Malagilo ga Musa na Mafalisayo, mikitenda mambone! Kujeleya ikombe na ntungati kunja, nambu nkati mukuleka kutweli ilebe iyampatangita ku upoki na ubaja.
26 Mafalisayo mangalola! Nnyeleye oti kikombe nkati na kunja mapaba chwapi uyo.
27 “Mpakulaga makaboli ba Malagilo ga Musa na Mafalisayo mikibeka kube mambone! Mmilingite andi makabuli agapakaigwe chwakala panja gabonekana chwapi nambu nkati gatweli iyupa ya mitui na kila ikokoloko ichapu.
28 Nu uyo, mangweto mmonekana na bandu kunja andi mabandu bambone nambu nkati ntwelalinge ubaja.

Yesu alondola lichoba lyabe lya hukumu
(Luka 11:47-51)

29 “Mpakulaga makaboli ba Malagilo ga Musa na Mafalisayo mikibeka mabandu bambone! Nchengele makabuli gakalondoli na kugalembekeya makabuli ga bandu bambone.
30 Nnenga, ‘Kita twe tukabi kingobu cha kaokabito tukabi pamweje kakomanga akalondoli!’
31 Yene nchalakichanga mmene kutenda mangweto nga ingota ya bandu ababakomangita akalondoli.
32 Aja, nnyomolekeange liengo lela elibatumbula akaokabinu!
33 Mangweto majoka ni ingota ya majoka gina uchungu! Nhwechangabo kujepa hukumu ja mwoto gwangaimika machoba goa?
34 Ne nannetelanga mangweto akalondoli na bandu bina malango na akaboli, na bange mpakakomanga na kabambanga munchalaba na bange mpakaputa iboko munyumba inu yu kugongalela na kapalapala muilambo yoa.
35 Kulaga kubakuika kwinu magambu ga myai ja bandu boa bambone ejijitigwe panani ja nnema. Kuboke ukomigwa kwa Abeli ojwakiba jwanga malemwa, mpaka ukomigwa kwa Zakalia, mwana jwa Balakia, ojumunkoma panakati ja pachwapi ni kitembe chukupangi lilumbo.
36 Nannenge kweli, kwa magambu ga ukoma kwinu, mabandu ba ngoe mpa kuhukumuligwa.

Yesu bapaile bandu ba kilambo cha Kuyelusalemu
(Luka 13:34-35)

37 “Mwe ma Yelusalemu, Mwe ma Yelusalemu! Makomanga akalondoli na kaputa maganga akapakachi ba Nnoongo abakingite kwinu! Palenga nyigite kuikongola ingota yinu kwango andi ngoko apaikongola yana yakwe nkati ja mapapanilo gakwe, nambu mapaije.
38 Na nyumba ja Nnoongo jwinu jilekigwa liami.
39 Nannenge kweli, umonaje kabe mpaka apampa kulenga, ‘Alumbigwe ojwaika kuliina lya Angwana.’ ”

24

Yesu alongela kubomoligwa kwa Nyumba ja Nnoongo
(Maluko 13:1-2; Luka 21:5-6)

1 Yesu ngaboka pa Nyumba ja Nnoongo, na apakiba akajabula, akinapunji bakwe ngabannyendelela, ngabannaya majumba genia kichenga chabachengite.
2 Yesu ngabalengela, “Tela,” Nhwotolinge kugalolakea goa gano! Nannengela kweli, “Libije ata liganga limwe elipakuigala pamba panani ja lenge, kila kilebe makibomoligwa.”

Malago na kupotekigwa
(Maluko 13:3-13; Luka 21:7-19)

3 Yesu apakiba atamite pikitombi cha Mizeituni, akinapunji ngabannyendela kukukiiya, ngabankonya, “Mutulengele ile yenje ipakube lii? Kiingi nike echikipakulaya kuika kwinu na kupela kwa mangobu?”

4 Yesu ngabajanga, “Mma maha
makakoloigwaje na mundu.
5 Gambu ajingi mabapitila nukulongela
kupetela kuliina lyango angweto balenga
kila mundu, ‘Nenga nga Kilisto!’ Na
angweto bapakaoya bandu ajingi.
6 Mpakujoanga nhwalo gwa ngondo
na manjega ga ngondo, nambu
makaechukangaje, gambu genia mpaka
gapitile, nambu kupela kwene kubi tango.
7 Kilambo chimwe kipakuputana na
kilambo chenge, kingwana chimwe
kipakuputana na kingwana chenge.
Pamba na papa papakube na njala na
nendemelo ya lutope.
8 Genia goa nga anda kutumbwa kwa
kubinia kwa kupotola mwana.
9 “Kabe bapampanga mpotakigwe nu
ukomigwa. Ilambo yoa ipakunchimwanga
magambu ga liina lyango.
10 Kabe, ajingi bapakuleka mojo gwabe,
bapakugalambuka nu kunchimwana.
11 Bapakupitila akalondoli nduu ba
uwangi abapakaoyanga bandu ajingi.
12 Kwa magambu ga kube ubaja nnyingi,
kupalana kwa bandu kuba kupunguka.
13 Nambu ojwapakuimbalila mpaka ku-
pela nga ojwapakomboka.
14 Kabe Nhwalo Gwambone gu king-
wana cha Nnoongo ubakutangachigwa
padunia joa, kupala kuchalakicha ku
bandu boa ba padunia, penia nga puku-
pakuika kupela.

Kulaga kukolongwa
(Maluko 13:14-23; Luka 21:20-24)

15 “Pampa kukibona kilebe kibaja chik-
ilengigwe na nnondoli Danieli kijemite
paali pa Chwapi.” Ojwachoma amanya
mana gakwe!
16 “Penia, ababi kukilambo cha Yudea
batililange kwitombi.
17 Ojwabi pikinyanga cha nyumba jakwe
akaulukaje kutola kilebe munyumba
jakwe.
18 Ojwabi kunng'onda akabujaje ukaja
kutola lutando lwakwe.
19 Bapakulaga akikege bina ndumbo na
akinamama ababi ni ilemba eijonga ma-
choba genia!
20 Munnyope Nnoongo kutila kwinu kuk-
abe machoba ga malilije andaje lichoba lya
kupomalelaje!
21 Gambu kingobu chenie kubakube na
ukomo nkolongwa na gwanapitije tangu
bapanganigwa bandu boa mpaka ngoe
nupitije kabele.
22 Machoba genia gakabi nu kupun-
guyaje, akabije mundu jwajwoa ju kom-
boka, nambu Nnoongo atekupunguya ma-
choba genia kwa magambu ga bandu aba-
pambuligwe.
23 “Anda mundu annengi, ‘Nno, Kilisto
Nkomboi abi pamba!’ Andaje ‘Abi papa!’
Makanhwaminije.
24 Gambu papakupiti makilisto buwangi
na akalondoli buwangi. Na benia bal-
ayanga iingi ikoloikolo na yukuomongwa
yakaoyanga bandu, ata kubandu abapam-
buligwe na Nnoongo.
25 Mpenekia, nannengelinge tangu
nukupitije.
26 “Anda bannengi, ‘Nnolanga, abi
kupongoti!’ Makajendaje kwenio, andaje,
‘Nnolanga, akiite unyumba!’ Makan-
hwaminije,
27 Gambu andi njai pijimulika kuboka
kumbwani mpaka kundonde, ngapi-
pakube kuika kwakwe Mwana jwa Mundu.
28 “Paali apubi ntui, ngapagakongana
matumbui.

Kuika kwa Mwana gwa Mundu
(Maluko 13:24-27; Luka 21:25-28)

29 “Kingobu tu kuboka pu kulaga
kwenio, lichoba liba lubendu na mwei
ung'alaje, ndondwa ibakugwe kuboka
kumbengu, na makakala ga mbengu
gabakutikatika.
30 Kuboka penia iingi ya Mwana jwa
Mundu iba kubonekana kunani, penia
makabi goa gapadunia gapakuguta, apa-
gapa kummona Mwana jwa Mundu akaika
mumaunde gu kunani, juna makakala na
kibumo kikolongwa.
31 Jwombe apakakinga akapakachi
bakwe kuboka kumbengu bina lipenga
lina kujemba muno, bakongolange bandu
abapambuligwe na Nnoongo, kuboka
kujitumbwi dunia mpaka kujipei mbengu.

Maboulo ga nkongo gwa nkojo
(Maluko 13:28-31; Luka 21:29-33)

32 “Mukibolange kikilandanakia na
nkongo ntini. Kingobu ndambi yakwe
pitumbu kututuba maamba, mmanya
kutenda mangobu ga mauno gaike.
33 Nu uyo mangweto pampakibona ilebe
yenie yoa ikapitilaga, mmanya Mwana jwa
Mundu abi papipi kuika.
34 Nannenge kweli, lungolo londo luje-
beleje nukupitilaje ilebe yenie.
35 Mbengu na dunia maipeta, nambu
malobe gango gapetaje ngu.

Abije jwalimanyi lichoba au kingobu
(Maluko 13:32-37; Luka 17:26-30,34-36)

36 “Nambu nhwalo gu lichoba andaje
kingobu abije mundu ojwamanyi kiika
lii, na akapakachi bukumbenguje na
mwanaje, nambu Awawa jika jabe nga
abamanyi.
37 Kuika kwa Mwana jwa Mundu kupa
kube andi kingobu cha Nuhu.

38 Gambu machoba genia tango na ghalikaje bandu batela kulye na kunywe, akinalome na akikege kutolana nu kubutuyana mpaka Nuhu pajingila nkati mu Ntumbwi nkolongwa.
39 Bakibanga chebwe kiti kiba kupiti nike mpaka galika pijiika kajolanga boa. Yene ngipipakube Mwana jwa Mundu apapakuika.
40 Kingobu chenie bandu abele ababi kung'onda, jumwe aitoligwa na jonge ailekigwa.
41 Akikege abena bibaganga bakayaga okole, jumwe aitoligwa na jonge ailekigwa.
42 "Nkelukiange, gambu milimanyije lichoba lyabapakuika Angwana binu.
43 Akola nyumba bakamanyi kutenda mwihi abakuika kabi bakelukiye akijilekiteje nyumba jakwe jibomoligwe.
44 Na yene mangweto uyo ntamanga maha gambu Mwana jwa Mundu abakuika kingobu changamanyika."

Mpakachi juna mojo gwambone na jwanga mojo gwambone
(Luka 12:41-48)

45 Yesu ngajendekea kulenga, "Meneke ojwabi mpakachi jwaaminike na jwambone na jwanga mwojo gwambone? Jwenio ananhota bakwe bammekite kachunga bandu bakwe bapegange chakulya kingobu echikipaligwa.
46 Mbaya mpakachi jwajo jubapakunkolela ananhota mundu akakamula genia!
47 Nannenge kweli, bapa kummeka mpakachi jwenio alolele ilebe yakwe yoa.
48 Nambu anda mpakachi jwenio akilenge mwene, 'Ananhota bango batenda kuchelwa kubuja,'
49 Penia ngatumbu kaputa akapakachi ajabe, ngatumbu kunywe pamwe nabandu abalobela,
50 Ananhota mundu baika lichoba lyangamanyika na kingobu changamanyika.
51 Ananhota bapa kunhweketa ipande nu kummeka pamwe na akabaja. Kwenio apakuguta nu kuyaga mino.

25

Kulandanakia na akaenja komi

1 "Kingobu chenie, Kingwana chu kumbengu kiba kulandana yene. Akaenja komi bapotolinge muli yabe ngabajenda kapoke akoano.
2 Akanhwano bakiba akajinga na akanhwano akambone.
3 Akajinga ngabapoto muli yabe, nambu bapotwije mauta gange.
4 Nambu bina myojo ja mbone ngabapotola mauta muyupa pamwe na muli yabe.
5 Magambu anahota ba mpapala bakachelwa kuika, akaenja boa bala ngabatumbu katopa lugono.
6 "Kilo puwiku ngukujoanika na manjega, 'Anahota bampapala batenda kuika! Nnyendange makapokele!'
7 Akaenja boa ngabajimuka ngabaipangania imuli yabe.
8 Akajinga bala ngabalenge bina mwojo gwambone bala, 'Mutupegange mauta ginu machoko, gambu imuli ito itendakuimika.'
9 Nambu angweto bina myojo ja mbone ngabalengela, 'Ije gututochaje twenga na mangweto. Mbaya nnyendange kuliduka makaemele mmene.'
10 Penia, akaenja akajinga apabajenda kuemela mauta, akoano ngabaika. Na akaenja bala abakiba tela ngabajingalanga pamwe na bombe munyumba ja mpapala, na nniango ngujigaligwa.
11 "Akaenja ajinga bala ngabaika, ngabakema, 'Angwana, angwana, mutujogolele!'
12 Nambu bombe ngabajanga, 'Nannengelanga kweli, numanyije mangweto.' "
13 "Penia, Yesu ngajomolela kulenga, 'Nkelukiyange, magambu mmanyangitije lichoba lyenie lipakuika lii.' "

Kulandanakia na akapakachi atatu
(Luka 19:11-27)

14 "Uyo Kingwana cha Nnoongo kipakube yene. Mundu jumwe ojwakapala kutyanga mwanja, ngabakema akapakachi bakwe, ngababeka bilolele ilebe yakwe.
15 Ngampe kila mundu tela na uwecho gwakwe, jumwe talanta nhwano yuloi na jonge talanta ibena na nyonjakea talanta jimwe. Kuboka penia ngatyanga.
16 Mpakachi ojwakapata talanta nhwano ngabeka uloi gwakwe kumundu ojwaucha ilebe ngapata nyonjekea talanta yenge nhwano.
17 Na jonge jo uyo ojwakapata talanta ibena yuloi ngapata nyonjakea talanta yenge ibena.
18 Nambu jwajo ojwakapata talanta jimwe ju uloi ngajenda, kuemba libomba pulutope, ngaiya talanta ja ananhota bakwe."
19 "Kuboka pa machoba majingi, ananhota benia ngababuja, ngabatama na akapakachi kakonya batei ni muloi gwabe.
20 Mpakachi ojwakapata talanta nhwano yuloi ngaika apotwile talanta yenge nhwano. Ngalenga, 'Ananhota, makambe talanta nhwano. Nno mbatite nyonjakea talanta yenge nhwano.'
21 Ananhota bakwe ngabannenge, 'Chwapi, mapakachi mambone manhwaminike. Mmi kuaminika ku ilebe

ichokoichoko, mbakunkamuya mililele ilebe ikolongwa. Nhwike nhwalalile pamwe na ananhota binu!' "

22 "Mpakachi ojwakapata talanta ibena yuloi ngaika, ngapanga talanta yenge ibena nyonjakea, akalenga, 'Ananhota, makambe talanta ibena yuloi. Ntole talanta ibena yenge eijonjakike.'

23 Ananhota bakwe ngabannengela, 'Tela, mapakachi mambone mina kuaminika. Mmi kuaminika ku ilebe ichokoichoko, mbankamuya ikolongwa. Nhwike nhwalalile pamwe na ananhota binu.' "

24 "Nambu jwajo ojwakapata talanta jimwe juloi ngaika, ngalenga, 'Ananhota, manyi mwe mamundu bukujundupa mwojo, mwe nhwuna pangapanda mbeju, nukonja pangamicha mbeju.

25 Nganyogopa, nganhia uloi gwinu pae pulutope. Ntole chiumbile.' "

26 "Ananhota bakwe ngabannenge, 'Mwe mapakachi mabaja na makata! Mmanyi kutenda ne nhuna paali pangapanda mbeju, nu kutoteka pangamicha mbeju.

27 Mpaligwa, kubeka uloi gwango kubenki, nane kabi ndoile ntaji gwango na nyonjakea!

28 Mampokange uloi gwenio makampe jwajo juna talanta komi.

29 Gambu, mundu ojwakweti kilebe mapata nu kunnyonjakea. Nambu mundu jwanga kilebe, na chache chapemele akweti kipakutoligwa.

30 Na mpakachi ojo jwanga nyonjakea, mannekelange panja pulubendu! Kwenio apakuguta nukuyaga mino.'

Ukumu ja kupela

31 "Mwana jwa Mundu ojwabi Nngwana papakuika na mu Kibumo chakwe na akapakachi bakwe boa ba Chwapi, penia atama pikitebu chakwe cha Kingwana cha Kibumo.

32 Bandu boa bikongananga nnongi jakwe, jwombe maibagana bandu benia ikuta ikuta, andi nchungi apabagana mambelele na mbui.

33 Mababeka bandu abakamwile agapala Nnoongo kingonu chakwe cha kalelo na bandu akabaja kingonu chakwe cha kangeja.

34 Penia Angwana ngabalengela ababi kingonu chakwe cha kalelo, 'Nhwikange mangweto mampatite kindimba na Awawa bango, mpokelange Kingwana echimpanganikigwe kuboke kupanganigwa kwa dunia.

35 Magambu nakiba na njala namangweto ngumbe chakulya, nakiba na nyota mangweto ngumbe mache, nakiba nageni namangweto ngumbokela,

36 nakiba makengele mangweto ngungwindia, nakiba natamwe mangweto ngunhwika kunola, nakiba kukipungo mangweto ngunhwika kundyangila.'

37 "Penia, bandu abakamwile agapala Nnoongo bajanga, 'Angwana, lii tammona mmi nanjala natwe ngutumpe chakulya, na mmi na nyota natwe ngutunkenga mache?

38 Lii tammona mmi mageni natwe ngutumpokela, na manga ngobo natwe ngutunkwindiya?

39 Lii tammona mmi matamwe andaje mantabigwe natwe ngutuika kunnola?'

40 Angwana mabijanga, 'Nannenge kweli, kila kilebe chamankamulila jumwe jwa bamba akalongo bango achoko choko, mangamulila nenga.'

41 "Penia balengela ababi kingonu chakwe cha kangeja, 'Mmokange nnongi jango mangweto mannanigwe na Nnoongo! Nnyendange kumwoto gwa machoba goa pangapela ogwapanganikigwa Mmaja na akapakachi bakwe.

42 Nakiba na njala mangweto umbije chakulya. Nakiba na nyota mangweto umbije mache.

43 Nakiba nageni mangweto umbokalingije, nakiba makengele, nambu mangweto ungwindiingije ngobo. Nakiba natamwe na nyigiligwe mukipungo, nambu mangweto maikije kunola.'

44 "Penia angweto ngabajanga, 'Angwana, lii tammona mmi na njala au nyota, mmi mageni andaje manga ngobo, mmi matamwe andaje mannyigiligwe, nambu twe tuikije kunnyangata?'

45 Angwana bijanga, 'Nannenge kweli, kila pamakana ukamula ilebe ku jumwe jwa bandu akachoko choko, nkanangita kungamuli nenga.'

46 Bamba bajabulanga kuhukumu janga pela. Nambu abakamula agapala Nnoongo benia bajabulanga kubwomi gwa machoba goa pangapela."

26

Machabuli ga kunkoma Yesu
(Maluko 14:1-2; Luka 22:1-2; Yohana 11:45-53)

1 Yesu apajomola kubola genia goa, ngabalengela akinapunji bakwe,

2 "Mmanyangite kube gaigi machoba mabena kupakube na Mpapala gwa Pasaka, na Mwana jwa Mundu apangigwa ibe abambigwe munchalaba."

3 Kingobu chenie Akakung'i akolo na akananhota mundu ngabakongana

pamwe panganya ja Kayafa ojwakiba Nkung'i nkolo.
4 Ngabapanga ndela ja kunkamula Yesu bankome kukuiya.
5 "Nambu ngabalenga kile chimwe, chakakamuligwaje kingobu cha mpapala gwa Pasaka ukapitije ukomo kati ja bandu."

Yesu apakaigwa mauta ku Betania
(Maluko 14:3-9; Yohana 12:1-8)

6 Yesu akiba ku Betania, kachakwe Simoni, ojwakiba juna maloi,
7 amama bamwe abakiba na chupa echikitweli mauta ga kunungila gabei ngolongwa, nganhwikilila pamecha pala apakiba atamite akalya chakulya, ngannyitila mauta genia umutwe.
8 Akinapunji bakwe apabalola genia ngabachimwa, ngabalenga, "Ganike kugatunia?"
9 "Mauta ganga kabi gauchigwe kubei ngolongwa, nu uloi gwene kape akaocho."
10 Yesu ngamanya echibalongela, ngabalengela, "Mbona machumbuya amama bamba? Batei chwapi ni kile chambone kwango.
11 Akaocho mmi nabo machoba goa, nambu ne mbeje pamwe namangweto machoba goa.
12 Amama bamba banyitile mauta ibe kumbanganikia kwa machiko gango.
13 Nannengelanga kweli kutenda, padunia poa pupakutangachigwa Nhwalo Gwambone, kitendwa chenje chibatei amama aba kibakulongaligwa kakombake benia."

Yuda ajeketela kunng'aluka Yesu
(Maluko 14:10-11; Luka 22:3-6)

14 Penia Yuda Isikalioti, ojwakiba jumwe kati ja baba komi na abele, ngajenda kwa akakung'i akolo,
15 ngabalenge, "Mpakumbe kinii anda nang'alwike Yesu?" Ngabammalangi ipande selasini yuloi,
16 Kuboka kingobu chenie Yuda ngabe akapala ndela ju kunng'aluka Yesu.

Yesu alye chakulya cha Pasaka pamwe na akinapunji bakwe
(Maluko 14:12-21; Luka 22:7-13,21-23; Yohana 13:21-30)

17 Lichoba lya kutumbula mpapala gwa mikate jangajela Kimela akinapunji ngabannyendela Yesu ngabankonya, "Mpala tukampanganikie ko Chakulya cha Pasaka?"
18 Yesu ngabajanga, "Nnyendange kunnyini kumundu jumwe, makannengele, 'Aboli balenga, kingobu chango kiike, mbakulye Pasaka pamwe na akinapunji bango kachinu.' "
19 Akinapunji ngabatenda andi Yesu apabalagila, ngabapangania mpapala gwa Pasaka.
20 Piika kimuyo, Yesu ngatama kulye pamwe na akinapunji bakwe komi na abena.
21 Apabakiba bakalyaga, Yesu ngalenga, "Nannenge kweli, jumwe panakati jinu apakung'aluka."
22 Akinapunji ngabaechuka muno, ngabatumbu kunkonya Yesu jumwe jumwe, "Angwana, bo nenga?"
23 Yesu ngajanga, "Ojwapakulela nkate muntungati pamwe na nenga nga jwenio ojwapakung'aluka.
24 Mwana jwa Mundu mawa andi pagalenga Majandiko Gachwapi nhwalo gwa jwenio, nambu, kulaga mundu jwenio ojwapakunng'aluka Mwana jwa Mundu! Yakabi mbaya kwa mundu jwenio anda akabelwikije."
25 Yuda ojwapala kunng'aluka, ngankonya, "Aboli! Bo, nenga?"
Yesu ngalenga "Mwe nnengite."

Ilyo ya Angwana
(Maluko 14:22-26; Luka 22:14-20; 1 Akakolinto 11:23-25)

26 Pabakiba bakalyaga, Yesu ngatola nkate, ngannumba Nnoongo, ngaumetula, ngabape akinapunji bakwe nu kulenga, "Ntolange nnie, gongo nga mmele gwango."
27 Kabe ngatola kikombe, ngalumba, ngabape akalenga, "Nnywegange mmoa,"
28 "Jenje nga myai jango ejibeka kipola lilagano lya Nnoongo, myai ejichalakicha malagano ga bandu ajingi ibe balekekeigwe mabaja.
29 Nannengelanga, nyweje kabele divai ja zabibu mpaka lichoba lyale apambakunywe nhyono pamwe na mangweto mu Kingwana cha Awabango."
30 Kuboka pu kujemba nhwambo, ngabajenda kukitombi cha Mizeituni.

Yesu alenga Petulo apakungana
(Maluko 14:27-31; Luka 22:31-34; Yohana 13:36-38)

31 Penia Yesu ngabalengela, "Kilo jenje ja lele, mmoa mwenga mpakutila nu kuneka ne, gambu Majandiko Gachwapi galenga, 'Nnoongo alenga mbakunkoma nchungi, na kipenga cha mambelele kipakupwilikana.'
32 Nambu kuboka pu kuyoka kwango, mbakunnongalela ku Galilaya."
33 Petulo ngannenge Yesu, "Ata ikabi boa bannekangite, ne nannekaje."
34 Yesu ngannengela, "Kweli nannengela, kilo ujenje tango nkokoloko nukubekaje, mpakungana patatu."

35 Petulo ngannengela, “Nengaje yenie
ata anda napaligwe kuwe pamwe namwe
nannekaje.”
Akinapunji bange bala ngabalenga uyo.

Yesu agongalela kung'onda gwa
mikongo ku Getisemani
(Maluko 14:32-42; Luka 22:39-46)

36 Penia Yesu ngajenda pamwe na aki-
napunji bakwe paali apakemigwa Getise-
mani, ngabalenge, “Ntamange pamba ne
nyenda papa kugongalela.”
37 Ngantola Petulo pamwe ni ingota
ibena ya Zebedayo, ngatumbula kuechuka
na kube na nambwele,
38 Penia ngabalengela, “Mbi na
kuwechuka kukolongwa umwojo papipi
nu kuwe. Ntamange pamba nkeluyange
pamwe na ne.”
39 Ngajenda nnongi kachoko, ngagwe
manguku, ngagongalela, “Awabango
andaiotwile kikombe chenje chambete,
nambu ikabe anda apambala neje, ila
apampala mwe.”
40 Kubokapenia ngababuji akina-
punji bakwe akatatu bala, ngabakole
bagochilinge, ngannenge Petulo, “Mboni
makangweto nchipulinge kube mio
pamwe nane ata lisaa limwe?
41 Nkelukiange nukugongalela kupala
makalondoigwaje. Uhuke kupala kutenda
agapala Nnoongo nambu makakala ga
mundu kuotoje.”
42 Ngajenda kabe mala ja pabele
ngagongalela, “Awawa bango, anda
iotwile kikombe chikumboteka kipete
panga nywe nenga, nambu agampala
gakamuligwe.”
43 Ngabajendela kabele, ngabakolelanga
bagochalinge, gambu mio gabe gakiba na
lugono.
44 Yesu ngabaleka, ngajenda kabele ku-
gongalela mala ja patatu kwa malobe
ugaga.
45 Kabe ngabajendela akinapunji bala,
ngabalengela, “Bo, mmi tango mak-
agolokanga nu kupomolela? Nnolange!
Kingobu chene kiike, na Mwana jwa
Mundu makamuigwa mumaboko ga
bandu abakamu mabaja.
46 Nnyinukange tujende. Atendakuika
ojwapakung'aluka!”

Kupukiligwa kwa Yesu
(Maluko 14:43-50; Luka 22:47-53;
Yohana 18:3-12)

47 Yesu apakiba tango akalongela nabo,
kingobucho ngaika Yuda, jumwe kati ja
akinapunji komi na abele. Ngalongwana
nabo bandu ajingi bina mapanga na im-
bonga. Abakiba batumigwe na akakung'i
akolo na akananhota ba bandu.
48 Mundu ojwapala kunng'aluka Yesu,
akiba tayali aulaite kiingi nkengeni gwe-
nio kulenga, “Mundu ojumbakunkumbat-
ila ngajwenio. Mampukilange!”
49 Yuda ngaunhwegele Yesu nu kulenga,
“Aboli, kunchelile,” penia ngankumbatila.
50 Yesu ngannengela, “Aganja, nkamule
echinhwiki ukamula.”
Ngabaika kumpukila Yesu nu kum-
mekanga mumakakala.
51 Jumwe ja abakiba pamwe na Yesu nga-
tondabeya luboko, ngaucholomola upanga
gwakwe, ngamputa mpakachi jwa Nkung'i
Nkolo, ngaunheketa lichikilo.
52 Yesu nganengela, “Mmuye upanga
gwinu muala, gambu jwajoa ojwaputana
ku upanga, mawa nu upanga.
53 Bo, mmanyangiteje kube kabi nhotwi
kajopa Awawa bango nabombe kingobu
uchenje kabibanetile kikuta kikolongwa
cha bandu komi na mabele cha aka-
pakachi ba Nnoongo?
54 Nambu ipakulenganila bo Majandiko
Gachwapi eilenga kube nga apaipaligwa
kube?”
55 Yesu ngaulenge nkengeni gwa bandu,
“Bo, unhwikilinge kumbukila kwa ma-
panga na imbonga anda ne napoki? Ma-
choba goa nakiba Munyumba ja Nnoongo
nakabola, na umbukalingeje.
56 Nambu ganga goa gakamuligwe ibe
Majandiko ga alondoli ba Nnoongo galen-
ganile.”
Penia akinapunji boa ngabanneka, nga-
batilanga.

Yesu nnongi ja akolongwa ba Libalacha
lya Akayahudi
(Maluko 14:53-65; Luka 22:54-55,63-71;
Yohana 18:13-14,19-24)

57 Bandu benia ababampukila Yesu
ngabampeleka kachakwe Kayafa, Nkung'i
Nkolongwa, okwabakongana aboli ba
Malagilo ga Musa na akananhota.
58 Petulo ngankengama kutaali, mpaka
mu uwa ja nyumba ja Nkung'i Nkolongwa,
ngajingi unyumba pamwe na akalendei
aibone ilebe pipakube.
59 Akakung'i Akolongwa na Libalacha
lya Akayahudi ngabajiga kupala malobe
guwangi ibe bankome Yesu,
60 nambu bapatangiteje lilobe lyalyoa,
na bandu ajingi ngabaika ngabalenga mal-
obe guwangi kujwenio. Ngabajomolela
kuika bandu abena,
61 ngabalenga, “Mundu ojo alengita ku-
tenda, ‘Anhotwile kujibomo Nyumba ja
Nnoongo nu kuchenga kabena kwa ma-
choba matatu.’ ”
62 Nkung'i Nkolongwa ngajema,
ngankonya Yesu, “Bo, nnyangaje lilobe?
Bandu aba batenda kunkopakea?”

63 Nambu Yesu ngatama nuu. Nkung'i
Nkolongwa ngannenge, “Nnapile ku
Nnoongo ojwabi mmomi anda mwe nga
Kilisto Nkomboi, Mwana jwa Nnoongo.”
64 Yesu ngannyanga jwenio, “Elo mwe
nnengite. Nambu nannengelanga mmoa,
kutumbu ngoe mamammona Mwana jwa
Mundu atamite kingonu cha kalelo cha
Nnoongo juna uwecho, akaika mumaunde
gu kumbengu!”
65 Penia, Nkung'i Nkolongwa ngajwepula
ngobo yakwe, ngalenga, “Atekuntukana
Nnoongo! Tupaije akachaili! Nnyoaninge
apantukana Nnoongo!
66 Mangweto nhwachangabo?”
Angweto ngabannyanga, “Akweti
malemwa apaligwa kuwe.”
67 Kabe ngubunhwuni mata kumio,
ngabamputa makopi. Bange kongo bakam-
puta makopi,
68 ngabalenga, “Kilisto mutulengele
beneke, abamputite!”

Petulo ankana Yesu
(Maluko 14:66-72; Luka 22:56-62; Yohana 18:15-18,25-27)

69 Petulo akiba atamite panja kuua. Pe-
nia, mpakachi jumwe munkege ngannyen-
dela, ngalenga, “Mwe uyo makiba pamwe
na Yesu juku Galilaya.”
70 Petulo ngakana nnongi ja boa
akalenga, “Manyije echinnongela,”
71 Apakiba akapita paniango, mpakachi
jonge munkege ngammona, ngabalen-
gela abakiba penia, “Mundu jwajo akiba
pamwe na Yesu juku Nazaleti.”
72 Petulo ngakana nukulenga, “Napila
yene numanyije mundu jwenio!”
73 Mwenakandaye kachoko, bandu abak-
iba penia ngabannyendela Petulo. Nga-
bannengela, “Kweli, mwe nga nabamwe
kati ja angweto, gambu kilonge chinu
kibonekana mwe mmoke ku Galilaya!”
74 Penia Petulo ngatumbu kulapila ku-
lenga, Nnoongo anhukumule anda nonge
uwangi! “Numanyije mundu jwenio!”
Kingobu tu nkokoloko ngabeka,
75 Petulo ngakombakela malobe galenga
Yesu, “Tango nkokoloko nukubekaje,
mpakungana patatu umanyije ne.”
Ngapita panja ngaguta muno.

27

Yesu bampeleka kwa Pilato
(Maluko 15:1; Luka 23:1-2; Yohana 18:28-32)

1 Pukuchaga, akakung'i akolongwa boa
na akinanhota ngababeka machabuli gu
kupala kunkoma Yesu.
2 Ngabantaba ntondolo, ngabampeleka
kunkamuya Pilato, nkolongwa jwa nkoa
ojwachaguligwe na kilongoi jwa Loma.

Kiu cha Yuda
(Itendwa 1:18-19)

3 Penia Yuda jwenio ojwang'alukaga,
palola kube Yesu bunhukumwile, nga-
ganwa, ngababuki akakung'i akolo na aki-
nanhota ipande salasini yuloi yela.
4 Ngabalengela, “Ndekulemwa kum-
meka mundu jwanga malemwa
akomigwe.”
Nambu bombe ngabalenga, “Twe genia
gutupata bo? Genia ginu mmene.”
5 Yuda ngaulekela uloi gola munyumba
ja Nnoongo, ngapita panja, ngajabula
ngakikongela.
6 Akakung'i akolo ngabatola uloi gola,
ngabalenga “Ipaligweje kubeka munkoba
gwa nyumba ja Nnoongo kwa magambu
uloi gwa ukoma mundu.”
7 Ngabalagana, ngabaemela nng'onda
gwa mmombi pabe paali pa kuchiki aka-
geni.
8 Mpaka lele nng'onda gwenio
ukemigwa, “Nng'onda gwa Myai.”
9 Penia malobe ga nnondoli Yelemia nga-
galenganila, “Ngabatola ipande makomi
matatu ya uloi kulenganila na jwajo
jubammeka bei bandu ba Kuisilaeli,
10 ngabaemela kwa uloi gwenio
nng'onda, anda Angwana apabanagila.”

Pilato ankonnya Yesu
(Maluko 15:2-5; Luka 23:3-5; Yohana 18:33-38)

11 Yesu ngabannyemeka nnongi ja nko-
longwa jwa Nkoa. Penia, ngabankonya,
“Bo, mwe nga Mangwana ba Akayahudi?”
Yesu ngajanga, “Mwe nnengite.”
12 Nambu akakung'i akolongwa na
akananhota apabakiba bakantakiana,
ajangitije lilobe.
13 Yene Pilato ngankonya, “Bo, mpetaku-
joaje matakiano genia goa agabapia kwinu
mwenga?”
14 Nambu Yesu ajangitije ata lilobe
limwe, ata akolongwa ba Nkoa
ngabaomongwa muno.

Yesu bunhukumu kuwe
(Maluko 15:6-15; Luka 23:13-25; Yohana 18:39; 19:16)

15 Lwakiba lukobo lwabe kingobu
cha mpapala gwa Pasaka akolongwa ba
Nkoa kaleke Akayahudi mundu jumwe
ojwatabigwe ojwabampailinge.
16 Kingobu chenie akiba ojwatabigwe
jumwe, lina lyakwe Yesu Balaba.
17 Yene, bandu apabakongananga
pamwe, Pilato ngabakonyanga, “Mpalanga
nanneke jwako kati ja abele bamba,
Balaba andaje Yesu ojwakemigwa Kilisto
Nkomboi?”

18 Alenga yene gambu amanyi kibola
kutenda bannetanga kwakwe magambu
ga bwiu.
19 Pilato apakiba atamite pakitebu cha
hukumu, anhana mundu ngabapelekela
chalamu, "Makankamwa kilebeje mundu
jwambone jwenio, gambu lele ndekulaga
muno mumaloto magambu jakwe."
20 Nambu akakung'i akolongwa na
akananhota ngabakwelekea bandu
bannyope Balaba ajogoligwe na Yesu
akomigwe.
21 Nkolongwa jwa Nkoa ngakonya,
"Jwako kati ja abele bamba ojwampala
nanneke?"
Ngabannyanga, "Balaba!"
22 Pilato ngabakonyanga, "Lele, nan-
tendibo Yesu ojwakemigwa Kilisto Nkom-
boi?"
Boa ngabalenga, "Abambigwe!"
23 Pilato ngakonya, "Kwa nike? Atei
ubaja gani?"
Angweto ngabayanga kulenga
kanonoya, "Abambigwe panchalaba!"
24 Pilato apamanya kube aotwaje cha-
choa na kijonga kitela kutumbula, ngatola
mache, ngakuya maboko nnongi ja bandu,
ngalenga, "Ne ngwetije ligambo nhwalo
gwa kiu cha mundu jonjo, kwale mmene."
25 Bandu boa ngabalenga, "Myai jakwe
jibe panani ja mitwe jito na panani ja
mitwe ja ingota ito!"
26 Penia Pilato ngannekekea Balaba
kuboka kukipungo, nambu Yesu ngabaka-
muya aputigwe iboko na manjolinjoli na
abambigwe panchalaba.

Manjolinjoli gammeka nhwenyo Yesu
(Maluko 15:16-20; Yohana 19:2-3)

27 Penia manjolinjoli ga Pilato ngagam-
peleka Yesu panganya ja boma, nkengeni
gwoa ngukongana kuntindiki jwombe.
28 Ngabanhwula ngobo yakwe, nga-
bankwindiya ngobo ya kingwana.
29 Ngabapota ulembalemba gwa miba
na ngabankwindiya umutwe, uyo ngabam-
mekela nnai puluboko lwakwe lwa kalelo.
Ngabakilikitila nnongi jakwe na ngabam-
meke nhwenyo bakalenga, "Kunchelile
Angwana ba Akayahudi!"
30 Ngubunhuni mata, ngubuto nnai
ngabamputi umutwe.
31 Kuboka pu kummeke nhwenyo,
ngubunhwula lijou lela na nga-
bankwindiya ngobo yakwe, kuboka penia
ngabampeleka kummamba.

Yesu abambigwa
(Maluko 15:21-32; Luka 23:26-43; Yohana 19:17-27)

32 Apabakiba bakajenda, ngabankolela
mundu jumwe liina lyakwe Simoni,
mundu jwa kilambo cha Kulene, ngaban-
nenge mpoto nchalaba gwa Yesu.
33 Apabaikanga paali apakemigwa Golig-
ota, mana gakwe, "Paali pi Kitongo cha
mutwe,"
34 Ngabampe divai kutindigana na kile
kibaba ntela gukupoya kubinia. Nambu
Yesu apapaya ngakana kunywe.
35 Ngabammamba, uyo ngababagana
ngobo yakwe kukubeka kiumbuumbu.
36 Kuboka pa genia ngabatamanga, nga-
bannendela.
37 Panani ja mutwe gwakwe panchalaba
ngababeka kibao echibaandike, "Jonjo nga
Yesu, Nngwana jwa Akayahudi."
38 Akapoki abena ngababambigwa uyo
pamwe na Yesu, jumwe kingonu cha
kangeja na jonge kingonu cha kalelo.
39 Bandu abakapeta penia ngabantukana
Yesu nukutikatika mitwe jabe kulenga,
40 "Mwe! Nnengita nhotwije kujibo-
mola nyumba ja Nnoongo nukuchenga
kwa machoba matatu? Ngoe mikikombole
mmene. Anda mwe nga Mamwana jwa
Nnoongo, nhuluke panchalaba!"
41 Akakung'i akolo na akaboli ba Malag-
ilo ga Musa na akananhota uyo ngabam-
meke nhwenyo bakalenga,
42 "Ngabakombo bange, nambu
kukikombola mwene kuotwaje! Jwombe
konda Nngwana jwa Akasilaeli! Anda
ngoe auluke panchalaba, natwe matun-
hwamina.
43 Nganhyobalela Nnoongo nukulenga
eti jwombe nga Mwana jwa Nnoongo,
Nyeme twetulole anda Nnoongo apaile
kunkombola."
44 Ababambigwa pamwe ngabantukana
uyo.

Yesu awe panchalaba
(Maluko 15:33-41; Luka 23:44-49; Yohana 19:28-30)

45 Ikiba saa sita nalumu mpaka saa
tisa kimuyo, lubendu ngulutanda kilambo
choa.
46 Apaika saa tisa Yesu ngaguta kulilobe
likolongwa, "Eloi, Eloi, lama sabakitani?"
Mana gakwe, "Nnoongo jwango, Nnoongo,
jwango mboni undekuneka?"
47 Bandu bange abajemangita pe-
nia abannyoanga jwenio ngabalenga,
"Ankema Eliya."
48 Jumwe kati jabe ngabutuka, ngatola
litonji na ngalichwika musiki, ngalitabali
munnai ngantondobeke Yesu anywe.
49 Bange ngabalenga, "Nyemetulole anda
Eliya maika kunkombola."
50 Yesu ngaguta kabena kanonoya, nga-
jomoka.

51 Panjia ja nkati ja Nyumba ja Nnoongo
elibagina pa Chwapi ja Nnoongo ngi-
jipachuka ipande ibena kuboka kunani
mpaka pae. Nnema ngulendemela na
mabwe ngagapachuka,
52 makabuli ngagajogoka na bandu nduu
bachwapi ba Nnoongo abawile ngabayoka.
53 Na bombe, kuboka pa kuyoka kwakwe
Yesu kuboka kwa abawile, ngabapita mu-
makabuli na ngabaika mukilambo cha
Chwapi Kuyelusalemu na ngababonekana
na bandu nduu.
54 Kilongoi jwa akalenda ba Loma na
manjolinjoli agakiba gakannendela Yesu
apabalola kulendemela kwa lutope na
ilebe eipitile yela, ngabajogopa muno,
ngabalenga, "Kweli mundu jonjo akiba
Mwana jwa Nnoongo."
55 Paali penia pakiba na akikege ajingi
bakalolanga kwa kutaali. Benia nga
abankengama Yesu kuboke ku Galilaya
bakantumikia jwombe.
56 Kati jabe akiba Maliamu Magidalena
na Maliamu amama ba Yakobo na Yusufu,
pamwe na amama ba ingota ya Zebedayo.

Machiko ga Yesu
(Maluko 15:42-47; Luka 23:50-56; Yohana 19:38-42)
57 Apaikiba kimuyo, ngaika mundu
jumwe juna uloi kuboke Alimatayo, liina
lyakwe Yusufu. Jwombe uyo akiba napunji
jwa Yesu.
58 Ngannyendela Pilato, ngajopa bampe
mmele gwa Yesu. Pilato ngaamulicha
bampe.
59 Yusufu ngautola mmele gola,
ngaubiligila chanda ejibi chwapi,
60 ngaubeka nkati ja likabuli lyakwe
liyono elikiba liembigwe piliganga. Penia
ngalipilimbia libwe likolongwa nnongi ja
nniango gu likabuli, ngajabula.
61 Maliamu Magidalena na Maliamu
jonge bakiba batamangite kulilolake likab-
uli.

Akalenda pilikabuli
62 Malabo jakwe, lichoba elikengima
elikiba lya Kupomolela, akakung'i akolo na
Mafalisayo ngabannyendelela Pilato,
63 Ngabalenga, "Ananhota, tubiukom-
bokela kutenda jwajo nhwangi pakiba
mmomi alenga, 'Kuboka pa machoba
matatu mahyoka.'
64 Ku yene nhwamuliche likabuli lilen-
deligwe mpaka lichoba lya tatu ibe aki-
napunji bakwe bakannyibaje na kalenge
bandu kutenda ayokite. Nhwangi gwa ku-
pela gongo upakube mmaja muno kupeta
gwago gwa kutumbula."
65 Pilato ngabalengela, "Aja, nkweti
akalendei, nnyendanga makalendele
apanhwotwile."
66 Yenie ngabajendanga, ngabalilendela
likabuli, ngabalimatila libwe lela na kaleka
penia akalendei bakalenda.

28

Kuyoka kwa Yesu
(Maluko 16:1-10; Luka 24:1-12; Yohana 20:1-20)
1 Kuboka pi Lichoba li Kupomolela, pa-
pipi nu kuche gi lichoba lya jumapili,
Maliamu Magidalena na Maliamu jonge
ngabajendanga kulola likabuli lela.
2 Kingobucho ngukupitila kulendemela
kukolongwa kwa lutope, mpakachi jwa
Angwana ngauluka kuboka kumbengu,
ngalipilimbia libwe lela, ngalitamila.
3 Abonekana anda njai na ngobo yakwe
yakiba nhuu mbuu.
4 Akalendei bilikabuli lela ngabalen-
demela kwa mbwele ngolongwa, na
ngababe anda batekuwe.
5 Nambu Mpakachi jola ngabalenge
akikege bala, "Mangweto makajogopaje!
Manyi kutenda mampalanga Yesu
ojwabambigwe munchalaba.
6 Abije pamba ayokite andi palengaga.
Nhwikange nnole paali pabammekita.
7 Nyendange chokwe makalengelange
akinapunji bakwe 'Kube ayokite kuboka
kwa abawile, na ngoe annongolela kwako
ku Galilaya, kwenio mamammona!' Aja,
ne tayali nannengalinge."
8 Kongo bakajogopa nu kualalila, akikege
benia ngababoka chokwe pilikabuli
ngababe na mbwele muno ngababutuka
kujenda kalenge akinapunji bakwe.
9 Kingobucho, Yesu ngakongana nabo,
ngabalenge, "Nnumbalile." Akikege benia
ngabannyendelela, ngabakilikitila nnongi
jakwe, ngabakamula makongono gabe.
10 Yesu ngabalengela, "Makajogopaje!
Nnyendange makalengela akalonga bango
bajendange Ku Galilaya na kwenio
mabakamona."

Malobe ga akalendei ba likabuli
11 Akikege bala apabakiba bakajabulaga,
akalendei bange ba likabuli lela ngaba-
jenda kunnyini kulenga kila kilebe kwa
akakung'i nhwalo gwa ilebe yoa eipitile.
12 Ngabakongana pamwe na akanhota
na kuboka pa kulongelanga, ngabape
akalendei bala uloi nduu,
13 bakalenga, "Mangweto nnenga yene,
'Akinapunji bakwe ngabaika kilo kuujiba
mmele gwakwe twe ogutakiba tugochile
lugono'
14 Na anda Akolongwa ba Loma ba-
manyi kilechenje na twe matulongela nabo
mpaka tulole kube mangweto mpatangaje
malola."

15 Akalendei bala ngabautola uloi gola,
ngabakamwa anda pababoligwe. Nhwalo
gwenio ujoanike kati ja Akayahudi mpaka
lele.

Yesu bapitila akinapunji bakwe
(Maluko 16:14-18; Luka 24:36-49;
Yohana 20:19-23; Itendwa 1:6-8)
16 Akinapunji komi na jumwe bala
ngabajendanga ku Galilaya kukitombi ech-
abalagila Yesu.
17 Apabammona, ngabanng'ongalela,
nambu bange bakiba na mbwele.
18 Yesu ngaika papipi, ngabalengela,
“Mbatite kinala choa kumbengu nu
kudunia.
19 Nnyendange, makabeke bandu boa
babe akinapunji bango, makabatichanga
kuliina lya Awawa na lya Mwana na lya
Uhuke jwa Chwapi.
20 Mabolange ukamula Malagilo bandu
ilambo yoa na makabi goa aganampilan-
gite. Nenga mbi pamwe namangweto ma-
choba goa pangapela, mpaka pijibakupela
dunia.”

Nhwalo Gwambone oguandikigwe na Maluko Kilongoi

Nhwalo Gwambone gwa Maluko nga kati ja itabu ncheche ya Mulilagano Liyono elilanduli kutama kwa Yesu Kilisto padunia. Kila kitabu kikemigwa, "Injili" mana gakwe, "Nhwalo Gwambone." Uandikigwa na Matayo na Maluko na Luka na Yohana kuboka pukujomoka Yesu. Nhwalo Gwambone gwa Maluko nnyipi kati ja Minhalo ncheche jenie. Iaminika kutenda kitabu cha Maluko nga chukutumbu kuandikigwa kati ja Minhalo joa ni kiandikigwa kati ja chaka cha 65-70 kuboka pukujomoka Yesu. Akachomi ajingi baamine kutenda uandikigwa Kuloma kupala kalimbia mwojo bandu abunhwamini Kilisto bu Kuloma.

Maluko, uyo akonda Yohana Maluko, akiba ndundame nnyabe akina Paulo na Banaba nambu ichima jakwe ngibuja unyuma gambu gukikiboya mu mwanja gu kimisheni (Itendwa 13:13). Kubokapenia Maluko ngaboka mwanja pamwe na Banaba (Itendwa 15:37-39). Maluko uyo ngamanyikana nng'anja mundu muno jwa Petulo (1 Petulo 5:13). Iganukube Maluko akiba nchaili ju kuibona mweneje kutama kwa Yesu padunia, akachomi baamini kutenda Maluko aandika kupete uchalakichi gwa Petulo gwenio nga nng'omba gu kitabu chenje. Mu Nhwalo Gwambone gongo, Maluko akachani nhwalo gukube napunji na maboulo ga Yesu kingobu chukupela.

Agabi mukitabu

Maluko akilaite kitabu chenje mu lipungu lya 1:1-13.

Kabe Maluko alanduli maengo ga Yesu kingobu pakiba ku Galilaya mu lipungu lya 1:14-8:21.

Kubokapenia alenga mwanja gwa Yesu ku Yelusalemu (Lipungu lya 8:22-10:52).

Maluko ajomoli kuandika nhwalo gwa Yesu kingobu pakiba ku Yelusalemu, pamwe nu nhwalo gwa kiu chakwe nu kuyoka (Lipungu lya 11:1-16:8).

Kutangacha kwa Yohana Mmatichi

(Matayo 3:1-12; Luka 3:1-18; Yohana 1:19-28)

1 Gongo nga Nhwalo Gwambone gwa Yesu Kilisto, Mwana jwa Nnoongo.

2 Itumbula andi apiandikigwe na Isaya nnondoli jwa Nnoongo.

"Nnoongo ngalenga, 'Mbakunkinga
mmanda jwango annongolele,
kumpanganakia ndela jinu.'
3 Mundu achobe papongoti,
'Ntendekeye ndela ja Angwana,
mmeke kipola mubapakupeta!' "

4 Yohana Mmatichi apitila papongoti, ngatangacha na kabaticha bandu, ngabalenge, "Nnapange mabaja ginu nu kubatichigwa, Nnoongo mannekekea mabaja ginu."

5 Bandu ajingi kuboka kukilambo cha Yudea nu Kuyelusalemu ngabannyendele Yohana, ngabalapanga mabaja gabe, nukubatichigwa mulukemba lwa Yolidani.

6 Yohana akwinda ngobo ji majuni ga ngamia, nu luunga lu limbendela mukibuno chakwe, chakulya chakwe kikiba maige na buchi.

7 Yohana ngabalenge bandu, "Munalome ojwapakuika kuboka pango nenga akweti uwecho kumbeta nenga. Mbaligwije kulita ukulugula ngoji yi ilatu yakwe.

8 Nenga nammatichanga kwa mache, nambu jwenio ammatichanga ku Uhuke jwa Chwapi."

Kubatichigwa nu kulondoigwa kwa Yesu

(Matayo 3:13-4:11; Luka 3:21-22; 4:1-13)

9 Machoba majingije, Yesu ngaika kuboka kukilambo chi Kunazaleti kunkoa gu Kugalilaya, ngabatichigwa na Yohana mulukemba lwa Yolidani.

10 Kingobutu Yesu papita umache, ngajibona mbengu jiekwike nu Uhuke jwa Chwapi akaika kutola panani jakwe andi ngunda.

11 Ni lilobe ngilijoanika kuboka kumbengu, kulenga, "Mwenga Mamanango manumpala manhwalalile."

12 Kingobu tu Uhuke jwa Chwapi ngannongaleya kupongoti,

13 kwenio ngatama machoba alubaini, Lichetani ngilinnondoya. Ni inyama ya mpongoti yakiba ukwo, nambu akapakachi kuboka kumbengu ngabaika kummegelela Yesu.

Yesu bakemanga akakoki ancheche

(Matayo 4:12-22; Luka 4:14-15; 5:1-11)

14 Yohana apakiba mukipungo, Yesu ngajenda Kugalilaya ngatangacha Nhwalo Gwambone gwa Nnoongo.

15 Yesu ngalenga, "Kingobu chambone kiike, ni kingwana cha Nnoongo kibandakile. Nnapange mabaja ginu nhwamini nhwalo gwambone!"

16 Yesu apapeta umbwega ji lilaba li Kugalilaya, ngababona akakoki akabele Simoni nu ununu gwakwe Andulea, bakakokanga yamaki na mapelele. 17 Yesu

ngabalenge, “Ungengamange nenga manammekanga mme makakoki ba bandu.”
18 Na angweto ngabagalekanga mapelele gabe, ngabankengama.
19 Apabaika nnongi kachoko, ngababonanga Yakobo na Yohana, ingota ya Zebedayo. Muntumbwi gwabe bakatendekeanga mapelele gabe.
20 Yesu apababonanga, ngakema, angweto ngabankengama Yesu na kaleka awamundu ana Zebedayo muntumbwi pamwe na akakamu maengo.

Mundu juna nchepela
(Luka 4:31-37)

21 Yesu na akinapunji bakwe Lichoba li Kupomalela, ngabajendanga Kukafalanaumu, Yesu ngajingi munyumba ji kugongalela, ngabola.
22 Bandu bao ngabaomongwa maboulo gakwe, gambu abola andi mundu ojwakweti kinala, ngiti andi akaboli babe ba Malagiloje.
23 Kingobu ucho ngajingi mundu juna nchepela munyumba ji kungongalela ngachobela,
24 “Mpala ni kwito, Yesu ju Kunazaleti? Bo nhwikila kutujomola? Numanyi mwe, mwe machwapi mankingigwe na Nnoongo!”
25 Yesu ngaukalapila nchepela gwenio, “Nkotoke! Mammoke mundu jwenio!”
26 Nchepela ngugunnyukanyuka mundu jwenio, ngaguta kanonoya, ngammoka mundu jwenio.
27 Bandu boa ngabaomongwa ngabakonyana, “Chenie nga nike? Maboulo mayono? Mundu jwenio akweti kinala chu kubenga michepela najenie kunnyoa!”
28 Minhalo ja Yesu ngijijoanika kilambo choa chi Kugalilaya.

Yesu balamianga bandu ndu
(Matayo 8:14-17; Luka 4:38-41)

29 Yesu na akinapunji bakwe pamwe na Yakobo na Yohana ngabapita munyumba ji kugongalela, ngabajenda kachakwe Simoni na Andulea.
30 Akimundu Simoni akege, bakiba pikindanda, atamwe, paika Yesu ngabannengela.
31 Yesu ngabajendele amama benia, ngabakamula, ngabajinula. Kitamwe ngachaboka, amama benia ngababegelelanga.
32 Kimuyo bandu ngabannete Yesu akatamwe ndu bina michepela.
33 Bandu ndu bi kilambo chenie ngabaikanga pulubanja lwa nyumba jenie.
34 Yesu ngabalamiyanga bandu ajingi abakiba na itamwe, ngajibenga michepela mijingi, na ngajikanalila kulongela michepela jenie, magambu jamanyi jwenio nga meneke.

Yesu atangacha kukilambo chi Kugalilaya
(Luka 4:42-44)

35 Kindabi jakwe, Yesu ngajimuka ngajenda pajika jakwe, kungongalela.
36 Nambu Simoni na akajakwe ngabampalapala,
37 apabammona ngabanenge, “Kila mundu atenda kumpalapala.”
38 Yesu ngabalenge, “Tujende kuijiji yenge eibi papipi, gambu kwenio, mbaligwa kutangacha Nhwalo Gwambone uyo, magambu inkila kwa genia.”
39 Penia ngajenda kila kijiji chi Kugalilaya ngatangacha mumajumba gu kugongale nu kubenga michepela.

Yesu annamiya mundu juna maloi
(Matayo 8:1-4; Luka 5:12-16)

40 Mundu jumwe juna maloi ngaika kwa Yesu ngakilikitila ngajopa, “Anda mpaile unyeguye!”
41 Yesu ngammone kia, ngatondobea luboko lwakwe, ngankunyula nu kunnenge, “Mbala, nnyeguke!”
42 Kingobucho maloi ngagammoka mundu jwenio ngajeguka.
43 Kubokapenia Yesu ngannenge mundu jwenio ajabule nu kunkelebuya,
44 “Mpenakia, makannengeje mundu jwajoa kilebe chenie. Nambu nnyende mikikilaye kunkung'i jwa Nnoongo. Na makapange lilumbo kukujeguka kwinu andi apaamulicha Musa kupala kachalakicha angweto kutenda nnamite.”
45 Nambu mundu jwenio, ngajenda ngalandulila nhwalo gwenio kila paali. Nu kulenga ilebe ijingi na Yesu aotwije kabe kujingila mukilambo cha chochoa kukubonekana, ngatama panja, pajikajakwe. Na bandu ngabannyendela kuboka kila paali.

2

Yesu annamia mundu ojwapolite mmele
(Matayo 9:1-8; Luka 5:17-26)

1 Machoba majingije, Yesu ngabuja kabele Kukafalanaumu, bandu ngabajoa kutenda abi kachakwe.
2 Bandu ajingi ngabakongana kwenio kabe kiigije chumbi changa bandu, mpaka panniango na panja poa. Kwenio Yesu ngabatangachila Nhwalo Gwambone.
3 Bandu akancheche ngabaika bampotwi mundu ojwapolite mmele gwoa ngabanneta kwa Yesu.
4 Kwa magambu ga bandu ajingi, baotwije kumpeleka unyumba mwakiba

Yesu, penia ngabapojo pikinyanga kipola na Yesu, ngabanhuluya mundu jwenio bang'onike pilikai.

5 Yesu apaibona imani yabe, ngannenge mundu jwenio, ojwapolite, "Manango, mabaja ginu galekekiigwe."

6 Bange akaboli ba Malagilo ga Musa, abatamangite penia ngabawacha mumyojo jabe,

7 "Alongebo yene? Antukana Nnoongo! Abije mundu jwaotwi kulekekeya mabaja, Nnoongo tu nga ojwaotwile!"

8 Kingobu chenie Yesu ngamanya mawacho gabe, ngabakonya, "Mboni nhwachanga genia mumyojo jinu?

9 Kini chikibi kindema muno kunnenge mundu ojwapolite, 'Nnekekiigwe mabaja ginu?' Andaje 'Kunnenge nnyinuke, ntole likai linu nnyabule'?

10 Nampala mmanyange kutenda, Mwana jwa Mundu akweti kinala cha kalekekeya bandu mabaja gabe pannema." Penia ngannenge mundu ojwapolite,

11 "Na nnenge, nnyeme, ntole likai linu nnyabu kachinu!"

12 Kingobu bandu boa bakannolekea, mundu jwenio ngajinuka, ngatola likai lyakwe, ngajabula. Bandu boa ngabaomongwa ngabannumba Nnoongo, ngabalenga, "Tanalolaje kilebe andi eche!"

Yesu ankema Lawi
(Matayo 9:9-13; Luka 5:27-32)

13 Yesu ngajenda kabele umbwega ji lilaba elikonda Galilaya. Bandu ajingi ngabannyendelela na ngababolanga.

14 Kingobu apapeta, ngammona ntocha kodi ojwakemigwa Lawi, mwana jwa Alufayo, atamite panyumba ju kutocha kodi. Yesu ngannenge, "Ungengame." Lawi ngajinuka ngankengama.

15 Kuboka penia, Yesu apakiba akalya chakulya, kachakwe Lawi. Akatocha kodi ajingi na bina mabaja ngabankengama Yesu na bange ngababe bakalya pamwe na akinapunji bakwe.

16 Bange akaboli ba Malagilo ga Musa, abakonda Mafalisayo, apabammona Yesu akalya pamwe na bandu bina malemwa na akatocha kodi ngabakonya akinapunji bakwe, "Mboni alye pamwe na akatocha kodi na bandu bina malemwa?"

17 Yesu ngabajanga kulenga, "Bandu banga itamwe kunkemaje nng'anga, abankema nng'anga akatamwe. Nhikila kakema bandu ababikibona kube bamboneje, nambu nhikila kakema bina mabaja."

Nhwalo gu kupunga
(Matayo 9:14-17; Luka 5:33-39)

18 Akinapunji ba Yohana Mmatichi na akinapunji ba Mafalisayo batenda kupunganga. Bandu bange ngabaikanga, ngabankonya Yesu. "Mboni akinapunji ba Yohana Mmatichi na ba Mafalisayo batenda kupunganga, nambu akinapunji binu babi kupungaje?"

19 Yesu ngajanga, "Bo, bandu abakokigwe kumpapala gukutola akege bapaligwa kupunga kingobu akoano babi pamwe nabo? Mangobu pababe pamwe na akoano ipaligwije kupunga.

20 Nambu, makiika kingobu akoano bapakuboigwa penia nga apabapaligwa kupunga.

21 "Abije mundu ojwabeka kibamba cha ngobo nhyono mungobo ng'ona, mmanya kibamba kiyono kibakupapu ngobo ng'ona, nu kujonjakea lilanga.

22 Abije mundu ojwajela divai nhyono mukitumba kigona, gambu anda atei yene, divai jibakupachula kitumba chenie na divai jipakualabika, ipaligwa divai nhyono kubeka mukitumba kiyono."

Ukonya nhwalo gwa Lichoba li Kupomolela
(Matayo 12:1-8; Luka 6:1-5)

23 Lichoba limwe li Kupomolela, Yesu na akinapunji bakwe apeta mumigonda ja ngano, undela akinapunji bakwe ngabatumbu kuchwamu myejo ja ngano.

24 Mafalisayo pababonanga ngabankonya Yesu, "Mboni akinapunji binu batendanga gangapaligwa Lichoba li Kupomolela?" Nno ote!

25 Yesu ngabajanga, "Bo nchomangitije patenda Daudi nakajakwe apabakiba na njala?

26 Daudi ngajingi unyumba ja Nnoongo, ngalye mikate ejibekigwe lilumbo likunnumba Nnoongo. Genia gapitila kingobu Abiasali apakiba Nkung'i nkolongwa. Malagilo galenga Nkung'i tu ojwapaligwe kulye mikate jenie. Nambu ngalye Daudi uyo ngabape bandu bakwe."

27 Yesu ngalenga "Lichoba li Kupomolela libekigwe magambu ga bandu, na bandu babekigweje magambu gu Lichoba likupomolela.

28 Yene, Mwana jwa Mundu akweti uwecho ata Lichoba li Kupomolela!"

3

Yesu annamia ojwapolite luboko
(Matayo 12:9-14; Luka 6:6-11)

1 Yesu ngajingi kabele munyumba ji kugongalela na mwenio akiba mundu ojwapolite luboko.

2 Munyumba mwenio bakiba bandu bapala bantakiane Yesu, yene ngabannolekea

anda mannamia mundu Lichoba li Kupomolela.
3 Yesu ngannenge mundu jwenio ojwapolite luboko, “Nhwike nnongi.”
4 Kubokapenia ngabakonya bandu, “Bo, chako chikipaligwa kutenda mumalagano gito Lichoba li Kupomolela kutenda kilebe chambone andaje kutenda kilebe changambone?” Kukombo bwomi andaje koma? Nambu angweto ngabatamanga nuu.
5 Penia Yesu ngabalolakea ku lilaka, ngababone kia kwa magambu ga kujundupa myojo jabe. Napenia ngannenge mundu jwenio, “Ntondobeye luboko lwinu!” Na jwenio ngatondabeya, luboko lwakwe ngululama.
6 Mafalisayo ngagapita panja, ngababeka machabuli pamwe na bandu ba Helode, kupala ndela ji kunkoma Yesu.

Nkenga gwa bandu umbwega ji lilaba likolongwa
7 Yesu ngaboka penia pamwe na akinapunji bakwe, ngabajenda umbwega ji lilaba likolongwa li Kugalilaya, nankengeni nkolongwa gwa bandu ngunkengama. Bandu benia baika kuboka kuilambo ya Galilaya nu Kuyudea,
8 kuboke Kuyelusalemu kilambo cha Idumea, kwie ju lukemba lwa Yolidani, ku Tilo na ku Sidoni. Bandu benia ajingi ngabannyendele Yesu kwa magambu ga kujoa ilebe ijingi eyatenda.
9 Yesu ngabalenge akinapunji bakwe bampali ntumbwi gumwe, kupala bandu bakamandakije.
10 Akiba balamiinge bandu ajingi, na akatamwe boa bapalanga kupekenyela kupala kakunyula.
11 Bandu bina michepela kila apabammona Yesu, ngabagwe pae nnongi jakwe nu kuchobela, “Mwe Mwana jwa Nnoongo!”
12 Nambu Yesu ngabaamulicha kutenda bakalenge banduje kutenda jwenio nga meneke.

Yesu achagula akinapunji komi na abena
(Matayo 10:1-4; Luka 6:12-16)
13 Yesu ngaombe pikitombi, ngabakemanga abapaile. Na benia ngabannyendelela,
14 ngabapambula bandu komi na abena, ngabakonda achandundame. Ngabalenge, “Nanchagulinge mmegange pamwe na nenga. Na uyo mbakumtumanga kutaali makatangache ku bandu.
15 Na mampata kinala chu kuboya michepela.”
16 Benia komi na abena abapambuligwe, Simoni, Yesu ngampe liina Petulo,
17 Yakobo na Yohana, ingota ya Zebedayo Yesu ngaipe liina lya Boanelige, mana gakwe “Bandu bukulindima,”
18 Andulea na Filipo na Batolomayo na Matayo na Tomasi na Yakobo mwana jwa Alufayo na Tadei na Simoni Nkanaani,
19 Yuda Isikalioti ojwanng'aluka Yesu.

Yesu na Mmaja
(Matayo 12:22-32; Luka 11:14-23; 12:10)
20 Kubokapenia Yesu ngajabula kachakwe. Bandu ajingi ngabakongana kabele, mpaka Yesu na akinapunji bakwe kuchipu kulye.
21 Akalongomundu apabajoa genia, ngabajenda kuntola, magambu bandu balenga, “Ntamwe machonjo!”
22 Bange akaboli ba Malagilo ga Musa kuboka Kuyelusalemu, ngabalenga, “Akweti Belizebuli, kabe ajibenga michepela kwa makakala ga nkolongwa ju michepela.”
23 Penia Yesu ngabakema, ngabalenge kukulandanakia, “Lichetani liotwabo kuliboya Lichetani?
24 Anda kingwana chimwe kikibagine ikuta ikuta eijomana, kingwana chenie kipakugwe.
25 Anda lungolo lumwe lukibagine ikuta ikuta eijomana, lungolo lwenio lubakupela.
26 Anda kingwana chi Lichetani kikibagine ikuta ikuta ichimwine, kingwana chenie kipakugwe nu kujomoka mbyu.
27 “Abije mundu ojwapakuoto kujingi munyumba ja mundu juna makakala nu kumpoka ilebe yoa, mpaka antabe oti mundu jwenio, penia apakuoto kumpoka ilebe yoa.
28 “Nannenge kweli, Nnoongo mabalekekeya bandu mabaja gabe goa na matukano gabe goa.
29 Nambu abapakuntukana Uhuke jwa Chwapi balekekeigwaje ngu, babi na mabaja machoba goa pangapela.”
30 Yesu alenga yene gambu bannenga “Akweti nchepela.”

Amama ninung'una ya Yesu
(Matayo 12:46-50; Luka 8:19-21)
31 Amamundu Yesu ninung'una yakwe ngaba jenda penia, ngabajema panja, ngabantuma mundu ankeme Yesu.
32 Bandu ajingi bakiba batamangite penia kuntindila. Ngabannenge, “Amabinu na inuna inu bankema panja.”
33 Yesu ngalenga, “Amabango ni inuna yango nga beneke?”
34 Penia ngabalolekea bandu abantindilinge, ngalenga, “Nno! Bamba nga akamabango na inunayango.

35 Mundu jwajwoa ojwakamu agapala
Nnoongo, jwenio nga nkaka gwango,
nnombo gwango na amama bango.”

4

Kulandanakia na mpandi
(Matayo 13:1-9; Luka 8:4-8)

1 Yesu ngatumbu kubola kabele kiti
abi umbwega ja lilaba likolongwa li Ku-
galilaya. Nkengeni ogukiba penia uk-
iba nkolongwa penia Yesu ngaombe mu-
tumbwi ngatama mwenio. Na bandu boa
ngabatamanga pajomo umbwega ji lilaba
likolongwa.
2 Ngababolanga ilebe ijingi kukulan-
danakia, ngabalengela,
3 “Mpenekiange! Akiba mundu ojwa-
jenda kumicha mbeju.
4 Apamicha mbeju munng'onda, yenge
ngitola undela, ijuni ngiika ngionyola.
5 Yenge ngitola pamaganga panga lutope
lujingi. Ngimalika chokwe, magambu lu-
tope lukiba lujingije.
6 Lumu pulubala, ngilembuka, maga-
mbu mikega jakwe jikiba yeluyelu, ngi-
joma.
7 Yenge ngitola pimikongo jamiba, na
miba ngikola nu kuibalakia ipambikije.
8 Nambu yenge mbeju ngitola pulutope
lwambone, ngimalika, ngikola nukupam-
bika, lumwe mbonji salasini na yenge
sitini na yenge mia.”
9 Kuboka penia ngabalenge, “Juna
machikilo ajoe!”

Kulonge kukulandanakia
(Matayo 13:10-17; Luka 8:9-10)

10 Yesu apakiba jika jakwe, kati ja
abakampenakia ngabanyendelela pamwe
na akinapunji bakwe komi na abena,
ngabankonya mana gukulonge kukulan-
danakia kwenio.
11 Yesu ngabalengela, “Mangwetomwe
nkweti upeele gu kumanya chili ji
kingwana cha Nnoongo,” nambu bange
ababi panja kila kilebe balengela
kukulandanikia,
12 ku yenie,
“ ‘Balolanga kweli,
nambu bijibonaje,
Bapenekianga kweli nambu bamanyaje.
Bakatei yene kabi mantendebuki
Nnoongo, na jwombe kabi
balekakiye.’ ”

Yesu alandulila kulandanikia kwa mpandi
(Matayo 13:18-23; Luka 8:11-15)

13 Kuboka penia Yesu ngabakonyanga,
“Mangweto mmanyije kulandanakia kon-
gono? Mmanyabo, kulandanakia konge?
14 Mpandi ngapanda lilobe lya Nnoongo.
15 Bandu bange babi andi mbeju eitoi
pandela, lilobe anda lipandigwe. Lichetani
kuika kuliboya.
16 Bandu bange babi andi mbeju eitoi
pamaganga. Kingobu tu pibilijoa lilobe
lyenie, kulipokela kukuala mwojo.
17 Nambu kolaje ngega nkati jakwe, ai-
jendekea kuliagabala lilobe lyene kingobu
tu, kingobu chu kulaga ni michwembo
apajipitila magambu ga lilobe lyene, kuot-
waje kujendekea.
18 Bandu bange andi mbeju eitoile
pamiba. Benia nga abajoa lilobe lyenie,
19 nambu mbwele ja bwomi, kupala uloi
na tama ji kupala ilebe ndu, kajingila na
kuliibilikia lilobe lyenie, na benia kupam-
bikaje ngokwa.
20 Nambu bandu bange babi anda mbeju
eipandigwe pulutope lwambone. Benia
kulijoa lilobe, kulipokela, nu kupambika
ngokwa, bange salasini na bange sitini na
bange mya.”

Lumuli nhwina ji lidebe
(Luka 8:16-18)

21 Yesu ngajendekea kulongela, “Bo, abi
mundu ojwapamba lumuli nu kubeka
nhwina andaje kuluekelela lidebe? Ije!
Nambu kulubeka panani putala.
22 Kila chikiigwe kiba kubonekana
pukongolou na kila chikiekeligwe kiba
kuekuligwa.
23 Juna machikilo ajoe.”
24 Uyo ngabalenge, “Mpenekianga
gwicho echimikijoa! Kipemo chimapeme-
langa bandu bange, ngucho acha-
pakumpeme Nnoongo, kabe nu kunny-
onjekea.
25 Magambu mundu juna kilebe majon-
jekeigwa, nambu jwanga kola kilebe, na
chache kichoko cha kweti kipakutoligwa.”

Kulandanakia na mbeju eimalika

26 Yesu ngajendekea kulongela, “King-
wana cha Nnoongo kibi andi nyene.
Mundu apanda mbeju kung'onda gwakwe.
27 Kilo abe lugono na mui abe mio
mangobu genia nga pimalika mbeju nu
ukola, jwenio kumanyaje apitendigwa.
28 Lutope nga olutenda kipandwa ki-
malike nukola nu kupambika, kutumbu
kututuba liamba lilegalau, kubokapenia
mwejo, nu kujomolela mbonji nkati ja
mwejo.
29 Luponji apulukomala, mundu atumbu
kupeta na mbopo, gambu mangobu ga
mauno gaike.”

Kulandanakia na mbeju njokonjoko eikemigwa haladali
(Matayo 13:31-32,34; Luka 13:18-19)

30 Kabe Yesu ngalenga, “Kingwana cha
Nnoongo tulandanakie na nike?” “Tulenga
kilandine na nike?
31 Kibi yene. Mundu ngatola mbeju
ya haladali eibi njokonjoko kupeta yoa
eibi pannema, mundu ngatola nu kupanda
pulutope.
32 Nambu andaipandigwe, kumalika nu
kube litutwe likolongwa kupeta mikongo
joa ju mung'onda. Ndambi yakwe ikola
ni ijuni kuchenga mihui jakwe mundambi
yenie.”
33 Yesu ngabatangachila bandu nhwalo
gwakwe, kukulandanakia andi yene, nga-
longe nabo na angweto ngabamanya echa-
longela.
34 Alongije chachoa panga landanakia,
nambu apakiba pamwe na akinapunji
bakwe ngabalenge kila kilebe kipola.

Yesu aamulicha kimboonga kikotoke
(Matayo 8:23-27; Luka 8:22-25)

35 Kimuyo, lichoba ulyo, Yesu nga-
balenge akinapunji bakwe, “Tujomboke
tujende kwiye ji lilaba.”
36 Penia ngubulekanga nkengeni gwa
bandu, akinapunji bakwe ngabajingi mun-
tumbwi mwakiba Yesu, ngabajabulanga.
Penia pakiba ni mitumbwi jenge.
37 Kingobucho tu kimboonga kikolongwa
ngikitumbula kuguguma, mawimbi
ngagaputa ntumbwi na ntumbu gwenio
ngutwele mache. 38 Yesu akagoloka
kuagami nhwagamilo unyuma ja
ntumbwi. Akinapunji bakwe ngaba
nnyimuya kulenga, “Aboli, bo, mboni
kuagabaje tupa kuwe?”
39 Yesu ngajimuka, ngakiamulicha ngim-
bonga, kulenga, “Nkotoke!” Ngagalenge
mawimbi, “Nnende!” Penia kimbonga
ngikikotoka, na ngukube jee.
40 Kubokapenia Yesu ngabalenge akina-
punji bakwe, “Mboni nnyogopanga? Bo,
tango mmilingitije na imani?”
41 Nambu ngabajogopanga muno, nga-
balengalana, “Mundu ni ojo, upepo na
mawimbi kunnyoa?”

5

Yesu annamia mundu juna michepela
(Matayo 8:28-34; Luka 8:26-39)

1 Yesu na akinapunji bakwe ngabaika
kukilambo cha Akagelasi, kwie ji lilaba
likolongwa Kugalilaya.
2 Kingobu Yesu apauluka muntumbwi,
ngakongana na mundu aboka kamakabuli.
Mundu ojwakiba ni michepela,
3 na atama kamakabuli. Na akibaje
mundu ojwaotwile kuntaba kabena mitoN-
dolo,
4 kingobu chenge bantabanga pingu ni
mitondolo nambu kila mangobu ngaotola
kueketa mitondolo nu kutunulana pingu
yene, na akibaje mundu ojwaotwile kun-
hibilikia.
5 Atama kamakabuli nu kiitombi kilo na
mui, akachobela nu kukikechanga mabwe.
6 Akiba kutaali kingobu apammona Yesu,
yene ngammutakila, ngakilikitila majugwa
nnongi ja Yesu,
7 na ngalenga kanonoya, “Yesu, Mwana
jwa Nnoongo ojwabi kunani muno! Mpala
nike kwango nenga? Ku liina lya Nnoongo,
nannyopa makambotekaje!”
8 Alongela genia magambu Yesu an-
nengi, “Nchepela nchapu, mumoke mundu
jwenio.”
9 Yene Yesu ngankonya jwenio, “Lina
linu mabeneke?” Mundu jwenio ngajanga,
“Lina lyango, ‘Matyala,’ Magambu tubi
tajingi.”
10 Kubokapenia jwenio ngannyopa Yesu
akajibengaje michepela mukilambo che-
nie.
11 Kikiba kipenga kikolongwa chi
magolobe papipi na penia pululela
kamachela gi kitombi.
12 Michepela jenie ngijinnyopa Yesu,
“Mutupeleke kwa magolobe, takaga-
jingile.”
13 Yesu ngajijeketela, michepela jenie
ngijimpita mundu jwenio ngijijingi mu-
magolobe. Kipenga choa cha magolobe
agakiba elufu ibena ngikielela puelelo
mpaka kulilaba, ngikijingila mumache.
14 Akachungi ba magolobe ngabatilanga,
nukutangacha nhwalo gweno kunnyini
nu muilambo yoa ibandakile. Bandu
ngabaikanga kugabona agapitile,
15 kingobu pabanhwikalila Yesu,
ngabammona mundu ujwajo ojwakiba
na matyala gi michepela atamite penia,
akwinditi ngobo na abi namalango gakwe,
na boa ngabajogopanga.
16 Bandu abibweni ikobo yenie nga-
balanduli bandu ikobo eimpatite mundu
jwenio ojwakiba na nchepela nhwalo gwa
magolobe.
17 Kuboka penia bandu ngabatumbu
kunnyopa Yesu aboke mukilambo chabe.
18 Kingobu tu Yesu ngaombe mun-
tumbwi, mundu ojwakiba na nchepela
ngannyopa kulongwana nakwe.
19 Yesu ajeketileje, nambu ngalenga,
“Nnyabule kachinu kwakalongo binu
makalandulila ilebe yoa Angwana
eibantendile na kia jibakweti kwinu
mwenga.”
20 Penia, mundu jwenio ngajabula, nga-
tumbu kutangacha kwenio ku Dekapoli
ikobo yoa Yesu eyantendile, bandu boa
abajoa genia ngabaomongwa.

Biti Yailo nu munkege ojwakunyula ngobo ja Yesu
(Matayo 9:18-26; Luka 8:40-56)

21 Kingobu Yesu pajomboka kabele kwie ji lilaba likolongwa, nkengeni nkolongwa gwa bandu nguguntindila, Yesu kiti abi umbwega ji lilaba.
22 Kuboka penia kilongoi jumwe jwa nyumba ji kung'ongale Nnoongo liina lyakwe Yailo, ngaika penia. Apammona Yesu, ngakilakatila nnongi ja Yesu,
23 ngannyopa kulenga, "Nhwenja jwango ntamwe ambajomoka. Chonde tujende, makammeke maboko ginu, jwenio malama nu kube mmomi."
24 Kuboka penia Yesu ngajabu nakwe. Bandu ajingi ngabankengama, nukunhwegelela tii nde.
25 Pakiba nu munkege juna kitamwe cha ncholo kwa yaka komi nibena,
26 aganu kulaguligwa na akaganga ajingi. Nu kutumia uloi gwakwe gwoa, nambu alamitije na ali jakwe ngijibe mbaja.
27 Apajoa nhwalo gwa Yesu, na yene ngapekenyela pankengeni gwa bandu kunyuma ngakunyula ngobo yakwe,
28 ngawacha kumwojo, "Anda ngunywile tu ngobo jakwe, manama."
29 Ngakunyula lutando lwa Yesu, na myai jakwe ngijijoma kingobu ucho, na ngakibona mwene kutenda mmele gwakwe ulamiigwe mulilola lyakwe.
30 Kingobucho Yesu ngamanya kube makakala gammokite, yene ngabatendebuki bandu bala, ngakonya, "Beneke abakunywi ngobo yango?"
31 Akinapunji bakwe ngabannyanga, "Mmikulola bandu apabunhwegelile, mboni nkonya beneke abankunywile?"
32 Nambu Yesu ngajendekea kulola ammone ojwatei genia.
33 Munkege jwenio, ngamanya agampitile, yene ngaika kukilaya kwa mbwele, ngakilikatila, nu kulenga kweli.
34 Yesu ngannenge jwenio, "Manango, imani jinu jinnamiye. Nnyabule kwa tengela, nname kitamwe chinu."
35 Kingobu Yesu apakiba akalenga genia, bandu kuboka ku nyumba ja Yailo ngabaika nu kunnenge, "Mwana jwinu ajomwike. Ku nike kujendekea kachumbuya Aboli?"
36 Yesu ajalitije chibalongila, "Nambu ngannenge jwenio makajobokaje nhwamina tu."
37 Yesu ajeketije kujenda na bandu bange nambu Petulo na Yakobo na Yohana, ununa gwa Yakobo.
38 Ngabaikanga kachakwe Yailo, Yesu ngajoa manjega, nguto nu kokaleka kujingi.
39 Ngajingi unyumba, ngalenga, "Mboni manjega na nguto? Kamwale ajomwikije, atekugoche tu."
40 Angweto ngubunhweka. Penia ngabapiyanga boa panja, nambu ngabakema awamundu mwana na amamundu na akinapunji bakwe atatu, ngabajingilanga kuchumbi omubabeka mmele gwa mwana jwenio.
41 Ngankamu luboko, ngannenge, "Talitha, kumi," mana gakwe, "Kamwale, nannenge, nnyimuke!"
42 Kingobucho ngajema nu kutumbu kutindi tindila. Akiba na yaka komi ni ibena. Kingobu pagapitila genia bandu ngabaomongwa muno.
43 Nambu Yesu ngabakelebuya kikobo chenie bakannenge munduje, na ngabalenge bampe chakulya.

6

Yesu akanigwa kukilambo chuku Nazaleti
(Matayo 13:53-58; Luka 4:16-30)

1 Yesu ngaboka paali penia ngabuja kachakwe, ngalongwana na akinapunji bakwe.
2 Lichoba li Kupomalela ngatumbu kubola mu nyumba ji kungongalela. Bandu ajingi apabannyoa ngabaomongwa, ngabalenga, "Jwenio apatita ko malango aga? Genia malango nike? Na ibabo ikobo andi eyeye?"
3 Bo, ojo nga jwajoje chalamalajo, mwana jwa Maliamu, na nkaka gwabe akina Yakobo na Yose na Yuda na Simoni? Bo, akalombo mundu nga batamanga upambaje? Penia ngababe na mbwele kwa genia.
4 Yesu ngabalenge, "Nnondoli kupataje ichima kachakwe andaje kubandu bakwe, nambu kupata ichima kila paali."
5 Penia alaitije ikobo, nambu ngababeke maboko akatamwe ngabalamanga.
6 Ngaomongwa magambu gwangaamini gwabe.

Yesu batumanga akinapunji komi na abena
(Matayo 10:5-15; Luka 9:1-6)

Kuboka penia Yesu ngajenda kuijiji ya papipi na penia ngababola bandu.
7 Ngabakema akinapunji komi na abena pamwe na ngabakinga abena abena. Ngabape kinala chu kubenga michepela,
8 ngabakelebuya, "Makapotoje kilebe chachoa mumwanja gwabe nambu bapotola bokola tu bakapotoje yakulya wala nkoba wala uloi muibwindo yabe.
9 Nkwindanga ilatu nambu makapotoje mikogo mibena."

10 Uyo ngalenga, “Papotipala pabapakumpokela, ntamanga upo mpaka apampakuboka penia.
11 Anda nhwike pikilambo na bakanite kumpokela andaje kumpenakia, mmokanga, penia mpyatanga litukunda mumakongono ginu kupala kachalakicha.”
12 Kuboka penia angweto ngababokanga penia ngabajenda kutaali na penia, ngabatangachanga Nhwalo Gwambone bandu ngabalapa mabaja gabe.
13 Ngababenga michepela mijingi, ngabapakaya mauta akatamwe ajingi, ngabalamanga.

Kiu cha Yohana Mmatichi
(Matayo 14:1-12; Luka 9:7-9)

14 Nngwana Helode juku Galilaya ngajoa genia goa, gambu Yesu akajoanika kila paali. Bandu bange ngabalenga, “Yohana Mmatichi ate kuyoka, gambu makakala gi ikobo gabi nkati jakwe.”
15 Bange ngabalenga, “Jwenio nga Eliya.”
Bange ngabalenga, “Ojo nnondoli kati ja akalondoli ba lolo.”
16 Kingobu Helode apajoa genia genie, ngalenga, “Ojo Yohana Mmatichi! Nga jununhweketa mutwe, ate kuyoka.”
17 Machoba gu unyuma Helode akaamulicha kuntaba Yohana mukipungo. Helode atenda yene gambu gukutolana na Helodia ojwakiba nhwana gwa nnuna gwakwe Filipo.
18 Yohana mmatichi akate kunkelebuya Helode kulenga, “Ipaligwije kutola aanaba ununu gwinu.”
19 Munkege jwenio akatekunchimwa muno Yohana, ngapala kunkoma, nambu aotwije magambu annyogopa Nngwana Helodia.
20 Na Helode annyogopa Yohana Mmatichi magambu amanyi kutenda mundu jwenio jukiniaje kabe Nchwapi jwa Nnoongo, kabe ngammeka mulenda gwakwe. Helode ngapala kumpenakia Yohana, iganukube kuboka pa kumpenikia, ngaechuka muno.
21 Kiika kono Helodia ngapata kijemo. Likiba lichoba lya mpapala gu kombakela kubelekwa kwa Helode, ngababeke mpapala nkolongwa, bandu bakwe bi libalacha lyakwe na akolongwa ba akalenda bakwe na achikilongoi buku Galilaya.
22 Mwana jwakwe Helodia munkege ngajingila, ngaina, nganhwalali mwojo Helode na akageni mundu. Yene Nngwana Helode ngannenge kamwale, “Mikipala nike? Unyope nane manampa chachoa echimikipala.”
23 Kabe ngalagana kulenga, “Chachoa echimpala unyopatu, manumpage, ata nusu ji kingwana chango.”
24 Yene kamwale ngaboka, ngabakonya amamundu, “Nyopa nike?”
Ngabajanga, “Mutwe gwa Yohana mmatichi.”
25 Kamwale jwenio ngabuja chokwe kangwana ngajopa, “Mbala umbe kingobu uchenje mutwe gwa Yohana mmatichi.”
26 Yene angwana ngabaechuka muno, nambu kwa magambu ga kulapila kwabe, na kwa magambu akageni abakiba pampapala, baotwije kunkanalila.
27 Yene nganhwamulicha nnenda alete mutwe gwa Yohana. Nnenda ngajenda mukipungo nganhweketa mutwe Yohana,
28 kuboka penia ngaleta mutwe mulichinia ngabampe kamwale, na jwenio ngabape amamundu.
29 Akinapunji ba Yohana apabajoa genia, ngabaika ngabatola mmele gwa Yohana ngabachika.

Yesu aupe chakulya nkengeni nkolongwa
(Matayo 14:13-21; Luka 9:10-17; Yohana 6:1-14)

30 Achandundame ngababuja, nukongana na Yesu, ngabalenge goa agabateile nu kubola.
31 Penia pakiba na bandu ajingi abajenda nu kubuja kwa Yesu na akinapunji bakwe baotwije kulye chakulya yene Yesu ngabalenge angweto, “Tujende paali pantemela kwenio tukaba jika jito mamakapomolela kachoko.”
32 Yene angweto ngabajendanga jikajabe muntumbwi paali pantemela.
33 Bandu ajingi ngababona angweto pababokanga, yene ngabamanya kingobu ucho kababilingite, ajingi kuboka kila kilambo, ngababutakilanga ngabalongelela kuika kwenio kwajenda Yesu na akinapunji bakwe.
34 Kingobu Yesu apauluka muntumbwi, ngaubona nkengeni gwa bandu, ngababone kia, magambu bakibanga andi mambelele ganga nchungi. Yene ngatumbu kabola ilebe ijingi.
35 Pilitipika lichoba, akinapunji bakwe ngaba nnyendelela Yesu, ngabannenge, “Paali pamba papongote, na ngoe kutipike.
36 Mbaya matabukange bandu maleke bajendange kumigonda nu kuijiji ya papipi, bakaemelange ilyo.”
37 Nambu Yesu ngabalengela, “Mapagange mangweto chakulya.”
Akinapunji ngabankonya Yesu, “Bo, mpala tujende takaemele mikate ku uloi ndu, na kapeganga balyagange?”

38 Yene Yesu ngabakonyanga, “Nkweti
mikate milenga? Nnyende makalolange.”
Apabalola, ngabannenge, “Jibi mikate
nhwano na yamaki ibena.”
39 Penia, Yesu ngabalenge akinapunji
bakwe matamikange bandu boa ikuta
ikuta pina manyai ga chwapi.
40 Yene bandu ngabatamanga ikuta ikuta
ya bandu mia mia na ya bandu amsini
amsini.
41 Kuboka penia Yesu ngatola mikate
nhwano na yamaki ibele, ngalola kunani
kumbengu, nu kunnumba Nnoongo. Nga-
metula mikate, na kape akinapunji bakwe
babaganakie bandu. Uyo na yamaki ibele
ngababaganakia boa.
42 Bandu boa ngabalye, nu kujukuta.
43 Penia akinapunji gabalokotanga im-
bolopolo yi mikate na yamaki, ngabatwe-
leyanga ikapo komi ni ibena.
44 Bandu abalile mikate jenie bakiba
akinalome elufu nhwano.

Yesu ajenda panani ja mache
(Matayo 14:22-33; Yohana 6:15-21)

45 Yesu ngabalengela akinapunji bakwe
bajingi muntumbwi, balongalele kujenda
ku Betisaida, kwie ja lilaba likolongwa,
kingobu chenie ngabanneka akatabuka
bandu.
46 Kuboka pa katabuka bandu ngajenda
kukitombi kugongalela.
47 Piika kimuyo, ntumbwi gwakiba
panakati ji lilaba likolongwa, Yesu akiba
kujomo jika jakwe.
48 Ngaba bonanga akinapunji bakwe
bakalaganga kwa kuputa makasia, gambu
upepo uuma kubajenda. Papipi nu kuche,
Yesu ngabajendelela akinapunji akajenda
panani ja mache. Apala kapetanga,
49 nambu angweto ngabammona aka-
jenda panani ja mache. Ngabawacha nu
kuchobela, “Ele lihoka!”
50 Boa apabammona ngabajogopa muno.
Kingobucho Yesu ngalonge nabo, “Nko-
tokange, nenga. Makajogopangaje!”
51 Kubokapenia ngaombela muntumbwi
omubakiba akinapunji bakwe na upepo
ngukotoka. Akinapunji ngabaomongwa
muno,
52 bakibanga tango kumanya mana ga
mikateje. Gambu malango gabe gakiba
gapunganikwe.

Yesu balamianga akatamwe Kugene-
saleti
(Matayo 14:34-36)

53 Ngabajomboka lilaba, ngabaika kukil-
ambo cha ku Genesaleti, ngaba jemekanga
ntumbwi gwabe.
54 Kingobutu apabapita mumtumbwi
bandu ngabammanya Yesu.
55 Bai, ngabatindila chokwe kukilambo
choa, kila abannyoa kutenda Yesu abi
kwako ngabampelekela akatamwe bago-
nike mumakai gabe.
56 Kila paali Yesu apajenda, kukijiji na
kunnyini andaje kumigonda, bandu ngaba
bekanga akatamwe pulubanja, ngaban-
nyopa Yesu bakunyule ati lubiniko lwa
ngobo jakwe. Benia boa abankunywile
ngabalama.

7

Maboulo ga akinanhota
(Matayo 15:1-9)

1 Mafalisayo gange na akaboli ba
Malagilo ga Musa ngagaika kuboka
Kuyelusalemu ngabakongana nnongi ja
Yesu.
2 Ngababona bange akinapunji bakwe
bakalya mikate panga kuya maboko andi
apagalenga maboulo ga akinanhota babe.
3 Kwa magambu Mafalisayo na
Akayahudi boa bakengama maboulo ga
akinanhota, kulyeje kilebe mpaka ukuya
maboko mpaka muiwewe,
4 kabe, kulyegangaje kilebe chachoa
kuboka kuchoko, mpaka kukijeleya oti.
Kubi na malagilo gange gababoligwe ku-
tumbu lolo kujeleya ikombe, yupalia na
yombo ya liaba na indanda.
5 Mafalisayo na akaboli ba Malagilo ga
Musa ngabankonya Yesu, “Bo mboni aki-
napunji binu ukengamaje maboulo agabu-
tulagile akinanhota bito, nambu balye
pangakuya maboko?”
6 Yesu ngabajanga, “Kube nnondoli Isaya
annondola kweli! Makangweto makan-
dendemundu, paandika,
‘Nnoongo alenga, bandu aba bannyali kwa
malobe tu,
nambu myojo jabe jibi kutaali nane.
7 Kung'ongalela kwabe kwambonije,
mana ilebe ibabolana nga malagilo ga
bandu tu,
benia bakitanga gangonenga!’
8 “Magweto mijileka amuli ja Nnoongo
nu kugajali maboulo ga bandu.”
9 Yesu ngajendekea kulongela, “Mang-
weto kupunganikwa ukana Malagilo ga
Nnoongo gambu gu ukengama maboulo
ginu!
10 Gambu Musa ngaamulicha,
‘Maichimu awabinu na amabinu,’ Na ‘Oju-
batukana awamundu andaje amamundu,
mpaka akomigwe?’
11 Nambu mangwetumwe mmolanga
yene, ‘Anda mudu akweti kilebe chakape
awamundu andaje amamundu, nambu
alenga kilebe chenie Kolibani, mana
gakwe chikipangigwe ku Nnoongo,

12 bai, apaligwaje kabe kape awamundu
andaje amamundu.'
13 Yenie nga pamilibembula lilobe lya
Nnoongo magambu gwa maboulo gam-
molana. Kabe gabi gange majingi agan-
tendanga andi genia."

Ilebe immengwa mundu
(Matayo 15:10-20)

14 Yesu ngaukema kabele nkengeni
gwa bandu, ngaulengela, "Umbenekiange
mmoa, na mmanyange.
15 Kibije kilebe echikijingi nkati ja
mundu kuboka panja echikiotola kum-
meka mundu kube mmaja. Nambu
echikipita nkati ja mundu nga echikim-
meka mundu mumalemwa.
16 Juna machikilo gukujoa ajoe!"
17 Apauleka nkengeni gwa bandu nu ku-
jingi unyumba, akinapunji bakwe ngaba
nkonyanga mana ja kulandanakia kwenio.
18 Yesu ngabalenge, "Bo, namangwe-
tumwe mmanyangitije? Bo, mmanyan-
gitije kutenda kilebe chikinnyingi mundu
kuboka panja, kuotwaje kummeka mundu
kube mmaja,
19 kwa magambu chenie kijingi mum-
wojoje, nambu mulutumbo, nu kuboka
penia kipita panja kucholo?" Kwa kulenga
nyenie, Yesu ngaijeguya ilyo yoa.
20 Ngajendekea kulenga, "Echikipita
nkati ja mundu ngechikimmeka mundu
mumalemwa.
21 Magambu kuboka nkati ja mundu,
mumwojo gwa mundu, gaboka mawacho
mabaja na ngongola na bwii na ukoma,
22 ngongola na chojo na ubaja na uwangi
na upichadi na bwiu na matukano na
kupungwanikwa.
23 Ilebe yenie ibaja yoa iboka nkati
ja mundu, na yammeka mundu, kube
mmaja."

Imani ja munkege jumwe
(Matayo 15:21-28)

24 Yesu ngaboka paali penia, ngajenda
kukilambo chu Kutilo. Kwenio nga-
jingila munyumba jimwe na apaije mundu
amanye, nambu aotwije kukiiya.
25 Munkege ojwakiba na nhwenja
juna nchepela, ngajoa nhwalo gwa Yesu.
Ngaika kwa Yesu ngakilekela pae ja
makongono gakwe.
26 Munkege jwenio akiba Mgiliki, kabila
jakwe Mfoinike ku Silia. Ngannyopa Yesu
ammoye mwana jwakwe nchepela.
27 Nambu Yesu ngajanga, "Tuipe oti
chakulya ingota. Ipaligweje chakulya cha
ingota nu kiilekele imbwa."
28 Munkege jwenio ngabajanga,
"Angwana, nambu ata imbwa eibi nhwina
mwa mecha kulye imbolopolo yi ingota."
29 Yesu ngannengela, "Kwa magambu
ga lilobe lyenie, nnyabu kachinu, kwe-
nio mankolela nhwenja gwinu nchepela
gummokite!"
30 Ngajabula kachakwe, ngankolela
nhwenja gwakwe agolwike pikindanda,
na kweli nchepela gummokite.

Yesu annamia bubu jwanga joa

31 Penia Yesu ngaboka kilambo cha Tilo,
ngapetela ku Sidoni ngaika kulilaba liko-
longwa lya ku Galilaya kwa kupetela kil-
ambo cha Dekapoli.
32 Bandu bange ngaba nnete mundu
ojwakiba bubu jwangajoa, ngabannyopa
Yesu ammeke maboko.
33 Yesu ngammoya pankengeni gwa
bandu, ngammeka ngonji mumachikilo,
ngauna mata na ngankamu lulimi.
34 Kuboka penia Yesu ngalola kunani
kumbengu, ngaechuka, "Efatha," mana
gakwe "Nnyogoke."
35 Kingobucho mundu jwenio ngaotola
kujoa, kitata chakwe ngichammoka, ngao-
tola kulongela chwapi.
36 Yesu ngaba amulichanga bakan-
nengeje mundu nhwalo gwenio, nambu
apabakelebuya bakalongeje, ngapabalon-
gela muno.
37 Bao abajoine ngabaomongwa muno.
Ngabaomwanga ngabalenga, "Atei goa
chwapi, bapi kindimba bangajoa kujoa, na
bubu kulongela!"

8

Yesu bapaganga ilyo bandu elufu
ncheche
(Matayo 15:32-39)

1 Kingobu chenie, bandu ajingi
ngabakongana kabele. Bandu benia
bakwetangitije chakulya, Yesu ngabakema
akinapunji bakwe, ngabalengelanga,
2 "Nabonelanga kia bandu aba kwa mag-
ambu bakibanga na nenga kwa machoba
matatu, wala bakwetangitije chakulya.
3 Anda nalekangite bajabulange kachabe
kongo babi na njala bapakuinduka undela,
gambu katijabe babokangite kutaali."
4 Akinapunji bakwe Yesu ngabankonya,
"Pamba tubi papongoti mundu apata koo
chakulya chukujukuta bandu boaba?"
5 Yesu ngabakonya, "Nkwetingite mikate
milenga?"
Ngabajanga "Mikate saba."
6 Bai, ngabaamulicha bandu batamange
pae. Ngajitola mikate saba jela, ngan-
numba Nnoongo, ngametula, ngabape
akinapunji bakwe babaganakiye bandu,
nabombe ngababagananikia.
7 Bombe uyo bakibanga na yamaki
njoko. Yesu ngajilumbila, na kalenge

akinapunji bakwe jibaganigwe kwa bandu unyae.
8 Bandu ngabalye, nukujukuta. Ngabalokota imbolopolo ngitwele ikapo saba.
9 Bandu abalilangita bakiba elufu ncheche. Yesu ngabatabuka bandu na kaleka bajabule,
10 na kingobu ucho ngaombela muntumbwi pamwe na akinapunji bakwe, ngajenda kukilambo cha Dalimanuta.

Mafalisayo bapalanga ikobo
(Matayo 12:38-48; 16:1-4)

11 Bange Mafalisayo ngabannyendele Yesu, ngabatumbu kutaukana nakwe. Ngabapala kuntega, kunyenie ngabannyopa alaye iingi yu kumbengu kutenda Nnoongo annyeketile.
12 Nambu Yesu ngaechuka umwojo, ngalenga, "Mboni bandu bangoe bapala iingi yi ikobo? Nannenge kweli, lungolo londo lupataje iingi yi ikobo."
13 Yesu ngabalekanga, ngaombe kabele mu ntumbwi, nu kutumbu kujomboka kwie ja lilaba likolongwa.

Manjachala ga Mafalisayo na ga Helode
(Matayo 16:5-12)

14 Akinapunji bate kulibalila kupoto mikate mijingi, bakiba na nkate gumwe tu mu ntumbwi.
15 Yesu ngabalengela akinapunji, "Ntamanga maha! Mmaganga mio na amila ja Mafalisayo na amila ja Helode."
16 Akinapunji ngabatumbu konyana benakangweto, "Balenga genia kwa magambu tukwetije nkate gwagwoa."
17 Yesu ngamanya genia agabalengelana, yene ngabakonya, "Mboni nkonyana nhwalo gwangakola mikate? Bo, mmanyangiteje tango? Mawacho ginu matopeu?
18 Bo, nkwetingite mio na mmi kulolangaje? Nkwetingite machikilo na kujoje? Bo, mmikombakelaje,
19 kingobu apanametula mikate nhwano kape bandu elufu nhwano? Ngankongolanga ikapo ilenga ya imbolopolo?"
Ngabajanga, "Komi na ibena."
20 Yesu ngakonya kabele, "Apanametula mikate saba jela na kape bandu elufu ncheche, ngankongolanga ikapo ilenga ya imbolopolo?"
Ngabajanga, "Saba."
21 Ngabakonya, "Tango manamanyangaje?"

Yesu annamia mundu jwangalola jwa Betisaida

22 Ngabaika ku Betisaida, kwenio bandu bange ngabanneta mundu jwangalola kwa Yesu, ngaba nnyopa ankunyule.
23 Yesu ngankamula luboko jwangalola jwenio, ngampeleka kumbeto ja kijiji. Kuboka pa kunhuni mata mumio gakwe, Yesu ngammeka maboko panani jakwe ngankonya, "Bo, nhwotwile kukibona kilebe chachoa?"
24 Mundu jwenio ngalola ngalenga, "Elo, nhotwi kabona bandu, nambu babonekana anda mikongo ejijenda."
25 Yesu ngammekela kabele maboko panani pamio. Ngoe mundu jwenio ngakacha mio, mio gakwe ngagaekuka, ngalola kila kilebe gwicho.
26 Yesu ngannenge ajabule kachakwe nu kunkelebuya, "Makabujaje kukijiji!"

Petulo annyekete Yesu kube Kilisto Nkomboi ojwapambuligwe na Nnoongo
(Matayo 16:13-20; Luka 9:18-21)

27 Kuboka penia Yesu na akinapunji bakwe ngabajenda kuijiji papipi na ku Kaisalia ja Kufilipi. Undela, Yesu ngabakonya akinapunji bakwe, "Bandu balenga nenga na beneke?"
28 Ngabannyanga, "Bange balenga mwenga nga Yohana Mmatichi, bange Eliya na bange jumwe kati ja akalondoli ba Nnoongo."
29 Yesu ngabakonya, "Na mangweto bo, nnenga nenga nabeneke?"
Petulo ngajanga, "Mwenga nga Kilisto Nkomboi ojwapambuligwe na Nnoongo."
30 Kuboka penia Yesu ngabakelebuya makannenge munduje minhalo jango.

Yesu alenga nhwalo gwa kupotekigwa kwakwe na kiu chakwe
(Matayo 16:21-28; Luka 9:22-27)

31 Yesu ngatumbu kabola akinapunji bakwe, "Mwana jwa Mundu mpaka apotekigwe muno nu ukanigwa na akinanhota, akakung'i akolongwa na akaboli ba Malagilo ga Musa. Makomigwa, nambu lichoba lya tatu mayoka."
32 Yesu ngabalengela nhwalo gwenio panga iya. Penia, Petulo ngantola pantemela, ngatumbu kunkalapila.
33 Nambu Yesu ngatendebuka, ngaba lolekea akinapunji bakwe, ngankalapila Petulo ngalenga, "Mmoke nnongi jango Malichetani! Mawacho ginu gaboka ku Nnoongoje nambu ga bandu."
34 Kuboka penia Yesu ngaukema nkengeni gwa bandu pamwe na akinapunji bakwe, ngabalengela, "Anda mundu jwajwoa jola apala kube napunji jwango, mpakaoti akikane mwene, na apotole nchalaba gwakwe, angengame.
35 Gambu mundu jwajoa ojwapala kukombola bwomi gwakwe mwene, mauoya, nambu mundu ojwaoya bwomi gwakwe kwa magambu gango nenga na

kwa magambu ga Nhwalo Gwambone, maukombola.
36 Mundu apata nike anda ajipatite dunia joa nu kuoya bwomi gwakwe? Kibije!
37 Kibije kilebe echibaotwi kupanga gambu gwa bwomi gwakwe.
38 Anda mundu amone oni nenga na maboulo gango mulungolo londo lwanga nnyali Nnoongo, Mwana jwa Mundu ammonela oni mundu jwenio, mangobu apapakuika mukibumo cha Awamundu pamwe na akapakachi ba Chwapi ba Nnoongo."

9

1 Yesu ngajendekea kulenga, "Nannenge kweli, babi bange upamba bawegangaje panga kukibona Kingwana cha Nnoongo chakaika kwa makakala."

Yesu agalambuka kumiyo
(Matayo 17:1-13; Luka 9:28-36)

2 Kuboka pa machoba sita, Yesu ngabatolanga Petulo na Yakobo na Yohana kunani ja kitombi kitandamau jika jabe. Apabajendekea kulola, Yesu ngagalambuka kumiyo nnongi jabe,
3 ngobo yakwe nging'ala, ngibe nhuu mbuu, kupeta mundu jwajoa jola padunia ojwaotwi kupula.
4 Penia akinapunji akatatu ngabammona Eliya na Musa bakalongela na Yesu.
5 Petulo ngannenge Yesu, "Aboli, chwapi twenga tube pamba. Mbaya tuchenge iteba itatu, chimwe chinu na chimwe cha Musa na chimwe cha Eliya."
6 Jwombe nakajakwe ngabajogopa ata akimanyije chu kulongela.
7 Kuboka penia ngilipitila liunde ngilyawekelela nikiwili chakwe, ni lilobe ngilijoanika kuboke kuliunde, "Jwenio nga Manango ojunampala, mampenakiange!"
8 Kingobu ucho akinapunji benia ngabalola tii, nambu bammwenije mundu jonge, nambu Yesu jikajakwe tu.
9 Apabauluka pikitombi, Yesu ngabakelebuya "Makannengeje mundu jwajwoa ikobo eimibweni, mpaka Mwana jwa Mundu apapakuyoka kuboka kwa abawile."
10 Ngibiliagabala lilagilo lyenie, nambu ngabakonyana bene akangweto, "Mana gakwe ni kuyoka kuboka kwa abawile"
11 Na ngabankonya Yesu, "Mboni akaboli ba Malagilo ga Musa balenga mpaka oti Eliya aike?"
12 Yesu ngajanga, "Eliya atenda kuika kubeka ilebe yoa telatela. Uyo, kunike bai iandikigwe Mumajandiko Gachwapi kutenda Mwana jwa Mundu abakupotekigwa muno nu ukanigwa?
13 Nannenge, Eliya aike, nabandu ngabantenda pabapalanga andi Majandiko apagalenga nhwalo gwakwe."

Yesu annamia kakombo juna nchepela
(Matayo 17:14-21; Luka 9:37-43a)

14 Apabaikanga kwa akinapunji bange bala, ngabaubona nkengeni nkolongwa gwa bandu penia. Na akaboli bange ba Malagilo ga Musa bakiba bakataukana nabo.
15 Kingobu bandu apabammona Yesu, boa ngaba nhwomwanga muno, ngabammutakila bampate abali.
16 Yesu ngabakonya akinapunji bakwe, "Ntaukana nike nangweto?"
17 Mundu jumwe pankenga gwenio ngajanga, "Aboli, Nannetite manango kwinu, akweti nchepela ogummeka akaotoje kulongela.
18 Kila kingobu apanhwikilila, kung'wiya pae nu kupita liululu nkano, nu kuyagamino nu kube nnyomo mmele gwoa. Nganajopa akinapunji binu buboyange nchepela gwenio nambu baotolingije."
19 Yesu ngabalengela, "Mangweto mabandu banga imani! Ndama namangweto mpaka lii? Nanhwimbilila mpaka lii? Mannetange mwano pamba!"
20 Ngabampeleka jwenio kwa Yesu.
Kingobutu nchepela apaumona Yesu, ngugunng'wia kakombo jwenio pamakongono gakwe, ngagwe pae, ngagalabuka nu kupita liuluulu munkano.
21 Yesu ngabakonya awamundu, "Kutumbu li apatakine ni ilebe andi yenieye?"
Benia ngabajanga, "Tangu pakiba mwana."
22 "Mangobu majingi nchepela upala kunkoma kung'wiki pamwoto nu umache, kupala unkome. Anda nhwotwile, mutubone kia nu mutukole!"
23 Yesu ngannengela, "Kwanike nnengite anda nhwotwile! Kila kilebe kube kwa mundu ojwaamine."
24 Awawa benia kingobu ucho ngabaguta kanonoya, "Ngweti imani, nambu tegategaje. Unyalie mbe na imani ngolongwa."
25 Yesu apababona bandu ajingi bakajonjekea kuika nnongi jakwe, ngaukalapila nchepela gwenio. "Nchepela mamantenda mwana ojo kube bubu na jwangajoa, nunhwamulicha, mummoke jonjo na makanyingi kabeje!"
26 Penia nchepela gwenio nguchobela, ngung'wia kakombo jwenio pae, kubokapenia ngugummoka. Kakombo jola gabonekana anda ntui, na kila mundu ngalenga, "Awile!"
27 Nambu Yesu nganka mu luboko, nganyinula, na jwenio ngajema.

28 Kuboka pa Yesu kujabu kachakwe, akinapunji bakwe ngabankonya kuntemela,
"Mboni twe tuotwije kuuboya nchepela?"
29 Yesu ngabalenge, "Michepela aina jenie kubokaje kindema nambu kukunng'ongalela Nnoongo tu."

Yesu alenga kabele unhwalo gwa kiu chakwe
(Matayo 17:22-23; Luka 9:43b-45)

30 Yesu na akinapunji bakwe ngababoka penia na ngabajabulanga ku Galilaya. Yesu apaije bandu bamanye okwakiba,
31 magambu akiba akabola akinapunji bakwe, Kulengela, "Mwana jwa Mundu mabankamuya kwa bandu na benia mabankomanga, nambu lichoba lya tatu kuboka pu komigwa mayoka kube mmomi."
32 Nambu akinapunji bamanyangitije mana ga maboulo genia, ngabajogopa kunkonya.

Nkolongwa meneke?
(Matayo 18:1-5; Luka 9:46-48)

33 Ngabaikanga ku Kafalanaumu, na apakiba ukaja, ngaba konyanga akinapunji bakwe, "Ntaukana nike pamakibanga undela mola?"
34 Nambu angweto bannyangangiteje, magambu undela bakiba bakataukana akolongwa beneke kati jabe.
35 Yesu ngatama pae, ngabakema akinapunji komi na abele, ngabalengela, "Mundu andapaile kube jwa kutumbula mpaka oti akibeke mwene kube unyuma ja bowa na kube mpakachi jwa bowa."
36 Penia ngantola mwana nchokochoko, ngannyemeka nnongi jabe. Ngankumbatila, na ngabalenge angweto,
37 "Abampoke mwana andi jonjo ku liina lyango, bamboke nenga, na abamboke nenga, bamboke ne tuje, nambu uyo bampoke na jwajo ojwandumite."

Jwanga tugaluka abi upandi gwito
(Luka 9:49-50)

38 Yohana ngannenge Yesu, "Aboli, tumweni mundu jumwe akajiboya michepela kwa liina linu, na twenga ngutunkanakia magambu jwenio abi pamweje natwe."
39 Nambu Yesu ngalenga, "Makankanakiangaje," Gambu abije mundu ojwatenda ikobo ku liina lyango, nu upopo kulenga mabaja kwango nenga.
40 Gambu jwangatugaluka twenga abi upandi gwito.
41 Nannenge kweli mundu jwajwoa ojwampeganga kikombe cha mache gukunywe magambu mangweto mabandu bango ne Kilisto Nkomboi, mmanya apelelwaje kupoke hupo yakwe.

Ipengu
(Matayo 18:6-9; Luka 17:1-2)

42 "Jwajwoa ojwapa kunnyambukia jumwe jwa akachoko kujileka imani jakwe kwango nenga, yakabi mbaya kwa mundu jwenio kuntabalila muntandala gwakwe libwe likolongwa lya kuyagila nu kunnekela mubaali.
43 Anda luboko lwinu lummeke mumalemwa, mulunhekete! Mbaya mwe kujingila mubwomi gwa machoba goa pangapela panga luboko, kupeta kube na maboko mabele na kujenda kujahanamu, kumwoto gwangaimika machoba goa.
44 Mwenio, mbeku yakwe kuweje na mwoto gwakwe kuimikaje.
45 Na lukongono lwinu lumpelie kujileka imani jinu, mulunhekete! Mbaya kujingila mubwomi gwa machoba goa pangapela panga lukongono, kuliko kube na makongono goa mabele nu kulekeligwa kumwoto gwangaimika machoba goa.
46 Mwenio, 'Mbeku yakwe kuweje na mwoto gwakwe kuimikaje.'
47 Na lio linu anda lyannemukie kujioya imani jinu, miliboye! Mbaya kujingila Mukingwana cha Nnoongo na lio limwe, kuliko kube na mio goa mabele na kunnekela kumwoto gwangaimika machoba goa.
48 Mwenio 'mbeku yakwe kuweje, na mwoto gwakwe kuimikaje.'
49 "Kila mundu majeguigwa kwa mwoto andi lilumbo pilijeguligwa kwa mwinyo.
50 "Mwinyo chwapi, nambu andauoite kulaa kwakwe, maijonjekeigwa na nike?
"Mmegange na mwinyo gu kujeguya nkati jinu, nu kutama kutengela kati jinu."

10

Yesu abola nhwalo gwa kutolana na kulekana
(Matayo 19:1-12; Luka 16:18)

1 Yesu ngaboka penia ngajenda kukilambo cha Yudea, kwie ja lukemba Yolidani. Bandu ajingi ngaba nnyendelela kabele, jwombe ngababola kabele anda patenda machoba goa.
2 Gange Mafalisayo ngagannyendela, ngagajiga kuntega ngagankonya, "Bo, ipaligwe analome kaleka aanamundu?"
3 Yesu ngajanga kukonya, "Musa ampilingite malagilo gani?"
4 Angweto ngabajanga, "Musa alenga analome baotwi kaandiki talaka aanamundu na kaleka."
5 Yesu gabalengela, "Musa anhwandikila malagilo genia magambu gu kujundupa kwa myojo jinu.
6 Nambu apaitumbula, kupanganigwa dunia, 'Nnoongo apangana munulome

na munkege,' Anda pagalenga Majandiko Gachwapi.
7 'Kwa magambu genie mundu baleka awamundu na amamundu, aba pamwe na aanamundu,
8 benia baba bamwe.' Nayene benia abena kabeje nambu mmele gumwe.
9 Abije mundu ojwaotwile kukilekania Nnoongo echalondine pamwe."
10 Apabajingila kabele unyumba, akinapunji bakwe ngabankonya Yesu unhwalo gwa kile chenie.
11 Ngabalengela, "Mundu ojwanneka nhwanamundu nu kutola jonge munkege antende ngongola nhwanamundu.
12 Nu uyo, akege ababaleka angwanamundu nu kutolana na bange batende ngongola angwanamundu."

Yesu ailumika ingota ichoko ichoko
(Matayo 19:13-15; Luka 18:15-17)

13 Bandu bange ngabannetela Yesu ingota ichoko ichoko aibeke maboko, nambu akinapunji ngabakanakia.
14 Kingobu Yesu pagabona genia, ngachimwa na ngabalengela akinapunji bakwe, "Mileke ingota yene iike kwango, mikiikanakiaje, magambu Kingwana cha Nnoongo nga magambu ga bandu ababi andi ingota yenje.
15 Nannenge kweli kutenda mundu jwajotijola jwangapokela Kingwana cha Nnoongo anda mwana ajingije mwenio."
16 Penia ngaitola ingota mukuboko jakwe, ngaibeke maboko, ngailumika.

Mundu juna uloi
(Matayo 19:16-30; Luka 18:18-30)

17 Yesu apatumbula kabele mwanja gwakwe, mundu jumwe ngammutakila mbelo, ngakilikitila majugwa nnongi jakwe, ngankonya, "Aboli mambone, ndendabole mbate bwomi gwa machoba goa pangapela?"
18 Yesu ngankonya, "Mboni mwe ungema nambone? Abije jwambone nambu Nnoongo jika jakwe.
19 Magamanyi Malagilo, 'Makakomaje, makabe na ngongolaje, makajibaje, makapia uchaili gwa uangije, makakoloyaje, majoe awawa binu na amabinu.' "
20 Jwombe ngalenga, "Aboli, genia goa nagaagabile tango apanakiba nakakombo."
21 Yesu ngannolekea, ngampala, ngannengela, "Nnibalile kilebe chimwe. Nnyende makauche kila kilebe echinkweti, nu uloi gwenio makape akaocho, na mwe mma nankoba kumbengu, kubokapenia nhwike ungengame."
22 Mundu jola pagajoa genia, ngabeka ngenja kumio jakwe, ngajabula kachakwe achimwite, magambu akiba nuloi muno.
23 Yesu ngabalolake tii akinapunji bakwe na kalenge, "Maiba kujundupa ku bandu bina uloi kujingila Mukingwana cha Nnoongo!"
24 Akinapunji ngabaomongwa na malobe gakwe, nambu Yesu ngajendekea kulongela, "Machabanango, kujundupa mundu juna uloi kujingi Mukingwana cha Nnoongo!
25 Kujundupa muno ku mundu juna uloi kujingila Mukingwana cha Nnoongo ibi kindema muno ngamia kupeta pililanga lya chingana."
26 Akinapunji bakwe ngabaomongwa muno ngabakonyana, "Nga meneke ojwapakuoto ukomboka?"
27 Yesu ngabalolakeya, ngabajanga, "Kwa bandu kilebe chenje kuwechakanaje, nambu ku Nnoongo ilebe yoa kuwechakana."
28 Petulo ngannengela, "Nnole, twenga tuilekite ilebe ito yoa, tunkengime mwenga."
29 Yesu ngalenga, "Elo, nannenge yene, kila mundu jwajoa ojwajilekite nyumba andaje akakolo andaje akalombo andaje amama andaje awawa andaje ingota andaje migonda kwa magambu gangone na kwa magambu ga Nhwalo Gwambone,
30 mampokela mala pa mia ngoe. Nyumba na akaka na alombo na amama ningota ni migonda pamwe na kupotekigwa, na mangobu agaika mampata bwomi gwa machoba goa pangapela.
31 Nambu bandu ajingi ababi ngoe bukutumbula mababa bukujomolela, na ajingi ababi ngoe bukujomolela mababa bukutumbula."

Yesu alenga patatu unhwalo gwa kiu chakwe
(Matayo 20:17-19; Luka 18:31-34)

32 Yesu na akinapunji bakwe akiba undela kujenda kukilambo cha Kuyelusalemu. Yesu ngabalongelela akinapunji bakwe, na akinapunji bakwe ngababeganga na mbwele, na bandu abakengima ngabajogopa. Yesu ngabatola kabele akinapunji bakwe komi na abele umbwega, ngatumbu kalengela gaga agapakumpata.
33 "Mpenakiange! Tujenda Kuyelusalemu, na kwenio Mwana jwa Mundu bapankamuya kwa akakung'i akolongwa na akaboli ba Malagilo ga Musa. Benia bapakunhukumula akomigwe na kunkamuya kwa bandu banga Akayahudi,
34 benia mabantenda nhwenyo, nukunhuni mata, bapakumputa iboko nu kunkoma, nambu lichoba li itatu mayoka."

Kujopa kwa Yakobo na Yohana
(Matayo 20:20-28)

35 Yakobo na Yohana, ingota ya Zebedayo, ngabannyendele Yesu. Ngabannenge, "Aboli, tupala mututende kilebe chitupakunnyopa."

36 Yesu ngabakonya, "Mpala nantendelange nike?"

37 Ngabannyanga, "Apampakutama pikitebu chinu chi kibumo chi Kingwana, tujopa mwe mutupe tutame namwenga, jumwe kingonu chinu cha kalelo na jonge kingonu cha kangeja."

38 Yesu ngabalengela, "Mikimanyije echinnyopanga. Nhwotolinge kunywe kikombe cha kupotekigwa echimbaligwa kunywe? Unhwechangite kubatichigwa anda apambakubatigwa?"

39 Ngabajanga, "Tuotwile."

Yesu ngabalengela, "Kweli nhwotwile kunywela kikombe echimbakunywela nu kubatichigwa kundela ejimbakubatichwa.

40 Nambu nenga ngwetije amuli ja kuchagula beneke abapakutama kalelo andaje kangeja. Nambu Nnoongo ojwapakape paali pennia kwa abachaguligwe."

41 Akinapunji bange komi pabajoa genia, ngabatumbu kachimwa Yakobo na Yohana.

42 Yesu ngabakemanga boa pamwe, ngabalengela, "Mmanyi kutenda abawachigwa kube akatawala ba dunia batawalanga kwa makakala bandu babe na akiilongoi babe bina makakala makolongwa kwa bandu bena.

43 Nambu mangwetomwe ikabe yeneje. Nambu mundu ojwapala kube nkolongwa panakati jinu abe oti mpakachi jwa mmoa,

44 ojwapala kube jukutumbula panakati jinu, mpaka oti abe mmanda jwa boa.

45 Gambu Mwana jwa Mundu aikikutumikigwaje, ila kutumikia, na kuboya bwomi gwakwe kube ukombola kwa bandu ajingi."

Yesu annamia jwangalola Batimayo
(Matayo 20:29-34; Luka 18:35-43)

46 Ngabaikanga ku Yeliko, Yesu na akinapunji bakwe pamwe na bandu ajingi apabakiba bakaboka kukilambo chenie, jwangalola jumwe nnyopi ojwakonda liina lyakwe Batimayo mwana jwa Timayo akiba atamite umbwega ja ndela.

47 Apajoa kutenda nga Yesu juku Nazaleti, ngatumbula kuchobela, "Yesu! Mwana jwa Daudi! Umone kia!"

48 Bandu ajingi ngabankalapila akotoke. Nambu jwombe ngayangala kuchobela, "Mwana jwa Daudi umone kia!"

49 Yesu ngajema ngalenga, "Mankemange."

Ngabankemanga jwangalola jwenio. Ngabannenge, "Nnimbe mwojo!" "Nnyeme, atenda nkema mwe."

50 Jwombe ngalekela lutando lwakwe, ngaomba kunani, ngannyendele Yesu.

51 Yesu ngankonya, "Mpala nantende nike?"

Jwangalola jwenio ngajanga, "Aboli, nyopa nhoto kulola."

52 Yesu ngannengela, "Nnyende, imani jinu jinnamie."

Kingobu tu jwangalola jwenio ngaotola kulola, na ngankengama Yesu undela.

11

Yesu ajingi Kuyelusalemu ku kuilulu
(Matayo 21:1-11; Luka 19:28-40; Yohana 12:12-19)

1 Apabakiba bakabandakila Kuyelusalemu, papipi na kilambo cha Betifage na Betania, ngabaika Pikitombi cha Mizeituni. Yesu ngabatuma akinapunji bakwe abele balongelele,

2 ngabalengela, "Nnyendange kukijiji echikibi nnongi jinu. Apampakujingi mwenio, mamankolela mwana jwa liponda ajigiligwe, jwombe tango anaombaligwaje na mundu. Mankulugule mannetange.

3 Anda mundu ankonyangite, mboni ntendanga nyenela, mannengela, bilipala Angwana na mabilibuya kingobu chenje."

4 Ngabajabula, ngabankolela mwana liponda undela bantabali paniango gwa nyumba. Apabakiba pabankulugula,

5 bange bandu abakiba bajemangite penia ngabakonya, "Mboni mankulugula mwana liponda jwenio?"

6 Akinapunji ngabajanga anda Yesu apabalengalinge, na bandu benia ngabaleka bajabulange.

7 Ngabampelekela Yesu mwana liponda jwenio, ngabatandikanga ngobo yabe panani ja mwana liponda jwenio na Yesu ngatama panani jakwe.

8 Bandu ajingi ngabatandika ngobo yabe undela, na kongo bange ngabatema matutwe mumigonda ngabajala undela.

9 Bandu abakiba nnongi jakwe na abakengima unyuma jakwe, ngabakwaja kulilobe likolongwa kulenga, "Alumbigwe Nnoongo! Nnoongo ampe kindimba ojwapakuika ku liina lya Angwana!

10 Kibe ni kindimba kingwana chikipakuika cha awabito ana Daudi. Alumbigwe Nnoongo kunani kumbengu!"

11 Yesu paika Kuyelusalemu, ngajenda ku Nyumba ja Nnoongo, ngalola kila kilebe ku kuingakia. Nambu kwa magambu jakiba kimuyo, ngajabula ku Betania pamwe na akinapunji bakwe komi na abena.

Yesu aulaani nkoju
(Matayo 21:18-19)

12 Malabu jakwe, apabakiba bakaboka
ku Betania, Yesu ngabe na njala.
13 Ngaubona kutaali nkongo ntini guna
maamba majingi. Ngaujendelela alole
anda ubi na ngoko yayoa. Nambu
apuwikalila, ngaukolela upambikeje ila
maamba jika, kwa magambu gwakiba
tango mangobu ga kupambika.
14 Yesu ngaulenge ntini, "Kuboka lele na
machoba goa abije mundu ojwapakulye
ngokwa kwinu mwe!"
Akinapunji bakwe ngabajoanga malobe
genia.

Yesu ajenda ku Nyumba ja Nnoongo
(Matayo 21:12-17; Luka 19:45-48; Yohana 2:13-22)

15 Apabaikanga Kuyelusalemu, Yesu
ngaika ku Nyumba ja Nnoongo na
ngatumbu kabenga bandu abakiba
bakaucha nu kuemela ilebe mwenio.
Ngapendengulana mecha ya bandu
abakiba bakajangangana uloi, ni itebu ya
bandu abakiba bakaucha njeba,
16 na Yesu annekiteje mundu atole kilebe
pulubanja lwa nyumba ja Nnoongo.
17 Kubokapenia ngababolanga bandu,
"Ijandikigwe mu Majandiko Nnoongo
alengite, 'Nyumba jango jikemigwa
nyumba ja kugongalela kwa bandu ba
ilambo yoa.' Nambu mangweto mujitei
kube nduka ja akabwii!"
18 Akakung'i akolo na akaboli ba Malag-
ilo ga Musa apabajoa genia, ngabatumbu
kupala ndela ja kunkoma Yesu. Nambu
ngabannyogopa, magambu bandu ajingi
batenda kuomongwa maboulo gakwe.
19 Apiika kimuyo, Yesu na akinapunji
bakwe ngababoka pannyini.

Maboulo kuboke kwa nkongo gwa ngokwa
(Matayo 21:20-22)

20 Malabo jakwe kilokilo, apabakiba
bakapeta undela, ngububona nkongo ntini
gola, unyalite gwoa maamba mpaka
mikega.
21 Petulo ngaukombakela, ngannenge
Yesu, "Aboli, nnole, nkongo ntini ogu-
mubekita nhwilo gola, ujomite!"
22 Yesu ngabajanga, "Munhwamini
Nnoongo.
23 Nannenge kweli kutenda, Mundu
anda akilengile kitombi chenje, 'Nnyikuke
makatumbukile kubaali, panga mbwele
kumwojo gwakwe,' Nambu aamini ku-
tenda ilebe yoa eyalongela, Nnoongo mai-
tenda.
24 Magambu genia nannenge mang-
weto, apang'ongalela nukujopa chochoa
ku Nnoongo, nhwamini kutenda mpatite.
25 Apannyemanga kugongale ku
Nnoongo, mannekekeye kila mundu
ojwannemwite chachoa, ibe Awawa binu
ababi kumbengu bannekekeya malemwa
ginu."
26 Nambu panga alekekeya bange, ata
Awabinu ababi kumbengu banekekeyaje
mangweto malemwa ginu.

Ukonyana unhwalo gwa uwecho gwa Yesu
(Matayo 21:23-27; Luka 20:1-8)

27 Ngabaikanga kabele Kuyelusalemu.
Yesu apakiba akajenda ku Nyumba ja
Nnoongo, akakung'i akolongwa na akaboli
ba Malagilo ga Musa na akananhota nga-
bannyendela,
28 ngabankonya, "Ntenda ile yenie kuki-
nala gani? Bene abampi kinala chenie?"
29 Yesu ngabalenge, "Na nenga
mbakunkonya kilebe, anda unyangangite,
na nenga nannyanga ndenda ikobo yenje
kukinala gani.
30 Unengele, uwecho gwa Yohana guku-
baticha uboka kumbengu, andaje uboka
kubandu?" Unyangange.
31 Ngabatumbu kutaukana, "Tulengabo?
Anda tulengite, 'Kuboka ku mbengu,'
alenga, 'Mboni, munhwaminingije
Yohana?'
32 Nambu anda tulengite, 'Ubokita
kubandu.' " Bajogopa bandu ajingi gambu
boa baaminінge kutenda Yohana akiba
kweli nnondoli jwa Nnoongo.
33 Ngabannyanga Yesu, "Tumanyije."
Yesu ngabalengela, "Nane uyo nan-
nengeje ngamwa ilebe yenje kukinala
gani."

12

Kulandanakia kwa akibalua ba nng'onda gwa mizabibu
(Matayo 21:33-46; Luka 20:9-19)

1 Yesu ngalonge nabo kwa kulandanakia,
"Mundu jumwe ngalema nng'onda gwa
mizabibu, ngalitindikia ubego, ngaemba
libomba lya ukamangi zabibu, na
ngachenga kilendo. Ngabajaika akibalua
bange na ngajenda mwanja kukilambo
cha kutaali. 2 Mangobu ga mauno,
ngabankinga mmanda jwabe kwa akalemi,
akatolele lipungu lyabe lya mauno li
munng'onda gwabe.
3 Akalemi benia ngabampukila, ngabam-
puta, ngabammuyanga utopo.
4 Ngankinga kabele mmanda jonge, jwe-
nio uyo ngabampoteka umutwe nu kun-
tenda ilebe yaoni.
5 Akola nng'onda benia ngabankinga ka-
bele mmanda jonge kwa akalemi benia
ngabankomanga. Ngabatuma akabanda

bange ajingi benia uyo ngabaputigwa, na bange ngabakomigwa.
6 Ngaika mundu jumwe tu jukuntuma, jwombe mwana jwakwe jwajika ojwampala. Pukujomolela ngankinga jwenio akalenga ‘Manyi mabannyali manango.’
7 Nambu akalemi benia ngabalengalana, ‘Jonjo nga mwana jwakwe. Nyeme tankome, nu ulichi gwakwe mauba gwito!’
8 Ku nyenie ngabampukila, ngabankoma nu kunnekela kumbeto ja nng'onda.”
9 Yesu ngabakonya, “Nkola nng'onda atendabole? Apakuika nakakoma akalemi, nakape bandu bange nng'onda gwa mizabibu.
10 Bo, nchomangitije Majandiko ganga?
‘Libwe elikanigwe na akachengi,
ngoe ligalambwike kube lyambone kupeta goa.
11 Nhwalo gongo utendigwe na Angwana ana Nnoongo,
na lyenie likuomongwa muno kwito!’ ”
12 Akiilongoi Akayahudi ngabajiga kumpukila Yesu, magambu bamanyangite kutenda kulandanakia kwenio kukiba kwabe angweto. Nambu bujogopa nkengeni ga bandu, kunyenie ngabanneka, ngabajabulanga.

Nhwalo gwa kulepa kodi
(Matayo 22:15-22; Luka 20:20-26)

13 Gange Mafalisayo na abankengama Helode ngabakinga bakampukile Yesu kwa malobe gakwe.
14 Ngabannyendelela, nukulenga, “Aboli, tumanyi kutenda mwenga nga mamundu manonge kweli kunnyogopaje mundu jwajoa. Kujalije kinala cha mundu nambu mmola kweli ja ndela ja Nnoongo. Mutulengele, bo, malagilo gito galenga ipaligwe kulepa kodi ku nkolongwa jwa Loma? Tulepe andaje takalepaje?”
15 Nambu Yesu ngamanya echibapala, ngabajanga, “Mboni nnyiganga kundega? Unete luela nulubone.”
16 Ngabanete lumwe, jwombe ngabakonya, “Kumiyo na liina lende lyabene?”
Ngabajanga, “Kwa Akolongwa ba Loma.”
17 Yesu ngabalengela, “Ga Nkolongwa jwa Loma mampa Nkolongwa jwa Loma, ga Nnoongo mampagange Nnoongo. Ngabanhwomwanga muno Yesu.”

Nhwalo gwa kuyoka
(Matayo 22:23-33; Luka 20:27-40)

18 Bange Masadukayo, abalenga kubije kuyoka ngabannyendele Yesu, ngabankonya,
19 “Aboli, Musa atulagila nyene, ‘Mundu andawile na kaleka akege gwangabe na mwana, nnung'una mundu batole malekwe, kupala bampotole nnung'una gwakwe ingota.’
20 Bai, pakiba na akalongo saba, nkolongwa ngatola munkege mwene ngawe pangabe na mwana.
21 Jwapabele ngatola malekwe nawele jwenio, na jwenio uyo ngajomoka pangapoto mwana. Ngibe uyo kwa nnung'una jwa tatu.
22 Akanung'na boa saba ngabaweganga pangapoto mwana. Pukujomolela munkege jola uyo ngawe.
23 Bai, bandu pabapakuyoka, lichoba lya kuyoka bandu, amama benia biba aanaba ba beneke? Kwa magambu boa saba bakiba bantoile.”
24 Yesu ngabalengela, “Mangweto nnemwangite muno! Mmanyi kwa magambu gwanike? Kwa magambu mmanyingitije Majandiko wala uwecho gwa Nnoongo.
25 Gambu abawilengite apabapakuyoka bitolaje akege wala kutoligwa na analome, bibaganga anda akapakachi ba kumbengu.
26 Nambu kunhwalo gwa kuyoigwa kwa abawile, bo, nchomangitije Kitabu cha Musa paali pa kindumba echikikiba chakajaka mwoto? Nnoongo ngannengela Musa, ‘Nenga na Nnoongo ba Ulaimu, Nnoongo jwa Isaka na Nnoongo jwa Yakobo.’
27 Jwombe nga Nnoongo jwa bandu ababi momi, nambu jwa abawileje. Mangweto ntekulemwa muno.”

Amuli ngolongwa.
(Matayo 22:34-40; Luka 10:25-28)

28 Jumwe jwa akaboli ba Malagilo ga Musa ngaika, ngajoa kutaukana kwabe. Ngamanya kutenda Yesu bajanga tela, kunyenie ngannyendelela ngankonya, “Amuli jako ejibi ngolongwa kupeta joa?”
29 Yesu ngajanga, “Amuli ejibi ngolongwa jenje, ‘Mpenikie, Mangweto bandu ba Kuisilaeli! Angwana ana Nnoongo bito, nga Angwana bito.
30 Mapale Angwana ana Nnoongo binu kwa mojo gwinu gwoa, kwa kiuke chinu choa kwa malango ginu goa, na kwa makakala ginu goa.’
31 Na jibena ngajenje, ‘Mumpale nndami nnyinu anda pimikipala mmene.’ Jibije amuli jenge ejibi ngolongwa muno kuipeta yenje ibena.”
32 Penia Aboli ba Malagilo ga Musa ngabannengela Yesu, “Chwapi, Maboli! Kweli, anda apannengite, kutenda Nngwana nga Nnoongo na kuyenie abije nnongo jonge nambu jwenio.
33 Na kumpala Nnoongo kwa mojo gwinu gwoa na kwa malango ginu goa na kwa makakala ginu goa na kumpala

nndami nnyinu anda apamikipala mmene, nhwalo gongo gwa mbone muno kupeta kumpe Nnoongo lilumbo li inyama yu kutinia."

34 Yesu apalola kutenda mundu jwenio annyanga chwapi, ngannengela jwombe, "Mwenga mmi kutaalije na Kingwana cha Nnoongo."

Kuboka penia mundu ajigiteje kunkonya kilebe.

Ukonyana nhwalo gwa Kilisto Nkomboi
(Matayo 22:41-46; Luka 20:41-44)

35 Mangobu Yesu apakiba akabola ku Nyumba ja Nnoongo, ngakonya, "Mboni akaboli ba Malagilo ga Musa balenga kutenda Kilisto Nkomboi ojwapambuligwe na Nnoongo nga Mwana jwa Daudi?

36 Uhuke jwa Chwapi annongolea Daudi ngalenga,
'Angwana ngabalengela Angwana bango,
ntame kingonu chango cha kalelo
mpaka apambakabeka akangondwa binu
pae ja makongono ginu.'

37 Daudi mwene ankema, 'Angwana', Bai, Kilisto Nkomboi ojwapambuligwe na Nnoongo iwechakanabo kube mwana jwa Daudi?"

Bandu ajingi abampenakia Yesu ngabaalalila muno.

Yesu bakelebuya na akaboli ba Malagilo ga Musa
(Matayo 23:1-36; Luka 20:45-47)

38 Yesu apabola angweto, ngalenga, "Magajogopange akaboli ba Malagilo ga Musa, abapala kutyanga na ngobo yabe yina miniko eibambigwe nu kupala kupatigwa abali ni ichima kuchoko,

39 abachagula itebu ina ichima mu nyumba ja kugongalela na paali pina ichima pa mpapala.

40 Kapokanga ilebe akanawele na kajibanga angweto nyumba yabe, na ukopakea kunng'ongalela Nnoongo muno. Ukumu jabe jiba ngolongwa muno lichoba lya hukumu."

Lilumbo lya nawele
(Luka 21:1-4)

41 Yesu apakiba atamite papipi ni lichanduku lya malumbo, akalolela bandu apabapanga uloi gwabe. Bina uloi ajingi ngaba panganga uloi nduu,

42 penia ngaika nawele nhwocho nu kupanga uloi gwa lyaba ibena.

43 Penia Yesu ngabakemanga akinapunji bakwe, ngabalengela, "Kweli nannengelanga, amama nawele aba babekite uloi ndu mulichanduku kapeta boa.

44 Gambu boa ngabapanga kile echibapatite nyonjakea uloi gwabe, nambu amama aba, bapangite yoa eyabakiba nayo, bapangite yoa eyabakweti babe na bwomi muno."

13

Yesu alonge nhwalo gwa kubomoka kwa Nyumba ja Nnoongo
(Matayo 24:1-2; Luka 21:5-6)

1 Yesu apakiba akaboka pa Nyumba ja Nnoongo, napunji jwakwe jumwe ngannengela, "Nnole, Aboli! Apagaalile mabwe ganga na nyumba yakwe!"

2 Yesu ngajanga, "Mibona nyumba yenje ngolongwa? Libije ati libwe limwe elipakuigala panani ja lenge, kila kilebe makibomoligwa."

Kulaga na kupotekigwa
(Matayo 24:3-14; Luka 21:7-19)

3 Yesu apakiba atamite pikitombi cha Mizeituni, ngalola ku Nyumba ja Nnoongo, Petulo na Yakobo na Yohana na Andulea ngabankonya pa ntemela.

4 "Mutulengele ikobo yenje ipakuika li? Na kiingi nike echikipakubonekana kutenda ikobo yenje ibandakile kupitila?"

5 Yesu ngabalenge, "Mma maha akankoloya munduje.

6 Bandu ajingi, mabaika mabikikema liina lyango, kulenga, 'Nenga nga jwenio!' Bombe mabaoyanga bandu ajingi.

7 Pampakujoa nhwalo gwa ngondo papipi andaje kutaali makajogopaje. Ilebe yene mpaka ipitile, nambu kupela kwene kubi tango.

8 Kilambo chimwe kiputana ni kilambo chenge, kingwana chimwe kiputana ni kingwana chenge, kulendema lutope makuba kila paali na njala. Ikobo yenie iba andi lipyanda lya kubelekwa kwa mwana.

9 "Nambu mangweto mmaganga maha. Bandu mabampelekanga kamabalacha, nu kumputanga bokola mumajumba gabe gu kugongalela. Na bapampeleka nnongi ja akatawala na akangwana kwa magambu gangune, kupala unjalakiche kwabe.

10 Nambu tangu nu kuikaje pukupela, Nhwalo Gwambone mpaka utangachigwe kwa bandu boa.

11 Kingobu chabapa kuntakiana nu kumpeleka kamaakama, makapweleje kilebe champakulongela, mangobu pagapakuika, nnengange chachote echimpakupata, gambu mangwetoje andaje mpakulongela, nambu gabakuboka kwa Uhuke jwa Chwapi.

12 Mundu anng'aluka nnunagwakwe akomigwe, na awawa banng'aluka mwana gwabe, ni ingota mayajingalila achikibelei mundu na kakomanga.

13 Bandu boa bapakunchimwa mangweto kwa magambu ga liina lyango.

Nambu ojwapakuimbalila mpaka kupela nga ojwapakomboka.

Kulaga muno
(Matayo 24:15-28; Luka 21:20-24)

14 “Apampakulola ‘Libaja’ Lijemite paali pangapakwe, ojwachoma na amanye mana gakwe, penia, ababi ku Yudea batililange kwitombi.
15 Ojwabi kunani ja kinyanga cha nyumba akaulukaje kujingila munyumba jakwe kutola kilebe.
16 Ojwabi kunng'onda akabujaje unyuma kutola ngobu jakwe.
17 Bapakulaga akikege bina ndumbo na akinamama ababi ni ilemba eijonga machoba genia!
18 Munnyope Nnoongo kupala ikobo yenie yakapiti mangobu ga malilije.
19 Gambu kingobu chenie kubakube kulaga kwenio kwanapitije tangu Nnoongo apapangana dunia mpaka lele, na ipitije kabele.
20 Nambu Angwana bate kupunguya na yeneje akabije mundu jukomboka. Nambu kwa magambu ga bandu bakwe abapambuligwe, Angwana bapungwiye machoba genia.
21 “Anda mundu annengi, ‘Nno, Kilisto Nkomboi abi pamba,’ Andaje ‘Abi papa,’ Makanhwaminije.
22 Gambu papakupiti makilisto buwangi na akalondoli buwangi. Na benia balayanga iingi na yukuomongwa yakaoyanga bandu, ata kubandu abapambuligwe na Nnoongo.
23 Mmaganga maha. Nenga nannengelinge ikobo yoa pangapitila.

Kuwika kwakwe Mwana jwa Mundu
(Matayo 24:29-31; Luka 21:25-28)

24 “Mumachoba genia, kuboka pa kulaga kwenio, lichoba liba lubendu na mwei ung'alaje,
25 ndondwa ibakugwe kuboka kumbengu, na makakala ga mbengu gabakutikatika.
26 Mwana jwa Mundu abakupitila mumaunde kwa makakala makolongwa ni kibumo.
27 Jwenio apakakinga akapakachi bakwe kuboka kumbengu ingonu yoa ya dunia bakongolange bandu abapambuligwe na Nnoongo kuboka kujitumbwi dunia mpaka kujipei mbengu.

Kulandanakia kwa nkongo gwa ngokwa ya kulye
(Matayo 24:32-35; Luka 21:29-33)

28 “Mukibolange kikilandanakia na nkongo ntini. Kingobu ndambi yakwe pitumbu kututuba maamba, mmanya kutenda mangobu ga mauno gaike.
29 Nu uyo mangweto pampakibona ilebe yenie yoa ikapitilaga, mmanya Mwana jwa Mundu abi papipi kuika.
30 Nannengelanga kweli, kingolo chenje kipetaje pangapitila genia goa.
31 Mbengu na dunia maipeta, nambu malobe gango gapetaje ngu.

Abije mundu ojwamanyi lichoba andaje kingobu
(Matayo 24:36-44)

32 “Nambu, nhwalo gu lichoba andaje kingobu abije mundu ojwamanyi kiika lii, na akapakachi bukumbenguje, na Mwanaje, nambu Awawa jika jabe nga abamanyi.
33 Mmegange maha na nkelukiyange, magambu mmanyangitije kingobu chenie kipakuika lii.
34 Maiba anda mundu ojwaboka pachakwe kujenda mwanja, nakalekalanga akapakachi bakwe kinala, kila mundu ni liengo lyakwe, nu kuboka penia ngannenge nnendei aba mio.
35 Nkelukiange, kwa magambu mmanyingitije akola nyumba babuja lii, pangaje iba kimuyo, panakati nakati ja kilo, kindabindabi andaje kindabi.
36 Anda aike kingobutu akankolelangaje nng'olokinge.
37 Aganannenge mangweto, nannenge mmoa, nkelukiange!”

14

Nhwalo gwa kunkoma Yesu
(Matayo 26:1-5; Luka 22:1-2; Yohana 11:45-53)

1 Gakaigala machoba mabena kuika Mpapala gwa Pasaka na Mikate jangajela kimela. Akakung'i akolongwa na akaboli ba Malagilo ga Musa bapalanga ndela ja kumpukila Yesu kwa chili na bankome.
2 Nambu ngabalenga, “Tukampukije mangobu ga mpapala, bandu bakaikangaje kutendanga kijonga.”

Yesu apakaigwa mauta ku kilambo cha ku Betania
(Matayo 26:6-13; Yohana 12:1-8)

3 Yesu akiba ku Betania kachakwe Simoni, ojwakiba juna maloi. Apakiba akalya chakulya, ngabaika amama bamwe abakiba na chupa cha alabasta china mauta gina kunungila muno ga nalido gina bei ngolongwa. Ngakajula chupa chenie, ngannyitila Yesu mauta genia umutwe.
4 Bandu bange abakibanga penia ngabachimwa nu kulengelana, “Kwa nike kugatunia mauta gangano!
5 Kabi gauchigwe ku bei ngolongwa, nu kwela kunnepa nkamu maengo kwa

yaka itatu, nu uloi gwene kape akaocho!”
Ngabakalapila amama benia.
6 Nambu Yesu ngabalengela,
“Malekange! Mboni machumbuya? Batei
chwapi ni kile chambone kwango.
7 Akaocho mmilingite nabo kila ma-
choba, na kingobu chachoa echimpala,
nhwechi kajangata angweto. Nambu
mmeje kila machoba na nanenga.
8 Jwombe ateile apaotwile, aupakie
mmele gwango mauta kumbanganila kwa
machiko.
9 Nannengelanga kweli kutenda,
padunia poa pupakutangachigwa Nhwalo
Gwambone, kitendwa chenje chibatei
amama aba kibakulongaligwa kakombake
benia.”

Yuda ajeketela kunng'aluka Yesu
(Matayo 26:14-16; Luka 22:3-6)

10 Kubokapenia Yuda Isikalioti, jumwe
kati ja akinapunji komi na abena,
ngajenda kwa akakung'i akolongwa ibe
anng'aluke Yesu kwabe.
11 Akakung'i akolo ngabaalalila apabajoa
nhwalo gwenio, nu kulagila kumpe uloi
jwenio. Penia Yuda ngabe akapala ndela
ju kunng'aluka Yesu.

Yesu alye chakulya cha Mpapala gwa Pasaka pamwe na akinapunji bakwe
(Matayo 26:17-25; Luka 22:7-23; Yohana 13:21-30)

12 Lichoba lya kutumbula kwa Mpapala
gwa Mikate janga jela kimela, lichoba lya
mwana limbelele jwa Pasaka kuchinjigwa,
akinapunji bakwe ngabankonyanga Yesu,
“Mpala tumpanganile ko Mpapala gwa
Pasaka?”
13 Penia Yesu ngabakinga akabele kati ja
akinapunji bakwe ngabalengela, “Nnyen-
dange kunnyini, na mankongana na
mundu jumwe ojwapotwi kibega cha
mache. Mankengamange,
14 mpaka munyumba ejapakujingi,
makannengele nkola nyumba, ‘Aboli
balenga, chumbi chako echimbakulele
mpapala gwa Pasaka pamwe na akina-
punji bango?’
15 Na jwenio mannayanga chumbi kiko-
longwa kugolofa, echikipanganigwe kijo-
moligwe, mpangania mwenio.”
16 Akinapunji ngababokanga, ngaba-
jenda kunnyini, ngibikikole kila kilebe tela
andi Yesu apabalengalinge, ngabapanga-
nia mpapala gwa Pasaka.
17 Apiika kimuyo, Yesu ngaika pamwe na
akinapunji bakwe komi na abena.
18 Apabakibanga bakalyaga, Yesu
ngalenga, “Nannengelanga mangweto
kutenda jumwe kati jinu apakung'aluka,
jumwe kati jinu ojwalye pamwe nanenga.”
19 Akinapunji ngabaechuka ngabatumbu
kunkonya Yesu, jumwe jumwe, “Bo,
nenga?”
20 Yesu ngabajanga, “Nga mundu jumwe
kati jinu mangweto komi na abena,
ojwalela nkate pamwe na nenga muntun-
gati.
21 Mwana jwa Mundu mawa andi pa-
galenga Majandiko Gachwapi nhwalo gwa
jwenio, nambu, kulaga mundu jwenio
ojwapakunng'aluka Mwana jwa Mundu!
Yakabi mbaya kwa mundu jwenio anda
akabelwikije!”

Chakulya cha Angwana
(Matayo 26:26-30; Luka 22:14-20; 1 Akakolinto 11:23-25)

22 Apabakiba bakalyaganga, Yesu nga-
tola nkate, ngalumba, ngaumetula na ka-
paganga akinapunji bakwe, nukulenga,
“Ntolange, gongo mmele gwango.”
23 Kubokapenia ngatola kikombe,
nganng'ongolela Nnoongo, ngabapaganga,
na boa ngabanyweganga mukikombe
chenie.
24 Yesu ngalenga, “Jenje nga myai jango
ejijitika kwa bandu ndu, myai jango ejicha-
lakicha lilagano lya Nnoongo.
25 Nannengelanga kweli, nyweje kabele
divai mpaka lichoba elimbakunywe divai
nhyono ku Kingwana cha Nnoongo.”
26 Kuboka pu kujemba nhwambo, ngaba-
jenda kukitombi cha Mizeituni.

Yesu alondola kutenda Petulo apakunkana
(Matayo 26:31-35; Luka 22:31-34; Yohana 13:36-38)

27 Yesu ngabalengela akinapunji
bakwe, “Mmoa mwenga mpakutilanga
na kuneka ne jika, gambu Majandiko
galenga, ‘Nnoongo mankoma nchungi, na
mambelele goa magapwilikana.’
28 Nambu kuboka pu kuyoka kwango,
mbakunnongalela ku Galilaya.”
29 Petulo ngajanga, “Ata ikabi boa ban-
nekangite, ne nannekaje!”
30 Yesu ngannenge Petulo, “Nannenge
kweli kutenda tango nkokoloko nu
kubekaje pabena kilo, mpakungana patatu
kutenda umanyije nenga.”
31 Nambu Petulo ngajendeke kulenga,
“Nengaje yenie, ati nakapaligwe kuwe
pamwe na mwenga!”
Na akinapunji boa ngabalenga uyo.

Yesu agongalela ku Gesisemane
(Matayo 26:36-46; Luka 22:39-46)

32 Ngabaikanga paali apakemigwa Ge-
tisemani, na Yesu ngabalenge akinapunji
bakwe, “Ntamange pamba mangobu ne
nakagongalela.”

33 Ngantola Petulo na Yakobo na Yohana.
Ngabe na mbwele na ngaechuka muno,
34 ngabalenge, “Mbi na kuechuka muno
umwojo papipi nu kuwe. Ntamange
pamba na nkelukiange.”
35 Ngajenda nnongi kachoko, ngakileke
pae manguku, ngagongalela Nnoongo ku-
tenda, anda iwechikine, akapeteje man-
gobu genia ga kupotekigwa.
36 Ngagongalela, “Awabango, kwinu kila
kilebe kuwechekana. Umokeye kikombe
chenje chukupotekigwa. Nambu ik-
abe anda apambalaje, nambu pampala
mwenga.”
37 Kubokapenia ngababuji akina-
punji bakwe akatatu bala, ngabakole
bagochilinge. Ngannenge Petulo, “Simoni,
bo, nng'ochile? Nhwotwije ukelukia ata
kingobu chimwe?”
38 Penia ngabalengela, “Nkelukiange
na kugongalela kupala makalondoigwaje.
Mwojo utenda kupala, nambu mmele ule-
galike.”
39 Ngajenda kugongale kabele, ngabuji
malobe ugaga.
40 Penia ngabuja kabele, ngabakolelanga
bagochalinge. Mio gabe gakiba na lugono.
Bamanyangiteje chukunnyanga.
41 Apabuja mala ja patatu ngabalen-
gela, “Mmilingite tango makagolokanga nu
kupomolela? Itochite! Kingobu kiike!
Nnole, Mwana jwa Mundu ngoe banka-
muya kwa bandu akabaja.
42 Nnyinukange tujende. Atendakuika
ojwapakung'aluka.”

Kujigiligwa kwa Yesu
(Matayo 26:47-56; Luka 22:47-53; Yohana 18:3-12)

43 Yesu apakiba tango akalongela
kingobu Yuda, jumwe kati ja akinapunji
bakwe apaika. Ngaika pamwe nankengeni
nkolongwa gwa manjolinjoli pamwe na
mapanga na imbonga, na ngankamuya
kwa akakung'i akolongwa, na akaboli ba
Malagilo ga Musa, na akananhota.
44 Mundu ojwapala kunng'aluka Yesu,
akiba tayali aulaite kiingi nkengeni gwe-
nio kulenga, “Mundu ojumbakunkumbat-
ila ngajwenio. Mampukilange na mam-
mekange pulenda.”
45 Kingobutu Yuda apaika, ngannyen-
dele Yesu nu kulenga, “Aboli!” Penia
ngankumbatila.
46 Kuyene ngabampukilanga Yesu nu
kummekanga mumakakala.
47 Nambu jumwe ojwajemita penia
pamwe na Yesu ngaucholomola up-
anga gwakwe nu kumputa mmanda
jwa Nkung'i Nkolongwa, nganhweketa
lichikilo.
48 Penia Yesu ngabalenge, “Bo, mboni
nhwikalinge na mapanga na imbonga
kumbukila nenga, anda ne napoki?
49 Kila lichoba nakiba pamwe na-
mangweto nakammolanga ku Nyumba ja
Nnoongo, na wala umbukilingije. Nambu
Majandiko Gachwapi galenganile.”
50 Penia akinapunji boa ngabanneka nu
kutila.
51 Pakiba na kakombo jumwe ojwak-
iba akankengama Yesu akiba akwindite
lutando. Ngabajiganga kumpukila,
52 nambu jwombe ngapokonyoka,
ngaluleka lutando lola, ngabutuka
makengele.

Yesu nnongi ja Libalacha
(Matayo 26:57-68; Luka 22:54-55,63-71; Yohana 18:13-14,19-24)

53 Penia Yesu ngabantola mpaka ku
nyumba ja Nkung'i Nkolongwa, penia bak-
iba na akakung'i akolongwa boa, ikinan-
hota na akaboli ba Malagilo ga Musa
bakibanga bakonganinge.
54 Petulo ngabe kutaali akankengama
Yesu, ngajingi mu uwa ja nyumba ja
Nkung'i Nkolongwa. Ngatama pamwe na
akalendei, akajota mwoto.
55 Akakung'i Akolongwa na Libalacha
lyoa ngabapalanga uchaili gu kuntakiana
Yesu kupala akomigwe, nambu bapatangi-
tije.
56 Bandu ndu ngabapianga uchaili
guwangi ku Yesu, nambu uchaili gwabe
ujeketeligweje.
57 Kubokapenia bandu bange ngabajema
kulenga uchaili guwangi ku Yesu,
58 “Ngutunnyoa mundu ojo apalenga,
‘Mbakubomola Nyumba ja Nnoongo
ejichengigwe na bandu, nu kuchenga
jenge kwa machoba matatu jan-
gachengigwa na bandu.’ ”
59 Nambu ata angweto, uyo, uchaili
gwabe ujeketeligwije.
60 Nkung'i Nkolongwa ngajema nnongi
jabe boa nu kunkonya Yesu, “Bo nnyan-
guje kwa bandu bamba abantakiana
mwenga?”
61 Nambu Yesu ngatama nu alongije
ata lilobe limwe. Nkung'i Nkolongwa
ngankonya kabele, “Bo, mwenga nga
Kilisto Nkomboi Mwana ojwapambuligwe
na Nnoongo juna Kibumo?”
62 Yesu ngajanga, “Nenga, nga jwenio,
kabe mamammona Mwana jwa Mundu
atamite kingonu cha kalelo cha Angwana
Bina Makakala na akaika mumaunde ga
kumbengu!”
63 Penia Nkung'i Nkolongwa ngapapula
lutando lwakwe kulaya lilaka lyakwe,
ngalenga, “Tupaije akachaili!

64 Nnyoaninge apantukana Nnoongo. Mangweto nhwachangabo?"
Boa ngubunhukumula kutenda, apaligwa kuwe.
65 Bange kati jabe ngabatumbu kunhuni mata Yesu, ngabanhwiba kumio, ngabamputa. Nu kunnengela, "Nnondole nga beneke abamputite!" Ati akalendei ngabantolanga, ngabamputanga makopi.

Petulo ankana Yesu
(Matayo 26:69-75; Luka 22:56-62; Yohana 18:15-18,25-27)

66 Petulo akiba tango pae kuua, mmanda jumwe munkege jwa Nkung'i Nkolongwa ngaika.
67 Apammona Petulo akajota mwoto, ngannolekea, ngannengela, "Ati mwenga uyo makiba pamwe na Yesu jwa ku Nazaleti."
68 Nambu Petulo ngakana. "Numanyije, ati echinnongela mbi kikimanyaje!" Kubokapenia Petulo ngajenda panja kuua. Penia nkokoloko ngabeka.
69 Mmanda munkege jola apammona kabele Petulo, ngatumbu kabele kalenge bandu abakibanga bajemangite penia, "Mundu jonjo nga jumwe kati jabe!"
70 Nambu Petulo ngakana kabele.
Kingobu tu, bandu abakibanga bajemangite penia ngabannenge Petulo, "Kweli mwenga nga mabamwe kati jabe, gambu mwenga uyo mmoke ku Galilaya."
71 Nambu Petulo ngalenga, "Napila yenie kutenda nenga kweli! Nnoongo awechite kunhukumu ne anda nenga uwangi! Numanyi mundu ojunnongela minhalo jakwe!"
72 Penia nkokoloko ngabeka kabele, na Petulo ngakombokela Yesu apannengile, "Tango nkokoloko nukubekaje, mpakungana patatu kutenda umanyije ne." Petulo ngakilikitila nu kuguta.

15

Yesu bampeleka kwa Pilato
(Matayo 27:1-2,11-14; Luka 23:1-5; Yohana 18:28-38)

1 Pukuchaga, akakung'i akolongwa ngababeka machabuli pamwe na akinanhota na akaboli ba Malagilo ga Musa na Libalacha lyoa, ngabalagana kuntaba Yesu mitondolo, ngabampeleka kunkamuya Pilato.
2 Pilato ngankonya Yesu, "Bo, mwe nga Mangwana ba Akayahudi?"
Yesu ngajanga, "Elo, mwe nengite."
3 Akakung'i akolongwa bantakiine Yesu ilebe ndu,
4 Pilato ngankonya kabele Yesu, "Bo, nnyangaje lilobe? Nnyowa apabanchalakicha mwe."
5 Nambu Yesu ajangitije lilobe, mpaka Pilato ngaomongwa.

Yesu bunhukumu kuwe
(Matayo 27:15-26; Luka 23:13-25; Yohana 18:39; 19:16)

6 Kila mangobu ga mpapala gwa Pasaka, Pilato akiba na lukobo lwa kaleke mpungwa jumwe ojubampaile.
7 Kingobu chenie, pakiba na mundu jumwe ojwa kemigwa Balaba, atabigwe mikipungo kwa magambu gu ukoma.
8 Kingobu pabakongana bandu nu kunyopa Pilato batendelange lukobo lwakwe.
9 Pilato ngabakonyanga, "Bo, mpalanga nannekelange Nngwana jwa Akayahudi?"
10 Alenga yene magambu amanyi kutenda akakung'i akolongwa bankamwie Yesu kwakwe kwa magambu ga bwiu tu.
11 Nambu akakung'i akolongwa ngabakweleke bandu bannyope Pilato banyogole Balaba.
12 Pilato ngabakonya kabele bandu ba, "Ngoe mpala nantendibo mundu jonjo ojumankemanga Angwana ba Akayahudi?"
13 Bandu boa ngabatondobea lilobe kabele, "Mammambe panchalaba!"
14 Nambu Pilato ngabakonya, "Kwa nike! Atei ubaja gani?"
Nambu angweto ngabayanga kulenga kanonoya, "Mammambe panchalaba!"
15 Pilato apala kaalalila bandu, bai, ngannekeke Balaba apite mikipungo. Ngaamulicha Yesu abambigwe panchalaba.

Akalenda bammeka nhwenyo Yesu
(Matayo 27:27-31; Yohana 19:2-3)

16 Manjolinjoli ngagampeleka Yesu panganya ja boma, ngabakongana ikuta yoa ya manjolinjoli.
17 Ngabankwindiya Yesu ngobo ya kingwana, ngabapota luchengo lwa miba, ngabankwindiya umutwe.
18 Kuboka penia ngabatumbu kunnamukia, "Nname muno Mangwana ba Akayahudi!"
19 Benia ngabamputa nnai umutwe, ngubunhuni mata, ngaba kilikitila nu kunnitila kunhwenyo.
20 Kuboka pu kummeke nhwenyo ngubunhwula ngobo ji Kingwana nu kunkwindiya ngobo yakwe kabele. Ngabampeleka kummamba.

Yesu abambigwa panchalaba
(Matayo 27:32-44; Luka 23:26-43; Yohana 19:17-27)

21 Undela, ngabankole mundu jumwe ojwakemigwa Simoni, ojwaika kunnyini kuboka kung'onda. Manjolinjoli ngaga nhwamulicha aupotole nchalaba gwa Yesu. Simoni akiba jwa kilambo cha

Kulene akiba awawa ba Alekizanda na Lufusi.

22 Benia ngabantola Yesu ngabampeleka mpaka paali papakemigwa Goligota, mana gakwe, paali pi “Kitongo cha Mutwe.”

23 Benia ngabajiganga kumpe divai ejibatindagine na manemane, nambu jwombe ngakana kunywe jenie.

24 Kuboka penia ngabammambanga nu kubagana ngobo yakwe bene akangweto kukuoma kiumbuumbu bamanye kila mundu chapakupata!

25 Ikiba kindabi nunhwana apabammambanga Yesu panchalaba.

26 Litangacho lya lukumbi lwa jwenio liandikigwe yene, “Nngwana jwa Akayahudi.”

27 Pamwe na jwenio bakabambigwa na akapoki abena jumwe kingonu cha kalelo na jonge kingono cha kangeja.

28 Penia ngagalenganila Majandiko Gachwapi agalenga, “Ngaba mmeka pamwe na akabaja.”

29 Bandu abapetanga paali penia ngabammona Yesu ngabantukana kulenga, “Aha! Nnyenda makabomola Nyumba ja Nnoongo nu kuchenga kwa machoba matatu!

30 Ngoe nhwuluke panchalaba mikikombole mmene!”

31 Akakung'i akolongwa pamwe na Akaboli ba Malagilo ga Musa apabammona Yesu ngabalenga, “Ngabakombo bange, nambu aotwije kukikombola mwene!

32 Konda jwenio nga Kilisto Nkomboi, Nngwana jwa Isilaeli! Tummone anda aulwike panchalaba, na twe matunhwamina.”

Na baba akabena ababambigwa pamwe na Yesu ba ngabantukana uyo.

Yesu ajomoka panchalaba

(Matayo 27:45-56; Luka 23:44-49; Yohana 19:28-30)

33 Ikiba saa sita nalumu mpaka saa tisa kimuyo lubendu ngulutanda kilambo choa.

34 Saa tisa kimuyo Yesu ngaguta kwa lilobe likolongwa, ngalenga, “Eloi, Eloi, lama sabakitani?” Mana gakwe, “Nnoongo jwango, Nnoongo jwango, mboni uneka?”

35 Bandu bange abajemangita penia abannyoanga jwenio ngabalenga, “Mpenikie! Ankema Eliya.”

36 Jumwe kati jabe ngabutuka, ngatola litonji ngalichwika musiki, ngalitabalila munnai ngantondobeke anywe ngalenga, “Nyemitulole anda Eliya maika kunhwuluya panchalaba!”

37 Yesu ngaguta kanonoya, ngajomoka.

38 Panjia ja nkati ja Nyumba ja Nnoongo elibagina pa Chwapi ja Nnoongo ngijipachuka ipande ibena kuboka kunani mpaka pae.

39 Kilongoi jwa akalenda ba Loma akiba ajemite nnongi ja nchalaba apalola kiwe chawa Yesu, ngalenga, “Kweli mundu ojo akiba Mwana jwa Nnoongo!”

40 Akikege bange bakibanga penia bakalola kutaali, pamwe na benia akiba Maliamu Magidalena na Salome, na Malia amama achoko ba Yakobo na Yusufu.

41 Benia bankengama Yesu apakiba ku Galilaya na kummegelela. Bange akikege ajingi abaika Kuyelusalemu uyo bakiba penia.

Machiko ga Yesu

(Matayo 27:57-61; Luka 23:50-56; Yohana 19:38-42)

42 Ikiba kimuyo apaika Yusufu jwa Alimatayo. Jumwe jwa Libalacha lya chilikali juna Madalaka, jwenio alendela Kingwana cha Nnoongo. Likiba lichoba lya kupanganikia kujimukila Lichoba lya Kupomalela.

43 Yene ngaika Yusufu mundu ju kilambo cha Alimatayo, akiba jumwe kati ji kikuta kikolongwa jwapata ichima muno. Jwombe uyo alendela kuika kingwana cha Nnoongo. Penia ngannyendele Pilato pangajogopa ngajopa bampe mmele gwa Yesu

44 Pilato ngaomongwa kujoa kita Yesu ajomwike. Ngankema nnenda nkolongwa ngankonya anda Yesu ajomoka tango kindae.

45 Pilato apannyoa nnenda nkolongwa kutenda Yesu ajomwike, nganyeketela Yusufu autole mmele gwa Yesu.

46 Yusufu ngaemela ngobo nhuu ja kitani ngauluya pae mmele gwa Yesu ngaubiligila chanda. Ngaubeka mulikabuli elikiba liembigwe piliganga, kubokapenia ngalipilimbia libwe likolongwa nnongi ja nniango gu likabuli.

47 Maliamu Magidalena na Maliamu amamundu Yusufu ngabapabona pububekite mmele gwa Yesu.

16

Kuyoka kwa Yesu

(Matayo 28:1-8; Luka 24:1-12; Yohana 20:1-10)

1 Kuboka pi Lichoba li Kupomolela kupeta, Maliamu Magidalena na Salome na Maliamu amamundu Yakobo ngabaeme mauta ga kunungila ibe bukupakaye mmele gwa Yesu.

2 Lichoba lya jumapili kindabindabi, ngabajenda kulikabuli, lichoba apalitumbula kupita.

3 Na angweto ngababe bakalengelana,
“Mene ojwapa kutubokea libwe paniango
gu likabuli?”
4 Nambu apabalolanga, ngibilibona
libwe liboigwe. Na lyakiba libwe
likolongwa muno.
5 Apabajingala mulikabuli, ngabam-
mona kakombo jumwe ojwakwindite
ngobo nhuu, atamite kingonu cha kalelo,
ngabaomongwa muno.
6 Nambu kakombo jola ngabalengelanga,
“Makaomwangaje,” manyi mampalanga
Yesu jwa ku Nazaleti ojwabambigwe mun-
chalaba. Ayokite, abije pamba. Nnolanga
paali apabakiba banng'onakinge.
7 Nnyendange makalengelange ak-
inapunji bakwe pamwe na Petulo
kutenda apakunnongelelanga kwako ku
Galilaya. Kwenio mamammona anda
apannengelinge.
8 Ngababoka pilikabuli pala, bakalen-
dema kukujogopa na mbwele. Bannen-
galingeje mundu kilebe chochoa, maga-
mbu batela kujogopa muno.

Yesu ampiti Maliamu Magdalena
(Matayo 28:9-10; Yohana 20:11-18)

9 Yesu kuboka pa kuyoka kindabindabi
lichoba lya Jumapili, ngatumbula kumpiti
Maliamu Magidalena, Yesu ojwammoita
michepela saba.
10 Maliamu Magdalena ngajabula, nga-
balengela abakiba pamwe na Yesu. Bakiba
bakakokaleka nu kuguta,
11 na apabannyoa jwenio akalenga
kutenda Yesu abi mmomi nu ku-
tenda Maliamu Magdalena ammweni,
baaminingije.

Yesu bapiti akinapunji abena
(Luka 24:13-35)

12 Kuboka penia Yesu ngabapitila akina-
punji abena kongo agalambwike kumio.
Akinapunji benia bakiba bakajenda kuki-
jiji.
13 Angweto uyo ngabajenda, nga-
balengela akajabe, nambu angweto uyo
baaminingije.

Yesu bapitila akinapunji komi na jumwe
(Matayo 28:16-20; Luka 24:36-49;
Yohana 20:19-23; Itendwa 1:6-8)

14 Pukujomolela, Yesu ngabapitila akina-
punji bakwe komi na jumwe ogubakiba
bakalya. Ngabakalapila muno angweto,
magambu gwangaamini gwabe nu ku-
tauka kwabe, gambu baaminingeje abak-
iba bammweni kuboka pa kuyoka.
15 Ngabalengela, “Nnyendange kudunia
joa makatangachange Nhwalo Gwambone
ku kila mundu.
16 Ojwaamini nu kubatichigwa
apaukomboligwa, jwanga amini
apakuhukumigwa.
17 Ni iingi yenje ipaukengamana nababa
abaamini, ku liina lyango bapakuboya
michepela na bapakulongela kilonge kiy-
ono.
18 Anda bakamwi lijoka andaje banywi
kilebe chochoa china uchungu, chabeng-
waje, bapakubeka maboko gabe panani ja
akatamwe, nangweto mabalama.”

Yesu atoligwa kujenda kumbengu
(Luka 24:50-53; Itendwa 1:9-11)

19 Kuboka pa Nngwana Yesu kujomo
kulonge nabo, ngatoligwa kujenda Kum-
bengu nu kummeka kingonu cha kalelo
cha Nnoongo.
20 Akinapunji ngabajenda nu ku-
tangacha kila paali, na Angwana
ngabakamwa liengo pamwe na angweto
kuchalakicha nhwalo gwenio ku iingi
eyikengamana nabo.

Nhwalo Gwambone oguandikigwe na Luka Kilongoi

Nhwalo Gwambone gwa Luka nga gumwe kati ja itabu ncheche imu Lilagano Liyono elilanduli kutama kwa Yesu Kilisto padunia. Kila kitabu kikemigwa, "Injili" mana gakwe "Nhwalo Gwambone." Uandikigwa na Matayo na Maluko na Luka na Yohana kuboka pukujomoka Yesu. Luka ngiti aandiki nhwalo gu kutama kwa Yesu padunia tuje, nambu uyo aandiki ilebe yabatenda akinapunji ba Yesu, kuboka pukujomoka Yesu nu kuyoka, mukitabu chikikemigwa Itendwa ya Achandundame. Abije mundu jwamanyi kingobugani puandikigwa Nhwalo Gwambone gwa Luka andaje paali puandikigwa, nambu akachomi bajekatile kutenda iwechakine uandikigwa chaka cha 70 kuboka pukubelekwa Kilisto.

Nhwandiki Luka, jwakiba nng'anga. Ndela jatumi kuandika ni kilongela ilaya kutenda akiba nchomi. Luka aandike kipola nhwalo gu kutama kwa Yesu padunia, ngalanduli ikobo andi pikiba, kuyene bandu baotwi kujangatigwa pabachoma genia (Luka 1:1-3). Jwenio akiba Nhyahudije (Kolosai 4:10-14) Aandika kupala kila mundu jwanga Nhyahudi amanye. Yene ibonekana palandulila lukobo lwa Akayahudi (Luka 1:8).

Nhwalo Gwambone gwa Luka utekulandana muno ni kitabu cha Matayo na Maluko, gambu ilanduli ile imwe nu kukulandana. Kati ji itabu itatu, Luka alandulile ilebe ndu nhwalo gu kubelekwa kwa Yohana Mmatichi. Luka uyo akwajali nhwalo gu kulekeke malemwa (Lipungu lya 3:3, 11:4, 17:3-4, 23:34, 24:47) Nu kugongalela (Lipungu lya 3:21, 5:16, 6:12, 11:1-12, 22:32).

Agabi mukitabu

- Luka atumbu Nhwalo Gwambone kukulenga gambu gu kuandika (Lipungu lya 1:1-4).
- Kabe alandulile kubelekwa kwa Yesu na kabe Yesu pajipanganikia ndela jiliengo lyakwe (Lipungu lya 1:5-4:13).
- Kipande kikolongwa chikiigile mu Nhwalo Gwambone, Luka alanduli liengo lyatenda Yesu, muno ikobo yatendaga ni ilebe yabolaga (Lipungu lya 4:14-21:38).
- Mumapungu mabena gukujomolela, Luka alanduli kujomoka kwa Yesu, nu kuchikigwa nu kuyoka kwakwe (Lipungu lya 22-24).

1 Mana Teofilo, bandu ajingi baandike
ilebe andi pabaotalinge nhwalo gwa ipitile
kwito.
2 Andi pubutulandulila abakiba
akachaili abagabweni, na akapakachi bi
lilobe lyenie kutumbu lolo.
3 Na ialile nane ananhota magambu
njomite kukuingikia ilebe yenie kuboka
pitumbulaga mbemele iba chwapi kun-
hwandakila gwe Teofilo nhwalo gongo.
4 Ndenda yenie kupala mmanye kweli
joa ja kila kilebe echimmoligwe.

Kutangacha kubelekwa kwa Yohana Mmatichi

5 Kingobu Helode apakiba Nngwana jwa
ku Yudea, pakiba na Nkung'i jumwe li-
ina lyakwe Zakalia, jukikuta cha Abiya.
Lina lya aanamundu bakemigwa Elizabeti
jwombe uyo akiba ju lungolo lwa nkung'i
Aluni.
6 Boa akabena bakiba bambone nnongi
Nnoongo, bakibanga kengama Malagilo ga
Angwana ana Nnoongo.
7 Nambu bapatangiteje ingota magambu
Elizabeti akiba ntonga na boa akabele
bakibanga bagoiminge muno.
8 Lichoba limwe Zakalia apakiba akaka-
mula liengo lyakwe andi nkung'i mu
Nyumba ja Nnoongo, ikiba jamu jakwe
jukubegelela.
9 Andi pikiba lukobo lwabe Zakalia
ngachaguligwa kujenda mu nyumba ja
Nnoongo kuukalikia ubani ejibakengama
akakung'i, nnongi nkati mwa nyumba
ja Nnoongo. Yenie ngajenda nnongi ja
Nyumba ngolongwa ja Angwana,
10 kingobucho bandu ajingi bakiba
bakonganinge panja kung'ongalela
Nnoongo kingobu cha kuukalakia ubani.
11 Mpakachi jwa Angwana kuboka kum-
bengu ngampitila Zakalia umwo nnyumba
ngajema kingono cha kalelo chikitembe
chukuukalakia ubani.
12 Zakalia apammona mpakachi jwenio
ngaomongwa na ngajogopa.
13 Nambu mpakachi jo nganengela, "Za-
kalia makajogopaje Nnoongo ajowine ku-
gongalela kwinu na Elizabeti aanabinu
mabapotola mwana munalome. Mampa
liina lyakwe Yohana.
14 Mma na laa ngolongwa, na bandu
ajingi mabannulatila kwa kubelekwa
kwakwe.
15 Apakube nkolongwa nnongi ja
Angwana, ainyweje divai, wala chukun-
ywe kikale matwelela Uhuke jwa Chwapi.
16 Mababuyanga bandu ajingi bu Kuisi-
laeli Kangwana ana Nnoongo babe.
17 Jwenio balongalela Angwana akalon-
goleigwa na makakala nu uhuke andi
nnondoli Eliya jwa Nnoongo. Mababeka

akawawa na ingota kupalana, mabagalambuya bandu bangajali babe na mawacho gambone, babekanga maha bandu ba Angwana kwa magambu gabe.”

18 Zakalia ngannengela Mpakachi,
kuboka kumbengu numanyabo nhwalo gweniogo? Nane ng'oime na akango unyaela?
19 Mpakachi ngajanga, “Ne na Gabulieli,
nanyema nnongi ja Nnoongo, bangingite nonge namwenga nannenge Nhwalo gwa mbone gongo.
20 Gambu gwanga amini gwinu mma mabubu. Nhwotoje kulongela mpaka aganannengila galenganile.”

21 Mangobu genia, bandu bakiba bakannendanga Zakalia ngabaomongwa kukuchelwa kwakwe Unyumba ja Nnoongo.
22 Apapita panja aotwije kulongela na bandu ngabamanya kutenda aibweni ikobo Munyumba ja Nnoongo. Aotwije kulongela kilebe, alangila numaboko gakwe.

23 Zakalia apajomola jamu jakwe ja kubegalela Munyumba ja Nnoongo, ngabuja kachakwe.
24 Kubokapenia Elizabeti aanaba Zakalia ngabapata ndumbo. Nambu ngibikiiya unyumba kwa myei nhwano.
25 Ngalenga, “Ngoe Angwana banyangite, bamoite oni jango nnongi ja bandu!”

Kubelekwa kwa Yesu kutenda kutangachigwa

26 Mwei gwa sita gwa ndumbo ja Elizabeti, Nnoongo ngankinga mpakachi Gabulieli kuboka kumbengu ajende kukilambo cha ku Nazaleti okwo Ku Galilaya,
27 kwa kamwale jumwe, ojwalagine kutolana na mundu jumwe ojwa kemigwa Yusufu jwa lungolo lwa Daudi. Lina lya kamwale jwenio Maliamu.
28 Mpakachi kuboka Kumbengu ngannyendela ngannengela, “Tengela jibe pamwe namwe! Angwana babi pamwe na mwenga na bampi upeele muno!”

29 Maliamu pajoa malobe genia ngaechuka muno, kugaacha malobe genia mana gakwe nike?
30 Mpakachi kuboka kumbengu ngannengela, “Makajogopaje Maliamu, Nnoongo ampi upeele.
31 Mampata ndumbo, mampotola mwana munalome na mampa liina lyakwe Yesu.
32 Jwenio maba nkolongwa na akemigwa Mwana jwa Nnoongo ojwabi kunani muno. Angwana ana Nnoongo mabampa kitebu cha Nngwana Daudi aoko mundu,
33 jwenio nga nngwana ju lungolo lwa Yakobo machoba goa pangapela, kingwana chakwe kiba cha machoba goa pangapela!”
34 Maliamu ngannengela mpakachi kuboka kumbengu, “Kilebe chenie kiba bole? Nanenga nanabeje na munulome tangu nabelekwa?”
35 Mpakachi kuboka kumbengu ngajanga, “Uhuke jwa Nnoongo manhwikilila, na makakala ga Nnoongo maganhwekelela kwa magambu genia Mwana ojwapa kubelekwa akemigwa Nchwapi, akemigwa Mwana jwa Nnoongo.
36 Nkombokela nnongo gwinu Elizabeti, aganu kube mbuja, akweti ndumbo gongo mwei gwa sita ojwamanyakine na bandu kube ntonga.
37 Kwa magambu libije lyangaotola Nnoongo.”
38 Maliamu ngalenga, “Nenga napakachi ba Angwana, ibe anda apannengite.” Na mpakachi kuboka kumbengu nganneka.

Maliamu antyangi Elizabeti

39 Kuboka pamachoba machoko, Maliamu ngaboka mwanja ngajenda chokwe mpaka kilambo echikibi kuitombi ya Yudea.
40 Kwenio ngajingi unyumba ja Zakalia ngampata abali Elizabeti.
41 Elizabeti apajoa abali ja Maliamu, kingota cha mulutumbo mwa Elizabeti ngikiina. Elizabeti nganhwikili Uhuke jwa Chwapi,
42 ngalongela kwa lilobe likolongwa, “Nkweti kindimba kupeta akikege boa na mwana ojwapakubelekwa akoigwe.
43 Kunike kilebe kikolongwa kipitilile kwango, ata amama ba Angwana bango baike kwango nenga?
44 Apanyoina abali jinu, mwana mulutumbo lwango ngainaina kukuala mojo.
45 Mbaya mwe manhwamine kutenda kilebe chibalenga Angwana kwinu makilenganila.”

Nhwambo gwa Maliamu

46 Maliamu ngalenga,
“Mwojo gwango gwalumba Angwana,
47 uhuke gwango ubi nalaa magambu
Nnoongo Nkomboi jwango.
48 Magambu bandekungombokela
nammanda gwabe nachoko!
Kuboka ngoe bandu boa bangema mbaya,
49 kwa magambu ilebe ikolongwa eyandendi Nnoongo ojwabi Nkolongwa Angwana bandendi kilebe kikolongwa.
Lina lyabe bachwapi,
50 kutumbu kibelei chimwe mpaka chenge alaya kia jakwe kwa bandu abannyali,

51 batei ilebe ikolongwa kwa maboko gabe
gina makakala
bapechengine bandu bina uongwajagi
muma wacho ga umojo jabe.
52 Bauluinge akangwana bina makakala
muitebu yabe
ngabatondobea bandu bina kunyenyepa.
53 Bina njala bapi ilebe ya mbone,
bandu bina ela balekangite bajendange
maboko jika
54 Akombakile malagano gakwe agalagana
na akinanhota bito,
bajangatinge akapakachi bakwe Isilaeli,
55 andi pabalengela akawabito,
Ulaimu ni ibelei yakwe yoa pangapela!”
56 Maliamu ngatama na Elizabeti kwa
myei mitatu kuboka penia ngabuja
kachakwe.

Kubelekwa kwa Yohana Mmatichi

57 Kingobu cha kukikombola kwa Elizabeti ngikiika, ngapotola mwana munalome.
58 Akandami ajabe na akalongamundu apabajoa kutenda Angwana bammoni kia Elizabeti, ngabaala mwojo pamwe.
59 Lichoba lya nane apalyaika, ngabajenda kunhina mwana, ngabapalanga kumpe liina lya awamundu, Zakalia.
60 Nambu amamundu ngabalenga, “Lyeneje nambu akemigwe Yohana.”
61 Bandu ngabannengela Elizabeti, “Abije mundu mulungolo lwakwe juna liina andi lyenele?”
62 Kuboka penia bandu ngababeke kingi awamundu bapala balenge liina lya mwana lebilipala.
63 Zakalia ngajopa kibao chukuandikila na ngaandika, “Liina lyakwe Yohana.” Boa ngabaomongwa!
64 Upo Zakalia ngatumbu kulongela kabele, ngannumba Nnoongo.
65 Ngababeganga na mbwele akandami ajabe boa, nhwalo gwenio ngujoanika mwitombi yoa eibi kukilambo cha Kuyudea.
66 Kila mundu ojwajoine nhwalo gwenio ngawacha nu ukonya, “Mwana ojo apakubebo?” Magambu ibonekana kipola kube makakala ga Nnoongo gakiba pamwe nakwe.

Kulondola kwa Zakalia

67 Zakalia, awamundu Yohana, ngatwele Uhuke jwa Chwapi, ngalenga nhwalo gwa Nnoongo gongo,
68 “Talumbe Angwana ana Nnoongo bu
Kuisilaeli,
baike kajangata bandu bakwe na kakombola.
69 Butupile nkomboi juna makakala,
ju lungolo lwa Daudi mpakachi jwabe.
70 Andi palenga kutumbu lolo, kupete kwa akalondoli bakwe ba chwapi.
71 Kutenda mabutukombola kwa akangondwa bito,
nu mumaboko ga boa ababutuchimwa.
72 Ngabalenga mabakolela kia akananhota bito,
nu kombokela lilagano lyabe lya chwapi.
73 Nnoongo ngampe lilagano nhwoko gwito Ulaimu,
74 ngalagila kutukombola kuboka kwa akangondo bito
bakabe na mbweleje tabegelele panga mbwele,
75 tube tambone andi papala Nnoongo
machoba goa gukulama kwito.
76 Mwe mamanango, mankemigwa, nnondoli jwa Nnoongo ojwabi Nkolongwa muno.
Mwenga mamalongalela Angwana,
kutendekea ndela jabe,
77 ngabalengela bandu bakwe kutenda
mabakomboligwa
na kalekekeya mabaja gabe.
78 Nnoongo jwito jwambone na juna kia.
Ma auluya lumuli lu komboi nu kutumulikila,
79 na kamulikilanga kuboke kumbengu
boa abatamanga mukiwili cha kiu,
atulendele undela tujenda kwa tengela.”
80 Mwana ngakola, nukujendekea kummele nu uhuke. Ngatama papongoti mpaka pakilaya kipola ku bandu bu Kuisilaeli.

2

Kubelekwa kwa Yesu
(Matayo 1:18-25)

1 Machoba genia Nngwana Agosto ngabeka amuli ngapala bandu boa ba Loma babalangigwe.
2 Kubalangigwa kwenio kiba kukutumbula, kingobu Kulenio akiba Nkolongwa jwa Nkoa gwa Silia.
3 Boa ngabajenda kukiandikicha kila mundu kukilambo chakwe.
4 Yusufu ngaboka kilambo cha Nazaleti ku Nkoa gwa Galilaya ngajenda kukilambo cha Beteleemu ku Nkoa gwa Yudea kwa belekwa Nngwana Daudi. Yusufu ajenda kwenio magambu akiba ju lungolo lwa Daudi.
5 Ngajenda kukiandikicha pamwe na Maliamu ojwakalagana kutolana nakwe. Kongo abi na ndumbo,
6 Apabakibanga Kubeteleemu, Maliamu lichoba lyakwe lyu kupotola ngiliika,
7 ngapoto mwana jwakwe ju litibo munulome, ngankwindia ngobo ngang'oneka mulijola elitendekiigwe

kulele ng'ombe, magambu bapatangiteje
nyumba jukuiki akageni.

Akapakachi kuboka kumbengu na akachungi

8 Penia pakiba akachungi, batendanga
kupokelana kilo kulende ilangwa yabe
papipi na Betania. 9 Akapakachi kuboka
kumbengu ngabapitila, na kibumo cha
Angwana ngichamulakila tii nde. Ngaba-
jobokanga muno.
10 Nambu Akapakachi kuboka kum-
bengu ngabalenga, "Makajogopangaje!
Inkila kunetelanga nhwalo gwa mbone
gukuala mojo muno kwa bandu boa.
11 Kwa magambu lele kukilambo cha
Daudi abelwike Nkomboi jwinu Kilisto
Nngwana ojwalagila Nnoongo.
12 Nachenje kiba kiingi chinu mukikolela
kilemba bikikwindiye ngobo pi lijola lya
kulele ilangwa."
13 Kingobu tu kikuta kikolongwa cha
matyala kuboka kumbengu ngababe
pamwe na Mpakachi kuboka kumbengu,
ngabajembanga nu kunnumba Nnoongo,
14 kulenga, "Kibumo ku Nnoongo kunani
muno kumbengu,
na tengela padunia kwa bandu abababaile
muno."
15 Kuboka tu akapakachi kujabu kum-
bengu, akachungi ngabalengelana, "Tujen-
dange mpaka ku Beteleemu takalole lyenie
libutulengile Angwana."
16 Yenie ngababutuka mbelo, nga-
bankole Maliamu na Yusufu ngabammona
mwana bang'onike pilijola lya kulele
ilangwa.
17 Akachungi apabammona mwana, nga-
balengela nhwalo gwa mwana ogubu-
joininge kwa akapakachi.
18 Boa abajoininge genia ngabaomongwa
na gaga agabalenga akachungi.
19 Maliamu ngagakombakela na ku-
gawachila muno genia goa mumojo
gwakwe.
20 Akachungi ngababujanga kongo baka-
jemba nukunnumba Nnoongo kwa goa
gabajoininge na kagabona ngibe tela anda
apabakajoanga akapakachi ba kumbengu.

Mwana bampe liina

21 Kuboka pa machoba nane kingobu
chukunhwina mwana ngikiika, ngabampe
liina Yesu. Liina elyapanga mpakachi
kuboka kumbengu tango na ndumboje.

Yesu bammeka ku Nyumba ja Nnoongo

22 Machoba apagaika ga mpapala gwa
kujeguka Yusufu na Maliamu andi api-
paligwe Mumalagilo ga Musa. Yene ga-
bantolanga mwana mpaka Kuyelusalemu
kummeka kwa Angwana.
23 Mumalagilo ga Angwana iandikigwe,
"Kila ojwapakubelekwa ju litibo anda
abi munulome apangigwa abe Chwapi ka
Angwana."
24 Angweto uyo ngabajendanga
kumpanga Lilumbo, ngunda ibena andaje
mabunda mabena, andi apipaligwe mu
Malagilo ga Angwana.
25 Mangobu genia kukiba na mundu
jumwe akemigwa Simioni ojwatama
Kuyelusalemu, juna mojo gwa mbone
akakamula agapala Nnoongo junakun-
nyali Nnoongo, ojwakiba akalendela
ukomboi gwa Isilaeli. Uhuke jwa Chwapi
akiba pamwe nakwe.
26 Alengiligwe nu Uhuke jwa Chwapi
kube ajomokaje panga mmona Kilisto jwa
Angwana.
27 Alongaliligwa ni Uhuke jwa Nnoongo,
Simoni ngajenda Kunyumba ja Nnoongo
na achikibelei ba Yesu ngabanneta mwana
kulubanja lwa Nyumba ja Nnoongo andi
apipaligwe na Malagilo ga Musa,
28 Simioni ngampokela mwana
mukuboko jakwe kongo akannumba
Nnoongo, kulenga
29 "Ngoe, Angwana, galenganile malagano
ginu,
nhwotwile kunneka mpakachi jwinu
ajende kwa tengela.
30 Kwa mio gango nubweni ukomboi
oguboka kwinu,
31 Gwenio mupanganila bandu boa
bubone,
32 Lumuli ngulwamulikila bandu ba il-
ambo yenge,
nukuleta kibumo kwa bandu binu Kuisi-
laeli,"
33 Awamundu na amamundu Yesu batela
kuomongwa ilebe eyalongi Simioni.
34 Simioni ngabalumika nu kunnenge
Maliamu, amamundu Yesu, "Mwana jon-
jono apambuligwe na Nnoongo kuoba
nukombola bandu ba Kuisilaeli. Jwombe
maba kiingi kuboka kwa Nnoongo echik-
ibakatenda bandu ajingi bankana,
35 yene mawacho gabe agagikiite mag-
abekigwa kipola. Kuechuka kupakueketa
myojo jabe andi lipanga linakatema."
36 Pakiba na nnondoli jumwe munkege
mbuja nawele liina lyakwe Ana, biti
Fanueli jwa kabi ja Asheli. Ngatama na
angwanamundu kwa yaka saba tu kuboka
apabatolana.
37 Paba mbuja jwa yaka makomi nane
na ncheche. Abokiteje pa Nyumba ja
Nnoongo, atela kupunga na kugongalela
kilo na mui.
38 Kingobu chenie, ngaika nnongi
ngannumba Nnoongo, ngalenga nhwalo
gwa mwana kwa bandu boa abakibanga
bakalendela ukomboi gwa Kuyelusalemu.

Kubuja Kunazaleti

39 Kingobu Yusufu na Maliamu pabajomola kamula genia goa agaamuligwe
na Malagilo ga Angwana ngababujanga
kachabe Kunazaleti ku Nkoa gwa Galilaya.
40 Mwana ngakola, ngabe na makakala,
ngabe na malango muno na upeele gwa
Nnoongo ngube pamwe nakwe.

Kakombo Yesu Kunyumba ja Nnoongo

41 Kila chaka Achikibelei ba Yesu
bakibanga na lukobo lwa kujenda
Kuyelusalemu ku Mpapala gwa Pasaka.
42 Kingobu Yesu apakiba na yaka komi
na ibena, ngabajenda boa Kumpapala gwe-
nio anda pulukiba lukobo lwabe.
43 Apaupeta Mpapala ngabatumbu
mwanja gwa kubuja kachabe, nambu
Yesu ngaigala ukwo, Kuyelusalemu panga
manya achikibelei bakwe.
44 Bakitanga abi pamwe nabo
mumwanja, ngabajenda lichoba tipi, ki-
boka chapenia ngabatumbu kumpala pala
makalongo na mwaka maganjamundu.
45 Kwa magambu bammonangiteje,
ngababujanga Kuyelusalemu kumpala.
46 Lichoba lya tatu, ngabankole Kun-
yumba ja Nnoongo akiba atamite panakati
ja akaboli ba Akayahudi, akapenakia na
kakonya ilebe.
47 Boa abajoininge malobe gakwe
ngabaomongwa malango gakwe gambone.
48 Achikibelei bakwe apabammona
ngabaomongwa. Amamundu, nga-
bankonya, “Manango, mboni mututei nye-
niela? Awabinu na nenga tutelakumpala
pala kwa mbwele.”
49 Ngabajanga, “Mboni mangwetomwe
umbala pala? Mmanyangitije, mbaligwa
kube Kunyumba ja awabango?”
50 Nambu bamanyangitije kipola lijango
lyenie.
51 Yesu ngabuja pamwe nabo Kunaza-
leti, kwenio ngabajali. Amamundu
ngabagabeka mumwojo genia goa.
52 Yesu ngajendekea kola nu kube na
mojo gwambone nu kujendekea kupaligwa
na Nnoongo na bandu.

3

Kutangacha kwa Yohana Mmatichi
(Matayo 3:1-12; Maluko 1:1-8; Yohana 1:19-28)

1 Ikiba chaka cha komi na nhwano
cha utawala gwa Nngwana Tibelio, Pon-
tio Pilato akiba ntawala jwa kilambo cha
Yudea, Helode akiba ntawala jwa kilambo
cha Galilaya, Filipo nnung'una jwakwe
akiba nkolongwa jwa mikoa ja Itulea na
Tilakoniti. Lusiana akiba nkolongwa jwa
Abilene,
2 Anasi na Kayafa bakibanga akakung'i
akolongwa. Kingobu chenie lilobe lya
Nnoongo apalyanhwikila Yohana, mwana
jwa Zakalia kwenio kupongoti.
3 Yene Yohana ngajenda paali poa pulu-
pakine lukemba Yolidani, ngabatangachi,
kulenga, “Nnapange mabaja ginu nu ku-
batichigwa, Nnoongo mannekekea mabaja
ginu.”
4 Andi apiandikwe mukitabu cha Isaya
ojwakiba nnondoli jwa Nnoongo
“Mundu achobe papongoti
‘Mapanganakie Angwana ndela jabe,
mmeke kipola mubapakupeta.
5 Kila mabomba nhwelekeange,
kila kitombi ni litombi ipakubomoligwa.
Apapendite mapagololange
ndela ejipendite mmeke kipola.
6 Na bandu boa mabubona ukomboi gwa
Nnoongo!’ ”
7 Bandu ajingi ngabaikanga kwa Yohana
kupala babatichigwe. Yohana ngabalen-
gela, “Mangweto machamajoka! Beneke
abannengi nhwotwi kujepa lilaka lya
Nnoongo eliika?
8 Ntendange agalaya kutenda nnapan-
gite mabaja. Makaachangaje kulenga
nhwotwile kujepa lilaka kukuneme,
Awabito ana Ulaimu, nannenge Nnoongo
aotwi kagatenda mabwe aga gabe ingota
yu Ulaimu.
9 Libago libekigwe pamanhina ga
mikongo, kila nkongo gwangapambika
ubakupenguligwa nu kuleke pamwoto.”
10 Bandu ngabankonya, “Lele tutenda
bole?”
11 Ngajanga, “Kila mundu ojwabi na
ngobo ibele bammagulile jwangakola na
ababi na ilyo balye pamwe.”
12 Na akatocha kodi ngabaikanga kupala
babatichigwe, ngabankonyanga, “Aboli,
twenga tutenda bole?”
13 Ngabalengela, makatochaje kodi nduu
kupeta apipaligwa.
14 Manjolinjoli gange ngagankonya,
“Twenga tutenda bole?”
Benia ngabajanga, “Makatolangaje
ilebe ya mundu jwajoa kwa makakala
na kuntakiana jwajoa kwa kunkopekea.
Nnyeketelange na nchala gwinu.”
15 Bandu ngabatumbu kuhyobalela,
ngabatumbu kuwacha na kukikonya
iwechikine Yohana kube Kilisto Nkomboi
ojwapambuligwe na Nnoongo.
16 Penia Yohana ngabalengela boa,
“Nenga nammatichanga kwa mache,
nambu ojwapakuika nkolongwa muno
kumbeta nenga. Mbaligweje ukulugula
ngoji ya ilatu yakwe. Jwenio mammaticha
kwa Uhuke jwa Chwapi na kwa mwoto.
17 Jwenio akamwi kipalwe chakwe
chukupete mapemba, aikongola mapemba

nukubeka mukikokwe, nambu mapoi aitinia mwoto gwangaimika."
18 Kundela nduu Yohana ngatangacha Nhwalo Gwambone kwa bandu nakapala bileke ndela yabe.
19 Nambu Yohana ngankalapila Helode, nkolongwa jwa Nkoa, magambu akantola Helodia nhwana gwa nnuna gwakwe na akatenda ilebe ndu ibaja.
20 Kuboka penia Helode ngakamwa kibaja muno kummeka Yohana mukipungo.

Kubatichigwa kwa Yesu
(Matayo 3:13-17; Maluko 1:9-11)

21 Kuboka pa bandu boa kubatichigwa na Yesu uyo ngabatichigwa. Na apagongalela ku Nnoongo mbengu ngiekuka,
22 Uhuke jwa Chwapi nganhwulukila akiba andi njeba. Na lilobe ngilijoanika kuboka kumbengu, kulenga, "Mwenga Mamanango manampala. Undekuhalalila."

Achikibelei ba Yesu
(Matayo 1:1-7)

23 Yesu apatumbula liengo lyakwe pukubonekana akiba na malenga andi yaka makomi matatu. Akiba mwana munalome bandu bakita Yusufu, ojwakiba mwana munalome jwa Heli.
24 Heli akiba mwana jwa Masati, Masati akiba mwana jwa Lawi, Lawi akiba mwana jwa Meliki, Meliki akiba mwana jwa Yanai, Yanai akiba mwana jwa Yusufu,
25 Yusufu akiba mwana jwa Masilia, Masilia akiba mwana jwa Amosi, Amosi akiba mwana jwa Nahumu, Nahumu akiba mwana jwa Helisi, Helisi akiba mwana jwa Nagai,
26 Nagai akiba mwana jwa Maasi, Maasi akiba mwana jwa Matasia, Matasia akiba mwana jwa Shemeni, Shemeni akiba mwana jwa Yoseki, Yoseki akiba mwana jwa Yuda,
27 Yuda akiba mwana jwa Yoanani, mwana jwa Lesa, mwana jwa Zelubabeli, mwana jwa Shetieli, mwana jwa Neli,
28 mwana jwa Meliki, mwana jwa Adi, mwana jwa Kosamu, mwana jwa Elimadamu, mwana jwa Heli,
29 mwana jwa Yoshua, mwana jwa Eliezeli, mwana jwa Yolimu, mwana jwa Matati, mwana jwa Lawi,
30 mwana jwa Simioni, mwana jwa Yuda, mwana jwa Yusufu, mwana jwa Yonamu, mwana jwa Eliakimu,
31 mwana jwa Melea, mwana jwa Mena, mwana jwa Matasa, mwana jwa Nasani, mwana jwa Daudi,
32 mwana jwa Yese, mwana jwa Obedi, mwana jwa Boazi, mwana jwa Salimoni, mwana jwa Nashoni,
33 mwana jwa Aminadabu, mwana jwa Adimini, mwana jwa Alini, mwana jwa Esiloni, mwana jwa Pelisi, mwana jwa Yuda,
34 mwana jwa Yakobo, mwana jwa Isaka, mwana jwa Ulaimu, mwana jwa Tela, mwana jwa Naholi,
35 mwana jwa Selugi, mwana Leu mwana jwa Pelegi, mwana jwa Ebeli, mwana jwa Sala,
36 mwana jwa Kenani, mwana jwa Alufaksadi, mwana jwa Shemu, mwana jwa Nuhu, mwana jwa Lameki,
37 mwana jwa Masusela, mwana jwa Henoki, mwana jwa Yaledi, mwana jwa Mahalaleeli, mwana jwa Kenani,
38 mwana jwa Enoshi, mwana jwa Seti, mwana jwa Adamu, mwana jwa Nnoongo.

4

Kutegigwa kwa Yesu
(Matayo 4:1-11; Maluko 1:12-13)

1 Yesu ngaboka mulukemba lwa Yolidani kongo atweli Uhuke jwa Chwapi, ngalongaligwa nu Uhuke jwenio kujenda kupongoti.
2 Kwenio ngalondoligwa na Mmaja kwa machoba alubaini. Mangobu genia goa alije kilebe na yenie kiika kono ngajijoa njala.
3 Mmaja ngannengela, "Anda mwenga Mamwana ba Nnoongo, miliamuliche liganga ele libe nkate."
4 Nambu Yesu ngajanga, "Iandikigwe Mumajandiko Gachwapi, 'Mundu alama kukulye nkate tuje.' "
5 Kingobucho Mmaja ngantola Yesu mpaka kunani, ngannaya ingwana yoa ya padunia kukingobu chimwe.
6 Mmaja ngannenge, "Manampa kinala chi ingwana yoa ni ilebe yakwe yambone. Mbatite yoa yeno na anda mbai kumpe mundu jwajoa nhotwile ngweti kinala chu kumpe mundu jwajwoa ojunampambwile.
7 Yene yoa maiba inu mwe, anda unng'ongalile."
8 Yesu ngajanga, "Iandikigwe Mumajandiko Gachwapi, 'Magongalela Angwana ana Nnoongo binu na mabegalela benia jika jabe.' "
9 Kiboka chapenia Mmaja ngantola Yesu mpaka kukilambo chu Kuyelusalemu, nukummeka kunani pulingo gwa Nyumba ja Nnoongo, ngannengela, "Anda mwe Mamwana ba Nnoongo mikileke pae kuboka pamba.
10 Gambu Majandiko Gachwapi galenga, 'Nnoongo maamulicha akapakachi bakwe bannendele.'

11 Na kabe, ‘Mabantolanga mumaboko
gabe, mikikipotekaje makongono ginu pa-
maganga.’ ”
12 Nambu Yesu ngajanga, “Iandikigwe,
makategaje ‘Angwana ana Nnoongo binu.’
”
13 Mmaja apajomola kuntegela kila
ndela nganneka oti mpaka kingobu
echikipaligwa.

Yesu atumbu liengo lyakwe okwo Ku Galilaya
(Matayo 4:12-17; Maluko 1:14-15)

14 Kiboka chapenia Yesu ngabuja ku
Galilaya, kiba na makakala ga Uhuke jwa
Chwapi. Minhalo jakwe ngijijoanika il-
ambo yoa.
15 Jwombe akiba akabola bandu. Muma-
jumba gabe ga kugongalela, kila mundu
ngannumba.

Yesu akanigwa kwenio Kunazaleti
(Matayo 13:53-58; Maluko 6:1-6)

16 Bai Yesu ngajenda Kunazaleti, paali
okwakolela, Lichoba lya Kupomolela nga-
jenda kunnyopa Nnoongo, ngajingi un-
yumba ja kugongalela andi lukobo. Nga-
jema kuchoma Majandiko Gachwapi.
17 Ngapoke kitabu cha nnondoli
Isaya, ngakiatambula nu kupata paali
apapaandikwe nyenie,
18 “Uhuke jwa Angwana abi pamwe na-
nenga,
gambu atekumbambula nannetelange
akawocho Nhwalo Gwambone.
Andekumbambula kutangacha nhwalo
gwa mbone gwa kabeka bandu
agabwa,
bangalolanga mabapata kulola kabele,
andekunduma kabeka agabwa
ababoneligwa,
19 na ndangache kingobu kitenda kuika
Angwana ana Nnoongo mabakombolanga
bandu bakwe.”
20 Yesu ngaekelela kitabu, ngampe
mpakachi, na ngatama. Bandu boa
unyumba ja kunng'ongalela Nnoongo
ngabannoleke muno.
21 Yesu ngabalenge, “Paali pamba pa
majandiko gachwapi gapitile leleno andi
apannyoine nakachoma.”
22 Bandu boa ngabanchalakicha boa
na ngabaomongwa malobe gambone aga-
longile. Ngabalenga, “Bo, ojo nga mwana
jwa Yusufu je?”
23 Yesu ngabalenge, “Manyi kutenda
mankombokela kulandanakia kongo,
‘Aganga mikilami mmene, na uyo kiboka
chapenia maunengela nkamwa upamba
pakaja ikobo uyaye einnaya pakachito.
Uyo maunengela ukamula ilebe uyaye
einnyoine ikamuligwe ku Kafalanaumu.’
”
24 Yesu ngabalengelanga nyene, “Nnon-
doli kupataje ichima kukilambo chakwe.
25 “Nambu mpenakiange, kweli pakiba
na akaweligwa ajingi kukilambo cha Isi-
laeli mangobu ga Eliya. Mangobu mbengu
pijitabigwa ula ngijikotoka koma kwa yaka
itatu na nusu, ngapabe na njala ngolongwa
muno kukilambo choa.
26 Ata nyeniela, Eliya atumigweje kwa
mundu jwajoa kwenio Kuisilaeli nambu
kwa nhweligwa jumwe tu ojwatama Zale-
fati kwenio ku kilambo cha Sidoni.
27 Kabe pikilambo cha Kuisilaeli pak-
iba na bandu ajingi abakiba bakatama
kingobu cha nnondoli jwa Nnoongo El-
isha pakiba na bina maloi ajingi. Ata
nyeniela akibaje jwajotijola ojwajegwike
nambu Naamani tu, mundu jwa kilambo
cha Silia.”
28 Boa abakibanga ku nyumba
ja kugongalela apabajoanga genia
ngabachimwanga muno.
29 Ngabajemanga, ngabanhuti panja pa
kilambo chabe ngabampeleka kikitombi
chibachengita kilambo chabe. Bapala ban-
nekelange pae,
30 Nambu Yesu ngapeta panakati ja
bandu, ngajabula.

Mundu juna nchepela
(Maluko 1:21-28)

31 Kiboka chapenia Yesu ngajenda
ku Kafalanaumu kilambo cha Galilaya,
ngababolanga bandu Lichoba lya Kupo-
molela.
32 Boa ngabaomongwa muno kwa
maboulo gakwe kwa magambu alongela
kukinala.
33 Na unyumba ja kugongalela mwak-
iba na mundu juna nchepela ngachobela
muno,
34 “Mwe! Yesu ju Kunazaleti! Mboni
mutujingilila? Bo, nhwikila kutujomola?
Nammanyi mwe mabeneke, mwe Mach-
wapi ba Nnoongo!”
35 Yesu ngaukalapila nchepela gwe-
nio, “Nkotoke! Mammoke mundu jwe-
nio!” Nchepela nchapu gwenio ngu-
gunng'wia mundu jwenio pae nnongi jabe,
ngugummoka panga ntenda kilebe.
36 Bandu boa ngabaomongwa, ngabalen-
gelana, “Nga malobe ni ganga, gambu kuk-
inala na makakala ajiamulicha michepela
jiboke, na jenie kuboka!”
37 Minhalo ja Yesu ngijijoanika paali poa
ku nkoa gwenio.

Yesu balamianga bandu ajingi
(Matayo 8:14-17; Maluko 1:29-34)

38 Yesu ngaboka ku nyumba ja ku-
gongolela, ngajenda kachakwe Simoni.
Akimundu akege Simoni bakiba atamwe
muno, ngabannengela Yesu annamie.

39 Yesu ngaika ngajema papipi na
atamwe benia, ngakiamulicha kitamwe
kimmoke. Kitamwe ngachaboka amama
bala kingobucho ngabajinuka, ngaba-
tumbu kabegelelanga.
40 Lichoba apalyatipikaga, boa abak-
ibanga na itamwe ijingi ngabaletanga kwa
Yesu, jwombe ngabeka maboko gakwe
panani ja kila mundu ngabalamianga boa.
41 Michepela ngijaboka bandu ajingi,
ngabachobela, ngabalenga, “Mwe nga
Mamwana ba Nnoongo!”
Yesu ngabakalapilanga, bajeketelingije
kulongela, magambu bamanyangite kube
jwenio, nga Kilisto Nkomboi.

Yesu atangacha mu nyumba ja ku-
gongalela
(Maluko 1:35-39)

42 Kindabi jakwe Yesu ngaboka na nga-
jenda pajika jakwe. Bandu ngabatumbu
kumpala pala, apabammonanga, ngaba-
pala kunhwibalikia akajabwaje kachakwe.
43 Nambu jwenio ngabannengela,
“Mpaka ndangache oti Minhalo ja Mbone
ja Kingwana cha Nnoongo kuilambo
yenge, gambu Nnoongo andumita kwa
genia.”
44 Ku yenie ngatangacha mumajumba gu
kugongalela kila paali kuilambo yoa ya
Yudea.

5

Yesu bakemanga akinapunji bakwe ba
kutumbula
(Matayo 4:18-22; Maluko 1:16-20)

1 Lichoba limwe Yesu akiba ajemite umb-
wega ja lilaba likolongwa lya Genesaleti,
na bandu ajingi bakibanga bantindilinge
batamangine, kupenikiyanga lilobe lya
Nnoongo.
2 Ngajibona mitumbwi mibele bakautila
umbwega ja lilaba likolongwa. Akakoki
benia bakibanga baulukinge, bakajoyanga
mapelele gabe.
3 Yesu ngajingi muntumbwi gumwe
ogukiba gwa Simoni, ngannyopa Simoni
auegekeye mumache, kutaali kachoko na
umbwega ja lilaba likolongwa. Ngatama,
ngabola bandu ajingi kongo abi mun-
tumbwi.
4 Apajomolaga kubola ngannenge Si-
moni, “Unhendeche ntumbwi mpaka pa
mache majingi, mwenga pamwe na ak-
aganja binu makalekele mapelele ginu
mpatange yamaki.”
5 Simoni ngalenga, “Ananhota, tuka-
chine ukoka yamaki kilo ndaa panga ku-
pata kilebe. Nambu magambu nnengite,
manekela mapelele.”
6 Kuboka pa kutenda nyeniela ngaba-
patanga yamaki ndu, ata mapelele gabe
ngagatumbu kueketeka.
7 Ngabakemanga akajabe abakibanga
muntumbwi gonge, baike bajangate.
Ngabaikanga ngabatwelea yamaki mi-
tumbwi joa mibele mpaka yakiba papipi
kumilwa.
8 Simoni Petulo apalola genia, ngakilik-
itila nnongi ja Yesu ngalenga, “Mmoke
nnongi jango Angwana! Ne namundu bina
mabaja!”
9 Simoni pamwe na akajakwe boa
ngabaomongwa kwa kupata yamaki ndu
nyenie.
10 Pamwe na genia Yakobo na Yohana
ingota ya Zebedayo bakibanga akakoki
ajakwe Simoni. Yesu ngannenge Simoni,
“Makajogopaje kuboke ngoe mamma
makoki ba bandu.”
11 Kuboka pa kuuta mitumbwi
jenia umbwega jililaba likolongwa,
ngabailekanga yoa ngabankengama Yesu.

Yesu annamia mundu
(Matayo 8:1-4; Maluko 1:40-45)

12 Yesu apakiba ku kilambo chimwe
cha kwenio, mundu jumwe juna maloi.
Apammona Yesu ngagwe manguku ngan-
nyopa Yesu, “Angwana, anda mpaile, un-
amie.” Kitamwe chenje chammeka mundu
abonekane kube jwanga jeguka.
13 Yesu ngatondabeya luboko lwakwe,
ngankunyula nu kulenga, “Mbala
nnyeguke!” Kingobucho ngajeguka.
14 Yesu nganhwamulicha, “Makan-
nengeje mundu jwajoa, nambu nnyende
makakilae kwa akung'i, makapange
lilumbo kwa magambu gu kujeguka kwinu
andi apaamuliche Musa kukuchalakicha
nnamite.”
15 Nambu minhalo ja Yesu ngijijoanika
kila paali, na bandu ajingi ngabakongana
kupala bampenakie na kulamiigwa ita-
mwe yabe.
16 Nambu Yesu ngajabula paali panga
bandu ngagongalela kwenio.

Yesu annamia mundu ojwapolite mmele
(Matayo 9:1-8; Maluko 2:1-12)

17 Lichoba limwe Yesu akiba akabola,
Mafalisayo bange na akaboli ba Malagilo
ga Musa kuboka kuijiji yoa ya Ku Galilaya
na Yudea na Kuyelusalemu bakibanga
batamangite penia. Makakala ga Angwana
gakiba pamwe na Yesu kwa magambu ga
kalamia akatamwe.
18 Bandu bange ngabaikanga, bampotwi
mundu ojwapolite mmele, banng'onike
pikindanda, ngabajiganga kummeka un-
yumba nnongi ja Yesu.
19 Nambu kwa magambu ga bandu
ajingi baotolingije kujingi unyumba.

Penia ngabaobakela pikinyanga nu kumopo paali, ngabanhuluya mukindanda, ngabammeka nnongi ja Yesu. 20 Yesu apababona babi na imani ngolongwa, ngannengela mundu jweno, "Aganja, mabaja ginu galekekeigwe."
21 Akaboli ba Malagilo ga Musa na Mafalisayo ngabatumbu kukikonyanga, "Mundu ojo mene ojwalonge malobe gu matukano! Nnoongo jika jakwe ojwaotwi kulekekea mabaja!"
22 Yesu agamaanyi mawacho gabe, ngabakonyanga, "Kwa nike nhwachanga genia mumyojo jinu?
23 Lyako elilibi kindema muno kulenga 'Nnekekiigwe mabaja ginu, andaje kulenga, nnyeme nnyende?'
24 Mbala mmanyange kutenda Mwana jwa Mundu akweti kinala cha kalekekeya bandu mabaja gabe padunia." Penia ngannengela mundu jwenio ojwapolite mmele, "Nnamiigwe, ntole kindanda chinu, nnyabu kachinu."
25 Kingobucho mundu jwenio ojwapolite mmele ngajema nnongi jabe boa, ngatola kindanda echakagolokela ngajabu kachakwe kongo kupeta kunnumba Nnoongo.
26 Boa ngabaomongwa muno nu kubeganga na mbwele, Ngabannumba Nnoongo nabalenganga, "Lele tibweni ikobo!"

Yesu ankema Lawi
(Matayo 9:9-13; Maluko 2:13-17)

27 Kiboka penia Yesu ngapita panja, ngammona ntocha kodi jumwe liina lyakwe Lawi, atamite panyumba ju kutocha kodi. Yesu ngannengela, "Ungengame!"
28 Lawi ngajema ngaileka ilebe yoa ngankengama Yesu.
29 Penia Lawi ngammeke Yesu mpapala nkolongwa kachakwe. Kati ja akageni pakiba nkengeni nkolongwa gwa akatocha kodi na bandu bange.
30 Mafalisayo bange na akaboli bange ba Malagilo abakiba mu kikuta chabe ngabakokalekea akinapunji ba Yesu. Ngabakonya, "Mboni nnieganga na kunywe pamwe akatocha kodi na bina malemwa?"
31 Yesu ngabajanga, "Bandu banga kitamwe kumpalaje nng'anga, nambu abampala bina itamwe.
32 Inkila kakema bandu bamboneje balape malemwa, nambu bina malemwa balapange malemwa."

Konya nhwalo gu kupunga
(Matayo 9:14-17; Maluko 2:18-22)

33 Bandu bange ngabannenge Yesu, "Akinapunji ba Yohana Mmatichi kupunga kila kingobu nu kugongalela, ata akinapunji ba Mafalisayo batendanga uyo, nambu akinapunji binu kulye nu kunywe."
34 Yesu ngajanga, "Bo nkita abakokigwe kumpapala gukutola akege bapaligwa kupunga kingobu akoano babi pamwe na angweto? Kubeje!
35 Nambu kingobu kipakuika akoano apabapakuboigwa kati jabe penia nga apabapakupunga."
36 Yesu ngabalengela kabe kulandanakia kongo, "Abije mundu kubeka kibamba kiyono mungobo ng'ona. Anda atei nyeniela, mmanya kipakupachula ngobu jenie, kibamba cha ngobo nhyono kilandanaje na ngobo ng'ona.
37 Abije mundu ojwajela divai nhyono mukitumba kigona, andatei nyenie divai nhyono jibakupachu kitumba chenie, divai jibakujitika, ni kitumba kipakupachuka.
38 Nambu ipaligwa divai nhyono kujela munhuku nnyono.
39 Abije mundu ojwapala kunywe divai nhyono kuboka pa kunywe ng'ona. Nambu alenga, 'Ng'ona jela nga chwapi muno.' "

6

Konya nhwalo gwa Lichoba lya Kupomolela
(Matayo 12:1-8; Maluko 2:23-28)

1 Yesu akiba akapeta mumigonda ja ngano Lichoba li Kupomolela. Akinapunji bakwe ngabatumbu kupanyila miejo ja ngano, ngabakonyanga kwa maboko, nu kulyeganga.
2 Gange Mafalisayo ngagakonya, "Mboni ntendanga ilebe yangapaligwa Mumalagilo Lichoba li Kupomolela?"
3 Yesu ngabajanga, "Bo, nchomangitije patenda Daudi nakajakwe kingobu apabakiba na njala?
4 Daudi ngajingi unyumba ja Nnoongo, ngatola mikate ejibekigwe lilumbo kwa Nnoongo, ngalye na kapeganga akajakwe. Ipaligweje mundu kulyee mikate jenie nambu akakung'i tu."
5 Na Yesu ngajomo kulenga, "Mwana jwa Mundu akweti uwecho ata Lichoba li Kupomolela."

Mundu ojwapolite luboko
(Matayo 12:9-14; Maluko 3:1-6)

6 Lichoba lenge lya Kupomolela, Yesu ngajenda kunyumba ji kugongalela ngabola. Kwenio akiba mundu ojwapolite luboko lwalelo.
7 Akaboli bange ba Malagilo na Mafalisayo ngabapala pala lilemwa li kuntakiana Yesu, ngabannendela bammone akalamie mundu lichoba li Kupomolela.

8 Nambu Yesu ngamanya mawacho gabe,
ngannengela jwajo ojwapolite luboko,
"Nnyinuke, nhwike nnongi jango." Mundu
jola ngajenda kujema penia.
9 Yesu ngabalengela, "Na nkonyanga,
bo, Malagilo gito gutulenge kutenda
nike Lichoba li Kupomolela? Kutenda
kilebe chambone andaje kutenda kilebe
changambone? Kunkombo mundu andaje
kunkoma?"
10 Ngabalolekea boa, Yesu ngalenga,
"Ntondabeya luboko lwinu." Na jwenio
ngatenda nyenie na luboko lwakwe ngu-
lulama.
11 Nambu angweto ngabachimwa muno,
ngababeka machabuli gukuntende Yesu
mabaja.

Yesu apambula achandundame komi na abena
(Matayo 10:1-4; Maluko 3:13-19)

12 Kingobu chenie Yesu ngajenda kukito-
mbi kugongalela, ngakelukia kwenio kelu
ndaa kunng'ongale Nnoongo.
13 Kindabi jaakwe ngabakemanga aki-
napunji bakwe, kati jabe ngabapambula
komi na abena ngabatinanga liina achan-
dundame,
14 Simoni ngantina liina Petulo na nnuna
gwakwe Andulea na Yakobo na Yohana na
Filipo na Batolomayo,
15 Matayo na Tomasi na Yakobo mwana
jwa Alufayo na Simoni ojwamanyikana
kube nkola kilambo,
16 Yuda mwana jwa Yakobo na Yuda
Isikalioti ojwa anng'aluka Yesu.

Yesu babola bandu na kalamianga
(Matayo 4:23-25)

17 Yesu apauluka pikitombi pamwe
na achandundame, ngajema pukongolou
nkengeni nkolongwa gwa bandu pamwe
na akinapunji bakwe bakiba penia. Nken-
geni nkolongwa gwa bandu ukiba penia
kuboke kuilambo yoa ya Kuyudea na
Kuyelusalemu na kuboke kuilambo ya Tilo
na Kusidoni,
18 ngabaika kumpenakia Yesu nu ku-
lamiigwa itamwe yabe. Angweto abalaga
ni michepela ngabaika kuboigwa.
19 Bandu boa ngabapala kunkunyula,
makakala ngagammoka na kalamianga
boa.

Mbaya nu kulaga
(Matayo 5:1-12)

20 Yesu ngabatendebuki akinapunji
bakwe, ngalenga,
"Mbaya mangweto mammi mahocho,
Kingwana cha Nnoongo nga chinu!
21 Mbaya mangweto mammi na njala ngoe,
magambu mmakujukuta!
Mbaya mangweto manhwechuka ngoe,
mpakuwekanga!"
22 "Mbaya mangweto apabanchimwa
bandu, nu kunkana nu kuntukana nu
kunkachapianga kwa magambu ga Mwana
jwa Mundu!
23 Nhwalalange mwojo nu kuina, gambu
bammeki lilumbo likolongwa kumbengu.
Akaokomundu batendanga uyo akalondoli
ba Nnoongo."
24 "Nambu mpakulaga mangweto mammi
nuloi ngoe gambu,
kingobu chinu chu kuala mojo kipetite!
25 Mpakulaga mannyukutanga ngoe,
mannyoanga njala!
Mpakulaga maunhwekanga ngoe,
mpakuechukanga machoba genia!"
26 "Mpakulaga mangweto mmoa baban-
numbali bandu, akaoko mundu batenda
uyo kwa akalondoli buwangi."

Kapalanga akangondwa
(Matayo 5:38-48; 7:12a)

27 "Nambu nannenge mangweto maum-
benakia, mapale akangondwa binu, ma-
tendelange gambone abanchimwanga,
28 malumikange upeele abammeka
nhwilo na magongalelange abantende-
langa mabaja.
29 Anda mundu amputite lijego limwe
mantendebukie lenge. Anda mundu am-
pokite likoti linu, mannekele na nkogo
gwinu.
30 Mampe mundu jwajote jola ojwan-
nyopa kilebe na anda mundu ampokite
kilebe chinu, makannengeje umuikie.
31 Matendelange bandu ajingi andi mwe
gamagapala bantendele mangweto."
32 "Anda mapailinge bandu abam-
palanga mangweto tu, bo, mpata lilumbo
nike? Magambu bina malemwa bapalanga
abapala!
33 Anda matendelinge gambone aban-
tendelanga gambone mangweto, mpata
lilumbo nike? Gambu bina malemwa
batenda uyo.
34 Anda makopelanga baba tu buhy-
obalela kunnepa, bo, mpata lilumbo nike?
Gambu bina malemwa bakopelana bene
akangweto jika, kupala babukiange andi
ucho.
35 Nambu! Gambu mangweto ma-
palange akangondwa binu na katende-
langa gambone, makopelange panga hy-
obalela kunnepanga na lilumbo linu mal-
iba likolongwa na mangweto mamma-
ganga ingota ya Nnoongo ojwabi kunani.
Kwa magambu jwenio jwambone kwa
banga lumbo na akabaja.
36 Mmegange na kia anda Awabinu
pababi na kia."

Kahukumu bange
(Matayo 7:1-5)

37 “Makahukumuje ajinu bandu na
Nnoongo ahukumulangaje, makakoleeje
bange na mangweto bankoleeje,
malekekeange bange na Nnoongo man-
nekekea.
38 Mapegange bange na Nnoongo
mampa. Elo, mampatangage nukutwele
kipemo, nukupolota mukuboko ginu choa
chunhwotwi kamula, kwa magambu
kipemo echimapemelanga bange ngucho
echapakumpeme Nnoongo.”
39 Yesu ngabalandanakia kulenga,
“Jwangalola kuotoje kuntandaya jwan-
galola nnyakwe, anda atei yenie, boa
mabatumbukila mulibomba.
40 Napunji kapetaje aboli bakwe, nambu
kila napunji anda ajomwile maboulo
gakwe aba andi aboli bakwe.
41 “Mbona milibona lipandi elibi mulio
lya nnunagwinu nambu kulibonaje lipala-
mandi elibi muliolinu mmene?
42 Nhwotobo kunnenge nnuna gwinu,
‘Nnyeme nammoye lipandi mulio linu,’
nambu kulolaje lipalamandi elibi mulio
linu? Mikitenda mambone mwe! Mmoye
oti lipalamandi elibi mulio linu na penia
manhwotola kulola kipola kuboya lipandi
elibi mulio lya nnuna gwinu.

Nkongo umanyikana kwa ngokwa yakwe
(Matayo 7:16-20; 12:33-35)

43 “Nkongo gwambone kupambikaje
ngokwa yanga mbone na nkongo mmaja
kupambikaje ngokwa yambone.
44 Kila nkongo umanyika kwa ngokwa
eipambika. Bandu kutongoje mandombi
munchonda na uyo bandu kutongolaje
ngokwa ikemigwa zabibu mumikongo ja
miba.
45 Mundu jwambone apiya agabi gam-
bone kuboka mumwojo gwakwe, na
mundu mmaja apiya mabaja kuboka
mumwojo gwakwe. Gambu kano jilongela
agatwelile mumwojo gwa mundu.

Akachengi abena
(Matayo 7:24-27)

46 “Mboni ungemanga ‘Angwana,
Angwana,’ na kongo kutendangaje
ganannengelanga?
47 Mundu jwa jwoa ojwaika kwango
nenga kupenikia malobe gango nukuga
agabala jwenio abi,
48 andi mundu ojwachengite nyumba
jakwe ngaemba pae na kubeka kijemo
panani piliganga. Lukemba ngulutwelela
nukunga nyumba jakwe jigwije gambu
achengiti gwicho.
49 Nambu jwajwoa ojwajoine malobe
gango nukuagabaje jwenio alandana
na mundu ojwachengite nyumba jakwe
panga kijemo. Lukemba apulu twelela
mache ngagakunga nyumba jenie ngijigwe
nu kubomoka, nuluindo lwakwe lukiba
lukolongwa!”

7

Yesu annamia mmanda jwa Kilongoi jwa nnenda jwa Loma
(Matayo 8:5-13)

1 Yesu apajomola kabola bandu goa,
ngajenda kukilambo cha Kukafalanaumu.
2 Kwenio akiba kilongoi jwa akalenda ba
Loma jwenio akiba na mmanda jwakwe
ojwampaile muno, mmanda jwenio ak-
iba ntamwe lola. 3 Kingobu kilongoi
jwenio apajoa nhwalo gwa Yesu ngaba-
tuma akananhota bange Akayahudi bajen-
dange kunnyopa aike kunnamia mmanda
jwakwe.
4 Bandu benia ngabaika kwa Yesu,
ngabampembela muno, kulenga, “Mundu
ojo jwambone apaligwa muntendele aga-
pala.
5 Bapala bandu bito, putuchenga
nyumba ji kugongalela jwenio ngatujan-
gata muno.”
6 Yenie Yesu ngajenda pamwe nabo.
Akiba kutaalije na nyumba, kingobu kilon-
goi pabakinga akaganjamundu bannenge
Yesu, “Angwana, mikikichumbuyaje,
mbaligweje mwe nnyingi unyumba jango.
7 Uyo mbemalije ne kube nambone
kwinu. Nambu nnonge lilobe tu mpakachi
jwango malama.
8 Ne uyo namundu nambi pae ji ki-
nala cha akakolongwa, ngweti manjolinjoli
pae jango anda nunhwamuliche jumwe,
‘Nnyende!’ Jwenio kujenda. Najonge,
‘Nhwike!’ Jwenio kuika, anda nunhwa-
muliche mpakachi jwango, ‘Nkamu kilebe
chenje!’ Jwenio kamula.”
9 Yesu apajoa genia, ngaomongwa, nga-
batendebukila bandu ajingi abankengama,
ngalenga, “Nanibonaje imani ngolongwa
andi eje, Kuisilaeli!”
10 Akabanda apababujanga kachabe aki-
longoi ngabankole mpakachi jola alamite.

Yesu anhyoya mwana jwa nanhwele

11 Kuboka penia Yesu ngajenda kuk-
ilambo chimwe echikikemigwa Naini,
pamwe na akinapunji bakwe na nkengeni
gwa bandu.
12 Apababandakila kuika panniango gwa
kilambo ngabapiti bandu bapotwi li-
jenecha lya kakombo jumwe mwana jwa
jiika jwa nanhwele. Bandu ajingi ba kil-
ambo chene bakibanga pamwe na amama
benia.
13 Kingobu Angwana pabammona
munkege jwenio, mwojo gwakwe
ngutwele kia, ngannenge, “Makagutaje.”

14 Penia Yesu ngaegele nu kulikunyula
lijenecha na abapotolinge ngabajemanga,
Yesu ngalenga, "Kakombo! Nannenge,
nnyimuke!"
15 Mundu jwenio ojwawile ngajinuka
ngatumbu kulongela, Yesu ngankamuya
kwa amamundu.
16 Bandu boa ngababe nambwele nga-
bannumba Nnoongo, kulenga, "Nnon-
doli nkolongwa jwa Nnoongo apiti kati
jito. Nnoongo aike kakombolanga bandu
bakwe."
17 Minhalo ja Yesu ngijijoanika mukil-
ambo choa cha Yudea na kuilambo eiban-
dakile.

Akapakachi kuboka kwa Yohana Mmatichi
(Matayo 11:2-19)

18 Kingobu akinapunji ba Yohana apa-
bannengela minhalo jenie joa. Ngabake-
manga akinapunji akabele kati jabe,
19 na ngabakinga ka Angwana
bakakonye, "Mwenga nga jwajo
ojwalengigwa atenda kuika, andaje
tupaligwa tunnende jonge?"
20 Kingobu angweto apabaika kwa Yesu,
ngabalenga, "Yohana Mmatichi atukingite
kwinu tunkonyekeye, 'Mwenga nga jwajo
ojwalengigwa atenda kuika, andaje tu-
paligwa tunnende jonge?' "
21 Kingobucho, Yesu akiba bakalamianga
bandu ajingi abapotekigwa ni itamwe ni
michepela mibaja kabekanga bangalola
ajingi balole.
22 Yesu ngabajanga, "Mmujange, makan-
nengelange Yohana agamagabweni nu ku-
gajoa, bangalola kulola, nangwaba ku-
jenda, bina maloi bajegwike, bangajoa ku-
joanga abawile kuyoka. Akahocho katan-
gachilanga Nhwalo Gwambone.
23 Mbaya mundu jwajo jwangabe na
mbwele nane!"
24 Kubokapa akapakachi ba Yohana ku-
jabula, Yesu ngatumbu kalengela bandu
ajingi nhwalo gwa Yohana, "Pamajen-
danga kupongoti kummona Yohana mahy-
obalela kummona mundu nike? Andaje
nnyeilinga kilibona linyai elipoge mboga?
25 Lele nnyela kulola nike? Nnyela
kunnola mundu ojwakwindite ngobo in-
akualala? Bandu abakwindanga andi yene
kutama kukikikonja, batamanga muma-
jumba gi kingwana!
26 Unengelange nnyela kummona
meneke? Nnondoli? Eluwe, kweli Yohana
akiba kupeta nnondoli.
27 Jwenio nga ojwalengigwa Muma-
jandiko ga Chwapi. 'Nnoongo alenga,
mbakunkinga mmanda jwango, annon-
golele nu kumpanganakia ndela jinu.' "
28 Yesu ngajonjakea, "Nannengelanga
Yohana nga nkolongwa muno kupeta
mundu jwajwoa ojwatamite padunia pano
nambu ojwabi nchokochoko mukingwana
cha Nnoongo nga nkolongwa muno kupeta
Yohana."
29 Bandu boa pabannyoa jwenio, muno
akatocha kodi ngubulumba gwambone
gwa Nnoongo, benia nga abajeketela ku-
batichigwa na Yohana.
30 Nambu Mafalisayo na Akaboli ba
Malagilo ga Musa ngabakananga kun-
nyali Nnoongo na yene ngabakananga ku-
batichigwa na Yohana.
31 Yesu ngajendekea kulongela, "Ngoe
nannandanakia na bandu ba bangoe? Ba-
landine na nike?
32 Benia babi andi ingota itamangite
pachoko. Kikuta chimwe kukilenge
chenge, 'Tunhwonalinge ng'oma ja mpa-
pala gukutolana, nambu nhwinangitije!
Tujembite minhambo jukokaleka nambu
nng'utangitije!'
33 Yohana Mmatichi ngaika akiba
kupunga na anywije divai na mangweto
ngamannenga, 'Akweti nchepela!'
34 Mwana jwa Mundu aike atendakulyee
na kunywee na mangweto ngannenganga,
'Mannolekeange ojo kupojoka nu kulo-
bela, nng'anja gwa akatocha kodi na bina
mabaja!'
35 Mwojo gwambone gwa Nnoongo
ubonakine kube kweli kwa bandu boa
abajeketile."

Yesu kachakwe Simoni Mfalisayo

36 Mfalisayo jumwe ngankoka Yesu ku-
lyee chakulya kachakwe, na Yesu ngajingi
kachakwe Mfalisayo jwenio, ngatama ku-
lyee.
37 Kukilambo chenie akiba munkege
ojwakiba na mabaja. Apajoa Yesu atenda
kulye kwa Mfalisayo, ngatola chupa cha
alabasta. Chimauta ginakunungila, gabei
ngolongwa muno.
38 Ngajema papipi pa makongono ga
Yesu, apeta kuguta na akanhwolokea man-
jochi mumakongono ga Yesu. Nukuungula
makongono ga Yesu kwa nywili yakwe
yu umutwe, ngannamba nu kumbakaya
mauta genia.
39 Kingobu Mfalisayo apagabona genia,
ngaacha kumojo gwakwe, "Mundu ojo ak-
abi nnondoli kweli kabi amanyi munkege
ojo pabile na kabi amanyi ubaja gwabi-
nago!"
40 Yesu ngalongela nukulenga, "Simoni,
ngweti kilebe chu kunnengela." Simoni
ngannengela,
"Elo, Aboli unengele."
41 Penia pakiba na bandu akabele
abankopite uloi, Yesu ngatumbula,

“Jumwe ngankopa uloi tela na nchala gwa myei makomi mabena. Na jonge tela na myei mibena.
42 Akibaje kati jabe ojwaotwi kunnepa jwenio, yene jwenio ngabalekekeanga boa akabele. Meneke kati ja akabele benia abapakapala muno Angwana?”
43 Simoni ngajanga, “Kweli, jwajo ojwalekekeigwe ligambo likolongwa muno nga ojwabakapala muno Angwana benia.”
Yesu ngalenga, “Tela.”
44 Penia Yesu ngatendabuka kwa munkege nukunnenge Simoni, “Mamweni munkege jonjo? Ngaika pachinu pano, mambije mache gukuya makongono gango, nambu jonjo anyeliye makongono gango kwa manjochi gakwe nukunhwungula kwa nywili yakwe.
45 Mwenga umbokije kwa kunamba nambu munkege jonjo akotwikije kunamba makongono gango tangu naikila.
46 Mwenga umbakiije mauta umutwe jango, nambu munkege anyitile mauta gina kunungila mumakongono gango.
47 Nannengelanga, munkege ojo alekekigwe mabaja gakwe nduu. Mammona ambala muno. Jwajwoa ojwalekekigwa kachoko, alaya kupala kachoko.”
48 Penia Yesu ngannengela munkege, “Mabaja ginu galekekigwe.”
49 Bange abatamite pamecha ngabatumbu konyana benekangweto, “Jwenio mene mpaka aoto kulekekea mabaja?”
50 Nambu Yesu ngannengela munkege jola, “Imani jinu inkombwile, nnyabu kwa tengela.”

8

Akikege abalongwaninge na Yesu
1 Chenge kingobu Yesu ngapete kunnyini na kuijiji akatangacha Nhwalo Gwambone gwa Kingwana cha Nnoongo. Akinapunji komi na abele ngabalongwana pamwe.
2 Na akikege bange Yesu ababoyanga michepela mibaja na kalamianga itamwe, ngalongwana nabo. Benia nga Maliamu, ojwakemigwa Magidalena, jwenio ngaboigwa michepela saba,
3 Yoana ahana ba Kuza, nkolongwa jwa maakama ga Nngwana Helode, Suzana na bange ajingi. Akikege benia bakiba bakapanga ilebe yabe kummegele Yesu na akinapunji bakwe.

Kulandanakia kwa mpandi
(Matayo 13:1-9; Maluko 4:1-9)
4 Bandu ngubunhwikalila Yesu kuboka kila kilambo, ngube nkengeni nkolongwa, Yesu ngabalenge kulandanakia kongo,
5 “Mpandi ngajenda kumicha mbeju yakwe. Apamicha mbeju, yenge ngitola pandela na akapeta ndela ngabalebatanga na ijuni yu kunani ngionyola.
6 Yenge ngitola pamaganga na kuboka pa kumalika ngijoma kukupelelwa mache.
7 Yenge ngitola panakati ja miba, mikongo ja miba apimalika ngiibilikia.
8 Yenge ngitola pulutope lwambone, ngimalika nukupambika mbonje mia.”
Yesu ngalenga, “Juna machikilo ajoe!”

Magambu ga kubola kwa kulandanakia
(Matayo 13:10-17; Maluko 4:10-12)
9 Akinapunji bakwe ngabankonya Yesu kulandanakia kongo mana gakwe nike,
10 Yesu ngajanga, “Mangwetomwe nkweti upeele gu kumanya chili ji kingwana cha Nnoongo. Bange kalengela kukulandanikia, mabalolanga nambu bibonaje nu kupenakia nambu bamanyaje.

Yesu alongela kipola kulandanakia kwa mpandi
(Matayo 13:18-23; Maluko 4:13-20)
11 “Ganga nga mana ga kulandanakia, mbeju nga lilobe lya Nnoongo.
12 Mbeju eitoi pandela ilaya bandu abajoa lilobe lyenie, nambu Mmaja kuika kuliboya mumyojo jabe ibe bakaaminije na bakakomboligwaje.
13 Mbeju eitoi pamaganga ilaya bandu abajoa lilobe lyenie nu kulipokela kwa kuala mojo. Nambu kujendekeje ukola nkati jabe, kuliamini kukingobu tu nambu magambu bakwetingitije mikega nkati jabe apakiika kingobu cha kulondoligwa, kuchipula.
14 Mbeju eitoi pimikongo ja miba ilaya bandu abajoa lilobe lyenie, nambu kubanigwa na mbwele nu uloi nu kupala kukikonja, kuhyobale kwabe kujendekeje.
15 Mbeju eitoi pulutope lwambone ilaya bandu abalijoanga lilobe lyenie ngibilikamula kwa mwojo gwambone na gwa kuaminika. Angweto kuimbalila mpaka kupambika ngokwa.

Lumuli oluekeligwe lidebe
(Maluko 4:21-25)
16 “Bandu kupambaje lumuli nukuekelela lidebe andaje kulubeka nhwina mwa kindanda. Nambu kulubeka panani putala kupala bandu apabakujingila unyumba balolange ndaa.
17 “Chachoa chela chikiigwe kiba kubonekana pukongolou, na chachoa chela echikiekaligwe kiba kubonekana nu kupiigwa pukongolou.
18 “Mmegange maha apampenakianga, magambu mundu juna kilebe majonjekeigwa, nambu jwanga kola kilebe, na cha chache kichoko cha kweti kipakutoligwa.”

Amamundu Yesu ni inung'una yakwe
(Matayo 12:46-50; Maluko 3:31-35)

19 Penia amamundu na inung'una yakwe ngabanhwikili Yesu, nambu baotolingije kunhwegelela magambu bandu bakiba ndu.

20 Mundu jumwe ngannenge Yesu, "Amabinu na inuna inu bajemite panja, bapalanga bammone."

21 Nambu Yesu ngabalenge bandu boa, "Amabango na inuna yango nga ababilijoa lilobe lya Nnoongo nukuliagabala."

Yesu akiamulicha kimbonga kikotoke
(Matayo 8:23-27; Maluko 4:35-41)

22 Lichoba limwe, Yesu ngaobake muntumbwi pamwe na akinapunji bakwe ngabalengela, "Tujomboke tujende kwiye ji lilaba." Penia ngabatumbu mwanja.

23 Apabakiba undela Yesu ngabe lugono. Kingobutu upepo nkolongwa ngutumbu kuguguma, mache ngagatumbu kujingila nkati ja ntumbwi, boa ngababeganga mukulola.

24 Akinapunji ngabannyendela Yesu, ngabannyimuya ngabalenga, "Anahota, Anahota! Tutenda kuwe!"

Yesu ngajimuka ngauamulicha upepo na mawimbi ga mache ngagakotoka, ngukube jee.

25 Kibokachapenia Yesu ngabalengela akinapunji bakwe, "Imani jinu jibiko?"

Nambu angweto ngabaomongwa nu kujogopa ngabalenga, "Ojo mundu nii? Awamulicha upepo na mawimbi gatenda nnyoa?"

Yesu ajibenga michepela mibaja
(Matayo 8:28-34; Maluko 5:1-20)

26 Yesu na akinapunji bakwe ngabajendekea na mwanja gwabe, ngabaikanga kumbwani ku kilambo cha Kugelasi echikibendikine na kilambo cha Ku Galilaya, kwiye ja lilaba likolongwa.

27 Yesu apauluka kumbwani, ngakongana na mundu jumwe ojwabokela kunnyini juna nchepela. Kwa mangobu ndu mundu jwenio akiba akwinditije ngobo, akiba kutamaje kachakwe, nambu atama kulikabuli.

28 Apammona Yesu, ngaguta kulilobe likolongwa, ngakileke pae nnongi ja Yesu nukulenga, "Mwe ma Yesu ma Mwana ba Nnoongo Nkolongwa! Mpala nii kwango? Nannyopa makambotekaje!"

29 Alenga genia magambu Yesu auwamulicha nchepela gwenio gummoke mundu jwenio. Kila kingobu ngugunng'wia, nu kuyenie bandu ngabannyigilila unyumba na maboko gakwe na makongono gakwe ngabantaba mitondolo na pingu, nambu ngaotola kueketa mitondolo na pingu na nchepela ngumutuya jwenio mpaka kupongoti.

30 Yesu ngankonya, "Lina linu mabeneke?" Jwombe ngajanga, "Lina lyango na 'Lityala.' " Kwa magambu michepela mijingi jakiba jinhwikalile.

31 Michepela jenie ngijinnyopa Yesu akajipelekaje kulibomba lya kumambi.

32 Paali penia pakiba na kipenga kikolongwa cha magolobe gatela kulye kukitombi. Penia michepela ngijinnyopa Yesu balekange jijingi kamagolobe, Yesu ngajeketela jijingi kamagolobe.

33 Michepela ngijimmoka mundu jwenio ngijijingi mumagolobe. Kipenga choa cha magolobe ngikielela kuwelelo ngikijingi mulilaba ngagawe mumache.

34 Akachungi apabalola goa agapitile, ngababutukanga ngabajenda kalengela bandu nhwalo gwenio kunnyini na kumigonda.

35 Bandu ngabaikanga kulola agapitile, ngabannyendelela Yesu, ngabammonanga mundu ojujimmokite michepela atamite papipi na Yesu, akwindite ngobo, abi na malango gakwe, ngabajogopanga.

36 Bandu ababikibweni kile chenie ngabalenge bandu bange nhwalo gu kulama kwa mundu jwenio.

37 Bandu boa bikilambo cha Kugelasi ngababeganga na mbwele muno. Kuyenie ngabannyopa Yesu aboke kilambo chenie. Kuyenie Yesu ngaobakela muntumbwi, ngajabula.

38 Mundu jola ojwaboigwe michepela ngannyopa Yesu, "Nanenga mbala kulongwana na mwenga."

Nambu Yesu annyeketije, ngannengela,

39 "Mmuje kachinu makalanduli goa Nnoongo agantendile."

Bai mundu jola ngajabula ngapeta kutangacha kila paali kukilambo chenie ilebe yoa Yesu eyantendile.

Biti Yailo na munkege jumwe ojwakunywile ngobo ja Yesu
(Matayo 9:18-26; Maluko 5:21-43)

40 Yesu apabuja kingonu chenge cha lilaba, bandu ngabampokelanga, magambu boa bakiba bakannendaga.

41 Penia ngaika mundu ojwakemigwa Yailo, kilongoi jwa nyumba ji kugongalela. Ngakilikitila mumakongono ga Yesu, ngannyopa ajabule kachakwe kilongoi jwenio,

42 magambu mwana jwakwe munkege akiba jwenio tu, ojwakiba na yaka komi na ibele, akiba ntamwe lola.

Yesu apakiba akajabula, bandu ngabanhwegelela kila kingonu.

43 Kati jabe pakiba na munkege jumwe ojwakiba ntamwe ncholo kwa yaka komi nibena, akiba ajomwile ilebe yakwe yoa

eyakweti kwa akaganga, akibaje mundu ojwaotwile kunnamia.
44 Munkege jwenio ngankengama Yesu unyuma, ngakunyula lubiniko lwa ngobo jakwe. Upo ngalama kitamwe chakwe cha ncholo.
45 Yesu ngakonya, “Bene abangunywile?”
Boa ngabalenga abije mundu ojwankunywile, Petulo ngalenga, “Angwana, bandu ajingi bantindilinge nu kunhwegelela.”
46 Nambu Yesu ngalenga, “Abile mundu jwangunywile, gambu nikibweni makakala gandekumoka.”
47 Munkege jola apalola aotwije kukiia, ngakilaya kongo akalendema kukujogopa, ngakigwia nnongi ja Yesu. Penia nnongi ja boa, ngannandulila Yesu magambu gukunkunyula na apaotwile kulama kingobucho.
48 Yesu ngannengela, “Manango, imani jinu jinnamiye. Nnyabula kwa tengela.”
49 Yesu apakiba tango akalongela, ngaika mundu jumwe kuboka kachakwe Yailo, kilongoi jwa kitebe chukunng'ongalela Nnoongo. Ngannengela, “Mwana jwinu awile, makachumbuyaje Abouli.”
50 Nambu Yesu apajoa genia ngannenge Yailo, “Makajogopaje, nhwamina tu, jwenio malamage.”
51 Yesu apaika kachakwe Yailo, annengije mundu kujingi unyumba pamwe nabo, nambu Petulo na Yohana na Yakobo na achikibelei mundu ba kamwali jwenio.
52 Bandu boa bakibanga bakaguta nu ukokaleka kwa magambu gwa mwana. Nambu Yesu ngabalenge, “Makagutangaje, magambu mwana ajomwikije, abi lugono tu!”
53 Boa ngabanhwekanga kwa magambu bamanyangite kutenda mwana ajomwike.
54 Nambu Yesu ngankamu luboko ngannengela, “Manango nnyimuke!”
55 Bwomi gwakwe ngubuja, kingobucho ngajimuka, Yesu ngabalengela bampe chakulya.
56 Achikibelei ba mwana ngabaomongwa muno, nambu Yesu ngabalengela bakannengeje mundu jwajoa jola genia agatendigwe.

9

Yesu bakinga akinapunji komi na abele
(Matayo 10:5-15; Maluko 6:7-13)

1 Yesu ngabakemanga akinapunji bakwe komi na abena, ngabapeganga uwecho ni kinala chu kujibenga michepela na kalamianga akatamwe.
2 Kibokachapenia ngabakinga bajendange kutangacha Kingwana cha Nnoongo na kalamia akatamwe,
3 ngabalengela, “Apannyendanga mwanja makapotoje kilebe, mumwanja gwinu, makapotoje nkungucho andaje nkoba andaje chakulya andaje uloi andaje makoti mikogo mibena.
4 Nyumba jajoa jabapakumpokela ntamanga mwenio mpaka apampakuboka kilambo chenie.
5 Bandu anda bakanite kumpokela mangweto, mmokange pikilambo chenie na mpyatanga litukunda mumakongono ginu, kupala kuchalakicha kwabe.”
6 Akinapunji ngabatumbulanga mwanja kupetela kuijiji yoa, ngabatangacha Nhwalo Gwambone na kalamianga bandu kila paali.

Kuoya malango kwa Helode
(Matayo 14:1-12; Maluko 6:14-29)

7 Kingobu Helode, kilongoi jwa Galilaya, kujoa nhwalo gwa ilebe yoa eitendigwe, ngabe na mbwele, magambu bandu bange balenga, Yohana Mmatichi ate kuyoka.
8 Bange ngabalenga, Eliya apitile na bange ngabalengela jumwe kati ja akalondoli ba lolo ate kuyoka.
9 Helode ngalenga, “Mutwe gwa Yohana ngununhweketa, nambu jonjo meneke jwanyoa nhwalo gwakwe?” Ngapala muno kummona Yesu.

Yesu aupe chakulya nkengeni nkolongwa
(Matayo 14:13-21; Maluko 6:30-44; Yohana 6:1-14)

10 Achandundame ngababujanga ngabannengela Yesu goa agabakamulinge. Yesu ngabatolanga, ngabajenda jikajabe kunnyini ku Betisaida.
11 Nambu bandu pabamanyanga kwajabwile, ngabankengamanga. Yesu ngabapokelanga, ngabalengela nhwalo gwa Kingwana cha Nnoongo, ngabalamianga abapailinga kulamiigwa.
12 Lichoba apalyatumbula kutipika, akinapunji komi na abele ngabannyendelela Yesu, nukunnengela, “Matabukange bandu na kaleka bajendange kuijiji ya papipi bakapatange chakulya na pakugoloka, magambu pamba apatubile papongoti.”
13 Nambu Yesu ngabalengela, “Mapagange mangweto mwenga chakulya.”
Ngabajanga, “Tukwetije kilebe nambu mikate nhwano tu na yamaki ibele tu. Pangaje tujende takaemele ilyo ya bandu boa bamba?”
14 Bakibanga penia akinalome elufu nhwano.
Yesu ngabalengela akinapunji bakwe, “Malengelange bandu batamange ikuta ya makomi nhwano, makomi nhwano.”
15 Kuboka pa akinapunji kutendanga yeniela,

16 Yesu ngatola mikate nhwano na yamaki ibele, ngalola kunani kumbengu,
ngannumba Nnoongo, ngametula mikate
na ngatopolana yamaki ngabapeganga akinapunji bakwe babaganakie bandu.
17 Bandu boa ngabalye nu kujukuta, ngabalokotanga makombo ga ilyo ngabatweleyanga ikapo komi na ibele.

Petulo annyekete kube Kilisto Nkomboi ojwa pambuligwe na Nnoongo
(Matayo 16:13-19; Maluko 8:27-29)

18 Lichoba limwe, Yesu akiba kugongalela jika jakwe, akinapunji bakwe
ngabankengama. Ngabakonyanga, "Bo,
bandu balenganga nenga na beneke?"
19 Ngabannyanga, "Bange balenganga
mwenga nga Yohana Mmatichi na bange
Eliya, bange jumwe jwa akalondoli ba lolo
ba Nnoongo jwombe ayokite."
20 Penia ngabakonyanga, "Mangwetomwe bo, nnenga ne nabeneke?"
Petulo ngajanga, "Mwe nga Kilisto
ojwalagiligwe, ojwapambuligwe na
Nnoongo."

Yesu alongela nhwalo gwa kupotekigwa kwakwe na kuwe
(Matayo 16:20-28; Maluko 8:30-9:1)

21 Kiboka chapenia Yesu ngabakelebuya
akinapunji bakwe bakannengeje mundu
jwajoa nhwalo gwenio.
22 Ngalenga, "Mwana jwa Mundu
apaligwa kupotekigwe muno nukanigwa
na akinanhota na akakung'i akolo na
akaboli ba Malagilo ga Musa. Na
apangigwa ukomigwa, nambu lichoba lya
tatu mayoka."
23 Ngabalengela bandu boa, "Mundu
jwajoa anda apaile kungengama, apaligwa
akikane mwene na atole nchalaba gwakwe
kila lichoba na angengame.
24 Magambu mundu ojwapala kukombola bwomi gwakwe mwene mauoya,
nambu mundu ojwaoya bwomi gakwe
kwa magambu gango maukombola.
25 Mundu apata nike anda aipatite ilebe
yoa ya padunia kwa kukioya mwene?
Mbemele kibije!
26 Anda mundu amone oni nenga na
maboulo gango, uyo Mwana jwa Mundu
ammonela oni mundu jwenio mangobu
apapakuika ku kibumo chakwe na cha
Awawa na cha akapakachi ba chwapi ba
kumbengu.
27 Nannengelanga kweli, kutenda babi
bange pamba bawegangaje panga bikibone Kingwana cha Nnoongo."

Yesu agalambuka kumiyo
(Matayo 17:1-8; Maluko 9:2-8)

28 Ikiba lichoba lya nane kuboka pa
kulenga genia, Yesu ngabatolanga Petulo
na Yohana na Yakobo kunani ja kukitombi
kugongalela.
29 Apakiba akagongalela, kumiio kwabe
ngukugalambuka na ngobo yakwe ngibe
nhuu mbuu.
30 Kingobucho bandu akabele ngababe
bakalongela nakwe. Bakibanga Musa na
Eliya,
31 bapitilanga bakiba bina kibumo ngabalongelanga nhwalo gwa kiu chakwe
Yesu chikipa kupitila Kuyelusalemu.
32 Petulo na akajakwe bakibanga lugono, nambu ngabajimukanga ngabakibona kibumo cha Yesu na ngababona
bandu abele abakiba bajemangite pamwe.
33 Bandu bala pabakiba bakajabula,
Petulo ngannengela Yesu, "Anhota, ialile
bole twenga tube pamba! Matuchenga
iteba itatu, chimwe chinu, chimwe cha
Musa na chimwe cha Eliya." Kweli akiba
amanyije chalongela.
34 Petulo apakiba tango akalongela,
kingobucho liunde ngilipitila na kaekelela
ni kiwili chakwe, na liunde lyenie
apalyaekelela akinapunji bala ngabajogopanga muno.
35 Lilobe ngilijoanika kuboka muliunde
mola, "Jonjo nga Manango ojunampambwile, mampenakiange."
36 Kuboka pa lilobe ukotoka, Yesu
ngabonekana abi jikajakwe. Akinapunji
ngabatamanga nu kwa nhwalo gwenio, na
mangobu genia bannengije mundu jwajotijola minhalo jenie jibijibwenangite.

Yesu ajibenga michepela ejinnyingile kakombo jumwe
(Matayo 17:14-18; Maluko 9:14-27)

37 Malabo jakwe Yesu pamwe na akinapunji bakwe pabauluka kuitombi, nkengeni gwa bandu ngukongana na Yesu.
38 Mundu jumwe ngachobela pankenga
gwenio, "Aboli! Ndendakunnyopa,
munnolekeye manango kabe manango
jwa jika.
39 Michepela apajinhwikilila, kingobu tu
kuntenda achobele, na kummeka kiinduindu na liululu kumpita munkano, jijendekea kumpoteka muno, kunneka chokweje!
40 Nganajopanga akinapunji binu
buboyange, nambu baotolingije."
41 Yesu ngabalengela, "Mangweto mabandu banga imani! Ndama namangweto mpaka lii? Nanhwimbilila mpaka
lii? Mannetange mwano pamba?" Kiboka chapenia ngannengela mundu jola,
"Munnete mwana jwinu pamba."
42 Mangobu mwana jwenio panhwikilila
Yesu, nchepela gola ngugunng'wia pae na
kummeka mwana jola kiinduindu. Nambu

Yesu ngaukalapila nchepela gwenio, ngannamia mwana na kape awamundu.
43 Bandu boa ngabaomongwa na uwecho nkolongwa gwa Nnoongo.

Yesu alongela kabele nhwalo gwa kiu chakwe
(Matayo 17:22-23; Maluko 9:30-32)
Bandu bala pabakiba tango bakaomwanga minhalo joa echikitendigwe na Yesu, ngabalengela akinapunji bakwe,
44 "Makalibililangaje echinannengela! Mwana jwa Mundu ajenda kubekigwa mumaboko ga bandu."
45 Nambu akinapunji bamanyingitije mana ga kulenga kwenio. Nhwalo gwenio gwakate kuiigwa kwa akangweto ibe bakamanyangaje na bombe batela kujogopanga kunkonya nhwalo gwenio.

Beneke ababi ananhota?
(Matayo 18:1-5; Maluko 9:33-37)
46 Ngukupitila kijonga kati ja akinapunji bala nhwalo gwa meneke kati jabe ojwabi munanhota muno.
47 Yesu ngamanya mawacho agabawacha mumyojo jabe, penia ngantola mwana nchokochoko, ngammeka papipi jakwe,
48 na ngabalengela, "Mundu jwajotijola ojwampokela mwana andi jonjo ku liina lyango, amboke nenga na jwajotijola ojwamboke nenga, bapoke abandumite. Magambu jwajoa ojwabi nchokochoko kupeta boa kati jinu jwenio nga nkolongwa kupeta boa."

Mundu jwangankananga mangweto abi kingonu chinu
(Maluko 9:38-40)
49 Yohana ngalenga, "Ananhota, tumweni mundu jumwe akaboya michepela kwa liina linu natwenga ngutujiga kunkanakia kwa magambu jwombe akibaje munkenga gwito."
50 Nambu Yesu ngannengela, "Makankanakiaje magambu mundu jwangankananga mangweto abi kingonu chinu."

Kilambo chimwe cha Akasamalia bakananga kumpokela Yesu
51 Kingobu apakibandikila cha Yesu kutoligwa kujenda kumbengu, ngajenda Kuyelusalemu.
52 Ngabatuma akapakachi balongolelange, bombe ngabajenda ngabajingilanga kukijiji chimwe cha ku Samalia bampanganile kila kilebe.
53 Nambu bandu ba kwenio bapalangitije kumpokela, kwa magambu ajenda Kuyelusalemu.
54 Bai akinapunji bakwe kina Yohana na Yakobo pabagabona genia, ngabalenga, "Angwana mpala tukeme mwoto uwike kuboka kumbengu gwatiniyange?"
55 Yesu ngabatendebukia, ngabakalapilanga. Majandiko gange gajonjakie, ngalenga, "Mmanyangiteje nkweti mojo gani, magambu Mwana jwa Mundu aikila ukoma banduje, nambu kakombola."
56 Kibokachapenia Yesu na akinapunji bakwe ngabajenda kukijiji chenge.

Abapaligwa kube akinapunji ba Yesu
(Matayo 8:19-22)
57 Pabakiba bakajendaga undela, mundu jumwe ngannengela Yesu, "Mbakunkengama kila kumpakujenda."
58 Yesu ngalenga, "Mabwea gakweti nduka ni ijuni yu kunani ikweti uhui, nambu Mwana jwa Mundu akwetije paali pu kubeka mutwe gwakwe."
59 Ngannengela mundu jonge, "Ungengame."
Nambu jwombe ngalenga, "Angwana, nanji uneke nyende oti nakachike awabango."
60 Yesu ngajanga, "Milekange mitui ichike mitui mijakwe. Mwenga nnyende makatangache Kingwana cha Nnoongo."
61 Na mundu jonge ngannengela, "Ananhota manankengamage, nambu unyeketele nakatabuke bandu ababi kachango."
62 Yesu ngannengela, "Jwajoti ojwakamu lijembe kulema na kongo kulola unyuma kupaligwaje ku Kingwana cha Nnoongo."

10

Yesu bakinga akinapunji makomi saba na ibena
1 Kuboka pa genia Angwana ngabachagu bange makomi saba na mabele, ngabatuma akabele abele, bannongolele ku kila kijiji na paali apapala kujenda.
2 Ngabalengelanga, "Mauno nga majingi nambu akauni akachoko. Nnyopange kwa akola nng'onda bakinge akauni munng'onda gwakwe.
3 Lele nnyendange! Nankinga mangweto andi mambelele apagajenda kati ja mamei.
4 Makapotoje mumwanja gwinu nhwuku guloi andaje nkoba ni ilatuje, makampataje mundu abali undela.
5 Anda nnyingilinge nyumba jajoa, ntumbula kulenga, 'Tengela jibe munyumba jenje!'
6 Anda mundu jwajipala tengela ampokilinge, nnyeketalange ntamange kwa jwenio, anda abije mundu ojwapakumpokelanga, tengela jinu jibakummuji mmene makangweto.

7 Ntamanga unyumba jenie na nniagange na nnywegange ibampeganga, gambu ojwakamu maengo apaligwa kulepigwa lipungu lyakwe. Makajendangaje kingobu nyumba jenje kingobu nyumba jaje.
8 Anda nhwikilinge pikilambo chochoa na bandu bampokelinge, nnyegange kila echibapa kubeka nnongi jinu,
9 nnamiange akatamwe pikilambo chenie na malengelange bandu, 'Kingwana cha Nnoongo kibandakile kwinu.'
10 Nambu anda nnyingilinge kukilambo chochotiche, changampokelanga, mmokange, pampetanga undela jabe nnenganga,
11 'Ata litukunda mumakongono gito li kilambo chinu tilipyata kwa magambu ginu. Nambu nkombokele, kutenda Kingwana cha Nnoongo kibandakile!'
12 Nannenge kweli, lichoba lya hukumu, Nnoongo malaya kia kwa bandu ba Kusodoma kupeta kukilambo chenie!

Ilambo yanga amini
(Matayo 11:20-24)

13 "Kulaga mwe! Kilambo chu Kukolasini, kulaga kilambo chu Kubetisaida! Gambu ikobo yanatenda kachinu ilaigwe kukilambo chu Kutilo na Kusidoni bandu bakwe kabi bakwindangite ngobo ya magunia nu kutama pamaliu kulaya balapite.
14 Ata nyeniela, lichoba lya hukumu mangwetumwenga mampatanga hukumu ngolongwa kupeta ja bandu ba Tilo na Sidoni.
15 Na mwenga, ma Kafalanaumu, bo, mikitondabeya mpaka kumbengu? Manhwuluigwa mpaka kumambi?"
16 Yesu ngabalengela akinapunji bakwe, "Ojwampenakianga mangweto, ambenakia nenga na ojwakana kumpokelanga mangweto, akana kumboke nenga. Na ojwakana kumboke nenga akana kapoke abandumite."

Kubuja kwa bandu makomi saba na mabele

17 Mwenakandae makomi saba na abele ngababujanga babilangite na tengela, ngabalenga, "Angwana, ata michepela jitujoine apatujibengita kwa liina linu."
18 Yesu ngabalengela, "Nginilibona Lichetani apilikiba likaagambuka andi njai kuboka kumbengu.
19 Mpenekiange, nampilangite kinala chu kulebata majoka na makalambwa, ni kinala chu kuibila makakala ga mmaja. Kibije echikipala kummengwa.
20 Nambu makaalalilangaje kwa magambu ja michepela jinnyoanga, nambu nhwalalilange kwa magambu maina ginu gaandikwe kumbengu."

Kualalila kwa Yesu
(Matayo 11:25-27; 13:16-17)

21 Kingobu chenie Yesu kongo atweli uwecho gwa Uhuke jwa Chwapi, ngalenga, "Nannumba mwe Mawawa, Mangwana bu kumbengu na padunia! Magambu ilebe yene maiite bandu bunuwecho na bina malango, ngamaekulila akinangota. Elo, Awawa yene nga pampaile.
22 "Awabango bangamwiye ilebe yoa. Abije ojwammanyi Mwana nambu Awawa, na abije ojwabamanyi Awawa nambu Mwana na jwajo ojwapai Mwana kunhwekulila."
23 Kibokachapenia Yesu ngabuja kwa akinapunji bakwe, ngabalengela, "Mbaya bandu ababagabona gamagabona mangweto!
24 Nannengelanga kweli, akalondoli ndu na akangwana ngabapala kulola genia gamagabona mangweto, nambu bakagabonaje, nu kugajoa genia gamagajoa mangweto, nambu bakagajoaje."

Kulandanakia kwa mundu chwapi jwa ku Samalia

25 Mundu ojwamanyi gwicho Malagilo ga Musa, ngajiga kuntega Yesu. Ngakonya, "Aboli, ndendabole kupala mbate bwomi gwa machoba goa pangapela?"
26 Yesu ngannyanga jwombe, "Iandikigwe bole Mumalagilo? Nhwelibo?"
27 Mundu jo ngannyanga, " 'Mapale Angwana ana Nnoongo binu kwa mwojo gwinu gwoa na kwa kiuke chinu choa na kwa makakala ginu goa na kwa malango ginu goa, na mumpale nndami nnyinu anda pimikipala mmene.' "
28 Yesu ngannengela, "Tela! Ntendi nyeniela, namwe mannama."
29 Nambu mundu ojwamanyi Malagilo ngapala kukiingikia mwene kutenda jwa mbone, penia ngankonya Yesu, "Andami ajango ngabeneke?"
30 Yesu ngannyanga, "Mundu jumwe akiba kuboka Kuyelusalemu kujenda ku Yeliko. Apakiba undela, ngajingiligwa na akajibi ngabampoka uloi jakwe na kumputa, ngabanneka agolwike penia papipi nu kuwe.
31 Ngapitila nkung'i akiba akapeta ndela jenie, nambu apammona mundu jwenio, ngapeta umbwega.
32 Unyaela mundu jwa lungolo lwa Lawi uyo ngapeta penia, ngammona, ngapeta umbwega.
33 Nambu mundu jwa ku Samalia ojwakiba namwanja ngaika penia apakiba mundu jwenio na apammona ngammone kia.

34 Ngannyendelela, ngammeka mitela
mmaganga gakwe kwa kunnyela mauta
na divai na kagatabalila, kibokachapenia
nganhwobakea panani pa liponda lyakwe,
ngampeleka kunyumba jimwe ja akama-
geni nganwaya.
35 Malabo jakwe ngapanga uloi tela na
nchaala gwa machoba mabena, ngabalen-
gela, ‘Mannwae mundu jonjo, na uloi
gonge ogubakutumika manannepa apam-
bakubuja.’ ”
36 Kingobucho Yesu ngankonya, “Kati
jabe akatatu, ngajwaako ojwalaite kube
andami bakwe jwajo ojwajingiligwe na
akajibi?”
37 Mundu ojwamanyi Malagilo ngan-
nyanga, “Ngajwajo ojwammoni kia.” Yesu
ngannengela, “Nnyende makatendi un-
yaela.”

Yesu ukaja kwa Malita na Maliamu

38 Yesu na akinapunji bakwe apabak-
ibanga undela, ngabaika kukijiji chimwe
na munkege jumwe ojwakonda Malita,
ngampokela kachakwe.
39 Malita akiba nnombo jwa Maliamu,
jwenio ngabatama papipi na Angwana
kupenekia maboulo gakwe.
40 Nambu Malita akiba akakamula
maengo majingi, bai ngannyendele Yesu
ngannenge, “Angwana mboni kujalije
nyeniela alombo bango banekite ngamu
maengo jika jango? Bai malengele,
banyangate.”
41 Nambu Angwana ngabannyanga,
“Malita, Malita, nnolalola nukuchumbuka
kwa ile ijingi,
42 Nambu kilebe chimwe tu chambone,
Maliamu achagwile kilebe chambone che-
nie abije mundu ojwapala kumpoka.”

11

Yesu abola nhwalo gwa kugongalela
(Matayo 6:9-13; 7:7-11)

1 Lichoba limwe Yesu akiba pa ntemela
kugongalela. Apajomola kugongalela
napunji jwakwe jumwe ngannengela,
“Angwana, tutenda nnyopa mutubole
kugongalela anda Yohana Mmatichi
apababola akinapunji bakwe.”
2 Yesu ngabalengelanga, “Apanng'ongalela,
nnengange nyeniela,
‘Awawa,
lina linu lya chwapi likoliigwe,
Kingwana chinu kiike.
3 Taji mutupe chakulya chito cha kila
machoba.
4 Mutulekekeye mabaja gito,
andi twenga patalekekeya boa ababu-
tulemwite.
Mukutubekaje mumitambo.’ ”
5 Kibokachapenia ngabalengela, akina-
punji bakwe, “Tulenge nnyito jumwe ak-
weti aganja kachakwe kilo puwiku, ngan-
nyopa, ‘Aganja, nanji ungopele mikate
mitatu.
6 Kwa magambu aganja bango bambetile
kachango ababi na mwanja nanenga ng-
wetije chakape!’
7 Jwombe akiba unyumba kabi bajan-
gite, ‘Makanjumbuyaje! Tayali nyigile
nnyango. Nenga na ingota yango tugol-
wike, nhwotije kujimuka nampe.’
8 Kweli, iganukube ajimukaje kumpe
mikate kwa magambu ga mundu jwe-
nio nng'anja mundu, nambu kwa maga-
mbu mundu jwenio akwetije oni ja kujen-
dekea kunnyopa, majimuka kumpe cha-
chotichela chakipala.
9 “Na yene, nannenge nnyopa tu na
mangweto mampata, mpalapala tu na-
mangweto mamikibona, nng'omba tu oti
namangweto mabanyogolelanga.
10 Gambu jwajwoa ojwajopa kupata,
ojwapalapala makibona na ojwagomba oti
mabannyogolela.
11 Bo, abi mundu kati jinu anda mwana
gwakwe jwapa kumpe lijoka papakujopa
chamaki?
12 Anda ajopite liyaja, bo, mabampa
kipelele?
13 Anda mangweto mammi mabaja
mmanyangite kipeganga ingota inu ilebe
yambone, awabinu bu kumbengu mabam-
paganga muno, mabapaganga Uhuke jwa
Chwapi akangweto abannyopanga!”

Yesu na Belizebuli
(Matayo 12:22-30; Maluko 3:20-27)

14 Lichoba limwe Yesu aubenga nche-
pela oguntei mundu jumwe kube bubu.
Bai nchepela gwenio ngummoka, mundu
jwenio ngaotola kulongela, bandu ajingi
ngabaomongwa,
15 nambu kati ja bandu bena nga-
balenga, “Ajibenga michepela kwa uwecho
gwa Belizebuli nkolongwa ju michepela.”
16 Bandu bange, ngabajiga kuntega
ngabampala alaye iingi ibonekane anda
kweli akiba nu uwecho kuboka kumbengu.
17 Nambu Yesu, akiba amanyi mawacho
gabe, ngabalengela, “Kingwana cha-
chotichela echikibaganike ikuta ikuta
eigambana, mangobuje kupela, na
nyumba jajoa janga chikichana kingobuje
kujebelea.
18 Anda Lichetani likikana lyene, King-
wana chakwe kijemabo? Nnengangabo,
menga michepela kwa makakala ga Belize-
buli?
19 Anda nubenga nchepela kwa
makakala ga Belizebuli, ingota yinu
ijibenga michepela kuwecho gwa beneke?

Kwa magambu genia nga pabapakunhwukumu mangweto kube makawangi.
20 Nambu anda nijibenga michepela kwa makakala ga Nnoongo, bai mmanyange Kingwana cha Nnoongo kiike kwinu.
21 "Mangobu mundu juna makakala, anda abi na chilaa apalendela nyumba jakwe, ilebe yakwe yoa iba tengela.
22 Nambu anda aike mundu jonge juna makakala muno kunnyingilila na kunhwotola, jwenio apakapoka chilaa yabe eibahyobalela nu kutola ilebe yoa.
23 Mundu jwajwoa jwanganonda nenga, angana nenga, na jwajoa jwangakongola pamwe na nenga, atenda kuambugana.

Kubuja kwa nchepela mmaja
(Matayo 12:43-45)

24 "Kingobu nchepela pugummoka mundu, ujenda papongoti kupala paali pu kupomolela. Anda nukupataje akilengela mwene anda mbataje paali pa kupomolela, 'Mambuja kachango kumokitage.'
25 Apabuja nu kujikolela nyumba jela jipyagiligwe na jibi chwapi.
26 Aijenda kujitola jengi michepela saba, jinamakakala kupeta jwenio, na jwenio kuika kunnyingilila mundujo na ali ja mundu jwenio jibakube mbaja kupeta pitumbula. Ngoe alijakwe jiba mbaja kupeta patumbulaga."

Laa ja kweli

27 Yesu apakiba akalenga genia, munkege jumwe ojwakiba munkenga gwa bandu, ngalenga kwalilobe likolongwa, "Mbaya munkege ojwampotwile mwenga nu kujonga mabele gakwe!"
28 Nambu Yesu ngajanga, "Mbaya muno abilijoa lilobe lya Nnoongo nukulijali."

Bandu bapalanga kibona ikobo
(Matayo 12:38-42)

29 Bandu pabajonjekeka kuika, Yesu ngabalengela, "Bandu bangoe akabaja. Bipala iingi, nambu bapatangaje kiingi chachoa nambu cha Yona.
30 Ibi tela na apikiba kwa nnondoli jwa Nnoongo Yona akiba kiingi kwa bandu ba ku Ninawi, unyae Mwana jwa Mundu apapakube kiingi kukingolo chenje.
31 Linyongolo lya kubanda mapitila mangobu bandu bamba pabapa kuhukumigwa, magambu jwenio ngaboka kachakwe kutaali ngaika kupenikia gambone ga Solomoni napamba pabi nkolongwa kupeta Solomoni.
32 Bandu bi kilambo chu Kuninawi mabapitila kingobu cha hukumu, na angweto buluhukumula lungolo londo kube na malemwa. Gambu bandu ba Kuninawi balapanga kwa matangacho ga Yona, na pamba abi Nkolongwa kupeta Yona."

Lumuli lwa mmele
(Matayo 5:15; 6:22-23)

33 "Abije mundu ojwapamba lumuli nukuluekelela lidebe andaje kuluekelela lidebe nambu kulubeka panani putala ibe bandu abajingila unyumba bapatange kulola ndaa.
34 Lio linu ngu lumuli lwa mmele, lio linu anda libi lyambone mmele gwinu gwoa mauba mulumuli, nambu anda lio linu libou mmele gwinu uba mulubendu tetele.
35 Mmeke gwicho lumuli olubinkati jinu lwakabeje pulubendu.
36 Anda mmele gwinu gwoa ubi na lumuli, nukubeje paali pina lubendu, mmele gwenio maung'ala kwambone andi lumuli pulumulika mmele."

Yesu bagambanga Mafalisayo na akaboli ba Malagilo ga Musa
(Matayo 23:1-36; Maluko 12:38-40)

37 Yesu apakiba akalongelaga, Mfalisayo jumwe ngankoka kujenda kachakwe kulye chakulya. Yesu ngajenda, ngatama kulye.
38 Mfalisayo ngaomongwa kummona Yesu akalya panga kuya oti.
39 Angwana ngannenge, "Mangwetomwenga, Mafalisayo nyeleyanga ikombe na yani panja tu, nambu nkati ntwelelinge upoki na ubaja.
40 Makajinga mangweto! Bo, ojwatenganiche panja nga ujwoje ojwatenganiche nkati?
41 Mpangange malumbo kwa akaocho ilebe eibi nkati, na yenge yoa maiba chwapi kwinu."
42 "Nambu mpakulaga Mafalisayo magambu ntochanga bandu malumbo mpaka maamba gu kutimbi yakulya, nchicha na maamba gange na kongo kuagabaje katende gambone bandu na mapalano ku Nnoongo. Ipaligwa kiagabala ilebe yenie na yenge.
43 "Mpakulaga Mafalisayo kwa magambu mpalanga kutama nnongi paali pina ichima unyumba ju kugongalela na kumpata abali kwa ichima muchoko.
44 Mpakulaga, kwa magambu mmi andi makabuli gangabeka alama, bandu kulebata panani jakwe kumanyangaje."
45 Jumwe ojwamanyi malagilo ngannengela, "Aboli, malobe ginu gutukachapia na twenga!"
46 Yesu ngajanga, "Na mangwetomwe uyo mpakulaganga makaboli ba malagilo! Matwekanga bandu miigo jangapotoleka, kongo mmene mangweto kutondobeaje maboko ata kachoko kajangatanga.
47 Mpakulaga mangweto! Kwa magambu nchengele makabuli ga akalondoli

ba Nnoongo bombe akaokobinu ngabakomanga.
48 Yene nchalakichanga mmene kutenda makangwetumwe nnyeketela pabatendanga genia akaokabinu, benia ngabakomanga akalondoli, na mangweto nchengele makabuli gabe.
49 Malobe ga Nnoongo galenga, 'Manapelekelanga akalondoli na achandundame, nambu bange mamakomanga, na bange mamapotekanga.'
50 Yene bandu ba ngoe bapa kuhukumigwa kwa kakomanga akalondoli ba Nnoongo makihukumigwa kwa magambu ga myai ja akalondoli boa ejijitinike tangu kutumbu apaja panganigwa dunia,
51 kuboka komigwa kwa Abeli mpaka komigwa kwa Zakalia jwombe akomigwa panakati ja pachwapi ni kitembe chukupangi lilumbo. Kweli nannenge lungolo londo maluhukumuligwa kwa genia goa.
52 "Mpakulaga akaboli ba malagilo, kwa magambu nng'oyanga lupungulo lwa nniango gwa malango gu kummanya Nnoongo. Mmene makangweto kujingije na maibilikia abapalanga kujingila."
53 Apakiba akaboka penia, Mafalisayo na akaboli abagamanyi malagilo ngabatumbu kutega kwa kunkonya machwali majingi,
54 Kuntega kupala alonge malobe gangambone banyonje.

12

Kakanali bakabeje na akandendemundu
(Matayo 10:26-27)

1 Maelufu ga bandu ngabakongananga pamwe mpaka kulebatana, Yesu ngabalenge oti akinapunji bakwe, "Mme maha na maboulo ga Mafalisayo ga uwangi.
2 Kila chikiekeligwe kiba kuekuligwa, na changamanyikana makimanyikana.
3 Uyo goa agannongi pulubendu, bandu mabagajoa pukongolou, na gowa agannyojela kingobu milyango mujigale, magatangachigwa pikinyanga.

Ojwa paligwa kujogopeka
(Matayo 10:28-31)

4 "Nannenge makaganja bango, makajogopaje abakoma mmele, kubapenia kuotolangaje kutenda chenge kilebe.
5 Mananangila ju kunnyogopa, mannyogopange Nnoongo jwombe kuboka pukoma, akweti kinala chu kunneke kumwoto gwangaimika machoba goa. Nhwamina ne, jwenio nga ju kunnyogopa!
6 "Imanyakine kube iyebele nhwano iyuchigwa kwa yumuni komi, yeneje? Nambu Nnoongo kikilibalije wala chimwe.
7 Nambu ata nywili ya mutwe gwinu aibalangigwe yoa. Yene makapwelelaje, mangweto mambone kupeta iyebele ijingi.

Kunnyeketela na kunkana Kilisto Nkomboi
(Matayo 10:32-33; Maluko 10:19-20)

8 "Nannenge kweli, kila mundu ojwanyeketela pabandu kutenda jwenio nga jwango, Mwana jwa Mundu mannyeketela nnongi ja akapakachi ba Nnoongo kutenda mundu ojo nga jwango.
9 Nambu mundu jwajotijola ojwambakungana nnongi ja bandu, jwombe makanaligwa nnongi ja akapakachi ba Nnoongo.
10 "Jwajotijola ojwalenga lilobe lyu kunkana Mwana jwa Mundu malekekigwa, nambu ojwantukana Uhuke jwa Chwapi alekekiigwaje.
11 "Pabampeleka mangweto nnongi ja nyumba ja kugongalela nnongi ja akatawala na bina kinala, makapweleje kilebe champakulongela andaje champakulongela.
12 Magambu Uhuke jwa Chwapi, kingobucho mammola mangweto chu kulongela."

Kulandanakia na Nnyinga juna uloi
13 Mundu jumwe ojwakiba pamwe na bandu bala ngannenge Yesu, "Aboli, mannengele nunugwango tubagane ulichi ugubutuleki Awawa bito."
14 Yesu nganyanga, "Maganja bango, beneke abambi ne kube nahakimu ba ilebe andaje nachikachani panakati jinu?"
15 Ngabalengela boa, "Mmagange maha na tama, gambu bwomi gwa mundu uhyobale kube ni milebe eiyakwetije, wala uloi guba kube."
16 Kubokapenia ngabalengela kulandanakia gongo, "Pakiba na mundu juna uloi ojwakweti nng'onda guipambike ilyo ndu.
17 Mundu jwenio ngawacha kumojo gwakwe, 'Ndenda bo nenga? Ngwetije paali pa kubeka mauno goa gano?
18 Ngakilenge mwene, ndenda yene,' 'Momolana ikokwe yango nukuchenga kikokwe kikolongwa muno, mwenio mameka ilyo yango yoa ni ilebe yango.
19 Kuboka penia nikilengela namwene. Ngoeno nkweti lupambo lwa kutumia kwa yaka na yaka. Kutama na bwomi kutama kwa mbone, kulye, nukunywe nukube na laa!'
20 Nambu Nnoongo ngannengela, 'Mwe majinga! Lele kilo bwomi gwinu mautoligwa. Na ilebe yoa yenie eimikibekile maiba yabeneke?' "

21 Yesu ngajomole kulenga, “Ngapibile
kwa mundu ojwakibekela uloi maga-
mbu gakwe mwene, nambu jwenio kileje
nnongi ja Nnoongo.”

Kuhyobale Nnoongo
(Matayo 6:25-34)

22 Kubokapenia Yesu ngabalenge ak-
inapunji bakwe, “Na yene nannenge
makapwelejekwa nhwalo gwa chakulya
chimikipala kwa bwomi gwinu na ngobo
imipala kwa mmele gwinu.
23 Bwomi kilebe cha mbone kupeta
chakulya nammele nga gwambone kupeta
ngobo.
24 Milibone likongolo, kupandaje mbeju,
wala kuunaje na wala ikokwe gakwetije
Nnoongo kagalichanga ilyo genia! Mang-
weto mmi mambone kupeta ijuni!
25 Bene kati jinu kwa kube na mbwele
kuotola kujonjekea bwomi gwakwe? Anda
kuotojekilebe hata kichokochoko kwa nike
kupwelela kwa ilebe yenge?
26 Anda kuotojekilebe hata kichoko-
choko kwa nike kupwelela kwa ilebe
yenge?
27 Magabonange maloba ga mpongote
apagamalika, kamwaje maengo na ku-
lokaje. Nambu nannenge, mwene Nng-
wana Solomoni mukibumo chakwe choa
akwinditije chwapi andi maloba aga.
28 Anda Nnoongo alikwindia yene
manyai ga mung'onda agabi leleno
na malabo galekeligwa pa mwoto,
bo bantendelangaje muno mangweto?
Mangweto mabandu bina imani njoko
yankweti!”
29 “Yene makapweleje nukuwacha, nnia-
ganga nike andaje nywaganga nike.
30 Kwa bandu boa bangammanya
Nnoongo machoba goa bagabegelela
genia goa. Awawa binu bukumbengu
bagamanyi goa gampalanga.
31 Mikibegelelange oti Kingwana cha
Nnoongo, na genia gowa mabampaganga.”

Utajili gu kumbengu
(Matayo 6:19-21)

32 “Makajogopangaje, mangweto kikuta
kichoko cha akinapunji bango! Gambu
Awawa binu bukumbengu bapala kumpe
Kingwana.
33 Nhwuchange yoa eyankwetingite
makapegange akanhocho ela yenie.
Mijibeke miuku jinu kube chwapi na
kukibekela lupambo kumbengu jenie
Kwenio jipungukaje, magambu kwenio
akabwii kuotoje kujipata na gabije
mabongo agaotwi kualabia.
34 Penia apalubi lupambo lwinu nga
apaupakube mwojo gwinu.”

Akabanda abaagabala

35 “Mmegange tela kwa goa na muli yinu
ibe ikajaka,
36 mmegange anda akabanda abal-
endela angwana babe babuje kuboka
kumpapala bajogolele nniango kingobu-
cho echikipaligwe pabapakugomba oti.
37 Mbaya akabanda ababakakole
angwana babe babilingite mio kalenda!
Nannenge kweli, benia mabikipangania
kabegelela, nakalenge ntamange pukulye
na benia kabegelela.
38 Anda bakabuja panakati ja kilo andaje
puiku na kakolela bakakelukianga mbaya
jabe akabanda benia!
39 Mmanyange kube ikabi nkolanyumba
akamanyi kingobu mwihi chapakuika,
kabi akelukie, na kabi ajilekitije nyumba
jakwe jibomaligwe.
40 Ata mangweto mmegange tela, gambu
Mwana jwa Mundu maika mangobu
gangamanyika.”

Mmanda ojwaaminika na jwan-
gaaminika
(Matayo 24:45-51)

41 Petulo ngalenga, “Angwana, kulan-
danakia kwenio magambu ga bandu boa?”
42 Angwana ngabajanga, “Meneke
ojwabi mpakachi jwaaminike na
jwambone? Jwenio ananhota bakwe
mabammeka alolele akabanda bakwe ibe
bape chakulya kingobu echikipaligwa.
43 Mbaya mpakachi jwojo jubakunkole
ananhota mundu akakamula genia!
44 Kweli mampa kugoya ilebe yakwe yoa.
45 Nambu anda mpakachi jwenio ak-
ilenge mwene, ‘Ananhota bango batenda
kuchelwa kubuja,’ kingobucho nu ku-
tumbu kaputanga abanda ajakwe, aki-
nalome na akikege, nukulye nukunywe
nukulobela,
46 ananhota mundu bibuja lichoba
lyangamanyika ni kingobu changa-
manyika, nu kunhweketa ipande ibena,
nu kummeke lipungu lyakwe pamwe na
bandu banga amini.
47 “Mmanda ojwamanyi echibapala
ananhota bakwe nambu kamwaje andi
ipabapala ananhotamundu abakuputigwa
muno.
48 Nambu mmanda jwenio ojwatenda
gangapala ananhota bakwe nambu
amanyije agabapala anahota bakwe
maputigwa kachoko. Ojubampi ijingi
malongigwa ijingi, ojubampi kachoko
malongigwa kachoko.

Yesu bajambukia bandu kulekana
(Matayo 10:34-36)

49 “Nhikila kupamba mwoto padunia,
mbaya gwakabi ujakite!

50 Ngweti ubaticho gwa kupoteka ogumbaligwa nupokele, nubegelela kibegele nike ulenganile!
51 Nkitanga nhikila kuleta tengela padunia? Na kachokochokoje, tengelaje nambu kulekana.
52 Kutumbu ngoe, lungolo lwa bandu lukibagana, akatatu kati ja akabele, akabele kati ja akatatu.
53 Awawa bankana mwana jwabe munalome, mwana bakana Awamundu, Amama bankana mwana jwabe munkege, mwana munkege bakana amamamundu, akimundu akege bakana ajumbo na ajumbo bakana aniamundu akege."

Kumanya mangobu
(Matayo 16:2-3)

54 Yesu ngaulenge kabe nkengeni gwa bandu, "Apamagabona maunde gakapitila kingonu cha kundonde, nnenganga, 'Ula majikoma,' nakweli ukoma.
55 Apamubona upepo gukubanda gukagugumaga, nnenganga, 'Mapaba niliuke lele,' na kweli kube.
56 Mangwetomwe makandendemundu mmanyangite kulondola upepo na maunde ni ilebe yu kumbengu kwa nike kumanyaje mangobu ganga?

Nchikachane na nngondwa jwinu
(Matayo 5:25-26)

57 "Mbone kuotolangaje mmene kumanya minhalo ja mbone jukamula?
58 Maana anda jumunnemwite ampeleka kamaakama yakabi mbaya kwinu kuchikachana nakwe milingiti tango undela, ibe akaikaje kumpeleka nnongi ja akimu na akimu akampange ku nkolongwa jwa manjolinjoli, na angweto kummeka mukipungo.
59 Nannengela kweli, mpitaje mwenio mpaka apampakujomole kulepa senti ja kujomola ligambo linu."

13

Nnapange mabaja ginu andaje manhweganga

1 Mangobu genia bandu bange ngabaika, ngabannenge Yesu nhwalo gwa bandu ba ku Galilaya abakomigwe na Pilato na myai jabe ngajangabana na myai ji inyama yabapanganga lilumbo kwa Nnoongo kwa Nnoongo.
2 Yesu ngabajanga, "Magambu bandu ba ku Galilaya bena bakomigwa kwa magambu genia mpemele kube benia bakiba akabaja kupeta bange aka Galilaya?
3 Nannenge kweli, na mangweto uyo pangalapa malemwa ginu mpakuwaganga anda bange pabawaga.
4 Andaje baba komi na nane abagwelile nnala kwako ku Siloamu, ngabaweganga, nkitanga bombe bakibanga akabaja muno kupeta bandu bowa ba Kuyelusalemu?
5 Nannenge nyeneje, angweto bakiba na malemwaje nambu mangweto pangalapa majambi ginu, manhwaganga anda bombe."

Kulandakia kwa nkongo gwa ngokwa gwangapambika

6 Kubokapenia, Yesu ngabalengela kulandanakia kongo, "Mundu jumwe akiba nankongo gwa ngokwa ya zabibu munng'onda gwakwe. Mundu jwenio ngajenda kupala kutongola ngokwa, nambu aikolije.
7 Ngannengela nkamumaengo jwakwe, 'Nnole, kwa yaka itatu inke kupala ngokwa ya nkongo gongo, nambu mbatiteje kilebe. Muwekete! Kwanike ntumia lutuba lwa lutope panga kilebe?'
8 Nambu jwenio ngannyanga, 'Ananhota, tuleke kabele chaka cheno, manutindikia ntalu nukujela mbolea.
9 Anda upambike ngokwa manicha, nga chwapi, andaje bai muweketage.' "

Yesu annamia munkege jumwe lichoba lya Kupomolela

10 Yesu akiba akabolela munyumba ji kugongalela lichoba lya Kupomolela.
11 Pena pakiba na munkege jumwe ojwakiba ntamwe kwa yaka komi na nane, magambu nchepela. Mmele gwakwe gukiba na kindunduma ngachipula kujema gwicho.
12 Yesu apammona ngankema nukunenge, "Makege, mme agabwa kitamwe chinu kinnekite."
13 Yesu ngammekela maboko gakwe kingobucho mmele gwakwe ngalama kabele, ngannumba Nnoongo.
14 Nambu nkolongwa jwa nyumba ja kugongalela ngabachimwa muno magambu Yesu annamia munkege jwenio lichoba lya Kupomolela. Yene ngabalenge bandu babakonganinge penia, "Nkwetingite machoba sita ga kamu maengo, bai nhwikange machoba genia bannamiange itamwe inu, nambu makaikangaje lichoba lya Kupomalela!"
15 Penia Angwana ngabajanga, "Mangweto makandendemundu! Mene kati jinu kabi annyogolile ng'ombe jwakwe andaje liponda lyakwe kupita mukitundu ajende kunywe mache, ata ikabi lichoba lyene nga lya Kupomalela?
16 Ngoe, pamba abi biti Ulaimu jwombe Lichetani likate kunnemaya kukingobu cha yaka komi na nane. Bo, ikiba kuwalaje kunnyogolela kutabigwa kwakwe lichoba lya Kupomalela?"

17 Apalenga genia, akangondwa bakwe
ngabalola oni nambu bandu bange boa
ngababeganga na laa kwa magambu ga
ilebe ikolongwa yoa eyibantendile.

Kulandanakia kwa mbeju njokonjoko ya haladali
(Matayo 13:31-32; Maluko 4:30-32)

18 Yesu ngakonya, "Kingwana cha
Nnoongo kilandine nanike? Nenganakia
na nike?
19 Nga anda mbeju njokonjoko ikemigwa
haladali eyapandite mundu jumwe
kunng'onda gwakwe, ngimalika na kube
nkongo. Ijuni yu kunani ngichenga miu
jakwe mu ndambi yakwe."

Kulandanakia kwa kimela
(Matayo 13:33)

20 Ngakonya kabele, "Nenganakia na
nike Kingwana cha Nnoongo?
21 Nga anda amila ejibatoi amama
bamwe ngabatindagana na madebe ma-
bele na nusu ga unga, penia unga gwoa
ngutupa."

Nniango nchokochoko
(Matayo 7:13-14,21-23)

22 Yesu pajenda Kuyelusalemu ngapete
kunnyini na kuijiji, kutangacha Nhwalo
Gwambone.
23 Mundu jumwe ngakonya, "Bo,
Angwana, bandu abapakomboligwa nga
achoko?"

Yesu ngabalengelanga,

24 "Nkachanange kujingila kwa ku-
petela nniango ogubi nchokochoko, gambu
bandu mabajiganga kujingila nambu bao-
tolangaje.
25 Mangobu magaika penia akola
nyumba bamajinuka nu kujigala nniango,
mangweto mijemanga panja na kutumbu
kutaukana nniango nukulenga, 'Angwana
mutujogolele nniango.' Nambu bombe
binnyanga 'Nummaanyije mmokanga
kole.'
26 Namangweto mitumbula kunnengela,
'Twe nga baba tatulila nakunywe pamwe
na mwenga, na mwenga ngammola muijiji
ito.'
27 Nambu bombe bilenga 'Numany-
ije mangweto mmokanga ko, mmokange
pamba, mangweto nkamwa mabaja.'
28 Nga apapapakube na nguto na kuyaga
mino, mangobu apampakabonanga
Ulaimu na Isaka na Yakobo na akalondoli
boa babi mukingwana cha Nnoongo,
nambu mmeni mangweto nnekeligwe
panja!
29 Bandu mabaika kuboka kumbwani na
kundonde, kuboka kuchanya na kubanda
na kutama pa mpapala Mukingwana cha
Nnoongo.
30 Elo, ababi bukujomolela bibaganga bu
kutumbula, na ababi bukutumbula biba
bukujomolela."

Yesu kukupala Kuyelusalemu
(Matayo 23:37-39)

31 Mangobu ugogo, Mafalisayo na
bandu bange ngabannyendelela Yesu
ngabannengela, "Mmoke pamba nnyabule
paali pange, kwa magambu Helode apala
kunkoma."
32 Yesu ngabajanga, "Nnyendange
makalengele alibwea nyene, 'Leleno na
malabo mengamichepela na kalamia
akatamwe, na lichoba lya tatu nijomolela
liengo lyango.'
33 Ata nyenie, kwa leleno, malabo na
papacha, mpaka nyendeke na mwanja
gwango, kwa magambu telaje nnondoli
akomigwe panja ja Yelusalemu.
34 "Mwe ma Yelusalemu, Mwe ma
Yelusalemu! Makomanga akalondoli na
kaputa maganga akapakachi ba Nnoongo
abakingite kwinu! Palenga nyigite kuikon-
gola ingota yinu kwango andi ngoko
apaikongola yana yakwe nkati ja mapa-
panilo gakwe, nambu mapaije.
35 Aja! Nyumba jinu jiba ukeba. Nan-
nengelanga, umonaje kabe mpaka apampa
kulenga, 'Alumbigwe ojwaika kuliina lya
Angwana.' "

14

Yesu annamia mundu ntamwe

1 Lichoba limwe lya Kupomalela Yesu
ngajenda kulye chakulya kachakwe kilo-
ngoi jumwe jwa Mafalisayo, na bandu
ngabannolekeya Yesu kukunhwingikia.
2 Nnongi jakwe Yesu pakiba na mundu
jumwe ojwakiba na kitamwe cha kutupa
mmele.
3 Yesu ngabakonyanga akaboli ba Malag-
ilo ga Musa na Mafalisayo, "Bo kweli an-
daje ipaligweje kunnamia mundu Lichoba
lya Kupomalela?"
4 Nambu angweto ngaba tamanga nu.
Yesu ngankamu ntamwe jwenio, ngan-
namia na nganneka ajabule.
5 Kingobutu ngabalenge, "Beneke kati
jinu bombe mwana jwabe andaje ng'ombe
jwabe akajingi mulibomba kabi bampiitije
ata ikabi Lichoba li Kupomalela?"
6 Angweto baotolingije kunnyanga.

Ukina nu lutengo

7 Yesu ngaba bona angweto abakokigwe
apabakiba bikikipambula paali pa ichima,
ngabalengelanga kulandanakia kongo,
8 "Anda mundu ankokite kumpapala
gwa kutola akege, makatamaje paali pa
ichima, iotwile akokigwe nngwana jonge
jwambone kumpeta mwenga,

9 na akola nyumba, abankokite mangweto mabele, mabaika nukunnengela, ‘Malekele benia kitebu chenie.’ Penia mpakola oni nnongi ja boa na ipaligwa kujenda kutama kunyuma.
10 Nambu anda bankokite kumpapala gwa kutola akege, ntama paali pa mwicho ibe nkolanyumba apapakuika annengele, ‘Aganja, nhwike nnongi pano, paali pambone muno.’ Penia mamiba nikibumo nnongi ja boa abatamangite pamwe na mwenga.
11 Kwa magambu jwajotijola ojwa kitondobe aba kuuluigwa na ojwa kiuluya aba kutondobigwa.”
12 Penia Yesu ngannengela na benia abakokite, “Anda mapanganikiinge mpapala nalumu andaje kimuyo, makakokangaje akaganja binu andaje akanuna binu andaje akalonga binu akandamya ajinu ababi binu uloi bakaikangaje na benia mabankokanga, namwenga mamma bannepite chache echi matendelinge.
13 Ipaligwa apameka mpapala, makokange akaocho, abalemile, nangwaba na bangalola,
14 na mwenga mamma mpatite upeele, kwa magambu benia bakwetangitije chu kunnepa. Gambu Nnoongo mampa malepo ginu mangobu bandu bina mojo gwambone apabapakuyoka.”

Kulandanakia kwa mpapala nkolongwa
(Matayo 22:1-10)

15 Jumwe jwa abatamangite pamwe na Yesu apajowa genia ngalenga, “Mbaya mundu ojwa pakutama nu kulye chakulya muki Ngwana cha Nnoongo.”
16 Yesu ngajanga, “Mundu jumwe akabeka mpapala nkolongwa ngabakokanga bandu ajingi.
17 Kingobu cha mpapala pikiika ngantuma mmanda jwakwe bakalenge bandu baike ilebe yowa ilenganile!
18 Nambu ngabatumbulanga jumwe-jumwe kujopa balekekeyange. Ju kutumbula ngannenge mmanda, ‘Emile nng'onda na yene mbaligwa kujenda kulola, nanji nannyopa unneke nakaikaje kumpapala gwinu.’
19 Jonge ngalenga, ‘Emile ng'ombe komi ya kulema na mbaligwa kujenda kuijiga nannyopa unneke.’
20 Jonge ngalenga, ‘Nanji ndoi akege na yene otoje kuika.’
21 “Mmanda jola ngabuja kangwana mundu ngalenga goa. Angwana mundu ngabachimwa muno nu kunnenge mmanda jwakwe, ‘Nnyende chokwe kundela na kila kimbatikwa chi kilambo makakeme baikange pamba akahocho na bangalola na nangwaba na abalemalinge boa.’
22 Kuboka penia mmanda jola ngalenga, ‘Angwana ilebe yoa ngamwile anda apaunengile, nambu kiigi chumbi chimwe.’
23 Angwana bala ngabannenge mmanda, ‘Nnyende kundela na kila kimbatikwa makaamuliche bandu baikange mpaka nyumba jango jitwelele.
24 Nannenge kweli mmoa kutenda boa banakokangite ojwapakupaya chakulya cha mpapala gwango!’ ”

Ojwapaligwa kube ndundame
(Matayo 10:37-38)

25 Penia nkengeni nkolongwa gwa bandu pabannyendelela Yesu, ngabatendebukia ngabalenge,
26 Mundu jwajwoa ojwaika kwango nenga anda nukumbalaje ne kupeta awamundu na amamundu na aanamundu ni ingota yabe na akalombo mundu na akakolo mundu na mwene, kuotoje kube napunji jwango.
27 Jwajwoa jwangapotola nchalaba gwakwe nu kungengama kuotoje kube napunji jwango.
28 “Magambu beneke panakati jinu ojwapala kuchenga ulingo nukutama otije kubalanga aimanye ilebe ipaligwa anda maijomolelage?
29 Andaje kuboka pukuchimika tu eke nukuchipula kujomola na bandu kunhweka,
30 kulenga, ‘Mundu ojo ngatumbu kuchenga nambu ajomwileje.’
31 “Andaje Nngwana jwako ojwapala kujenda ukomana na Ngwana nnyakwe, nukutama otije nu kuwacha maotolage, kwa matyala gakwe elufu komi nu kujomana na jwajo juna matyala alufu ichilini?
32 Andaloi maotoje mabatuma apakachi kujopa malobe ga tengela nakongo abi kutaali na Ngwana jwenio.
33 Uyo abije na jumweje kati jinu ojwapa kube napunji jwango anda nikiilekaje ilebe yakwe yowa.

Kulaa kwa mwinyo
(Matayo 5:13; Maluko 9:50)

34 “Mwinyo chwapi, nambu anda andauoite kulaa kwakwe, kuotoje kubukia kulaa kwakwe.
35 Kulaaje nakwa lutopije nakwa lutubaje, bandu kulekela tu. Juna machikilo ajoe!”

15

Kulandanakia na limbelele eliobite
(Matayo 18:12-14)

1 Lichoba limwe akatocha kodi na bina
mabaja ajingi ngabajenda kumpenekeya
Yesu.
2 Mafalisayo na akaboli ba Malagilo ga
Musa ngabatumbu kuchonjoya, "Munno-
lakeye mundu ojo! Babandakila bina
mabaja, na kabe atenda kulye nabo."
3 Yesu ngabajanga kwa kulandanakia,
4 "Nhwacha panakati jinu jumwe anda
akweti mambelele makomi komi, anda
nnoi kube limwe liobite ntenda bole?
Mpakagaleka gaga makomi tisa na tisa
papongote nu kujenda kulipalapala lyale
eliobite mpaka mulibone.
5 Anda mulibweni mpakuala mwojo nu
kulipoto pilipamba
6 nu kubuja nalyo kachakwe. Na
kakema akandami ajinu na akamaganja
binu pamwe na kalenge benia, 'Mbi na laa
muno nilibweni limbelele lyango iliobite.
Aja tuinange!'
7 Uyo, nannenge, papakube na laa kum-
bengu kwa magambu ga mundu jumwe
kulapa mabaja gakwe, kupeta bandu
makomi tisa na tisa ababikibona bambone,
bangapala kugaleka malemwa gabe.

Kulandanakia na uloi oguobite

8 "Andaje nnolabo? Tulenge akiba
munkege jumwe anda akweti uloi komi
anda aoite jimwe atenda bole? Apamba lu-
muli, nu kupyagila nyumba joa na kupala
kwa kuingakia muno mpaka kuibona.
9 Anda ajipatite, mabakemanga akaganja
mundu na akandami mundu nu kulenga,
'Nhwalalilange pamwe na nenga, maga-
mbu nupatite uloi gwango oguobite.'
10 Uyo nannengelanga, nga apaba-
pakualalilanga akapakachi ba Nnoongo
kwa magambu ga juna malemwa jumwe
ojwalapa."

Kulandanakia na mwana ojwa obite

11 Yesu ngajendekea kulongela, "Pakiba
na mundu jumwe ojwakiba na ingota ibele
ikanalome.
12 Nchokujola ngabalengela awamundu,
'Awawa, umbe ulichi gwango.' Bombe
ngababaganakia mali gabe.
13 Kuboka pa machoba machoko,
nchokujola ngaucha ulichi gwakwe,
ngaboka mwanja na uloi gwakwe ogwa
patite, ngajabwa kilambo cha kutaali
kwenio ngajomola uloi gwoa kwa ilebe
ya kipuchi.
14 Apajomola uloi gwoa, ngukupiti njala
ngolongwa mukilambo chenie, jwombe
ngatumbu kulolalola.
15 Ngajopa liengo kwa akola kil-
ambo bakwenio bombe ngabampeleka
kunng'onda gwakwe kugape chakulya
magolobe.
16 Alokalela kulye mangai agagalya
magolobe, nambu akibaje mundu
ojwampile kilebe chukulye.
17 Apatumbula kolamalango, ngawacha,
'Mboni babi akakamwamaengo ndu ba
awabango abalye na kuigaya, na nenga
nhwe njala?
18 Mamuja kawabango na kalengela,
Awawa, nijilemwite mbengu, na mwenga
uyo nannemwite.
19 Mbaligwije ata ukemigwa mwana
gwinu. Undendi andi jumwe jwa
akakamwa maengo binu.' "
20 Ngatumbu mwanja gwa kubuja ka
awamundu.
"Apakiba tango abi kutaali, awamundu
ngaba mmona, na kwamwojo gwa kia
ngabammutakila, ngankumbatila.
21 Mwana ngabalengela, 'Awawa, ni-
jilemwite mbengu na mwe uyo nan-
nemwite. Mbaligwije ata ukemigwa
namwana binu.'
22 Nambu awamundu ngabalen-
gela akapakachi bakwe, 'Nnyombake-
tange! Nnetange ngobo inachwapi
makankwindiyange! Makankwindiyange
pete ni ilatu!
23 Manchinjilange likoga eliatite, tulye
nu kualalila!
24 Kwa magambu ga manango jono akiba
awile, nambu ngoe abi mmomi, akate
kuoba, nambu ngoe abonikine.' " Ngaba
tumbu kutenda mpapala.
25 "Mangobu genia akakamundu bakiba
tango kunng'onda. Apakiba akabandakila
kachakwe, ngajoa ilulu na ng'oma.
26 Ngankema mpakachi jumwe,
ngankonya, 'Kibi nike?'
27 Mmanda jwenio ngannengela, 'Nnuna
gwinu abujite ukaja, na awabinu banchinji
likoga eliatite kwa magambu bampatite
abi telatela.'
28 "Kakombo jwenio nkolo ngabe
nililaka na ngakana kujingila unyumba.
Awamundu ngabapita panja nukumpem-
bela ajingile unyumba.
29 Nambu jwombe ngabajanga,
'Nkombakele! Yaka yoa nammegalile,
nanakanaje amuli jinu. Umbi nike?
Umbije ata mwana mbui jumwe nakatendi
mpapala na akaganja bango!
30 Nambu mwana gwinu ojwajitine uloi
gwinu kwa upuchi pamwe na akan-
gongola, kingobu tu apaika manchinjile
likoga eliatite!'
31 Awamundu ngabannyanga, 'Man-
ango, mwe mmi pamwe na nenga ma-
choba goa, na kila echimbinacho nga
chinu.
32 Ngutupaligwa kutengenecha mpapala
na kualalila, kwa magambu ununa gwinu

jono, akiba awile, nambu abi momi, akiba aobite, nambu ngoe abonikine.' "

16

Kulandanakia kwa mpakachi mmaja

1 Yesu ngabalengela akinapunji bakwe, "Junauloi jumwe na mpakachi jwakwe. Mpakachi jwenio akatekopakigwa kube alile uloi gwa mundu jumwe,
2 Mundu juna uloi jola ngankema, ngannengela, 'Nga nhwalo nike ogunujoa kwinu mwenga? Mmalange eya mpatite na eibokite ya uloi gwango, kwa mana nhwotwije kube mapakachi kabele.'
3 Mpakachi jola ngawacha, 'Angwana bamengite liengo lya ukongola, ngamula nike? Kujenda kulema nhotwije, kujenda kujopajopa andi akahocho nga oni.
4 Elo, manyi lyu kamula! Ibe apabapakumenga liengo, bandu bambokelange kachabe.'
5 "Ngabakemanga abalongigwa na anahota mundu, jumwe. Ngannenge ju kutumbula, 'Nnongigwa uloi nnenga na angwana bango?'
6 Jwenio ngajanga, 'Mapipa makomi komi ga mauta ga uto.' Kalani jola ngalenga ntole likalatachi eliandikwe ligambo linu, 'nhwandika makomi nhwano.'
7 Kuboka penia ngankonya jonge, 'Mwenga nnongigwa uloi nnenga?' Jwombe ngajanga, 'Magunia makomi komi ngano.' Kalani ngalenga, 'Ntole likalatachi linu eliandikwe ligambo linu nhwandika makomi komi pa nane.'
8 "Angwana mundu ngabannumbalila kalani jwenio jwanga aminika, kwa magambu ga kalamuka kwakwe, magambu bandu ba padunia jenje akakalamui kupeta bandu abanhwamini Nnoongo."
9 Yesu ngajendekea kulongela, "Na yenie nannenge mmekange maganja na bandu kukutumia ilebe ya padunia, ibe pampakujomola bampokele kubwomi gwa machoba goa pangapela.
10 Mundu jwajwoa ojwaba kuaminika kwa kilebe kichokochoko na kikolongwa uyo na jwangaaminika kwa kilebe kichokochoko na kikolongwa uyo kuaminikaje.
11 Anda mmi kuaminikaje kugoya uloi mmaja gwa padunia, beneke abapakunkamuya kugoya uloi gwa kweli oguboka kwa Nnoongo?
12 Anda mangweto kuaminikaje kugoya ilebe ya mundu jonge, beneke abapakunkamuya ilebe inu?
13 "Abije mmanda jwaotwile kabegelela akangwana abena, magambu apakunchimwa jumwe nu kumpala jonge andaje apakulongwana na jumwe na kummembula jonge. Kuotoje kummegelela Nnoongo nu ilebe."

Kilonge chenge cha Yesu
(Matayo 11:12-13; 5:31-32; Maluko 10:11-12)

14 Kingobu Mafalisayo pabajoa genia goa, ngabammembula Yesu magambu angweto bakate kupala muno uloi.
15 Yesu ngabalengela benia, "Mangweto mikibekanga kube mabandu bambone nnongi ja bandu, nambu Nnoongo ajimanyi myojo jinu. Magambu ilebe ibonekana yambone nnongi ja bandu yamboneje nnongi ja Nnoongo.
16 "Malagilo ga Musa na majandiko ga akalondoli ba Nnoongo gakiba gakatangachigwa mpaka kingobu cha Yohana Mmatichi, kutumbu penia Nhwalo Gwambone gu Kingwana cha Nnoongo kutangachigwa na kila mundu ajingi kwa makakala.
17 Nambu kindema kwa mbengu na dunia kujomoka kupeta lunembo lumwe lwa Malagilo ga Musa kuboya.
18 "Mundu jwa jwoa ojwanneka nhwanamundu nu kutola jonge munkege atenda ngongola, na munalome ojwantola munkege ojwalekine na angwana mundu, atenda ngongola.

Mundu juna uloi na Lazalo

19 "Pakiba na Mundu juna uloi na akwinda ngobo ina bei ngolongwa muno na kubeka mipapala machoba goa.
20 Na penia pakiba na nhwocho jumwe liina lyakwe Lazalo, jwenio akiba na ilonda mmele gwoa na bakibanga kummeka ku mundu juna uloi panniango.
21 Ahyobalela kulye imbolopolo itola kuboka pa mecha ja juna uloi. Na imbwa ngiika kunnamba ilonda yakwe.
22 "Nhwochojo ngajomoka na akapakachi kuboka kumbengu ngabantola kummeka papipi na Ulaimu kumbengu. Na mundu juna uloi ngajomoka ngabanchika.
23 Mundu juna uloi pakiba akapotekigwa kumambi, ngajinula mio gakwe ngammona Ulaimu kutaali na Lazalo papipi nakwe.
24 Ngakema kunonoya, 'Awawa ana Ulaimu, umone kia, muntume Lazalo ata ikabi kuchwika tu lukonji lwakwe umache, alupe laa lulimi lwango, magambu ndenda kupotekigwa muno na mwoto gongo!'
25 "Nambu Ulaimu ngalenga, 'Nkombakela, gwe manango, ngantama na laa ilebe ina chwapi yoa ngampata, na Lazalo ngapata mabaja. Nambu ngoe Lazalo abi mukupomolela na mwenga ntenda kupotekigwa.

26 Nayene panakati ja twe na mangweto
pabi na libomba likolongwa, ibe mundu
ojwa pala kuika kongo akaotoje na mundu
ojwaboka kongo kuika kwenio akaotoje.'
27 Mundu ojwakiba nu uloi ngajanga,
'Bai awawa lele nannyopa muntume
Lazalo ajende kachabe awabango,
28 magambu ngweti inunu yango
nhwano bakelebuye kamwa mabaja ibe
bakaikaje kongo kupotakigwa.'
29 "Ulaimu ngajanga, 'Inunu inu bak-
weti majandiko ga Musa na akalondoli,
bakakelebuya baleke mabajowanga.'
30 Mundu juna uloi ngajanga, 'Awawa
ana Ulaimu yeneje nambu anda mundu
ayokite kuboka kwa abawile kajendelela
mabalapa.'
31 Jwombe Ulaimu ngalenga, 'Anda
kajowangaje majandiko ga Musa na
akalondoli ba Nnoongo, bajobokangaje ata
mundu akayokite kuboka kwa abawile.' "

17

Malemwa
(Matayo 18:6-7,21-22; Maluko 9:42)

1 Yesu ngabalenge akinapunji bakwe,
"Iwechikinije pakapitije ipengu eijam-
bukia malemwa, nambu kulaga kwa
mundu jwenio ojwapakijambuki ipitile!
2 Ikabi mbaya kwa mundu jwenio
kutabigwa pantandala libwe likolongwa
lya kuyagila na kulekaligwa kubaali, ku-
liko kunnyambukia jumwe jwa akachoko
aba kutenda malemwa.
3 Ntamanga maha!
"Andi nnunagwinu annemwite,
mankelebuye, anda alapite, mannekekeye.
4 Na anda annemwite mala saba kwa
lichoba, na kila mangobu akabuja kwinu
akalenga, 'Napite,' ipaligwa munnekek-
eye."

Imani

5 Achandundame ngabalenge Angwana,
"Mutujonjekeye imani."
6 Angwana ngabajanga, "Na ati makabi
na imani njokochoko andi mbonje njokon-
joko andi ya aladali, kabi nhwotolinge
kulenge nkongo gongo gwa nkuju,
'Nnyikuke makakipandakile kubaali,' kabi
gunnyalite.

Liengo lya mpakachi

7 "Tulenge jumwe kati jinu akweti
mpakachi jwombe alema kunng'onda
andaje achunga mambelele. Bo, apabuja
kuboka kunng'onda, binnengela mpakachi
jwenio, nnyombakete, nhwiche nnie
chakulya?
8 Eje! Binnengela, 'Umbanganikie
chakulya, mme tela kundumikia mpaka
pa mbakujomola kulye na kunywe,
kubokapenia namwe nnia na kunywe.'
9 Bo, minnumba mpakachi jwenio kwa
magambu alenganakie agabannengile?
10 Na mangweto uyo anda nteile goa
agabannengile, nnengange, 'Twe nga aka-
pakachi tanga nyonjekea, tulenganakie tu
gaga agatulengile ukamwa.' "

Yesu balamia bina maloi komi

11 Yesu apakiba mumwanja kujenda
Kuyelusalemu ngapetela umbwega ja ku
Samalia na ku Galilaya.
12 Apakiba akajingila mu kijiji chimwe,
bandu komi bina maloi ngabakongana
nakwe, ngabajemanga kwa kutaali.
13 Ngaba tondobeanga lilobe nga-
balenga, "Yesu Ananhota, mutubone kia!"
14 Yesu apababonanga ngabalen-
gela, "Nnyendange mikikilayange kwa
akakung'i."
Ngibe apabakiba bakajendanga, ngaba-
jeguka.
15 Jumwe kati jabe apalola kube alami-
igwe, ngabuja akannumba Nnoongo kwa
lilobe likolongwa.
16 Ngakilikitila pae nnongi ja makongono
ga Yesu kongo akannumba. Jwenio akiba
Nsamalia.
17 Yesu ngalenga, "Bo, bandu komije
abajeguigwe? Baba tisa babilingite ko?
18 Apatikinije jonge ojwabujite kumpe
kibumo Nnoongo nambu mundu jonjo tu
jwanga Uhyahudi?"
19 Penia Yesu ngannengela mundu jwe-
nio, "Nnyeme, nnyabule, imani jinu jin-
namie."

Kuika kwa kingwana cha Nnoongo
(Matayo 24:23-28,37-41)

20 Mangobu gamwe, Mafalisayo nga-
bankonya Yesu, "Kingwana cha Nnoongo
kiika lii?"
Jwombe ngabajanga, "Kingwana cha
Nnoongo kiika pangabonekana.
21 Na abije ojwa pakuotola kulenga, 'Kibi
pamba,' andaje 'Kibi papa.' Kwa mag-
ambu Kingwana cha Nnoongo kibi nkati
jinu."
22 Penia ngabalengela akinapunji bakwe,
"Machoba gaika penia mipalanga kulola
lichoba limwe lya Mwana jwa Mundu,
nambu milibonangaje.
23 Na bandu binnengela, 'Nnolange, abi
papa!' Andaje 'Nnolange, abi pamba!'
Nambu mangweto makabokangaje na
makakengamangaje.
24 Gambu andi njai pijipiti kingobu tu nu
kung'ala kunani kingonu chimwe mpaka
chenge, ngapipakube lichoba likuika
kwakwe Mwana jwa Mundu.

25 Nambu panga pitila oti genia,
apaligwa apotekigwe muno na ukanigwa
na kibelei chenje.
26 Anda apikiba kingobu cha Nuhu, nga
apipakube mumachoba ga Mwana jwa
Mundu.
27 Bandu ngabajendekea kulye na kun-
ywe, kutola akege na kutoligwa na
analome mpaka kingobu chenie Nuhu apa-
jingila mu ntumbwi nkolongwa. Ngondo
ngijipitila na kapotekanga boa.
28 Ipakube anda apipitila mangobu ga
Lutu. Bandu ngabajendekea kulya na
kunywe, kuemela na kuucha, kupanda
mbeju na kuchenga.
29 Nambu lichoba lyenie Lutu apajabula
Kusodoma, mwoto na mabwe ga mwoto
ngagauluka kuboka kumbengu na kako-
manga boa.
30 Nga apipakube lichoba lyenie Mwana
jwa Mundu apapakuekuligwa.
31 "Lichoba lyenie, jwajoa ojwabi panani
ja kinyanga akaulukaje kujenda ukaja
kutola ilebe yakwe. Uyo, ojwapakube
kunng'onda akabujaje unyuma.
32 Nkombokelange agagampatite
nhwana gwa Lutu.
33 Mundu jwajoa ojwapala kukombola
bwomi gwakwe, apakuoya, na mundu jwa-
joa ojwauoya bwomi gakwe, apakukom-
bola.
34 Nannengelanga, lichoba lyenie kilo
bandu abele bigolokanga pamwe, jumwe
aitoligwa na jonge ailekigwa.
35 Akikege abena bibaganga bakaya-
ganga okole pamwe, jumwe aitoligwa na
jonge ailekigwa."
36 Bandu akabele bibaganga kunng'onda,
jumwe aitoligwa na jonge ailekigwa.
37 Penia ngabankonya, "Nga kole
Angwana?"
Yesu ngabajanga, "Apubi ntui, ngapa-
gakongana matumbui."

18

Kulandanakia na Nawele na hakimu

1 Kuboka penia Yesu ngabalenge kulan-
danakia kwa hakimu kupala kabolanga
akinapunji kube bagongalelange Nnoongo
kila kingobu na bakachipulaje na ka-
chokoje.
2 Ngabalenge, "Pikilambo chimwe pak-
iba na hakimu jwenio akiba kunyalije
Nnoongo na kaechimuje bandu.
3 Na pikilambo chenie pakiba na
munkege jumwe nawele ojubajendelela
machoba goa kajopa kupala ilebe yakwe
kuboka kwakangondwa bakwe.
4 Kwa machoba majingi hakimu jwenio
apaije kunnyeketela apate, nambu kuku-
jomolela ngalenga kumojo jakwe, 'Nenga
ng'anu kube kunnyogopaje Nnoongo na
kaechimuje bandu,
5 magambu nawele ojo atenda kun-
jumbuya, mbakumpe chapala. Andaje
apakunjumbuya muno kukuinkalila kila
kingobu!' "
6 Angwana ngabajendekeya kulenga,
"Mpenikiye palongila hakimu mmaja.
7 Nnoongo bajangataje bandu bakwe
abapambwile, abanng'utila kilo na mui?
Bo, apakuchelwa kapenakia?
8 Nannenge, apakajangata, kabe chokwe.
Bo maikolela imani padunia kingobu
Mwana jwa Mundu apapakuika?"

*Kulandanakia kwa Mafalisayo na aka-
tocha kodi*

9 Uyo Yesu ngabalenge bandu kulan-
danakia kwa bandu bange abakitenda
bandu ba mbone na kabembula bange.
10 "Penia pakiba na bandu abele ngaba-
jendanga kulubanja lwa nyumba ja ku-
gongalela, jumwe akiba Falisayo na jonge
akiba ntocha kodi.
11 "Falisayo ngajema ngagongalela ku-
mojo na kulenga, 'Ana Nnoongo, ndenda
nnumba, magambu nenga mbi andi bandu
bangeje, akapoki na akawangi andaje
akangongola. Nannumba kube ne andi
ntocha kodi ojoje.
12 Mbunga machoba mabena kwa wiki,
mbanga lipungu lya komi kuilebe yoa
yambata.'
13 "Ntocha kodi ngajema kutaali na
wala ajinwikeje kulola kumbengu nambu
ngakilikitila kukuechuka nu kulenga, 'Ana
Nnoongo, umone kia nenga nambi na
mabaja!' "
14 Yesu ngalenga, "Nannenge kweli
ntocha kodi abuja kachakwe kongo
abonekana jwambone nnongi ja Nnoongo.
Nambu Mfalisayo joje. Magambu kila ojwa
kitondobe aba kuuluigwa na kila ojwa
kiuluya aba kutondobaigwa."

Yesu ailumika ingota
(Matayo 19:13-15; Maluko 10:13-16)

15 Bandu bange ngabampelekela Yesu
ingota ilumikigwe. Akinapunji apabalola
genia ngabakanakia,
16 nambu Yesu ngaikema ingota nu
kulenga, "Mileke ingota iike kwango
mikikanakiaje, magambu Kingwana cha
Nnoongo kibekigwe kwa bandu anda be-
nia.
17 Nkombakela yene! Mundu jwajwoa
nukukipokelaje Kingwana cha Nnoongo
anda mwana, ajingije mu Kingwana che-
nie."

Mundu juna uloi
(Matayo 19:16-30; Maluko 10:17-31)

18 Kilongoi jumwe ngankonya Yesu,
“Aboli mambone ndendabole, mbate
bwomi gwa machoba goa pangapela?”
19 Yesu ngankonya, “Kwanike kungema
ne nambone? Abije jwambone nambu
Nnoongo jika jakwe.
20 Magamanyi Malagilo ga Musa, ‘Mak-
abe na ngongolaje, makakomaje na maka-
jibaje na makapanga uchaili gu uwangije
kajali awawa binu na amama binu.’ ”
21 Jwenio ngalenga, “Genia goa nagaaga-
bile tango apanakiba nakakombo.”
22 Kingobu Yesu apajoa genia, ngan-
nenge mundu jwenio, “Kiigi kilebe
chimwe chikipaligwa kamula. Makauche
ilebe yoa einkweti uloi gwene mapegange
akahocho na mama manuloi kumbengu,
penia nhwike ungengame.”
23 Nambu mundu jwenio pajoa genia,
ngachimwa muno magambu akiba nuloi
muno.
24 Yesu apalola akachimwa yenie,
ngalenga, “Ibibole apibi kujundupa kwa
bina uloi kujingila mukingwana cha
Nnoongo.
25 Elo, nga kindema muno ngamia ku-
peta pililanga lya chingana, kumpeta juna
uloi kujingi mukingwana cha Nnoongo.”
26 Bandu ba apabajoanga genia, nga-
balenga, “Nga meneke ojwapakuoto ukom-
boka?”
27 Yesu ngajanga, “Gangawechekana
kwa mundu, ku Nnoongo kuwechakana.”
28 Petulo ngankonya, “Na twe bole? Tu-
ilekite ilebe ito yoa tunkengime!”
29 Yesu ngabalengela, “Kweli nannenge,
mundu jwajoa ojwalekite nyumba an-
daje munkege andaje akakamundu andaje
achikibelei bakwe andaje ingota kwa mag-
ambu ga Kingwana cha Nnoongo,
30 apakupokela ndu muno ngoe, na
bwomi gwa machoba goa pangapela man-
gobu agapakuika.”

Yesu alongela mala ja patatu nhwalo gwa kiu na kuyoka kwakwe
(Matayo 20:17-19; Maluko 10:32-34)

31 Yesu ngabatolanga komi na abele
umbwega, ngabalenge, “Mpenakiange!
Tujenda Kuyelusalemu na kwenio kila
kilebe echikiandikigwe na akalondoli ba
Nnoongo nhwalo gwa Mwana jwa Mundu
makilenganila.
32 Bapankamuya kwa bandu banga
Akayahudi angweto mabantendela
gangambone na kunhuni mata.
33 Mabamputanga iboko na kunkoma,
nambu lichoba lya tatu mayoka.”
34 Nambu angweto bamanyangitije
nhwalo gwenio ata kichoko, bakate
kuiigwa mana ga malobe genia, na
bamanyangitije agagalongaligwe.

Yesu annamia jwangalola
(Matayo 20:29-34; Maluko 10:46-52)

35 Mangobu Yesu apabandakila ku
Yeliko, pakiba na mundu jumwe jwan-
galola atamite papipi akajopa.
36 Apajoa nkengeni gwa bandu
gwakapeta ngakonya, “Kubi nike?”
37 Ngannengela, “Yesu juku Nazaleti
atendakupeta.”
38 Jwombe ngatondobea lilobe ngalenga,
“Yesu, Mwana jwa Daudi, umone kia!”
39 Bandu abakiba nnongi nga-
bankalapila ngabannenge akotoke, nambu
jwombe ngayangala kuchobela, “Mwana
jwa Daudi, umone kia!”
40 Yesu ngajema, ngaamulicha bannete
nnongi jakwe.
Jwangalola jola apaika papipi, Yesu
ngankonya,
41 “Mpala nantende nike?”
Jwombe ngajanga, “Angwana, nyopa
nhoto kulola.”
42 Yesu ngannengela, “Nname! Imani
jinu jinnamie.”
43 Na kingobu tu jwanga lola jola nga-
lola, ngankengama Yesu akammegelela
Nnoongo. Bandu boa apabalolanga genia,
ngabannumba Nnoongo.

19

Yesu na Zakayo

1 Yesu ngajingila kunnyini ku Yeliko na
ngatyanga undela ya munnyini mwenio.
2 Pakiba na mundu jumwe kwenio liina
lyakwe Zakayo ojwakiba nkolongwa jwa
akatocha kodi na mundu tajili.
3 Ngapala kummona Yesu nga meneke,
nambu magambu ga bandu ajingi na akiba
nnyipi, aotwileje.
4 Penia, ngalongalela mbelo, ngaombela
unani mwa nkoju ibe aotole kummona
Yesu, ojwapeta ndela jenie.
5 Yesu apaika paali penia, ngalola kunani
na ngannenge Zakayo, “Nhuluke chokwe
Zakayo, magambu mpaka ndame kachinu
lele.”
6 Zakayo ngauluka chokwe, ngamm-
pokela Yesu kwa kualalila.
7 Bandu boa apabalola genia ngaba-
tumbu kokaleka, bakalenga, “Ajabwile ku-
tama na mundu juna malemwa.”
8 Zakayo ngajema ngannengela Yesu,
“Mpenakie, Ananhota! Nenga manapa
akaocho nusu ja mali jango, na anda
nampokite mundu jwajoa kilebe, manam-
mujichia mala pa ncheche.”
9 Yesu ngannengela, “Lele nyumba jenje
jikomboligwe magambu angweto uyo ki-
belei cha Ulaimu.
10 Mwana jwa Mundu aikile kupalapala
na kakombola abaobite.”

Kulandanakia kwa akapakachi komi (Matayo 25:14-30)

11 Kingobu bandu apabakiba tango bakapenakia genia, Yesu ngabalengela kulandanakia. Penia akiba abandakila Kuyelusalemu, na bandu benia bakita kingobu tu kingwana cha Nnoongo makiika.

12 Yenie ngabalengela, “Kukiba na mundu jumwe jwa kibelei cha kingwana ojwakiba na mwanja gwa kujenda kilambo cha kutaali ibe apokele liengo lya kingwana, kuboka penia abuje.

13 Tango nu kubokaje, ngabakema akapakachi bakwe komi, ngabape uloi kila mundu tela na kalengela, ‘Mmanyanga mmene chukutendela uloi gwenio mpaka pambakubuja.’

14 Nambu bandu ba kilambo chakwe ngabanchimwa na yenie ngabakinga bandu bajende bakalenge mundu ojwapakummeka abe nngwana, ‘Tampaije jonjo kube nngwana jwito.’

15 “Mundu jwenio ngabe nngwana na ngabuja. Na kingobu tu ngabalengela akapakachi benia abapi uloi gola bakemigwe kupala amanye kila mundu apatite nyonjakea gani.

16 Mpakachi jwa kutumbula ngaika ngalenga, ‘Angwana, mbatite yenge nyonjakea mala pa komi ku uloi ogumbile.’

17 Jwombe ngannengela, ‘Chwapi, mwenga mapakachi mambone. Magambu mmi nakuaminika kukilebe kichokochoko, manammeka kube ni kinala kuilambo komi!’

18 Mpakachi jwa pili ngaika ngalenga, ‘Angwana mbatite yenge nyonjakea mala pa nhwano ku uloi ogumbile.’

19 Jwombe ngannengela, ‘Namwe mma na amuli kuilambo nhwano.’

20 “Mpakachi jonge ngaika, ngalenga, ‘Angwana, uloi gwinu gongo, ngahia gwicho mukitambala.

21 Nganyogopa, magambu mamundu makale. Magambu mwe mamundu mantola gangabe ginu, nukutongola changa panda.’

22 Jwombe ngannengela, ‘Mwe mapakachi mabaja! Mbanhwukumula kwa malobe ginu! Mamanyi kube nenga namundu nakale, nandola gangabe gango nukutongola panga panda.

23 Kwa nike, mabekiteje uloi gwango kubenki, nane kabi ndoile pamwe na nyonjakea kingobu apamujite kwango?’

24 “Penia, ngabalengela abakiba bajemangite penia, ‘Mammpoke uloi gwenio na makampe mpakachi jwajo jwakweti nyonjakea mala komi.’

25 Nambu angweto ngabannengela, ‘Angwana, jwombe tayali akweti nyonjekea mala pakomi ja uloi ogwakiba nago!’

26 Jwombe ngabajanga, ‘Kila ojwakweti kilebe mapata nu kunnyonjakea. Nambu jwajo jwanga kola kilebe, ati chache echakweti makitoligwa.

27 Na ngoe, akangondwa bango abakanangita ne kube nangwana babe, maletange pambano, makomange upamba nnongi jango!’ ”

Yesu ajingi Kuyelusalemu kwa ilulu (Matayo 21:1-11; Maluko 11:1-11; Yohana 12:12-19)

28 Yesu kuboka pa kulongela genia, ngalongalela kujenda Kuyelusalemu.

29 Apabandakila kuika ku Betifage na ku Betania papipi na kitombi cha Mizeituni, ngabatuma akinapunji bakwe abena,

30 ngabalengela, “Nnyendange kukijiji echikibi nnongi jinu. Apampa kuika kukijiji, mamankolela mwana liponda atabaligwe jwanga ombeligwa na mundu. Mankulugulange na mannetange pamba.

31 Anda mundu ankonyangite mboni milikulugula, mannengela bilipala Angwana.”

32 Ngabajabulanga, ngabakolelanga tela andi Yesu apabalengalinge.

33 Apabakiba bakankulugula mwana liponda, benekangweto ngabakonya, “Mboni mankulugulanga mwana liponda jonjo?”

34 Angweto ngabajanga, “Angwana batenda mpala.”

35 Ngabampelekela Yesu mwana liponda jola. Penia ngabatandika ngobo yabe panani jakwe, ngabammeka Yesu panani ja liponda.

36 Yesu apakiba akajendekea na mwanja bandu ngabatandika ngobo yabe omwakiba akapeta.

37 Apaika papipi na Kuyelusalemu, puwelelo gwa kitombi cha Mizeituni, nkengeni nkolongwa gwa akinapunji bakwe ngabatumbu kualalila na kunnumba Nnoongo kulilobe likolongwa kwa ikobo ikolongwa yoa eibibweni,

38 ngababe bakalenga, “Abe ni kindimba Nngwana ojwaika ku liina lya Angwana. Tengela kumbengu ni kibumo ku Nnoongo!”

39 Penia acha Mafalisayo bange abakiba munkenga gwenio ngabannenge Yesu. “Aboli, makotoyange akinapunji binu!”

40 Yesu ngajanga, “Nannengelanga, anda angwetwa bakotokinge, mamabwe magatondabeya lilobe.”

Yesu aigutila Yelusalemu

41 Yesu apabandakila muno kukibona
kilambo cha Kuyelusalemu, ngabagutila
bandu ba Kuyelusalemu,
42 akalenga, "Anda makamanyi lele ilebe
eileta tengela! Nambu ngoe mibonaje!
43 Magambu kingobu makiika akan-
gondwa binu apabapa kuntindikila
ndunda ya ngondo nu kuntindilanga nu
kunhwibila kila ndela.
44 Bapa kuntimbatimba mwenga pamwe
na bandu binu mumapamanda ginu, ban-
nekeje ati libwe limwe panani ja lenge,
magambu mikimanyije kingobu Nnoongo
apaika kunkombola."

Yesu ajenda ku Nyumba ja Nnoongo
(Matayo 21:12-17; Maluko 11:15-19; Yohana 2:13-22)

45 Penia Yesu ngaika pulubanja lwa
Nyumba ja Nnoongo, ngatumbula katipa
abauchanga ilebe,
46 akalenga, "Iandikigwe Mumajandiko,
Nnoongo alenga, 'Nyumba jango majiba
nyumba ja kugongalela.' Nambu mang-
weto mijigalambwiye kube nduka ja ak-
abuhi!"
47 Kila machoba Yesu ngabola pulubanja
lwa Nyumba ja Nnoongo. Akakung'i ako-
longwa na akaboli ba Malagilo ga Musa na
akiilongoi ba bandu ngabapala kunkoma,
48 nambu bapatangiteje ndela ja
kunkoma, magambu bandu boa bakiba
bakampenakia, bapalangiteje kupelelwa
lilobe.

20

Ukonyana unhwalo gwa amuli ja Yesu
(Matayo 21:23-27; Maluko 11:27-33)

1 Lichoba limwe kingobu Yesu apakiba
ku Nyumba ja Nnoongo akabola bandu nu
kutangacha Nhwalo Gwambone, akakung'i
akolongwa na akaboli ba Malagilo ga
Musa, pamwe na akinanhota ngabaika,
2 ngabannengela, "Mutulengele, nkamu
ilebe yenje ku kinala gani? Bene abampi
kinala chenie?"
3 Yesu ngajanga, "Na nenga
mbakunkonya. Unengele,
4 uwecho gwa Yohana gukubaticha
uboka kumbengu andaje kubandu?"
5 Ngabatumbu kutaukana, "Tulengabo?
Anda tulengite 'Kuboka ku mbengu,'
alenga, 'Mboni, munhwaminingije
Yohana?'
6 Nambu anda tulengite 'Kuboka kwa
bandu,' nkengeni ogo gwoa gutuputa
mabwe, magambu boa baamininge
kutenda Yohana akiba nnondoli jwa
Nnoongo."
7 Kuyenie ngabannyanga, "Tumanyije
uwecho gwenio ubokita ko."
8 Na Yesu ngabalengela, "Nane uyo
nannengeje ngamwa ilebe yenje kukinala
gani."

Kulandanakia kwa akalemi munng'onda gwa mizabibu
(Matayo 21:33-46; Maluko 12:1-12)

9 Yesu ngajendekea kalengela bandu
kulandanakia kongo, "Mundu jumwe
ngalema nng'onda gwa mizabibu,
ngabajaika akalemi, na penia ngaboka
mwanja gwa kutaali ngatama kwenio kwa
mangobu ndu.
10 Kingobu cha mauno, mundu jwenio
ngankinga mpakachi jwakwe kwa akalemi
bala, akatole paali pa ngoko ga nng'onda
gwa mizabibu. Nambu akalemi bala
ngabamputa mpakachi jwenio, ngabam-
muya panga kilebe.
11 Ngankinga mmanda jonge, nambu
akalemi ngabamputa na jwenio uyo, nu
kuntukana na ngabammuya panga kilebe.
12 Ngankinga mmanda jwa tatu, na jwe-
nio uyo kuboka pu kumpoteka, ngaban-
tipa.
13 Nkola nng'onda ngawacha, 'Ndenda
nike? Manankinga manango ojunampala,
mbemele mabannyali jwenio.'
14 Nambu akalemi bala apabammona tu,
ngabalengelana, 'Jonjo nga nnichi. Nyeme
tankome ibe ulichi gwakwe ube gwito!'
15 Ngabannekela panja ja nng'onda gwa
mizabibu nu kunkoma."
Yesu ngakonya, "Jwajo nkola nng'onda
batenda nike akalemi benia?"
16 "Maika na kakoma bandu benia
abapile nng'onda, na kajaika akalemi
bange nng'onda gwa mizabibu."
Bandu apabajoa genia, ngabalenga, "Ije
gakapitilaje!"
17 Yesu ngabalolakea ngabakonya, "Ma-
jandiko Gachwapi ganga gabi na mana nii?
'Libwe elibilikanite akachengi
ligalambwike kube lyambone kupeta goa.'
18 Kila mundu anda agweli panani ja libwe
lyenie apakutwekuka ipande, nambu ojuli-
pakung'welela lipa kuntimba."

Ukonya nhwalo gwa kulepa kodi
(Matayo 22:15-22; Maluko 12:13-17)

19 Akaboli ba Malagilo ga Musa na
akakung'i akolongwa ngabamanya ku-
tenda kulandanakia kwenio kwabe kuye-
nie ngabapala kumpitila, nambu bajogopa
bandu.
20 Ngabapala kingobu echikipaligwa.
Ngabahonga bandu bange bikikopekeye
kube bambone, ngabatuma bannyonje
Yesu kukunkonya ilebe, yenie ibe bampuk-
ilange nu kummeka mumakakala ni kinala
cha akatawala ba Loma.
21 Bandu bukuingakia benia ngaban-
nenge Yesu, "Aboli, tumanyi kutenda

nnenga na kubola ilebe ya kweli, tumanyi kutenda mwenga kupambulaje mundu, mwenga mmola kweli ja ndela ja Nnoongo.
22 Mutulengele, anda ipaligwa kulepa kodi ku nkolongwa jwa Loma?"
23 Yesu ngamanya batenda ntega, ngabalengela,
24 "Unayange luela. Bo, kumio na nembo ya beneke?"
Ngabajanga, "Kwa Nngwana jwa Loma,"
25 Yesu ngalenga, "Mampegange Nkolongwa jwa Loma agabi ga Nngwana jwa Loma, na mampegange Nnoongo agabi ga Nnoongo."
26 Baotolingeje kunnyonja kwa lilobe lyalyoa papa nnongo ja bandu na yenie ngabatama nuu, bakaomwanga lijango lyakwe.

Ukonya nhwalo gwa kuyoka
(Matayo 22:23-33; Maluko 12:18-27)

27 Penia Masadukayo abalenga kubije kuyoka. Bange kati jabe ngubunhwikalila Yesu nu kulenga,
28 "Aboli, Musa atulagila nyene, 'Mundu andawile na kaleka akege gwangabe na mwana nnung'una mundu batole malekwe, kupala bampotole nnung'una gwakwe ingota.'
29 Na pakiba na akalongo saba, nkolongwa ngatola munkege mwene ngawe pangabe na mwana.
30 Jwajo nnongomundu jwa pili ngantola nawele jwenio, jwombe uyo ngawe,
31 na jwa tatu uyo. Ikiba yenie kwa boa saba ngabawe pangabe ningota.
32 Pukujomolela, munkege jola uyo ngawe.
33 Bo, lichoba lya kuyoka abawile, munkege jwenio aba jwa beneke? Gambu boa saba bakiba bantoile."
34 Yesu ngabajanga, "Bandu ba dunia jenje batenda kutolana nu kutoligwa,
35 nambu bandu baba Nnoongo abapambwile kuyoka lichoba lya kupela, batolaje wala kutoligwa.
36 Mababa anda akapakachi bu kumbengu baweje. Ni ingota ya Nnoongo magambu bayokite kuboka kwa abawile.
37 Na Musa ngachalakicha kube abawile mabayoigwa. Paali pa Majandiko Gachwapi panani ji kindumba chela echikikiba chakajaka mwoto, alenga Angwana anda 'Nnoongo jwa Ulaimu, Nnoongo jwa Isaka na Nnoongo ja Yakobo.'
38 Jwombe nga Nnoongo jwa ababi bwomi, nambu jwa abawileje, magambu kwakwe boa babi bwomi."
39 Bange akaboli ba Malagilo ga Musa ngabalenga, "Aboli, nnyangite tela!"
40 Gambu bajendakije kunkonya yenge ilebe.

Ukonya nhwalo gwa Kilisto Nkomboi ojwapambuligwe na Nnoongo
(Matayo 22:41-46; Maluko 12:35-37)

41 Yesu ngabakonya, "Ilengigwabo kutenda Kilisto Nkomboi ojwapambuligwe na Nnoongo nga nchokolo jwa Daudi?
42 Daudi mwene alenga mukitabu cha Zabuli,
'Angwana ana Nnoongo ngabalengela
Angwana bango,
Ntame kingonu chango cha kalelo
43 mpaka nabeke akangondwa binu kube
kitebu cha kubekela makongono
ginu.'
44 Anda Daudi ankema jwombe, 'Angwana,' lele, iyotobo kube mwana gwakwe?"

Yesu baunda bandu nhwalo akaboli ba Malagilo
(Matayo 23:1-36; Maluko 12:38-40)

45 Bandu boa apabakiba bakampenekia, Yesu ngabalengela akinapunji bakwe,
46 "Mme maha na akaboli ba Malagilo, abapalanga kutyanga ngongo bakwindangite kanju. Kupalamwe kupatigwa abali na bandu kuichima muchoko, kutama paali pa ichima munyumba ja kugongalela na kutola ichima mumipapala,
47 Baponjanga akanawele nyumba yabe kongo bakakopakea kube bambone kwa magongalelo matandamau. Benia bapakupata hukumu ngolongwa muno!"

21

Lilumbo lya umama nawele
(Maluko 12:41-44)

1 Yesu ngalola kukuingakia, ngababona matajili apabakiba bakajela malumbo gabe mulichanduku lya Nyumba ja Nnoongo,
2 ngammona uyo umama jumwe nawele nhwocho akatumbukia mwenio ela ibena njokonjoko.
3 Ngalenga, "Nannengelanga kweli, umama nawele jonjo nhwocho ajei munkoba kikolongwa muno kapeta boa.
4 Magambu bandu bina uloi bange boa bapangangite malumbo gabe kuboke mu nyonjakea ja mali yabe, nambu umama nawele jonjo, nambu nhwocho, apangite kila kilebe echapaligwa kujendekea kulama."

Yesu alenga kubomoligwa kwa Nyumba ja Nnoongo
(Matayo 24:1-2)

5 Akinapunji bange bakiba bakalongela nhwalo gwa Nyumba ja Nnoongo, libonekana lina kualala na lina mabwe ga bei ngolongwa, pamwe na malumbo agapangigwe kwa Nnoongo. Yesu ngalenga,

6 “Ganga goa agamagabona, kiika
kingobu liigalaje ati libwe limwe panani
ja lenge, kila kilebe makibomoligwa.”

Kulaga na kupotekigwa
(Matayo 24:3-14; Maluko 13:3-13)

7 Ngabankonya, “Aboli, ilebe yenie ipitila
lii? Na kiingi nii echikipakulaya kutenda
ilebe yenie ibandaki kupitila?”
8 Yesu ngabajanga, “Mma maha,
makakoloigwaje. Magambu bandu ajingi
mabapitila nu kulenga kupete lina lyango,
‘Ne nga Kilisto Nkomboi nambambuligwe
na Nnoongo!’ Na ‘Kingobu kiike!’ Nambu
makakengamangaje.
9 Pampakujoa nhwalo gwa ngondo na
manjega, makajogopaje, magambu mpaka
genia gapitile oti, nambu kupela kwa goa
tango.”
10 Ngajendekea kulongela, “Kilambo
chimwe kiputana na kilambo chenge,
kingwana chimwe kiputana na kingwana
chenge.
11 Kupakube malendemelo makolongwa
ga lutope kongo na kongo na njala na
tauni. Kupakube na ilebe ya kuomongwa
na iingi ikolongwa kuboka kumbengu.
12 Nambu tango nu kupitilaje genia
goa, bapampukilanga, bapampotekange
na kumpelekanga munyumba ya ku-
gongalela na kunnyigililanga mukipungo,
bapakupelekwa nnongi ja akangwana na
akatawala kwa magambu ga ku amini
nenga.
13 Kupala unjalakiche kwabe.
14 Nnimbange mumyojo jinu,
makawachangaje tango na kingobu
nhwalo gwa mpakulenga nii,
15 magambu nenga namwene nampe-
ganga malobe ga mbone, ati akangondwa
binu baotolangeje kuimbalila wala ku-
penga.
16 Achikibelei binu na akanuna binu
na akalongo, mabang'aluka mangweto na
angweto mabankoma kati jinu.
17 Bandu banchimwa mangweto maga-
mbu ga liina lyango.
18 Nambu, ati lunywili lumwe lwa
umutwe jinu luobaje.
19 Kukuimbalila kwinu, mamupokela
ukomboi gwinu.

Yesu alenga kubomoligwa kwa kilambo cha Yelusalemu
(Matayo 24:15-21; Maluko 13:14-19)

20 “Pampakulola kilambo cha
Yelusalemu kitindiligwe na manjolinjoli,
penia mmanyanga kutenda kingobu kiike
penia kilambo chenie makibomoligwa.
21 Penia, ababi ku Yudea batililange
kuitombi, ababi kunnyini babokange, na
ababi kumigonda bakabujaje kunnyini.
22 Kwa magambu machoba genia nga
machoba ga hukumu, ibe goa agaandikwe
galenganile.
23 Bapakulaga akikege bina ndumbo na
akinamama ababi ni ilemba eijonga ma-
choba genia! Kwa magambu kupakube
na malola makolongwa muno padunia,
na kuchimwa kwa Nnoongo kupakaikilila
bandu bamba.
24 Bange bakomigwa kwa upanga, bange
batoligwa ubanda muilambo yoa, na kil-
ambo cha Yelusalemu makilebatigwa na
bandu ba ilambo yenge, mpaka kingobu
chabe kulenganila.

Kuika kwa Mwana jwa Mundu
(Matayo 24:29-31; Maluko 13:24-27)

25 “Kupakube na iingi kulichoba na
mwei na ndondwa. Ilambo ya padunia
ipakube na malola magambu ga mbwele
magambu ga luindo lwa mawimbi ga baali.
26 Bandu mabainduka magambu ga mb-
wele, bakalolela ikobo eipakujipata dunia,
magambu ilebe eibi kumbengu, lichoba na
mwei na ndondwa ibakutikatika.
27 Penia, Mwana jwa Mundu akaika mu-
maunde, juna makakala na kibumo ndu.
28 Kingobu ilebe yenie apaipakutumbula
kupitila, nnyemange na kujinula mitwe
jinu kunani, magambu ukomboi gwinu
ubandakile.”

Kulandanakia kwa nkongo gwa nkoju
(Matayo 24:32-35; Maluko 13:28-31)

29 Penia Yesu ngabalengela kulan-
danakia kongo, “Mulolekeyange nkoju na
mikongo jenge joa.
30 Apamagabona maamba gatumbu
kuipuka, mmanya kutenda mangobu ga
mauno gaike.
31 Uyo, apampa kulola ilebe yenie
yakapitila, maumanyanga kube Kingwana
cha Nnoongo kibi papipi kuika.
32 “Nannengelanga kweli, kibelei chenje
cha ngoe kipetaje panga kupitila genia goa.
33 Mbengu na dunia maipeta, nambu
malobe gango gapetaje.

Mmegange mio

34 “Mmegange mio! Mumyojo jinu
ikaikaje kulemala na ilebe, nnywagi na
kubegelela na itamo yenje. Andaje, li-
choba lyale lipakunhwikilila kingobu tu.
35 Magambu inhwikila anda ntambo boa
abatamanga padunia poa.
36 Mmegange mio, nu kujopa ku
Nnoongo mangobu goa ibe nhwotolange
kupata makakala ga kupeta chwapi
muilebe yenie yoa eipakupitila, nu kujema
nnongi ja Mwana jwa Mundu.”
37 Kingobu cha mui, machoba genia,
Yesu akiba akabola bandu ku Nyumba ja

Nnoongo, nambu kilo akiba akajenda kukitombi cha Mizeituni nu kutama kwenio.
38 Kindabi ndabi bandu boa bakiba bakajenda ku Nyumba ja Nnoongo kumpenakia jwombe.

22

Nhwalo gwa kumpuki Yesu
(Matayo 26:1-5; Maluko 14:1-2; Yohana 11:45-53)

1 Mpapala gwa mikate janga jeligwa kimela, ogukemigwa Pasaka, ukiba ubandakile.
2 Akakung'i akolongwa na akaboli ba Malagilo ga Musa bapalanga ndela ja kunkoma Yesu, nambu bajogopanga bandu.

Yuda ajeketela kunng'aluka Yesu
(Matayo 26:14-16; Maluko 14:10-11)

3 Lichetani ngilinnyingi Yuda ojwakemigwa Isikalioti, jumwe jwa baba achandundame komi na abena.
4 Yuda ngajenda, ngapangana na akakung'i akolongwa na akalenda ba Nyumba ja Nnoongo kube apapa kunng'aluka Yesu kwabe.
5 Angweto ngabaalalila nu kulagana nakwe kunnepa uloi.
6 Yuda ngajeketela, ngabe akapala ndela jambone ju kunkamuya kwabe pangamanya bandu ajingi.

Kupanganakia chakulya cha Angwana mpapala gwa Pasaka
(Matayo 26:17-25; Maluko 14:12-21; Yohana 13:21-30)

7 Lichoba lya mikate janga jeligwa kimela ngiliika. Lyenie nga lichoba lya mwana limbelele jwa lilumbo lya Pasaka.
8 Penia Yesu ngabakinga Petulo na Yohana, ngabalenge, “Nnyendange makatupanganakie mpapala ili tupate kulye Pasaka.”
9 Angweto ngabankonya, “Mpala tupangania ko chakulya?”
10 Ngabalengela, “Mpenikiange! Apampakube makajenda kunnyini, mankongana na munulome ojwapotwi kibega cha mache. Mankengamange mpaka munyumba ejapakujingila.
11 Mannengela nkola nyumba, ‘Aboli bankonya, kibikole chumbi echimbakulele mpapala gwa Pasaka pamwe na akinapunji bango?’
12 Jwombe mannangilage chumbi kikolongwa kugolofa chombe kipanganigwe. Mpangania mwenio.”
13 Ngabajendanga, ngibikikolanga kila kilebe tela andi Yesu apabalengalinge, ngabapangania mpapala gwa Pasaka.

Chakulya cha Angwana
(Matayo 26:26-30; Maluko 14:22-26; 1 Akakolinto 11:23-25)

14 Kingobu apachalenganila, Yesu ngatama kulye chakulya pamwe na achandundame bakwe.
15 Ngabalengelanga, “Mbaile muno kulye Pasaka jenje pamwe namangweto tango nu kupotekigwa.
16 Gambu nannengelanga, ndyeje kabele mpaka apipakulenganila Pasaka mu Kingwana cha Nnoongo.”
17 Penia Yesu ngatola kikombe cha divai, ngannumba Nnoongo, ngalenga, “Mpokelange, mmaganange.
18 Magambu nannengelanga, nyweje kabele divai ja zabibu mpaka Kingwana cha Nnoongo apikipakuika.”
19 Kabe ngatola nkate, ngalumba, ngaumetula, ngabapaganga ngalenga, “Gongo nga mmele gwango oguboigwa kamagambu ginu. Ntendange nyenie kukungombokela.”
20 Ngatenda uyo na kikombe kuboka pukulye, akalenga, “Kikombe chenje nga cha myai jango, ejijitika kwa magambu ginu kupala kulenganakia lilagano liyono. Gongo nga mmele. Ejijitika kwinu, Gange majandiko gakwetije aya jenje.
21 “Nambu, nnolange! Jwajo ojwambakung'aluka abi nane upamba pamecha.
22 Kweli Mwana jwa Mundu ajenda ukomigwa anda apipangigwe, nambu kulaga kwakwe mundu ojwanng'aluka.”
23 Penia ngabatumbu konyana nga meneke kati jito ojwapakamu nhwalo gwenio.

Kutaukana mene nkolongwa

24 Ngukupitila kutaukana kati ja akinapunji benia nhwalo gwa mene kati jabe ojwapakube nkolongwa kupeta bange.
25 Yesu ngabalengela, “Akangwana banga Akayahudi kalongolea bandu babe kwa makakala, na angweto ukemigwa akaganja ba bandu.
26 Nambu ikabe yeneje kati jinu, ibe, jwajo ojwabi nkolongwa panakati jinu nga mpaka abe nchokochoko jwa boa, na ojwabi kilongoi mpaka abe anda mmanda.
27 Gambu mana, nga meneke ojwabi nkolongwa? Jwajo ojwatama pamecha kulye chakulya. Nambu nenga mbile panakati jinu anda mmanda.
28 “Mangweto makiba nanenga mangobu goa gu kulondoigwa kwango,
29 na andi Awabango apabangamwiye Kingwana, uyo nanenga nankamuyanga mangweto kingwana.
30 Manniaganga nu kunywe pamecha jango mu Kingwana chango nu kutama

muitebu yi kingwana kugahukumula makabi komi na mabena gi kilambo cha Kuisilaeli.

Yesu alondola kube Petulo apa kunkana
(Matayo 26:31-35; Maluko 14:27-31; Yohana 13:36-38)

31 "Simoni, Simoni! Mpenikie! Lichetani
lipala lijeketeligwe kuntega mangweto,
kuambugana gambone kube mabaja, andi
mundu apaeba ngano.
32 Nambu nenga nannyopile ibe imani
jinu jakaobaje. Na mwenga apampakumu-
jila, balimbe mojo akanunabinu."
33 Petulo ngannyanga, "Angwana, nenga
mbi laachi kujenda pamwe na mwenga
kukipungo, na ata kuwe."
34 Yesu ngannyanga, "Na nnenge mwe
Mapetulo, tango nkokoloko kubekaje le-
leno mpakungana patatu."

Kingobu chu kujogoya

35 Kubokapenia Yesu ngabakonya aki-
napunji bakwe, kingobu panankingangita
pangapotola uloi na nhuku na ilatu maka
pungukigwa na nikilebe chachoa?
Ngabajanga, "Kileje."
36 Yesu ngalenga, "Nambu ngoe jwaj-
woa juna nhuku guloi mpaka apotole, na
jwajwoa jwangakola lipanga mpaka auche
likoti na aemele lyene.
37 Magambu nannengelanga Majandiko
Gachwapi galenga, 'Akabekigwa kikuta
chimwe na akabaja,' mpaka galenganile,
magambu kila eliandikigwe kunenga
nenga liba kweli."
38 Akinapunji ngabalenga, "Angwana!"
Nnole pamba gabi mapanga mabena,
"Jwombe ngalenga, bai!"

Yesu agongalela panani pa Kitombi cha Mizeituni
(Matayo 26:36-46; Maluko 14:32-42)

39 Yesu ngaboka pikilambo chenie andi
pulukiba lukobo lyakwe ngajenda kuki-
tombi cha Mizeituni, akinapunji bakwe
ngabankengama.
40 Paika kwenio ngabalengela,
"Nng'ongalele kupala makalondoigwaje."
41 Kuboka penia ngabaleka ngajenda
kutaali pukuoto kuleke mundu liganga,
ngakilakatila ngagongalela,
42 ngalenga "Awawa, andampaile
kikombe chenje chukupotekigwa kimbete
kutaali na nenga. Andampaile mwenga
ngiti pambai neje."
43 Mpakachi kuboka Kumbengu ngampi-
tila kummeka alimbe mojo.
44 Kiti abi ni nu kuechuka muno,
ngagongalela ku kwaja liyuke ngilimpita
andi matondogolo ga myai ngagatola pae.
45 Kuboka pukugongalela ngabajendele
akinapunji bakwe ngabakolela bagochile,
gambu bakate kuechuka.
46 Ngabalengela, "Mbone nng'ochelanga?
Nnyimukange nng'ongalele, kupala
makalondoigwaje."

Yesu bammeka mumakakala
(Matayo 26:47-56; Maluko 14:43-50; Yohana 18:3-11)

47 Yesu apakiba tango akalongelaga na
nkengeni gwa bandu nguika, akulon-
galea Yuda, jumwe jwa akinapunji bakwe.
Yuda ngajenda kumpata abali Yesu kwa
kunkumbatila.
48 Nambu Yesu ngannenge, "Yuda!
Bo, munng'aluka Mwana jwa Mundu
kukunkumbatila?"
49 Akinapunji bakwe bala apabalola ge-
nia ngabalenga, "Angwana, tutumia ma-
panga gito?"
50 Na jumwe kati ja akinapunji ngam-
puta upanga mmanda jwa akung'i ako-
longwa, nganhweketa lichikilo lyakwe lya
kalelo.
51 Nambu Yesu ngalenga, "Nkotoke!
Bai." Ngalikunyula lichikilo lya mundu
jwenio, ngalilamia.
52 Penia Yesu ngabalenge akakung'i
akolongwa, akananhota ba akalenda
ba nyumba ngolongwa ja Nnoongo na
akananhota abaikanga kunkamula, "Bo,
nhwikangite na mapanga na imbonga
kumbukila kube nenga na poki?
53 Panakiba na mangweto kila lichoba ku
Nyumba ja Nnoongo mambukije. Nambu,
chenje ngi kingobu chinu ni kinala chu-
lubendu."

Petulo ankana Yesu
(Matayo 26:57-58; Maluko 14:53-54,66-72; Yohana 18:12-18,25-27)

54 Penia ngabampukila, ngabantola nu
kujenda nakwe ku nyumba ja Nkung'i
Nkolongwa. Petulo akiba akakengama
unyuma kutaali.
55 Mwoto bakakungana mu uwa, na
Petulo akiba pamwe na abatamangite ku-
jota mwoto gwenio.
56 Kingobu munkege jumwe kati ja ak-
abanda apammona Petulo atamite penia
papipi na mwoto, nga nnolokeya kipola nu
kulenga, "Mundu ojo uyo akiba pamwe na
Yesu!"
57 Nambu Petulo ngakana, ngalenga,
"Mwe! Ne nummanyije."
58 Kingobu kachoko, jonge mundu ngam-
mona Petulo, ngalenga, "Mwenga mmi
pamwe nabo."
Nambu Petulo ngajanga, "Mwe, neje!"
59 Kingobu kachoko mundu jonge
ngalenga uyo, "Kweli ojo abonekana akiba

pamwe nabo, aboka kukilambo cha ku Galilaya!”

60 Nambu Petulo ngajanga, “Angwana ne mbi kumanyaje channongela!” Na kingobucho, ogwakiba tango akalongela, nkokoloko ngabeka.

61 Angwana ngabatendebuka ngabannolakeya Petulo na Petulo ngakombakela gaga gabalenga Angwana, “Lele tango nkokoloko nukubekaje mpakungana patatu kutenda ne umanyije.”

62 Penia ngapita panja ngaguta muno.

Yesu abekigwa nhwenyo nu kuputigwa
(Matayo 26:67-68; Maluko 14:65)

63 Bandu abanchunga Yesu ngabamputanga nu kummeka nhwenyo.

64 Angweto ngabamputanga kongo bunhwekele kumio ngabankonya, “Bamputite beneke? Nnondole!”

65 Na angweto ngabannongela malobe majingi ga kuntukano.

Yesu bampeleka nnongi ja Libalacha
(Matayo 26:59-66; Maluko 14:55-64; Yohana 18:19-24)

66 “Pukuchaga, akinanhota na akakung'i akolongwa na akaboli ba Malagilo ga Musa ngabakongana pamwe andi mahakimu, na Yesu ngabanneta nu kummeka nnongi ja Libalacha lyenie.”

67 Ngabalenga, “Mutulengele mwe Kilisto ojwapambuligwe na Nnoongo?”

Yesu ngajanga, “Anda nannengile unhwaminije,

68 na anda nankonyite lichwali, nnyangangaje.

69 Nambu kuboka ngoe Mwana jwa Mundu abakutama kingonu cha kalelo ja Nnoongo juna Makakala.”

70 Angweto boa ngabalenga, “Ikonda mwe ma Mwana ba Nnoongo?”

Jwombe ngajanga, “Mangweto nnengite, nenga nga jwenio.”

71 Angweto ngabalenga, “Bo tupala uchaili gonge? Tubene tujoine palenga!”

23

Yesu bampeleka kwa Pilato
(Matayo 27:1-2,11-14; Maluko 15:1-5; Yohana 18:28-38)

1 Penia nkengeni gwoa ngujema, ngugumpeleka Yesu ku Pilato,

2 ngabatumbula kuntakiana bakalenga, “Tankolela mundu jonjo akaaoya bandu bito, bakanakia bandu kulepa kodi kwa Nkolongwa jwa Loma nu kukikema eti jwombe nga Kilisto Nkomboi ojwapambuligwe na Nnoongo.”

3 Pilato ngankonya Yesu, “Mwe nga Mangwana ba Akayahudi?”

Yesu ngajanga, “Mwe nnengite.”

4 Pilato ngabalengela akakung'i akolongwa nankengeni gwa bandu, “Mbi kulibonaje lilemwa kwa mundu jonjo.”

5 Nambu angweto ngabajendekea kulenga, “Babola bandu boa ba ku Yudea babe na kijonga. Atumbula ku Galilaya na ngoe abi pamba.”

Yesu bampeleka kwa Helode

6 Pilato apajoa genia, ngakonya, “Bo, mundu jonjo jwa ku Galilaya?”

7 Apamanya kube Yesu abi pae ji kinala cha Helode, ngampeleka kwa Helode, ojwakiba Kuyelusalemu kingobu chenie.

8 Helode ngaala mwojo muno apammona Yesu, magambu ngajoa minhalo jakwe. Ahyobalela ammone Yesu akatenda ikobo.

9 Penia Helode ngankonya Yesu machwali ndu, nambu Yesu ajangiteje lilobe.

10 Akakung'i akolongwa na akaboli ba Malagilo ga Musa ngabapitila nnongi na ngabantakiana Yesu ngumbi ndu ngolongolo.

11 Helode pamwe na manjolinjoli gakwe, ngagankoya oni Yesu nu kuntendela nhwenyo, kuboka penia ngabankwindiya ngobo ja kingwana, ngabammuyanga kwa Pilato.

12 Helode na Pilato, pukutumbula bakibanga na bulwa, nambu kuboka lichoba lyenie ngababe maganja.

Yesu ahukumigwa kuwe
(Matayo 27:15-26; Maluko 15:6-15; Yohana 18:39-19:16)

13 Pilato ngakema ngongano ja akakung'i akolongwa na akiilongoi ba bandu,

14 na ngabalengela, “Mannetangite mundu jonjo kwango malenga akiba akaoyanga bandu. Ngoe mpenakiange! Kuboka pa kuingakia kilebe chenie nnongi jinu, nammwenije na lilemwa wala limwe nhwalo gwa ngumbi yinu kwakwe.

15 Nambu ne tuje, ati Helode alibwenije lilemwa lyalyoa magambu ammujikie kwango. Kweli kibije kilebe chachoa echakamwile mundu jonjo cha kupaligwa kuwe.

16 Kuyenie, amulicha aputigwe iboko, kuboka penia nannekekea.” Majandiko gange gakwetije aya ja

17 Kila lichoba lya Mpapala gwa Pasaka, Pilato akiba nu lukobo lwa kunnyogolela mpungwa jumwe.

18 Nambu boa ngabachobela pamwe, “Akomigwe! Mannekeke Balaba kwito!”

19 Balaba akiba ajigiligwe mukipungo magambu gu kujambukia kijonga kunnyini uyo pamwe nu ukoma.

20 Pilato ngapala kunnekekea Yesu, penia ngalongela nabo kabele.

21 Nambu angweto ngabachobela, “Mammambe munchalaba! Mammambe munchalaba!”

22 Pilato ngabalengela mala ja patatu, “Atei ubaja gani? Ne mbi kulibonaje lilemwa elyapaligwa komigwa! Namputa iboko nu kunnekekea.”

23 Nambu angweto ngabayangala kuchobela kanonoya, kube Yesu kupala abambigwe munchalaba, pukujomolela Pilato ngabajeketela.

24 Pilato gatenda agabapalanga gakamuligwe.

25 Pilato ngannekeke mundu ojwabampala, ojwakajigiligwa mukipungo gambu gwa kijonga na ukomi, ngankamuya Yesu kwabe bantendelange andi pabapalanga.

Yesu atenda kubambigwa
(Matayo 27:32-44; Maluko 15:21-32; Yohana 19:17-27)

26 Manjolinjoli apabampeleka Yesu, undela apabakiba bakajabula, ngabakongana na mundu jumwe ojwakemigwa Simoni jwa Kulene, ojwakiba akabokela kunng'onda. Ngabampukila, ngabantweka nchalaba aupotole, kunyuma ja Yesu.

27 Nkenga nkolongwa gwa bandu ngugunkengama, kati jabe bakiba akikege abakiba bakakokaleka na kung'utila.

28 Yesu ngabagalambukila nu kulenga, “Makina mama ba Kuyelusalemu! Makang'utije nenga, nambu nng'uta kwa magambu ginu na magambu ga ingota yinu.

29 Magambu machoba gatenda kuika penia bandu mabalenga, ‘Mbaya jabe akege bangabe na mwana na bangajonga ingota!’

30 Kingobu chenie, bandu nga apababapakuilengela itombi, ‘Mutuponelange!’ Ni itombi ichokoichoko, ‘Tuekelelange!’

31 Gambu, anda bandu batenda yene kwa nkongo mmehe, ipakubebo kwa nkongo nnyomo?”

32 Bakibanga bandu akabena uyo, akabaja, bakomigwe pamwe na Yesu.

33 Apabaikanga paali apakemigwe, “Kitongo cha Mutwe,” ngabammamba Yesu penia, pamwe na akabaja abena bala, jumwe kingonu chakwe cha kalelo na jumwe kangeja.

34 Yesu ngalenga, “Awawa malekekeyange malemwa gabe magambu bamanyije echibakamula.”

Ngababagana ngobo yakwe kwa kuoma kiumbuumbu.

35 Bandu bakiba penia bakalolela kingobu akiilongoi ba Akayahudi apabantendela nhwenyo, “Akombwile bange, ngoe akikombole mwene, anda jwombe nga Kilisto Nkomboi, ojwapambuligwe na Nnoongo!”

36 Manjolinjoli ngabantende nhwenyo uyo, ngabannyendela ngabampe siki,

37 bakalenga, “Anda kweli mwe Mangwana ba Akayahudi, mikikombole mmene.”

38 Panani ja nchalaba ngababeka kibao echibaandike yene, “Jonjo nga Nngwana jwa Akayahudi.”

39 Jumwe kati ja akabaja abakiba babambigwe panchalaba, ngantukana akalenga, “Bo, mweje nga Kilisto Nkomboi ojwapambuligwe na Nnoongo? Mikikombole mmene na twe uyo.”

40 Nambu mmaja jonge jola ngankalapila nnyakwe akalenga, “Mwe kunnyogopaje Nnoongo? Mwe mpatite hukumu andi ujaje.

41 Mwe na nenga tupaligwa kupata hukumu jenje, magambu ganga nga malepo ga agatukamwile, nambu mundu ojo akamwije kilebe kibaja.”

42 Penia ngannengela Yesu, “Yesu ungombakele ne kingobu apampakujingi mu Kingwana chinu.”

43 Yesu ngannyanga, “Nannenge kweli, lele mma pamwe na nenga kupepo.”

Kiu cha Yesu
(Matayo 27:45-56; Maluko 15:33-41; Yohana 19:28-30)

44 Ikiba anda saa sita ja mui, lichoba ngilileka kujaka na lubendu nguluekelela dunia joa mpaka saa tisa,

45 panjia ejikiba jibekigwe panakati ja Nyumba ja Nnoongo ngijipachuka ipande ibena kuboka kunani mpaka pae.

46 Yesu ngaguta kanonoya, “Awawa, mukuboko jinu nubeka mwojo gwango.” Apajomola kulenga genia ngajomoka.

47 Penia kilongoi jwa akalenda ba Loma apalola agapitile, ngannumba Nnoongo akalenga, “Kweli ojo akiba mundu jwa mbone jwa Nnoongo!”

48 Bandu boa abakiba bakonganinge penia kulola kilebe chenie, apabalola genia agapitile, ngababuja kachabe bikikiputa itibi yabe kukuechuka.

49 Akaganja mundu boa pamwe na akikege bala abankengima kuboka ku Galilaya, ngabajema kutaali bakalolela kilebe chenie.

Machiko ga Yesu
(Matayo 27:56-61; Maluko 15:42; Yohana 19:38-42)

50 Kukiba na mundu ojwakemigwa Yusufu, akiba mundu jwa mwojo gwa mbone akatenda agunhwalali Nnoongo na akiba jumwe kati ja bandu bilibalacha likolongwa li Kiyahudi,

51 jwenio ngakana kujeketela chabaamua akilongoi ajabe. Yusufu akiba aboka kukijiji chimwe cha Akayahudi echikikemigwa Alimatayo. Akiba akalendela kuika kwa Kingwana cha Nnoongo.
52 Ngajenda kwa Pilato, ngajopa bampe mmele gwa Yesu.
53 Penia ngauluya mmele gwa Yesu kuboka munchalaba, ngaubiligila chanda cha kitani, ngaubeka mulikabuli elikiba baembite piliganga, elikiba tango lyanatumikaje.
54 Lichoba lyenie likiba ijumaa, nu kupanganikia kwa Lichoba lya Kupomalela.
55 Akikege abankengema Yesu kuboke ku Galilaya ngabankengama Yusufu na ngibilibona likabuli na mmele gwa Yesu pubekigwe.
56 Kuboka penia, ngababuja ukaja, ngabapanganila mauta ginakunungila nu kuupakaya mmele gwa Yesu.

Lichoba lya Kupomalela ngabapomolela andi apiamuligwe na Malagilo.

24

Kuyoka kwa Yesu
(Matayo 28:1-10; Maluko 16:1-8; Yohana 20:1-10)

1 Jumapili kindabindabi muno, akikege bala ngabajenda kulikabuli bapotwi mauta ginakunungila agapanganile.
2 Ngibilikolela libwe lela lipilimbiigwe libi pambwega ja nniango gwa likabuli.
3 Apabajingila nkati, bubwenije mmele gwa Nngwana Yesu.
4 Apabakibanga tango bakaomwanga ku nhwalo gwenio, kingobutu akinalome abena abakwindite ngobo ina kung'ala muno, bajemite papipi nabo.
5 Akikege benia ngababeganga na mbwele, ngabalitanga. Penia bandu bala ngabakonya, “Mboni mampalanga ojwabi mmomi kati ja abawile?
6 Abije pamba, ayokite. Nkombokelange agannengelanga apakiba kwako ku Galilaya,
7 ‘Mwana jwa Mundu mpaka abekigwe kwa bandu akabaja, angweto mabammamba munchalaba na lichoba lya tatu mayoka.’ ”
8 Penia akinamama benia ngabagakombokela malobe gakwe,
9 ngababujanga kuboka pilikabuli, ngabapeganga achandundame bala komi na bamwe na akinapunji bange nhwalo gwa ilebe yenie yoa.
10 Benia abalenga nhwalo gwenio kwa achandundame nga, Maliamu Magidalena, Yoana na Maliamu amamundu Yakobo, pamwe na akanamama bange ababakalongwana nabo.
11 Achandundame ngabagatolanga malobe genia anda gambonije, nyenie baaminingije.
12 Nambu Petulo ngaboka, ngajabu lubelo mpaka kumambi. Apalita kulinga nkati, ngajibona chanda jika tu. Ngabuja ukaja kongo akaomwanga ku genia agapitile.

Mwanja kujenda ku Emau
(Maluko 16:12-13)

13 Lichoba ulyo, abele kati ja akinapunji bakwe Yesu ngababe bakajenda ku kijiji chimwe echikikemigwa Emau, kulipa kwakwe maili saba kuboka Kuyelusalemu.
14 Bakibanga bakalongelanga genia goa agapitile.
15 Apabakibanga bakalongelanga na kugawachila, Yesu mwene ngapitila, ngatyanga pamwe nabo,
16 ngabammona kwa mio, nambu bummanyije.
17 Yesu ngabakonyanga, “Nnongelangani kongo makajendanga?”

Angweto ngabajemanga nu, kumio kwabe bakiba baechwike.
18 Jumwe ojwakemigwa Keleopa, ngannyanga, “Bo, mwe nga mageni jika jinu Kuyelusalemu mangamanya agapitile kwenio machoba gano?”
19 Benia ngabajanga, “Nhwalo nike?” Angweto ngabannyanga,

“Nhwalo ogugumpatite Yesu jwa Nazaleti,” ngabannyanga. “Mundu jonjo akiba nnondoli jwa Nnoongo juna uwecho gwa ukamula na kubola nnongi ja Nnoongo na nnongi ja bandu boa.
20 Akakung'i na akiilongoi bito ngabampiya aukumigwe kuwe, ngabammamba munchalaba.
21 Na ngutuhyobalela kutenda jwenio mabakombola bandu ba Kuisilaeli! Genia goa, tangu gapitile lele lichoba lya tatu kuboka pa kutendigwa genia.
22 Bange akikege ba kachito butujitwie mwojo. Bajeilinge kulikabuli kindabi,
23 Nambu bubwenije mmele gwakwe. Ngababujanga ngabalenga angweto bapiti mpakachi kuboka kumbengu jwabalengi kube abi mmomi.
24 Bandu bito bange ngabajabu kuingikia nhwalo gwenio gubalengite akikege, nambu benia bamwenije.”
25 Kuboka penia Yesu ngabalengela benia, “Mbone mmi makajinga yene, na myojo jinu kujundupa ku amini ilebe yoa ibalenga akalondoli ba Nnoongo!
26 Apaligweje Kilisto Nkomboi ojwapambuligwe na Nnoongo kupotekigwa, na yene ajingile mukibumo chakwe?”
27 Na Yesu ngabalandulila angweto Majandiko goa agannenga mwene, kutumbu

kitabu cha Musa na majandiko goa ga
akalondoli Nnoongo.
28 Angweto pabakibandakila kijiji
chibikijendelelaga, Yesu ngajiga anda apa
kukipeta kujendekea na mwanja,
29 Nambu benia ngaba nnyopa ku-
lenga, “Ntame upambano natwenga li-
choba litipike na lubakube lubendu.” Ye-
nie ngajenda kupomolela na benia.
30 Ngatama pae kulye nabenia, ngatola
nkate, ngannumba Nnoongo ngaumetula
ngabapeganga.
31 Kingobu tu mio gabe ngagaotola kum-
mona Yesu, nambu jwombe ngaoba paali
penia.
32 Ngabalengelana bene kwa bene, “Bo
myojo jito jijakiteje nkati jito kingobu ap-
atulandulila Majandiko kundela kola?”
33 Benia ngabajimukanga kingobucho
ngababuja kukilambo cha Kuyelusalemu,
kwenio ngabakolela achandundame komi
na jumwe bakonganinge pamwe na bange.
34 Na ngabalenga, “Angwana bayokite
kweli, ampiti Simoni!”
35 Bandu benia ngabalandulila agapi-
tile kundela, na apabammanya Nngwana
apakiba akametula nkate.

Yesu bapiti akinapunji bakwe
(Matayo 28:16-20; Maluko 16:14-18;
Yohana 20:19-23; Itendwa 1:6-8)

36 Kingobu benia akabena pabalandulila
genia, Yesu mwene ngajema panakati jabe
nu kulenga, “Tengela jibe kwinu.”
37 Angweto ngabajituka nu kube na mb-
wele, bakita bilibweni lihoka.
38 Nambu jwombe ngalenga, “Mbone
nhwechukanga? Mbone mmi na mbwele
mumyojo jinu?
39 Nnole maboko gango na makongono
gango mammanya kube nga nnenga. Um-
bapayange mmone, magambu lihoka lik-
wetije mmele na iyupa andi pummo-
nanga.”
40 Ngalenga genia nakalayanga benia
maboko na makongono gakwe.
41 Pabakibanga tango bangaamini
magambu ga laa jabe, na kongo
bakaomwangwa, jwombe ngabakonya,
“Nkweti kilebe chachoa chu kulye?”
42 Benia ngabampe kipande cha chamaki
ju kuteleka,
43 ngatola ngalye boa ngabammona.
44 Penia ngabalengela, “Chenje nga chi-
nannengelanga tango panakiba pamwe
namangweto, kila kilebe echikiandikigwe
nhwalo gwango nenga, mu Malagilo ga
Musa na kitabu cha akalondoli, na Zabuli
kilenganile lele.”
45 Penia ngabawekula mawacho gabe ibe
bagamanye Majandiko Gachwapi.
46 Ngabalengela, “Nga apiandikwe, kube
Kilisto Nkomboi mabambigwa na lichoba
lya tatu mayoka kuboka kwa abawile,
47 na ku liina lyakwe nhwalo gwa kulapa
mabaja na kulekekigwa malemwa mpaka
oti utangachigwe mwilambo yoa, kutumbu
Kuyelusalemu.
48 Mangweto nga makachaili bu nhwalo
gongo.
49 Ne namwene manunnetela jwajo
Awawa ojubalagila. Nambu munnen-
danga ukongo kunnyini mpaka pam-
pakupoke makakala agaboka kunani.”

Yesu atoligwa kujenda kumbengu
(Maluko 16:19-20; Itendwa 1:9-11)

50 Penia ngabalongolea panja ja nnyini
mpaka ku Betania, ngatondobea maboko
gakwe kunani, ngabalumika.
51 Apakiba akalumika, ngabalekanga,
ngatoligwa kumbengu.
52 Angweto ngabanng'ongalela, penia
ngababujanga Kuyelusalemu babi na laa
ngolongwa,
53 mangobu goa ngabatamanga kuibanja
ya Nyumba ja Nnoongo bakannumba
Nnoongo.

Nhwalo Gwambone oguandikigwe na Yohana Kilongoi

Nhwalo Gwambone gwa Yohana nga gumwe kati ja itabu ncheche mu Lilagano Liyono elilanduli kutama kwa Yesu Kilisto padunia. Kila kitabu kikemigwa, "Injili" mana gakwe "Nhwalo gwambone." Jenie jiandikigwa na Matayo na Maluko na Luka na Yohana kuboka pukujomoka Yesu. Nhwalo gwambone gwa Yohana upemeligwa uandikigwe na ndundame Yohana chaka 90 kuboka pukujomoka Kilisto. Iganukube kitabu kilengitije kutenda Yohana ngu nhwandiki, pikiandikigwe kilandine na balua ja 1 Yohana na 2 Yohana na 3 Yohana. Bange akaandiki ba lolo balenga Yohana kukingobu chenie atama ku Efeso kuyene iwechakine kitabu chenje kiandikigwa kukilambo chuku Efeso.

Yohana aandika kitabu chenje kupala chajangate bandu baamini kutenda Yesu nga Kilisto, Mwana jwa Nnoongo juna bwomi (Lipungu lya 20:31). Kukuamini yene tuotwi kube na bwomi kwa lina lyakwe. Kitabu kiandikigwa kwa akachomi boa Akayahudi na bandu banga Akayahudi. Nhwalo Gwambone gwa Yohana ulandine munoje ni minhalo jenge mitatu. Akachani muno kulenga minhalo ji ikobo yatenda Yesu nambu andiki munuje ilandanakio ya Yesu. Ilebe yenge ikolongwa andi kubatichigwa nu kulondoigwa kwa Yesu kupongoti iandikigwije Munhwalo Gwambone gongo.

Agabi mukitabu

Yohana atumbwi nhwalo gwambone mu (Lipungu lya 1:1-18).

Kabe aandike nhwalo gu ikobo ichoko ya tenda Yesu (Lipungu lya 1:19-12:50).

Kubokapenia alanduli ilebe mukutama kwa Yesu padunia yene nga eimpeleka mpaka mukiu nu kuyoka (Lipungu lya 13:1-20:31).

Yohana munhwalo gwambone ajomoli lipungu lya 21 alengiti kingobu chimwe Yesu ngabapiti bandu kuboka pukuyoka kuboka penia ngalenga chikintei aandike kitabu chenje.

Lilobe elilitupe bwomi

1 Pitumbulaga pakiba jumwe ojwakemigwa Lilobe, jwombe Lilobe akiba kwa Nnoongo, na jwombe akiba Nnoongo.
2 Kuboka pitumbula Lilobe akiba pamwe na Nnoongo.
3 Kwa kupetela jweno ilebe yowa ngipanganigwa, kikibaje wala chimwe chikipanganigwe panga jweno.
4 Jweno akiba kindumbutumbu cha bwomi, na bwomi gweno ukiba lumuli lwa bandu.
5 Na lumuli lweno lumulika pulubendu, nambu lubendu lweno luotwije kuluimia.
6 Nnoongo ngantuma mundu jumwe liina lyakwe Yohana,
7 ojwaika kachalakicha bandu nhwalo gwa lumuli lweno. Aika kalenge bandu boa nhwalo gwakwe na babapakujoa baamini.
8 Jweno akiba lumuliloje, nambu aika kachalakicha bandu nhwalo gwa lumuli lweno.
9 Londo nga lumuli lwa kweli, lumuli oluika padunia pano na kamulikila bandu boa.
10 Bai Lilobe akiba padunia pano. Iganu kube Nnoongo apangine dunia kupete jwenio, nambu bandu padunia bummanyije.
11 Ngaika kachakwe mwene, nambu bandu bakwe bampokije.
12 Nambu bandu baba abampokilinge, ngubunhwamini ngabape kinala chukube ingota ya Nnoongo.
13 Ingota eibelwike kuwecho gwa munduje ngiti kwamakakala ga mmeleje ngiti kupala kwa munduje, ila kuboke kumwene Nnoongo.
14 Jwombe Lilobe ngabe mundu, ojwa tweli upeele nakweli, ngatama kwito. Natwe ngitikibona kibumo chakwe, kibumo echapata ka Awawa mundu andi Mwana jwa jika.
15 Yohana ngabachalakicha bandu minhalo ja jwenio, ngalonge kanonoya, "Jwenio nga jwanongila minhalo jakwe kulenga, 'Aika mundu kuboka pangune nambu nkolongwa kumbeta ne, jwombe akiba ne tango nukubelekwaje.' "
16 Kwa magambu ga kulimba kwakwe twe tuboa tupokile upeele nduu.
17 Nnoongo akatupe Malagilo kupetela kwa Musa, upeele na kweli jituikalila kwa kupetela Yesu Kilisto.
18 Abije ngu mundu ojwammweni Nnoongo. Mwana jwa nnyika ojwabi tela na Nnoongo na ojwabi pamwe na Awawa, nga ojwatulandulila nhwalo gwa Nnoongo.

Yohana Mbatichi alandulila nhwalo gwa Yesu

(Matayo 3:1-12; Maluko 1:1-8; Luka 3:1-18)

19 Gongo ngu uchaili gwapanga Yohana, kingobu akiilongoi ba Akayahudi bu Kuyelusalemu pabatuma akakung'i na Akalawi ku Yohana bankonye kulenga, "Mwe mabeneke?"

20 Jwombe Yohana atindije kajanga, ngalenga kipola, “Kilisto neje.”
21 Penia ngabankonya, “Bai mwe mabeneke? Bo mwe nga Maeliya?”
Yohana ngajanga, “Je, ne je.”
Ngabankonya, “Bo, mwenga nga Nnondoli jola?” Jwajo ojwalondoligwe kupitila na atangacha kuika kwa Kilisto.
Yohana ngabajanga, “Je.”
22 Angweto ngabankonya, “Bai mwe mabeneke? Bo mmene mikilenga mabeneke? Mutulengele, ibe twe takapegange majango angweto ababukingite.”
23 Yohana ngajanga, nenga nga jwajo nnondoli Isaya ojwakiba nnondoli jwa Nnoongo ojwalenga minhalo jango, kulenga,
“Nenga nga lilobe lya mundu lijoanika pampongoti.
Mmeke kipola ndela ja Angwana bapete!”
24 Bandu benia bakatumigwa na bange ba Mafalisayo,
25 bai ngabankonya Yohana, “Andi mwe Kilistoje, wala Eliyaje, wala nnondolije mbona mmaticha bandu?”
26 Yohana ngabajanga, “Nenga maticha kwa mache, nambu abi jumwe ajemite panakati jinu jwangammanyanga.
27 Jweno atendakuika kuboka pangone nambu ne kuotoje kulita na ukulugula ngoji ya ilatu yakwe.”
28 Ilebe yenie itendigwa okwo ku Betania, kwie ja lukemba Yolidani apakiba akabaticha Yohana.

Yesu mwana jwa Limbelele jwa Nnoongo

29 Malabo jakwe Yohana ngammona Yesu akanhwikilila, ngalenga, “Ojo nga Mwana Limbelele jwa Nnoongo ojwaboya mabaja ga padunia!
30 Jwenio nga jwanongila minhalo jakwe kulenga, ‘Kingobu tu kuboka pango ne, abakuika mundu jumwe ojwabi nkolongwa kupeta nenga, magambu akiba tango ne nukubelekwaje.’
31 Namwene ne numanyije, nambu naicha kubaticha kwa mache ili bandu ba Kuisilaeli bumanye.”
32 Yohana ngachalakicha yene, “Nammweni Uhuke jwa Chwapi akauluka andi ngunda kuboka kumbengu nu kutola panani jakwe.
33 Nenga nummanyije, nambu Nnoongo ojwandumite kubaticha bandu kwa mache akanenge, ‘Mundu ojumpakummona Uhuke jwa Chwapi akatola panani jakwe, jwenio nga ojwabaticha ku Uhuke jwa Chwapi.’ ”
34 Yohana ngalenga, “Nenga noile, na njalakicha ojo nga Mwana jwa Nnoongo.”

Akinapunji ba kutumbula

35 Malabu jakwe, Yohana akabe penia kabele pamwe na akinapunji bakwe abele.
36 Apamona Yesu akapeta, ngalenga, “Nnola! Jweno nga Mwana limbelele jwa Nnoongo.”
37 Akinapunji benia apabannyoa Yohana akalongila malobe genia, ngabankengama Yesu.
38 Bai Yesu ngatendabuka, apababonanga akinapunji benia bakankengamaga, ngabakonyanga, “Mpalanga nike?”
Bombe ngabajanga, “Labi, ntama koo?” Labi mana gakwe Aboli.
39 Yesu ngabalengela, “Tujendange, namangweto mannola.” Jakiba saa komi kimuyo, akinapunji benia ngabalongwana nakwe. Ngabapabona patama, ngabatama nakwe kimuyo choa.
40 Jumwe kati ja akinapunji abele bala akiba Andulea, nnung'una gwakwe Simoni Petulo.
41 Andulea akatumbu kunkole Simoni, nnung'una gwakwe, ngannenge, “Tumweni Masia” Masia mana gakwe Kilisto Nkomboi.
42 Kuboka penia ngampeleka Simoni kwa Yesu.
Jwombe Yesu ngannolokea Simoni ngalenga, “Mwenga ngama Simoni mamwana ba Yohana. Nambu kuboka ngoe nkemigwa Kefa.” Kefa ku Kiyunani Petulo, mana gakwe “Libwe.”

Yesu bakemanga Filipo na Natanaeli

43 Malabu jakwe Yesu ngaamua kujenda ku Galilaya. Bai ngankolela Filipo ngannengela, “Ungengame.”
44 Filipo akiba jwa kilambo chuku Betisaida, kabatamanga Andulea na Petulo.
45 Jweno Filipo ngankolela Natanaeli, ngannenge, “Tumweni jwajo ojwaandikigwe na Musa mukitaabu cha Malagilo, ojwaba nhwandikinge akalondoli mialo jakwe, yani Yesu Mwana jwa Yusufu, mundu jwa Nazaleti.”
46 Jwombe Natanaeli ngankonya Filipo, “Bo, kilebe cha mbone kiwechite kuboka ku Nazaleti?”
Filipo ngannengela, “Nhwike nnole.”
47 Yesu pammona Natanaeli akanhwikililaga, ngalenga mialo jwakwe, “Nnola, ojo nga Mwisilaeli pyuu wala kindondoje nkati jakwe!”
48 Jwombe Natanaeli ngankonya, “Mwe mmanyitabo?”
Yesu ngajanga, “Pamakiba nhwina munkojo, tango Filipo nukunkemaje ne ngunummona.”
49 Penia Natanaeli ngannengela, “Aboli, mwe ma Mwana jwa Nnoongo! Mwe mangwana ba Kuisilaeli.”

50 Yesu ngannengela, “Bo, nhwamini
magambu nannengile namweni nhwina
munkojo? Mamibona ilebe ikolongwa
muno kupeta yenje!”
51 Yesu ngajendekea kulenga, “Nannenge
kweli, mamukubona kumbengu kukajo-
goka na akapakachi ba Nnoongo baka-
jenda kunani nu kuuluka kunani pa
Mwana jwa Mundu.”

2

Mpapala gwa kutola akege kikilambo cha Kanaani

1 Lichoba lya tatu pakiba ngongano
jukutola kukilambo cha Kana, okwo ku
Galilaya. Amamundu Yesu bakiba kweno,
2 jwombe Yesu ate kokigwa penia pa
mpapala gwa kutola akege pamwe na
akinapunji bakwe.
3 Apajapeta divai, amamundu, ngaban-
nenge Yesu, “Bakwetangitije divai.”
4 Yesu ngabajanga, “Amama, maka-
nengeje chikutenda. Kingobu chango
tango kuika.”
5 Penia amamundu ngabalengela aka-
pakachi, “Chachoa chela achapakunengela
ntendange.”
6 Akayahudi bakiba na lukobo lwa
ukuya, penia pakiba na ibega chita
ya mabwe, kila kibega chimwe kijingi
madebe mabele au matatu ga mache
gukuya.
7 Yesu ngabalengela, “Ntweleyange
mache mweno muibega.” Ngabatweleya
twe mpaka kunani.
8 Kubokapenia ngabalengela, “Ngoe
ntekange mapelekele akilongochi ba
mpapala.” Ngabatekanga mache gala,
9 Akilongoi ba mpapala apabapaya
mache gala, ngaba manya genia gayokite
divai, Bombe bamanyije divai jene jibokі-
tako, nambu akapakachi bala bamanyan-
gite jibokitako. Akilongoi ba mpapala
ngabakema bene akola mpapala,
10 Akilongoi ba mpapala ngabalengela,
“Kila mundu kutumbula kupangania oti
divai jambone, kubokapenia anda ba-
tochike kupanga divai jambone. Nambu
mwe mpangite divai jambone mpaka
ngoe!”
11 Yesu alaya iingi yi ikobo yu kutumbula
okwo kukilambo cha Kana, Ku Galilaya,
ngalaya kibumo chakwe, na akinapunji
bakwe ngabanhwamini.
12 Kubokapenia, Yesu pamwe na ama-
mundu na inuna yakwe na akinapunji
bakwe, ngabajendanga kukilambo chuku
Kafalanaumu ngabatamanga paali penia
kwa machoba machoko tu.

Yesu ajenda munyumba ja Nnoongo
(Matayo 21:12-13; Maluko 11:15-17; Luka 19:45-46)

13 Mpapala gwa Pasaka ja Akayahudi
jikiba jibandakile, yene Yesu ngajenda
Kuyelusalemu.
14 Bai ngabakolelanga unyumba jenie
bandu bakaucha ng'ombe, mambelele,
na ngunda, na bandu abajangangana
uloi bakiba batamite pamecha jabe.
15 Ngatengenecha iboko ya ngoji, ngabenga
boa panja ja Nyumba ja Nnoongo
pamwe na ng'ombe na mambelele gabe
ngaambugana salafu ya abajangangina ela
ngapendangula mecha yabe.
16 Ngabaamulicha baba abauchangita
ngunda, “Mmoyange ilebe eye pamba.
Makajitendaje nyumba ja Awawa bango
kube choko!”
17 Akinapunji bakwe ngabakombakela
Majandiko Machwapi galenga, “Kupala
kwango kwa nyumba jinu ungoma.”
18 Akayahudi bange ngabankonya Yesu,
“Nnaya kiingi nike chi ikobo kutenda
nkweti uwecho gu ilebe yenie?”
19 Yesu ngabajanga, “Mmomole nyumba
eje ja Nnoongo ne manjenga kwa machoba
matatu.”
20 Penia Akayahudi ngabalenga,
“Nyumba ja Nnoongo eje jichengigwa
kwa kingobu cha yaka alubaini na chita.
Bo, mwe mpakuchenga kwa kingobu cha
machoba matatu?”
21 Nambu Yesu alongela nhwalo gwa
nyumba ja Nnoongo, jene ukiba mmele
gwakwe.
22 Bai pubunhyoya, akinapunji bakwe
ngabakombokela akiba alongela genia,
ngabaaminianga Majandiko Machwapi na
malobe gaga galongela Yesu.

Yesu amanya myojo ja bandu boa

23 Yesu apakiba kukilambo cha
Kuyelusalemu kumpapala gwa Pasaka,
bandu akajingi ngubunhwamini pibibona
iingi yi ikobo eyatendaga.
24 Nambu Yesu akibaje na imani nabo
magambu bamanyi boa.
25 Penia apaije mundu jwajoa kunchala-
kicha minhalo ja bandu benia magambu
mwene agamanyi goa agabi umojo jabe.

3

Yesu na Nikodemo

1 Pakiba na kilongoi jumwe Nhyahudi,
jwa kikundi cha Mafalisayo, liina lyakwe
Nikodemo.
2 Lichoba limwe kilo Nikodemo ngan-
nyendelela Yesu nu kunnengela, “Aboli,
tumanyi mwenga maboli mantumigwe na

Nnoongo. Abije mundu ojwaotwi kulaya iingi yi ikobo eintenda mwe pangabe Nnoongo kube pamwe nakwe."

3 Yesu ngannyanga, "Nannenge kweli, abije mundu ojwa pakukibona Kingwana cha Nnoongo pangabelekwa kabele."

4 Nikodemo ngankonya, "Mundu munaota kuotolabo kubelekwa kabele? Kuotoje kujingila mulutumbo lwa amamundu nukubelekwa kabele!"

5 Yesu ngannyanga, "Nannenge kweli, abije mundu ojwapakujingi Mukingwana cha Nnoongo nukubelekwaje kwa mache na Uhuke ba Nnoongo.

6 Mundu kubelekwa kwa mmele ka awawa na ka mama, nambu kubelekwa kiuke kwa Uhuke ba Nnoongo.

7 Makaomwangaje magambu nannengile mpaka mmelekwe oti kabele.

8 Upepo kuuma ukujenda okupala, nnyoa lilobe lyakwe, nambu mmanyije okuuboka wala okujenda. Nga ibi kwa mundu ojwabelekwa kwa Uhuke ba Nnoongo."

9 Nikodemo ngankonya, "Ile yenje kuotwabo?"

10 Yesu ngajanga, "Bo, mwenga nga aboli ba Isilaeli na mmanyije ile yenje?

11 Nannenge kweli, twe tulenga eituibweni na kachalakicha bandu ilebe itibweni, nambu mangweto kujeketeje nhwalo gwito.

12 Kunhwaminije ne mangobu apanannengile mialo ja padunia pano, mpakunhwaminibo nenga, apambakunnenge ilebe ya kumbengu?

13 Na abije mundu ojwaakajenda kumbengu ila Mwana jwa Mundu, aulwike padunia kuboka kumbengu."

14 "Anda Musa palijinula lijoka lya liyaba kwako kupongoti, unyae Mwana jwa Mundu mpaka ajinuligwe.

15 Na kila mundu ojwanhwamini jwombe maba na bwomi gwa machoba goa pangapela.

16 Magambu Nnoongo atekupapala padunia pano muno ata ngammoya Mwana jwakwe jwajika, ibe kila mundu ojwapakunhwamini akaweje nambu apate bwomi gwa machoba goa pangapela.

17 Magambu Nnoongo antumitije Mwana padunia pano kahukumu bandu, nambu kakombolanga.

18 "Bena abanhwamini Mwana kuhukumuligwaje, nambu benabo banganhwamini bai bahukumuligwe, magambu bunhwaminije Mwana jwa jika jwa Nnoongo.

19 Jenje nga namuna ja hukumu ejipakube, Lumuli luike padunia, nambu bandu bapala lubendu kuliko lumuli, gambu mialo jabe mibaja.

20 Kila mundu ojwatenda gamboneje aluchimwa lumuli, nu kuikaje pulumuli, magambu kupalaje mialo jabe mibaja jibonekane.

21 Nambu junakujali ukweli aika pulumuli, ili mialo jakwe ibonekane itendigwa kwa kunyali Nnoongo."

Yesu na Yohana Mbatichi

22 Kuboka kwa gena, Yesu na akinapunji bakwe ngabaika pikilambo cha Yudea, ngatama kweno pamwe nabo kwa mangobu ngabaticha bandu.

23 Yohana uyo akiba akabaticha bandu kweno Kuainoni, papipi na Kusalemu, magambu kweno kwakiba na mache ndu. Bandu ngabannyendelela, jwombe ngababatichanga.

24 Mangobu gena Yohana akiba tango anajigiligwaje kukipungo.

25 Mitau ngijipitila kati ja akinapunji bange ba Yohana na Nhyahudi jumwe kuuchu lukobo lwabe lukuya.

26 Bai akinapunji benia ngabannyendela Yohana nukunnengela, "Aboli, mundu jola ojwakiba pamwe na mwenga kwiye ja lukemba Yolidani, mwenga ngumunchalakicha, ngoe jweno atenda kubaticha, na bandu boa bannyendelela!"

27 Yohana ngabajanga, "Mundu aotwije kube na kilebe mpaka ibe kuboka ku mbengu.

28 Na mmenimangweto nhwotolinge kuchalakicha kutenda nganenga, 'Nenga Kilistoje, nambu ndumigwe ili nanongalele Kilisto!'

29 Munkege jwatoligwe nkola jwatoile, nambu aganja ba jwatoile ojwajema nukupenikia, kuala mojo muno apabanyoa jwatoile akalenga. Nga laa jango apijikamilika.

30 Mpaka jweno akoliigwe, na nenga nakakoliigwaje."

Ojwaika kuboka kumbengu

31 Ojwaika kuboka kunani kumbingu nga anaota kuliko boa, ojwaboka padunia nga jwa padunia, na kalengela ile ya pakilambo. Nambu ojwaika kuboka kumbingu nga anaota kuliko boa.

32 Jweno agagabweni nu kugajoa nga agachalakicha, nambu abije mundu ojwajeketela nhwalo gwakwe.

33 Nambu mundu jwajote ojwajeketela nhwalo gwakwe achalakicha Nnoongo nga kweli.

34 Mwana ojwatumigwe kulongela malobe ga Nnoongo, jweno Nnoongo ampi Uhuke jwakwe changapemeka.

35 Awawa bampala mwana na bampile ilebe yoa.

36 Ojwanhwamini Mwana akweti bwomi
gwa machoba goa pangapela, jwangan-
nyali Mwana aibeje na bwomi gwa ma-
choba goa pangapela, nambu kuchimwa
kwa Nnoongo kuba kunani jakwe.

4

Yesu na munkege jwa Samalia

1 Mafalisayo ngabajoa Yesu akapata aki-
napunji ajingi na kabaticha kuliko Yohana.
2 Nambu ukweli, Yesu akibaje kabaticha
bandu ila akinapunji bakwe.
3 Bai Yesu apajoa genia, ngaboka
Kuyudea nukubuja Ku Galilaya.
4 Mumwanja gweno apaligwe kupetela
Kusamalia.
5 Bai ngaika kukilambo chuku Sikali,
kilambo chimwe cha ku Samalia, papipi
na nng'onda gwa Yakobo gweno oguampile
Mwana jwakwe Yusufu.
6 Paali penia pakiba na liliba lya Yakobo,
jwombe Yesu gambu ja kutotokela kwa
mwanja, ngatama umbwega ja liliba. Ikiba
nalumu.
7 Bai munkege jumwe jwa Samalia
ngaika kuteka mache, Yesu ngannengela,
"Umbe mache nywe."
8 Mangobu gena akinapunji bakwe bak-
iba bajabulinge kunnyini kuemela ilyo.
9 Nambu munkege jweno ngannyanga
Yesu, "Mwenga Mayahudi, nenga nakege
ba Kusamalia! Nhwotobo kunyopa
maache?" Akayahudi bakiba kujaikanaje
ikombe na yani na Akasamalia.
10 Yesu nganyanga, "Anda makamanyi
kilebe echapanga Nnoongo, nga mene
ojwannyopa mache, kabi mannyopite, na-
jweno kabi ampile mache agaleta bwomi."
11 Amama benia ngabalenga, "Angwana
nkwetije lindobo lya kutekela mache na
liliba linyolike. Mampatako mache gina
bwomi?
12 Au mwenga mikitenda mananhota
muno kapeta awabito Yakobo? Benia
ngubutupe liliba lende, na benia bene, in-
gota yakwe na ilangwa yakwe ngabanywe
mache ga liliba lende."
13 Yesu ngajanga, "Kila ojwanywe mache
ganga maba na nyota kabele.
14 Nambu abapakunywe mache agam-
bakape neenga, abe kabeje na nyota
mache agambakape magaba nkati jakwe
chembwe cha mache ga bwomi nu kumpe
bwomi gwa machoba goa pangapela."
15 Amama benia ngabannengela,
"Angwana, umbe nenga mache genia ili
nakabeje na nyota kabele, na nakaikaje
kabele pamba kuteka mache."
16 Yesu ngannengela, "Nnyabule
makakeme angwanabinu, nhwike pamwe
nabo."
17 Munkege jwenio ngannengela, "Ne
ngwetije analome."
Yesu ngannengela, "Nnengite kweli
nkwetije analome.
18 Maana mmi na akinalome anhwano,
na bena bantamanabo ngoe angwanabin-
uje. Penia nnengite kweli."
19 Munkege jwenio ngabalenge,
"Angwana, nammona mwe iotwi kube
malondoli.
20 Akaoko bito bagongalela pikitombi
uchenje, nambu Makayahudi paali
pinu pukung'ongale Nnoongo nnenga
Kuyelusalemu."
21 Yesu ngannengela, "jwenio, nhwamini
ne, kingobu kitendakuika penia
abagongole Awawa bagongalela pikitombi
panoje, nu Kuyelusalemuje.
22 Makasamalia mang'ongolela nnoongo
jwangammanya, nambu Takayaudi tum-
manyi ojotung'ongolela, gambu ukomboi
uboka kaka Yahudi.
23 Nambu kingobu kitenda kuika, iba
abagongole kwa kweli bagongalela Awawa
kuhuke jwa kweli. Gambu Awawa ba-
pala bandu abagongale yenie. Nnoongo
ngu uhuke na abagongalela bapaligwa ku-
gongalela kuhuke na kweli.
24 Nnoongo ngu Uhuke, na bandu
abagongalela bapaligwa kugongale
kuhuke na kweli."
25 Munkege jwenio ngannenge, "Manyi
Masia, jwakonda Kilisto atendakuika, na
papakuika jwenio matulengela ilebe yoa."
26 Yesu ngannengela, "Nenga nanonge
na mwenga ngajweno."
27 Penia akinapunji bakwe ngababuja,
ngabaomongwa kummona akalongela
numunkege. Nambu akibaje mundu
ojwankonyite munkege, kutenda, "Mpala
nike pamba?" Wala Yesu bankonyiteje
kulenga, "Mbone nnonge numunkege?"
28 Munkege jwenio ngakileka kiulo
chakwe ngajenda kunyini kalenge bandu,
29 Ngajemba chamila kulenga
"Nhwikange mmoa makammone mundu
ojwanengi ile yango yoa eindendite! Bo,
jwenio aotwi kube Kilisto?"
30 Bandu ngababoka kunyini, ngaban-
nyendele Yesu.
31 Kingobucho akinapunji bakwe nga-
bannenge Yesu kulenga, "Aboli, nnieoti
chakulya!"
32 Nambu Yesu ngabalenge, "Ne ngweti
chakulya changikimanya mangweto."
33 Akinapunji bakwe ngabakonyana,
"Bo, abimundu ojubaleti chakulya?"
34 Yesu ngabalenge, "Chakulya chango,
kugakamwa gabapala abatuite nyomole
maengo gabe.
35 Mangweto nnengalenga, 'jiigi myei
nchechetu mauno magaika!' Nambu ne

nannenge, nnolanga migonda jibi tayali kuunigwa!
36 Nhwuni mapata lipungu lyakwe, na akongo mauno ga bwomi gwa machoba goa pangapela, iba mpandi na nhwuni baalala mojo pamwe.
37 Kilonge chenje chakweli jonge kupanda na jonge kuuna.
38 Nenga nantumangite makaunange ilyo yangapiyanga liyuke. Bandu bange bakamwi liengo, nambu mangweto mukikonjanga kuboke muliuke lyaabe."
39 Akasamalia ajingi bi kijiji chenie ngubunhwamini Yesu magambu ga malobe gachalakicha munkege jwenio, kukulenga, "Annengi itendwa yoa eindendite."
40 Akasamalia ngabannyendele Yesu ngabanyopa atame nabo, na jwenio ngatama penia machoba mabele.
41 Bandu ajingi muno ngabaamini magambu ga nhwalo gwakwe.
42 Ngabalenge amama benia, "Twenga tuamini magambo ga lilobe linutuje, twetubene tujoine, na tumanyi jwenio nga kweli Nkomboi jwa dunia."

Yesu annamia mwana jwana afisa

43 Kuboka pa machoba mabele Yesu ngaboka penia, ngajenda kukilambo cha Ku Galilaya.
44 Yesu mwene ngachalakicha kulenga, "Nnondoli kupataje ichima kukilambo chakwe mwene, nambu kuyenge ilaambo kupata ichima."
45 Bai paika kukilambo cha Ku Galilaya, Akagalilaya ajingi ngabampokela. Magambu angweto uyo bakibanga kumpapala gwa Pasaka, ngibibona ikobo yowa yatenda Kuyelusalemu kingobu cha kusikukuu jenie.
46 Yesu ngaika kabele kukilambo cha Kana, kunkoa gwa Ku Galilaya, paali pa galambuya maache kube divai. Penia kilongoi jumwe jwa chilikali akiba na mwana ntamwe okwo ku Kafalanaumu.
47 Bai jweno ofisa apajoa Yesu akiba abokite Kuyudea nukujenda Ku Galilaya, ngannyendela nukunyopa ajende kunnamia mwana jwakwe ojwabi ntamwe lola.
48 Yesu ngannengela, "Pangibona iingi yi ikobo nu gukuomongwa miaminije!"
49 Kilongoi jweno ngabalengela, "Angwana, chonde tujende tango manango nukujomokaje."
50 Yesu ngannengela, "Nyabulage, mwanajwinu malama!"
Mundu jweno ngaamini malobe ga Yesu, ngajabula.
51 Apakiba undela, ngakongana na akabanda bakwe, ngabannengela, "Mwana jwinu alamite!"
52 Jwombe ngabakonya mangobugani mwana apalama, ngabajanga, "Licho saa saba mui, kitamwe ngikinneka."
53 Awawa bena ngabakombokela ikiba kingobu ucho Yesu apalenga, "Mwana jwinu malama." Penia bena ngabaamini pamwe na akalongamundu boa.
54 Yenie yakiba iingi yi ikobo ya pabele yatenda Yesu apakiba akaboka Kuyudea kujenda Kugalilaya.

5

Yesu annamia mundu papipi na lilaba lya maache

1 Kuboka pa genia, Yesu ngajenda Kuyelusalemu kukiba na mpapala gwa Akayahudi.
2 Kweno Kuyelusalemu, papipi na nniango ogukemigwa nniango gwa limbelele, pakiba na lilaba lya mache elikemigwa kwa Akaebulania Bethzatha, lyene lyakiba na nganya nhwano.
3 Munganya mweno mwakiba na akatamwe ajingi bagolokinge, bangalola na nangwaba na babapolite. Bakiba bagalendela mache gatimbunike,
4 magambu kila kingobu Akapachi ba Nnoongo kuboka kumbengu batela kuika nukujingi umache nukutimbugana. Mundu jwajwoa ojwakiba jukutumbula kujingi umache kuboka pa mache kutimbunika ngalama kitamwe chachotichela echabinacho.
5 Pena pakiba na mundu jumwe ojwakiba ntamwe kwa mangobu ga yaka makomi matatu na nane.
6 Yesu apammona mundu jweno agolwike pena ngamanya akiba ntamwe kwa machoba majingi, ngankonya, "Bo, mpala kulama?"
7 Ntamwe jola ngajanga, "Angwana, nenga ngwetije mundu jwa kumbeleka kumache mangobu apagatimbunika. Kila apanyiga kujingila, mundu jonge kumbengelela."
8 Yesu ngannengela, "Nyinuke, ntole likai linu nnyabule."
9 Kingobu tu mundu jweno ngalama, ngatola likai lyakwe ngajabula.
Nhwalo gwenio utendigwa lichoba lya kupomalela,
10 nyenie akiilongoi ba Akayahudi ngabannengela mundu jwenio ojwalamiigwe, "Leleno nga lichoba lya kupomalela, kwa Malagilo gito chwapije kutola likai linu."
11 Jwombe ngabajanga, "Mundu ojwanamie ne nga jweno jwanengila ntole likai linu nnyabule."
12 Bombe ngabankonya, "Bene abannengi ntendi ganga?"

13 Nambu mundu jweno ojwalamiigwe
ammanyije mundu jweno ojwa nnamie,
maana Yesu akiba abokite paali penia,
pakiba na bandu ajingi.
14 Kubokapenia, Yesu ngankolela jweno
ojwa lamiigwe munyumba ja Nnoongo,
nukunnengela, “Nnyoe, ngoe nnamite.
Makatenda mabaja kabeje, manhwika ku-
patikana na chenge kilebe kibaja muno.”
15 Mundu jweno ngajenda, ngabalengela
achi ilongochi ba Akayahudi kutenda Yesu
nga ojwanamie.
16 Magambu Yesu atenda kilebe chene
lichoba lya Kupomalela, Akayahudi ngaba-
tumbu kumpalapala.
17 Yesu ngabajanga, “Awawa bango
bakamumaengo machoba goa, nane uyo
ngamu maengo.”
18 Malobe ganga ngagatenda akiilon-
goi ba Akayahudi ngabapala ndela ja
kunkoma Yesu. Bapalanga kunkoma
magambu ga kualabia Malagilo ga li-
choba lya Kupomolela tuje, ila maga-
mbu uyo akalenga kutenda Nnoongo nga
Awamundu, na yenie ngakitenda tela na
Nnoongo.

Uwecho gwa Mwana

19 Yesu ngabajanga, “Nanenge kweli,
Mwana kutendaje kilebe jikajakwe, aotwi
kutenda chachetu chababona Awamundu
bakatenda. Mana chache chabatenda
Awawa na mwana uyo kutenda.
20 Awawa kumpala mwana, nukunaya
kila kilebe chabatenda bene. Maban-
nangila ilebe ikolongwa kupeta yenje, na-
mangweto mpakuomongwa.
21 Andi yene Awawa kayoya abawile na
kapeganga bwomi, uyo na Mwana kape
bwomi baba abapaile.
22 Awawa kuhukumulaje mundu jwajoa
jola. Maengo goa ga hukumu bankamwie
mwana,
23 na yene kupala bandu boa ban-
nyali Mwana andi pabajali Awawa. Ban-
gankolea Mwana kakoleaje Awawa aban-
tumite.
24 “Nannengelanga kweli, ojwajoa lilobe
lyango, nukunhwamini jwajo ojwandu-
mite, akweti bwomi gwa machoba goa
pangapela. Ahukumigwaje, nambu apetite
kuboka mukiu nukujingi mubwomi.
25 Nannengelanga kweli, kingobu ki-
tenda kuika, na kabe kiike, penia abawile
mabajoa lilobe lya Mwana jwa Nnoongo,
nabenia abapakujoa, mabalama.
26 Andi yene Awawa apababi kindum-
butumbu cha bwomi, uyo pabampi kitoi
Mwanagwabe kube kindumbutumbu cha
bwomi.
27 Kabe bampi kinala chaka hukumu,
kumagambu jwenio Mwana jwa Mundu.
28 Makaomongwaje kilebe chenje.
Kingobu kitenda kuika penia boa abawile
mabajoa lilobe lyakwe,
29 na benia mabayoka, angweto abaten-
dangite gambone bayoka nu kulama, na
baba abatendangite mabaja mabayoka nu
kuhukumigwa.

Machaili ga Yesu

30 “Ne kuotoje kutenda kilebe kuuwecho
gwango namwene. Ne hukumula andi pa-
nyoa kuboka ka Awawa, na hukumu jango
nga jakweli. Magambu mbala kutenda
pambala namweneje, ila apabapala baba
abandumite.
31 “Andi nikichalakicha na mwene, uch-
alakichi gwango ujeketiligwaje kube gwa
kweli.
32 Nambu abi jonge ojwa njalakicha ne,
ne manyi kutenda goa agalongela mialo
jango ne nga ja kweli.
33 Mangweto ngantuma nhwalo kwa
Yohana, na jweno ngauchalakicha ukweli.
34 Ngati ne nhyobale kuchalakicha kwa
bandu tuje, nambu nenga ikobo yenje ili
mpatange ukomboligwa.
35 Yohana akiba anda lumuli, olujaka
nu kung'ala, mangweto makibanga tayali
kualalila kung'ala kweno kwa kingobu tu.
36 Nambu ne ngweti kuchalakicha
kwango kukolongwa muno kuliko ogwapia
Yohana. Kwamaana maengo agana-
gatenda, maengo agabambile Awawa
nagatende, nga aganjalakicha kutenda
Awawa nga abantumite.
37 Awawa benabo abantumite banjala-
kicha. Mangweto mpatangitije kujoa lilobe
lyabe, wala kukubona kumio kwabe,
38 nu nhwalo gwabe kutamaje mumyojo
jinu maana munhwaminingije ojwa ban-
tumite.
39 Mangweto nhwingikia Majandiko
Machwapi, nkitangita kutenda nkatijabe
mampatanga bwomi gwa machoba
goa pangapela. Na Majandiko ugogo
aganjalakicha!
40 Uyo, namangwetumwe mpailingije
kuika kwangune mpatange bwomi.
41 “Ne mbaije kupata kibumo kuboka ku
bandu.
42 Nambu mangwetumwe numanyi,
mangweto kupalaje Nnoongo mumyojuje.
43 Ne nhike kwa amuli ja Awawa
bango, nambu mangweto kumbokelan-
gaje. Jonge mundu anda aike kwa amuli
jakwe mwene, mamumpokela.
44 Nhwotolangabo kuamini, na kongo
mangweto mpalanga kupokelanga kibumo
kuboka kwinu mmeni mangweto, wala
mmikupalangaje chiipa kuboka kwabe
bena ababi jika jabe Nnoongo. Lele
nhwaminabo nenga?

45 Makakita ne manantakiana kwa
Awawa. Musa jwombe mangweto
mannhyobalela nga ojwa pa kuntakiana.
46 Ikabi kweli munhwamini Musa, kabi
nhwamininge na ne uyo, magambu Musa
aandika minhalo jangone.
47 Nambu magaaminingije gaga
agaandike, miaminiangabo echi nikilon-
gela?"

6

Yesu aupe chakulya nkengeni gwa bandu
(Matayo 14:13-21; Maluko 6:30-44; Luka 9:10-17)

1 Kuboka pa gena, Yesu ngajomboka
lilaba Galilaya andaje lilaba Tibelia.
2 Nkenga nkolongwa gwa bandu ngu-
gunkengama, kwa magambu bandu bena
bakate kibona iingi yi ikobo eyatenda
kalamianga akatamwe.
3 Yesu ngaombe pikitombi, ngatama
pamwe na akinapunji bakwe.
4 Mpapala gwa Akayahudi ejikemigwa
Pasaka jakiba jiegalile.
5 Bai Yesu apalola nukubona nkengeni
gwa bandu apuika kwabe, ngankonya Fil-
ipo, "Tuemekoo chakulya ili bandu bamba
bapatange kulyee?"
6 Alenga nyenie kukunnyiga Filipo,
gambu amaanyi mwene elya pakutenda.
7 Filipo ngannyanga, "Mikate ja ela
denali mya mbili jatochangaje bandu
bamba ata anda kila mundu jumwe aipata
kipande kichokutu!"
8 Jumwe jwa akinapunji bakwe ojwa
kemigwa Andulea, nnung'una Simoni
Petulo, ngannengela,
9 "Abile pamba mwana jumwe ojwabi na
mikate nhwano na yamaki ibele. Nambu
yene itocha nike kwa bandu ajingi anda
bamba?"
10 Yesu ngabalengela, "Matamikange
bandu." Pakiba na manyai nduu paali
pena. Bai bandu ngabatamanga, bak-
ibanga akina lome elufu nhwano.
11 Yesu ngajitola mikate jenie, ngan-
numba Nnoongo, ngababaganikia bandu
abakiba batamangite. Ngatenda uyo na
yamakiye, kila mundu ngapata apapaile.
12 Bandu apabajukuta Yesu ngabalen-
gela akinapunji bakwe, "Nkongolange im-
bolopolo eiigile yakaobaje."
13 Bai ngabakongolanga imbolopolo ya
mikate eibaigiinge bandu bala abalilan-
gita, ngabatweleyanga ikapo komi na
ibena.
14 Bandu apabibona iingi yi ikobo yene
yakatenda Yesu, ngabalenga, "Kweli jonjo
nga Nnondoli ojwaika kudunia."
15 Yesu ngamanya bandu bapalanga kun-
tola abe nngwana, ngaboka kabele, nga-
jenda kukitombi jika jakwe.

Yesu ajenda panani ja mache
(Matayo 14:22-33; Maluko 6:45-52)

16 Apiikiba kimuyo akinapunji bakwe
ngabaelela mpaka kulilaba,
17 lubendu lukiba lutandite na Yesu ak-
iba tango anaikaje ngabaombela ntumbwi
bajomboke kujenda ku Kafalanaumu.
18 Kingobu tu upepo nkolongwa
ngutumbu kuguguma nu kutimbugana
mache.
19 Akinapunji apabakiba bajendangite
kwa maili nhwano au sita, ngaba mmona
Yesu akajenda panani ja mache, apaubandakila ntumbwi, ngabajogopanga muno.
20 Yesu ngabalengela, "Nga nenga, maka-
jogopangaje!"
21 Bai ngabapala kuntola Yesu mun-
tumbwi, na mangobu ugo ntumbwi nguika
kujomo pabakiba bakajendanga.

Bandu bampalanga Yesu

22 Malabu jakwe nkengeni gwa bandu
guigi kwiye ngabamanya pakiba na
ntumbwi gumwe tu penia, na Yesu
ajingije muntumbwi pamwe na akinapunji
bakwe, ila akinapunji bena bakibanga
bajendangita jika jabe.
23 Mitumbwi jenge kuboka Tibelia
ngijiika paali pena pabalya mikate
bandu Angwana pabajomola kunnumba
Nnoongo.
24 Bai bandu bena apabamanya Yesu
na akinapunji bakwe bakibangaje paali
pena, ngabaombela ntumbwi, ngabajabula
kukafalanaumu kunkengama Yesu.

Yesu nkate gwa bwomi

25 Bandu bena apabankolela Yesu upandi
gonge gwa lilaba ngabankonya, "Aboli,
nhwikila like pamba?"
26 Yesu ngabajanga, "Kweli nannenge-
langa, umbalanga kwa magambu nnilan-
gite mikate ngannyukuta, ngiti gambu
mibweni iingi yi ikobo yangoje.
27 Mukikibegelelaje chakulya chikial-
abika, mikibegelele chakulya chikilama
cha bwomi gwa machoba goa pangapela.
Mwana jwa Mundu ojwapambuligwe na
Nnoongo, Awawa ampaganga chakulya
chene."
28 Benia ngabankonya, "Tutendi nike
kwa gaga gapala Nnoongo?"
29 Yesu ngabajanga, "Lende nga liengo
elyapala Nnoongo, kunhwamini ojwantu-
mite."
30 Ngabannengela, "Mpakutenda ikobo
nike kupala tibone tunhwamini? Mpaku-
tenda nike?

31 Akaoko bito ngabalye chakulya
echikikemigwa manna kweno kupongoti,
anda apagalenga Majandiko Machwapi,
‘Ngabape kulyee nkate kuuluka kum-
bengu.’ ”
32 Yesu ngabalengela, “Nannengela
kweli, Musa ampilingitije nkate kuuluka
kumbingu. Awawa bango nga abampe
mangweto nkate gwa kweli kuboka
kumbengu.
33 Maana nkate gwa Nnoongo nga
jwajo ojwauluka kuboka kumbengu nga
ojwaupe bwomi kwa bandu pa dunia.”
34 Ngabannyopa, “Angwana, mutupe
nkate gweno machoba goa.”
35 Yesu ngabalengela, “Nenga nga
chakulya echichimpe bwomi. Ojwaika
kwango ne abeje na njala, ojwaamini abeje
na nyota ngu.
36 Lele, nannengelinge nng'anwa umo-
nangite nambu nhwaminije.
37 Boa abambi Awawa mabaika kwango
ne. Nane ninekeje panja mundu jwajoa
ojwaika kwangone,
38 Nhike kuboka kumbengu ngati mag-
ambu ga ukamu ilebe yangoje, ila kulen-
ganakia pabapala Awawa abandumite.
39 Na apababapala abo abandumite nga
ganga, nakanhwoyaje ata jumwe kati baba
abambile, ila kapeganga boa bwomi gwan-
gapela maninnyoya mulichoba lya mwi-
cho.
40 Maana Awawa bango nga echibapala
kila ojubammona Mwana nukunhwamini
abe na bwomi gwa machoba goa pan-
gapela, nane maninnyoya mulichoba lyu
kujomolela.”
41 Bai Akayahudi ngabatumbu
ukokaleka Yesu magambu alengite, “Ne
nga nkate oguulwike kuboka kumbengu.”
42 Ngabalenga, “Bo, ojo Yesu mwana
jwa Yusufuje? Tamanyi awamundu na
amamundu. Bai aotobo kulongela aulwike
kuboka kumbengu?”
43 Yesu ngabalengela, “Nkotokange
ukokaleka mangweto jika.
44 Abije mundu ojwaotola kuika kwan-
gone panga Awawa abandumite kun-
hwuta kuika kwangone, nane manunhy-
oya mundu jwenio lichoba lya mwicho.
45 Akalondoli baandikinge, ‘Bandu boa
mababoligwa na Nnoongo.’ Mundu jwajoa
ojwabajoine Awawa na kukibola kuboka
kwabe kuika kwango ne.
46 Echinenga nga chenje, abije mundu
oju babweni Awawa, ila jwajo ojwabokite
kwa Nnoongo, jwenio nga ojubamweni
Awawa.
47 Nannengelanga kweli, mundu
ojwaamini akweti bwomi gwa machoba
goa pangapela.
48 Ne nga chakulya chichampe bwomi.
49 Akinaota binu ngabalye mana kweno
kumpongoti, nambu ngabajomokanga.
50 Nambu chenje nga chakulya kichiu-
luka kuboka kumbengu ili jwajoa ojwa-
pakulye ajomokaje.
51 Ne nga chakulya china bwomi echiki-
ulwike kuboka kumbengu. Mundu jwajoa
anda alile chakulya chenje, aitama nuku-
pelaje. Na chakulya echimbakumpe nga
mmele gwango, ogunuboya ibe bandu boa
ba padunia babe na bwomi.”
52 Ngapenia Akayahudi ngabatumbu ku-
taukana kati jabe, “Aotobo jonjo kutupe
mmele gwakwe tulye?”
53 Yesu ngabalengela, “Nannenge kweli,
anda nukulyeje mmele gwa Mwana gwa
Mundu nu kunywe myai jaakwe, mmegan-
gaje na bwomi nkati jiinu.
54 Ojwalye mmele gwango nukunywe
myai jango akweti bwomi gwa machoba
goa pangapela, nane manuhyoya lichoba
lyu kujomolela.
55 Mana mmele gwango nga chakulya
cha kweli, na myai jango nga chikunywe
cha kweli.
56 Ojwaulye mmele gwango na kujinywe
myai jango, atama nkati jango, na ne
ndama nkati jaakwe.
57 Andi Awawa pababi amomi bandu-
mite, nane nama kumagambu ga benia.
Uyo mundu ojwandye nenga aba kube
mmomi uyo kumagambu gangone.
58 Bai chenje nga chakulya echikiul-
wike kuboka kumbengu, ngiti andi mana
yabalya akinaota bitoje, ngabaweganga.
Ojwalye chakulya chenje aba mmomi
gwangapela.”
59 Yesu alenga genia pakiba akapundicha
munyumba jukugongale kwako kukil-
ambo cha Kafalanaumu.

Malobe agaleta bwomi gwangapela

60 Ajingi ba akinapunji bakwe apabajoa
genia, ngabalenga, “Mapundicho ganga
gukujundupa! Bene abapakuotola ku-
gapenikia?”
61 Yesu ngamanya nukunnengeje
mundu kutenda akinapunji bakwe
ngabang'ing'iyana kukilebe chenie,
ngabakonya, “Bo, kilebe chenje kimmekite
mmegange na mbwele?
62 Ibakubebo pampakummona Mwana
jwa Mundu akaombila kujenda kwako
kwakiba?
63 Uhuke jwa Nnoongo ngaojwaleta
bwomi, makakala ga mundu kuoto kileje.
Malobe ganannengilaga nga ga Uhuke jwa
Nnoongo, na galeta bwomi.
64 Iganu kube nyene babile kati jiinu
bangaamini.” Yesu alenga nyene amanyi
kuboka apitumbulaga beneke bangaamini,
uyo na amanyi beneke abapa kung'aluka.

65 Kuboka penia ngalenga kabele, “Ngakwamana nanengilinge abije jwa otwile kuika kwango nukunhwotoya Awawa bangoje.”
66 Kuboka mugenia, akinapunji bakwe ajingi ngababuja unyuma nu kulongwana kabeje.
67 Yesu ngabakonya baba akinapunji bakwe komi na abena, “Bo, namangwetomwe mpala kuboka uyoyo?”
68 Simoni Petulo nganyanga, “Angwana, tupakujenda kubeneke? Mwe nkweti malobe agaleta bwomi gwa machoba goa pangapela.
69 Twe tuamini, nu tumanyi mwe nga Machwapi ba Nnoongo.”
70 Yesu ngabajanga, “Bo, nanchagulingeje mangweto komi nabena? Iganu kube nyene, jumwe jiinu nga Mmaja!”
71 Yesu alongela genia magambu ga Yuda, mwana jwa Simoni Isikalioti. Maana jwenio akiba ngajweno ojwa pakunng'aluka, iganukube akiba jumwe jwa baba akinapunji komi na abena.

7

Yesu na inuna yakwe

1 Kibokachapena, Yesu ngajenda okwo kukilambo cha Ku Galilaya. Apaije kujenda kukilambo cha Yudea magambu akilongoi ba Akayahudi bakiba bapaila kunkoma.
2 Mpapala gwa Akayahudi ogukemigwa iteba, ukiba ubandikile.
3 Bai inuna yakwe nginnengela, “Mmoke pamba nnyende Kuyudea ili akinapunji binu bagabone maengo ga ntenda.
4 Mundu ukamulaje maengo gakwe kukuiya anda apala kumanyika na bandu. Yene nkamu ilebe yene, mikilaye kwa bandu boa.”
5 Ata inuna yakwe yunhwaminije.
6 Bai Yesu ngabalengela, “Kingobu chango chanaikaje. Nambu kwinu mangweto kila kingobu cha mbone.
7 Bandu boa kunchimwaje mangweto, nambu ne kunjimwa kwa magambu nenga, njalakicha benia bandwa itendwa yabe ibaja.
8 Mangweto nnyendange ku mpapala gwenio. Ne nyendaje ku mpapala gwenio magambu kingobu chango chambone chanaikaje.”
9 Alenga genia kimoka chapenia ngaigala kukilambo cha Ku Galilaya.

Yesu kusikukuu ja iteba

10 Kuboka pa inunu yakwe kujenda kusikukuu, najwombe Yesu ngajenda kusikukuu kwa kukiia.
11 Akilongoi ba Akayahudi bakibanga kumpala kusikukuu jene, ngabakonyanga, “Abiko?”
12 Pakiba na indondo ijingi pankengeni gwa bandu. Bange ngabalenga, “Nga mundu jwambone.” Na bange ngabalenga, “Baoyanga bandu.”
13 Nambu akibaje mundu ojwajigite kulenga nhwalo gwenio gwa Yesu pabandu kwa kajobokanga akilongoi ba Akayahudi.
14 Mpapala gwenio pagwaba panakati na kati, na jweno Yesu ngajabu kunyumba ja Nnoongo, ngatumbu kupundicha.
15 Akilongoi ba Akayahudi ngabaomongwa na kulenga, “Mundu ojo apatita ko ilimu kiti atekuchoma chuleje?”
16 Penia Yesu ngajanga, “Mapundicho gambundicha gangoje nambu gabe benia abandumite.
17 Mundu andapai kutenda gaga gapai Nnoongo, mamanya mapundicho gango gaboka kwa Nnoongo, au ne ndenda kulongetu namwene.
18 Mundu jwa kilonge mwene apala kunnumbalila mundu mwene. Nambu jwa pala kibumo cha abatumite, jwenio nga kuaminika, na nkati jakwe ubije ubaja gwa gwoa gola.
19 Bo, Musa ampilingitije Malagilo? Ata yene, abije wala jumwe kwinu ojwa kamu malagano mpa kungomilanga nike?”
20 Penia bandu ngabanyanga, “Mwe nkweti nchepela! Bene abapa kunkoma?”
21 Yesu ngajanga, “Natendite kikobo chimwe, na mangweto ntenda kuomongwa.
22 Musa ampilingite lukobo lwalo lukuina. Ngiti lukobo lwenio luboka ku Musaje nambu luboka kwa akaokolo nambu ngoe mangweto kuwina mwana munalome ata Lichoba Lya Kupomolela.
23 Bai anda ibi yene mwana munalome kuwina Lichoba Lya Kupomolela kwa magambu Malagilo ga Musa gakaponiaje, mbona lele unjimwalanga magambu ga kunnamia mundu kube tegatega lichoba lya kupomalela?
24 Makahukumu ilebe panjatuje, mpanganga hukumu ejipaligwa.”

Bo jwenio nga Kilisto?

25 Bange bandu ba Kuyelusalemu ngabalenga, “Bo mundu jwajo jubampala kunkomajo jwajoje?
26 Nnolange ngoe! Alongela pukongolou, wala abije mundu ojwannenge kilebe. Bo, au akiilongoi bamanyi jwenio nga Kilisto?
27 Kilisto papakuika abije mundu jwapa kumanya aboke koo. Nambu twe tumanyi kwaboka mundu ojo!”
28 Bai Yesu pakiba akapundichaga unyumba ja Nnoongo ngatondobea lilobe

nu kulenga, “Mmanyangite ne na mukumanyi kumoka? Ne inkila ku amuli jango namweneje. Ila abo abandumite ne nga ba kweli, na mangweto mumanyije.
29 Nambu ne nummanyi kumagambu moka kachakwe, jwenio nga ojwandumite.”
30 Bai bandu bapala kumeka mumakakala, nambu akibaje mundu ojwajigite kunkamula kumagambu kingobu chakwe kikiba tango chanaikaje.
31 Ajingi abakiba pankenga pala bunhwamininge, ngabalenganga, “Bo, andaike Kilisto matenda ikobo ikolongwa muno kupeta yatei ojo?”

Manjolinjoli gatumigwa kunkamula Yesu

32 Mafalisayo gajowine bandu bakajojela malobe genia ga Yesu. Bai angweto pamwe na Akakung'i akolo ngabagakinga manjolinjoli gammeke Yesu mumakakala.
33 Yesu ngalenga, “Tango mbi namangweto kingobu tu kubokapenia mbakunyendelela jwajo jwandumite.
34 Mpakumbala nambu umonangaje, magambu papa pambakube namangweto kuotoje kuika.”
35 Achilongochi ba Akayahudi ngabalonge bene kangweto kwa angweto, “Mundu ojo apa kujenda ko pangaoto kumpata? Apakujenda kukilambo cha Akagiliki kubabi bandu bito na kapundicha Akagiliki?
36 Abi na mana gani palenga, ‘Mpakumbalanga nambu umbataje, na pamba kube ne mangweto kuotoje kuika?’ ”

Chembwe cha mache ga bwomi

37 Lichoba lya kupela mpapala gwenio ngilikiba likolo, Yesu ngajema ngalenga kulilobe likolongwa, “Mundu ojwabi na nyota aiche kwango anywe.
38 Andi Majandiko Machwapi pagalenga, ‘Mundu ojwaamini ne, chembwe cha mache agaleta bwomi gaba kueluka kuboka umojo jakwe!’ ”
39 Alenga genia kunenga Uhuke ba Nnoongo pikiba kube kwababala abanhwamini mabakipokela. Kingobu chenie Uhuke ba Nnoongo kikiba tango kuwika kwa magambu Yesu akiba tango anakoigwaje mukingwana.

Kupwilikana kwa bandu kwa magambu gwa Yesu

40 Bandu bange ababi pankenga pala ngabajoa malobe genia, ngabalenga, “Kweli mundu ojo nga nnondoli!”
41 Bandu bange ngabalenga, “Ojo nga Kilisto Nkomboi!”
Nambu bange ngabalenga, “Bo, kube Nkomboi aboke kukilambo cha Ku Galilaya?”
42 Majandiko Machwapi galenga bole? Galenga, “Kilisto aboka kulungolo lwa nngwana Daudi, na apakubelekwa ku Beteleemu kilambo cha nngwana Daudi.”
43 Yene ngukupitila kupwilikana panakati jankengeni gwa bandu magambu ga Yesu.
44 Bandu bange bapala kummeka mumakakala, nambu akibaje mundu jwajigite kunkamula.

Akiilongoi ba Akayahudi bakwetije imani

45 Kuboka penia manjolinjoli ngagabuja, akakung'i akolo na Mafalisayo ngabakonya, “Ku nike mannetangiteje?”
46 Manjolinjoli ngagajanga, “Abije mundu ojwa akalongela andi palongela mundu ojo!”
47 Mafalisayo ngagakonya, “Bo, namangwetomwe uyo nkoloigwe?
48 Bo, mummanyije ata kilongoi jumwe au Mfalisayo jwajote jwombe munhwamini?
49 Nambu nkengeni gongo umanyije Malagilo ga Musa kwa nyene ulanigwe na Nnoongo!”
50 Jumwe kati ja Mafalisayo akiba Nikodemo, jwenio atumbwi kunyendelela Yesu. Jwenio ngabalengela,
51 “Bo, Malagilo giito gutujeketela kuhukumu mundu tango nukunnyoaje nu kumanya gatendite?”
52 Angweto ngabanyanga kukunkonya, “Bo, namwe uyo mmoka kukilambo cha Ku Galilaya? Aja makagaingikiye Majandiko Machwapi namwe mannola Ku Galilaya kubokeje nnondoli ngu!”
53 Kuboka penia bandu boa ngabajabula, kila mundu kachakwe.

8

Munkege bunhumbwi ugoni

1 Yesu ngajenda kukitombi chikikemigwa Mizeituni.
2 Malabo jakwe kindabi tango kilokilo ngajenda kabele ku Nyumba ja Nnoongo. Bandu boa ngabantindilanga, jwombe ngataama ngatumbu kapundichanga.
3 Akaboli ba Malagilo na Mafalisayo ngabannetela munkege ojubampuki akatenda ngongola. Ngabanyemeka panakati jabe,
4 kuboka penia ngabankonya Yesu, “Apundichi, munkege ojo tampuki akatenda ngongola.
5 Mumalagilo giito, Musa atupundicha munkege ojwa tunhubwile ugoni andi jonjo aputigwe maganga mpaka kuwe. Mwe nnenga bo?”

6 Balenga yene kuntegela Yesu ili bapatange kunkopakea. Nambu Yesu ngalita ngaandika pae nu lukonji.
7 Pabajendekea kunkonya, Yesu ngajinuka, ngabalengela, “Mundu jwajoa katijinu jwanga majambi abe ju kutumbula kumputa munkege ojo liganga.”
8 Kuboka penia ngalita kabele, ngabe akaandika pae.
9 Pabajoa yene ngabatumbu kubokanga jumwe jumwe, balongalela akinanhota. Yesu ngaika jikajaakwe, nu munkegejo ajemite upapa.
10 Yesu pajinuka ngankonya munkegejo, “Banduba babiko? Bo, aigije wala jumwe jukunhukumu?”
11 Munkege jwenio ngajanga, “Angwana, abije wala jumwe!”
Yesu ngannenge, “Nane nunhukumuje. Nnyabule, namakatenda kabeje malemwa.”

Yesu lumuli lwa padunia pano

12 Yesu palongela nabo kabele ngabalenge, “Nenga nga lumuli lwa padunia pano. Mundu jwajoa ojwangengama nenga atyanga ngu mulubendu, ila apakube pa lumuli lwa bwomi.”
13 Mafalisayo ngagannenge, “Mwe mukichalakicha mmene, nayene uchaili gwinu gwambonije.”
14 Yesu ngabajanga, “Ataikabi nikichalakicha namwene, uchaili gwango gwa kweli kumagambu nenga manyi kumoka na kunyenda. Nambu mangweto mukumanyije kumoka wala kunyenda.
15 Mangweto nhukumu kwa mawacho ga mundu tu, nambu ne kunhukumu munduje.
16 Nambu ata nakanhukumwile, hukumu jango ja kweli magambu mbi jikajangoje. Awawa abandumite babi pamwe na ne.
17 Iandikigwe Mumalagilo giinu uchaili gwa bandu abele nga kweli ogujeketiligwa.
18 Ne nikichalakicha namwene, na Awawa abandumite, batenda kunjalakicha uyo.”
19 Penia ngabankonya, “Awawa binu babiko?”
Yesu ngabajanga, “Mangweto umanyije ne nawala Awawa mamanyije. Makamanyi nenga kabi mamanyi Awawa baango uyo.”
20 Yesu alongela malobe genia goa apakiba akapundicha munyumba ja Nnoongo, muchumbi chukupanga lilumbo. Naakibaje mundu jukummeka mumakakala kumagambu kingobu chakwe kikibataango kuika.

Kunyenda mangweto kuotoje kuika

21 Yesu ngabalenge kabele, “Mwanja na maumbalanga, nambu mpakujomoka namabaja ginu. Kunyenda nenga, mangweto kuotoje kuika.”
22 Bai akilongoi ba Akayahudi ngabalenga, “Bo, apakikikoma? Mboni alenga, ‘Kunyenda mangweto kuotoje kuika?’ ”
23 Yesu ngabajanga, “Mangweto mmokanga upamba pae, nambu nenga mmoka kunani. Mangwetomwe mapadunia pano, nambu nenga napadunia panoje.
24 Magambu nannengila mangweto mpakujomoka mumabaja ginu. Anda nukuaminije kutenda, ‘Ne nga jwenio.’ Mpakujomoka na mabaja ginu.”
25 Angweto ngabankonya, “Mwe mabeneke?”
Yesu ngabajanga, “Nannengalinge kuboka pukutumbula!
26 Ngweti majingi gukulongela nu gukunhwukumula. Nambu jwajo ojwandumite nga kweli, nane nijilenge dunia ilebe yae tu inijoa kuboka kwabe.”
27 Bamanyangiteje Yesu akiba alongelanabo kunhwalo gwa Awawa.
28 Bai Yesu ngabalengela, “Pampakunyinula Mwana jwa Mundu, penia nga pampa kumanya kutenda ‘Ne nga Nenga’. Na ndendaje kilebe namwene, ila nongela gagatu gabambundicha Awawa.
29 Baba abandumita babi pamwe nane, benia banekiteje jika yene ngamu ndenda mangobu goa gaga gabaalali mojo.”
30 Kuboka pukulenga genia bandu ajingi ngabaamini.

Kweli jipakummeka mme agabwa

31 Bai Yesu ngabalengela Akayahudi baba ababunhwamini, “Anda magaagabile mapundicho gango mmaganga makinapunji bango kweli.
32 Mpakujimanya kweli, na kweli jipakummeka agabwa.”
33 Angweto ngabanyanga, “Twe twalungolo lwa Ulaimu, ngu tanabeje takabanda ba mundu jwa jwoa jola. Mmi namana gani pannenga mma kube agabawa?”
34 Yesu ngajanga, “Nannenge kweli, kila mundu ojwatenda mabaja nga mmanda jwa mabaja.
35 Mmanda akwetije kitamo cha machoba goa pakaja, nambu mwana akweti kitamo cha machoba goa.
36 Anda Mwana ampilingite agabwa mmakube kweli agabwa.
37 Maanyi mangweto malungolo lwa Ulaimu. Ata yene mpakungoma kumagambu mmikugajeketelaje mapundicho gango.

38 Ne nongela gaga gabanangila Awawa,
nambu mangweto ntendanga gaga gaban-
nenge awabinu."

39 Angweto ngabanyanga, "Awawa bito
Ulaimu!"

Yesu ngabalengela, "Ikabi mangweto
makinangota ba Ulaimu kabi ntei andi
patenda Ulaimu.
40 Ne nannengile kweli gunujoa ku
Nnoongo nambu mangweto mpala kun-
goma. Ulaimu atenda yeneje!
41 Mangweto ntendanga ilebe uyaye iba-
tenda awawa binu."

Angweto ngabannengela, "Twe takanan-
gota ba mumatutweje tukweti awawa
bamwe yani Nnoongo."

42 Yesu ngabalengela, "Ikabi Nnoongo
nga awawa binu, kabi umbaile ne,
mana ne mmoka ku Nnoongo na ngoe
mbi pamba. Nkila kumadalaka gango
namweneje ila benia abandumite.
43 Kunike kumanyaje ganongela? Ku-
magambu kuotoje kujoa nhwalo gwango.
44 Mangwetomwe makinangota ba
Mmaja na mpalanga ukengama ga awawa
binu. Benia bakiba akomi kuboka
paitumbalaga, bakwetije kijemo cha kweli,
na yene kweli jibije nkati jabe. Kila
apabalenga uwangi, balonge mukuboke
muali jabe tangu apatumbalaga, mana
benia awangi na awawa ba uwangi.
45 Ne nonge kweli, nga kwamana mang-
weto kuaminije.
46 Bene kati jinu abanjalakicha ne ngweti
mabaja? Anda nonge kweli mboni kun-
hwaminije?
47 Ojwabi jwa Nnoongo kupenakia mal-
obe ga Nnoongo. Nambu mangweto kupe-
nakiaje kumagambu mangwetomwe ma-
banduje ba Nnoongo."

Yesu akiba tango Ulaimu nukubeje

48 Akayahudi ngabankonya Yesu, "Bo, tu-
lengiteje kweli mwe makabila ja Samalia,
na kabe mmi nanchepela?"

49 Yesu ngajanga, "Ne ngwetije nchepela,
ne naamini Awawa bango, nambu mang-
weto kuaminije ne.
50 Ne kupalaje kibumo chango
namwene. Abile jumwe ojwapala kibumo
chenie, Nnoongo nga ojwanumbane,
jwombe nga hakimu.
51 Nannenge kweli, ojwabegelela na ma-
pundicho gango ajomokaje."

52 Bai Akayahudi ngabalenga, "Ngoe
tumanyi kweli mwe nkweti nchepela!
Ulaimu ngawe, na akalondoli booa
ngabawe, namwe nnenga eti, ojwabegelela
na mapundicho ginu aweje mpaka!
53 Bo mikitenda makolongwa kapeta
Awawa bito Ulaimu nambu bombe ba-
jomwike? Na ata akalondoli bajomwike
Mwe mitenda babeneke?"
54 Yesu ngabajanga, "Anda nikikoite
namwene, kibumo chango kilebeje, ne
mbata kibumo Kawawa bango. Bombe
mangweto makema ana Nnoongo binu.
55 Mangwetomwe mamanyije, nambu
ne namanyi, andannengite namanyije,
mamba nawangi andi mangweto. Ne
namanyi na mbikamula nhwalo gwabe.
56 Ulaimu, Awawa binu, ngabalulutila
bilibone lichoba lyango, bombe ngabali-
bona, ngababe ngalaa."
57 Bai Akayahudi ngabannengela, "Mwe
tango manaikaje yaka amsini nnengabo
kutenda mumweni Ulaimu?"
58 Yesu ngabajanga, "Nannenge kweli,
tango Ulaimu nukubelekwaje ne mbile."
59 Penia ngabalokota maganga ili ban-
nekelele, nambu Yesu ngakiia, ngapita
munyumba ja Nnoongo.

9

Yesu anamia Mundu ojwa belwike Jwangalola

1 Yesu apakiba akapeta ngammona
mundu jumwe, jwangalola kuboka pa-
belekwa.
2 Bai akinapunji ngabankonya, "Aboli,
ngabeneke abatei mabaja jwombe mwene
au amamundu na awamundu mpaka
mundu ojo abelekwe jwangalola?"
3 Yesu ngajanga, "Kile chene chapiti
kwa magambu ga mabaja gakweje na
wala mabaja ga akapotoi bakwe. Ila
abelwike jwangalola ili makakala ga
Nnoongo gabonekane gakakamu maengo
nkati jakwe.
4 Anda kubi tango nalumu tupaligwa ku-
jendekea ukamwa maengo ga baba aban-
dumite, maana kilo kitenda kuika peni
mundu aotwaje ukamwa maengo.
5 Mangobu mbi kudunia, ne nga lumuli
lwa kudunia."
6 Kuboka pukulonge genia, Yesu ngauna
mata pae, ngaunya mandope, ngampakaya
jweno jwangalola mumio,
7 ngannengela, "Nnyendi makakuye
mulilaba lya Siloamu." (Siloamu maana
jakwe, "abatumigwe.") Penia jweno jwan-
galola ngajenda, ngakuya, kubokapenia
ngabuja abi akalola.
8 Bai andamya ajabe na baba abakiba
bumanyi jweno akiba nhwocho kijopa-
jopa, ngabalenga, "Bo, ojo jwajoje nhwo-
cho na kijopajopa?"
9 Bange bandu ngabalenga, "Ujojo."
Bange ngabalenga, "Je, ila atekulan-
dana."

Nambu jweno ojwaakabe jwangalola ngalenga, “Nga nenga!”
10 Bai ngabankonya, “Lele, mio ginu gawekuka bo?”
11 Na jweno ngabajanga, “Jwajo mundu ojwakemigwa Yesu akatenda mandope, ngambakaya kumio na nganengela, ‘Nnyabu makakuye mulilaba lya Siloamu.’ Penia, ne nganyenda, nganguya, ngambata kulola.”
12 Ngabankonya, “Jweno abikole?”
Najweno ngabajanga, “Ne manyije!”

Mafalisayo gaingakia kulama kwa jwangalola

13 Kubokapenia ngabampeleka mundu jweno ojwakiba jwangalola kwa Mafalisayo.
14 Lichoba lyene Yesu apaunya mandope na kuweku mio mundu jweno, lyakiba Lichoba Lya Kupomolela.
15 Bai Mafalisayo ngabankonya kabele mundu jweno, “Mpatitabo kulola?” Na jweno ngabalengela, “Ambakia mandope mumio, na ne nganguya na ngoe mbikulola.”
16 Bange Mafalisayo ngabalenga, “Mundu ojo aboka ku Nnoongoje, gambu kuagabaje Malagilo gi Lichoba li Kupomolela.”
Nambu bange ngabalenga, “Mundu juna mabaja aotobo kulaya iingi yi ikobo andi yenje?” Ngapabe nu kupwilikana kati jabe.
17 Mafalisayo ngabankonya kabele mundu jweno ojwakiba jwangalola, “Nnenga anamie mio ginu, chwapi, mwe nnongebo kwa jweno?”
Jweno ngabalengela, “Jweno nga nnondoli!”
18 Akilongoi ba Akayahudi baaminingeje mundu jweno akiba jwangalola tangu kubelekwa kwakwe na ngoe atenda kulola, mpaka apabakema achikibelei bakwe.
19 Bai ngabakonya benia achikibelei bakwe, “Bo, jonjo nga kakombo jwinu jwombe mangweto nnenga akabelekwa jwangalola? Ngoe alamitabo?”
20 Achikibelei bakwe ngabajanga, “Tumanyi jonjo mwanajwito, na abelwike jwangalola.
21 Nambu tumanyije apalamita, na tumanyije jwajo ojwanhwekwi mio. Munkonya mwene, jwenio munanhota, aotwile kulongela mwene.”
22 Achikibelei bakwe balenga nyenie kwa magambu batenda kujogopanga akikilongoi ba Akayahudi magambu akikilongoi bena bakiba bapataninge kutenda mundu jwajote ojwapa kunyeketela Yesu nga Kilisto bapakumenga panja ja nyumba ja kugongalela.
23 Nga maana achikibelei bakwe ngabalenga, “Jweno mundu munaota, munkonyanga mwene.”
24 Bai ngabankema kabele jweno ojwakiba jwangalola, ngabannenge, “Mumpe kibumo Nnoongo! Twe tumanyi mundu jonjo jwannamia nga juna mabaja.”
25 Jweno ngajanga, “Anda nga juna mabaja ne manyije. Nambu kilebe chimwe nikimanyi, nakiba nangalola, na ngoe ndenda kulola.”
26 Bai ngabankonya, “Bantendi nike? Bunhwekwibo mio ginu?”
27 Mundu jweno ngabajanga, “Nyomwi nganannengelanga, na mangweto manyoineje. Kwa nike mpala kumbenikia kabele? Bo, mangweto mpala kube akinapunji bakwe?”
28 Nambu bena ngabantukana nu kulenga, “Mwe nga manapunji bakwe, nambu twe nga akinapunji ba Musa.
29 Twe tumanyi Nnoongo alongi na Musa, nambu mundu jonjo tummanyije abokita ko!”
30 Mundu jweno ngabajanga, “Chene nga kilebe cha kuomongwa! Mangweto mmanyije abokita ko, nambu anhwekwi mio gango!
31 Tumanyi Nnoongo kapenikiangaje bandu bina mabaja, ila ampenikia jwajote ojwannumba na kulenganakia agapala Nnoongo.
32 Tangu kutumbwa kwa dunia tanajoaje mundu agawekwile mio ga mundu ojwabelwike Jwangalola.
33 Anda mundu jonjo akabokitije kwa Nnoongo, kabi aotwije kutenda chachoa.”
34 Bena ngabannyanga, “Mwe ngammelekwa na kunnela mumabaja, nhwotobo kutubola twenga?” Bai ngabammenga munyumba.

Jwangalola cha kiuke

35 Yesu ngajoa, bakate kummenga munyumba ja Nnoongo bai apankolela jwangalola ngankonya, “Bo, mwe muamini Mwana jwa Mundu?”
36 Mundu jweno ngajanga, “Angwana, unengele bena beneke, ili mbate kaamini.”
37 Yesu ngannengala, “Mamweni, najweno nga ojwalonge na mwe ngoe.”
38 Bai mundu jweno ngakilikitila ngalenga, “Angwana amini!”
39 Yesu ngalenga, “Nenga ikila kuhukumu dunia, ibe bangalola bapatange kulola, na abalola babegange bakalolaje.”
40 Bange Mafalisayo abakiba pamwe nabo ngabajoa malobe gena, ngabankonya, “Bo nnenga natwe tangalola?”
41 Yesu ngabajanga, “Anda makabi bangalola, kabi mmilingitije na malemwa.

Nambu ngoe mangweto nnenga, ‘Twe tubikulola, na nyenie ibonekana mmi tango na mabaja.’ ”

10

Kulandanakia kwa achungi

1 Yesu ngalenga, “Nannenge kweli, jwajoti jola jwangajingila mukitundu cha mambelele kwa kukupetela panniango, nambu kupekenyela na kujingila kwa ndela jenge, jwenio nga nnyibi na mpoki.
2 Nambu mundu ojwajingila kukupetela paniango, jwenio nga nchungi jwa mambelele.
3 Nnendei jwa niango gwa kitundu kunnyogolela nchungi, na mambelele kujoa lilobe lyakwe, na benia kagakema mambelele gabe kila limwe kwa liina lyakwe, na kugalongolea panja.
4 Anda agapiite panja, na genia mambelele kunkengama, mana gamaanyi lilobe lyabe.
5 Mambelele genia gaotwije kunkengama nng'eni, ila gapakuntila kwa magambu galimanyije lilobe lyabe.”
6 Yesu ngabalengelanga kulandanikia kweno, nambu benia bamanyije echapala kalengelanga.

Yesu nchungi jwa mbone

7 Bai Yesu ngalenga kabele, “Nannenge kweli, ne nga nniango gwa mambelele.
8 Bange bala boa abaike nnongi jango nga akajibi na akapoki, nabenia mambelele gapenikije.
9 Ne nga nniango. Ojwajingi kwa kupete kwango ne maikomboligwa. Maijingila na kupita, nu kupata lulela.
10 Nnyibi kuika kwa magambu ga kujiba, ukoma na kualabiya. Ne inkila mpate kube na bwomi, bwomi gwa machoba goa pangapela.
11 “Nenga nanchungi jwa mbone. Nchungi jwambone kuboya bwomi gwakwe magambu ga mambelele gakwe.
12 Mundu jwa kibalua jwombe nchungije, na wala mambelele mali gakweje, apalola limei lyakaika, kagaleka mambelele nukutila, kubokapenia limei kagapukila na mambelele kupwilikana.
13 Jweno kugajalije mambelele kwa magambu jweno nga mundu jwa nchaala tu.
14 Nenga nachungi bambone. Nagamanyi mambelele gango, na genia gamanyi ne,
15 anda nyenie Awawa apabamanyi ne, nane apanamanyi Awawa. Nenga nuboya bwomi gwango kwa magambu ga mambelele.
16 Kabele ngweti mambelele gange gangabe mukitundu chenje. Mbaligwe kagaleta nagenia, nagenia magalijoa lilobe lyango, na mapaba na kipenga chimwe na nchungi jumwe.
17 “Awawa bambaile ne mana nuboya bwomi gwango mbate kuupokela kabele.
18 Abije mundu ojwa amboka bwomi gwango. Ne nuboya kwa iyali yango namwene. Ngweti kinala chu kuboya ni kinala chu kutola kabele. Nyene ngipibi Awawa apabaamuliche ndende.”
19 Ngukube kabe kupwilikana kati ja Akayahudi kwa magambu ga malobe genia.
20 Ajingi ngabalenga, “Akweti nchepela, kabe nga machonjo! Ga nike kumpenikia?”
21 Bange ngabalenga, “Ganga malobe ga junanchepelaje. Bo, nchepela kuotola kagaeku mio ga bangalola?”

Yesu akaanigwa na Akayahudi

22 Kweno Kuyelusalemu kukiba na chikukuu jukubeka chwapi nyumba ja Nnoongo. Mangobu gena gakiba ga malili.
23 Jwombe Yesu ngabe akajenda munyumba ja Nnoongo panchana gwa Solomoni.
24 Bai Akayahudi ngabantindila, ngabankonya, “Mpakutuleka nambwele mpaka lii? Anda mwe nga Kilisto, bai, mutulengele kipola.”
25 Yesu ngabajanga, “Nannengelinge, nambu kuaminije. Maengo aga nagatenda ne kwa liina lya Awawa bango gatenda kunjalakicha.
26 Nambu mangweto kuaminije magambu mangweto mambelele ganguje.
27 Mambelele gango kulijoa lilobe lyango. Nenga nagamanyi, nagena kungengama.
28 Nenga nampeganga bwomi gwa machoba goa pangapela, na benia baobangaje machoba goa, wala abije mundu ojwa pakugaotola kagaboya mukuboko jango.
29 Awawa bango bombe ngaba mbila gena nga kolongwa kuliko boa, wala abije ojwapakuotola kagaboya mukuboko jabe Awawa.
30 Nenga na Awawa, tubi jumwe.”
31 Bai Akayahudi ngabatolanga maganga kabele ili bamputange.
32 Yesu ngabalengela, “Nannangilinge maengo majingi kuboka kwa Awawa. Nga gako kati ja ganga agantenda umbutange maganga?”
33 Akayahudi ngabannyanga, “Kwamaengo gambone tumputaje maganga, ila magambu gukuntukana Nnoongo! Maana mikitenda mwe ma Nnoongo kongo mwe mamundu tu.”
34 Yesu ngajanga, “Bo, iandikigweje Mumalagilo ginu, Nnoongo ngalenga, ‘Mangweto nga milongo?’

35 Nnoongo ngajikema milongo baba
abapatite malagilo gakwe, natwe tumanyi
Majandiko Machwapi galenga ukweli ma-
choba goa."
36 Yesu ngajendekea kulongela, "Awawa
banyegwiye nu kunduma kudunia, kwa
nike nnenga ndenda kutukana maga-
mbu nengite, 'Nenga nga Mwana jwa
Nnoongo?'
37 Anda mbi ukamulaje maengo ga
Awawa bango, makaaminije.
38 Nambu andambi kamula, ata ikabi
nhwaminingije, makabi kuamini oti
maengo gena, mmanyange kutenda,
Awawa bango babi nkatijango, nanenga
mbi nkatijabe."
39 Ngabajiganga kabele kumpukila Yesu,
nambu ngapokonyoka mumaboko gabe.
40 Yesu ngajabu kabele kwie ja lukemba
Yolidani, paali apakiba Yohana akabatiza,
ngatama kweno.
41 Bandu ajingi ngabannyendelela nga-
balenga, "Yohana alaiteje iingi yi ikobo
yayoa. Nambu gena goa Yohana agalenga
gena magambu ga mundu jwenio ga
kweli."
42 Paali penia bandu ajingi ngaban-
hwamini.

11

Kiu cha Lazalo

1 Mundu jumwe ojwa konda Lazalo,
ojwatama ku Betania, akiba ntamwe.
Ku Betania kikiba kilambo echibatama
Maliamu na Malita, akalombo mundu.
2 Maliamu nga jweno ojwampakaya
Angwana mauta nukunhwungula kwany-
wili yakwe. Lazalo nkakamundu ngao-
jwakiba ntamwe.
3 Bai akalombo bena ngabatuma
nhwalo kwa Yesu kutenda, "Angwana,
nng'anjagwinu jwamampala ntamwe!"
4 Yesu pajoa yene, ngalenga, "Kitamwe
chenje kiletaje kiu, nambu kumagambu
ga kunkoya Nnoongo, alwalite kitamwe
chenje kupala kumpe kibumo Mwana jwa
Nnoongo."
5 Yesu ngampala Malita na alombo
mundu na Lazalo.
6 Paupata nhwalo gwenio Lazalo
ntamwe, Yesu ngajendekea kutama paali
upo kwa machoba mabele.
7 Kuboka penia ngabalengela akinapunji
baakwe, "Tujende kabele kukilambo cha
Kuyudea!"
8 Akinapunji ngabalengela, "Aboli!
Kingobu kichokotu kipetite kuboka
pa Akayahudi pabapala kunkoma na
maganga, namwe mpala kujenda kabele
kwenioko?"
9 Yesu ngajanga, "Bo, kingobu cha mui
komi ni ibeleje? Bai mundu anda atyangite
mui kuotoje ukobala magambu alola ndaa
padunia.
10 Nambu mundu anda ajendite kilo
apakobala kumagambu lumuli lubije nkati
jaakwe."
11 Yesu pajomola kulongela malobe ge-
nia, ngabalengela, "Ng'anjagwito Lazalo
abi lugono, nambu ne manyenda kuny-
imuya."
12 Akinapunji baakwe ngannengela,
"Angwana, anda abi lugono, bai malama."
13 Angweto bapemelela Yesu alengita
kugoche lugono, bamanyije alenga kiu cha
Lazalo.
14 Bai Yesu ngabalengela kipola, "Lazalo
awile!
15 Nambu mbi na laa kumamagambu
giinu, nakibaje na mangweto kwenio, na
mpate kuamini. Aja, tujende kachakwe."
16 Tomasi ojwakemigwa Mabela nga-
balengela akinapunji akajakwe, "Tujende
na twe tukawee tuboa!"

Yesu kuyoya na bwomi

17 Yesu pajenda kwenio ankolela Lazalo
abi mulikabuli machoba ncheche.
18 Kukijiji cha ku Betania kukiba pa-
pipi na kilambo cha Kuyelusalemu, kulipa
kwakwe kubi kilomita itatu.
19 Akayahudi ajingi bakiba baike kwa
Malita na Maliamu kakokalekea kukiu cha
nkaka mundu.
20 Bai Malita pajoa Yesu atendakuika,
ngajenda kumpokela, nambu Maliamu
ngaika kachakwe.
21 Malita ngannengela Yesu, "Angwana,
makabi upamba, Nhwacha gwito kabi
ajomwikeje!
22 Nambu maanyi mpaka ngoe chachoa
cha mpa kunnenge Nnoongo, mampa."
23 Yesu ngannengela, "Nhwacha gwinu
mayoka."
24 Malita ngajanga, "Manyi mayoka man-
gobu ga kuyoka, lichoba lya kupela."
25 Yesu ngannengela, "Nenga nga kuyoka
na bwomi. Ojwaamini nenga ata aka-
jomwike malama.
26 Na kila ojwalama na kuamini nenga
aweje ngu. Bo, kuamini genago?"
27 Malita ngannengela, "Elo Angwana!
Nenga amini mwenga nga Kilisto, Mwana
jwa Nnoongo, jwajo ojwaika padunia."

Yesu atenda kuguta

28 Bada ja kulenga genago, Malita
ngajenda kunkema Maliamu nnombo
mundu, ngannengela pantemela, "Mmoli
abi pamba, ankema."
29 Jwombe apajoa gena kingobucho nga-
jinuka, nukunnyendelela Yesu.

30 Yesu akiba anajingije pikijiji, ila akiba
tango paali upapa apampokila Malita.
31 Bai Akayahudi babakiba pamwe
kachakwe Maliamu babakiba kumpe
pole pabamona ajinwike nukupita panja
chokwe, ngabankengama. Bakita akiba
kujenda kamakabuli kulombola.
32 Bai Maliamu apaika paali pena apabi
Yesu nukummona ngakilikitila, nukunnen-
gela, “Angwana makabi upamba, akaka
bango kabi bawije!”
33 Yesu apammona akaguta na
Akayahudi babaika pamwe, nangweto
uyo baguta, ngabe na chimbaa, na laaje
kumwojo gwakwe.
34 Kibokachapenia ngabankonya, “Mam-
mekiti ko?”
Ngabannyanga, “Angwana, nhwike
nnole.”
35 Yesu ngaguta.
36 Akayahudi ngabalenga, “Nnolange
apampaile!”
37 Nambu kati jabe ngabalenga, “Bo,
jonjo nganhwekwi mio jwangalola jola,
kuotoje kuntenda Lazalo akaweje?”

Lazalo atenda kuyoigwa

38 Bai Yesu akiba na laaje kabele kum-
wojo, ngaika kamakabuli likabuli lyene
lyakiba nduka, liekiligwe kwa libwe!
39 Yesu ngalenga, “Mmoyange libwe
lyene!”
Malita, nnombo mundu jwajo ojwawile,
ngannengela, “Angwana, tayali atumbu
kununga, atamite mulikabuli machoba
ncheche!”
40 Yesu ngannengela, “Bo, nanengije
anda nhwamini mamikibona kibumo cha
Nnoongo?”
41 Bai ngabaliboya libwe lyene. Yesu
ngalola kunani kumbingu, ngalenga,
“Nanumba ma Awawa kwa magambu
umbi kunyoa.
42 Maanyi umbi kunyoa machoba goa.
Nambu nengite genago magambu ga
bandu ababi pamba bapate kuamini ku-
tenda mwenga maundumite.”
43 Apajomola kulenga genago, ngakema
kwa lilobe likolongwa, “Lazalo! Mpite
panja!”
44 Jwajo ojwakiba ajomwike ngapita
panja, kongo bantabite chanda mu-
makongono na mumaboko, nukumio
jakwe kuwekeligwe. Yesu ngabalengela,
“Mankulugule, manneke ajabule.”

Njama ja kunkoma Yesu
(Matayo 26:1-5; Maluko 14:1-2; Luka 22:1-2)

45 Bai Akayahudi ajingi bakiba baike kwa
Maliamu pabalola gena agatendite Yesu,
ngaba nhwamini.
46 Nambu kati jabe ngabajenda kwa
Mafalisayo ngabape nhwalo gwa ikobo
eyatendite Yesu.
47 Akakung'i akolo na Mafalisayo
ngababe na machabuli makolongwa,
ngabalenga, “Tutendi nii? Mundu jonjo
alaya iingi yi ikobo nduu muno. 48 Anda
tunnekite tu bandu boa mabanhwamini,
na Akaloma mabaika kualabia nyumba
jito ja Nnoongo na kilambo chiito!”
49 Pena jumwe kati jabe ojwakonda
Kayafa, ojwabi nkung'i nkolo chaka
chenie, ngalenga, “Mangwetumwenga,
mmanyije kilebe!
50 Bo, mmikulolaje mbaya kwinu mundu
jumwe awe kwa magambu ga bandu, ku-
liko kilambo choa.”
51 Jweno alenga gena kwa iyali yakwe
mweneje, ila magambu jwombe mwene
akiba nkung'i nkolo chaka chene, nga-
londola kita Yesu mawage magambu ga
kilambo chakwe,
52 na kwa magambu gabetuje, nambu
apate kuleta pamwe ingota ya Nnoongo
abapwilikine.
53 Bai tangu lichoba lyene achikilon-
gochi ba Akayahudi ngababeka njama ja
kunkoma Yesu.
54 Kwagena Yesu atyangitije
pakubonekana na Akayahudi, ila ngaboka
pena, ngajenda paali papipi na mpongoti,
pikilambo cha Kuefulaimu. Ngatama
kweno pamwe na akinapunji bakwe.
55 Mpapala gwa Pasaka gwa Akayahudi
gwakiba gubandakile, na bandu ajingi
ngabajenda Kuyelusalemu bapaila bik-
ijeguyange tango na mpapala gwenio
gwanatumbuje.
56 Bai ngaba mpala Yesu, na pabakon-
gana pamwe munyumba ja Nnoongo
ngabakonyana, “Nnolabo? Ibonikana
aikaje ku mpapala, andaje?”
57 Akakung'i akolo na Mafalisayo bakiba
bapiite amuli anda mundu apamanyi paali
apabi Yesu balengele ili bampukile.

12

Yesu bampakaya mauta Kubetania
(Matayo 26:6-13; Maluko 14:3-9)

1 Gakaigala machoba sita kube Mpapala
gwa Pasaka, Yesu ngajenda kukilambo cha
ku Betania kachakwe Lazalo ojwannyoya
Yesu kuboka kwa abawile.
2 Kweno ngabampanganikia chakulya
cha kimuyo, Malita akiba akatumika.
Lazalo akiba pamwe nababa abakibanga
pamecha pamwe na Yesu.
3 Bai Maliamu ngatola chupa cha mauta
gabei, ngampakaya Yesu mumakongono
nukuungula kwa nywili yakwe. Unyumba
mwoa nginungila luumba lumauta.

4 Bai Yuda Isikalioti, jumwe kati ja
akinapunji komi na abena jwenio ojwa-
pakung'aluka Yesu, ngalenga,
5 "Kwanike mauta gena gauchigwije ku
bei ngolongwa nu uloi gwene kape akao-
cho?"
6 Alenga genia ngiti kaagaba akaochoje
nambu magambu akiba mmeka ela, nam-
agambu akiba mwihi, kwa machoba ma-
jingi akiba kujiba munkoba gweno.
7 Nambu Yesu ngalenga, "Makachum-
buyaje amama bamba! Maleke bagabeke
magambu ga lichoba lya machiko gango.
8 Akaocho mamma nabo machoba goa,
nambu mmegangaje nane machoba goa."

Njama ju kunkoma Lazalo

9 Akayahudi ajingi ngabajoa Yesu akiba
ku Betania. Bai ngabajenda kweno ngiti
kumagambu gukummona Yesu tu, unyae
bapate kumona Lazalo ojwanyoite Yesu
kuboka kwa babawile.
10 Akakung'i akolo ngabatenda njama
jukunkoma Lazalo,
11 maana kumagambu ga Lazalo
Akayahudi ajingi ngabagaluka achilon-
gochi babe, ngabanhwamini Yesu.

Yesu ajingi Kuyelusalemu niilulu
(Matayo 21:1-11; Maluko 11:1-11; Luka 19:28-40)

12 Malabo jakwe, nkengeni gwa bandu
abaika kusikukuu ngabajoa kube Yesu ak-
iba undela kuika Kuyelusalemu.
13 Bai ngabatola makoti gi mitende,
ngabajenda kumpokela kongo bakaton-
dobea malobe nu kulenga,
"Alumbigwe Nnoongo! Abe ni kindimba
jwenio ojwapakuika ku liina lya
Angwana.
Babe ni kindimba Angwana bu Kuisilaeli."
14 Yesu ngampata mwana liponda jumwe
ngaombela panani jakwe anda Majandiko
Machwapi apagalenga,
15 "Makajobokaje, kilambo cha Sayuni!
Nnole, Angwana binu batenda kuika,
anhwombi mwana liponda."
16 Kingobu chenie akinapunji bakwe ba-
manyingitije ile yene, nambu Yesu apak-
iba akoigwe, penia ngabakombakela genia
gakiba gaandikigwe kunhwalo gwa jweno,
na kutenda bandu bakiba bantendila ge-
nia.
17 Bandu ajingi babakiba pamwe nakwe
mangobu apabankema Lazalo mulikab-
uli, nganhyoya kuboka kwa babawile,
ngabachalakicha gagapitile.
18 Kwagenia nkengeni gwa bandu ngu-
jenda kumpokela, gambu boa ngabajoa
kita Yesu alaite iingi yi ikobo yenie.
19 Mafalisayo ngabalengelana, "Mmiku-
lola? Tuotwije kutenda chachoa!
Nnolange bandu boa bankengama."

Bandu ba kilambo cha Kiyunani bapala kummona Yesu

20 Pakiba na Akagiliki kati ja bandu
babaika kuyelusalemu kugongalela man-
gobu ga mpapala gwenio.
21 Akangweto ngabannyendela Filipo,
jwa kilambo chuku Betisaida kweno ku
Galilaya, ngabalenga, "Angwana, tupala
kummona Yesu."
22 Filipo ngajenda, kunnengela Andulea,
boa akabele ngabajenda kunnengela Yesu.
23 Yesu ngabalengela, "mangobu
gukoigwa Mwana jwa Mundu gaike!
24 Nannengelanga kweli, mbonje ya
mapemba maigala mbonje tu nambu anda
igwile pulundope nukuwe. Anda iwile
ipambika mbonji ndu.
25 Mundu ojwapala bwomi gwakwe,
abakuoya, nambu mundu ojwauchimwa
bwomi gwakwe padunia jenje maubeka
kumagambu ga bwomi gwa machoba goa
pangapela.
26 Ojwapala kundumikia mpaka an-
gengame oti, magambu genia papotipala
pambi nenga penia mpakachi jwango
pabakube. Mundu jwajoa ojwandumikia,
Awawa bango bapakunnyali jwenio.

Yesu alenga nhwalo gwa kiu chakwe

27 "Ngoe mwojo gwango utenda
kuwechuka, nongela nike? Bo, nenge,
'Awawa, makakiluchuje kingobu chene
kinhikalile?' Nambu nhikila kwa
magambu genia kupala mbete kingobu
chukupotekigwa cheno.
28 Awawa, mulikoleye liina linu."
Penia lilobe ngililenga kuboka kum-
bengu, "Nankoliye, na mbakulikoleya ka-
bele."
29 Nkenga gwa bandu gukiba ujemite
peniapo ngabajoa lilobe lyene, na
bange angweto ngabalenga, "Alonge na
mpakachi jwa Nnoongo alonginago!"
30 Nambu Yesu ngabalengela, "Lilobe
lyenie lipitila kumagambu gangoneje, ila
kumagambu ginu.
31 Ngoe nga kingobu cha dunia jeno
kuhukumigwa, ngoe nkolongwa jwa dunia
jeno apakupenduligwa.
32 Nane pambakujinuligwa kunani ja
dunia mbakunhuta kila mundu kwango."
33 Yesu alongela yene alaya apakuwe kiu
gani.
34 Nkenga gwenio ngugwannyanga,
"Twe tulengaligwa na Malagilo giito
kutenda Kilisto apakutama nukupelaje.
Nhwotobo, bai kulenga eti Mwana jwa
Mundu apakujinuligwa? Jwenio Mwana
jwa Mundu nga meneke?"
35 Yesu ngabalengela, "Lumuli lubi tango
namangweto kuki ngobu kachoko. Nnyen-
dange tango mminalo lumuli lwenio, ibe

lubendu lukampataje, maana ojwajenda mulubendu kumanyaje kwajenda.
36 Bai kingobu mminalo lumuli lwenio muluamini ili mpatange kube bandu bu lumuli.” Kuboka pa kulongela malobe genia, Yesu ngajabula nu kujoba kutaali na ngweto.

Bandu imanije

37 Iganukube Yesu akalaya iingi yi ikobo yenie nnongi jabe, angweto bunhwaminije.
38 Yene lilobe lyalongila Nnondoli Isaya ngagatimia,
“Angwana, ngabene abaamini nhwalo gwito?
Na uwecho gwa Angwana ubonikini kubeneke?”
39 Yene baotwije kuamini, na Isaya ngalenga kabele,
40 “Nnoongo ateila babe injwilii mio gabe,
bateilinge ajinga,
bakalolangaje kwa mio gabe,
bakamanyaje kwa malango gabe,
na bakamujilangaje, alenga Nnoongo,
kupa nalamiange.”
41 Isaya ngalenga malobe gena magambu ngakibona kibumo cha Yesu, ngalenga mialo jakwe.
42 Ata nyenie, akiilongoi ajingi ba Akayahudi ngabanhwamini Yesu. Nambu magambu ga Mafalisayo bannyeketilingije pukongolou kukujogopa kata kabenga muiteba yukugongalela.
43 Bapala kupata kibumo ku bandu kuliko kupata kibumo na Nnoongo.

Lilobe lya Yesu lihukumu

44 Kiboka cha pena Yesu ngalenga kwa lilobe likolo, “Mundu ojwaamini nenga, aamini netuje, ila anhwamini ojwandumite.
45 Ojwa amona nenga amona ojwandumite.
46 Nenga nga lumuli, nane inke padunia pano ibe boa abaamini bakabe mulubenduje.
47 Ojwagajoa malobe gango nambu kugakamulaje, nenga nunhwukumuje, maana ikila padunia kuhukumuje ila kukombola.
48 Jwanga gakamula malobe gango akweti jwa kunhwukumu. Lilobe lyale lyanongilage lela nga akimu jwabe lichoba lya kupela.
49 Nenga nongila ku amuli jango namweneje ila Awawa abandumitage nga abaamulicha nonge nike na nengi nike.
50 Nane manyi amuli jabe jileta bwomi gwa machoba goa pangapela. Bai neenga nenga gagatu gabanagila nenge.”

13

Yesu bajelea makongono akinapunji bakwe

1 Likaiga lichoba limwe kube mpapala gwa Pasaka kujingila, Yesu ngamanya kube kingobu chakwe chukuboka padunia nukujenda kwa Awawa kiike. Akiba bapaile kila kingobu bandu bakwe ababi padunia bapailinge mpaka kupela.
2 Yesu na akinapunji bakwe bakiba batamite kulye ndalilo. Mmaja akiba anyeile Yuda, mwana jwa Simoni Isikalioti, mawacho ga kung'aluka Yesu.
3 Yesu amanyi awamundu bankamwie madalaka goa, nukube jweno aboka ku Nnoongo.
4 Bai ngaboka penia pa mecha, ngabeka umbwega lutando lwakwe, ngatola kitambala nukukiundika mukibuno.
5 Kuboka penia ngajela maache muntungati, ngatumbu kajelea makongono akinapunji bakwe nukuungula nikitambala echi akiundike.
6 Bai nganhwikili Simoni Petulo, jwombe Petulo ngalenga, “Angwana, mwe mpa kunyelea neenga?”
7 Yesu ngajanga, “Echandenda ngoe mikimanyije, nambu mammanya mwenekandae.”
8 Petulo ngannengela, “Mwe unyeleaje makongono!”
Yesu ngajanga, “Anda nukunnyeleaje mme nanengaje pamwe kabele.”
9 Simoni Petulo nganyanga, “Angwana makanyelea makongono tuje, unyeleye na maboko gango na mutwe uyo.”
10 Yesu ngannengela, “Ojwa jomwi kujoga apaligwije ukuya ila makongono gambu abi chwapi mmele gwoa, mangweto mmi chwapi nambu mmoaje.”
11 Yesu ammanyi ojwapakung'aluka, nga maana alenga, “Mmoaje mammi chwapi.”
12 Pajomola kajelea makongono nukwinda kabele lutando lwakwe, ngatama pamecha ngabalenge, “bo, mmanyingite genia aganantendelinge?
13 Mangweto ungema aboli na Angwana, mangweto nnonge chambone, ngapambile.
14 Bai andane nambi naboli na Angwana nannyeleinge mangweto makongono, na mangweto mpaligwa kujeleana makongono.
15 Nampilingite kulandanakia ibe mangwetumwe ntendi andi panantendilinge
16 Nannengelanga kweeli, mmanda nkolongwaje kumpeta nngwana mundu, wala ndundame nkolongwaje kupeta jwajo ojwantumite.
17 Bai anda mmikumanya genia mammaganga mbaya anda magatendite.

18 “Ganga ganongela gano giinu mmoaje. Ne namaanyi banachagwile. Nambu mpaka oti gatimie Majandiko Machwapi agalenga, ‘Jwajo jwali chakulya chango ang'alambwike.’
19 Nenga nannengalinge ilebe yenje ngoe tango nukupitilaje, ibe paibakupitila mpatange kuamini kube ‘nga nenga.’
20 Nannenge kweli, ojwampoke jwajo junantuma amboke ne, na ojwamboke nenga bapoke abandumite.”

Yesu alondola apakugalukigwa
(Matayo 26:20-25; Maluko 14:17-21; Luka 22:21-23)
21 Pajomola kulonge genia, Yesu ngaechuka umwojo ngachalakicha kulenga, “Nannenge kweli, jumwe kati jinu apakung'aluka.”
22 Akinapunji ngabalolana, baotwije kumanya bannonge mmene.
23 Jumwe kati ja akinapunji, jwombe Yesu ojwakampala muno, akiba atamite papipi na Yesu.
24 Simoni Petulo ngankinyila nukulenga, “Makonye balonge geniago kwa magambu ga beneke.”
25 Napunji jwenio ngaegelela papipi muno na Yesu, ngankonya, “Angwana, nga beneke?”
26 Yesu ngajanga, “Jwajo jwambakumpe kipande cha nkate chanelite muchaani, ngajweno.” Bai ngatola kipande cha nkate ngalela muchaani ngampe Yuda mwana jwa Simoni Isikalioti.
27 Yuda papokela kipande chenie, Lichetani ngilinnyingila. Yesu ngannengela, “Champakutenda ntende chokwe!”
28 Nambu akibaje wala jumwe kati jabe ojwatamite pamecha ojwaamanyi alenga genia kwa magambu gani.
29 Kwa magambu Yuda akiba mmeka ela kati jabe, bapemelela Yesu annenge Yuda ajende akaemele eipaligwa kusikukuu, andaje annenge apange chachotichela kwa akaocho.
30 Bai Yuda apajomola kutola kipande cha nkate chela ngapita panja chokwe. Ikiba kilo.

Amuli nhyono
31 Kuboka tu Yuda, Yesu ngalenga, “Ngoe Mwana jwa Mundu akoigwe, na Nnoongo akoigwe nkati jakwe.
32 Na anda kibumo cha Nnoongo kiekwike nkati ja Mwana, bai mwene Nnoongo apakuekula kibumo cha Mwana nkati jakwe mwene, na matenda genia chokwe.
33 Akinangota bango, tango mbi namangweto kwa kingobu chenje tu. Mpakumbala, nambu ngoe nanenge gaga ganalengela achilongochi ba Akayahudi, ‘Kunyenda mangweto kuotoje kujenda!’
34 Nampeganga amuli nhyono, mpalane andi panampalanga mangweto.
35 Anda mpaline mangweto jika, bandu mabamanya mangweto makinapunji bango.”

Yesu alondola Petulo apakungana
(Matayo 26:31-35; Maluko 14:27-31; Luka 22:31-34)
36 Simoni Petulo ngankonya, “Angwana nyenda ko?”
Yesu ngajanga, “Kunyenda kuotoje kungengama ngoe, nambu maungengama mwenakandae.”
37 Petulo ngankonya, “Angwana, kwani kuotoje kunkengama ngoe? Mbi laachi kuwe kwa magambu ginu.”
38 Yesu ngajanga, “Bo, mmi laachi kuwe kwa magambu gango?” Nannenge tango na nkokoloko kubekaje mpakungana patatu.

14

Yesu Ndela ja kweeli kwa Awawa
1 Yesu ngabalengela, “Makaechukaje mumyojo jinu. Muamini Nnoongo, nhwaminiange na nenga uyo.
2 Kachabe Awawa bango mubi niitamo ndu, ngoe nyenda kupanga paali kwa ajili jiinu. Ikabi yeneje kabi nanengalinge.
3 Anda nyabwile kumpanganakia paali kwa ajili jiinu, mambuja kuntolanga ili namangweto mmegange pambi nenga.
4 Mijimanyingite ndela ja kujenda kweno kunyenda.”
5 Tomasi ngankonya, “Angwana, tumanyije ukwannyenda, tupakuotobo kujimanya ndela jene?”
6 Yesu ngajanga, “Nenga nga ndela, na kweeli na bwomi, abije jwaotwile kujenda ka Awawa ila kukupetela kwango.
7 Ngabalengela, anda umanyi nenga, mammanyi na Awawa bango uyo. Na mpaka ngoe mammanyi, kabe mabweni.”
8 Filipo ngannengela, “Angwana, mutulangile Awawa, na twe aputupala.”
9 Yesu nganyanga, “Ndamite na mangwetumwe kingobu choeche, na gwe Filipo umanyije? Ojwa mweni neenga babweni Awawa. Nhwotobo kulenga ‘mutulangi Awawa’?
10 Bo Filipo, kuaminije mbi nkati ja Awawa na Awawa babi nkati jango?” Kibokachapena Yesu ngabalengela akinapunji bakwe, “Malobe ganannenge kwa madalaka gangoje, nambu Awawa bababi nkati jango, bakamu maengo gabe.
11 Mpaligwa kuamini panenga nenga mbi nkati ja Awawa na Awawa babi nkati jango. Andaje, nhwaminiange kwa magambu ga ilebe yandenda.

12 Nanenge kweeli, ojwanhwamini apakutenda ilebe yambakutenda nenga, abakutenda ata makolongwa muno, kwa magambu nyenda kwa Awawa.
13 Na chachoa chela champa kujopa kwa liina lyango mandenda, kupala Awawa balumbigwe nkati ja mwana.
14 Anda unyopangite chachoa chela kwa liina lyango, mandenda.

Uhuke ba Nnoongo

15 “Anda umbailinge makamula Malagilo gango.
16 Nanenga manajopa Awawa nabenia mabampa jonge jukunnyangata, ojwapakutama na mangweto lemulemu pangapela.
17 Jweno nga Uhuke jwa kweeli jwa Nnoongo. Dunia kuotoje kumpokela magambu kuotoje kummona wala kummanya. Nambu mangweto mumanyi magambu baigi namangweto na babi nkati jiinu.
18 “Nanekangaje mangweto ukeba, mainka kabele kwinu.
19 Tango kachoko na jene dunia jimonaje kabele nambu mangweto mammona, na magambu ne namomi, namangweto uyo mamma mammomi.
20 Lichoba lyale palipa kuika mammanya nenga mbi nkati ja Awawa, na mangwetomwe mi nkati jango, nane nkati jinu.
21 “Ojwapokela amuli jango na kujikengama jweno nga ojwambala nenga. Na ojwambala nenga mapaligwa na Awawa bango na nenga manampala na kukilaya kujweno.”
22 Yuda jweno Yuda Isikaliotije, ngannengela, “Angwana, kuotolabo mwe kukilaya kwito nukube kuduniaje?”
23 Yesu ngannyanga, “Mundu anda ambaile akengame mapundicho gango, na Awawa bango mabampala, natwe matuika nukutama nabo.
24 Jwangambala ukengamaje maboulo gango. Nililobe elimilijoina lela ngiti lyangoje, ila lyabe Awawa abandumitage.
25 “Nannengilinge ilebe yene mangobu mbitango pamwe na mangweto.
26 Nambu Nnyangati, jweno Uhuke jwa Chwapi, jwombe Awawa bapakuntuma kwa liina lyango, mammola kila kilebe nukunkombokelanga yoa einanengalinge.
27 “Nanekela tengela, nampeganga tengela jango. Nampe andi pijitenda duniaje, makabe nambweleje wala kuechuka.
28 Nganyoanga panannengala, ‘Ne ndendakujabula, mambuja kabele kwinu.’ Makambailinge kabi mmi nalaa, kumagambu nyenda ka Awawa, benia akolongwa kumbeta ne.
29 Nannengelanga genia ngoe tango nukupitilaje, ibe pagapakupitila mme unhwamininge.
30 Nonge kabeje namangwetomwe ilebe ijingi kumagambu nkolongwa jwa dunia jeno atendakuwika, akwetije makakala kumbeta ne.
31 Nambu dunia jipaligwa kumanya napala Awawa, ngakwamana ndenda kila kilebe andi Awawa pabaamuliche.
“Nnyemange tuboke pamba!

15

Yesu nga nzabibu gwa kweli

1 “Nenga nzabibu gwa kweli, Awawa bango alemi
2 Kila lutambi nkati jango lwangapambika ngoko benia kuluboya, nakila lutambi olupambike kuluunila kupala lupambike muno.
3 Mangweto mwe mmilingite chwapi kwa magambu ga nhwalo go gunanengile.
4 Ntamange nkati jango, nane mandama nkati jinu. Andi yene lutambi kuotwaje jika jakwe kupambika ngoko nukutamaje munkongo gwa zabibu, na yene uyo mangwetomwe kuotwaje kupambika ngoko nukutamaje nkati jango.
5 “Nenga nga nzabibu, mangweto mwe ndambi. Ojwatama nkati jango na ne anda mbi nkati jakwe jweno mapambika ngoko majingi. Mana na neje, nhwotolangaje kutenda chachoa chela.
6 Mundu jwajoa jola anda nukutamaje nkati jango, kunneke panja andi lutambi nu kujoma. Bandu kulokota ndambi andi yene nukuilekela pamwoto itinike.
7 Anda ntamite nkati jango na malobe gango anda gatamite nkati jinu, bai, nnyopechachoa chela mampata.
8 Kibumo cha Awawa bango kibonekane anda mpambike ngoko majingi nukube akinapunji bango.
9 Nenga nampailinge andi Awawa pabambaile nenga, ntamanga mumapalano gango.
10 Anda nkamwile amuli jango mantamanga mumapalano gango, andi yene nenga pangamwile amuli ja Awawa nukutama mumapalano gabe.
11 “Nannengile ilebe yenie mbala laa jango jibe nkati jinu nalaa jinu jikomale.
12 Jenje nga amuli jango, mpalane andi panampala mangweto.
13 Gabije mapalano makolongwa muno kupeta mapalano ga mundu jwaboya bwomi gwakwe kumagambo ga kaganja mundu.
14 Mangwetomwe makaganja bango anda nteilinge ganunhwamulicha.

15 Mangwetomwe nankema kabeje
makapakachi, mana mpakachi kumanyaje
gabatenda angwana mundu, nambu
nenga nankema mangweto makaganja
kumagambu nanandulile goa ganajoa
kuboka ka Awawa bango.
16 Mangweto unjagulingeje ne, nambu
ne nanchagwile nukuntuma nnyende
mukapambike ngoko, ngoko agalama,
bombe Awawa bampe chachoachela
champa kujopa kuliina lyango.
17 Bai amuli jango kwinu nga jenje,
mpalane.

Kuchimwa kwa dunia

18 "Anda dunia janchimwa mangweto,
nkombakela jinjimwite oti nenga.
19 Makabi mabandu bapadunia, dunia
kabi jimpaile andi bandu baakwe. Nambu
kwa magambu mangweto bapaduniaje, ila
ne nanchagulinge kuboka padunia, kwa
magambu genia dunia janchimwanga.
20 Nkombokelange aganannengelinge,
'Mmanda nkolongwaje kumpeta nng-
wanamundu.' Anda bandu bambotike
ne, bapakumpotekanga namangweto uyo,
anda bandu bagapenekia maboulo gango,
mabagapenekia naginu uyo.
21 Nambu genia goa mabantendela
mangweto kwa magambu mangweto mwe
bango, magambu bumanyije jwajo ojwa
ndumite.
22 Nakabi nukuwikaje nukulonge nabo,
bakabinagoje mabaja, nambu ngoe kuot-
waje kukikoola kube banga mabaja.
23 Abanjimwa nenga, bachimwa Awawa
bango uyo.
24 Ikabi nukutendaje kwabe eibi yan-
gatenda mundu jwajotejola, bakabije na
mabaja, nambu ngoe baloile gandendite
ngabanjimwanga na Awawa bango uyo.
25 Nga kwamaana gaga gagaandikigwe
Mumalagilo gabe kweli, 'Batekun-
jimwanga pangamalemwa.'
26 "Papakuika nnyangati, jwenio Uhuke
jwa Nnoongo, jwambakuntuma kwinu
kuboka kwa Awawa, jweno Uhuke ba
Nnoongo, apakunjalakicha ne.
27 Namangwetumwe uyo maunjalakicha
kwa magambu makiba na ne pamwe pi-
tumbala.

16

1 "Nannengila genia kupala mikijilekaje
imani jinu.
2 Bandu bapakumenga mangweto mu-
majumba gabe ga kugongalela. Kabele
kingobu kitenda kuika iba kila ojwa-
pakunkoma mangweto akita atenda ya-
pala Nnoongo.
3 Bapakuntenda ilebe yene kwa maga-
mbu bamanyije Awawa, na bammanyije
ne.
4 Bai nannengile ilebe yene ibe kingobu
chakwe echikipakuika nkombokele na-
nengile.

Maengo ga Uhuke ba Nnoongo

"Nanengilingeje ilebe yenje kuboka pi-
tumbulaga magambu nakiba pamwe na
mangweto.
5 Nambu ngoe nanyendelela jwajo
ojwandumite, na abije na jumweje
jwangonya nyenda ko?
6 Kwa magambu ngoe nanengelinge
ilebe yene, mmilingite echu mumyojo jinu.
7 Nambu nanengelinge kweli, mbaya
jinu mangweto ne nyabule, maana anda
nukujabuje Nnyangati jo aikaje kwinu.
Nambu anda nyabwile, manantuma
kwinu.
8 Jwombe apapakuika apakalenge kweli
bandu bapadunia mabaja gabe, na gapala
Nnoongo na hukumu jakwe.
9 Balemwanga kwa magambu ga mabaja,
babi kunhwaminije ne.
10 Balemwanga kwa magambu ga aga-
pala Nnoongo, kwa yene nyenda kwa
Awawa, mangweto umonangaje kabele,
11 na balemwanga ku nhwalo gwa
hukumu, nkolongwa jwa dunia jenje
ahukumigwe.
12 "Mbinago nduu gu kunengela, nambu
ngoe kuotoje kugakamula.
13 Nambu apapakuika Uhuke jwa kweli
mabalongelea kukweli joa, mana ailenga
kwa madalaka gakweje, nambu ainen-
gala agapakujoa, na apakunenge ilebe
ipakuika.
14 Jweno apakungoya nenga kwa mag-
ambu apakunnengela gaga agapakupata
kuboka kwango.
15 Yoa ibakweti Awawa nga yango, nga-
mana nengita jweno Uhuke ba Nnoongo
apakunenge gaga agapakupata kuboka
kwango.

Kuwechuka mmojo na laa

16 "Kingobu tango kachoko mangwe-
tumwe umonaje, nakuboka pakingobu ka-
choko maumona kabena!"
17 Penia akinapunji bakwe bange
ngabakonyana, "Babi na mana gako
pabatulenge, 'Tango kingobu kachoko
mangweto umonaje, na kuboka pakingobu
kichoko maumonage?' Kabe alenga,
'Nukube nyenda ka Awawa!' "
18 Bai ngababe bakakonyana, "Babi na
mana gako pabalenga, 'Tango kingobu
kichoko?' Tumanyije echa longela."
19 Yesu ngamanya bapaila kunkonya,
bai ngabalenge, "Bo, nkonyana magambu
ganongila gala, 'Tango kingobu kachoko

mangweto umonaje, na kuboka pakingobu kachoko maumonanga kabele?'
20 Nanenge kweli, mangweto mpakuguta nu kokaleka, nambu dunia jipakube na laa. Mpakuwechuka nambu kuwechuka kwinu kuba kugalambuka kube laa.
21 Kingobu amama pabakikombola mwana balola kuwechuka magambu ga kubinia kuiike, nambu anda bajomwi kukikombola kukukomboke kabeleje kubinia ko kumagambu ga laa kube mundu abelwike padunia.
22 Mangwetu mwe uyo mmimukuwechuka ngoe, nambu manunhwikalila kabele, na-mangweto mpakube na laa mumyojo jinu, na laa jene abije mundu ojwapakuboya kwinu.
23 "Lichoba lyene minyopaje chachoa. Kweli nanenge, chachoa champakajopa Awawa kuliinalyango, mabampa.
24 Mpaka ngoe manajopaje chachoa kulina lyango. Nnyopange mangweto mampata kupala laa jinu jilimbe.

Nijiotwile dunia

25 "Nanengila ilebe yenje kukichobo nambu kingobu makiika penia nonge kabeje kukichobo, ninengela ndaa ga Awawa.
26 Lichoba lyene mpakujopa kuli-inalyango, na nanengije mbakajopa Awawa kumagambu ginu mangweto,
27 mana Awawa bampala mangweto, kumagambu mangweto umbala ne na nhwamini moka ku Nnoongo,
28 Nenga ngamoka ka Awawa, nganhika padunia nangoche ndenda kujileka dunia na kubuja ka Awawa."
29 Bai akinapunji baakwe ngabanenge, "Hoo! Ngoe nnenga kindema muno panga kichobo.
30 Ngoe tumanyi mwe mmanyi kila kilebe, kibije kilebe chukunkonya mundu jwajoa, na yene tuamine mmoka ku Nnoongo."
31 Yesu ngaba janga, "Bo, nhwamininge ngoe?
32 Kingobu kitenda kuika, kabe kiike, iba mangweto mmoa mmaganga mpwilikine kila mundu kachakwe na ne uneka jika jango. Pibile, nambu ne jika jangoje, magambu Awawa babi pamwe na ne.
33 Nanengelinge ile yenje ili mmegange na tengela kukulondana nanenga. Dunia jipakumpeganga kulaga, nambu nhwimbililange! Ne nijiotwile dunia!"

17

Yesu bajopela akinapunji bakwe

1 Yesu apajomola kulenga genia, ngalola kunani kumbengu, ngalenga, "Awawa, mangobu gaike! Mankoleye Mwana jwinu na jweno Mwana apate kunkoleya.
2 Andi yene ngamampe mwanajwinu kinala kubandu boa, kupala mapegange bwomi gu machoba goa pangapela kubenia boa abamapile.
3 Nabwomi gwa machoba goa pangapela nga gongono, bummanye mwenga mammi jika jinu Nnoongo jwa kweli, nukummanya Yesu kilisto oju muntumite.
4 Nenga nankolie pamba padunia, ngamilishe liengo eliumbile ndende.
5 Ngoe, Awawa, ungoleye nnongi jinu kukibumo cha ngweti tangu nukupanganaje dunia.
6 "Nantendite mmanyikane ku bandu baba abaumbile kuboka kudunia. Bakibanga bandu binu, nane ngumbe babe bango. Na benia bilikamulinge lilobe linu.
7 Ngoe bamanyi kila echiumbile kibokita kwinu.
8 Nenga napilangite malagilo agaumbile, na benia bapokalinge, bamanyangite kweli mokite kwinu, na baamininge mwenga makande kunduma.
9 "Najope angweto, nijijope duniaje, nambu najopela bumbile, gambu nga binu.
10 Goa gambinago nga ginu, naginu nga gango, na kibumo chango kibonakine mubenia abaumbile.
11 Na ngoe nhika kwinu. Mbikabeje padunia nambu angweto babi padunia. Awawa Bachwapi! Kwa makakala ga liina linu eliumbile, chonde malolelange gwicho babegange kilebe chimwe.
12 Apanakibanabo, nenga nganalolelanga gwicho kumakakala ga liina linu liumbile. Nenga nalolile, abije ata jumwe jwajomwike. Nambu jwajo jumwe mwana jwa obite ili Majandiko Machwapi gatimie.
13 Bai ngoe nhika kwinu, nanongile ilebe yenje padunia, ili baotolange kutama kwambone mulaa jango.
14 Nenga napilangite malagilo giinu, na bandu bapadunia ngabaachimwanga, magambu angweto bapaduniaje, andi yene nenga napadunia panoje.
15 Nyopa maboyange paduniaje, nambu nyopa malolele na jwajo Mmaja.
16 Angweto bapaduniaje andi nenga nambi bapikilamboje.
17 Bajeguye kwa kweli, lilobe linu nga kweli.
18 Anda yene ungingita padunia, nane uyo natumangite padunia.
19 Na kwa magambo gabe namwene nikilumike kupala namangweto uyo bajeguigwe mukweli.
20 "Najopilanga angwetotuje, nambu najopelanga na bange bandu abapa kuamini nenga kuboka mulilobe lyabe.

21 Nyopa ili booa babe kilebe chimwe. Awawa! Nyopa babe nkati jito, andi nyene mwe pammile nkati jango nane nkati jinu. Nyopa babe kilebe chimwe ilidunia jipate kuamini mwenga maungingite.
22 Neenga napilangite kibumo uchache chamamba nenga, ili babe kilebe chimwe andi twe tubi kilebe chimwe.
23 Nenga mbe nkati jabe namwe mme nkati jango. Nanyopa malimbie na kube kilebe chimwe, ili dunia jimanye mwenga nte kunduma na ntenda kapala angweto andi paumbala nenga.
24 "Awawa! Mbala aba abaumbile, babe pamwe nane penia pambile, ili bakibone kibumo chaumbile, kwa magambu mambai tango nukupanganaje dunia.
25 Awawa Bambone! Dunia jummanyije, nambu ne numanyi, nangweto bamanyi mwenga maundumite.
26 Nammekite umanyikane kwabe, manyendekea kutenda nyene, ili mapalano gaminago kwango ube nkati jabe, nane mbe nkati jabe."

18

Yesu bammeka mumakakala
(Matayo 26:47-56; Maluko 14:43-50; Luka 22:47-53)

1 Yesu apalongela genia, ngajenda kwiye ja lukemba olukemigwa Kidiloni, najweno pamwe nakinapunji bakwe. Paali penia pakiba na bositani, najweno Yesu ngajingi mweno pamwe nakinapunji bakwe.
2 Yuda, ojwang'aluka Yesu, apamaanyi paali pena, kila kingobu Yesu akongana na akinapunji bakwe kweno.
3 Bai Yuda ngato kikundi cha manjolinjoli na akalenda kuboka kwa akakung'i akolo na Mafalisayo, ngaika nabo pabositani bapotwi muli, niimbelembele na chilaa.
4 Yesu, kongo akamanya goa agapakumpata, ngapitila, ngabakonya, "Mampalanga meneke?"
5 Nabenia ngabannyangula, "Yesu jwa ku Nazaleti!"
Yesu ngabalengela, "Nganenga."
Yuda ojwa akanng'aluka Yesu, akiba ajemite penia pamwe nabo.
6 Bai Yesu apabalengelinge, "Nganenga," ngababuja unyuma, ngabagweganga pae.
7 Yesu ngabakonya kabele, "Mampala mene?"
Ngabannyangula, "Yesu jwa ku Nazaleti!"
8 Yesu ngabalengela, "nanengalinge nganeenga. Anda umbala nenga malekange angweto bajabulange."
9 Alenga genia ili gapate kutimia gaga agaakalenga, "Baba abaumbile nunhwoiteje ata jumwe."
10 Simoni Petulo akiba na upanga, bai ngaucholomola, nganhweketa lichikilo lya kalelo mmanda jwa akung'i akolo. Mmanda jwenio akemigwa Malukusi.
11 Bai Yesu ngannenge Petulo, "Mmuye upanga gwinu muala. Bo, nakanyweje kikombe cha matecho echibambi Awawa?"

Yesu nnongi ja Nkung'i Nkolongwa ojwakonda Anasi
12 Kikuta cha akalenda, na akolongwa babe na akalenda ba Akayahudi ngabampuki Yesu, ngabantaba
13 ngabampeleka oti kwa Anasi. Anasi nga akimundu analome ba Kayafa, benia bakiba Akung'i Akolongwa chaka chene.
14 Jwenio Kayafa ngaojwa balengela Akayahudi nga mbaya mundu jumwe awe kumagambu ga bandu.

Petulo ankana Yesu
(Matayo 26:69-70; Maluko 14:66-68; Luka 22:55-57)
15 Simoni Petulo pamwe na napunji jonge ngabankengama Yesu. Napunji jonge jweno akate kumanyikana kwa akung'i akolo, uyo ngajingi pamwe na Yesu unyumba panchana pa akung'i akolo.
16 Nambu Petulo akiba ajemite panja, papipi na nniango. Bai napunji jonge jweno ojwakiba amanyikine kwa akung'i akolo ngapita panja ngalonge na mmanda munkege, nnende nniango, ngannyingia Petulo unyumba.
17 Munkege nnenda jwa nniango ngankonya Petulo, "Bo, namwe uyo nga bamwe ba akinapunji ba mundu ojojo?"
Petulo ngannenge, "Neje!"
18 Akabanda na akalenda bakiba bakoite mwoto kumagambu pakiba na malili, ngaba jotanga mwoto. Jwombe Petulo akiba ajemite pamwe nabo ajota mwoto.

Akung'i akolo bankonya Yesu
(Matayo 26:59-66; Maluko 14:55-64; Luka 22:66-71)
19 Bai Akung'i Akolongwa ngaba nkonyeke Yesu nhwalo gwa akinapunji bakwe na maboulo gakwe.
20 Yesu ngannyangula, "Nongile na kila mundu goa pukongolou. Kila kingobu mbundiche munyumba ja kunyopa Nnoongo na munyumba ja Nnoongo, paali apabakongana Akayahudi boa, na wala nengitije chachoti chela kwa kuiya.
21 Kwa nike ungonyekea nenga? Makonyekea baba abajoaninge nike nalengelinge. Angweto bamanyi aganalengelinge."

22 Yesu palenga genia nnendei jumwe
ojwa kiba ajemite penia ngamputa likopi
nukulenga, “Bo, nga apamajanga akung'i
akolo?”
23 Yesu ngannyanga, “Anda nengite
mabaja, nchalakiche ubaja gweno, nambu
anda nengite gambone, mboni umbuta?”
24 Bai Anasi ngampeleka Yesu abi
atabigwe, kwa akung'i akolo Kayafa.

Petulo ankana Yesu kabele
(Matayo 26:71-75; Maluko 14:69-72; Luka 22:58-62)

25 Petulo akiba penia ajota mwoto. Bai
ngabankonya, “Bo, namwe uyo ngabamwe
ba akinapunji bakwe?”
Jwenio ngakana nukulenga, “Neje!”
26 Jumwe jwa akapakachi ba Akung'i
Akolongwa, nnongo gwa ojwaeketigwa
lichikilo na Petulo, ngankonya, “Bo, mwe
namwenije kukijongo pamwe na jwenio?”
27 Petulo ngakana kabele, kingobutu
nkokoloko ngabeka.

Yesu nnongi ja Pilato
(Matayo 27:1-2,11-14; Maluko 15:1-5; Luka 23:1-5)

28 Bai pakiba kilokilo, ngabantolanga
Yesu kuboka kwa Kayafa, ngabampeleka
kuboma. Nangweto kupala baotolange
kulye Pasaka, bajingilingije unyumba ja
boma bakanangita kube nuchaapu.
29 Kwa nyene, Pilato ngapita panja,
ngalenga, “Mmilingiti na machitaka gani
na mundu jonjo?”
30 Ngabannyangula, “Anda jonjo akabi
na malemwaje kabi tunetitije kwinu.”
31 Pilato ngabalengela, “Aja, muntolange
mmenimangweto, maka nhwukumu
ukengama na malagilo ginu.”
Akayahudi ngaba nnyanga, “Twe tuk-
wetije amuli ja kunkoma mundu jwajoti-
jola.”
32 Itendigwa nyenie japata kulenganila
malobe agalenga Yesu kulaya apakuwe
kiwe nike.
33 Pilato ngajingi kabe unyumba
muboma, ngankema Yesu nukunkonya,
“Eti mwe ngama ngwana ba Akayahudi?”
34 Yesu ngannyanga, “Bo, genia nga
malobe ginu au bange batennengela mialo
jango?”
35 Pilato ngannyangula, “Bo, ne
Nayahudi? Bandu binu na akakung'i
bannetite kwangone. Ntendite nike?”
36 Yesu ngannyanga, “Kingwana
chango chapa dunia jenjeje. Anda
kingwana chango chakabi cha dunia
jenje, akapakachi bango kabibambutanile
nakabekigwaje mumaboko ga Akayahudi.
Nambu ngoe kingwana chango nga
chapambaje.”
37 Penia Pilato ngannengela, “Bai mwe
nga Mangwana?”
Yesu ngajangula, “Mwe nnengite ku-
tenda nenga Nangwana. Nenga melwike
kwa magambu genia, na magambu ge-
nia nhike padunia nijichalakiche kweli ku
bandu kila mundu jwabi mukweli jenie
kumbenikia.”
38 Pilato ngannenge, “Kweli nga nike?”

Yesu aukumigwa kuwe
(Matayo 27:15-31; Maluko 15:6-20; Luka 23:13-25)

Pilato apalenga genia, ngabajendele
kabele Akayahudi panja, ngabalengela,
“Nenga mbikulolaje lilemwa lyalyoa
kwakwe.
39 Nambu lubi lukobo nenga kunnekeke
mpungwa jumwe mangobu ga Pasaka. Bai
mpalanga nannyogolelange Nngwana jwa
Akayahudi?”
40 Penia ngabatenda manjega, “Ije! Jwe-
nio je, manyogolele Balaba!” Balaba jwe-
nio akiba mpoki.

19

1 Bai Pilato ngaamulicha Yesu atoligwe
aputigwe iboko.
2 Manjolinjoli ngagaloka ulembalemba
gwa miba, ngabankwindiya umutwe, nga-
gankwindiya ngobo ndandamau jibakwin-
danga akangwana.
3 Kunhwikalila nnongi jakwe nukulenga,
“Shikamoo, Angwana ba Akayahudi!”
Ngabamputa makopi.
4 Pilato ngapita panja kabele, ngabalen-
gela, “Nnolange, nanneta panja kwinu,
mmegange mmanyi neenga nagabwenije
malemwa gagoa kwakwe.”
5 Bai Yesu ngapita panja, akwindite
ulembalemba gwa miba nilijou libakwin-
danga akangwana. Pilato ngabalengela,
“Nnolange! Mundu jwene nga ojo.”
6 Akakung'i akolo na akalendei pabam-
mona ngabatondobea lilobe, “Mammambe
munchalaba! Mammambe munchalaba!”
Pilato ngalenga, “Bai mantolange,
mmene mangweto makammambe mun-
chalaba, magambu ne nagabwenije
malemwa gagoa kwakwe.”
7 Akayahudi ngabannyanga, “Twenga
tukweti Malagilo, nakagakengama maga-
mbu ga Malagilo genia mpaka awe, mag-
ambu akitenda Mwana jwa Nnoongo.”
8 Pilato apajoa malobe genia ngajogopa
muno.
9 Bai Pilato ngajingi muboma kabele,
ngankonya Yesu, “Mmoka kole mwe?”
Nambu Yesu ajangitije.
10 Pilato ngannengela, “Kulongelaje na
nenga? Bo, umanyije kutenda ngweti

kinala chu kunnekekea ni kinala chu kummamba?"
11 Yesu ngajanga, "Makabije na kinala chachoa kwango, akabi Nnoongo nukumpeje. Magambu genia, jwajo ojwangamuye ne kwinu abi na mabaja makolongwa muno."
12 Pilato apajoa genia, ngapala ndela jukunnekekea, nambu Akayahudi ngabachobela manjega, "Anda manekakie mundu jonjo, mwe maganjaje na nkolo jwa kilambo cha Loma. Kila mundu ojwakitenda nngwana ankana nkolo jwa kilambo cha Loma!"
13 Pilato apajoa malobe geniago, nganneta Yesu panja, ngatama pikitebwe cha hukumu, paali papakemigwa "Sakafu ja Maganga" kwa kilonge cha Akaebulania, ikonda Gabatha.
14 Ikiba kingobu cha nalumu, lichoba lya kupangania Pasaka. Pilato ngabalenge Akayahudi, "Jwenio Nngwana jwinu!"
15 Angweto ngabatondobea lilobe, "Mankome! Mankome! Mamambe munchalaba!"
Pilato ngabakonya, Bo, nammambe nngwana jwinu?
Akakung'i akolongwa ngabajanga, "Twenga tukwetije angwana nambu nkolongwa jwa Loma tu!"
16 Penia, Pilato ngankamuya Yesu mumaboko ga Akayahudi kupala bammambe munchalaba.

Yesu abambigwa munchalaba
(Matayo 27:32-44; Maluko 15:21-32; Luka 23:26-43)

Bai ngabantola Yesu.
17 Na jwenio ngapita panja kongo apotwi nchalaba gwakwe kujenda paali papakemigwa "Kitongo cha Mutwe" Kwa kilonge cha Akaebulania ikonda Goligota.
18 Penia nga pabammamba Yesu, uyo bakabamba bandu bange abena, jumwe kingonu cha kalelo na jonge kingonu chakwe cha kangeja, Yesu panakati jabe.
19 Pilato ngaandika litangacho ngabeka panani ja nchalaba. Echibaandika, "Yesu ju Kunazaleti, Nngwana jwa Akayahudi."
20 Akayahudi ajingi ngabachoma litangacho lyene, mana paali penia pabambigwa Yesu pakiba papipi na Panyini. Kabe litangacho lyene likaandikigwa kwa kabila ja Kiebulania, Kilatini, na Kigiliki.
21 Bai akakung'i akolo ngabannenge Pilato, "Makaandikaje, 'Nngwana jwa Akayahudi ila, Mundu jwenio alengita, nenga nangwana ba Akayahudi.' "
22 Pilato ngajanga, "Gaandike, andike!"
23 Manjolinjoli kuboka pa kumamba Yesu, ngabatolanga ngobo yakwe, ngababagana mapungu ncheche, lipungu limwe kila linjolinjoli. Ngabatolanga na kanju jaakwe, kanju jene jikiba ilokigwe kukipande chimwe tu, janga nchono.
24 Bai genia manjolinjoli ngagabeka machabuli, "Takapachulaje, nambu tutendi kiumbuumbu jibe jabene." Nhwalo gweno utendigwa ili gatimie Majandiko ga Machwapi gagalenga,
"Ngababagana kikwindo chango,
na ngobo yango ngabapigi kula."
Bai yene ngapagatenda manjolinjoli.
25 Papipi na nchalaba gwa Yesu bakiba bajemangite Amamundu, na alombo ba amamundu, Maliamu aanaba Kilopa, na Maliamu Magidalena.
26 Yesu pababona amamundu, na papipi nabo ajemite jwajo napunji jwampaile, ngabalenge amamundu, "Amama, nnola, jweno nga mwana gwinu."
27 Kuboka penia nganenge napunji jo, "Nola, benia nga amabinu." Na kuboka kingobu chenie napunji jo ngabantola atame kachabe.

Kiu cha Yesu
(Matayo 27:45-56; Maluko 15:33-41; Luka 23:44-49)

28 Kuboka penia Yesu ngalola goa gatimie, na ili Majandiko Machwapi gapate kutimia, ngalenga, "Nola nyota."
29 Penia pakiba na ntungati utweli siki. Penia ngabachwika litonji musiki ngababeka mulutela lwa isopo, ngabammeka pakano.
30 Yesu pachwena siki jenie, ngalenga, "Galenganile!"
Kuboka penia ngakotima mutwe, ngajomoka.

Yesu aomigwa nkuki pulubao
31 Ikiba ijumaa, lichoba li kupangana. Yene kukupala mibele jikatamaje mumichalaba lichoba li Kupomalela, mana lichoba lyene li Kupomalela likiba likolongwa, Akayahudi ngabanyopa Pilato makongono ga benia ababambigwa gatwekuligwe na mibele jabe jiboigwe.
32 Bai manjolinjoli ngagajenda, ngagatweku makongono ga jwajo mundu ju kutumbula na jwajo jwa pili benia bakiba bakabambigwa pamwe na Yesu.
33 Nambu pabanhwikalila Yesu, ngabalola awile, ku yene bantunwije makongono.
34 Linjolinjoli limwe ngalyampojola pulubao kwa nkuki, ni kingobu tu ngijipita myai na mache.
35 Mundu ojwaubweni nhwalo gwenio achalakiche kupala mangweto mpate kuamini genia galongile nga ga kweli, kabe benia bamanyi balonge kweli.
36 Nhwalo gweno utendigwa kupala Majandiko Gachwapi galenganile, "Kubeje

wala kiupa chakwe chimwe chikipa kutwekuligwa."
37 Kabe Majandiko gange galenga, "Bandu mabannolakea jwajo jubampojwile."

Machiko ga Yesu
(Matayo 27:57-61; Maluko 15:42-47; Luka 23:50-56)

38 Kuboka pa genia, Yusufu ju kilambo cha Alimatayo, ngannyopa Pilato ampe mmele gwa Yesu. Yusufu akiba napunji jwa Yesu, nambu jwachili, gambu bajogopa akiilongoi ba Akayahudi. Bai, Pilato ngajeketela. Yene Yusufu ngajenda, ngautola mmele gwa Yesu.
39 Jwombe Nikodemo jweno akanyendele Yesu machoba ga unyuma kilo, ngaika kongo apotwile kiwanga cha mauta ga manemane na ubani kilo salasini.
40 Bai ngubutola mmele gwa Yesu, ngaubiligila chanda pamwe na ilebe inakunungila andi lukobo lwa Akayahudi machiko gabe.
41 Paali penia pabammamba Yesu pakiba kijongo, ni kijongo chenie likiba likabuli liyono tango lyanga nchika mundu.
42 Bai kumagambu ga maengo ga Akayahudi ga kupanganikia lichoba lya Kupomolela, na kumagambu likabuli libile, ngabammeka Yesu mwenio.

20

Likabuli jika
(Matayo 28:1-8; Maluko 16:1-8; Luka 14:1-12)

1 Kindabi ndabi Jumapili, pakiba tango nu lubendu, Maliamu Magidalena ngajenda kulikabuli ngalibona libwe lela liboigwe paniango gulikabuli.
2 Bai ngajenda lubelo mpaka kwa Petulo na jwajo napunji jonge ojwampai muno Yesu, ngabalengelanga, "Bammoite Nngwana mulikabuli, na tukumanyije kubummekite."
3 Petulo pamwe na napunji jongi jola ngabajendanga kulikabuli.
4 Boa akabele babutuka lubelo nambu jwajo napunji jongi jola ngabutuka kumpeta Petulo, ngalongelela kuika kulikabuli ko.
5 Palita na kulinga mulikabuli ngakibona chanda, nambu ajingije nkati.
6 Simoni Petulo na jweno ngaika akankengama, ngajingila mulikabuli. Mweno ngakibona chanda,
7 na kitambala chache chabantabali Yesu umutwe. Kitambala chenie kikiba pamweje na chanda ila kikiba kitundanigwe kibi pajika jakwe.
8 Kubokapenia jwajo napunji jwalongalile kuika kulikabuli, ngajingi uyo nkati ngalola, ngaamini.
9 Bakiba tango banamanyaje Majandiko Machwapi gagalenga mpaka ayoke kuboka kwa abawile.
10 Bai akinapunji benia ngababuja kachabe.

Yesu ampitila Maliamu Magidalena
(Matayo 28:9-10; Maluko 16:9-11)

11 Maliamu akiba ajemite panja ja likabuli, akaguta. Kongo abi tango akaguta, ngalita nukulinga mulikabuli,
12 ngababona akapakachi abele bakwindite ngobo nhuu, batamite pubugonike mmele gwa Yesu, jumwe kumutwe na jonge kamakongono.
13 Akapakachi benia ngabakonya, "Amama mbona ntenda kuguta?"
Jwombe ngajanga, "Baboyangite Angwana bango, na nukumanyije kababekite!"
14 Kuboka pa kulenga genia, ngatendabuka unyuma, ngamona Yesu ajemite penia, nambu amanyije kutenda Yesu.
15 Yesu ngankonya, "Amama, nng'uta nike? Mampala meneke?"
Maliamu apemelela jweno nnendei jwa bostani, ngannenge, "Angwana anda mwe ntekumoya, unengele kamabekite, nane nakatole."
16 Yesu nganenge, "Maliamu!"
Na jweno Maliamu ngatendabuka nganenge Kiebulania, "Laboni!" Laboni mana gakwe Apundichi.
17 Yesu nganenge, "Makangamuje, magambu nanajendaje tango kunani ka Awawa. Nambu nnyende kakanuna bango makalengele, 'Nyenda kunani ka Awawa bango na Awawa binu, Nnoongo jwango na Nnoongo jwinu.' "
18 Yene Maliamu Magidalena ngajenda kwa akinapunji ngabalenge nhwalo gweno babweni Angwana, na banengi genia.

Yesu bapitila akinapunji bakwe
(Matayo 28:16-20; Maluko 16:14-18; Luka 24:36-49)

19 Ikiba kimuyo ja lichoba lyene lya Jumapili. Akinapunji bakiba bakongine pamwe unyumba, ni milyango jakiba jijigaligwe magambu batenda kajogopa achilongochi ba Akayahudi. Bai Yesu ngaika, ngajema panakati jabe, ngabalenge, "Tengela jibe kwinu."
20 Pajomola kulenga genia, ngabalaya maboko gakwe na lubao lwakwe. Bai akinapunji bakwe ngabaala mojo muno kabona Angwana.
21 Yesu ngabalenge kabele, "Tengela jibe kwinu! Andi Awawa apabandumite ne na ne nantuma mangweto."

22 Kuboka penia ngabalumika angweto
na kalenge, “Mpokelange Uhuke jwa
Chwapi.
23 Anda malekekeinge bandu mabaja
gabe balekekeigwe anda nakalekekeje
balekekeigwaje.”

Yesu na Tomasi

24 Tomasi jumwe jwa akinapunji komi
na abena, ojwa kemigwa Mabela, akibaje
pamwe na angweto kingobu paika Yesu.
25 Bai baba akinapunji bangiba ngaba-
nenge, “Tabweni Angwana.”
Tomasi ngabalenge anda, “Nagabwenije
mabalilo ga michumali mukubokojabe na
kubeka lukonji lwango palibalilo gena, na
kubekaje luboko lwango pulubao lwabe,
aminije.”
26 Bai kuboka pa machoba nane ak-
inapunji bala ngabakongana kabele un-
yumba, bakiba na Tomasi. Na milyango
mujigale, nambu Yesu ngaika ngajema
panakati jabe, ngalenga, “Tengela jibe
kwinu.”
27 Kuboka penia ngannenge Tomasi,
“Nnete lukonji lwinu pamba na magabone
maboko gango, nnete lukonji lwinu na
meke pulubao lwango. Makabe na mb-
weleje, nhwuamini!”
28 Tomasi nganyanga, “Angwana bango
na Nnoongo jwango!”
29 Yesu nganenge, “Bo, nhwamini mag-
ambu umweni? Mbaya abaamini nuku-
monaje, nambu baamininge.”

Magambu ga kuandika kitabu chenje

30 Yesu akalaya iingi yi ikobo ijingi
nnongi ja akinapunji bakwe yenge yan-
gaandikigwa mukitabu chenje.
31 Nambu yenje iandikigwe ili mpate
kuamini Yesu nga Kilisto, Mwana jwa
Nnoongo, na kukunhwamini mpatange
kube na bwomi kwa makakala ga liina
lyakwe.

21

Yesu bapitilanga akinapunji saba

1 Kuboka pagenia, Yesu ngabapitila ak-
inapunji bakwe kabele umbwega ja lilaba
lya Tibelia. Ngaba pitilanga yene,
2 Simoni Petulo, Tomasi ojwa kemigwa
mabela, Natanaeli, jukukilambo cha Kana
Galilaya, ingota ibele ya Zebedayo na ak-
inapunji bakwe bange abele, bakibanga
boa pamwe.
3 Simoni Petulo ngabalenge, “Nyenda
kulopola yamaki.”
Bombe ngabannengela, “Na twe tu-
pakulongwana namwe.” Bai ngabajenda,
ngabaombe muntumbwi, nambu kilo jene
bapatangitije kilebe.
4 Pitumbula kuchee, Yesu akajema umb-
wega ja lilaba likolo. Nambu akinapunji
bamanyije kutenda jwenio akiba Yesu.
5 Bai Yesu ngabakonya, “Achikakombo
mpatiteje yamaki?”
Ngabajanga, “Tupatitije kilebe.”
6 Yesu ngabalengela, “Nnekele lipelele
kingonu chakalelo ja ntumbwi, namang-
weto mampata yamaki.” Bai ngabalekela
lipelele nambu ngoe baotwije kuuta ka-
bele, magambu ikajoloka yamaki.
7 Penia napunji jwajo ojwapaligwe na
Yesu ngannenge Petulo, “Ngangwana!” Si-
moni Petulo apajowa Ngangwana, ngak-
itaba ngobo jakwe maana akiba makeng-
ele, ngagoloke umache.
8 Nambu baba akinapunji bange
ngabaika kumbwani na ntumbwi kongo
bakauta lipelele elitweli yamaki. Bakiba
kutaalije na kujomo, ila bakiba kube
kipemo cha meta mia jimwe kuboka
muluboga.
9 Pabaika kujomo ngabaubona mwoto
gwa makala upambigwe na panani jakwe
pabekigwe yamaki na nkate.
10 Yesu ngabalengela, “Nnetange pamba
yenge yamaki yannopwile.”
11 Bai Simoni Petulo ngaombe mun-
tumbwi, ngajomboka mpaka kujomo
lipelele lyale elitweli yamaki ngolon-
golo mia jimwe na amusini na itatu,
naiganukube yamaki ndu yene lipelele
linyopwikije.
12 Yesu ngabalengela, “Nhwikange
nnabuke.” Akibaje wala jumwe kati
ja akinapunji jwajigite kunkonya Yesu,
“Mwe mabene?” Maana bamanyi benia
Angwana.
13 Yesu ngaika, ngatola nkate, ngabape.
Ngatenda uyo na yamakiye.
14 Penia pakiba kingobu cha patatu
Yesu kapitila akinapunji bakwe kuboka ja
kuyoka kuboka kwa abawile.

Yesu na Petulo

15 Pabajomola kulye, Yesu ngankonya Si-
moni Petulo, “Simoni mwana jwa Yohana!
Bo, umbaile nenga kupeta ababa?”
Petulo ngajanga, “Umo Angwana,
umanyi nenga nampaile mwe.”
Yesu ngannengela, “Nng'oye yana ya-
mambelele gango.”
16 Yesu ngannenge mala ja pabele, “Si-
moni mwana jwa Yohana, umbaile?”
Petulo ngajanga, “Umo Angwana,
umanyi nampaile.”
Yesu ngannengela, “Nng'oye mambelele
gango.”
17 Yesu ngankonya mala ja patatu, “Si-
moni mwana jwa Yohana, Bo, umbaile?”

Petulo ngaechuka magambu ankonyite
mala ja patatu, “Umbaile?” Ngannen-
gela, “Angwana, mwe mmanyi goa. Mwe
mmanyi kutenda mbi kumpala.”
Yesu ngannengela, “Nng'oye mambelele
gango.
18 Nannengela kweli, pamakiba
makakombo mayobalile kujenda
okumpaala. Nambu pampakube ma-
chiokolo mpakutondobea maboko ginu, na
mundu jonge apakuntaba na kumpeleka
kwangapala kujenda.”
19 Kukulenga genia, Yesu alondola
kiu chapakuwe Petulo na kunkoya
Nnoongo. Kuboka penia ngannengela,
“Ungengame!”

Yesu na jwajo napunji jonge

20 Penia Petulo ngatendabuka, ngam-
mona jwajo napunji ojwampaile Yesu
akakengama napunji jwenio ngajwajo
jwatamita papipi na Yesu kingobu cha
kulye ndalilo na kunkonya, “Angwana
ngabeneke abapakung'aluka?”
21 Bai Petulo apammona jweno,
ngankonya Yesu, “Angwana, ojo bo?”
22 Yesu ngannyanga, “Andambai aigale
mpaka pambakuika, ganhusu nike? Un-
gengame!”
23 Bai nhwalo gweno nguujoanika
kubene akangwetojika napunji jwenio
ajomokaje. Nambu Yesu annengije
kutenda ajomokaje. Ila ngalenga, “Anda
mbala aigale mpaka pambakuika, ganhusu
nike?”
24 Jwenio nga napunji jwachalakicha
genia nu kugaandika. Na twe tumanyi
agalongile nga kweli.

Kupela

25 Ibi ilebe yenge ijingi yatendite Yesu.
Yene ikaandikigwe yoa, chimwe chimwe,
mbemele ata dunia jene jakabi ikwelitije.

Itendwa
Ya Achandundame Kilongoi

Kitabu chi Itendwa ngi milando nhwalo gu kutumbula kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto na bandu benia pabakwela kuboka ku Yelusalemu mpaka ku Yudea na ku Samalia na mpaka kwiye kilambo yene, andi yene Yesu pabalengelanga akinapunji bakwe tangu nukujabwaje kumbengu (Itendwa 1:8). Kitabu chenje kiandikigwa na Luka uyo jwaandika kitabu chu Nhwalo Gwambone guandikigwe na Luka. Ojwakiba nng'anga na ojwaingikia kukipola muno nu kuiandika ilebe andi pikiba. Luka nganhwandakila Teofilo kitabu chi itendwa cheno ni kitabu chu Nhwalo Gwambone oguandikigwa na Luka. Teofilo jwenio akiba Nng'iliki, nambu kitabu chenie kipemaligwa kiandikigwa gambu ga bandu boa abunhwamini Kilisto pamwe na Akagiliki boa na Akayahudi (Lipungu lya 1:1).

Kitabu chenje kipemeligwa kiandikigwa kati ja chaka cha 60-64 kuboka pukubelekwa Kilisto, kitabu chenje pikipela kilaya Paulo akiba tango mukipungo. Uyo Luka atyanga pamwe na ndundame Paulo na ipemeliligwa kitabu chenje kiandikigwa ku Antiokia. Kitabu chi Itendwa ngu kujendekea kukitabu chu Nhwalo Gwambone guandikigwa na Luka kitumbu papa patoligwa Yesu kujenda kumbengu. Kupala kwa Luka kuandika kitabu chenje kubi telatu nu ukwako kukuandika Nhwalo Gwambone. Ampala Teofilo, pamwe na bandu abakiba bakajonjakeka mukunhwamini Kilisto bamanye kwambone kwa gababoligwe yene ngaandika tela kila kilebe pikipitile mukutama kwa Yesu padunia nu kwela kwa imani ju kunhwamini Kilisto.

Kitabu chi Itendwa kitubeki kilandanakio cha bandu abatumbula kunhwamini Kilisto ni kibonekana na mana ga bandu kutama mukunhwamini Kilisto. Kilandanakio cha achandundame kitulaya ndela ju kuyobalela makakala gi Uhuke jwa Chwapi mukutangacha Nhwalo Gwambone kwa bandu bange.

Agabi mukitabu

Pukutumbula Uhuke jwa Chwapi aika kwa akinapunji na bandu abunhwamini Kilisto batumbu kujonjekeka (Lipungu lya 1:1-8:1).

Kabe bandu abunhwamini Kilisto bapotekigwa nu kutumbu kujomboka kuboka ku Yelusalemu kujenda kukilambo chenge (Lipungu lya 8:2-12:23).

Kubokapenia Paulo atumbu myanja jakwe ji kimisheni (Lipungu lya 12:24-14:28).

Kabe libalacha likongana ku Yelusalemu agabapaligwa kutenda ku bandu abatumbu kunhwamini Kilisto (Lipungu lya 15:1-35).

Kabe Paulo abwele mwanja gwakwe gwa pabena gu kimisheni (Lipungu lya 15:36-18:22).

Kubokapenia ajenda mwanja gwakwe gu kimisheni gwa patatu (Lipungu lya 18:23-20:38).

Kabe Paulo bampukila ku Yelusalemu (Lipungu lya 21-26).

Pukujomolela Paulo bampeleka ku Loma (Lipungu lya 27-28).

1 Mana Teofilo,
Mukitabu chango chinalongola kuandika minhalo joa ejakamula Yesu nu kubola kuboka patumbula maengo gakwe,
2 mpaka lichoba elyatoligwa kujenda kumbengu. Apakiba tango nukutoligwaje kujenda kumbengu, ngabapeganga malagilo achandundame abapambuligwe kupetela Uhuke jwa Chwapi.
3 Ku kingobu cha machoba makomi ncheche kuboka pa kiu chakwe ngabapitilanga pajingi kwa ndela ndu kulaya akiba mmomi. Ngabammona na jwombe ngalongela nabo nhwalo gwa Kingwana cha Nnoongo.
4 Na apabakongana pamwe, ngabaamulicha yene, “Makabokaje Kuyelusalemu, nambu nnendelange hupo jibalagila Awawa, ejinnyoininga nakalongela.
5 Yohana abaticha kwa mache, nambu kuboka pa machoba machoko, mangweto mammatichigwa ku Uhuke jwa Chwapi.”

Yesu atoligwa kujenda kumbengu
(Maluko 16:19-20; Luka 24:50-53)

6 Achandundame apabakongana na Yesu, ngabankonya, “Angwana, kingobu chenje nga echampakabukia Kingwana Kuisilaeli?”
7 Yesu ngabalengela, “Mangobu na minhalo jenie gabi mukinala cha Awawa bango, na mpaligweje kumanya gapakube lii.
8 Nambu kingobu Uhuke jwa Chwapi apapakunhwikilila mangweto, mpakube na makakala na mpakube makachaili bango kati ja Yelusalemu na kati ja kilambo choa cha Yudea na Samalia na mpaka kujipei dunia.”
9 Yesu kuboka pukulenga genia, boa bakiba bakannolekea, ngatoligwa kujenda

kumbengu, ni liunde ngilinhwekelela bakammonangaje.
10 Apabakibanga tango bakalolanga kunani kuliunde apakiba akajabula, kingobu ucho ngababonanga bandu abena abakibanga bakwindangite ngobo nhuu bajemangite papipi nabo,
11 nukulenga, “Mangweto bandu ba ku Galilaya! Mboni nnyemangite kongo makalolanga kunani kumbengu? Yesu jwenio ojwatoligwe kuboka kwinu kujenda kumbengu akaika kabe anda apamammona akajenda kumbengu.”

Matia achaguligwa akamule paali pa Yuda
(Matayo 27:3-10)

12 Penia achandundame ngababujanga Kuyelusalemu kuboke kukitombi echikikemigwa kitombi cha Mizeituni echikibi papipi kuboka kunnyini.
13 Apabaikanga kunnyini ngabajingilanga muchumbi kugolofa mubatamangaga, bakibanga Petulo na Yohana na Yakobo na Andulea na Filipo na Tomasi na Batolomayo na Matayo na Yakobo mwana jwa Alufayo na Simoni Zelote na Yuda mwana jwa Yakobo.
14 Bamba boa ngabajendekea ukongana pamwe nu kugongalela, pamwe na akikege ndu, na Maliamu umamundu Yesu, na akalongamundu.
15 Machoba machoko mwenakandae, kukiba na ngongano ja abajeketilinge, boa bakabandakila kuika bandu makomi komi na makomi mabele, na Petulo ngajema nnongi jabe,
16 ngalenga, “Akalongabango, ikiba mpaka oti Majandiko ga Chwapi, galenganile, Uhuke jwa Chwapi alongela kupetela Daudi ngalondola minhalo ja Yuda, ojwa balongelea abampukila Yesu.
17 Yuda akiba jumwe kati jito twe mana akate kupembuligwa tukamule pamwe na maengo aga.”
18 Jwenio ngaemela nng'onda kuloi gwapata kwa ndela mbaja, ngagwe munng'onda gwenio, ngapachuka lutumbo na matumbo gakwe ngagapita panja.
19 Kila mundu jwa Yelusalemu ngaujoa nhwalo gwenio, na yene kukilonge chabe ngubukema nng'onda gwenio Hakeli Dama, mana gakwe “Nng'onda gwa Myai.”
20 Petulo ngalenga, “Magambu, iandikigwe mukitabu cha Zabuli,
‘Nyumba jabe jiigala jika,
aitamaje mundu jwajoa nkati jakwe.’
Kabe iandikigwe,
‘Mundu jonge atola paali pa liengo lyakwe.’
21 “Kuyene, ipaligwa tumpambule mundu jumwe kati ja abalongwana natwenga machoba goa Nngwana Yesu apakiba akatama na twenga.
22 Jwenio apaligwa kube jumwe jwa abakiba munkenga gwito kingobu Angwana apabakiba bakatyanga pamwe natwe, kuboka kingobu Yohana akabaticha mpaka lichoba lyale Yesu apatoligwa kuboka kwito kujenda kumbengu. Jwenio aba pamwe na twe kuchalakicha kuyoka kwake Yesu Kilisto ojwapambuligwe na Nnoongo.”
23 Pena ngabalenga maina ga bandu abele, Yusufu ojwakemigwa Basaba andaje Yusto, na jonge akiba Matia.
24 Ngabagongalela, “Angwana, mwe mijimanyi myojo ja bandu boa. Yene, mutulangile jwa kati ja abele bamba ojwamanchagwile
25 atole paali pa liengo lya undundame elialilekite Yuda ngajenda paali pakwe mwene.”
26 Penia, ngabaoma kiumbuumbu kuchagula kati ja bandu abele, na ojwachaguligwa akiba Matia, ngabammeka munkenga gwa achandundame komi na jumwe.

2

Kuika kwa Uhuke jwa Chwapi

1 Apalyaika lichoba lya Pentekoste, akaumini boa bakiba bakonganinge pamwe.
2 Kingobutu lilobe ngilijoanika kuboke kunani lilobe elikiba anda lya kimboonga kina makakala, ngilitweleya nyumba joa omubakiba batamangite.
3 Kabe ngipitila ilebe eibonekana andi nimi ya mwoto, ngibaganika nu kutola panani ja kila mundu.
4 Boa ngabatweleigwa Uhuke jwa Chwapi, ngabatumbu kulongelanga kila mundu nikilonge chikigeni andi Uhuke jwa Chwapi apanhwotwiye.
5 Kwenio Kuyelusalemu bakibanga Akayahudi batamanga penia, bandu bambone kwa Nnoongo, ababokelinge kila kilambo kumbengu.
6 Apabilijoanga lilobe lyene, nkengeni nkolongwa gwa bandu nguukongana pamwe. Boa ngabaomongwa muno magambu kila mundu penia ngabajoa akaumini benia bakalongela kilonge chakwe mwene ojwajoa.
7 Ngabajitukanga nu kuomongwa bakalenga, “Bo, bamba boa abatajoanga bakalongela yene, bandu buku Galilayaje?
8 Iteibo twe tuboa, tajoa balonge kilonge chito tubene?

9 Twe tuboke kukilambo cha Kupatia na
bange kukilambo cha Kumedia bange kuki-
lambo cha Kuelamia, bange kukilambo
cha Masopotamia na kukilambo cha ku
Yudea na kukilambo cha Kapadokia na
kukilambo cha Ponto na kukilambo cha
Asia,
10 Kuboka kukilambo cha Fulugia na
kuboke kukilambo cha Pamfilia na kuboke
kukilambo cha Misili na kuboke kukil-
ambo cha Kulibia papipi na Kulene. Bange
bandu pamba akageni kuboke kukilambo
cha Loma,
11 Akayahudi na bandu bange banga
akayahudi abajingi dini ja Kiyaudi, bange
kuboke kukilambo cha Kulete na bange
kubeke kukilambo cha Alabia. Tuboa
twenga tujoa bakalongela kukilonge chito
tabene kuminhalo mikolongwa ejatei
Nnoongo!”
12 Boa ngabaomongwa nukube na mb-
wele kongo bakakonyananga, “Genia gabi
na mana nii?”
13 Nambu bandu bange ngabatukananga
bakalenga, “Bandu benia bate kulobela!”

Nhwalo gwa Petulo kwa bandu

14 Nambu Petulo ngajema pamwe
na bange bala komi na jumwe nga-
tumbula kalengelanga bandu kulilobe
lya kanonoya, “Makalongo Makayahudi
na mmoa mantamanga pamba pa
Yelusalemu, mpenekiange maha ganga
gambakunnengela mana gakwe ganga.
15 Bandu bamba balobalingeje, anda apa
nhwachanga, ngoe saa tatu tango kindabi
tu.
16 Chenje kilebe chikipitile ngaechalenga
Yoeli, nnondoli jwa Nnoongo.
17 ‘Nnoongo alengite chenje nga echim-
bakamula mumachoba ga kupela,
Manajelelanga bandu boa Uhuke jwango.
Ingota yinu ikinalome na ikikege, ipaku-
londola unhwalo gwango,
ikakombo inu ipakulondola,
na akananhota binu mabalota maloto.
18 Uyo, ata akapakachi bango, akinalome
na akikege,
Manajelela Uhuke jwango machoba genia,
bombe mabalondola nhwalo gwango.
19 Manaya gukuomongwa kunani ka-
maunde
ni iingi pae ja dunia.
Kupakube na myai, mwoto na malyoi
matopeu,
20 lichoba libakujeligwa lubendu,
na mwei upakube nkele anda myai,
tango nukuikaje lichoba lyale likolongwa
lya kibumo cha Angwana.
21 Penia, mundu jwajoa ojwapakujopa ku-
jangatigwa kwa liina lya Angwana
makomboligwa.’
22 “Mabandu ba Kuisilaeli, mpenakiange
malobe ganga! Yesu jwa ku Nazaleti
akiba mundu jwenio amuli jakwe jiki
Nnoongo ejibonekana kwinu kundela ji
ikobo nu gukuomongwa ni iingi, eyaka-
mula Nnoongo kupete jwombe. Mangweto
mmene magamanyi ganga, gambu gapitila
pamba kati jinu.
23 Kuboka pitumbulaga mwene Nnoongo
ngabeka kube Yesu abekigwe mumaboko
ginu, na mangweto ngamankoma kwa
kalekelanga bandu akabaja bammambe
panchalaba.
24 Nambu Nnoongo nganhyoya kuboka
kwa abawile, ngammeka agabwa kuboke
mumakakala ga kiu, magambu kabi
iwechakineje kiu kintabe.
25 Gambu Daudi akalenga minhalo ja
jwenio Yesu kulenga,
‘Nganabona Angwana nnongi jango kila
kingobu,
babi papipi nane, na ne nagaje.
26 Na kuyene mwojo gwango ngualalila,
kabe malobe gango nganonge kukuala
mwojo.
Mmele gwango mautama mukuhyobalela,
mambomalela kukuhyobalela,
27 magambu mulekaje mwojo gwango ku-
mambi,
wala kunneka mmanda jwinu jwa chwapi
abole kulikabuli.
28 Unaite ndela ja bwomi,
kube kwinu kumekite kube kuala mwojo.’
29 “Makalongo bango, nanengalanga
kipola nhwalo gwa Nngwana Daudi
anhokabito. Bombe ngabawe na
ngabachikwa, kabe ndunda yabe ibi
pamba upamba pito mpaka lele.
30 Kwa nyenie akiba Nnondoli, na nga-
manya goa Nnoongo atekunnapila, ku-
tenda apakumpambu jumwe kati ji kibelei
chakwe nu kummeka pikitebu chakwe
chutawala.
31 Daudi ngajibona minhalo ejapakamu
Nnoongo nnongi, ku yene ngalenga
nhwalo gwa kuyoka kwa Kilisto kingobu
echalenga,
‘Bannekiteje kumambi,
mmele gwakwe uboliteje mulikabuli.’
32 Nnoongo ngannyoya Yesu kuboka ku-
mambi na twe tuboa takachaili ba kun-
hwalo gwenio.
33 Yesu ngajinuligwa kunani nu kum-
meka kingonu chakalelo ja Nnoongo Awa-
mundu, ngapokela Uhuke jwa Chwapi
kuboka ka Awamundu anda apabalagila.
Penia ngatujela Uhuke jwenio ngachenie
echimikibona nu kukijoa ngoe.
34 Mana Daudi ajabwije mpaka kumbengu,
nambu jwombe ngalenga,
‘Angwana ngabalengela Angwana bango,
Ntame kingono chango cha kalelo

35 mpaka nabekange akangondwa binu
pae ja makongono ginu.'
36 "Bandu boa ba Isilaeli, bapaligwa, kumanya kweli kube Yesu, jwenio ojwa mammambangite, nga jwenio Nnoongo ammekite abe Nngwana na Kilisto Nkomboi ojwapambuligwe na Nnoongo!"
37 Bandu apabajoanga genia, ngajabinia myojo ngabankonya Petulo na achandundame ajakwe bala, "Akalonga bito, tutenda bole?"
38 Petulo ngajanga, "Kila mundu kati jinu alape mabaja gakwe na abatichigwe kuliina lya Yesu Kilisto, na Nnoongo mannekekea mabaja ginu, na mangweto mampokele lilagano lya Nnoongo lya Uhuke jwa Chwapi.
39 Gambu lilagano lyale lyakiba magambu jinu na ingota inu nu kuboa abatamanga kutaali na magambu ga kila mundu ojwa apaukemigwa na Angwana ana Nnoongo bito."
40 Petulo ngabakwajilila kulenga gange ndu, akalenga, "Mikikombolange kuboka muhukumu ejiika mulungolo londo lubaja."
41 Bandu ajingi abajoininge nhwalo gwakwe ngabajeketela ngababatichigwa, na bandu elufu tatu ngabajonjekeka munkenga gwenio lichoba lyene.
42 Bamba boa ngabajendekea kukibola kuboka kwa achandundame, kutama pamwe kiulongo, kulye pamwe na kugongalela pamwe.

Kitama cha bandu abannhwamini Yesu

43 Iingi yi ikobo nu gukuomongwa majingi ngagakamuligwa kukupetela achandundame penia kila mundu ngabe na mbwele.
44 Abunhwamine boa ngabajendekea kutama pamwe na ilebe yabe ngababagana na ilebe yabe.
45 Bakiba bakaucha ilebe yabe na uloi gwabe, nukubagana uloi kuboa, tela na kila mundu apapala.
46 Ngabajendekea ukongana pamwe machoba goa Munyumba ja Nnoongo, na kingobu cha kulye chakulya ngabalyeganga pamwe mumajumba gabe, ngabalyeganga kukuala mojo,
47 Ngabannumba Nnoongo, ngababapaligwa na bandu boa. Kila machoba Angwana ngabajonjake bandu mukikuta chabe abakomboligwe.

3

Nangwaba alamiigwa

1 Lichoba limwe saa tisa kimuyo, Petulo na Yohana bajendanga ku Nyumba ja Nnoongo kingobu cha kunng'ongalela Nnoongo.
2 Pakiba na nnyango gwa Nyumba ja Nnoongo ogukemigwa, Nnyango guna Kualala, pakiba na mundu jumwe nangwaba kuboka pabelekwa. Kila machoba bandu batela mpotola mundu jwenio kummeka pena bajope bandu chochoa kwa abakiba bakajingila Munyumba ja Nnoongo.
3 Apammona Petulo na Yohana bakajingila Munyumba ja Nnoongo, ngabajopa bampe chochoa chabakweti.
4 Petulo na Yohana ngabannolekea muno, jwombe Petulo ngalenga, "Mutulolekeye twe!"
5 Nangwaba ngabalolakeya, akahyobalela kupokela kilebe kuboka kwabe.
6 Nambu Petulo ngannengela jwenio, "Ngwetije uloi, nambu nampa chache echingweti, kuliina lya Yesu Kilisto jwa Nazaleti nannengela mwe nnyinuke na nnyende!"
7 Penia ngankamula luboko lwa kalelo ngannyinula. Kingobucho makongono na majugwa ga mundu jwenio ngagabe na makakala,
8 ngagoloka, ngajema nukutumbula kujenda. Penia ngajingila pamwe nabo mwibanja ya Nyumba ja Nnoongo, akajenda nukuomba omba kongo akankolea Nnoongo.
9 Bandu abakiba penia ngabammona akajenda nukunkolea Nnoongo,
10 na apabamanya kube nga jwajo ojwakiba akajopajopa papipi na Nnyango guna Kualala gwa nyumba ja Nnoongo, boa ngabaomongwa muno nu kuchipula kumanya agampitile.

Malobe ga Petulo muibanja ya Nyumba ja Nnoongo

11 Mundu jwenio apakiba tango akalongwana na Petulo na Yohana papakemigwa pa Nchana gwa Solomoni, bandu ngabaomongwa nu kubutukila kwenio.
12 Petulo apababona bandu bakonganinge, ngabalengela, "Mabandu ba Kuisilaeli, bole mboni nhwomwanga kile chenjeno? Mboni mutulolekeanga muno nkitanga kwamakakala gito andaje nkita ku uwecho gwito twe tubene tantei mundu jonjo aotole kujenda?
13 Nnoongo jwa Ulaimu na Isaka na Yakobo na Nnoongo jwa akaokabito, ankoliye Yesu Mpakachi jwakwe. Nambu mangweto ngamampukila nukumpeleka kwa akakolongwa na ngamankana nnongi ja Pilato, ati Pilato papala kunnekekea.
14 Akiba jwa chwapi na jwa mbone, nambu mangweto ngamankana jwombe, nu kumpala Pilato ampegange mundu jonge ojwakiba nkomi.

15 Ngamankoma ojwabalongolea bandu
mubwomi, nambu Nnoongo nganhoya
kuboka kwa abawile, na twe takachaili ba
kikobo chenie.
16 Makakala ga liina lya Yesu elimpi
uwecho nangwaba ojo. Chimikibona nu
kukimanya kikamuligwe ku imani ja li-
ina lyakwe, imani kwa Yesu ngaechantei
alamite mundu jonjo anda apannolanga
mmoa.
17 "Ngoe, mabandu ba Isilaeli, manyi
kube mangweto na akiilongoi binu man-
teilinga Yesu genia gwanga manya gwinu.
18 Nambu Nnoongo ngalenga kukupetela
akalondoli ba Nnoongo kube Kilisto Nkom-
boi ojwapambuligwe na Nnoongo mpaka
apotekigwe, na genia galenganile kube
kweli kundela jenje.
19 Nnapange mabaja ginu, mammuji-
lange Nnoongo ibe jwombe annekekeange
mabaja ginu.
20 Kingobu cha kujeligwa makakala ga
kiuke makiika kuboke kwa Angwana, na
Nnoongo mankinga Yesu, Kilisto Nkomboi
ojwapambuligwe na Nnoongo kwinu.
21 Mpaka oti jwenio aigale kumbengu
mpaka kiike kingobu cha kila kilebe kiten-
dekiigwe ibe iyono, anda Nnoongo apalen-
gita kukupetela akalondoli bakwe bach-
wapi kutumbu lolo.
22 Gambu Musa akalenga, 'Angwana
ana Nnoongo binu bapannetelanga nnon-
doli, anda ne kuboke kwinu mangweto.
Mpaligwa kunnyali kila kilebe echapakun-
nengela.
23 Mundu jwajoa jwanga nnyali nnon-
doli jwa Nnoongo jwenio apakuboigwa nu
kubekigwa kutaali na bandu bambone ba
Nnoongo nu ukomigwa.'
24 Akalondoli ba Nnoongo boa, kutumbu
Samweli na boa abankengime, uyo nga-
batangacha minhalo ja ilebe yenje eika-
muligwa machoba ganga.
25 Malagano agapia Nnoongo kupetela
akalondoli bakwe ngaginu, namangweto
mmekigwe kube bandu ba lilagano,
elyabeka Nnoongo na akaoka binu. Andi
apannengela Ulaimu, 'Kupetela lungolo
lwinu, bandu boa bapadunia bapakupata
upeele.'
26 Yene Nnoongo nganhyoya mpakachi
jwakwe, nu kunkinga oti kwinu, kunnu-
mika mangweto kukummeka kila mundu
kati jinu auleke ubaja gwakwe gwoa."

4

*Petulo na Yohana pikitamo chakinan-
hota*

1 Petulo na Yohana apakiba tango
bakalongela na bandu, ngabaika bange
akakung'i akolongwa na kilongoi gwa
akalenda ba Nyumba ja Nnoongo pamwe
na Masadukayo.
2 Benia batekuchimwanga muno, mag-
ambu achandundame abena bakabolanga
bandu kube Yesu akatekuyoka, nhwalo gu-
laya kipola kube abawile mabayoka babe
na bwomi.
3 Benia ngabataba angweto mukipungo
magambu ikiba kimuyo bajogolalingeje,
mpaka kindabi jakwe.
4 Nambu ajingi abajoa nhwalo gwabe
ngabajeketela, na bandu boa abaamine
bakiba kupeta elufu nhwano.
5 Kindabi jakwe, achilongoi ba
Akayahudi, akinanhota na aboli ba
Malagilo ga Musa ngabakongana pamwe
kwenio Kuyelusalemu.
6 Ngabakongana pamwe na Anasi na
Kayafa na Yohana na Alekizanda na bange
abakiba ba lungolo lwa Akung'i Ako-
longwa.
7 Ngababeka achandundame bajeme
nnongi jabe, ngabakonyanga, "Mangweto
nkamulinge nhwalo gongo kwa makakala
ga beneke? Andaje liina lya beneke?"
8 Petulo, akiba atweli Uhuke jwa Chwapi,
ngabajanga, "Akiilongoi na Akinanhota ba
bandu,
9 mutukonya lele nhwalo gwambone og-
watendigwe mundu ojwakiba nangwaba
nu kulama,
10 mangweto mmoa mabandu ba Kuisi-
laeli mpaligwa kumanya kube mundu
jonjo lele ajemite nnongi jinu, alamite,
kwa makakala ga liina lya Yesu Kilisto
ju Kunazaleti, mangweto ojwamankoma
munchalaba, nambu Nnoongo ngannyoya
kuboka kwa abawile.
11 Yesu nga jwenio ojugannenga Ma-
jandiko Gachwapi.
'Libwe elimilikananga makachengi
lele libi lyambone kupeta goa.'
12 Ukomboi kupatikana kwakwe Yesu,
magambu libije lina lenge pae ja mbengu
mundu ojwatupi Nnoongo atukombole."
13 Akanahota ba libalacha, bumanyi
Petulo na Yohana kube bandu banga il-
imu ngabaomongwa apababona bakalon-
gela nukujogopaje. Ngabamanya kube
balondine na Yesu.
14 Nambu apabammona mundu jwajo
ojwalamiigwe ajemite pamwe na Petulo na
Yohana, baotolingeje kulongela kilebe.
15 Yene, ngabaamulicha Petulo na
Yohana bapitange panja ja Libalacha, na
penia ngabatumbu konyana beneakang-
weto.
16 Ngabakonyana, "Tatendi bo bandu
aba? Kila mundu ojwatama pa Yelusalemu
amanyi kikobo chenje chukuomongwa
kikamuligwe na angweto, natwe tuotwaje
ukana kile chenie.

17 Nambu kukupala kakanakia nhwalo
gongo gukajendakeaje kujoanika kwa
bandu, takelabuye bakalongeje na mundu
jwajoa kuliina lya Yesu."
18 Yene ngabakemanga kabele unyumba,
na ngabalengela bakalongeje pukongolou
na bakabolaje bandu kuliina lya Yesu.
19 Nambu Petulo na Yohana ngaba-
janga, "Mmanyanga mmene mangweto
chikipaligwa ku Nnoongo kunnyali mang-
weto andaje kunnyali Nnoongo.
20 Gambu twe tuotwaje kotoka kulenga
minhalo jaje ejitujibweni nu kujijoa."
21 Penia, akanahota ba Libalacha
ngabakalapila, kuboka penia nga-
balekekeya. Bahukumwije, magambu
bandu boa bakiba bakankoleya Nnoongo
magambu ga nhwalo gwenio.
22 Mundu jwenio ojwatendigwa kikobo
chu kulamiigwa akiba na yaka alubaini.

Abaamininge bannyopa Nnoongo bape makakala

23 Kingobutu Petulo na Yohana kuboka
pa kulekekigwa ngababuja kwa aka-
jabe, ngabalenge gaga agalengigwe na
akakung'i akolongwa na akinanhota.
24 Apabujoa nhwalo gwenio, boa
ngababe lyabe limwe kukunnyopa
Nnoongo bakalenga, "Angwana, mwe
mampangine mbengu na dunia na baali
na yoa eibi mwenio!
25 Ngamammeka mpakachi jwinu,
nhwoko gwito Daudi, alenge kwa
makakala ga Uhuke jwa Chwapi.
'Kwa nike bandu banga Akayahudi
bachimwanga,
Mboni bandu bakamwa ganga mbone?
26 Akangwana ba padunia ngibikibeka
maha,
na akakolongwa ngabakongana pamwe
ibe bakanange Angwana na Kilisto Nkom-
boi ojwapambuligwe na Nnoongo
jwakwe.'
27 Gambu kweli Helode na Pontio Pilato
na bandu ba Isilaeli na bandu banga
Akayahudi ngabakongana upamba pan-
nyini kunkana Yesu, Mpakachi jwinu
jwa Chwapi, ojwamantei Kilisto Nkomboi
ojwapambuligwe na Nnoongo.
28 Benia ngabakongananga bakamwa ilebe
yae eimapaila ikamuligwe kuboka pi-
tumbulaga kuwecho gwinu na kukupala
kwinu.
29 Nambu ngoe, Angwana, nnole kujogoya
kwabe, nu mutuotoye twenga, takapakachi
binu, tulenge lilobe linu panga jogopa.
30 Ntondabeye luboko lwinu nnamie
bandu, nnaye ikobo na gukuomongwa
kulina lya Yesu Mpakachi jwinu jwa
Chwapi."
31 Apabajomola kugongalela, paali
penia apabakakongana ngapalendemela.
Ngabatweleigwa Uhuke jwa Chwapi na
boa ngabatumbu kutangacha lilobe lya
Nnoongo panga jogopa.

Abaamininge ngabatamanga pamwe

32 Nkenga gwoa gwa abaamine gwak-
iba kile chimwe kukupalana na mwojo.
Akibaje mundu jwajwoa ojwakiba na kile
chochoa akakibeka kube chakwe jika,
nambu ngababagana yoa eyabakiba nayo.
33 Achandundame ngabachalakicha kwa
makakala ndu ga kuyoka kwa Angwana
ana Yesu, na Nnoongo ngabape upeele boa.
34 Akibaje mundu ojwakapelelwa kilebe.
Jwajo ojwakiba na migonda andaje
nyumba akiba akaucha, nu kuleta uloi
ogwaupatite,
35 nukapeganga achandundame, nu uloi
gwenio kubagana kila mundu andi papala.
36 Pakiba na Mlawi jumwe, ojwa-
belekwa kukilambo cha Kupulo, liina
lyakwe Yusufu, achandundame bankema
Banaba mana gakwe "Mundu juna kape
bandu mojo,"
37 jwombe uyo akiba na nng'onda
gwakwe, ngaucha, uloi gwene, ngajenda
kakamuya achandundame.

5

Anania na Safila

1 Akiba mundu ojwakemigwa Ana-
nia, na aanamundu Safila ngabauchanga
nng'onda gwabe uyo.
2 Nambu Anania ngabapangana na aana-
mundu, gonge uloi kukibeke bene akang-
weto na gonge ngabape achandundame.
3 Petulo ngankonya, "Anania, mboni
Lichetani lintei mwe munkoloye Uhuke
jwa Chwapi kukuiya uloi gonge
ogumpatite kukuucha nng'onda?
4 Pamakiba tango nu kuuchaje ukiba
gwinu, na kuboka pu kuucha, uloi gwenio
ukiba mukinala chinu. Kwa nike ngam-
pangana mumyojo jinu kutenda kilebe
anda chenieche? Mankolwi munduje,
mankolwi Nnoongo!"
5 Anania kujoa tu genia, ngagwe, nu
kuwe, na bandu boa abajoa nhwalo gwe-
nio ngabajogopa muno.
6 Achakakombo ngabaika, ngubutabali
chanda mmele gwakwe, ngubupia panja,
ngubuchika.
7 Kubokapa masaa matatu nhwana-
mundu, nukumanyaje ilebe eipitile, nga-
jingila unyumba jenie.
8 Petulo ngankonya, "Unengele, uloi
gongo nga gwoa ogumpatangite mwenga
na angwanabinu kukuucha nng'onda
gwinu?"

Jwombe ngannyanga, “Elo, gwoa nga gwenio.”
9 Penia Petulo ngannengela, “Mboni mwe na angwana binu mpanganinge kunnondola Uhuke jwa Angwana? Bandu ababachikite angwana binu ngoe babi panniango, na bapakumpotola panja na mwe uyo!”
10 Upo Safila ngagwe nnongi ja makongono ga Petulo, ngawe. Achakakombo bala apabajingila, ngabammona awile, penia ngabampiya panja, ngabanchika papipi na angwana mundu.
11 Kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto choa pamwe na bandu boa abajoa unhwalo gwenio ngabajogopa muno.

Ikobo na yukuomongwa
12 Achandundame ngabakamwa ikobo na gukuomongwa majingi kati ja bandu. Abaamininge bakiba bakakongananga pamwe panchana gwa Solomoni.
13 Akibaje mundu jwangabe munkenga gwenio ojwajigite kube pamwe nabo, ati yenie bandu benia ngabalumbalila.
14 Bandu abaamine Angwana, akinalome na akikege, ngabajonjeke kube ajingi muno.
15 Magambu genia, bandu bakiba bapelekanga akatamwe undela na kagoneka panani ja indanda na makai ibe Petulo papakupeta, ata kiwili chakwe chawekelele bange.
16 Bandu ajingi ngabaika kuboka kuilambo ya papipi ja Yelusalemu, bakaleta akatamwe na abakiba na michepela, na boa ngabalama.

Kupotekigwa kwa Achandundame
17 Penia Akung'i Akolongwa na akajabe, abakiba bankengeni gwa Masadukayo ba paali penia, ngababone achandundame bwiu, yene benia ngabaamu katakiana.
18 Ngabapukilanga achandundame ngabajigilila mukipungo.
19 Nambu kilo mpakachi jwa Angwana kuboka kumbengu ngajogola milyango ja kipungo, ngabapiyanga achandundame panja, na kalengela,
20 “Nnyendange makajeme kwiibanja ya Nyumba ja Nnoongo, na makalengelange bandu kila kilebe nhwalo gwa bwomi gongo nnyono.”
21 Achandundame ngabajeketela, ngabajendanga kuibanja ya Nyumba ja Nnoongo kindabi ndabi, ngabatumbu kubola.
Nkung'i Nkolongwa na akajabe ngabakemana pamwe akananhota ba Akasilaeli ngibe ngongano ji Kitamo chakananhota, kabe ngabakinga bandu kukipungo balete achandundame.
22 Nambu akapakachi benia apabaika kwenio bakolalingeje achandundame mukipungo, ngababujanga ku Kulibalacha nu kalengela,
23 “Kingobu putuika kunyumba ja kipungo, tujikolela jijigiligwe milyango joa na akalenda bakalenda pimilyango, nambu apatajogola milyango, tankolije mundu unyumba!”
24 Kingobu akakung'i akolongwa na kilongoi jwa akalenda ba nyumba ja Nnoongo pabajoa nhwalo gwenio, ngabaomongwa achandundame chapiti kinii.
25 Ngaika mundu jumwe, ngabalengela, “Mpenakiange! Bandu abamajigilila mukipungo, ngoe babilingite kuibanja ya Nyumba ja Nnoongo, babolanga bandu!”
26 Penia kilongoi jwa akalenda jupa Nyumba ja Nnoongo na bandu bakwe ngabajenda ku Nyumba ja Nnoongo, kaletanga achandundame. Baletange kwa makakalaje, magambu bajogopa bandu kaputa mabwe.
27 Ngabaletanga achandundame, ngabajemeka nnongi ja Kitamo chakananhota, na Nkung'i Nkolongwa ngabakonya angweto.
28 Ngalenga “Ngatankelebuya makabolaje kuliina lya mundu ojo nambu nnolange echinkamulinge! Ntangachinge maboulo ginu Kuyelusalemu joa na mpalanga tukonda twe tukomite mundu jwenio!”
29 Petulo na achandundame bange ngabajanga, “Tupaligwa kunnyali Nnoongo, nambu munduje.
30 Nnoongo jwa akananhota bito ngaunnyoya Yesu kuboka pa mangweto kunkoma kukummamba panchalaba.
31 Nnoongo ngaunhyoya nukummeka kingonu chakwe cha kalelo, ngabe kilongoi na Nkomboi, ibe bandu ba Isilaeli bapatange kulapa mabaja gabe, ibe balekekekigwe mabaja gabe.
32 Na twenga takachaili ba minhalo jenie, pamwe na Uhuke jwa Chwapi jwenio bapile abannyoa Nnoongo.”
33 Kingobu bandu boa ba Kitamo chakananhota apabajoa genia, ngabachimwa muno, ngababapala kakomanga achandundame.
34 Nambu Mfalisayo jumwe ojwakemigwa Gamalieli ojwakiba mmoli jwa Malagilo ga Musa na bandu bakampe ichima, ngajema nnongi ja Kitamo chakananhota. Ngalenga achandundame bapiigwe panja kukingobutu,
35 penia ngabalenge bandu ba Kitamo chakananhota, “Mabandu ba Kuisilaeli, mmaganga maha champakatendanga bandu aba.
36 Nkombokela kube ngapitila mundu liina lyakwe Theuda, ngakilenga jwombe mundu jwa mbone bandu ngababe mia

ncheche ngabalondana nakwe. Nambu ngakomigwa, kuboka penia abankengima boa ngabapwilikana na minhalo jakwe ngijiwe.
37 Kuboka penia, kingobu uchache cha kubalanga bandu, ngapitila Yuda jwa Galilaya. Jonjo uyo ngabauta bandu ngabankengama, nambu jwombe uyo ngakomigwa, na abankengama ngabapwilikana.
38 Ngoe uyo ne nannengelanga, bandu bamba makatendakileje. Malekange! Anda ibi kile chenje akiletite mundu, makikotoka chene,
39 nambu anda akiletite Nnoongo, nhwotolangaje kukiboya. Mannolanga mmene ntaukana na Nnoongo!"
Libalacha ngilijeketela machabuli ga Gamalieli.
40 Ngabakema achandundame unyumba, ngabaamulicha baputigwe iboko na kakelebuyanga bakabolangaje kabe kuliina lya Yesu, na ngabalekekea bajabulange.
41 Achandundame apabapita Mukitamo chakananhota, ngabaala mwojo, magambu Nnoongo babeka angweto bapaligwe ukamuligwa yene magambu ga liina lya Yesu.
42 Kila machoba ngabajendanga kubola nu kutangacha Nhwalo Gwambone gwa Yesu Kilisto Nkomboi ojwapambuligwe na Nnoongo kuibanja ya nyumba ja Nnoongo na kachabe bandu.

6

Akajangati saba
1 Machoba genia, akinapunji apabajonjakea kube ajingi, ngukupitila kokaleka Akayahudi kati ja abaamine abalongela Kigiliki na abalongela Kiebulania. Abalongela Kigiliki ngabakokaleka kutenda akanawele babe batela kalibilila mukubagana ilebe ya kila machoba.
2 Kuyenie akinapunji komi na abena ngubukema nkengeni gwoa gwa abaamine nu kulenga, "Ipaligweje twenga tuleke kulitangacha lilobe lya Nnoongo tubegele nu kubagana ilebe.
3 Kuyenie makalongo, nchagulange bandu saba kati jinu abamachalakiche kube bambone na abatweli Uhuke jwa Chwapi, bina malango, natwe matabeka babegele na lyenie.
4 Na twe, matubegelela nu kugongalela ni liengo lya kutangacha lilobe lya Nnoongo."
5 Nkenga gwoa pamwe na achandundame abachaguligwe, kuyenie ngabampambu Stefano mundu juna imani ngolongwa jwa tweli Uhuke jwa Chwapi, na Filipo na Polokolo na Nikanoli na Timona na Pamena na Nikolao abokela kukilambo cha Antiokia ngajingi dini ja Kiyaudi.
6 Nkenga ngugwabeka nnongi ja achandundame, angweto ngabanng'ongale Nnoongo na kabeke maboko gabe panani jabe.
7 Lilobe lya Nnoongo ngilijendeke kujoanika. Na akinapunji Kuyelusalemu ngabajonjake kube ndu muno nankengeni nkolongwa gwa akakung'i ngabapoke imani.

Kupukaligwa kwa Stefano
8 Nnoongo ngannyalia Stefano upeele ndu, ngampe makakala ndu ngabe akakamula ikobo ikolongwa na gukuomongwa kati ja bandu.
9 Nambu bandu bange ngabapitila bataukane na Stefano. Bandu benia bakiba ba nyumba ja kugongalela ejikemigwa, "Nyumba ja kugongalela ja Bandu ba Agabwa," angweto babokela Kulene na Kualekizanda, bange babokela ku Kilikia na Asia.
10 Nambu bunhotolingeje gambu gwa mwojo gwakwe gwambone na Uhuke jwa Nnoongo ojwannongelea kingobu chalongela.
11 Kuyenie ngabaeme bandu bange balenge nhwangi kulenga, "Tannyoine Stefano akalenga malobe ga kuntukana Musa na ga kuntukana Nnoongo!"
12 Kwa magambu genia, ngabakolakea bandu, akinanhota na aboli ba Malagilo ga Musa. Penia ngabannyendela Stefano, ngabampukila, nu kunneta nnongi ja Kitamo chakananhota.
13 Ngabaleta akachaili buwangi abalenga, "Mundu ojo kila machoba ajitukana Nyumba ja Chwapi ja Nnoongo na Malagilo ga Musa.
14 Magambu tannyoine akalenga eti Yesu jwenio jwa ku Nazaleti apakapabomola pamba na kuboya lukobo olutupokela kwa Musa!"
15 Boa abakiba pikitamo chakananhota ngabampikia mio Stefano, ngubukubona kumio jakwe kukiba andi kumio ja mpakachi jwa Nnoongo jwa kumbengu.

7

Stefano akikola kukitamo chakananhota
1 Nkung'i nkolongwa ngankonya Stefano, "Bo, ile yenje nga kweli?"
2 Stefano ngalenga, "Malongo bango na akinawawa, umbenakiange! Nnoongo juna kibumo ngabapitila awawa bito ana Ulaimu apabakiba kukilambo cha Masopotamia tango nukujendaje kutama kukilambo cha Halani.

3 Nnoongo ngabalengela, ‘Mmoke pikilambo chinu na mululeke lungolo lwinu na nnyende kukilambo chambakunnaya.’
4 Kuyenie, Ulaimu ngaama kilambo chuku Kalidayo, ngajenda kutama kilambo chuku Halani. Kuboka pa kiu cha awamundu, Nnoongo ngammoya kukilambo cha Halani ngaika kutama pi kilambo chenje chantamanga ngoe.
5 Nnoongo ampije Ulaimu kipande ati chimwe cha kilambo chenje kibe chakwe, ati yene, ngalagila kumpe kilambo chenje kibe chakwe na kibelei chakwe. Kingobu chenie Nnoongo echalagila genia jwombe Ulaimu akwetije mwana.
6 Nnoongo ngannengela yene, ‘Kingolo chinu makipelekigwa kukilambo echikitawaligwa na bandu bange, na kwenio mababeka babe akabanda na katendanga mabaja kwayaka makomi komi ncheche.
7 Nambu manahukumula bandu benia abapakummeka ubanda alenga Nnoongo. Kabe manuluboya lungolo lwinu kukilambo chenie luike kung'ongalela ne paali pamba.’
8 Kuboka penia Nnoongo ngampe Ulaimu lukobo lukuinigwa kiingi chukulaya lilagano. Yene Ulaimu nganhwina mwana jwakwe Isaka, lichoba lya nane kuboka pa kubelekwa. Isaka uyo nganhwina mwana jwakwe Yakobo. Na Yakobo ngaina ingota yakwe komi ni ibena, ngabenia akaoka bito.”
9 “Ingota ya Yakobo ngibe na bwiu ku ununa gwabe Yusufu nu kunhucha abe mmanda kukilambo cha Misili. Nambu Nnoongo akiba pamwe na Yusufu,
10 ngankombola mumalago gakwe goa. Kingobu Yusufu apaika nnongi ja nngwana juku Misili, Nnoongo ngampe malango nu kujeketeligwa nnongi ja Falao, ojwakiba Nngwana juku Misili. Penia Falao ngammeka Yusufu abe nkolongwa ju kilambo chenie na nyumba joa jikingwana.
11 Kuboka penia, ngukupitila njala ngolongwa pikilambo choa cha Misili na cha Kanaani, ngijileta kulaga muno. Akahoko bito baotwije kupata chakulya chochoa chela,
12 na Yakobo apajoa kutenda ku Misili chakulya kibile, ngaituma ingota yakwe, akaoka bito, bajendange kwenio kwa mala ja kutumbula.
13 Mumwanja gwabe gwa pabele, Yusufu ngakibeka amanyikane kwa akalongamundu, na Falao ngalumanya lungolo lwa Yusufu.
14 Yene Yusufu ngalagila nhwalo kwa awamundu na akalongamundu boa, bandu makomi saba na nhwano, baikange ku Misili.
15 Penia Yakobo ngajenda ku Misili okwa awaga jwombe na ingota yabe ngabawe.
16 Mibele jabe ngijiletigwa kukilambo cha Shekemu, ngijichikigwa pilikabuli elyaemela Ulaimu kwa ela, kubandu ba kilambo cha Hamoli.”
17 “Kingobu apachaika cha Nnoongo apange tela na apalagana nu Ulaimu, ichabu ya bandu bala kwako ku Misili yakiba ijonjaki kube ngolongwa muno.
18 Kuboka pa kupeta machoba ndu, nngwana jumwe jwanga mmanya Yusufu ngatumbu kutawala kwenio ku Misili.
19 Ngababonela bandu ba kabi jito na katenda ubaja akawabito, kwakaamulicha bipiye ilemba yabe panja iwe.
20 Kingobu chenie nga chabelekwa Musa, akiba mwana juna kualala muno. Ngabannela unyumba kawamundu kwa myei mitatu,
21 na kingobu Musa apapiigwa panja, mwana munkege jwa Falao ngantola, akannele andi mwana jwakwe.
22 Musa ngaboligwa gambone goa ga bandu ba ku Misili ngakola kwa malobe na itendwa.”
23 “Musa apakiba na yaka makomi ncheche ngajenda kabona akalongomundu Akasilaeli babone apabatendigwa.
24 Kwenio ngammona nnyakwe akaboneligwa, ngajenda kunkengela, nu kukubuya ngankoma Mmisili jwenio.
25 Akita aka Isilaeli ajakwe kabi bamanyi kutenda Nnoongo ankingite jwombe kabekanga tengela, nambu angweto bamanyije.
26 Malabo jakwe, ngababona aka Isilaeli abena bakaputana, ngajiga kabekanga tengela akalenga, ‘Mangweto makalongo, mboni ntenda kubonelana?’
27 Nambu ojwakiba akammonela nnyakwe ngankanga Musa kumbwega akakonya, ‘Bene abammekite mwe mme makilongoi na makengi bito?’
28 ‘Bo, mpala kungoma anda apamankoma Mmisili jola licho?’
29 Musa apajoa genia, ngatila, ngajenda kutama kukilambo cha Midiani kwenio ngapata ingota ibena.”
30 “Apayaika yaka makomi ncheche, mpakachi jwa Angwana kuboka kumbengu ngampitila Musa pikindumba chikikiba chakajaka mwoto kupongoti papipi na kitombi cha Sinai.
31 Musa ngaomongwa muno kukibona kile chenie, ngaegelela papipi aingakie. Nambu ngalijoa lilobe lya Angwana,
32 ‘Ne na Nnoongo ba akaokabinu na Nnoongo jwa Ulaimu na Isaka na Yakobo.’ Musa ngalendema kukujogopa muno na ajigiteje kujendekea kulola.

33 Angwana ngabannengela, ‘Nhwule
ilatu yinu, magambu paali pannyemite
pano pachwapi.
34 Nagabweni mabaja agatendigwa ku
bandu bango ku Misili. Nyoine nguto
jabe, nane inke kakombola. Nhwike ngoe,
mbakunkinga ku Misili.’ ”
35 “Musa jwenio nga jwajo ojwakanigwa
na bandu ba Kuisilaeli, apabalenga, ‘Mene
ojwammekite mwe mme makilongoi na
matawala bito?’ Kukupetela mpakachi
jola ojwampitila pikindumba echikikiba
chakajaka mwoto, Nnoongo ngankinga
Musa jwenio abe ntawala na nkomboi.
36 Nga ojwabalongelea bandu ba Isilaeli
baboke ku Misili ku ukamwa ikobo na
gukuomongwa pa kilambo cha Misili nuku
baali ja Shamu na kupongoti kukingobu
cha yaka makomi ncheche.
37 Musa nga ojwabalengela bandu ba
Kuisilaeli, ‘Nnoongo manchagulilinga
nnondoli andi ne kuboka kati ja
akalongabinu mmene mangweto.’
38 Musa akiba pamwe na bandu ba
Isilaeli pabakongana kwako kupongoti, aki-
iba na akahokabito nga ojwalongela na
mpakachi jwa Nnoongo pikitombi cha
Sinai. Nga ojwakamuigwa malobe ga
bwomi atupe twenga.”
39 “Nambu akaokabito ngabakana
kumpenakia jwenio, ngabankanga kumb-
wega, ngabapala kubuja ku Misili.
40 Ngabannenge Aluni, ‘Mututendekeye
milongo ejipakutulongalea undela, maga-
mbu tumanyije agampatite Musa ojwatu-
longelea tuboke kukilambo cha Misili.’
41 Penia ngibikitendekeya kinyago echik-
ilandine na likoga, ngibikipangi lilumbo
nu kukibeke mpapala kukugongalela
kilebe chibikitendekekie benekangweto.
42 Nambu Nnoongo ngaboka kwabe,
ngabaleka bagongalele ndondwa yu kum-
bengu, andi apiandikigwe mukitabu cha
akalondoli ba Nnoongo,
‘Mabandu ba Kuisilaeli! Neje
inyama imachinja nu kupanga lilumbo
ku yaka makomi ncheche kupongoti.
43 Mangweto mukipotola kiteba cha
nnongo Moleki,
na kinyago cha lutondwa nnoongo jwinu
Lefani,
yakiba inyago imatendakea kuigongalela.
Kuyenie mbakumpeleka kubanda kutaali
kupeta ku Babiloni.’ ”
44 “Liteba lyu uchaili likiba pamwe
na akaokabito kupongoti, andi Nnoongo
apannangila Musa alitendekeye, tela na
chache echalaigwe na Nnoongo.
45 Kuboka penia akaokabito ngabapoke-
lana bombe kwa bombe mpaka kingobu
cha Yoshua, apabakitola kilambo chache
kuboka kwa ilambo eibabenga Nnoongo
bandu bakwe nnongi jabe. Kiteba che-
nie ngikitama penia mpaka kingobu cha
Daudi.
46 Daudi akate kupaligwa na Nnoongo,
na jwombe ngannyopa Nnoongo an-
nyeketele kunchenge kitamo jwenio
Nnoongo jwa Yakobo.
47 Nambu Solomoni nga ojwanchengela
Nnoongo nyumba.”
48 “Nambu, Nnoongo Nkolongwa kuta-
maje munyumba eichengigwe na bandu,
anda apalenga nnondoli jwa Nnoongo,
49 ‘Angwana balenga, mbengu nga kitebu
chango chu kutawala,
na dunia nga kitebu chukubeka makon-
gono gango.
Nyumba nike ejinhwotolinge kunjenge
nenga?
Paali gani apambakutama?
50 Ilebe yenje yoa nipanginya neje?’ ”
51 Stefano ngajendekea kulongela,
“Mangwetumwe makamitau!” “Myojo
jinu mitopeu na mmi mangajoa kwa
Nhwalo gwa Nnoongo! Mmi andi
akahoka binu. Mangweto machoba goa
mankananga Uhuke jwa Chwapi jwa
Nnoongo.
52 Bo, abi nnondoli jwa Nnoongo jwanga
mmonela akaoka binu? Ngabakomanga
angweto abakingigwe na Nnoongo kutan-
gacha kuika kwakwe jwajo jwambone.
Na ngoe mangweto mang'alwikinge nu
kunkoma.
53 Mangweto ngampokela Malagilo
agaletigwa kwinu na Mpakachi kuboka
kumbengu, nambu magajeketije.”

Kiu cha Stefano

54 Bandu abakiba piki Kitamo cha akana-
hota apabajoa genia, ngabachimwanga
muno, nu kuyaga mino kukuchimwa.
55 Nambu Stefano kongo atweli Uhuke
jwa Chwapi, ngalola kunani kumbengu,
ngakibona kibumo cha Nnoongo na Yesu
ajemite kingonu cha kalelo cha Nnoongo.
56 Ngalenga, “Nnolange! Nijibona
mbengu jiekuligwe na Mwana jwa Mundu
ajemite kingonu cha kalelo cha Nnoongo!”
57 Penia, bandu boa abakiba pikitamo
cha Akanahota ngabaibanga machikilo
gabe kwa maboko gabe ngabatenda man-
jega. Kabe ngabanng'olokela boa pamwe,
58 ngabampia panja ja kilambo, ngabam-
puta maganga. Akachaili ngababeka
makoti gabe pu ulenda gwa kakombo
jumwe liina lyakwe Sauli.
59 Ngabajendekea kumputa Stefano kwa
maganga kongo akann'gongolela Nnoongo,
kulenga, “Angwana ana Yesu, mupokele
mwojo gwango!” 60 Ngakilikitila majugwa,
ngaguta kulilobe likolongwa, “Angwana,

makakombakeje kwa magambu gu ubaja gongo.” Kuboka pukulenga genia, ngawe.

8

1 Sauli ngalola ukomigwa kwa Stefano nga tela.

Sauli akipoteka kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto

Lichoba lyene kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto chu Kuyelusalemu ngikitumbu kupotekigwa. Abaamine boa, ngabatumbu kupwilikana papipi na migonda ja ku Yudea na ku Samalia nambu achandundame bapwilikineje.

2 Bandu abampala Nnoongo ngabanchika Stefano nu kunkokalakea kwa nguto ngolongwa.

3 Nambu Sauli ngatumbu kukikoma kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto. Ngajenda kila nyumba, ngabapia panja abaamine, akinalome na akikege, ngababeka mukipungo.

Nhwalo Gwambone utangachigwa ku Samalia

4 Abaamine abapwilikine, ngabajenda kila paali bakatangacha Nhwalo Gwambone.

5 Filipo ngaika pikilambo chuku Samalia nu kuntangacha Kilisto Nkomboi ojwapambuligwe na Nnoongo kwa bandu ba penia.

6 Bandu ngabakongana kupenakia nhwalo gwa Filipo nu kuibona ikobo eyaikamula.

7 Michepela ngijapita bandu ndu kwa nguto ngolongwa, na bandu ajingi abakiba bapolite mmele na nangwaba ngabalamigwa.

8 Kuyenie ngukube na laa ngolongwa pikilambo chenie.

9 Pakiba na mundu jumwe ojwakemigwa Simoni ojwakiba atei uwabe gwakwe pikilambo chenie kukingobu na kaomwayanga bandu ba Samalia, ngakikema jwombe mundu nkolongwa.

10 Bandu boa, bunuloi na akaocho, ngabampenakia bakalenga, “Simoni nga makakala ga Nnoongo agakemigwa, ‘Makakala Makolongwa.’ ”

11 Simoni ngabauta bandu ajingi nukuomongwa kwa machoba goa kwa magambu ga uwabe gwakwe.

12 Nambu ngubunhwamini nhwalo gwa Filipo kunhwalo gwa mbone gwa Kingwana cha Nnoongo na kwa liina lya Yesu Kilisto, akinalome na akikege ngababatichigwa.

13 Na mwene Simoni ngaamini, nu kuboka pa kubatichigwa ngabe akakengamana na Filipo na ngaomongwa apaibona ikobo eikiba ikatendigwa.

14 Achandundame ba Kuyelusalemu ngabajoa kube bandu ba Samalia bapokelinge lilobe lya Nnoongo, kuyenie ngabankinga Petulo na Yohana ku Samalia.

15 Pabaikangaga ngabanng'ongale Nnoongo bape Uhuke jwa Chwapi.

16 Gambu kingobu chenie Uhuke jwa Chwapi akiba tango anaikaje kumundu jwajoa kati jabe, bakiba babatichigwe tu kuliina lya Angwana ana Yesu.

17 Penia Petulo na Yohana ngababekelanga maboko abaamine, na angweto ngabapokela Uhuke jwa Chwapi.

18 Penia Simoni ngalola kube abaamine bapokalinge Uhuke jwa Chwapi kwakabekelanga maboko ga achandundame. Kuyenie ngapala kape uloi Petulo na Yohana,

19 na ngalenga, “Umbegange na nenga kinala chenie kupala mundu jwajoa ojumba kummeke maboko, apoke Uhuke jwa Chwapi.”

20 Nambu Petulo ngannyanga jwenio, “Mwe nnyomoke nu uloi gwinu magambu nkita nhwotwile kuemela hupo ya Nnoongo ku uloi!

21 Nkwetije kilebe chachoa wala mpaligweje muliengo lito, magambu mwojo gwinu ubi telaje nnongi ja mio ga Nnoongo.

22 Kuyenie, nnape ubaja gwinu gongo na majope Angwana na bombe baotwile kunnekekea mawacho ginu.

23 Gambu ne nammona mwe ntweli bwiu na mapungwa ba ndela jinu mbaja.”

24 Simoni ngannenge Petulo na Yohana, “Chonde unnyopele kwa Angwana, ibe lyakambataje wala limwe kati ja genia agannongalinge.”

25 Kuboka pa Petulo na Yohana kuchalakicha nu kutangacha nhwalo gwa Angwana, ngababuja Kuyelusalemu. Apabakiba bakabuja undela ngabatangacha Nhwalo Gwambone pi ijiji ndu ya Samalia.

Filipo ammaticha mmeka uloi jwa Ethiopia

26 Mpakachi jwa Angwana kuboka kumbengu ngannengela Filipo, “Mpanganike nnyende kubanda kupetela ndela ejiboke Kuyelusalemu kujenda ku Gaza.” Ndela jenie kupetekaje machoba ganga.

27 Filipo ngapanganika, ngatumbu mwanja. Kingobucho kukiba na mundu jumwe Muethiopia, mmeka uloi jwa linyongolo jwa Kandeke juku Ethiopia, ojwabekigwe panani ja ilebe yakwe yoa, na akiba ajeile Kuyelusalemu kunng'ongalela Nnoongo na kingobu chenie akiba akabuja kachakwe mumutuka jakwe jukuuta.

28 Apakiba mumwanja akiba akachoma
kitabu cha nnondoli Isaya.
29 Uhuke jwa Chwapi ngannengela
Filipo, “Nnyende mpaka ku mutuka
makatame papipi najo.”
30 Filipo ngabutukila papipi na mutuka,
ngannyoa mundu jwenio akachoma paali
pa kitabu cha nnondoli Isaya. Penia
Filipo ngankonya, “Bo, magamanyi genia
ganchoma?”
31 Mundu jwenio ngannyanga, “Nhotola
bo kumanya panga mundu kunongolea?”
Penia ngampembela Filipo aombele mu-
mutuka atame pamwe nakwe.
32 Paali pa majandiko Gachwapi apakiba
akachoma pakiba paandikigwe yene,
“Akiba andi limbelele elipelekigwa kuch-
injigwa,
andi mwana limbelele apatama nuu
apabunhweketa majuni.
Jwombe alongi kileje.
33 Ngakachipiigwa na ngajimigwa echa-
pala.
Abije jwapakuotola kulongela na lungolo
lwakwe,
magambu bwomi gakwe padunia
uboigwe.”
34 Mwethopia jwenio ngannengela Fil-
ipo, “Unengele, nnondoli jwenio alenga
nhwalo nike? Alenga ilebe yenje gambu
gakwe mwene andaje magambu ga mundu
jonge?”
35 Penia, Filipo ngatumbula upapa
pa Majandiko Gachwapi, ngannengela
Nhwalo Gwambone gwa Yesu.
36 Apabakiba tango bakajenda undela,
ngabaika paali pina mache, na ofisa
jwenio ngalenga, “Paali pamba mache
gabile, bo kinike chikipa kunhwibila
kubatichigwa?” 37 Filipo ngalenga,
“Anda nhwamini kwa mojo gwinu gwoa
nhwotwile kubatichitigwa.” Jwombe
ngajanga, “Elo, amine kube Yesu Kilisto
nga Mwana jwa Nnoongo.”
38 Penia, ofisa ngaamulicha mutuka jela
jijeme, na boa Filipo na ofisa ngabaelela
kumache, na Filipo ngammaticha.
39 Apabapitanga umache Filipo nga-
toligwa na Uhuke jwa Angwana. Ofisa
amwenije kabele Filipo, nambu ngajen-
deke na mwanja gwakwe kongo aali
mwojo.
40 Filipo ajitukila abi kukilambo cha
Azoto, ngapeta muilambo yoa akatan-
gacha Nhwalo Gwambone mpaka paika
kukilambo chuku Kaisalia.

9

Sauli annyekete Yesu
(Matayo 22:6-16; 26:12-18)

1 Kingobu chenie Sauli ngajonjake iticho
ya kakoma akinapunji ba Angwana. Nga-
jenda kwa Akakung'i akolongwa,
2 na ngajopa bampe balua ju kulaya
ku majumba gukugongalela ga Akayahudi
okwo ku Damasko, ibe anda bakolile
kwenio akinalome andaje akikege abak-
engama ndela ja Angwana, bapukile na
kaleta Kuyelusalemu.
3 Nambu apakiba undela papipi na kuika
ku Damasko, kingobu tu lumuli kuboka
kunani ngulummulika tii nde.
4 Ngagwe pae nu kulijoa lilobe lyakan-
nengela, “Sauli, Sauli! Mboni umboteka?”
5 Sauli ngakonya, “Angwana Mwe
mabeneke?”
Lilobe ngililenga, “Ne na Yesu maum-
boteka.”
6 “Nambu ngoe nnyinuke nnyeme,
nnyende kunnyini kwenio mamakalen-
galigwa echimpaligwa ukamula.”
7 Bandu abatyangita pamwe na Sauli
ngabajema penia, bakiba nuu, ngibilijoa
lilobe lela nambu bammwenije mundu
jwajoa.
8 Sauli ngajinuka, apajiga kueku mio
gakwe aotwije kukibona kilebe. Penia
bandu bala ngabannongolea kukunkamu
luboko mpaka ku Damasko.
9 Sauli ngatama kwa machoba matatu
aotwije kulola, na kingobu chenie alije
kilebe andaje kunywe chochoa.
10 Kwenio, ku Damasko pakiba na
napunji jumwe ojwakemigwa Anania.
Angwana ngabannengela mumalolo,
“Anania!”
Anania ngajeketa, “Mbi pamba,
Angwana.”
11 Angwana ngabannengela, “Mpan-
ganike nnyende kundela ejikemigwa
Ndela ja Kipola, na kunyumba ja Yuda
nkonyeke mundu jumwe ju kuboka ku
Taso ojwakemigwa Sauli. Ngoe atenda
kugongalela,
12 na mumalolo ngammona mundu
ojwakemigwa Anania akajingila unyumba
kummekela maboko ibe aotole kulola ka-
bele.”
13 Nambu Anania ngajanga, “Angwana,
nyoine minhalo ja mundu ojo kuboke ku
bandu ndu, nyoine nhwalo gwa mabaja
agabatendelinge bandu ba Nnoongo bu
Kuyelusalemu.
14 Na aike pamba abi ni kinala kuboka
kwa akakung'i akolongwa kapukilanga
boa abanng'ongalela mwenga.”
15 Angwana ngabannengela, “Nnyenda
tu, magambu nampambwi jwenio abe
chombo chango, atangache liina lyango
kuilambo yoa na akangwana nu kubandu
bu Kuisilaeli.

16 Ne manannaya jwenio goa agapaligwa
kupotekigwa magambu gwa liina lyango."
17 Anania ngajenda, ngajingila mu-
nyumba omwakiba Sauli, na ngabeka
maboko gakwe panani jakwe. Ngalenga,
"Malongo ana Sauli, Angwana ana Yesu
abampitila undela kingobu echimakiba
makaika pamba, bangingite nenga ibe
mpate kulola kabele na ntwele Uhuke jwa
Chwapi."
18 Upo ngitola ilebe andi mangalabata ga
chamaki kuboke mumio ga Sauli, ngaotola
kulola kabele. Ngajema nu ngabatichwa,
19 na kuboka pa kulye chakulya,
makakala gakwe ngagammujila.

Sauli atangacha ku Damasko

Sauli ngatama machoba machoko
pamwe na akinapunji ku Damasko.
20 Ngajenda mpaka ku majumba gu
kugongalela Nnoongo na ngatumbula ku-
tangacha kutenda Yesu nga Mwana jwa
Nnoongo.
21 Boa abannyoa ngabaomongwa
nukonya, bakalenga, "Bo ojo ujwajoje
jubakoma bandu Kuyelusalemu abakiba
bakagongalela kwa liina lya Yesu? Kabe
aikila pamba apaala kapukila bandu benia
na kapeleka kwa akakung'i akolongwa?"
22 Nambu matangacho ga Sauli nga-
gajonjekea kube na makakala muno,
nu kuchalakicha kube Yesu nga Kilisto
Nkomboi ojwapambuligwe na Nnoongo,
Akayahudi abatamanga ku Damasko ban-
nyangitije jwombe.
23 Kuboka pa machoba ndu kupeta,
Akayahudi ngabakongana pamwe na
ngabapangana kunkoma Sauli,
24 nambu Sauli ngalengeligwa njama
jenie. Kilo na mui ngabannyobelanga pim-
ilyango ji kujingalila kunnyini ibe banko-
mange.
25 Nambu lichoba limwe kilo akina-
punji bakwe Sauli ngabantola jwombe
ngabampia panja kupete pililanga li
lumati, ngubunhuluya nkati ja kikapo
kikolongwa.

Sauli abuja Kuyelusalemu

26 Sauli ngabuja Kuyelusalemu na nga-
jiga kengamana na akinapunji. Nambu
bunhwaminije kube akiba napunji, na boa
ngabannyogopa.
27 Penia Banaba ngaika kunnyangata
nu kumpeleka kwa achandundame. Nga-
balandulila angweto Sauli apababweni
Angwana undela na Angwana ngabalonge
nakwe. Ngabalenge uyo Sauli akiba
akatangacha ku Damasko ku liina lya Yesu
pangajogopa.
28 Sauli ngatama pamwe na angweto,
ngatyanga Kuyelusalemu kwoa akatan-
gacha lilobe lya Angwana panga jogopa.
29 Kabe uyo ngalongela nukutaukana
na Akayahudi abalongela Kigiliki, nambu
angweto ngabapala kunkoma.
30 Abaamine apabajoa kilebe chenie,
ngabantola Sauli, ngabampeleka ku
Kaisalia, ngabanneka ajende ku Taso.
31 Kingobu chenie kikuta cha bandu
abunhwamini Kilisto ngikibe tengela
Kuyudea nu Kugalilaya nu Kusamalia joa.
Ngikibe na makakala nukola na bandu
ngabajonjake kube ndu kuwecho gwa
Uhuke jwa Chwapi.

Petulo ajenda ku Lida na ku Yopa

32 Petulo ngatyanga kila paali ngaika ku
bandu ba Nnoongo abatamanga ku Lida.
33 Kwenio ngankolela mundu jumwe
ojwakemigwa Enea ojwakiba apolite
mmele kukingobu cha yaka nane akiba
agolwike pikindanda.
34 Petulo ngannengela, "Enea, Yesu
Kilisto annamia. Nnyinuke ntandike kin-
danda chinu." Upo Enea ngajinuka.
35 Bandu boa ba Lida na Solani ngabam-
mona Enea, na boa ngababujila Angwana.
36 Kukiba na munkege jumwe kukilambo
cha Yopa ojwakemigwa Tabitha, Kukiyu-
nani nga Dolika, mana gakwe, Mbala.
Munkege jwenio akamula gambone kajan-
gata akaocho.
37 Kukingobu chenie akiba ntamwe,
ngawe. Bandu ngubujoya nchiba gwakwe
ngubugoneka muchumbi kugolofa.
38 Kuyopa kukiba kutalije na ku Lida, na
bandu buku Yopa akinapunji pabamanya
kutenda Petulo abi ku Lida ngabakinga
bandu abena bakannenge Petulo nhwalo
gwenio, "Chonde nhwike kongo chokwe."
39 Penia, Petulo ngajabula pamwe
nabo. Kuika tu ngabampeleka kugolofa
kuchumbi. Kwenio akinawele ajingi
ngabantindila Petulo bakaguta nukunnaya
ngobo eyachona Dolika kingobu apakiba
mmomi.
40 Petulo ngabapia panja boa, ngaki-
likitila, ngagongalela Nnoongo. Kuboka
penia ngautendebukia nchiba ngalenga,
"Tabitha, nnyimuke." Na jwombe
ngaekula mio gakwe na apammona Petulo,
ngajimuka kutama.
41 Petulo ngannyangata kunnyinula,
kuboka penia ngabakema bandu ba
Nnoongo na akanawele, ngabakamuya abi
mmomi kwabe.
42 Nhwalo gwenio ngujoanika kila paali
ku Yopa, na bandu ajingi ngabaamini
Angwana.
43 Petulo ngatama machoba ndu ku
Yopa, atama kwa mundu jumwe pundi jwa
mambendela ojwakemigwa Simoni.

10

Petulo na Konelio

1 Kukiba na mundu jumwe ku Kaisalia ojwakemigwa Konelio, nkolongwa jwa kikuta cha manjolinjoli chuku Loma kikemigwa, “Kikuta cha manjolinjoli guku Italia.”

2 Akiba mundu jwambone, jwombe pamwe na akalonga mundu boa banng'ongalela Nnoongo, akiba akatenda ile ijingi ya kajangata akaocho ba Kiyaudi na akiba akagongalela Nnoongo kila kingobu.

3 Ikiba saa tisa kimuyo, mumalolo ngammona mpakachi jwa Nnoongo kuboka kumbengu akajingila unyumba nu kunnengela, “Konelio!”

4 Konelio ngannoleke muno mpakachi jwenio kukujogopa, ngannengela, “Kibi nike ananhota?”

Mpakachi jwenio ngajanga, “Nnoongo annyeketile kugongalela kwinu na malumbo ginu kwa akaocho, na alibilije.

5 Ngoe makinge bandu ku Yopa bakankeme mundu jumwe ojwakemigwa Simoni, kuliina lenge Petulo.

6 Jwombe nng'eni jwa Simoni pundi jwa mambendela nyumba jakwe jibi papipi na baali.”

7 Na mpakachi kuboka kumbengu apajomola kulenga genia ngajabula, Konelio ngabakema akapakachi abena bakachakwe na nnenda, ojwakiba akanng'ongalela Nnoongo.

8 Ngabalengela goa agapitile, ngabakinga ku Yopa.

9 Malabo jakwe, bandu akatatu benia kongo babi tango mumwanja, nambu papipi na kuika ku Yopa, Petulo ngaombela kunani ja dali ikiba saa sita mui ibe akagongalele.

10 Ngijimmina njala ngapala kile chukulye, kingobu chakulya apikikiba chakatelekigwa, ngalola malolo.

11 Ngajibona mbengu jiwekuligwe ni kilebe andi ngobo jikikiyeka ngolongwa jakauluigwa pae kongo jikamuligwe mumalombola gakwe ncheche.

12 Nkati ja ngobo jikikiweka jenie mukiba na kila inyama, inyama ina makongono ncheche, inyama eikwaba ni ijuni yu kunani.

13 Ngalijoa lilobe lyakalenga, “Nnyinuke, Petulo, nchinje nnie!”

14 Nambu Petulo ngalenga, “Ije, Angwana! Ne nanalyeje kile chochoa chu nhwilo andaje kichapu.”

15 Lilobe lela ngilijoanika kabele lyakalenga, “Mikikemaje ichapu ilebe eyaijegwiye Nnoongo!”

16 Nhwalo gwenio upiti patatu, na pukujomolela yoa ngitoligwa kujenda kumbengu.

17 Petulo apakiba tango akaomongwa mana ja malolo genia, bandu abakakingigwa na Konelio, kuboka pa kuimanya nyumba ja Simoni, ngabaika nnongi ja nnyango.

18 Ngabakema nukonya, “Abi nng'eni pamba ojwakemigwa Simoni Petulo?”

19 Petulo akiba tango akajiga kugamanya malolo gala na penia Uhuke jwa Nnoongo ngannengela, “Mpenakie! Babi bandu akatatu pamba batenda mpalapala.

20 Nhwuluke chokwe na makapweleje kujenda pamwe nangweto magambu nenga nanakingite.”

21 Penia Petulo ngauluka pae, ngabalengela bandu benia, “Nenga nga mundu jumampalapala. Kunike nhwikilinge?”

22 Angweto ngabannyanga, “Nkolongwa jwa akalenda Konelio mundu jwambone, ojwanng'ongalela Nnoongo na juna kupata ichima muno nnongi ja Akayahudi boa, atukingite. Ngalengeligwa na mpakachi jwa Chwapi kuboka kumbengu bakinge bandu kwinu, ankoke kachakwe kupala apenakie kilebe chochoa echimpakulongela.”

23 Petulo ngabapokela unyumba, ngabape paali pu kugoloka kilo.

Malabo jakwe, Petulo ngatumbula mwanja pamwe na angweto, na bange abaamine ba kwenio ku Yopa ngabalongwana nakwe.

24 Lichoba eliika ngabaika ku Kaisalia na kwenio Konelio atela kalenda pamwe na akalongo na akaganja abababakokite.

25 Petulo apakiba akajingila, Konelio ngapita panja kumpokela, ngakilikitila majugwa nnongi ja Petulo.

26 Nambu Petulo ngannyinula, ngannengela, “Nnyeme, magabu nenga namundu tu.”

27 Petulo ngajendekea kulongela na Konelio kongo bakajingila unyumba omwabakolela bandu ajingi bakonganinge.

28 Petulo ngabalengela, “Mangweto mmene mmanyi kube Nhyahudi jwajoa akanakigwe na malagilo gakwe ga dini kube lyabe limwe na bandu banga Akayahudi. Nambu Nnoongo anaite nakanhwachilaje mundu jwajoa kube nhwilo andaje nchapu.

29 Kwa magambu genia, apaungemangita nhike panga pwelea. Nankonyanga, ungemalinga nike?”

30 Konelio ngalenga, “Machoba matatu agapetite kingobu andi uchenje, saa tisa kimuyo, nakiba nakagongalela kuchumbi jango. Kingobucho, mundu ojwakiba

akwindite ngobo ina kung'ala ngajema nnongi jango,
31 ngalenga, ‘Konelio! Kugongalela kwinu na malumbo ginu kwa akaocho Nnoongo ajeketile.
32 Mankinge mundu ajende ku Yopa akankeme mundu jumwe ojwakemigwa Simoni, ku liina lenge Petulo. Jwombe nng'eni jwa Simoni pundi jwa mambendela papipi na baali.’
33 Ku yenie nganagila nhwalo nhwike chokwe na mwe ntei chwapi kuika. Ngoe twe tubi nnongi ja Nnoongo, kupenakia chochoa echibunhwamuliche Angwana kulenga.”

Petulo batangachi bandu
34 Penia Petulo ngatumbu kulenga, “Ngoe manyi kube kweli Nnoongo kupembulaje.
35 Nambu kila kilambo mundu anda akamu gapala Nnoongo kujeketiligwa na jwenio, kujalije mundu kilambo chaboka.
36 Gongo nga nhwalo Nnoongo ogwaupelika ku bandu ba Isilaeli, akatangacha Nhwalo Gwambone oguleta tengela kundela ja Yesu Kilisto ojwapambuligwe na Nnoongo, ojwabi Nngwana jwa boa.
37 Mangweto mmanyi nhwalo ogupitile kukilambo choa cha Kuyudea, kutumbu Ku Galilaya kuboka pa Yohana kutangacha nhwalo gwa kubaticha.
38 Mummanyi Yesu jwa ku Nazaleti Nnoongo apampambwile kukunnyelela Uhuke jwa Chwapi na makakala. Ngajenda kila paali, akatenda gambone na kalamia boa ababoneligwe na Mmaja, gambu Nnoongo akiba pamwe nakwe.
39 Natwe takachaili ba minhalo joa ajatenda kukilambo cha Akayahudi na kukilambo cha Yelusalemu. Penia ngabankoma kukummamba panchalaba.
40 Nambu Nnoongo ngannyoa lichoba lya tatu nu kuntenda abonekane,
41 kubandu boaje, nambu kwa baba Nnoongo abapambuligwe babe akachaili bakwe, yani twenga twatulile nu kunywe pamwe nakwe kuboka pa kuyoka kwakwe kuboke kwa abawile.
42 Ngatuamulicha tutangache Nhwalo Gwambone ku bandu boa nu kuchalakicha kutenda jwombe nga ojwapambuligwe na Nnoongo abe akimu jwa ababi ammomi na abawile.
43 Akalondoli boa ngabachalakicha nhwalo gwakwe kube kila mundu ojwapakunhwamini malekekigwa mabaja gakwe goa kulina lyakwe.”

Bandu banga Akayahudi bapokelanga Uhuke jwa Chwapi
44 Kingobu Petulo apakiba tango akalongela malobe genia, Uhuke jwa Chwapi ngabaulukila boa abakiba bakapenakia nhwalo gwenio.
45 Akayahudi abaamine abaikalinge pamwe na Petulo kuboke ku Yopa ngabaomongwa kube Nnoongo ngabape hupo ja Uhuke jwa Chwapi uyo bandu banga Akayahudi.
46 Gambu ngabajoanga bakalongela kukilonge kiyono bakankoleya Nnoongo. Petulo ngalenga,
47 “Bandu bamba bapokile Uhuke jwa Chwapi andi twenga tubene apatumpokile. Bo, abi mundu jwajoa ojwaotwi kakanakia bakabatichigwaje kwa mache?”
48 Kuyenie, ngaamulicha babatichigwe kuliina lya Yesu Kilisto ojwapambuligwe na Nnoongo. Penia ngabannyopa atame nabo kwa machoba machoko.

11

Petulo ajenda kulenga kalenge bandu abaamini ba Kuyelusalemu
1 Achandundame na abaamine bange buku Yudea ngabajoa kutenda bandu banga Akayahudi uyo bapokalinge lilobe lya Nnoongo.
2 Petulo apabuja Kuyelusalemu, Akayahudi abaamine abapala bandu banga Akayahudi bainigwe, ngabanchonjoya kulenga,
3 “Mwenga ngantama kachabe bandu bangainigwa nu kulye nabo pamwe!”
4 Penia Petulo ngabalenge tela nhwalo ogupitila kuboka pututumbulaga,
5 “Kingobu apanakiba nakagongalela kunnyini ku Yopa, nganola malolo. Nginikibona kilebe chikaika pae kikiba andi ngobo jikikiyeka ngolongwa jakauluigwa pae kuboka kumbengu kongo jikamuligwe mumalombola gakwe ncheche, jibekigwe papipi jango.
6 Nganolakea muno kukuingakia nginibona inyama ina makongono ncheche, inyama ya mpongoti na yukulanga ni inyama eikwaba ni ijuni yukunani.
7 Kubokapenia nginilijoa lilobe lyakalenga, ‘Petulo nnyinuke, nchinje nnie!’
8 Nambu ne nganenga, ‘Ije, Angwana! Chanajingije mukano jango chakulya chu nhwilo andaje kichapu.’
9 Lilobe lela ngilijoanika kabele kuboka kumbengu, ‘Mikikemaje ichapu ilebe ijeguigwe na Nnoongo.’
10 Nhwalo gwenio upiti patatu, na pukujomolela yoa ngitoligwa kujenda kumbengu.
11 Upo, bandu akatatu abakiba bakingigwe kwango kuboka kwa Kaisalia ngabaika kunyumba ejinakiba nakatama.

12 Uhuke jwa Nnoongo nganengela
nyende pamwe nangweto panga mbwele.
Abaamine sita ngabalongwana pamwe
na nenga kujenda ku Kaisalia na kwenio
ngutuika kachakwe Konelio.
13 Jwenio ngatulengela apammona
mpakachi kuboka kumbengu ajemite
kachakwe nukunnenge, 'Mankinge
mundu ajende ku Yopa akankeme mundu
jumwe ojwakemigwa Simoni, lengi liina
Petulo.
14 Jwenio mannengela malobe
agabakuntenda mwenga nakalongo binu
nkomboligwa.'
15 Na panatumbala kulongela tu, Uhuke
jwa Chwapi ngabaulukila andi apatuuluk-
ila twenga pukutumbulaga.
16 Penia ngangombakela malobe ga
Angwana gabalenga, 'Yohana abaticha
kwa mache, nambu mangweto mam-
matichigwa ku Uhuke jwa Chwapi.'
17 Anda Nnoongo bapile lilumbo uyo
bandu banga akayahudi lilumbo ulyale
elyatupa twenga apataamina Angwana
ana Yesu Kilisto, bo, ne nabeneke nhoto
kunkana Nnoongo?"
18 Angweto pabajoa genia, ngabakotoka
kutauka na ngaba nkolea Nnoongo, ku-
lenga, "Nnoongo bapi lilanga bandu banga
akayahudi lyu kulapa mabaja gabe bap-
atange bwomi!"

Bandu abaamine buku Antiokia

19 Kuboke kupotekigwa kukupitila
kingobu apakomigwa Stefano, abaamine
ngaba pwilikana. Bange ngabajenda
mpaka kilambo ya Kufoinike na Kukupulo
na Kuantiokia bakatangacha nhwalo gwa
Nnoongo kwa Akayahudi jika.
20 Nambu abaamine bange kuboka kukil-
ambo chiku Kupulo na Kulene, ngabajenda
kukilambo cha Kuantiokia nu kutangacha
Nhwalo Gwambone gwa Angwana ana
Yesu ku bandu Akayahudi Bikigiliki.
21 Makakala ga Angwana ngagabe
pamwe na angweto na bandu ajingi
ngabaamini na kabuji Angwana.
22 Nhwalo gu kile chenie ngujoanika
kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto
chu Kuyelusalemu, yene ngabankinga Ba-
naba ajende ku Antiokia.
23 Kingobu apaika kwenio nakabona
bandu Nnoongo pabapi upeele ngaala
mojo nakakwajalila angweto boa babe na
imani ja kweli ka Angwana kumyojo jabe
joa.
24 Banaba akiba mundu jwambone
ojwatweli Uhuke jwa Chwapi na imani, na
bandu ajingi ngabautigwa ka Angwana.
25 Penia Banaba ngajenda ku Taso
kumpalapala Sauli.
26 Apampata, ngabanneta Kuantiokia, na
boa abena ngabatama ni kikuta cha bandu
abunhwamini Kilisto. Kwenio ku An-
tiokia, kukutumbula kakema akinapunji
aka Kilisto.
27 Kingobu chenie, bange akalon-
doli ngabaika ku Antiokia kuboke
Kuyelusalemu.
28 Jumwe kati jabe ojwakemigwa Agabo
ngajema na kuwecho gwa Uhuke jwa
Nnoongo ngalondola kutenda kupakube
na njala ngolongwa kuilambo yoa. Njala
jenie jikiba kingobu Kilaudio apakiba
ntawala.
29 Akinapunji ngabaamu kila mundu
tela na uwecho gwakwe apeleke cha-
choa kupala kajangata abaamine abakiba
bakatama ku Yudea.
30 Ngabatenda genia nukupeleka chango
yabe kwa akinanhota bi ikuta ya bandu
abanhwamine Kilisto kupete maboko ga
Banaba na Sauli.

12

Likanicha liyanga kupotekigwa

1 Kingobu chenie, Nngwana Helode nga-
tumbu kapoteka bange kati ja kikuta cha
bandu abunhwamini Kilisto.
2 Ngankoma ku upanga Yakobo nnongo
gwa Yohana.
3 Helode palola kube kikobo chenje kite
kaalalila Akayahudi, ngajenda kumpuki
Petulo. Kile chenie kikamuligwa kingobu
cha Mpapala gwa Mikate Jangajeligwa
Amila.
4 Kuboka pukupukaligwa, Petulo ngaba
mmeka kukipungo, kwenio ngabam-
meka alendeligwe muikuta ncheche ina
akalenda ncheche ncheche. Helode
apanga kumpia Petulo pukongolou kuboka
pa mpapala gwa Pasaka.
5 Petulo apakiba mukipungo, kikuta cha
bandu abunhwamini Kilisto kikiba chak-
agongalela ku Nnoongo.

Petulo alekekigwa kuboke mukipungo

6 Tango nukuikaje lichoba lyale Helode
papala kumpia Petulo puukongolou, licho
kilo jakwe Petulo akiba agolwike panakati
ja akalendei abena. Akiba atabaligwe
mitondolo mibena, na akalenda bakiba
bakalendela nniango gwa kipungo.
7 Upo, mpakachi jwa Angwana kuboka
kumbengu ngajema papipi na jwenio na
lumuli ngulumulika chumbi cha kipungo.
Mpakachi ngannyukanyuka Petulo pili-
pamba akalenga, "Nnyinuke chokwe!"
Kingobu uchache mitondolo ngijikuluguka
kuboke mumaboko gakwe.
8 Mpakachi ngannengela, "Mikitabe lu-
unga lwinu, nkwinde ilatu yinu." Nga-
tenda yene. Kuboka penia mpakachi

jwenio ngannengela, “Nkwinde likoti linu, ungengame.”
9 Petulo ngankengama panja ja kipungo nambu amanyije kutenda genia gakamuligwe na mpakachi jwenio gakiba ga kweli, akita atela kulola malolo.
10 Ngabapeta pukutumbu ulenda na pukubwelea ulenda, kuboka penia ngabaika pa nniango gwa choma kujenda kunnyini. Nniango gwenio ngujogoka gwene na angweto ngabapita panja. Ngababe kujenda pawe kingobu tu mpakachi jwa Angwana nganneka Petulo.
11 Petulo ngamanya agampitile, ngalenga, “Ngoe manyi kipola! Angwana bankingite mpakachi jwabe kuboka kumbengu angombole kuboke mumakakala ga Helode nu kuboke mwilebe yoa eibayobalila bandu bu Kuhyahudi ipitile.”
12 Apamanya yene ngajenda kachakwe Maliamu umamundu Yohana ojwakemigwa Maluko. Mwenio bandu ajingi bakiba bakonganinge bakagongalela.
13 Petulo ngagomba oti pa nniango panja na mpakachi jumwe nhwenja ojwakemigwa Loda, ngajenda pa nniango kujekete otina.
14 Nhwenja jwenio ngalimanya lilobe lya Petulo ngaala mojo muno ngabuja unyumba lubelo nakalenge bandu kutenda Petulo ajemite panja.
15 Bandu gabannenga nhwenja jo, “Matamwe machonjo!” Nambu jwombe ngayangala kulenga kweli angweto ngabannengela lyenie lihoka lyakwe.
16 Petulo akiba akajendekea kugomba oti. Pukujomolela ngabajogolanga nniango na pabammona ngabaomongwa.
17 Petulo ngabaponge luboko batamange nu, ngabalandulila paboigwe mukipungo na Angwana. Penia ngabalagila, “Makannenge Yakobo na bandu bange abaamine,” kubokapenie ngabaleka ngajenda konge.
18 Pukuchaga, ngukupiti mbwele kati ja akalenda, chikipiti kwa Petulo?
19 Helode ngaamulicha bampalepale nambu baotalingije kumpata. Penia ngaamulicha akalenda bala bakonyange, ngaamulicha bakomigwe.

Paulo kubokapenia ngaboka ku Yudea ngajenda ku Kaisalia okwatama kalakala.

Kiu cha Helode

20 Helode ngabachimwa bandu bi kilambo chi ku Tilo na Sidoni, nambu angweto ngaba kinga bandu kunnyendele Helode. Na ngweto ngabampata oti Bulasto, ojwakiba nkolongwa jwa Boma ja ngwana Helode. Kubokapenia ngabannyendele Helode kunnyopa kube tengela, magambu kilambo chabe kihyobalela kupata chakulya kuboke kilambo cha Angwana Helode.
21 Lichoba limwe elipambuligwe na Helode ngakwinda ngobo ikingwana, nukutama kitebu cha kingwana na ngalonge na bandu.
22 Bandu ngaba chobela kulenga, “Lilobe lende lya munduje, nambu nnongo.”
23 Upo mpakachi jwa Angwana nganng'wia Helode pae, magambu ampije kibumo Nnoongo. Ngaleligwa na mabongo nukuwe.
24 Lilobe lya Nnoongo ngilijendeke kujoanika nu kola.
25 Banaba na Sauli ngabajomo liengo lyabe lyabakingigwe ngababuja kabele Kuyelusalemu, uyo ngabantola Yohana ojwakemigwa Maluko.

13

Banaba na Sauli bapambuligwa nukingigwa

1 Kati ji kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto Kuantiokia kukiba na akalondoli bange na akaboli. Benia nga Banaba na Simioni ojwakemigwa Mpili, Lukio kuboke ku Kulene, Manaeni ojwannela Nngwana Helode na Sauli.
2 Apabakiba bakagongalela kwa Angwana nu kupunga, Uhuke jwa Chwapi ngabalengela, “Umbambulilange Banaba na Sauli, bakamulange liengo elinakemile.”
3 Ngabapunga nu kugongalela, nu kabekelanga maboko panani jabe, ngabaleka bajabulange.

Kukupulo

4 Banaba na Sauli apabakingigwa na Uhuke jwa Chwapi, ngabajenda mpaka ku Seleukia nu kuboka kwenio ngabaombe mungalaba kujenda Kukupulo.
5 Kingobu apabaikanga ku Salami, ngabatangacha lilobe lya Nnoongo ku nyumba ya kugongalela ya Akayahudi. Na angweto bakiba na Yohana abe mpakachi jwabe.
6 Angweto ngabatyanga kupete kingono chimwe cha kichilu mpaka ku Pafo, okwabankolela mundu jumwe nhwabe ojwakemigwa Bali Yesu, Nhyahudi ojwakitenda nnondoli.
7 Mundu jwenio akiba nng'anja jwa nkolongwa jwa kichilu, ojwakemigwa Segio Paulo ojwakiba juna malango, ngabakema Banaba na Sauli magambu apala kupenakia lilobe lya Nnoongo.
8 Nambu nhwabe jwenio Bali Yesu, liina lyenie ku Kukiyunani mankema Elima, ngajiga katauka Banaba na Sauli na kunhwibalakia nkolongwa jwa kichilu akaaminije imani yene.

9 Penia Sauli ojwakemigwa Paulo, kongo
atweli Uhuke jwa Chwapi, ngampikia mio
nhwabe Elima
10 kulenga, “Mwe mamwana jwa Mmaja!
Namangondwa kukilebe chochoa cham-
bone chapala Nnoongo. Mwe ntweli ndela
ndu yubaja na mwe kila kingobu nnyiga
kujigalambuya kweli ja Angwana kube
uwangi!
11 Ngoe luboko lwa Angwana lupakun-
hukumu, mma kinjwilili na milibonaje
lichoba kukingobu.”

Upo ngongobwi nulubendu ngulun-
hwikalila Elima na ngabe kinjwilili na
ngatumbu kupupukia kongo na kongo
akampalapala mundu jukunkamu luboko
annongaleye.
12 Nkolongwa jwenio apalola agapi-
tile, ngaamini, ngaomongwa maboulo ga
nhwalo gwa Angwana.

Kuantiokia ja Kupisidia

13 Paulo na akajakwe ngabaombe mun-
tumbwi kuboke Kupafo ngabaika Kupega
kunnyini Kupamfilia, kwenio Yohana nga-
baleka ngabuja Kuyelusalemu.
14 Angweto ngabajendeke na mwanja
kuboke ku Pega mpaka kunnyini ku
Antiokia ku Pisidia, na Lichoba lya
Kupomolela ngabajingi munyumba ja ku-
gongalela Nnoongo, ngabatama.
15 Kuboka pa kuchoma kitabu cha Malag-
ilo ga Musa na majandiko ga akalondoli
ba Nnoongo, akakolongwa ba nyumba
ja kugongalela ngabalagi nhwalo gongo,
“Makalongo, anda nkweti nhwalo gwa
kalengela bandu kupala balimbe mwojo,
nnengange.”
16 Paulo ngajema, ngaponga luboko, nga-
tumbu kulenga,

“Mabandu ba Kuisilaeli na bandu manga
akaisilaeli mamunng'ongale Nnoongo, um-
benakiange!
17 Nnoongo jwa bandu ba Kuisilaeli
ngabapambula akahoka bito na kape in-
dimba muno bandu aba kugeni okwo
Kumisili. Nnoongo ngababoya kwenio
kuwecho nkolongwa,
18 na ngabaimbali yaka alubaini kupon-
goti.
19 Ngabajomo bandu makabila saba kuk-
ilambo chi Kanaani na kape kilambo che-
nie kibe chabe.
20 Goaga gatendigwa kwa yaka alubaini
nu nhwano.

“Kuboka penia ngabape bukuhukumula
mpaka kingobu cha nnondoli Samweli.
21 Penia ngabajopa bape nngwana,
Nnoongo ngabape Sauli mwana jwa Kishi
jwa kabi ja Benjamini, kube nngwana
jwabe ku yaka alubaini.
22 Kuboka pu kummoya Sauli, Nnoongo
ngampambu Daudi kube nngwana jwabe.
Ngachalakicha kulenga, ‘Nammweni
Daudi mwana jwa Yese mundu ojwanam-
pala, mundu ojwapakamu goa aganam-
pala akamule.’
23 Jwenio nga Yesu ju kibelei cha Daudi,
Nnoongo ojwantei Nkomboi jwa bandu bu
Kuisilaeli, andi apalagila.
24 Tango Yesu nu kutumbwaje maengo
gakwe, Yohana ngatangacha ku bandu boa
bu Kuisilaeli kutenda balape mabaja gabe
na babatichigwe.
25 Na Yohana apabandakila kujomola
liengo lyakwe, ngabalenge bandu,
‘Mangweto nhwachanga ne nabeneke?
Ne ojumunnenda kuika joje. Nambu
mpenekiange! Jwombe maika kuboka
pango ne, nane kuotwaje kulugula ngoji
yi ilatu yakwe.’
26 “Malongo bango bu Kuisilaeli, lungolo
lu Ulaimu, na mmandu mmoa manga
Makayahudi mamunng'ongale Nnoongo,
nhwalo gukomboi gono uletigwe kwito!
27 Gambu bandu abatama Kuyelusalemu
na akiilongoi babe bummanyije kutenda
jwenio nga Nkomboi na bamanyije malobe
ga akalondoli ba Nnoongo agachomigwa
Machoba goa gu Kupomalela. Na yene
bagatei malobe ga akalondoli ba Nnoongo
galenganile kukunhwukumu Yesu awe.
28 Iganukube apatikinije ni lilemwa
li ukomigwa, ngabannyopa Pilato an-
hwukumu ukomigwa.
29 Angweto kuboka pu kamula kila
kilebe chikilengigwe Mumajandiko Gach-
wapi kwajwenio, angweto ngubunhwu-
luya kuboka munchalaba ngaba mmeka
mundundangele.
30 Nambu Nnoongo ngannyoya kuboka
kwa abawile,
31 na kwamachoba ndu ngabapiti
abatyanga nakwe kuboka ku Galilaya
mpaka Kuyelusalemu. Ngoe nga akachaili
bakwe ku bandu bu Kuisilaeli.
32 Na twe tubi pamba kunnetelanga
Nhwalo Gwambone, kile chache echalagila
Nnoongo kwa akaoko bito,
33 ngoe Nnoongo alenganakie magambu
ga ingota yabe kukunnyoya Yesu kuboke
kwa abawile. Andi piandikigwe mu Zabuli
ja pabele,
‘Mwe Mamanango,
lele nonge bandu boa bamanye kutenda ne
nawabinu.’
34 Na chenje nga echalenga Nnoongo
ngannyoya jwenio kuboke kwa abawile
na annekitije akabola mundundangele.
Nnoongo ngalenga,
‘Manampa upeele gwachwapi na gwa
kweli
gunalagana na Daudi.’

35 Nu uyo ngalonge kabele,

‘Mannekaje mmanda jwinu jwachwapi
abole mu ndundangele.’

36 “Gambu Daudi akabegele agapala Nnoongo kukingobu chakwe, penia ngawe, ngachikigwa pamwe na akaoka mundu na mmele gwakwe ngubola mu ndundangele.
37 Nambu jwajo ojwayoigwe na Nnoongo kuboke kwa abawile aboliteje.
38 Tupala mangweto mmanyange, makalongo ba Kuisilaeli, kupete Yesu nhwalo gwa kulekekigwa mabaja utangachigwa kwinu,
39 na kila mundu ojwanhwamini Yesu kulekekigwa mabaja gakwe goa, kile chenie kabi kiwechakineje kundela ja Malagilo ga Musa.
40 Yene mma maha, gakampataje gaga agalengigwa na akalondoli ba Nnoongo gakampitije mangweto.

41 “ ‘Mpenekiange, mangweto mammembula! Nhwomwange na nhwobange!

Magambu chandenda lele

nhwaminangaje kile chenie,

ata ikabi mundu akannandulile mangweto!’ ”

42 Paulo na Banaba pababokanga munyumba ja kugongalela, bandu ngabakoka baike kabele lenge Lichoba li Kupomolela eliika na balanduli muno nhwalo gwenio.
43 Bandu apababoka pangongano, Paulo na Banaba ngabakengamigwa na Akayahudi ajingi na bandu banga Akayahudi aba amininge dini ja Kiyahudi. Achandundame benia ngabalonge nabo na kakweleka bajendeke kutama mu upeele gwa Nnoongo.

44 Apalibandakila Lichoba li Kupomalela bange bandu kuboka kunnyini ngabaika kupenikia lilobe lya Angwana.
45 Kingobu Akayahudi apabubona nkengeni gwa bandu, ngababe na bwiu, angweto ngabatauka agalenga Paulo nu kuntukana.
46 Nambu Paulo na Banaba ngabalonge pangajogopa, kulenga, “Lilobe lya Nnoongo likiba mpaka oti lilengigwe kwinu. Nambu kuboka pu kulikana maachangitije kutenda mpaligwa kube na bwomi gwa machoba goa pangapela, tupakunneka mangweto na kajendele bandu banga Akayahudi.
47 Magambu jenje nga amuli ejibutupi Angwana,

‘Na ntei mwe mme lumuli kwa bandu
banga Akayahudi,

yene dunia joa majikomboligwa.’ ”

48 Kingobu bandu banga Akayahudi apabajoa yene, ngaba alamwojo ngubulumbalila nhwalo gwa Angwana, na abapambuligwe kube na bwomi gwa machoba goa pangapela ngabaamine.
49 Lilobe lya Angwana ngilijoanika kilambo chenie.
50 Nambu Akayahudi ngabakolekea akikege bunuuwecho biilambo yenge abakiba banga Akayahudi bakagongale Nnoongo na akinalome abajoanika bikilambo chenie. Benia ngabatumbu kapotekanga Paulo na Banaba na kabenga kilambo chenie.
51 Nambu benia ngabapyata litukunda mumakongono gabe andi kabeka nhwilo kuboka penia ngabajenda Kuikonio.
52 Nambu akinapunji buku Antiokia ngaba alamwojo na kutwele Uhuke jwa Chwapi.

14

Ku Ikonio

1 Ku Ikonio Paulo na Banaba ngabajenda ku nyumba ja kugongalela ja Nnoongo andi Kuantiokia ngabalongela panga jogopa mpaka Akayahudi ajingi na Akagiliki ngubunhwamini Yesu.
2 Nambu Akayahudi bange abakananga kuamini ngabakolakea bandu banga Akayahudi babembu abanhwamini Yesu.
3 Paulo na Banaba ngabatama kwenio kwa machoba majingi, ngabalongela panga jogopa nhwalo gwa Angwana, na Angwana ngabachalakicha nhwalo gwenio gubupiyanga kwa gwambone gwa Angwana, kwa kaotoya kamula ikobo na gukuomongwa.
4 Bandu bi kilambo chenie ngibikibagana, bange ngababe kingonu cha Akayahudi na bange kwa achandundame.
5 Penia bandu bange banga Akayahudi na Akayahudi, pamwe na akilongoi babe, ngabaamua katenda ubaja achandundame na kupala kaputa mabwe.
6 Kingobu achandundame apabamanya kile chenie, ngabatilila ku Lusta na ku Debe ilambo ya Lukonio na ilambo ya papipi jakwe.
7 Kwenio ngabatangacha Nhwalo Gwambone.

Paulo na Banaba kwenio kilambo cha Lusta na Debe

8 Kukilambo cha Lusta kukiba mundu ojwakiba nangwaba kuboka pukubelekwa.
9 Ngatama penia kupenakia malobe galongela Paulo. Paulo ngannolekea kukunhwingakia, apammona mundujo abi ni imani yukuoto kulamiigwa,
10 na ngalenga kulilobe likolongwa, “Nnyeme gwema kwa makongono ginu!”

Mundu jwenio ngaomba nu kutumbu kujenda.
11 Nkenga gwa bandu apaulola genia agatei Paulo, ngabatumbu kutenda manjega kukilonge chabe cha Kilukaonia, kulenga, "Milongo jituikalile kwito jibi andi putubi tubandu!"
12 Ngabampe Banaba liina lya Zeu na Paulo magambu akiba nnongei ngabampe liina lya Heme.
13 Nkung'i jwa nnongo ojwakemigwa Zeu ojwakiba nikitembe chakwe kutaali na kilambo ngaleta ng'ombe na maloba nnongi ja nniango, gambu jwenio na akajakwe bapala kupanga lilumbo kwa achandundame.
14 Nambu achandundame Paulo na Banaba apabajoa echibapala kamula, ngabajwepu ngobo yabe nu kubutukila panakati jankengeni gwa bandu, kongo bakapeta kuchobela,
15 "Kunike mangweto ntendanga yenela? Twe uyo tabandu andi mangweto! Tubi pamba kupala kutangacha Nhwalo Gwambone, kupala mileke ilebe yenie yangapaligwa, mantendebuki Nnoongo ojwabi mmomi, Nnoongo ojwapangine mbengu na dunia baali na yoa eibi nkati jakwe.
16 Kalakala Nnoongo ngabaleka bandu batendi agabapala.
17 Nambu Nnoongo akotwikeje kunnayanga iingi kutenda abile, kuilebe yambone, kunkomelanga ula kuboka kumbengu na mauno kukingobu chakwe, ampeganga chakulya nukumpeganga kuala mwojo."
18 Achandundame baganwa kulongela genia baotalingeje kaibi bandu kape lilumbo.
19 Nambu bange Akayahudi ngabaika kuboka Antiokia nu ku Ikonio, na katenda bandu balondane na angweto, ngabamputa Paulo maganga nu kunhuta mpaka kutali ni kilambo bakita awile.
20 Nambu akinapunji pabakongana pamwe nu kuntindila, ngajimuka ngabuja kunnyini. Malabo jakwe, jwombe pamwe na Banaba ngabajabula kunnyini ku Debe.

Paulo na Banaba babuja kukilambo cha ku Antiokia Kusilia

21 Paulo na Banaba ngabatangacha Nhwalo Gwambone ku Debe na kapata akinapunji ajingi. Kuboka penia ngababuja ku Lusta na ku Ikonio mpaka ku Antiokia Kupisidia.
22 Ngabaotoya akinapunji bi ilambo yenie na kape mwojo batame gwicho mu imani. Ngabalenge, mpaka oti tupete mumalago ndu kupala tujingi mukingwana cha Nnoongo.
23 Paulo na Banaba ngabapambu akinanhota ba kila kikuta cha bandu abunhwamine Kilisto kalongeleya akaamine, kuboka penia, kukugongalela nu kupunga, kabeka mulenda gwa Angwana akaamina.
24 Kuboka pa kupete kilambo chi ku Pisidia, ngabaika ku Pamfilia.
25 Kuboka pukutangacha Nhwalo Gwambone ku Pega ngabajenda ku Atalia.
26 Kuboka kwenio ngabajingi mumeli kubuja ku Antiokia kwenio kalakala bakiba mupeele gwa Nnoongo na ngoe kupala bajomole liengo.
27 Apabaika ku Antiokia ngababeka ngongano ya kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto bapenia, ngabalandulila minhalo joa Nnoongo ejatei pamwe na angweto, na apabajogolile bandu banga Akayahudi nniyango baamini.
28 Na ngabatama kwa machoba ndu kwenio pamwe na akinapunji.

15

Ngongano Kuyelusalemu

1 Bandu bange ngabaika kuboke ku Yudea ku Antiokia ngabatumbu kabolanga abaamine balenga, kulenga, "Mangweto nukuinigwaje nkomboligwaje andi pagapaligwa Malagilo ga Musa."
2 Kile chenie ngikibeka ndu ngabatenda Paulo na Banaba balonge nabo, ngiamuligwa Paulo na Banaba pamwe na abaamine akachoko aba nhwamini Yesu buku Antiokia, bajende Kuyelusalemu kalenge achandundame na akinanhota kile chenie.
3 Penia kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto ngabalondana na angweto apabapetela ku Foinike na Samalia ngabalandulila bandu banga Akayahudi pabantendebuki Nnoongo, nhwalo gwenio ngugwaalali muno abaamine boa.
4 Kingobu apabaikanga Kuyelusalemu, ngabapokeligwa na kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto na achandundame na akinanhota, nangweto ngabalengela nhwalo gwoa Nnoongo ogwatenda pamwe nangweto.
5 Nambu aba nhwamini Yesu bange abakiba bikikuta cha Mafalisayo ngabajema, kulenga, "Mpaka oti bandu banga Akayahudi bainigwe na kabola bagakengame Malagilo ga Musa."
6 Penia achandundame na akinanhota ngabakongana pamwe nu kuwacha muno nhwalo gwenio.
7 Kuboka pu konyana muno, Petulo ngajema, ngalenga, "Makalongo bango, mangweto mmanyi kutenda kalakala Nnoongo

apala kunjagu nenga kati jinu ndangache Nhwalo Gwambone ku bandu banga Akayahudi, bajoe nukuamini.
8 Na Nnoongo, ojwamanyi mwojo gwa
kila mundu, ngachalakicha kutenda bajekatile na kape angweto Uhuke jwa
Chwapi andi patupi twenga.
9 Abagwije kati jito na angweto, ngajijeguya myojo jabe kuimani.
10 Lele, kunike kuntega Nnoongo
katweka miigo akinapunji ba Yesu ata
akahokabito baotwije kupoto miigo jenie,
wala twenga tuotwije kupotola?
11 Yeneje! Twe tuamine nu komboligwa
kwa upeele gwa Angwana ana Yesu, andi
apabakomboligwe angweto."
12 Kikuta choa ngikitama nuu, kupenakia Banaba na Paulo bakalandulila
ikobo na yukuomongwa eikamuligwa na
Nnoongo kupete maboko gabe kati ja
bandu banga Akayahudi.
13 Apabajomola kulongela, Yakobo
ngalenga, "Makalongo bango, umbenakiange!
14 Simoni alandulila agalaya Nnoongo
kubandu banga akayahudi kapambu
bange kati jabe babe bandu bakwe.
15 Nhwa gongo ubi tela na malobe ga
akalondoli ba Nnoongo. Andi apagalenga
Majandiko Gachwapi,
16 'Kuboka paganga mambuja kabena,
balenga Angwana,
nu kuchenga kabena kiteba cha Daudi
chikibomwike.
Mandendekea kabele maami gakwe
nu kugalimbia.
17 Penia bandu boa abaigile mabaika
kwango,
bandu boa banga Akayahudi bapalapala
Angwana.
18 Nga apabalenga Angwana, ababikibeka
kile chenje kimanyikane.' "
19 Yakobo ngajendeke kulenga, "Ne
mbala yene," "Takachumbuyaje bandu
banga Akayahudi abammuji Nnoongo.
20 Nambu tapelekelange balua kalengelanga makalyegangaje yakulya eipangigwe
lilumbo ku inyago, bileke ngongola, bakalyegangaje kinyama chochoa echikipopotoligwe na bakanywegangaje myai.
21 Gambu Malagilo ga Musa ngagatangachigwa tangu lolo mukila kilambo
nu kuchomigwa mumajumba goa gukugongale Nnoongo kila machoba Lichoba li
Kupomolela."

Balua ja bandu banga Akayahudi abaamine

22 Achandundame na akinanhota,
pamwe na kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto boa, ngabaamuanga
kapambula bandu kati jabe na kakinga
ku Antiokia pamwe na Paulo na Banaba.
Angweto ngabampambula bandu abena
Yuda ojwakemigwa Basaba na Sila benia
boa bakiba akilongoi bi kikuta cha bandu
abunhwamini Kilisto,
23 na ngabapeganga balua jenie,
"Twenga achandundame na akinanhota,
takalongo binu, chalamu chinu mangweto
makalongo manga Akayahudi mammelwike nukutama ku Antiokia na ku Silia na
ku Kilikia.
24 Tujoine kutenda bandu bange kuboka
kachito ngabantindagana kwa malobe
gabe, ngibibeka myojo jinu mumbwele.
Nambu twe tatumitije genia.
25 Nayenie, tuamwi pamwe kampambula bandu achoko na kakinga kwinu
pamwe na akaganja bito Banaba na Paulo,
26 ababekita bwomi gwabe mungondo
magambu gwa liina lya Angwana ana Yesu
Kilisto abapambuligwe na Nnoongo.
27 Tankinga Yuda na Sila kwinu, benia
angweto mabannengelanga ganga agatugaandike.
28 Uhuke jwa Chwapi atulaite kutenda
takantwekangaje nhwigo guna kutopa
muno kupeta minhalo jenje jambone,
29 makalyegangaje yakulya eipangigwe
lilumbo ku inyago, makanywegangaje
myai, makalyegangaje nyama ja kinyama
chochoa echikipopotoligwe, nnekange
ngongola. Mantendanga chwapi anda
nnyepangite kamu minhalo jenie. Makajimukage."
30 Kuboka pa katabuka, bandu benia
ngabaleka ngabajenda ku Antiokia kwenio kukikongine kikuta choa cha bandu
abaamine ngabape angweto balua jenie.
31 Bandu pabachoma balua jenie, malobe gakwe ngagape mojo, ngabaala mojo
muno.
32 Yuda na Sila, angweto bakibanga
akalondoli ba Nnoongo, ngabalongela na
angweto bea bakapa mojo na makakala.
33 Kuboka pa kutama kukingobu kwenio, bandu abaamine buku Antiokia ngabatabuka kwa tengela, penia ngabaleka nu
kubuja kwa ababakingite.
34 Nambu Sila ngaamu kuigala kwenio.
35 Paulo na Banaba ngabaigala ku Antiokia kukingobu, angweto pamwe na
bandu ajingi ngababola nu kutangacha
lilobe lya Angwana.

Paulo na Banaba batenda kulekana

36 Kuboka pa machoba machoko,
Paulo ngannengela Banaba, "Tubuje
takatyangile akalongo mukila kilambo
okututangiche lilobe lya Angwana,
takalole apabajendekea."
37 Banaba ngapala kuntola na Yohana
ojwakemigwa Maluko,

38 nambu Paulo apaije kulongwana na
Maluko, gambu pukutumbula jwenio nga-
baleka ku Pamfilia nukana kujangatana
muliengo lyabe.
39 Penia, ngukupitila mitau muno kati
jabe, ngabalekana. Banaba ngantola
Maluko, ngabaombe mungalaba kujenda
ku Kupulo.
40 Na Paulo ngampambula Sila, bandu
abunhwamini Yesu ba paali penia
ngaba mmeka pulenda gwa upeele gwa
Angwana, ngajabula.
41 Mumwanja gwakwe ngapetela ku Silia
nu ku Kilikia, kukipe makakala kikuta cha
bandu abunhwamini Kilisto.

16

Timoteo akwamwa maengo pamwe na Paulo na Sila

1 Paulo ngaika ku Debe na ku Lusta,
okwatama napunji jumwe ojwakemigwa
Timoteo. Umamundu uyo akiba aamine,
akiba Nhyahudi, nambu awamundu bak-
iba Agiliki.
2 Timoteo ngabanchalakicha kwambone
bandu boa abaamine buku Lusta na buku
Ikonio.
3 Paulo ngampala Timoteo alongwane
nakwe, ku yenie nganhwina. Atenda
nyene magambu Akayahudi boa abatama
penia bamanyi kube awamundu Timoteo
bakiba Agiliki.
4 Apabakiba bakapeta muilambo yene,
ngabalengela bandu abaamine amuli eji-
amuligwe na achandundame na akinan-
hota ba Kuyelusalemu, na ngabalengela
angweto bijijali amuli jenie.
5 Penia, kikuta cha bandu abunhwamini
Kilisto ngikijendeke komala kuimani nu
kola kukujonjake bandu kila machoba.

Malolo ga Paulo ku Toloa

6 Angweto ngabatyanga kupete ku
kilambo cha Fulugia na kilambo cha
Galatia magambu Uhuke jwa Chwapi
ngabakanakia batangache nhwalo gwenio
kuilambo ya Asia.
7 Apabaikanga kumipaka ja Bisinia,
ngabajiga kujingila ku ilambo ya ku Beta-
nia, nambu Uhuke jwa Yesu ngabakanakia
benia.
8 Kuyenie, ngabapetela ku Bisinia,
ngabajenda mpaka ku Toloa.
9 Kilo jenie, Paulo ngalola malolo agam-
mona mundu jumwe jwa Makedonia
ajemite papa nu kunnyopa, “Nnyombeke,
nhwike Makedonia mutujangate.”
10 Kingobutu Paulo pukulola malolo
genia, ngutupanganika chokwe kujenda
Makedonia, gambu tumanyi kutenda
Nnoongo atukemite tatangachile bandu
Nhwalo Gwambone.

Ukomboka kwa Lidia kukilambo cha Filipi

11 Kuboke ku Toloa, ngutujenda kwa
ngalaba mpaka ku Samotilake, na malabo
jakwe ngutuika ku Neapoli.
12 Kuboke kwenio, ngutujenda mpaka
kukilambo cha ku Filipi, pannyini pik-
ilambo kikolongwa cha mukilambo cha
Makedonia, apapakiba na kingwana cha
Loma. Ngututama pikilambo chenie kwa
machoba majingi.
13 Lichoba lya Kupomolela ngutupita
panja ja kilambo, ngutujenda pambwega
ja lukemba tupemelela penia paali pa
Akayahudi pabakongana kunng'ongalela
Nnoongo. Ngututama, ngutulongela na
akikege abakonganinge paali penia.
14 Kati ja abakiba bakatupenakia akiba
munkege jumwe ojwanng'ongale Nnoongo
ojwakemigwa Lidia kuboke ku Tiatila,
ojwakiba nhucha ngobo ya bei ngolongwa.
Angwana ngubujogola mojo gwakwe nga-
gapokela malobe ga Paulo agakiba akalon-
gela.
15 Kuboka pa bandu ba nyumba jakwe
kubatichigwa, ngatukoka akalenga, “Anda
kweli nnoilinge kube nenga naamini
Angwana, nhwikange ukaja ntamange.”
Ngatukwajalila tujende.

Paulo na Sila babekigwe mukipungo ku Filipi

16 Lichoba limwe putujenda paali puku-
gongalela, ngutukongana na mpakachi
kamwale ojwakiba na nchepela ogun-
hwotwiya kulondola agaika. Oju bachu-
mila uloi ndu akangwana mundu kukulon-
dola kwakwe.
17 Ngankengama Paulo na twenga,
akapeta kuchobela nu kulenga,
“Angwetwa nga akapakachi ba Nnoongo
Nkolongwa Ojwabi kunani! Bantangachi-
langa ndela ju komboka!”
18 Ngatenda yene kwa machoba ma-
jingi, mpaka Paulo ngachimwa yene nga-
tendabuka ngaulengela nchepela gwe-
nio, “Ku liina lya Yesu Kilisto nunhwa-
mulicha mampite mundu jonjo!” Nchep-
ela ngugummoka kingobucho.
19 Akangwana mundu pabamanya
kuhyobale kwabe kupata uloi kupeile,
ngabampuki Paulo na Sila ngabautanga
mpaka kukitamo chakananhota kwa
akakolongwa.
20 Ngabaleta angweto mpaka ku akilon-
goi ba Loma nu kulenga, “Bandu bamba
Akayahudi na baletanga kijonga pikilambo
chito.
21 Angweto babola ikobo yangapaligwa
muma lagilo gito tubandu ba Loma na
tupaligweje kuijeketela ikobo yene nu ka-
mula.”

22 Nkenga gwa bandu ngabalondana pamwe ngugu nnyingalila Paulo na Sila.
Penia Akilongoi ba Loma ngabaulanga ngobo Paulo na Sila na ngaamulicha baputigwe iboko.
23 Kuboka pa kuputigwa muno, ngabajingia mukipungo, na nnenda jukipungo ngaamulichigwa kabeke ulenda nkolongwa muno.
24 Nnenda jwenio papokela amuli jenie ngababekanga chumbi cha nkati na katabanga makongono panakati ju lueke.
25 Panakati juwiku Paulo na Sila bakiba bakagongalela nukujemba miambo ju kunnumbali Nnoongo na akapungwa bange bakibanga bakajoa.
26 Kingobutu ngukupiti kulendema kukolongwa kulundope, ngilitikatika nyumba ja kipungo. Upo milyango ngijijogoka na mitondolo ngijikuluguka kuboka mwa akapungwa boa.
27 Nnenda jwa kipungo pajimukaga, nukujibona milyango jijogwike, apemelela kutenda akapungwa batilangite, nayene ngacholomo upanga gwakwe apalakukikoma mwene.
28 Nambu Paulo ngakwaja kulilobe likolongwa, “Mikikikomaje mmene! Twe tuboa tubi pamba!”
29 Nnenda jwa kipungo ngankema mundu alete lumuli, nnenda jwenio ngabutiki unyumba, nu kugwe pamakongono ga Paulo na Sila kongo akalendemela kukujogopa.
30 Penia ngabalongaleya panja nukonya, “Ananhota, ndendani mbate komboka?”
31 Angweto ngabajanga, “Maamini Angwana ana Yesu na mwe mankomboka pamwe na nyumba jinu joa.”
32 Penia angweto ngabatangachi lilobe lya Angwana kumundu jwenio pamwe na bandu boa buunyumba jabe.
33 Kilo ujo nnenda jwa kipungo ngajenda kajeleya mabanga gabe na benia boa buunyumba jabe ngababatichigwa kingobucho.
34 Kubokapenia ngabatola Paulo na Sila kachakwe ngabape chakulya chukulye. Beniabo na bandu bunyuumba jabe ngaba alamwojo magambu benia ngoe bunhwamini Nnoongo.
35 Piika kindabi akakolongwa ba Loma ngabakinga akalenda akolongwa ngabaamulicha, “Maleke bajabule.”
36 Yene nnenda jwa kipungo ngannenge Paulo, “Akakolongwa ba Loma bapangite amuli kwinu nuku Sila tunnekekeye. Ngoe mmokange nnyabule kwa tengela.”
37 Nambu Paulo ngabalenge nkolongwa jwa akalenda, “Twe tubonikinije nililemwa lya lyoa, ngubutuputanga nnongi ja bandu na twe tubandu ba Loma! Na benia ngubu tubeka mukipungo. Na ngoe bapalanga kutulekekeya twenga kinunu. Kubeje! Maleke akakolongwa ba Loma baikange kutupia twe.”
38 Akakolongwa ba akalenda ngabajenda kulanduli genia kwa akakolongwa ba Loma, na kingobu apabajoa kutenda Paulo na Sila bakibanga bandu ba Loma angweto ngaba jogopa muno.
39 Yene akolongwa ba Loma ngabajenda kapembelanga, kubokapenia angweto ngabalenge bajabulange Paulo na Sila na kalongolea baboke kilambo chenie.
40 Paulo na Sila ngaba pita mukipungo ngabajabu kunyumba ja Lidia. Penia angweto ngaba kongana na bandu abaamini, nukulonge malobe gakape mojo angweto na ngababoka.

17

Kusesalonike

1 Paulo na Sila ngabajenda ku Kusesalonike kupetela Amfipoli na Apolonia, ngabaika kwenio kwajenda kunyumba ja kugongalela ja Akayahudi.
2 Paulo ngabe pamwe na angweto anda apibile lukobo lwakwe ngajenda ku nyumba ja kugongalela ja Akayahudi. Kwenio ngalongela nabo bandu kwa Machoba matatu gu Kupomolela, akatumia Majandiko Gachwapi
3 nu kulandulula Majandiko Gachwapi nu kulaya kube kwa magambu gabe Kilisto Nkomboi ojwapambuligwe na Nnoongo apaligwa kupotekigwa na kuyoigwa kuboka kwa abawile. Paulo ngalenga, “Yesu jonjo jwanantangacha kwinu nga Kilisto Nkomboi ojwapambuligwe na Nnoongo.”
4 Bandu bange ngabaamini malobe ga Paulo na Sila. Bange bandu abakiba banga Akayahudi, akikege bunuwecho na kikuta kikolongwa cha Akagiliki abanng'ongale Nnoongo.
5 Nambu Akayahudi bange ngababe na bwiu ngabakoka bandu bina ng'omo nu kubeka kikuta. Na kutenda kijonga kunnyini kwoa na ngabajijingilila nyumba ja Yosani, bahyobalela kapatanga mwenio Paulo na Sila kupala bapeleke kubandu.
6 Nambu bapatangitije, ngubunhwuta Yosani pamwe na abaamine bange mpaka kwa akinanhota bi kilambo nu kuchobela, “Bandu bamba batenda kijonga padunia! Ngoe babi pannyini pano,
7 na Yosani bapokilinge kachakwe. Boa abaalabia amuli ja angwana bu Loma, eti balenga kita abi jonge nngwana, ojwakemigwa Yesu.”

8 Kwa malobe genia ngababe na mbwele
akananhota ba kilambo nankengeni gwa
bandu.
9 Ngabantocha Yosani na akajakwe ba-
pange uloi, penia ngabaleka bajabulange.

Kilambo cha ku Belea

10 Kingobutu apiika kilo, abunhwamini
Yesu ngabannenge Paulo na Sila bajab-
ulange kukilambo cha Belea. Pabaika
kwenio, ngabajabulanga kunyumba ja
kunng'ongalela ja Akayahudi.
11 Bandu bakwenio bakiba bukujoanga
muno kupeta bandu bu Kusesalonike.
Ngabapenakia malobe kwa chuna muno,
ngabaingikia Majandiko Gachwapi kila
machoba, kupala bamanye anda gaga
agalenga Paulo na Sila gakiba kweli.
12 Akajingi kati jabe ngabaamini, na
akikege Bikigiliki bina uwecho na aki-
nalome ba Kiyunani uyo ngabaamini.
13 Nambu Akayahudi ba ku Kusesalonike
apabajoa kube Paulo akiba akatangacha
malobe ga Nnoongo kwenio ku Belea,
ngabajenda kwenio na ngabatumbwa ku-
tenda kijonga na kikolakeya ikuta ya
bandu.
14 Abunhwamine Yesu ngabanhwindik-
ila chokwe ajabule kumbwani nambu Sila
na Timoteo ngabaigala ku Belea.
15 Bandu ababunhwindikila Paulo
ngabajabula pamwe nakwe mpaka ku
Atene. Kubokapenia ngababuja pamwe
na malagilo kuboka kwa Paulo kutenda
Sila na Timoteo bankengame chokwe
andaiwechikine.

Paulo alongela na bandu ba ku Atene

16 Kingobu Paulo apakiba akannenda
Sila na Timoteo ku Atene, ngachimwa
umwojo apalola kilambo chenie pikitweli
milongo ji inyago.
17 Penia ngalonge nabo munyumba
ja kugongalela na Akayahudi na bandu
banga Akayahudi abanng'ongalela
Nnoongo, nu uyo pukongolou pamwe na
bandu boa abapitila penia.
18 Bange akaboli ba Epikulo na Stoiki uyo
ngabataukana nakwe. Bange ngabakonya,
“Apakulongela nike ojo mpuchi?”
Bange ngabajanga, “Abonekana andi
alonge nhwalo gwa milongo ja kigeni.”
Balenga genia magambu Paulo akiba
akatangacha nhwalo gwa Yesu nu kuyoka.
19 Yenie ngabantola Paulo, ngabam-
peleka kitamo chakananhota echikikemigwa
Aleopago, ngabalenga, “Tupala kumanya
nhwalo gongo nhyono ogumakiba
makalongela.
20 Yengi ilebe eitijoine kwa machikilo
gito ibonekana kutenda ilekaleka kwito.
Tupala kumanya nhwalo gwenio ubi na
mana gani.”
21 Bandu ba ku Atene na akageni abak-
iba bakatama kwenio bapalanga mangobu
goa kube bakalandulila nu kupenikia min-
halo miyono.
22 Paulo ngajema nnongi ja libalacha
lya Aleopago, ngalenga, “Bandu ba Atene
nammonanga kube mabandu ba dini
muno.
23 Gambu apanakiba nakatyanga
mukilambo chinu nu kupabona paali
panng'ongalela, ngunubona utala
uandikigwe, ‘Kwa Nnoongo jwanga-
manyika.’ Jwenio nga jumanng'ongalela,
iganukube mummanyije, jwenio nga
ojunantangachilanga mangweto ngoe.
24 Nnoongo, ojwapanganie dunia na
yoa eibile, nga Angwana ba mbengu na
ilambo, jwenio kutamaje mu nyumba
ejichengigwe kamaboko ga bandu.
25 Kabe kubegeleligwaje kwa maboko ga
bandu andi ojwapala kilebe chachoa, kwa
magambu jwenio mwene nga ojwabape
bandu bwomi, ojubaotoya kupomola na
kapeganga bandu ilebe yoa.
26 Kuboke mu mundu jumwe Nnoongo
ngapangana bandu boa abatama padunia
joa ngapangana kutumbu kalakala, bal-
ame mpaka lii na koo.
27 Atenda nyenie, kupala bandu boa
bampalepale, pangaje mabammona ati ik-
abi kukupapaya. Nambu Nnoongo abiku-
taalije na twe.
28 Andi apalenga mundu jumwe,
‘Nkati jakwe twe tutama na tubi kujenda
na tubi na bwomi gwito.’
Ibi andi nhwambo gwa mundu jumwe
ulenga,
‘Na twe uyo talungolo lwabe.’
29 Bai, twenga ingota ya Nnoongo, ipalig-
wije kunhwachila Nnoongo kube andi
jaabu andaje uloi andaje ata libwe elitengenechigwe na kulembelekea na mundu.
30 Nnoongo ngakibeka anda abikulolaje
kingobu chache bandu apabakiba aka-
jinga. Nambu ngoe, amulicha bandu boa
kila paali balapange mabaja gabe.
31 Kwa mana abekite lichoba lyene ai-
hukumula bandu boa andi pipaligwa kwa
kupete mundu jumwe ojwapambuligwe na
Nnoongo. Nnoongo balenganakiye boa
nhwalo gongo kwa kila mundu kukunny-
oya mundu jwenio kuboka kwa abawile!”
32 Kingobu apabannyoa Paulo akalenga
nhwalo gwa kuyoka kwa abawile, bandu
bange ngabaekanga, nambu bange nga-
balenga, “Tupala kunnyoa kabele ku
nhwalo gongo!”
33 Penia, Paulo ngaboka pangongano.
34 Nambu bange bandu ngibikilonda na
jwenio, nukuamini. Kati jabe bakibanga
Dionisi, jumwe kati ja ojwakiba pikitamo
cha kanahota echikikemigwa Aleopago,

uyo akiba munkege akemigwa Damali na bange bandu.

18

Paulo kukilambo cha Kolito

1 Kuboka pa genia, Paulo ngaboka ku Atene, ngajenda ku Kolinto.
2 Kwenio ku Kolito, ngankolela Myahudi jumwe ojwakemigwa Akila, ojwabelwike ku Ponto. Akila pamwe na nhwanamundu ojwakemigwa Pilisika, bakiba babujangite kuboka ku Italia machoba ugo kwa magambu Kaisali Kilaudio akiba amuliche Akayahudi boa babokange ku Loma. Paulo ngajenda kabona,
3 na ngatama nabo nukamula maengo pamwe, magambu jwenio akiba pundi mahema andi angweto.
4 Ngalonge na Akayahudi na Akagiliki munyumba ja kugongalela kila Lichoba li Kupomolela ajiga kauta bunhwamini Yesu.
5 Sila na Timoteo pabaika Makedonia, mangobu goa, Paulo ngatangacha nhwalo, akachalakicha kwa Akayahudi kutenda Yesu nga Kilisto Nkomboi ojwapambuligwe na Nnoongo.
6 Angweto pabankanga nu kuntukana, ngakung'unda litukunda mungobo yakwe na kalenge, "Myai jinu jiba mumitwe jinu, ne mbi chwapi! Kutumbu ngoe mbakujenda kwa bandu banga Akayahudi."
7 Yene ngabalekanga angweto ngajenda kutama ku mundu jumwe jwanga Nhyahudi akemigwa Tito Yusto, ojwanng'ongalela Nnoongo, nyumba jakwe jikiba papipi ja nyumba ja kugongalela.
8 Kilisipo akiba kilongoi jwa nyumba ja kugongalela, ngaba amini Angwana pamwe na nyumba jakwe joa. Na bandu bange ajingi ku Kolinto abubujoine nhwalo gwenio ngabaamini na ngaba batichigwa.
9 Lichoba limwe kilo Angwana ngabannenge Paulo mumalolo, "Makajogopaje, nnongelatu,
10 magambu ne mbi pamwe na mwenga. Babije abaotwi kuntenda kilebe, bandu ajingi bikilambo chenje bango."
11 Kuyene Paulo ngatama kwenio kwa chaka chimwe na myei sita, akabola bandu lilobe lya Nnoongo.
12 Kingobu Galio apakiba nkolongwa ju Loma jwa Akaya, Akayahudi ngaba kongana pamwe, ngabampukila Paulo, nu kumpeleka kukitamo chakananhota.
13 Ngabalenga, "Tuntakiana mundu jonjo magambu gwa kakweleya bandu banng'ongale Nnoongo kundela jangapaligwa muma lagilo gito!"
14 Paulo kuwakalikaje kulongela Galio ngabalenge Akayahudi, "Mpenikiange mangweto Makayahudi! Ikabi kweli nhwalo gongo ubi na malemwa andaje ubaja kabi nampenikiinge.
15 Nambu kutumbu pukutaukana nhwalo gwa malobe na maina na malagilo ginu, nhwamuanga mmenimangweto. Mbeje na amuli ja ilebe yenie!"
16 Jwombe ngababenge panja ja kitamo chakananhota.
17 Angweto boa ngabampukila Sositenesi, kilongoi jwa nyumba ja kugongalela, nu kumputa nnongi ja kitamo chakananhota. Nambu Galio ajalitije kile chenie na pachokochokuje.

Paulo abuja ku Antiokia

18 Paulo ngatama na bandu abaamininge ku Kolinto kwa machoba majingi, na ngabaleka ngaombe mungalaba pamwe Pilisika na Akula kujenda ku Silia. Kwenio ku Kenkelea tangu nukutumbuje mwanja ngacheku mutwe gwakwe magambu ga nalili jabekite.
19 Angweto ngabaika ku Efeso, Paulo ngabaleka Pilisika na Akila. Ngajenda ku nyumba ja kugongalela ngabeka ngalonge pamwe na Akayahudi.
20 Bandu ngabannyopa ajendeke kutama, nambu ajeketije kutama.
21 Nambu apakiba akajabula ngalenga, "Andapai Nnoongo maniika kabe kwinu." Ngaboka ku Efeso mu ngalaba.
22 Paika ku Kaisalia, ngajenda Kuyelusalemu ngajenda kukipata abali kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto, kubokapenia ngajenda ku Antiokia.
23 Kuboka pukutama machoba majingi ku Antiokia, ngaboka nu kujenda kupete ku ilambo ya Galatia na ku Fulugia, kape makakala akinapunji boa.

Apolo ku Efeso na ku Kolinto

24 Kingobu chenie Nhyahudi jumwe ojwakemigwa Apolo, ojwabelekwa Kualekizanda, ngaika ku Efeso. Akiba nnongei muno na akiba mundu jwagamanyi muno Majandiko Gachwapi.
25 Akiba aboligwe ndela jenie ja Angwana, magambu mwojo gwakwe ukiba gwakajaka ngatumbu kukutangacha nu kubola kweli ja Yesu. Iganukube, akabatichigwa ubaticho gwa Yohana tu.
26 Ngatumbu kulongela panga jogopa munyumba ja kugongalela. Kingobu Pilisika na Akila apabannyoa jwenio ngabantola kujabu nakwe kachabe ngaba mmola majingi ga ndela ja kweli ja Nnoongo.
27 Penia Apolo ngaamua kujenda ku Akaya, yene abaamine ba ku Efeso ngabannyangata kaandikilanga akinapunji buku Akaya, bampokele. Kingobu apaika,

jwenio ngabajangata muno kwa bandu abaamini ba kwenio abapatite upeele gwa Nnoongo chukube abaamine.

28 Apolo ngabapeta Akayahudi pukongolou akachalakicha Mumajandiko ga Chwapi kutenda Yesu nga Kilisto Nkomboi ojwapambuligwe na Nnoongo.

19

Paulo ku Efeso

1 Apolo apakiba ku Kolinto, Paulo ngajenda kupete kujomo ngaika ku Efeso. Kwenio ngabakolela akinapunji bange

2 na ngabakonya angweto, "Mangwetumwe mpokilinge Uhuke jwa Chwapi kuboka pukube makaumini?"

Ngabajanga, "Tanajoaje kutenda abi Uhuke jwa Chwapi."

3 Paulo ngabakonya, "Mmatichigwe ku ubaticho gani?"

Angweto ngabajanga, "Ubaticho gwa Yohana."

4 Paulo ngabalengela, "Ubaticho gwa Yohana ulaya kutenda bandu balapite malemwa gabe, na Yohana balengala bandu bunhwamini ojwapa kuika yaani, Yesu."

5 Apabajoa genie, ngababatichigwa na ubaticho ku liina lya Angwana ana Yesu.

6 Paulo ngabeka maboko gakwe panani ja angweto, nu Uhuke jwa Chwapi ngabaulukila, ngabatumbu kulonge kilonge kiyono na uyo kutangacha nhwalo gwa Nnoongo.

7 Ngababe jumula bandu komi na abena.

8 Paulo ngajenda ku nyumba ja kugongalela na kwa myei mitatu akiba akalongela na bandu panga jogopa, ngabe akataukana na angweto na ngatumbu kalanduli kingwana cha Nnoongo kupala baamini.

9 Nambu bange bakiba na mitau ngabakana kuamini, na nnongi ja kikuta choa ngabatumbu kulongela ilebe ibaja nhwalo gwa ndela ja Angwana. Kuyene Paulo ngabaleka angweto nu kube na akinapunji, kila machoba ngalonge nabo munyumba ji kubola ja mundu ojwakemigwa Tulano.

10 Minhalo jenie ngijijendekea kwa yaka ibena, yene bandu boa abatama kuilambo ya Asia, boa pamwe na Akayahudi na Akagiliki, ngibilijoa lilobe lya Angwana.

Ingota ya Sikewa

11 Nnoongo ngakamula ikobo ikolongwa muno kupete Paulo.

12 Bandu bakiba bakatola mikunge na ngobo yenge ya maengo eikiba itumigwe na Paulo, ngibipeleka kwa akatamwe, nangweto ngabalamiigwa itamwe yabe, ni michepela mibaja ngijaboka abakiba ni michepela jenie.

13 Akayahudi bange abajenda bakatindila kongo na kongo, ngabajiga kujibenga michepela kutumia liina lya Angwana ana Yesu. Ngibijilenge michepela mibaja, "Nunhwamulicha kwa liina lya Yesu, ojwantangacha Paulo."

14 Ingota saba, eikiba ingota ya Nhyahudi nkung'i nkolongwa ojwakemigwa Sikewa, abateilinge genia.

15 Nambu nchepela mmaja ngugwakonya, "Numanyi Yesu, na numanyi Paulo, nambu mangwetomwe makinabene?"

16 Penia mundu ojwakiba na nchepela mmaja ngabagolekela angweto ngabapeta kwa makakala na kaputa. Ningota ya Sekewa ngipita panja mbelo, kongo babi makengele na mabanga.

17 Akayahudi boa na bandu banga Akagiliki abatamanga ku Efeso apabajoa genia, boa ngababe na mbwele, na liina lya Angwana ana Yesu ngililumbigwa muno.

18 Abaamine ajingi ngabaika, ngabalenga pukongolou ilebe yoa eibakiba bakamulinge.

19 Na bandu ajingi abakiba akahabe ngabaleta itabu yabe ngabapamba mwoto nnongi ja bandu boa. Ngababalanga bei ja itabu yenie kube iotwi kuika ipandi yuloi elufu amsini.

20 Ku ndela jenie lilobe lya Angwana ngilijendeke kwela kila paali nu kube na makakala muno.

Kijonga ku Efeso

21 Kuboka pa ilebe yenie kupitila, Paulo ngaamu umwojo kujenda Kuyelusalemu kupete Kamakedonia na Kuakaya. Ngalenga, "Anda nyabwile kwenio mpaka nyende kabona ku Loma."

22 Kuyene ngabakinga akabena Timoteo na Elasto, kati ja akajangati bakwe, ka Makedonia, kingobu jwombe abi tango ku ilambo ya Asia.

23 Kingobu chenie nga apakiba na kijonga muno ku Efeso magambu gwa ndela ja Angwana.

24 Kukiba na pundi jwa uloi jumwe ojwakemigwa Demetilio, ojwakiba na liengo lya kubacha inyago ya madini ga ela agabachigwe ibe inyago ya nyumba ja nnongo munkege ojwakemigwa Atemi. Liengo lyakwe lyenie ngilyape mapundi bakwe nyonjakea ngolongwa.

25 Demetio ngabakongolanga benia akakamwa maengo pamwe na bange abakiba na liengo anda lyenie, ngabalengela, "Akakola kilambo, mmanyange kube nyonjekea jito jiboke na kutenda biachala jenje.

26 Ngoe, nhwotolinge kujoa na kulola mmenimangweto ilebe eyakamula Paulo, pambatuje pa Efeso, nambu ku Asia kwoa. Jwombe ngabalengela bagalambuya bandu ngabajeketela kube milongo jaje ejitengenechigwe na bandu milonguje ata kachoko.
27 Yene liengo lito libakubembuligwa nu kube na liina libaja. Yenetuje, nambu nhwalo gwenio uotwi kujibeka nyumba ja nnongo Atemi kube kilebe changa mbone. Penia kulumbaligwa kwa jwenio na kugongaligwa kwajwenio ku bandu ba Asia na dunia joa kubakupela!"

28 Nkenga gwa bandu pujoa malobe genia, nguchimwa nukutumbu kuchobela, "Atemi nga nkolongwa ku Efeso!"
29 Pannyini poa ngapabe na kijonga. Kikuta ngikinnyingili Gayo na Alistako, bandu ba Makedonia abatyanga pamwe na Paulo, ngabatila nabo mpaka kukibanja cha kuina ng'oma.
30 Paulo mwene apala kujenda nnongi jankengeni gwa bandu kuchindana nabo, nambu akinapunji ngabankanakia.
31 Akiilongoi bange bilambu yenie, abakiba akaganjamundu, uyo ngabannagi nhwalo kutenda akikilayaje pikibanja.
32 Kingobu chenie abakongine boa bakiba bakakwaja, bange nyenela na bange nyenela, magambu ajingi kati jabe bamanyije angweto baikilinga kutenda nike.
33 Bange bandu bapemelela kutenda Alekizanda nga jwenio, mpaka Akayahudi pabannengela ajendi nnongi. Kubokapenia Alekizanda ngatondobe luboko kwa bandu kupala batamange nuu, na ngatumbu kukikombola.
34 Nambu angweto pabamanya Alekizanda nga Nhyahudi angweto boa ngabachobela pamwe kilebe ucho kwa kingobu cha masaa mabena, "Atemi nga nkolongwa ku Efeso!"

35 Penia kalani jukilambo chenie ngaoto kakotoya. Kulenga, "Makajango buku Efeso, kila mundu amanyi kutenda kilambo chenje cha Efeso nga cha ulenda cha nyumba ja nnongo Atemi na nnendei jwa inyago yae ejigwa kuboka ku mbengu.
36 Abije mundu ojwaotwi kana nhwalo gwenio. Kwa yene nkotokange makapotekanaje.
37 Maletangite bandu aba pamba baganu kube bijitukinije nyumba ja nnoongo wala nnoongo jwito munkege.
38 Anda Demetilio na akakamwa maengo bakwe bakweti lukumbi na mundu jwajoa, tukweti amuli na machoba ga kongana piitamo yito ngumbi baotwi kupeleka kwenio.
39 Nambu anda nkwetangite minhalo jenge mpelekanga pangongano ejipaligwa ja bandu.
40 Kwa magambu gwa ganga, agapitile leleno butulekaje kututakiana, matukolaje majango ga kajanga."
41 Kuboka pa kulonge genia lukumbi ngulupela.

20

Kilambo cha Makedonia na ku Akaya

1 Kuboka pa kijonga kotoka, Paulo ngabakema pamwe akinapunji na ngabalimbi mwojo na ngabatabuka. Ngabaleka ngajenda kilambo chu Makedonia.
2 Ngapetela kuilambo yenie na kape mojo bandu abaamine kwa malobe ndu. Penia ngaika Kugiliki,
3 kwenio ngatama myei mitatu. Ngapanganika kujenda ku Silia apang'anyama kube babi Akayahudi bange bunhwachila mabaja, ngaamua kubuja kupetela ka Makedonia.
4 Sopata mwana jwa Pilo, kuboke ku Belea, ngalongwana nakwe, uyo pamwe na Alistako na Sekundo, kuboke ku Kusesalonike, Gayo kuboke ku Debe, Tukiko na Tolofimo, kuboke kukilambo cha Asia, na Timoteo.
5 Angweto ngabalongalela nu kutulenda ku Toloa.
6 Ngutuombe mungalaba kuboke ku Filipi kuboka pa Mpapala gwa Mikate janga jelwa Kimela, machoba nhwano ngatakolela ku Toloa, kwenio ngututama machoba saba.

Paulo ajenda mala ja mwicho ku Toloa

7 Jumamosi kimuyo ngutukongana kulye nkate pamwe. Paulo ngalonge na bandu mpaka kilo puwiku, apanga kujabula malabo jakwe.
8 Imbelembele ijingi ikiba yakajaka kuchumbi kugolofa okutukonganaga.
9 Kakombo jumwe ojwakemigwa Yutiko akiba atamite pilidilicha na kongo Paulo akajendekea kulongela, Yutiko akiba nulugono muno, Paulo apajendekea kulongela ngayanga kugochela na ngagwe kuboke kugolofa ja tatu mpaka pae. Apabanyinulaga, akiba ajomwike.
10 Nambu Paulo ngauluka pae ngalita ngankumbatila na kalenge bandu, "Makabeganga na mbweleje abi tango bwomi!"
11 Penia ngaombela kabele ku golofa, ngametula nkate, ngalye. Kuboka pu kulonge nabo muno angweto, mpaka pilipita lichoba, Paulo ngajabula.
12 Akaumini ngabampeleka kakombo jo kachabe, kongo abi momi na ngabaala mojo muno.

Kuboke kilambo cha Toloa kujenda ku Mileto

13 Twenga ngutuombe mumeli ngutujenda kukilambo cha Aso, Tupeta kuntola Paulo. Akutulenge mwene tupete kwenio, magambu ajenda kwenio kupete kilambo kijomo.

14 Kingobu apakongana na twenga kukilambo cha Aso, ngutuombe mungalaba pamwe ngutujenda ku Mitulene.

15 Malabo jakwe ngutujenda kwa ngalaba kuboke kwenio nu kuika kukilambo cha Kio. Lichoba eliika ngutuika ku Samo, na lichoba lenge ngutuika kukilambo cha Mileto.

16 Paulo ngaamu kujendeke na mwanja kwa ngalaba mpaka ku Efeso, apaije kuchelwa kuilambo ya Asia. Ngajenda chokwe Kuyelusalemu kubutuki lichoba lya Pentekoste, anda iwechakine.

Paulo batabuka akinahota ba ku Efeso

17 Kuboke kilambo cha Mileto ngakinga nhwalo ku Efeso, kupala akinanhota bi kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto bakongane nakwe.

18 Kingobu angweto pabaika kwenio ngabalengela, “Mmanyi kutenda kingobu choa nakiba namangweto, kuboka lichoba lya kutumbula panaika kuilambo ya Asia.

19 Kukunyenyepa na manjochi twee ngangamwa maengo andi nammanda jwa Angwana kingobu chu ukomo ogunapata magambu gwa itendwa ibaja ya Akayahudi.

20 Mmanyi kutenda nakotwikeje kamula kilebe chachoa chinapaligwa kunnyangata mangweto kukutangacha nu kubola pukongolou nu muikaja.

21 Kwa Akayahudi na bandu banga Akayahudi nganakelebuyanga balape malemwa gabe nu kummuji Nnoongo na kaamini Angwana ana Yesu.

22 Na ngoe, kukunnyoa Uhuke jwa Chwapi nyenda Kuyelusalemu, manyije kwenio chikipakupitila kwango.

23 Chinikimanyi nenga kila kilambo Uhuke jwa Chwapi nganenge tango nu kupitaje kutenda ipungo nu kulaga kutenda kunenda.

24 Nambu bwomi gwango nubona kilebe chamboneje kwango, mbala nenganikie undundame gwango na nyomole liengo lyale libambi Angwana ana Yesu kamula, kuchalakicha Nhwalo Gwambone gupeele gwa Nnoongo.

25 “Ndyangite panakati jinu mmoa, kuntangachi Kingwana cha Nnoongo. Na ngoe manyi mmoa ne umonaje kabele.

26 Yene nannengelanga chengeni, anda mundu jwajoa kati jinu aobite ne ngoligwaje.

27 Kwa magambu ne ngotwikeje kuntangachilanga goa agapala Nnoongo.

28 Mmaganga maha mmenemangweto na mikilendele kikuta echampi Uhuke jwa Chwapi. Mmegange makachungi bi kikuta cha bandu ba Nnoongo abunhwamini Kilisto echapata kupete myai ja Mwana jwakwe.

29 Manyi kutenda kuboka kwango ne tu, mamei makale gabakuika kwinu, gabeje na kia kukikuta.

30 Kingobu kitenda kuika bandu bange kuboke mukikuta chinu balongela gu uwangi na kaoyanga akinapunji bakengame angweto.

31 Mma maha, na nkombakele kutenda kwa manjochi twe, kilo na mui, nakotwikeje kummola mmoa kwa yaka itatu.

32 “Na ngoe nammekanga mangweto mulenda gwa Nnoongo na nhwalo gwa upeele gwakwe. Jwenio akweti uwecho gwa gukunchenga nu kunhotoya mpatange kindimba cha Nnoongo chababeki bandu bakwe boa abajeguigwe.

33 Natoije uloi gwa mundu wala jaabu wala ngobo.

34 Mmenemangweto mmanyi kutenda nakamula maengo kwa maboko gango kupata gambala na kakajango.

35 Nannayangite mangweto kila kilebe kukulandanikia ku kamu maengo kukachana kundela jenie tajangata abanying'anyile, tukombakele lilobe lya Angwana ana Yesu bene balenga, ‘Chwapi kupanga kuliko kupokela.’ ”

36 Kingobu Paulo pajomola kulongela, ngakilakitila majugwa pamwe na angweto nu kunng'ongale Nnoongo.

37 Boa bakiba bakagutanga ngabankumbatila na ngabatabukana.

38 Bakibanga nu kuechuka muno magambu balengi bimmonaje kabele. Kuyene ngubunhwindikilanga mpaka ku ngalaba.

21

Paulo kujenda Kuyelusalemu

1 Ngatatabuka angweto ngutujabula. Kuboka pu kuombela muntumbwi ngutujenda mpaka ku Kosi, malabo jakwe ngutuika ku Lode, nu kuboke kwenio ngutujenda mpaka ku Patala.

2 Kwenio ngitijikolela meli ejijenda ku Foinike, kuyenie ngutujingila nu kujabula.

3 Ngutuika paali aputuotola kukubona ku Kupulo, nu kuboka penia kupete kubanda ku Silia. Ngutuika mpaka ku Tilo, kwenio meli jakiba jakauluya miigo jakwe.

4 Kwenio ngatakolela akinapunji bange nu ngututama na angweto kwa machoba saba. Kwa makakala gu Uhuke jwa

Chwapi ngabannengela Paulo akajendaje Kuyelusalemu.
5 Nambu kingobu cha twe kutama na angweto apikipela, ngutujabula. Angweto boa, pamwe na akahanamundu ni ingota, ngubutuindakila mpaka panja ja kilambo kumbwani, kwenio tuboa ngutukilakitila nu kunng'ongalela Nnoongo.
6 Penia ngututabukana, twe ngutujingila mumeli na angweto ngababuja kachabe.
7 Twenga ngutujendeke na mwanja, kuboke ku Tilo ngutuika ku Tolemaisi, kwenio ngatapata abali abaamine akajito nu kutama nabo kwa lichoba limwe.
8 Malabo jakwe ngutuboka ngutuika ku Kaisalia. Kwenio ngututama ku nyumba ja Filipo ojwakiba ntangachi. Filipo ojwakiba jumwe kati ja bandu saba abapambuligwa Kuyelusalemu babe akajangati.
9 Akiba na akaenja ncheche abakiba tango bangatoligwa, abalondola nhwalo gwa Nnoongo.
10 Tukiba tutamite penia kwa machoba machoko kingobu tu nnondoli ojwakemigwa Agabo ngaika kuboke ku Yudea.
11 Atuikalila twenga, ngatola luunga lwa Paulo, ngakitaba makongono maboko gakwe, nu kulenga, "Uhuke jwa Chwapi alenga yene, mundu juna luunga londo nga apapakutabigwa yene na Akayahudi Kuyelusalemu, nu kunkamuya kwa bandu banga Akayahudi."
12 Apatujoa genia, twenga pamwe na akajito ngutumpembela Paulo akajendaje Kuyelusalemu.
13 Nambu jwenio ngajanga, "Ntendanga nike, mapala kunyituya mwojo kwa nguto andi jenje? Ne mbi tayali ati kukutabigwa tuje Kuyelusalemu nambu ati kuwe kwenio magambu gwa Angwana ana Yesu."
14 Apatuchipula kunhwibila, ngutunneka nu kulenga, "Elibapala Angwana likamuligwe."
15 Kuboka pu kutama machoba machoko kwenio, ngutubeka ilebe ito tela nu kujenda Kuyelusalemu.
16 Bange akinapunji kuboke ku Kaisalia ngabajenda pamwe na twenga ngubutupeleka ku nyumba ja Mnasoni ojwabokela ku Kupulo, putukiba tukajenda kutama kukingobu tu. Nasoni akiba ojwaamine jwa machoba majingi.

Paulo antyangi Yakobo

17 Kingobu apatuika Kuyelusalemu, abaamine ngubutupokela kwa mbone.
18 Lichoba eliika Paulo ngalongwana na twenga kujenda kunnola Yakobo, na akinanhota bi likanicha bakiba.
19 Paulo ngabapata abali na kalandulila kila kilebe echatei Nnoongo panakati ja bandu banga Akayahudi kupete maengo gakwe.
20 Kuboka pu kumpenakia jwenio, boa ngabannumba Nnoongo. Kuboka penia ngabalenga, "Malongo ana Paulo, nhwotwi kulola Akayahudi alenga abaamininge, apabakengama Malagilo.
21 Bajoine kutenda mwe mabolangita Akayahudi abatamanga kwa bandu banga Akayahudi kulenga bakakengamaje Malagilo ga Musa, ni bikiinaje ingota yabe na wala bakakengamaje ikobo ya Akayahudi.
22 Bamanyangite kutenda nhwike. Lele tutenda, bo?
23 Yene nguputupala mwe ntende. Pamba babi akinalome ababekite nalili.
24 Nnyende makalongwane nabo ku mpapala gwa kukijeguya, makalepe chikipaligwa, penia bachekuligwe mitwe yabe. Penia bandu mabamanya kube minhalo jaje ejibijoina kwinu jambonije, gambu mmene ntama nu kengamana na Malagilo ga Musa.
25 Nambu ku bandu banga Akayahudi abaamininge tapeleki balua kalenge twe tuamwi angweto bakalyeje chakulya cha chochoa chikipangigwe kwa milongo juwangi, andaje myai andaje inyama yayoa ipopotoligwe, ku yenie bapaligwa babe kutaali na ngongola."
26 Yene Paulo ngabatolanga bandu bala na lichoba elikengima ngabeka mpapala gukukijeguya pamwe na benia. Kuboka penia ngajenda kuibanja ya nyumba ja Nnoongo na ngabatangachi machoba balenga mpaka kujomola kukijeguya nga lichoba lya kupanga lilumbo lya kila mundu.

Kujigaligwa kwa Paulo

27 Nambu machoba saba genia pagabandakila kupeta, bange Akayahudi kuboka kuilambo ya Asia ngabammona Paulo kuibanja ya nyumba ja Nnoongo. Ngabakolake bandu bampukile Paulo.
28 Angweto ngabachobela, kulenga, "Bandu ba Kuisilaeli mutujangate jonjo nga mundu ojwajenda kila paali kummola kila mundu gangapaligwa ku bandu ba Kuisilaeli, Malagilo ga Musa na nyumba ja Nnoongo. Na ngoe baletite bandu banga Akayahudi ku nyumba ja Nnoongo nu kupabeka paali pa Chwapi uchapu!"
29 Balenga yene magambu bammweni Tolofimo kuboke ku Efeso abi pamwe na Paulo pannyini, angweto bapemelela kutenda Paulo antoi jwenio nu kunneta kuibanja ya nyumba ja Nnoongo.
30 Kilambo choa ngikibe na kijonga na bandu ngabaika kuboka kila kingonu ngabannyingili Paulo nu kunhuti panja ja

ibanja ya nyumba ja Nnoongo. Kingobutu milyango ja ibanja ya nyumba ja Nnoongo ngijijigaligwa.
31 Nkenga gwenio ngujiga kunkoma Paulo, nambu nhwalo gwenio ngaujoa nkolongwa jwa Loma kilongoi jwa manjolinjoli kutenda Yelusalemu joa jibi ni kijonga.
32 Upo nkolongwa jwa manjolinjoli ngabatola akalenda na kilongoi ngabajenda kunkengeni gwa bandu. Kingobu bandu apabammona jwenio pamwe na manjolinjoli, ngabakotoka kumputa Paulo.
33 Nkolongwa jwa manjolinjoli ngannyendelela Paulo, ngabampukila, nu kuamulicha atabigwe mitondolo mibena. Penia ngakonya, "Ojo mene, na atei nike?"
34 Bandu bange pankenga gwenio ngabachobela kile chenje na bange chenge. Magambu gwa kijonga chenie, nkolongwa jwa manjolinjoli aotwije kumanya nhwalo ogupitile, kuyenie ngaamulicha bandu bakwe bantole Paulo mpaka muboma.
35 Pababandakila kuika nakwe pangacha, manjolinjoli genia ngagampotola Paulo magambu gwa kijonga cha bandu.
36 Angweto boa ngabankengama kongo bakachobela kulenga, "Mankome jwenio!"

Paulo akikombola mwene

37 Manjolinjoli apagapala kunnyingiya Paulo muboma, Paulo ngannengela nkolongwa jwa manjolinjoli, "Nhotwi kunnenge kilebe?"
Jwenio ngankonya, "Mmanyi kulongela Kigiliki?"
38 "Mwe jwajoje Mmisili ojwatumbula kijonga lichana tu na kalongelea akangondwa elufu ncheche mpaka kupongoti?"
39 Paulo ngajanga, "Nenga Nhyahudi namelikwa ku Taso ku Kilikia, mundu jwa kilambo echikimanyikana. Chonde nannyopa uneke nongele na bandu."
40 Nkolongwa jwa akalenda ngajeketela, yene Paulo ngajema panani ja ngachi ngabapongela luboko bandu bakotoke manjega. Kingobu apabakotokanga, Paulo ngalongela nabo ku Kiebulania,

22

1 "Makalongo bango Akayahudi, umbenakiange nikikikombola nnongi jinu!"
2 Kingobu pabannyoa jwenio akalongela nabo ku Kiebulania, ngabayanga kutama nuhu, na Paulo ngajendeke,
3 "Nenga na Yahudi, melikwa ku Taso ku Kilikia, nambu neligwa upamba pa Yelusalemu nakiba napunji jwa Gamalieli. Ngambata maboulo ga malagilo ga akahoka bito ngamegele kwa mojo gwoa kwa Nnoongo anda mangweto mmene mammi ngoe.
4 Nganapotekanga na kakoma baba abakengama ndela jenje. Nganapukila akinalome kwa akikege na kajigililanga mukipungo.
5 Nkung'i nkolongwa na kitamo choa cha akinanhota na akananhota baotolinge kuchalakicha nhwalo gwenio. Kuboka kwabe ngambokela balua ejibaandikila akalongo Akayahudi ababi kwenio ku Damasko. Nganyenda ku Damasko ibe napukile bandu benia natabe kwa mitondolo na kaleta Kuyelusalemu bapotikigwe.

Paulo alongela nhwalo gwa komboka kwakwe
(Matayo 9:1-19; 26:12-18)

6 "Apanakiba undela papipi kuika ku Damasko, ikiba saa sita nalumu, lumuli luna kung'ala muno kuboka kumbengu ngulupitila kingobutu ngulumulika ingonu yoa.
7 Penia ngang'we pae, nginilijoa lilobe lyakanengela, 'Sauli, Sauli! Kwa nike umboteka?'
8 Ngangonya, 'Mwe mabeneke, Angwana?' Nganengela, 'Nenga nga Yesu jwa ku Nazaleti, jwamampoteka mwenga,' Ngannyangula.
9 Akajango bala ababulubona lumulilo, nambu bajoiningije lilobe lya jwajo ojwalongela na nenga.
10 Ne ngangonya, 'Ndendi nike Angwana?' Bombe Angwana ngabannengela, 'Nnyeme, nnyende ku Damasko na kwenio mabannengela goa Nnoongo agapala nkamule.'
11 Kuboka pu kumulika lumulilo naotwije kulola na nyenie akajango ngabangamula luboko kunongalea mpaka nganhika ku Damasko.
12 "Kukilambo chenie kukiba na mundu jumwe ojwa kemigwa Anania, mundu jwa nng'ongale Nnoongo, juna kujali Malagilo ga Musa, Akayahudi abakiba bakatama ku Damasko ngabachalakicha gwambone gwakwe.
13 Jwenio ngaika kunola, ngajema papipi na nenga, ngalenga, 'Malongo ana Sauli, nnole kabele!' Upo nganola kabele, nganannolakea.
14 Penia Anania ngalenga, 'Nnoongo jwa akanhota bito ampambwile mpate kumanya mapalano gakwe na kummona jwajo mpakachi jwakwe jwambone na kunnyoa mwene akalongela kulilobe lyakwe.
15 Kwa magambu manchalakicha kwa bandu boa makalengela gaga agamagabweni na kugajoa.
16 Lele, kwa nike nchelwa muno? Nnyeme, na mmatichigwe na kuboigwa mabaja ginu kwa kunng'ongalela jwenio.'

Paulo akemigwa katangachila kwa bandu banga Akayahudi

17 "Ngambuja Kuyelusalemu, na
apanakiba nakagongalela kuibanja ya
nyumba ja Nnoongo, nganola malolo,
18 nganabona Angwana bakanengela,
'Chokwe! Mmoke Kuyelusalemu chokwe
kwa mana bandu ba penia bajeketeje
kuchalakicha kwinu kwango.'
19 Nane nganajanga, 'Angwana, angweto
bamanyi kube nenga nganyenda mukila
nyumba ja kugongalela kataba na kaputa
bandu ababunhwamini mwenga.
20 Na kingobu nchaili jwinu Stefano
apakomigwa, ne namwene nakiba penia,
nganyeketela ukomigwa kwakwe nu ku-
lende ngobo ya abakiba bakankoma.'
21 Na Angwana ngabanengela, 'Nnyende,
gambu mbankinga kutaali ku bandu banga
Akayahudi.' "
22 Bandu ngabampenaki Paulo mpaka
apalenga genia, nambu angweto ngaba-
tumbu kuchobela kulilobe likolongwa, ku-
lenga, "Mammoye jwenio! Mankome jwe-
nio! Apaligwije kulama!"
23 Ngabajendeke kwajuka, kongo
bakanyukanyuka ngobo yabe, na
bakalekela matukunda kunani.
24 Nkolongwa jwa Loma ngabaamulicha
bandu bakwe bampeleke Paulo muboma,
ngabalengela bampute iboko bamanye
kwa nike Akayahudi batela nchobelela
jwenio.
25 Nambu kingobu apabantaba ibe bam-
pute iboko, Paulo ngankonya kilongoi
jumwe ojwajemite penia, "Bo, ipaligwe
kwinu kumputa iboko mundu jwa Loma
tango nu kuhukumigwaje?"
26 Kilongoi jwenio apajoa yene, nga-
jenda kwa nkolongwa jwa manjolinjoli
ngankonya, "Mpakutenda boo? Ojo
mundu juku Loma!"
27 Kuyenie nkolongwa jwa manjolinjoli
ngannyendela Paulo ngankonya, "Unen-
gele, mwe mamundu ba Loma?"
Paulo ngajanga, "Elo."
28 Nkolongwa jwenio ngalenga, "Mbi na
mundu ba Loma kukuemela uloi ndu."
Paulo ngajanga, "Nambu nenga na-
mundu ba Loma kukubelekwa."
29 Upo bandu abajenda kunhwingakia
Paulo ngabatila, na nkolongwa jwa man-
jolinjoli ngajogopa kingobu apamanya
kube Paulo akiba mundu jwa Loma nu
magambu akantaba mitondolo.

Paulo nnongi ja libalacha

30 Nkolongwa jwa manjolinjoli nga-
pala kumanya lukumbi Akayahudi oluk-
iba bammekile Paulo, kuyenie lichoba
elikengima ngankulugula Paulo mitondolo
na ngaamulicha akakung'i akolongwa na
kitamo cha akinahota choa bakongane. Pe-
nia nganneta Paulo ngannyemeka nnongi
jabe.

23

1 Paulo ngabalolakea muno bandu ba
kitamo cha akinahota ngalenga, "Maka-
longo bango Makasilaeli! Mpaka lele mbi
nakatama kwa mojo gwa mbone nnongi ja
Nnoongo."
2 Nkung'i nkolongwa Anania ngabaa-
mulicha angweto abajemite papipi na
Paulo bampute likopi pakano.
3 Paulo ngannengela, "Nnoongo amputa
likopi mwenga mammi andi lipamanda
elipakaigwe chwakala! Nhwotobo kutama
penia nu kuhukumu kuboke Mumalag-
ilo kongo mmene magaalabia Malagilo
makaamulicha mbutigwe?"
4 Bandu abakiba bajemite penia nga-
bannengela Paulo, "Mantukana Nkung'i
Nkolongwa jwa Nnoongo!"
5 Paulo ngajanga, "Makalongo Makasi-
laeli, namanyije kube ojo nga Nkung'i
Nkolongwa. Majandiko Gachwapi galenga,
'Makalonge mabajaje ku ntawala jwa
bandu binu.' "
6 Penia Paulo apamanya kube kati ja
bandu benia gabi Masadukayo na Mafal-
isayo, Ngatondabeya lilobe nnongi ja ki-
tamo cha akinahota, "Makalongo Makasi-
laeli! Nenga Nafalisayo, mwana jwa Mafal-
isayo. Nenga netigwe nnongi ja kitamo
chakinanhota magambu gwa kuhyobalela
abawile mabayoka."
7 Kingobutu kuboka pa kulongela yene,
Mafalisayo na Masadukayo ngabatumbu
kutaukana muno, bandu benia ngababa-
ganika.
8 Gambu Achamasadukayo bakalenga
yene bandu bayokaje kuboka pa kuwe na
kutenda babije akapakachi kuboka kum-
bengu na wala uhuke, nambu Mafalisayo
kujeketela goa matatu gano.
9 Bandu ngabayanga kuchobela, bange
akaboli ba Malagilo ga Musa ababi
munkenga gwa Mafalisayo ngabajema nu
kutumbu kulonge kwa makakala muno,
"Tubi kukibonaje kile chochoa chela
kibaja kumundu jonjo! Pangaje alongi
nakwe uhuke andaje mpakachi kuboka
kumbengu!"
10 Mitau ngijibeka kijonga muno mpaka
nkolongwa jwa manjolinjoli ngajogopa ku-
tenda Paulo kabi bantopaline. Kuyenie,
ngagaamulicha manjolinjoli gakwe gajin-
galile kati ja kikuta chenie, bammoye
Paulo penia, nu kumpeleka mu boma.
11 Kilo jenie Angwana ngabajema pa-
pipi na Paulo nu kulenga, "Makajogopaje!
Anda apamachalakicha bandu nhwalo

gwango pamba pa Yelusalemu, nu uyo mpaligwa kalenge kukilambo cha Loma.”

Njama ja kunkoma Paulo

12 Apakuchaga, Akayahudi bange ngabakongana pamwe nu kupangana njama. Ngabalapila kutenda balyeje kilebe wala kunywe mpaka apabapankoma Paulo.
13 Bakiba bandu kupeta makomi ncheche abapanganila genia pamwe.
14 Kuboka penia ngabajenda kwa akakung'i akolongwa na akinanhota, bakalenga, “Twenga tutekulapila pamwe takalyeje kilebe mpaka apatupa kunkoma Paulo.
15 Ngoe, mangweto pamwe na kitamo cha akinahota nkingange chalamu kwa nkolongwa jwa manjolinjoli kutenda annete Paulo, makakopakea kutenda mpalanga kumanya kipola nhwalo gwakwe jwenio. Nambu twenga tuba tela kunkoma jwenio tango nu kuikaje pamba.”
16 Nambu mwipa gwakwe Paulo ngajoa machabuli genie, kuyenie ngajenda ku boma nu kunnenge Paulo.
17 Penia Paulo ngankema kilongoi jumwe jwa akalenda ngannengela, “Mantole kakombo jonjo mpaka kwa nkolongwa jwa akalenda, akweti nhwalo gwakalengela bombe.”
18 Kilongoi jwa akalenda jwenio ngantola kakombo jwenio, ngampeleka kwa nkolongwa jwa akalenda, kulenga, “Ojwajigiligwe Paulo ngangema nenga nukunyopa nannete kakombo jonjo kwinu, magambu akweti nhwalo gukunnengela mwenga.”
19 Nkolongwa jwa manjolinjoli ngankamula kakombo jwenio luboko, ngajenda nakwe pantemela, nu kunkonya, “Nkweti kini chukunengela?”
20 Jwenio ngalenga, “Akayahudi bapangine bannyope mwenga malabo bantole Paulo kukitamo cha akinahota, bakakopakea kutenda kitamo cha akinahota bapala kumanya kipola nhwalo gwa jwenio.
21 Nambu mwenga makapenakiaje angweto, magambu babi bandu makomi ncheche abapakukiiya nu kunnenda jwombe. Balapilinge balyeje wala kunywe mpaka apabapa kunkoma. Ngoe babilingite tela balendela pampa kuamua mwenga.”
22 Nkolongwa jwa akalenda nganneka ajabule nu kunnagi, “Makannengeje mundu kutenda unengi nenga.”

Paulo apelekigwa kwa Felisi ntawala jwa kilambo

23 Penia nkolongwa jwa akalenda ngabakema akilongoi abena ba akalenda ngabalengela, “Mpanganie akalenda ichilini bu kujenda ku Kaisalia, pamwe na akaombe falasi makomi saba na akalenda makomi komi mabena bina mikoa, na mme tela kuboka lele saa tatu ja kilo.
24 Mmekange falasi yenge ya Paulo mumpelekange kwa tengela mpaka kwa ntawala jwa kilambo jwakemigwa Felisi.”
25 Penia nkolongwa jwa akalenda ngaandika balua yene,
26 “Makolongwa ana Felisi chalamu chinu. Nenga Kilaudio Lusia nunhwandikila.
27 Akayahudi ngabampukila mundu jonjo na bapala kunkoma. Ngamanya kube akiba mundu jwa Loma, kuyenie nganyenda pamwe na manjolinjoli gango nu kunkombola.
28 Nganampeleka ku kitamo cha akinahota lyabe mbala kumanya kipola nhwalo gwa lukumbi lwabe.
29 Ngamanya kube ateije kile chochoa chela echapaligwa kuwe andaje kujigaligwa mukipungo, lukumbi lwene lukiba nhwalo gwa malagilo gabe.
30 Na kingobu panamanya kutenda Akayahudi bapalanga ndela ja kunkoma jwombe, upo ngaamua kunneta kwinu. Nganalengela abantakiana balete lukumbi lwabe kwinu.”
31 Manjolinjoli genia ngagatenda apabaamiluligwe. Ngabantolanga Paulo kilo jenie mpaka ku Antipatili.
32 Lichoba elikengima manjolinjoli agatyanga kwa makongono ngababuja ku boma na ngabaleka achamanjolinjoli abatyanga mufalasi bajendeke na mwanja pamwe na Paulo.
33 Na apabaika ku Kaisalia, ngabampe ntawala jwa kilambo balua jela na kummeka Paulo pulenda gwa benia.
34 Ntawala jwa kilambo ngachoma balua jenie nu kunkonya Paulo aboke kilambo nike. Pimanyika kutenda aboke kilambo cha Kilikia,
35 ngalenga, “Mambenakia lukumbi lwinu apabapakuika abantakiine.” Penia ngaamulicha Paulo alendigwe pulenda gwa panchana gwa Helode.

24

Lukumbi lwa Paulo

1 Kuboka pa machoba nhwano, nkung'i nkolongwa Anania ngaika ku Kaisalia pamwe na akinanhota akachoko pamwe na mundu jwa chalia ojwakemigwa Tetulo. Ngabannyendelela ntawala Felisi nu kumpeleke lukumbi lwa Paulo.

2 Paulo ngakemigwa na Tetulo ngatumbu
kuntakiana Paulo yene,
"Anahota Felesi! Ulongoi gwinu gwa
mbone uletite tengela kwa machoba ma-
jingi na mawacho ginu mayono kuku-
galambuya iletite ibe chwapi mukilambo
chito.
3 Genia goa tagapokile kukualali mwojo
nu kunnumba muno kila paali.
4 Nambu, nu kuchelwa, tunnyopa kwa
mwojo gwinu gwa mbone, mpenakie
nhwalo gwito nchoko.
5 Tumanyi kutenda mundu jonjo nga jwa
ngondo muno. Jwombe atumbula kijonga
kwa Akayahudi kila paali padunia nu uyo
nga kilongoi jwa chama cha Akanazaleti.
6 Kabe ngajitukana nyumba ja Nnoongo,
natwe ngutumpukila. Natwe ngutupala
kuhukumu kuboke mumalagilo gito.
7 Nambu Lusia, nkolongwa jwa man-
jolinjoli, ngajingilila panakati, ngantola
kwa makakala mukuboko jito.
8 Anda mankonyite mundu jwenio, mwe
mmene maumanya kipola ku jwenio ilebe
yoa twenga eyatantakiana.
9 Akayahudi ngababe pamwe mukun-
takiana jwenio nukulenga kutenda genia
goa gakiba kweli.

Paulo akikombola nnongi ja Felesi

10 "Penia nkolongwa jwa kilambo ngam-
pongela luboko Paulo alongele, na Paulo
ngalenga,
"Manyi kube mwe manahakimu ba kil-
ambo chenje kwa yaka ndu, kuyene nhali
mwojo kukikobola nnongi jinu.
11 Mwe mmene nhwotwi kuingakia nu
kumanyi kutenda nakiba Kuyelusalemu
machoba komi na mabele ganapetaje
tangu mujite kwenio.
12 Akayahudi bangolalingeje nakataukana
na mundu kuibanja ya nyumba ja
Nnoongo, wala bangolalingeje nakako-
lakea bandu, kunyumba ja kugongalela
na wala paali popoa kunnyini.
13 Na kuotwaje kulonge uchaili gu
lukumbi londo lubandakiine.
14 Echinyeketela nnongi jinu nga chenje,
Nenga nanng'ongalela Nnoongo jwa aki-
nahota bito nakakengama ndela ejibikema
ndela jinhwangi. Nambu nenga nhamini
kila kilebe echikiandikigwe Mumalagilo
ga Musa na muitabu ya akalondoli ba
Nnoongo.
15 Nenga nunhyobalela Nnoongo, nang-
weto uyo, kutenda bandu, bambone na
akabaja, mabayoka kuboka kwa abawile.
16 Kuyenie ngachana kwa makakala
muno kube na mwojo gwa mbone nnongi
ja Nnoongo na nnongi ja bandu.
17 "Panakiba kutaali na Kuyelusalemu
kwa yaka ndu kachoko, nganyenda kabe
Kuyelusalemu kupeleka uloi ku bandu
bango nu kupanga lilumbo.
18 Ogunakiba nakakamula genia nga
apabangolela kuibanja ya nyumba ja
Nnoongo, kiti nyomwile kugongalela
kukukijeguya. Kukibaje nkengeni gwa
bandu andaje kijonga.
19 Nambu kukiba na Akayahudi bange
kuboke kukilambo cha Asia, benia nga
abapaligwa kube nnongi jinu nu kubeka
lukumbi lyabe anda kweli bakweti cho-
choa chukundakiana nenga.
20 Andaje, maleke aba ababi pamba
balenge lilemwa elibilikolela kwango
kingobu apanajema nnongi ja kitamo
chabe cha akinahota,
21 nambu tu malobe ganga aganengita
ogunyemita nnongi jabe, 'Bandakiana lele
nnongi jinu magambu gwa kujendeke
kuamini kutenda abawile mabayokage.' "
22 Penia Felisi, ojwakiba ajimanyi
ndela jenie kwambone, ngaekalela
oti lukumbi lwenio. Ngabalengela,
"Mambanga hukumu ja lukumbi londo
apapakuika pamba Lusia, nkolongwa jwa
manjolinjoli."
23 Penia Felisi nganhwamulicha
nkolongwa jwa manjolinjoli ojwakiba
akalenda penia ammeke Paulo pu-
lenda, nambu baleke akaganja mundu
bantyangile nu kunnete gapala.

Paulo nnongi ja Felesi na Dulusila

24 Kuboka pa machoba machoko, Felisi
ngaika pamwe na nhwanamundu Dulusila
ojwakiba Nhyahudi. Ngaamulicha Paulo
aletigwe, bampenakia akalongela nhwalo
gwa kunhwamini Yesu Kilisto.
25 Nambu kingobu Paulo apajendekea
kulongela nhwalo gwa ilebe yaipala
Nnoongo, na kikibeka maha mwene na
nhwalo gwa lichoba lya hukumu eliika,
Felisi ngajogopa, ngalenga, "Ngoe nhwotwi
kujabula, tankema kabela apatupakube na
napachi."
26 Kingobu chenie ahyobalela kutenda
Paulo kabi ampi uloi, yene ngabe
akankema Paulo kila kingobu nu
kulongela nakwe.
27 Kuboka pa yaka ibena kupeta, Fe-
lisi ngato liengo lya Pokio Festo atawale
kuboka pa jwenio. Na Felisi ngapala
kube jwambone kwa Akayahudi kuyene
nganneka Paulo mukipungo.

25

*Paulo ajopa lufa kwa angwana ako-
longwa ba Loma*

1 Festo paika ku Kaisalia kuboka pa ma-
choba matatu ngaboka ku Kaisalia, ngaika
Kuyelusalemu,

2 akakung'i akolongwa pamwe na akiilongoi ba Akayahudi ngabannete lukumbi lwa Paulo. Ngabampembe Festo,
3 batendele gambone kukunneta Paulo Kuyelusalemu, bakiba bapangine njama ja kunkoma undela.
4 Nambu Festo ngajanga, “Paulo abi kukipungo ku Kaisalia, na nenga namwene manyenda kwenio machoba uganga.
5 Malekange akiilongoi binu bajende ku Kaisalia pamwe na nenga kwenio bakapiange uchaili gwa lukumbi lwenio anda atei chochoa kibaja.”
6 Festo ngatama nangweto kukingobu cha machoba nane andaje komi, kuboka penia ngabuja ku Kaisalia. Kindambi jakwe ngajenda kukitamo cha akinahota, ngaamulicha Paulo aletigwe unyumba.
7 Kingobu Paulo apaika, Akayahudi abaikanga kuboke Kuyelusalemu ngabantindila ngabatumbu kulenga ngumbi ndu ngolongolo kuntakiana jwenio nambu baotwije kuchalakicha.
8 Nambu kwa kukikombola, Paulo ngalenga, “Nenga ndeije lilemwa lyalyoa nhwalo gwa Malagilo ga Akayahudi, andaje nhwalo gwa nyumba ja Nnoongo, andaje nhwalo gwa nngwana nkolongwa jwa Loma.”
9 Nambu Festo apala kube jwambone kwa Akayahudi na kuyenie ngankonya Paulo, “Bo, mpaile kujenda Kuyelusalemu na kwenio makahukumuligwe nnongi jango nhwalo gwa lukumbi londo?”
10 Paulo ngalenga, “Nyemite nnongi ja mahakama ga nngwana nkolongwa jwa Loma, nga pambaligwa kupata hukumu. Ne nalemwitije ubaja gwagoa Akayahudi mwe umanyi kipola.
11 Anda nemwite magambu gwa malagilo na ndeile kile chambaligwa komigwa, nyopaje kulekekekigwa magambu gwa chenie. Nambu andi kweli jibeje nhwalo gu lukumbi londo, abije mundu ojwapakumbeleka kwabe. Nyopa lufaa kwa nngwana nkolongwa jwa Loma.”
12 Festo kuboka pu kulongela na kitamo cha akinahota bakwe, ngannengela Paulo, “Nnyopite lufa kwa angwana ba Loma, mikikombola kangwana ba Loma.”

Paulo nnongi ja Agilipa na Benike

13 Machoba nduje kuboka penia, Nngwana Agilipa na Benike ngabajenda ku Kaisalia kumpata abali nu kumpoke Festo.
14 Kuboka pukutama machoba machoko kwenio, Festo ngalandulila lukumbi lwa Paulo, “Abi mundu jumwe pamba Felisi anneka mikipungo,
15 na apanajenda Kuyelusalemu, Akakung'i akolongwa ba Akayahudi na akinanhota ngabanete lukumbi kuntakiana Paulo bakapala nunhukumu.
16 Nambu nenga nganalengela kutenda lukoboje kwa bandu ba Loma kumpia mundu ahukumigwe panga jwatakiinigwe anakonganaje na bandu abantakiine kumio nu kumio nu kumpe kingobu cha kukikombola nhwalo gwa lukumbi lwenio.
17 Kingobu apabaika pamba, nenga nachelwiteje, nambu malabo jakwe ngandama pikitamo chakananhota nu kuamulicha mundu jwenio aletigwe.
18 Bandu abantakiana ngabajema nambu bapiiteje lukumbi lubaja anda apannolela.
19 Nambu kukiba na mitau kachoko pamwe na jwenio nhwalo gwa dini jabe na nhwalo gwa mundu jumwe ojwakemigwa Yesu, ojwawile, nambu Paulo ngakachana kulenga abi momi.
20 Namanyije chukamula nhwalo gwa kile chenie, kuyenie nganankonya Paulo anda kabi apaile kujenda kukitamo chakananhota ba Kuyelusalemu magambu gwa lukumbi lwenio.
21 Nambu Paulo ngajopa lufaa, ngajopa banneke mikipungo mpaka angwana ba Loma pabakujomola lukumbi lwenio. Kuyenie ngaamua atame mikipungo mpaka apambakumpeleka kwa angwana ba Loma.”
22 Agilipa ngannengela Festo, “Mbala kumpenakia mundu jwenio namwene.”
Festo ngajanga, “Mampenakia malabo.”
23 Malabo jakwe Agilipa na Benike ngabaika pamwe na ilulu ku nchana gwa lukumbi kongo balongwine na akakolongwa ba manjolinjoli na akiilongoi ba kilambo. Festo ngaamulicha Paulo aletigwe unyumba.
24 Festo ngalenga, “Nngwana Agilipa na mmoa mammilingite pamba pamwe na twenga! Nnongi jinu abi mundu jwenio Akayahudi boa ba pamba na ba ku Kuyelusalemu ngabakwajalila nu kutenda manjega kutenda apaligwije kulama.
25 Nambu nenga nikibwenije kilebe echateile echikibi kibaja chukupaligwa komigwa. Nambu magambu Paulo mwene ngajopa lufaa ku nkolongwa jwa Loma, ngaamua kumpeleka.
26 Nambu kingonu chango ngwetije uchaili gu nhwalo gwenio gukuoto kunhwandikila nkolongwa jwa Loma. Ne nga nannetite pamba nnongi jinu na kwinu mangwana ana Agilipa, ibe kuboka pa kunhwingakia, nhotole kube na chukuandika nngwana jwa ku Loma.
27 Mbemelela kube chwapije mbakamu chukuomongwa kumpeleka ojwajigiligwe panga lenga kipola lukumbi olubantakiana.”

26

Paulo akikombola kwa Agilipa

1 Agilipa ngannengela Paulo, “Nnyeketiligwe kukikombola mmene.” Paulo ngatondabea luboko lwakwe ngalenga yene,

2 “Nngwana Agilipa! Nikibona ngweti upeele lele gu kujopa nnongi jinu nhwalo gwa lukumbi lwoa lwa Akayahudi lubandakiana nenga,

3 muno magambu mwenga mmene mmanyi lukobo lwa Akayahudi na ukomo gwabe, nanyopa yene umbenakie kukunhimbalila.

4 “Akayahudi bamanyi nenga kuboke ungota gwango. Panatama kutumbu kubandu, kutumbu kukilambo kachango na mpaka Kuyelusalemu.

5 Benia bamanyi kwa kingobu choa, na baotwi kuchalakicha, anda bapailinge, kutenda kuboke pukutumbula natama andi jumwe kati ja kikuta china ukale muno mudini jito, yani kikuta cha Mafalisayo.

6 Na ngoe mbi pamba nhukumigwa kwa magambu gwa kuhyobalela malagano ga Nnoongo galagana na akahokabito.

7 Lilagano lyene nga ulyale eligahyobalela makabila komi na mabele ga kilambo chito, kunng'ongalela Nnoongo kwa machoba goa kilo na mui. Angwana, Akayahudi bandakiana kwa magambu gwa kuhyobalela kwenio!

8 Kwa nike mangweto kuaminije kutenda Nnoongo bayoyanga abawile?

9 “Ne namwene ngaamini kutenda nhotwi kamula ilebe ijingi kulikana liina lya Yesu juku Nazaleti.

10 Minhalo jenie nga ejinakamula kwenio Kuyelusalemu. Ne namwene, nakiba bambile kinala kuboka kwa akakung'i akolongwa, ngambata kabeka mukipungo ajingi bandu ba Nnoongo. Angweto apabaukumigwa komigwa, na ne nganyeketela.

11 Pajingi nganatendanga bapotekigwe mu nyumba ya kugongalela yoa nakapoteka bijikanange imani yabe. Lilaka lyango kwabe likiba likolongwa ata nganapalanga mpaka ilambo ya kutaali.

Paulo alenga apakombwike
(Matayo 9:1-19; 22:6-16)

12 “Kwa liengo ulyo, nganyenda ku Damasko, mbi ni kinala na chalamu kuboka kwa akakung'i akolongwa.

13 Angwana, panakiba undela, saa sita nalumu, ngunulubona lumuli lwakamulika muno kupeta lichoba jakamulika kuboka kumbengu, ngulundindila nenga na baba akamwanja jango.

14 Twe tuboa ngutugwe pae, nane nganyoa lilobe lyakanengela ku Kiebulania, ‘Sauli, Sauli! Kwa nike umboteka? Mikipoteka mmene panga kilebe anda liponda eliputa liteke bokola ja angwanamundu.’

15 Nenga ngangonya, ‘Nga mabeneke mwe ma Ngwana?’ Bene Angwana ngabajanga, ‘Nenga na Yesu jwenio mwenga mampoteka.

16 Nambu nnyinuke, nnyeme kwa makongono ginu. Nampitile lele ibe nammeke mme mapakachi na machaili bi ilebe yenje eimibweni, nu kuilebe eimbakunnaya.

17 Manankombola na bandu ba ku Isilaeli na bandu banga Akayahudi bombe nenga nankinga kwabe.

18 Mamaekula mio gabe na kaotoyanga baboke pulubendu na kujingila mulumuli, baboke mu makakala ga Lichetani, bammuji Nnoongo, kupala kukuamini, baotolange kulekekigwa mabaja gabe nu kutola ulichi kati ja baba abajeguigwe ku imani ejibi ku Nnoongo.’

Paulo alonge nhwalo gu upakachi gwakwe

19 “Kwa yene, Nngwana Agilipa, naotwije kube nimitau kwa malolo genia ga kumbengu.

20 Nambu natumbula kutangacha kwa bandu buku Damasko, penia kwa baba bandu ba Kuyelusalemu na kilambo choa cha ku Yudea, na uyo kwa bandu ba ilambo yenge. Nganakwajalila baleke mabaja babe bammuji Nnoongo na kulaya kuitendwa kube balapite mabaja gabe.

21 Kwa magambu genia, Akayahudi ngabambukilanga mbi munyumba ja Nnoongo, ngabajiga kungoma.

22 Nambu Nnoongo nganyangata na nyenie mpaka lichoba lya lele nyemite maha nakachalakicha kwa boa, akananhota na ingota. Ganongela nga gaga agakiba akalondoli ba Nnoongo na Musa ngabalenga magapitila,

23 yani apaligwa Kilisto apotekigwe na kube jwa kutumbula kuyoka kuboka kwa abawile, ibe atangache kube lumuli lya ukomboi kwa Akayahudi na bandu banga Akayahudi.”

24 Paulo mpaka penia mu kukikombola kwakwe, Festo ngalenga kwa lilobe likolongwa, “Paulo! Mmi namachonjo! Kuchoma kwinu kujingi kummeka machonjo!”

25 Nambu Paulo ngalenga, “Ngwetije machonjo angwana ana Festo. Chanenga nga kweli jika.

26 Mwe mangwana mmanyi minhalo jenje, kwa nyenie nhotwile kulongela

panga jogopa nnongi jinu. Magambu manyi mwe mijimanyi minhalo jenie magambu kile chenie kitendigwe kukuiyaje.
27 Angwana ana Agilipa, bo, mmi na imani na akalondoli ba Nnoongo? Manyi kube nhwamini."
28 Angwana ana Agilipa ngabanga Paulo, "Mpemele kukulonge genia nhwotwi kumeka na Kilisto?"
29 Paulo ngajanga, "Nannyopa Nnoongo kutenda, kwa kingobutu andaje kwa mangobu ndu, ngati mwetuje nambu kwa boa abanyoa lele bapatange kube anda apambi nenga, nambu panga mitondolo jenje."
30 Penia nngwana Agilipa na ntawala jwa kilambo na Benike, na boa abakiba pamwe nabo, ngabajema.
31 Apababokanga, ngabalengelana, "Mundu ojo ateije kilebe chikipaligwa kunnhwukumula kuwe andaje kipungo."
32 Nngwana Agilipa ngannengela Festo, "Mundu ojo kabi alekekigwe anda akabi ajopitije lufaa kwa nkolongwa jwa Loma."

27

Paulo ajenda kilambo chuku Lumi

1 Kingobu apikiamuligwa tujende kukilambo chuku Italia, ngabammeka Paulo pulenda gwa Yulio ojwakiba kilongoi jwa manjolinjoli kukikuta echikikemigwa, "Kikuta cha Agusto."
2 Ngutuombe meli kuboke ku Adilamito ejikiba jakajenda kupete kubandali yenge yi kilambo chenie cha Asia, ngututumbwa mwanja. Alistako, mundu jwa Kamakedonia kuboke Kusesalonike, akiba pamwe na twenga.
3 Lichoba elikengima ngutuika kubandali ja Sidoni. Yulio ngantende Paulo gambone kukunneka balole akaganja mundu nu kupata ilebe eyapala.
4 Ngutujendeke na mwanja kuboke penia, nambu magambu upepo gwakiba gwakaguguma kwa makakala muno gukutuikalila nnongi jito, ngutupetela kingonu cha kichilu cha ku Kupulo kwenio upepo gwakiba nduje.
5 Penia ngutujomboka baali ja Kilikia na Pamfilia, ngutuika ku Mula, kilambo cha Lusia.
6 Kwenio kilongoi jola ngajikolela meli jimwe ja Alekizandalia ejikiba jakajenda ku Italia, na yene ngatuombe mwenio.
7 Kukingobu cha machoba ndu ngutujenda kachokochoko na kukulaga ngutuika papipi na Nido. Magambu upepo gwakiba tango gukutupenga, ngutujendekea nnongi kipola ngutupetela na kingonu cha Kulete papipi na Solomoni kwenio upepo gwakiba nduje.
8 Ngutupeta pambwega jakwe kachokochoko ngutuika paali apakemigwa, "Bandali jatengela," papipi na kilambo cha Lasea.
9 Machoba ndu gakiba gapetite na lichoba likolongwa lya kuchikichana likiba lipetite. Ngoe ikiba kujogoya kikoko kutyanga mumeli. Kuyenie Paulo ngabakelebuya,
10 "Makinahota, nubona mwanja gongo kutenda upakube gwa kupotekigwa muno na asala ndu ngiti kwa miigo na meli tuje, nambu uyo kwa bwomi gwito."
11 Nambu kilongoi jola agajoa muno ga nahodha na ga juna meli ngabembu ga Paulo.
12 Bandali jenie jikiba jambonije kutama machoba ga malili, ajingi ngaba palanga kujendekea na mwanja, andaiwechikine mpaka ku Foinike. Foinike nga bandali ja kilambo cha Kulete ejilola kubanda kundonde na kuchanya kundonde, na kwenio kabibaotwile kutama mangobu ga malili.

Upepo nkolongwa kubaali

13 Upepo nchokochoko gwa kubanda ngutumbu kuguguma, angweto bakita bapatangite chabapalanga, nyene ngababoya nanga, ngabaendecha meli papipi muno na kumbwani ja Kulete.
14 Nambu kipetitije kingobu, upepo nkolongwa ogukemigwa "Upepo gwa Kuchanya" ngutumbwa kuguguma kuboka kukichilu.
15 Upepo nguputa melije, na kwa magambu tuotwije kujilongolea meli, ngutujileka jiutigwe na upepo.
16 Kichelu chimwe echikikemigwa Kauda ngikitukenga kachoko na upepogo, na apatapeta kubanda kwakwe ngutuotola iganukube kwa kulaga muno kubeka gwicho ntumbwi gwa mumeli.
17 Angweto ngubuuta ntumbwi nkati, penia ngabajitindikia meli lugoji na kujitaba kwa makakala. Bajogopa kutenda kabi bakwamite umbwega ja baali, kumbwani ja Libia. Kwa nyenie ngabauluyanga matanga na kujileka meli jiutigwe na upepo.
18 Upepo nkolongwa gujendekea kuguguma na malabo jakwe ngabatumbu kulekela panja miigo ja meli.
19 Lichoba lya tatu, ngabatumbwa uyo kulekela mumache ilebe yumumeli kwa maboko gabe bene.
20 Kwa machoba majingi tuotwije kulibona lichoba wala ndondwa, upepo ngolongwa ngujendekea kuguguma muno, ata kuhyobalela kwito kwa komboligwa ngagapela.
21 Kubokapa kutama kingobu kijingi pangalye chakulya, Paulo ngajema

panakati jabe, ngalenga, “Akangwana, ikabimbaya anda makambenekie na kotoka mwanja kuboka Kulete. Anda makatei nyene kabitujepite upepo nkolongwa kabi tupatitije asala jenje joa.
22 Nambu ngoe nannyopanga mme na mojo, abije ata jumwe katijito ojwapakuoya bwomi gwakwe, meli tu nga ejipakuoba.
23 Magambu lichana kilo mpakachi jwa Nnoongo kuboka kumbengu jwenio nenga nga bakwe na jwombe ne nanng'ongalela ngambitila,
24 nganengela, ‘Paulo, makajogopaje! Nga mpaka nnyeme nnongi ja Nngwana nkolongwa jwa Loma. Gwambone gwa Nnoongo, ampile bandu boa ababi mumwanja pamwe na mwenga.’
25 Nyenie, akangwana, nnimbange mojo! Magambu nanhwamini Nnoongo kutenda iba tela anda apabanengila.
26 Nambu nga mpaka matulekeligwa umbwega ja kichilu chimwe.”
27 Kilo chi lichoba lya komi na ncheche, takiba takautigwa kongo na kongo mu baali ja Adulia. Papipi na kilo puwiku akakamwa maengo bumeli ngabapemelela kube papipi na kujomo.
28 Nyene bapalanga kipemo cha baali kwa kuuluya lugoji olukiba lutabigwe na kilebe kitopeu, ngabapala kipemo cha meta makomi ncheche. Uyo ngabapema kabele ngabapata meta makomi matatu.
29 Kwa magambu ga kujogopa ukolimwa mumaganga, ngabauluyanga nanga ncheche unyuma ja meli, ngabajopa kuche chokwe.
30 Akakamwa maengo bu mumeli bapala kutoloka na bakiba bauluinge ntumbwigo mumache, bakakikopakea kutenda bajenda kuuluya nanga nnongi ja meli.
31 Nambu Paulo ngannengela nkolongwa jwa manjolinjoli na akalenda bakwe, “Anda akakamwa maengo aba kuigaje nkati ja meli, nkomboligwaje.”
32 Penia manjolinjoli gala ngagaeketa ngoji eibakiba batabali ntumbwi ngubuleka ujabule na mache.
33 Papipi nu kuche, Paulo ngabapembela boa balyegange chakulya, “Kwa machoba komi na ncheche ngoe nnilingitije kilebe.
34 Kuyenie, chonde nannyopanga nniagange chakulya kwa magambu mikipalanga ibe nhwotolange kulama. Magambu ata lunywili lumwe lwa mitwe jinu luobaje.”
35 Kubokapa kulenga yene, Paulo ngatola nkate, ngannumba Nnoongo nnongi jabe boa, ngaumetula, ngatumbu kulye.
36 Penia boa ngababe na mwojo, nangweto uyo ngabalye chakulya.
37 Tuboa takiba bandu makomi komi mabele na makomi saba na sita mu meli.
38 Kila mundu pajukuta chakulya, ngabapunguya kutopa kwa meli kwa kulekela ilyo mubaali.

Meli jibomoka

39 Pukuchaga, akakamwa maengo ba mumeli baotwije kukimanya kilambo chache, nambu ngabapabona paali pina nhwangi, ngabaamua kujijemeka kubeka nanga kweno anda iwechekine.
40 Nyenie ngaeketa nanga na kuileka mubaali, na mangobu ugogo ngabakulugula ngoji eikiba batabalile nchukani, penia ngababeke nanga jimwe nnongi ukamula upepo, ngabajenda kumbwani kola.
41 Nambu ngabaika paali pa ngongano ibena ja baali na meli ngijikwama. Nnongi kwakiba kujingi pae piminhyangi nukuinainaje. Kunyuma ja meli ngijitumbu kueketeka ipandi pandi ku kuputigwa na mawimbi gina makakala.
42 Akalenda bapalanga kakoma akapungwa boa ku kujogopa kube kabibaotwile kuogela mpaka kwie na kutoloka.
43 Nambu kwa nyenie kilongoi jwa manjolinjoli apala kunkombola Paulo, ngabaibila bakatendanga yaneje. Ngaamulicha abamanyi kuogela batumbu kuomba kuboka mumeli na kuogela mpaka kwie,
44 na bange bakengame bakakamulila mbao andaje mu ipandi ya meli ejieketike. Nga twenga tuboa aputuika tela kwie.

28

Kilambo cha Malita

1 Aputuika kujomo tengela, ngutumanya kutenda kichelu che kikemigwa Malita.
2 Bandu ba penia bakiba maganja muno na twenga. Ula jakiba jakatumbula koma na bakiba na malili, kuyenie ngabakoya mwoto, ngubutupokela.
3 Paulo ngalokota nhwigo nchokochoko gwa anju na ngakolake pamwoto. Penia, magambu ga mwoto, lijoka ngilipita muanju mola ngilinnyengelela Paulo mukuboko.
4 Bandu ba penia apabilibona lijoka linyengali mukuboko jakwe ngabalengelana, “Pangaje mundu ojo nkomi, iganukube akombwike mubaali, haki jannekaje ajendeke kulama.”
5 Nambu Paulo ngalimichila lijoka lyenie pamwoto na apotekigwije ati kachoko.
6 Bandu bala ngabalolela jwenio atupe andaje kingobucho kabi agwile pae nu kuwe. Kuboka pa kulendela kwa kingobu muno panga lola kutenda Paulo champatite kile chochoa chela changa pemelela,

ngabaailicha mawacho gabe ngabalenga, “Jwenio nnoongo!”

7 Papipi na penia pakiba na nng'onda gwa Pubulio, nkolongwa jwa kichilu chela. Pubulio ngatupokela kwambone, kwa machoba matatu takiba takageni mundu.

8 Awamundu Pubulio bakiba pikindanda, atamwe, bakweti mbenduka nu kualicha. Paulo ngajenda muchumbi chabe, nganng'ongalela Nnoongo, ngabeka maboko gakwe panani jabe, ngannamia.

9 Kingobu apagapitila genia, bandu akatamwe bange boa ba kichilu chenie ngabaika ngabalamiigwa.

10 Bandu ngubutupe hupo ndu na kingobu puttutumbula kabena mwanja, ngababeka nkati ja meli machulupu agatagapaile.

Kilambo cha Malita ku Loma

11 Kuboka pa myei mitatu ngututumbwa kabe mwanja gwito kwa meli jimwe ja kilambo echikikemigwa Alekizandalia ejikemigwa, “Milongo Mabela.” Meli jenie jakiba jijemite pikichilu kingobu cha malili choa.

12 Ngutuika pikilambo cha Silakusa, ngututama penia kwa machoba matatu.

13 Kuboka kwenio ngutujenda ngututindila ngutuika kilambo cha Legio. Lichoba elikengima upepo ngutumbu kuguguma kuboka kubanda, na machoba mabele agakengama ngutuika kubandali ja Potioli.

14 Kwenio ngatakolela abaamine bange benia ngubutujopa tutame na angweto kwa machoba saba. Na ngutuika ku Loma.

15 Abaamine buku Loma apabajoa minhalo jito, ngabaika kutupokela kuchoko ja Apio na Mikahawa Mitatu. Paulo apababona ngannumba Nnoongo, ngabe na makakala.

Paulo kukilambo cha Loma

16 Aputuika ku Loma, Paulo ngajeketiligwa atame jika jakwe pamwe na linjolinjoli limwe lya kunnenda.

17 Kuboka pa machoba matatu, Paulo ngabakema pamwe akiilongoi ba Akayahudi ba paali penia. Apabakongana, Paulo ngabalengela, “Makalongo Makasilaeli, nenga, ng'anukube ndeije chachoa kibaja wala kutauka lukobo lya akinahota bito, ngambukaligwa okwo Kuyelusalemu na ngambukaligwa na bandu ba Loma.

18 Apabangonya nu kulola kutenda nakibaje ni lilemwa, ngabapala kuneka.

19 Nambu Akayahudi bange ngabakana kile chenie, nane ngambaligwa kujopa tengela kwa Angwana akolongwa ba Loma, iganukube nakibaje na kilebe chochoa cha katakiana bandu akajango.

20 Kwa magambu genia nnyopite kongana nu kulongela na mangweto. Ndabigwe mitondolo jenje gambu gwa kilebe echibahyobalela bandu Kuisilaeli.”

21 Angweto ngabannengela, “Twenga tupokije balua jajoa jela kuboka ku Yudea, wala nnongo gwito ojwaike pamba kulenga minhalo jenie andaje kile chochoa kibaja nhwalo gwinu mwenga.

22 Nambu ipaligwa kunnyoa mmene manhwacho ginu, magambu tumanyi kutenda kila paali bandu batenda kutauka kunhwalo gwa kikuta chenie echimmi mwenga.”

23 Penia ngabapangania na Paulo lichoba elibapakongana, na bandu ajingi ngabaika kwenio okwakiba akatama. Kuboke kindabi mpaka kimuyo Paulo ngabalandulila na nhwalo gwa kingwana cha Nnoongo na akajiga bajeketele nhwalo gwa Yesu kupete Malagilo ga Musa na majandiko ga akalondoli ba Nnoongo.

24 Bange kati jabe ngabajeketela malobe gakwe, nambu bange baaminingije.

25 Kuyenie ngabaleka, ngukube na kupwilikana na mumawacho kati jabe. Apabakiba bakajabula, Paulo ngalenga, “Kweli nga tela Uhuke jwa Chwapi agalongela kupete nnondoli Isaya kwa akahoka binu!

26 Gambu alenga,
‘Nnyende kwa bandu bamba makalengele,
Kupenakia mampenakia, nambu mmanyaje,
kulola mannola, nambu mibonaje,
27 magambu malango ga bandu bamba gatekupunganikwa,
baibangite machikilo gabe
nu kuchwili mio gabe.
Na yeneje, kabi baloi kwa mio gabe,
kabi bajoine kwa machikilo gabe,
kabi bamanyi kwa malango gabe,
nu kung'alambuki, alenga Nnoongo,
nane kabi nalamiinge.’ ”

28 Penia Paulo ngalenga, “Mmanyange kube, lilobe lya Nnoongo nhwalo gwa ukomboligwa upelekigwe kwa bandu banga Akayahudi. Angweto mabupenakia!”

29 Paulo apajomola kulonge genia, Akayahudi ngababoka kongo bakataukana muno bene akangweto.

30 Kukingobu cha yaka ibena Paulo ngabe akatama munyumba ejajaika mwene, ngabe akapokela bandu boa abakiba bakaika kunnola.

31 Akiba akatangacha nhwalo gwa kingwana cha Nnoongo nukubola nhwalo gwa Angwana ana Yesu Kilisto panga jogopa na kwa agabwa.

Balua ja Paulo kwa Akaloma Kilongoi

Kitabu cha Akaloma kiotwi kube kiandikigwa na Ndundame Paulo kati ja chaka cha 54-58 kuboka pukubelekwa Kilisto. Paulo akiba tango anatyangije ku Loma yene ngakinga balua jenje kupala kalagi bandu boa, Akayahudi na banga Akayahudi abunhwamini Kilisto abatama ku Loma. Aandika balua jenje pakiba akatama ku Kolinto kingobu chenie. Paulo aandika balua jenje kupala bandu bilambo yoa bunhwamini nu kunnyali Yesu Kilisto (Lipungu lya 16:26).

Kitabu cha Akaloma ngi kitabu chakajangata muno bandu abunhwamini Kilisto ba kila paali ni kingobu choa kwa gambu Paulo aandike kwambone muno nhwalo gu ukomboi, nu putuotwi kupata kundela ja Yesu Kilisto. Uyo Paulo alondine Nhwalo Gwambone gwa Yesu Kilisto ku lilagano lya lolo. Akachomi ajingi balenga nsitali gu kijemo mu kitabu chenje nga lipungu lya 1:16 lyenie lilenga, “Nuboneje oni Nhwalo Gwambone, kwa magambu nga makakala ga Nnoongo ku ukomboi gwa kila mundu ojwaamini, kutumbu oti kwa Akayahudi kuboka penia kwa bandu banga Akayahudi.” Paali pukutumbula pi kitabu chenje kilenga muno kumanya ku nkati nhwalo gwa Nnoongo (Lipungu lya 1-12). Na paali papaigile (Lipungu lya 13-15). Pabi na malagilo majingi kukamula mukutama kwa bandu abunhwamini Kilisto.

Agabi mukitabu

Paulo atumbu balua jakwe andi pahyobalile kukilaya mwene nu kulenga bandu abaandakila (Lipungu lya 1:1-15)

Kabe alenga mundu pabile na paoto koligwa kundela ja Yesu Kilisto (Lipungu lya 1:16-11:36).

Kuboka penia Paulo alagi ilebe yukamula mukutama mukunhwamini Kilisto (Lipungu lya 12:1-15:13)

Paulo ajomole mukitabu chenje kwa kapatanga abali bandu abunhwamini Kilisto buku Loma (Lipungu lya 16).

1 Nenga Napaulo andika balua jenje, napakachi jwa Yesu Kilisto, nandundame nambambuligwe nukemigwa kutangacha Nhwalo Gwambone gwa Nnoongo.

2 Kutumbu lolo, Nnoongo akalagi Nhwalo Gwambone kupete akalondoli bakwe andi piandikigwe Mumajandiko Gachwapi.

3 Nhwalo gongo ulenga Mwana jwa Nnoongo, Nngwana jwito Yesu Kilisto, jwenio umundu gwakwe, akiba kibelei cha Daudi,

4 nhwalo gongo gunnenga Yesu Kilisto Nngwana jwito, ku nhwalo gu Uchwapi gwakwe guki Nnoongo ngalaigwa kuwecho nkolongwa kukuyoigwa kwakwe.

5 Kupete kwa lina lya jwenio twenga tupatite upeele gukube tandundame, kupala kundela jakwe talongoleye bandu ba makabila goa bajali kupete imani.

6 Mangweto uyo kati ja bandu benia, nkemigwe na Nnoongo mme mabandu ba Yesu Kilisto.

7 Nunhwandikilanga mmoa mammi ku Loma mampaligwa na Nnoongo, ngankemigwa mmegange bandu bakwe ba Chwapi.

Awabito ana Nnoongo na Angwana bito ana Yesu Kilisto bampegange upeele na tengela.

Lilumbo ku Nnoongo

8 Kukutumbula, nannumba Nnoongo jwango kupete Yesu Kilisto kwa magambu ginu mmoa, magambu imani jinu jijoanika padunia joa.

9 Nnoongo nga nchaili jwango echinenga nga kweli, Nnoongo ojunammegelela kwa mwojo gwango gwoa kutangacha Nhwalo Gwambone gwa Mwana jwakwe. Nnoongo amanyi kube mbinkombokelanga,

10 kingobu choa pang'ongalela. Ngoe nannyopa Nnoongo andapaile, nantyangilange.

11 Kwa magambu ndekumpalanga muno kummonanga kupala nammaganakie hupo iboke mukihuke nu kunnimbia mwojo.

12 Mana gakwe, yene, kukuamini kwango ne kupakunnimbia mangweto, kuamini kwinu mangweto kupakunimbia nenga.

13 Akalongo bango, mbala mmanye kube pajingi nakapala kuntyangilanga, nambu ikiba ilebe ijingi einhibila kuwika kwinu. Napaile bandu bummanye Yesu kati jinu mangweto andi pikiba kwa bandu banga Akayahudi.

14 Mbaligwa kajendelela bandu boa, Akagiliki na banga Akagiliki, bina kumanya na banga manya.

15 Kuyenie mbala kutangacha Nhwalo Gwambone uyo kwinu mangweto mammi kwenio Kuloma.

Makakala gu Nhwalo Gwambone

16 Ne kulolaje oni kutangacha Nhwalo Gwambone, gwenio nga makakala ga Nnoongo ogugwakombola boa abaamini, kutumbu Akayahudi na bandu banga Akayahudi uyo.

17 Kwa magambu Nhwalo Gwambone ulaya kipola kube Nnoongo andi pabatenda bandu kube bambone, nhwalo gwenio utendigwa ku imani, kuboka pukutumbula mpaka kupela, Majandiko Gachwapi galenga, “Mundu ojwabekigwe jwambone kuimani malama.”

Malemwa ga bandu

18 Lilaka lya Nnoongo lilengigwe kuboka kumbengu kati ja malemwa na ubaja gwoa gwa bandu gwenio kwa ndela yabe mbaja abakana ukweli gwaka manyikanaje.

19 Nnoongo bahukumu angweto, magambu ilebe yoa kumanyikana ku nhwalo gwa Nnoongo ibi kipola kwabe, magambu mweni Nnoongo abekite yenie.

20 Kutumbu Nnoongo papangania dunia kuwecho gwakwe, nu Unnongo gwakwe gwa machoba goa, iganukube ibikubonekanaje kwa mio, imanyikine kipola. Bandu baotwile kumanya ilebe yenie kuboke ni ilebe eyapanganie Nnoongo. Kwa yenie bakwetije ndela jajoa ja kukikola!

21 Iganukube bamanyi Nnoongo abile, nambu babikumpeje ichima ejipaligwa, kabe nukunnumbaje. Gambu mawacho gabe gabi nikilebije na malango gabe gabi nikilebije, gatweli lubendu.

22 Bikitenda kube bina malango, kumbe banga malango.

23 Ngabagalambuya kibumo cha Nnoongo ojwalama machoba goa pangapela, nambu bigongalela inyago yukubacha eilandine na mundu jwawe, andaje ijuni andaje inyama andaje ikoko.

24 Kuyenie, Nnoongo ngabaleka batende ilebe yanga mbone ibi mumyojo jabe na kutendelana ilebe ya oni mumibele jabe bene akangweto.

25 Bagalambuya kweli ja Nnoongo kube uwangi, bigongalela nu kuibegelela ilebe yapangine mweni Nnoongo, kunneka mwene jwapanginiage, jwapaligwa kulumbigwa pangapela! Unhyo.

26 Yene Nnoongo balekite bakengame tama mbaja. Akikege bagalambwike nu kotoka kapalanga akinalome nu kujingililana bene akangweto.

27 Na akinalome uyo, ngabakotoka kutenda ile yikibelekwa kwa akikege na ngabajingililana angweto kwa angweto. Akinalome ngabatenda ilebe ya oni kwajabe, kwa yene ngabapatanga hukumu jabe ejipaligwa tela na itendwa yabe ibaja.

28 Magambu bandu bakatekana kummanya Nnoongo, Nnoongo ngabaleka mumawacho gabe mabaja, ngabatenda ganga paligwa kutenda.

29 Batwelelinge ubaja na tama ju kupala kube ni ilebe nduu na chojo na kuponja. Batwelelinge bwiu na ukoma na bulwa na uwangi na mawacho mabaja. Kung'ing'ia,

30 nu ukopekeana, nga bandu abanchimwa Nnoongo, michwembo, bina lunjonjo na kulokaloka, nukujogopaje kutenda ilebe ibaja, kajeketeje achikibelei babe,

31 kuotwaje kumanya nu kulengenekia malagano gabe, bambonije na kiaje kwa akajabe.

32 Bamanyi kube Malagilo gambone ga Nnoongo galenga kube bandu abatamanga yene, bapaligwa kuwe. Na genia ngiti batendanga bene akangweto tuje, nakabe balumbalila bange abatendanga andi genia.

2

Hukumu ja Nnoongo

1 Yene, maganja, anda mahukumula bange panga paligwa, nhwotoje kukikola, ata makabi mwe mabeneke. Magambu, kwa kahukumu bange, mikihukumula mmene magambu mmene ntenda ilebe andi uyo yamahukumu bange.

2 Ngoe tumanyi kube hukumu ja Nnoongo nga ja haki kwa abatenda ilebe andi yenie.

3 Nambu mwe maganja mamahukumula abatenda ilebe andi yenie na mwenga uyo ntenda, bo, nkita mamijijepa hukumu ja Nnoongo?

4 Andaje mubembula gwambone gwa Nnoongo, kuimbalila kwakwe muno, pangamanya kube gwambone gwakwe gwenio upala kunnongalea nnape?

5 Nambu nkweti mojo gumitau nu kujundupa na nyenie mikibeke hukumu kwa lichoba lyenie lya lilaka lya Nnoongo na hukumu jinu ja kweli ejipakubonekana.

6 Lichoba lyenie Nnoongo mannepa kila mundu kuboke kuitendwa yateile.

7 Abaimbalila nu kujendeke kutenda gambone kukupalapala kibumo ni ichima na bwomi gwa machoba goa pangapela, Nnoongo mabapa bwomi gwa machoba goa pangapela,

8 Nambu abapala ilebe yabe bene bijikana kweli nu kupala kengama itendwa ibaja, lipakagwele lilaka lya Nnoongo.

9 Kulaga na kubinia kupakumpata mundu jwajoa ojwatenda ubaja. Kupakapata Akayahudi oti, uyo na bandu banga Akayahudi.

10 Nambu Nnoongo mabapa kibumo, ichima na tengela abatenda gambone, Akayahudi oti uyo na bandu banga Akayahudi.

11 Magambu Nnoongo bahukumu bandu boa telatela.

12 Baba abatenda ubaja panga
gamanya Malagilo ga Musa mabawaganga
iganukube bagamanyije Malagilo. Na
baba abakamu ubaja kongo magamanyi
Malagilo mabahukumigwa kwa Malagilo.
13 Ngiti abajoa Malagilo nga ababi bam-
boneje nnongi ja Nnoongo, nambu abaaga-
bala Malagilo.
14 Bandu banga Akayahudi bakwetije
Malagilo ga Musa, nambu kila apaba-
tenda agabi Malagilo ga Musa genia
umwojo jabe, benia angweto babaganga
kipemo cha Malagilo iganukube baga-
manyije Malagilo ga Musa.
15 Itendwa yabe ilaya kube pagapala
Malagilo gaandikigwe mu myojo jabe. My-
ojo jabe jilaya kile chenie nga kweli,
chengi kingobu mawacho gabe katakiana
na chengi kingobu kakola.
16 Yenie, kuboke Munhwalo gwa Mbone
gongo ogundangacha, nga apipakube man-
gobu Nnoongo apapakuhukumu ilebe ya
bandu eikiite, kwa ndela ja Yesu Kilisto.

Akayahudi na Malagilo gabe

17 Na mwe, bo? Mmene mikikema
Mayahudi, magahyobalela Malagilo ga
Musa na kulokaloka kube ba Nnoongo,
18 kwa ndela ja Malagilo mmanyi apa-
pala Nnoongo na nhwotwile kupambula
kilebe chambone,
19 mwenga mikibona kube makilongoi
ba bangalola na lumuli ku bandu ababi
mulubendu,
20 mikibona kube maboli ba mandokoma
na maboli bi kingota, nkweti malango mu
Malagilo nu umanyi gwa kweli.
21 Bai mwenga mabolanga bange, mboni
mmene mmi kukibolaje? Matangachila
bange bakajibaje, nambu mmene mboni
nnyiba?
22 Mwenga nnenga, "Makatenda ngongo-
laje," na kongo mmene ntenda ngongola?
Mwenga mijichimwa milongo ji inyago na
kongo mmene nnyiba muiteba yabe?
23 Ku kulenga eti nkweti Malagilo ga
Nnoongo, bo nnolaje kube kukualabiya
Malagilo mammembu Nnoongo?
24 Majandiko Gachwapi galenga, "Mag-
ambu ginu Makayahudi, bandu banga
Akayahudi bilitukana liina lya Nnoongo!"
25 Anda mmi kagaagabala Malagilo
ga Musa, kuinigwa kwinu kupakube
kwambone, nambu anda mmi ka-
gaagabaje Malagilo mbaya makainigwije.
26 Anda mundu jwanga Nhyahudi jwan-
gainigwa ojwaagabala Malagilo ga Musa,
bo Nnoongo ammalangije kube ainigwe?
27 Bandu banga Akayahudi bapakun-
hukumula panga paligwa mwenga
Mayahudi anda nhwalabiye Malagilo,
iganukube nkweti majandiko ga Malagilo
na nhwinigwe na angweto bagajeketela
Malagilo iganukube bainigweje.
28 Ngiti, kila mundu ojwabonekana
kunja Nhyahudi nga Nhyahudi jwa kweli
na wala mundu kubeje Nhyahudi jwa
kweli eti mpaka ainigwe.
29 Nhyahudi jwa kweli nga jwajo ojwabi
Nhyahudi mpaka mmojo, nga ojwainigwe
umwojo. Gongo ngu nhwalo gu Uhuke,
ngiti nhwalo gwa majandiko ga Malag-
iloje. Mundu andi jwenio apatachipa, ngiti
kuboka kwa banduje, nambu kuboka ku
Nnoongo.

3

1 Nhyahudi akweti nike chakapeta
bandu banga Akayahudi? Andaje kibi
chambone kuboke mukuinigwa?
2 Elo, kibile chambone kuingono yoa.
Pukutumbu, Nnoongo ngabapeganga
Akayahudi Lilobe lyakwe.
3 Nambu ibabole anda bange bandu
bakiba bangaaminika? Bo, kile chenie
kibakuboya kuaminika kwa Nnoongo?
4 Napachokuje! Nnoongo nga jwa kweli
machoba goa, iganukube kila mundu abi
nuwangi. Andi Majandiko Gachwapi pa-
galenga ku nhwalo gwa Nnoongo, "Anda
malobe ginu gabi gambone pamme nu-
lukumbi mwenga kuotola."
5 Nambu, anda ubaja gwito ulaya
Nnoongo atenda pipaligwa, tulenga nike?
Bo, tulenga atenda telatelaje patuhuku-
mula? Pamba nonge kimundu.
6 Napachokuje! Ikabi yene, Nnoongo
akaotolabo kujihukumu dunia?
7 Nambu anda ibi kundela ju uwangi
gwango ukweli gwa Nnoongo ubonekana
na jwombe abi ni kibumo muno, bai
kwanike ndenda kuhukumigwa anda na-
mundu bina malemwa?
8 Andaje tulenga, tukamwa mabaja ibe
tupate gambone! Yenie bange nga apabu-
tutukana kukututakiana kube tubolite ye-
nie. Mabahukumigwa panga paligwa!

Abije mundu ojwabi jwambone

9 Tulenga nike? Bo, twenga Takayahudi
tambone kapeta bange? Napachokuje!
Kwa magambu nengite pukutumbula kube
Akayahudi na bandu banga Akayahudi
boa batei mabaja.
10 Anda Majandiko Gachwapi pagalenga,
"Abije na jumwije ojwabi jwambone,
11 abije mundu junamalango,
wala ojwampalapala Nnoongo.
12 Boa bannekite Nnoongo,
boa babi andi batekubola,
abije ojwatenda gambone, najumweje.
13 Kano yabe anda makabuli gangaelekea,
nimi yabe itweli uangi,

ng'omo yabe gapita malobe gina uchungu
andi gwa lijoka,
14 kano yabe itweli minhilo jikubinia.
15 Angweto kutenda chokwe ukoma,
16 kila pabajenda kwipulana nu kupoteka.
17 Angweto bijimanyije ndela ja tengela,
18 kunnyogopa ngu Nnoongo."

19 Tumanyi kube Malagilo ga Musa gapalanga ababi Mumalagilo genia, kuyenie kolaje chukopakea, ilambo yoa ibi muhukumu ja Nnoongo.
20 Gambu abije mundu jwambone nnongi ja Nnoongo kukutenda pagapala Malagilo ga Nnoongo, liengo lya Malagilo kunnaya tu mundu kube atei mabaja.

Kujeketeligwa na Nnoongo kuimani

21 Nambu ngoe, ndela ja Nnoongo ja katenda bandu kube bambone nnongi jakwe jiekuligwe, kabe panga hyobalela Malagilo. Malagilo ga Musa na Majandiko ga akalondoli bachalakicha kilebe chenie.
22 Nnoongo batenda bandu babonekane kube bambone nnongi jakwe kwa ndela ja kunhwamini Yesu Kilisto. Nnoongo atenda genia ku bandu boa abaamini. Magambu kubije kubagulana kwakwoa,
23 bandu boa balemwite na babi kutaali na kibumo cha Nnoongo.
24 Nambu mu upeele gwa hupo ya Nnoongo, bandu boa batendigwa kube bambone kupete Yesu Kilisto ojwababeka bandu babe agabwa.
25 Nnoongo ngampanga Yesu, kupala kwa myai jakwe, abe ndela ja kabokea bandu mabaja kukuamini kwabe. Atenda genia kupala alaye gapala Nnoongo. Lolo Nnoongo atela kuimbalila mabaja ga bandu panga hukumula,
26 atenda yene kupala kulaya gwambone gwakwe ku bandu kingobu chenje jwenio nga ojwabi jwambone na kabeka bandu abunhwamini Yesu babonekane kube bambone nnongi ja Nnoongo.
27 Tukilumbalila nike? Kibije! Kwa nike? Bo, kwa magambu ga kulenganakia Malagilo ga Nnoongo? Eje! Nambu kwa magambu tunhwamini Yesu Kilisto.
28 Gambu Nnoongo antenda mundu kube jwambone ki imani na ngiti kukulenganakia Malagiloje.
29 Andaje bo, Nnoongo nga Nnoongo jwa Akayahudi tu, andaje uyo jwa bandu banga Akayahudi? Elo, jwa bandu banga Akayahudi uyo.
30 Nnoongo nga jumwe, jwombe mababeka Akayahudi abainigwe kube bambone kuimani jabe na bandu banga Akayahudi banga inigwa uyo kuimani jabe.
31 Bo, tutumi imani kukuleke kutali Malagilo? Napachokuje, nambu tagajemeka Malagilo.

4

Kulandanakia nu Ulaimu

1 Tulenga nike nhwalo gwa aokabito ana Ulaimu? Ilebe nike eibapitile mummele?
2 Anda Ulaimu akabekigwa kube jwambone nnongi ja Nnoongo, kuilebe yateile, akweti kilebe chukulokeloke, ngiti nnongi ja Nnoongoje.
3 Majandiko Gachwapi galenga, "Ulaimu nganhwamini Nnoongo, kukutenda yenie Nnoongo ngammona kube jwambone nnongi jakwe."
4 Boa abakamu maengo kulepigwa nchaala, nchaala gwenio ngiti hupoje, nambu chabapaligwa kupata.
5 Nambu bandu bangahyobalela itendwa yabe, nambu bunhwamini Nnoongo ojwabalekekea akabaja, penia Nnoongo kuliagabala lihyobalelo lya bandu benia na kabona kube bambone nnongi jakwe.
6 Anda Daudi palenga mbaya jakwe mundu ojwabonekana jwambone nnongi ja Nnoongo, pangalolakea itendwa yakwe,
7 "Mbaya baba abalekekeigwe malemwa
gabe,
bombe mabaja gabe gaboigwe.
8 Mbaya mundu jwajo
Angwana bagabalangaje mabaja gakwe."
9 Bo, mbaya jenie jalenga Daudi kwa bandu abainigwe tu? Eje! Andaje pamwe na bandu bangainigwa. Magambu tulengite kutenda, "Ulaimu nganhwamini Nnoongo, gambu gwa kuamini kwakwe Nnoongo ngammona kube jwambone nnongi jakwe."
10 Genia gatendigwa kingobu gani, tango Ulaimu nukuinigwaje? Andaje itendigwa kuboka pa kuinigwa? Tango nukuinigwaje, ngiti kuboka pa kuinigwaje.
11 Ulaimu ngajeketela kiingi chu kuinigwa kulaya kutenda ajekataligwe kube jwambone nnongi ja Nnoongo, gambu gu kuhyobalela kwakwe tango nu kuinigwaje. Kwa nyenie, Ulaimu nga awawa ba boa abaamine nu kubekigwa kube bambone nnongi ja Nnoongo gambu gukuamini kwabe iganukube bainigweje.
12 Ulaimu uyo aokabito ba boa abainigwe, nambu ngiti magambu gukuinigwa kwabije, nambu kwa magambu gukengama ndela ujaje ja imani ja aokabito ana Ulaimu ejibakengama tango nu kuinigwaje.

Lilagano lya Nnoongo lipokaligwa kuimani

13 Nnoongo ngalagana na Ulaimu ni ibelei yakwe kube dunia majiba

jabe. Nnoongo atela yene ngiti kwa magambu Ulaimu akaagabala Malagilo ga Musaje, nambu magambu gukunhwamini Nnoongo ngammeka kube jwambone nnongi jakwe.

14 Andaibi lilagano lya Nnoongo libi kwa baba tu ababagakengama Malagilo ga Musa, imani jiba jambonije, uyo lilagano lya Nnoongo liba kile chamboneje.

15 Malagilo ga Musa galeta lilaka lya Nnoongo, nambu pangabe Malagilo, kubeje kualabia Malagilo.

16 Nayene lilagilo likiba muimani, kupala lilagilo lyenie libe, lilame nukujendekea andi hupo kuboka ku Nnoongo kwa boa ababi kukibelei cha Ulaimu, ngiti kwa abahyobale Malagilo ga Musa tuje, nambu uyo kwa abaamini andi patenda Ulaimu. Gambu Ulaimu nga awabito bu Uhuke tuboa,

17 andi Majandiko Gachwapi pagalenga, “Nammekite mme mawawa ba makabila nduu.” Lilagano lyenie libi kweli nnongi ja Nnoongo nu Ulaimu nganhwamini Nnoongo. Jwenio nga Nnoongo jwabape bwomi bandu abawile, kwa amuli jakwe, ilebe yangabe ibe.

18 Ulaimu ngaamini gangaoto kugahyobalela, nayenie, ngibe andi Majandiko Gachwapi galenga, “Awawa bi ilambo ijingi na kibelei chinu kiba nduu!”

19 Ulaimu akiba okolo abandakila kube nayaka makomi komi, nambu kuamini kwakwe kupolitije iganukube amanyi kube mmeli gwakwe ukiba andi uwile, nu nhwanamundu Sala akiba ntonga.

20 Ulaimu alipwelije lilagano lya Nnoongo, kuamini kwakwe ngukumpe makakala, ngampe kibumo Nnoongo.

21 Amanyi pe kutenda Nnoongo malenganakia lilagano lyakwe.

22 Nga mana Nnoongo ammona kube jwambone nnongi jakwe.

23 Pilengigwa, “Ngabalangigwa kube jwambone nnongi ja Nnoogo,” ilengigwa magambu gwa jwenio tuje.

24 Genia gaandikigwa pamwe na twenga uyo tatu jeketeligwe kube tambone tatunhwamini Nnoongo ojwanhyoite Yesu Nngwana jwito kuboka kwa abawile.

25 Magambu gwa mabaja gito Yesu ngabekigwa akomigwe, ngayoigwa kube mmomi kupala atubeke twe tambone nnongi ja Nnoongo.

5

Kupaligwa na Nnoongo

1 Gambu tujeketeligwe kubekigwa tambone nnongi ja Nnoongo kuimani, tukweti tengela na Nnoongo kupete Nngwana gwito Yesu Kilisto.

2 Kuimani jito, jwenio atuletite tube mupeele gwa Nnoongo, ogututama nago ngoe. Tuala mwojo kulihyobalelo litukweti likube pamwe mukibumo cha Nnoongo.

3 Elo, ngiti genia tuje, nambu tualalila mukulaga kwito uyo, magambu tumanyi kutenda kulaga kuleta kuimbalila,

4 nu kuimbalila kuleta kube mundu jwambone nu kulimba mwojo kuleta kuhyobalela.

5 Na lihyobalelo lyenie liwangije magambu Nnoongo ajeile lipalano lyakwe mumyojo jito ku ndela ja Uhuke jwa Chwapi, jwatupi twenga.

6 Putukiba tanga uwecho, kukingobu chapala Nnoongo Kilisto ngawe kupala atukombole mabaja gito.

7 Kindemaje mundu kuwe magambu ga mundu jwambone, pangaje mundu aotwile kujiga kuwe magambu ga mundu jwambone.

8 Nambu Nnoongo alaite kube abi kutupala, gambu putukiba tango tana mabaja, Kilisto ngawe kwa magambu gito.

9 Magambu tubekigwe kube tambone muno kwa myai ja Kilisto, ilaya kweli kube kukupete jwenio matukola kuboka mulilaka lya Nnoongo.

10 Takiba takangondwa ba Nnoongo, atuchikachine kupete kiu cha Mwana jwakwe. Ngoe tubi takaganja ba Nnoongo, nga kipola muno kube matukomboligwa kwa bwomi gwa Kilisto.

11 Genia tuje, nambu uyo tuala mwojo ku Nnoongo kwa ndela ja Nngwana jwito Yesu Kilisto ojwatuchikachine na Nnoongo.

Adamu na Kilisto

12 Kupete mundu jumwe mabaja ngagajingila padunia na genia ngagaleta kiu. Nhyene kiu kijendekie mu bandu boa, kwa magambu boa batei mabaja.

13 Gambu tango nu kubeje Malagilo mabaja gakiba padunia, nambu mabaja kubalangigwaje kube mabaja panga Malagilo.

14 Nambu kutumbu mangobu ga Adamu mpaka mangobu ga Musa, kiu ngikibe panani ja bandu boa, uyo ngikibe nu kubandu bangatenda mabaja tela na Adamu apakana amuli ja Nnoongo.

Adamu andi kilandanikio cha Kilisto jwaika.

15 Nambu ile ibele yenie ibi telaje, magambu gwa hupo ya tengela ya Nnoongo telaje na mabaja ga Adamu. Kweli kutenda bandu ajingi ngabawe magambu ga mabaja ga mundu jumwe. Nambu upeele gwa Nnoongo ubi nkolongwa muno, hupo yakwe yenie ya tengela kwa bandu ajingi kupete upeele gwa mundu jumwe, Yesu Kilisto.

16 Hupo ya Nnoongo na mabaja ga
mundu jumwe ibi telaje. Mana, kuboka
pa lilemwa lya mundu jumwe, Nnoongo
ngapanga hukumu, nambu kuboka pa
malemwa ga bandu ajingi, Nnoongo
ngabaupa upo yakwe kwa kalekekea.
17 Kweli kwa mabaja ga mundu jumwe,
kiu ngikitumbu kutawala kwa bandu mag-
ambu gwa mundu jumwe. Nambu cham-
bone muno echatei mundu jwenio, Yesu
Kilisto! Boa abapokela gwambone gwa
Nnoongo na hupo yenie nu kutendigwa
babonekane bambone nnongi ja Nnoongo,
mabatawala mu bwomi kundela ja jwenio
jumwe jwenio nga Yesu Kilisto.
18 Andi yene lilemwa lya mundu jumwe
lyahukumula bandu boa panga paligwa,
uyo kupete kitendwa chambone cha
mundu jumwe bandu boa mababekigwa
kube bambone nnongi ja Nnoongo na
bwomi.
19 Andi yene kwanga jali kwa mundu
jumwe ngukwabeka bandu mumalemwa
uyo kuagabala kwa mundu jumwe mak-
abeka bandu ajingi bajeketeligwe nnongi
ja Nnoongo.
20 Malagilo ga Musa, pagaika itendwa
ibaja ngijonjeke kube ndu, nambu mabaja
pagakiba ndu, upeele gwa Nnoongo ngube
ndu muno.
21 Andi mabaja pagatawala kukuleta kiu,
uyo gwambone gwa Nnoongo utawala
kukuleta ilebe einhwalali Nnoongo
nukuleta bwomi gwa machoba goa
pangapela kupete Yesu Kilisto Nngwana
gwito.

6

Tulama kukulimba kwa magambu ga Kilisto

1 Tulenga nike kabele? Tujendekeya
kutenda mabaja kupala kindimba cha
Nnoongo kijonjake kube ndu?
2 Napachokuje! Tukotwike kutawaligwa
na mabaja, tujendekeabo kutama mum-
abaja?
3 Gambu mmanyi kube twenga tatu-
batichigwe kulondana na Yesu Kilisto,
putubatichigwa ngutulondana na kiu
chakwe.
4 Apatabatichigwa kututumbukia mu-
mache ngutulondana na kiu chakwe,
ngutuchikigwa pamwe najwenio, kupala
andi Kilisto apayoigwe kuboka kwa abaw-
ile kukibumo cha makakala ga Awawa,
twenga uyo matuba mubwomi nhyono.
5 Gambu andi putulondine nakwe
mukuwe, uyo nga putupakulonda nakwe
mukuyoka.
6 Tumanyi kutenda bwomi gwito gwa
kalakala uwile panchalaba pamwe na
Kilisto, kupala makakala ga mabaja mu-
mibele jito gaalabiigwe, kuyene takabeje
kabe takabanda ba mabaja.
7 Gambu mundu jwajoa ojwawe abi
agabwa na mabaja.
8 Andaibi tuwile pamwe na Kilisto, uyo
tuamini kutenda matulama pamwe na
jwenio.
9 Gambu tumanyi kube Kilisto ayokite,
aweje kabele, kiu kintawalaje kabena.
10 Yene, magambu awile pakamwe tu,
mabaja gakwetije makakala kujwenio, na
ngoe atama kitamo chakwe mutawala gwa
Nnoongo.
11 Na mangweto uyo mikibalangila kube
nhwile ku nhwalo gwa mabaja na nta-
manga kukummegelela Nnoongo kupete
Yesu Kilisto.
12 Yene, mabaja gakajendekeje kutawala
mibele jinu ejiwe, nu kujijeketela tama
yakwe.
13 Na makaboyangaje ipagwa imibele
jinu kube yombo yukutende mabaja.
Mbaya mmeni mangweto mikibekange ku
Nnoongo, andi bandu abayoigwe kuboke
kwa abawile, mmekange mibele jinu joa
kwa agapala Nnoongo.
14 Magambu mabaja gantawalaje ka-
bele, mangweto mmi kulongaleigwaje
na Malagilo nambu nnongaleigwa na
gwambone gwa Nnoongo.

Akabanda abapaligwa

15 Tulenga nike? Bo, tutendi mabaja
magambu tubije Mumalagilo gambu tubi
muupeele gwa Nnoongo? Ije napachokuje!
16 Mmanyi kube anda mikibekangite
mmene makangweto kube makabanda ba
mundu mmaganga kweli makabanda ba
mundu jwenio, andaje makabanda ba
mabaja mmanya kipakumpata kiu, andaje
akabanda abannyali Nnoongo mpakube
mambone nnongi jakwe.
17 Nambu nannumba Nnoongo! Ka-
gaagaba maboulo gamaboligwe kumyojo
jinu joa, iganukube lolo makiba mabanda
ba mabaja.
18 Ngammekigwa agabwa kuboka mum-
abaja, na mmi makabanda bi ilebe yaipala
Nnoongo.
19 Pamba nonge kilonge chamachoba
goa magambu gwa kulegaleka kwa mibele
jinu. Andi kingobu chenge pamabekanga
ipagwa inu itendi ilebe ichapu na mabaja
ngamme makachapu, uyo ngoe mmekange
ipagwa yinu itendi ilebe yapala Nnoongo
mmegange chwapi.
20 Pamakiba mabanda ba mabaja mak-
iba agabwa mukutenda ilebe yaipala
Nnoongo.
21 Makapatanga nyonjakea nike kuboke
mukutendanga ilebe yae eintei mme na

oni? Magambu ile yenie yoa kupela kwakwe kuwe!

22 Nambu ngoe mmekigwe agabwa kuboka mubanda gwa mabaja na mmi makapakachi ba Nnoongo. Nyonjakea jankweti ngoe chwapi, kubokapenia mpata bwomi gwa machoba goa pangapela.

23 Kwa magambu lipungu lya mabaja nga kiu, nambu hupo ejapanga Nnoongo nga bwomi gwa machoba goa pangapela kukulondana na Yesu Kilisto, Angwana bito.

7

Nhwalo gukutolana

1 Makalongo bango, mammanyanga agambakunnengela, gambu mmoa magamanyangite Malagilo. Malagilo gantawala mundu mangobu abi mmomi.

2 Magambu munkege ojwatoligwe na analome kila kingobu atabigwa na malagilo kingobu angwanamundu pababe bwomi, nambu angwanamundu pabajomoka malagilo genia gantabaje kabena munkege jwenio.

3 Yene munkege jwenio andatoline na analome bange nakongo angwanamundu babi amommi, akemigwa nngongola, nambu anda angwanamundu bajomwike, munkege jwenio aba agabwa mumalagilo na ata akatoline na analome bange, nngongolaje.

4 Yene nga apammilingite makalongo, mangweto uyo nhwilangite, mmi kutawaligwaje na Malagilo gambu mangwetomwe ngi ipagwa ya mmele gwa Kilisto, ngoe mmi bakwe ojwayoigwe kuboka kwa abawile yene tupaligwa kummegele Nnoongo.

5 Gambu apatakiba takatama kimmele tu, tama mbaja ngijikolakeigwa na malagilo, ubaja ngutenda maengo mummele gwito, nu tuboa ngutugwele mukiu.

6 Nambu ngoe tubi agabwa kuboka mumalagilo, tubokite mukilebe chache echikitubeka tube takabanda. Ngoe tubegelela kabeje na ndela ja lolo ja Malagilo ga Musa agaandikigwe nambu kwa ndela nhyono ja Uhuke.

Malagilo na Mabaja

7 Bo, tulenga, kube Malagilo ga Musa nga mabaja? Napachokuje! Nambu panga Malagilo, nenga kabi manyije kulokalela ilebe yabange nga nike, anda Malagilo gakalengitije, “Makalokaleje.”

8 Kukube muamuli jenie, mabaja ngagapata ndela jukolakea mabaja ndu nkati jango. Panga malagilo malemwa kilebe chikiwe.

9 Pukutumbula nenga nakiba namomi kutaali na malagilo, nambu malagilo apagaika, mabaja ngagayoka,

10 nenga nganhwe. Malagilo genia gakita galete bwomi, nambu kwango ganeti kiu.

11 Gambu, mabaja ngagapata ndela kuboka kwa malagilo, ngagangoloya ne nukungoma.

12 Malagilo gene gabi chwapi na amuli jene jibi chwapi, nga ejipaligwa na jambone.

13 Bo, ikonda kilebe echikibi chambone kijambuki kiu chango? Napachokuje! Apibile nga yene, mabaja gabonekane kipola kube mabaja, gapeti muchache chambone nu kunyambukia kiu chango. Yene mabaja kwa ndela ja malagilo ibonekana kipola kube mbaja muno.

Ngondo nkati ja mundu

14 Tumanyi kube Malagilo gu uhuke, nambu nenga na bammele tu, nenga nhuchigwe kube nabanda ba mabaja.

15 Nikimanyije chandenda, magambu chache chinikipala kutendaje, nambu chinikichimwa nga echindenda.

16 Andaibi, ndenda gangapala, ilaya kube nyekete kube malagilo nga gambone.

17 Ibonekana kipola neje nandenda kilebe chenie, nambu mabaja agabi nkati jango.

18 Manyi kube ngwetije chambone nkati jango, mu umundu gwango. Kwa magambu, iganukube mbaile kutenda kilebe chambone, kuotoje kulilenganakia.

19 Pambala kutenda kilebe chambone kutendaje, nambu kilebe kibaja changakipala nga chandenda.

20 Anda ndenda gangapala, ilaya kube neje nandenda genia, nambu mabaja agabi nkati jango.

21 Bai ng'anyime lukobo londo, pambala kutenda kilebe chambone, ni kibaja kibi upo.

22 Nkati mumwojo gwango nagapala Malagilo ga Nnoongo.

23 Nambu nola kube gabi malagilo gange agatenda maengo mummele gwango, malagilo gangachikachana na malango gango. Genia gameka mbe nabanda ba malagilo mabaja agatenda maengo mummele gwango.

24 Naocho nenga! Beneke abapakungola kuboka mummele gongo ogumbeleka kukiu?

25 Nannumba Nnoongo ojwatenda genia kwa ndela ja Nngwana jwito Yesu Kilisto!

Malango gango gabegele Malagilo ga Nnoongo, nambu mmele gwango ubegele malagilo gubaja.

8

Kutama mu Uhuke jwa Nnoongo

1 Yene, ngoe hukumu janga paligwa jibije
kwa boa abalondine na Yesu Kilisto.
2 Magambu, Malagilo gu Uhuke gwa
Nnoongo agaleta bwomi ogubi mu Yesu
Kilisto gangombwile kuboka mu malagilo
mabaja na kiu.
3 Nnoongo ngalenganakia kilebe
changalenganakia Mumalagilo ga Musa,
ngankinga Mwana jwakwe kiti abi na
mmele tela na mmele gwito twenga tatubi
na malemwa, kwa magambu ga mabaja
na kwa mmele gwenio ngagahukumu
mabaja.
4 Nnoongo atela genia kupala gaga aga-
paligwa Mumalagilo galenganile nkati jito,
twenga tanga kengama tama ja ilebe ya
mmele, nambu kwa makakala gu Uhuke.
5 Baba abatama kukengama pupala
mmele, kulongaliigwa na mawacho ga
mmele. Nambu abatama kukunkengama
Uhuke jwa Chwapi mawacho gabe ku-
longalaigwe na gaga agapala Uhuke jwa
Chwapi.
6 Mawacho ga mmele galeta kiu, nambu
mawacho ga Uhuke galeta bwomi na ten-
gela.
7 Gambu ojwatawaligwa na mawacho ga
mmele jwenio nngondwa jwa Nnoongo,
kujalije Malagilo ga Nnoongo na kuotwaje
kugajali.
8 Bandu abalongaleigwa na agapala
mmele gwa mabaja kuotwaje kun-
hwalalila Nnoongo.
9 Nambu mangweto kulongaleigwaje nu
pupala mmele gwa mabaja, nambu nta-
manga kukengama papala Uhuke, anda
ibi Uhuke jwa Nnoongo atama nkati jinu.
Jwajwoa jwanga Uhuke jwa Kilisto, jwenio
nga jwakuje Kilisto.
10 Nambu anda Kilisto abi nkati jinu,
iganukube mibele jinu jiwile magambu ga
mabaja, kwinu Uhuke nga bwomi kwa
magambu gukutenda agapala Nnoongo.
11 Anda abi Uhuke jwa Nnoongo ojwan-
hyoya Kilisto atama nkati jinu, jwenio
jwanhyoite Yesu kuboka kwa abawile ma-
jipa bwomi mibele jinu ejiwile, matenda
yene kupete Uhuke jwakwe ojwatama
nkati jinu.
12 Yene, akalongo bango, tukweti liengo,
ngiti likutama kukengama agapala mmele
gwa mabaje.
13 Magambu anda ntamanga kukengama
agapala mmele gwa mabaja mmanya
mpala kuweganga. Nambu, anda kwa
ndela ja Uhuke miikoma itendwa inu
yangambone, mannamanga.
14 Boa abalongaleigwa na Uhuke jwa
Nnoongo ngi ingota ya Nnoongo.
15 Magambu, mpokelingije Uhuke
jukummeka mangweto makabanda nu
kummeka mbwele, nambu mpokilinge
Uhuke jukummeka mangweto mme
ingota ya Nnoongo, kwa Uhuke jwenio
twe tunkema Nnoongo, “Aba,” ikonda,
“Awawa!”
16 Na Uhuke jwa Nnoongo mwene acha-
lakicha ni iuke ito kube twenga ngi ingota
ya Nnoongo.
17 Lele twenga anda tubi ingota ya
Nnoongo, matupokela upeele gwoa
Nnoongo ogubabekalinge bandu bakwe,
matuba pamwe muulichi gwenio na
Kilisto, magambu anda tukilondite
mukupotekigwa kwakwe Kilisto, uyo
matuba pamwe mukibumo chakwe.

Kibumo chikiika

18 Nola kube kupotekigwa kwa kingobu
chenje cha ngoe ngikilebe chambonije
anda tulandanakie na kibumo chache chi-
tupakupata twenga.
19 Ipanganyigwe yoa ilende kwa chuuna
muno kupala kulola Nnoongo apailaya
kipola ingota yakwe.
20 Kwa mana, ipanganyigwe ibekigwe
kube pangaotola, ngiti kukupala yenije,
nambu ibekigwe yene kukupala mwene
Nnoongo. Na yenie ibi ni lihyobalelo,
21 magambu ipanganigwa yenie
maikomboligwa kuboka mu ubanda gu
ubou, iba agabwa mukibumo cha ingota
ya Nnoongo.
22 Magambu, tumanyi mpaka ngoe, ipan-
ganigwe yoa iguta kukubinia andi kubinia
kwa kukikombola mwana.
23 Yenetuje, ipanganigwe na twenga
tatubi na Uhuke jwenio, ojwabi hupo iku-
tumbula ya Nnoongo, twe uyo tuguta nkati
jito, tulendela tubekigwe kube ingota ya
Nnoongo na myojo jito jikomboligwe.
24 Magambu kukuhyobalela kwenio twe
tukomboligwe. Nambu lihyobalelo kubeje
lyambone andibi tupeta kukibona echi-
tuhyobalela. Gambu meneki ojwahy-
obalela chache chakibona?
25 Anda tukihyobale kilebe tango
changakibona, tukilendela kukuimbalila.
26 Uyo, Uhuke abikutujangata
mukulegeleka kwito. Magambu twe
tumanyije apipaligwe kunnyopa Nnoongo,
nambu Uhuke mwene atujopela ku
Nnoongo kukulwala kwangalandulila.
27 Jwombe Nnoongo ojwalola mpaka
nkati ja myojo ja bandu, amanyi mawa-
cho ga Uhuke jwenio, Uhuke jwenio ka-
jopela bandu ba Nnoongo akengama pa-
pala Nnoongo.
28 Tumanyi kube, ilebe yoa ilenganile
telatela, Nnoongo atenda maengo pamwe

na abampala nakape gambone, yani abakemigwe kwa maengo gakwe.
29 Gambu benia Nnoongo bamanyi kuboka pukutumbula, nga abapambwile balandane na Mwana jwakwe, kupala Mwana abe nkolongwa kati ja akalongo ajingi.
30 Bai baba Nnoongo abapambwile nga benia abakemite na benia abakemite nga abatei kube ingota yakwe na benia batei kube bambone nnongi jakwe benia nga abaletite babe pamwe mukibumo chakwe.

Lipalano lya Nnoongo
31 Mugenia, tulenga nike kabele? Andaibi Nnoongo abi pamwe na twe, beneke abapakuotola kutukana?
32 Nnoongo ankanakije Mwana jwakwe jwa jika, nambu ngammoya kwa magambu gito twenga tuboa. Anda ibi atei genia, bo, matupeje upeele gwoa?
33 Bo, beneke abapakatakiana abapambuligwe na Nnoongo? Nnoongo mwene kulenga batei babe bambone!
34 Bo, beneke abaotwi kutuhukumula? Babije! Mana Yesu Kilisto nga ojwawile, kabe ngayoka kuboka kwa abawile na atama kingono cha kalelo cha Nnoongo. Jwombe atujopela!
35 Nga mene ojwaotola kutulekania na kupalana kwito na Kilisto? Kulaga andaje malola andaje ngondo andaje njala andaje uwocho andaje kupotekigwa andaje kiu?
36 Anda Majandiko Gachwapi apagalenga,
"Kwa magambu ginu, tubi mukioya chu
kuwe lyoele tipi,
tutendigwa andi mambelele gu kuchinjigwa."
37 Nambu, muilebe yenie yoa, matuotola kukutujangata jwenio jwatupaile.
38 Gambu manyi kube kibije kilebe echikiotwi kutulekania lipalano lyabe, nakiuje, nabwomije, wala na akapakachi kuboka kumbenguje andaje makakala gange ga kumbenguje andaje agapitila ngoe andaje agapakupitila andaje uwecho gwagwoa,
39 wala eibi kunani na wala eibi pae wala kipanganigwa chochoa. Kibije echikipanganigwe chachoa echikipakuotola kutukolobana na lipalano lya Nnoongo mu Kilisto Yesu Angwana bito.

9

Nnoongo na bandu bakwe
1 Mwojo gwango anda ulongoleigwa nu Uhuke jwa Chwapi inenge kutenda nonge uwangije.
2 Mbala kulenga yene, mbi nukuwechuka muno nu kubinia kwanga pela umojo gwango.
3 Kwa magambu ga akalongo bango bu lungolo lumwe, ikabi kwa magambu gakajangata angweto tu, kabi nyeketi kubekigwa nhwilo nu kubekigwa kutali na Kilisto kummele.
4 Benia nga bandu ba Kuisilaeli abapambuligwe na Nnoongo kube ingota yabe, ngababeka mukibumo chakwe, ngalagana nabo, ngabape Malagilo na kabola pipaligwa kugongalela.
5 Angweto nga ichokolo ya akahokolo ba Akayahudi na jwenio Kilisto, ku umundu gwakwe, nga julungolo lwabe. Nnoongo jwatawala goa, alumbigwe pangapela! Unhyo.
6 Nongeje kutenda Nnoongo agalambwi malagano gakwe, gambu bandu boa ba Kuisilaeli ngiti bandu ba Nnoongoje.
7 Ngiti ibelei yoa yu Ulaimu ngi ingota ipatite lilagoje. Nnoongo ngalonge na Ulaimu kulenga, "Nannagila kupete Isaka mpakupata ibelei."
8 Mana gakwe, ingota ya Nnoongo ngiti iibelwike kundela ja mmeleje, nambu ingota iibelwike kwa malagano ga Nnoongo.
9 Lilagano lyene nga lende, "Mangobu agajeketeligwe manhika, Sala maipata mwana."
10 Yene tuje, nambu uyo Lebeka ngapoto ingota ibele ka awawa bamwe, awawa benia nga anhoka bito ana Isaka.
11 Kupala Nnoongo amanyikane kutenda abi nuwecho gukupambula, tangu niingotaye kubelekwaje na tangu nukumanyaje gambone na mabaja,
12 Nnoongo ngannenge Lebeka, "Nkolo ammegelela unung'una." Yene kupambu kwa Nnoongo kukengamana nulukemo lwakwe mwene, ngiti itendwa ya munduje.
13 Andi Majandiko Gachwapi pagalenga, "Yakobo nakate kumpala, nambu Esau nakate kunchimwa."
14 Tulenga nike? Bo, Nnoongo jwa apaligweje? Napachokuje!
15 Magambu akannenge Musa, "Manammonela kia mundu jwajoa junampala kummone kia, manankole kia mundu jwajoa junampala."
16 Yene, ilebe yoa ihyobalela kia ja Nnoongo, ngiti ukachana andaje kukupala kwa munduje.
17 Magambu Majandiko Gachwapi galenga yene ku Falao, "Nakammeka mangwana ibe kwa ndela jinu, uwecho gwango umanyikane, liina lyango litangachigwe padunia joa."
18 Ibonekana kipola kube, Nnoongo kummone kia mundu jwajoa ojwampala nu kummeka mundu jwajoa abe nimitau.

Lilaka na kia ja Nnoongo

19 Pangaje maungonya, “Anda ilebe
ibi nyenie, Nnoongo aotobo kunng'amba
mundu? Beneke abaotola ukana ma-
palano gakwe?”
20 Nambu, mwe mamundu, nhwotobo
kunng'amba Nnoongo? Bo, kibega kiotwile
kakonya abombi bakwe, “Mboni umom-
bite yene?”
21 Mmombi akweti kinala chukubomba
itope papala mwene nu kubomba ibega
ibele ku utope ugwo, chimwe chambone
muno na chenge chamboneje.
22 Nyenie nga apibile ku Nnoongo.
Apaila kulaya lilaka lyakwe na ku-
manyikana uwecho gwakwe. Akiba
nu kuimbalila muno, baimbalila bandu
abapaligwa kupata lilaka lyakwe, kwa
abapaligwe komigwa.
23 Uyo apala kulaya kujoloka kukibumo
chakwe echatupongolela twenga tatubi
mukia jakwe, tatubekigwe kukipokela
kibumo chakwe.
24 Magambu twenga nga baba
abakemite, ngati kuboka kwa Akayahudi
tuje nambu uyo kuboka kwa bandu ba
ilambo yenge.
25 Andi palenga mukitabu cha nnondoli
Hosea,
“Baba abakiba, bandu bangoje
manakemanga, ‘Bandu bango!’
Jwombe, nampaije
aikemigwa, ‘Junampala.’
26 Na papa pabalengigwa,
‘Mangwetomwe bandu banguje.’
Penia bikemigwa,
‘Ingota ya Nnoongo ojwabi bwomi.’ ”
27 Jwombe nnondoli Isaya, magambu ga
Isilaeli atondobea lilobe, “Ata ikabi ingota
ya Kuisilaeli ibi ndu andi nhwangi gwa
kumbwani, nambu achokutu abapakom-
boligwa,
28 Magambu Angwana, bachelwaje kuleta
hukumu jabe tegatega kudunia joa.”
29 Andi Isaya apalenga pukutumbula,
“Anda Angwana ba matyala bakabi nuku-
tuigakiaje kibelei chenge chu Kuisilaeli,
kabitubi andi ku Sodoma, kabitubi anda
ku Gomola.”

Kuisilaeli nu Nhwalo Gwambone

30 Tulenga nike? Bandu banga
Akayahudi bangapalapala ndela ju
kubonekana bambone nnongi ja Nnoongo,
nambu babekigwe kube bambone,
kundela ja imani,
31 kongo bandu ba Kuisilaeli abapalanga
malagilo ga kabeka babe bambone nnongi
ja Nnoongo, bapatangitije.
32 Kwa nike? Kwa magambu bahyobale
itendwa yabe panga nhwamini Nnoongo.
Ngabakoba panani ja, “liganga lyukobala,”
33 anda pagalenga Majandiko Gachwapi,
“Nnola, mbakubeka kukilambo chu
Kusayuni liganga elipakakwalambu,
liganga elipakabeka bandu bagwegange.
Nambu ojwapakuamini aikolaje oni.”

10

1 Makalongo bango, chambala umwojo
gwango ajango Akasilaeli bakomboligwe.
Kabe najope ku Nnoongo.
2 Nhotwile kuchalakicha kulenga bandu
benia kutenda babi kachana kung'ongale
Nnoongo, nambu kugongale kwabe ngiti
kukummanya Nnoongo jwa kwelije.
3 Magambu bijimanyangitije ndela ja
Nnoongo ejibabeka bandu babe bambone
nnongi jakwe, bajigangite kubeka ndela
jabe na nyene bijijeketelingije ndela ja
Nnoongo ja kubeka babe bambone.
4 Magambu kukuika kwakwe Kilisto,
malagilo galenganile, kupala boa abaamini
babekigwe bambone nnongi ja Nnoongo.

Ukomboi kwa bandu boa

5 Nhwalo gukutenda ilebe yapala
Nnoongo kukujali malagilo, Musa aandika
yene, “Mundu jwajoa jwalenganakia
pagapala Malagilo malama.”
6 Nambu nhwalo gukutenda gapala
Nnoongo ku ndela ja imani, ilenga yene,
“Makalengaje umwojo gwinu, ‘Bene abapa
kujenda mpaka kumbengu?’ Iboneka,
munhuluya Kilisto pae,
7 na makalengaje, ‘Bene abapakuuluka
mpaka kumambi?’ Iboneka, kunneta
Kilisto kuboka kwa abawile.”
8 Majandiko Gachwapi galenga nyene,
“Nhwalo gwenio gwa Nnoongo ubi papipi
na mwenga, ubi nkano jinu na kumwojo
gwinu” na gwenio nga imani ejitujitan-
gacha.
9 Anda nnyeketile kwa kano jinu kube
Yesu nga Angwana nu kuamini kumwojo
gwinu kube Nnoongo nganhyoya kuboka
kwa abawile, mankomboka.
10 Magambu umwojo mundu kuamini
mpaka kujeketeligwa kube jwambone
nnongi ja Nnoongo, na kwa kano mundu
kujeketela mpaka koligwa.
11 Majandiko Gachwapi galenga, “Kila
ojwanhwamini Nnoongo akolaje oni.”
12 Nhwalo gongo kwa boa, kabe ulekinije
kati ja Akayahudi na bandu banga
Akayahudi, Angwana ba boa nga bamwe,
bombe ukina muno kwa boa abannyopa.
13 Magambu Majandiko Gachwapi
galenga, “Kila mundu jwapakujopa ku
liina lya Angwana, makomboligwa.”
14 Bannyopabole jwenio kongo kun-
hwaminije? Kabe, bunhwaminabo anda
banajoaje nhwalo gwakwe? Na bajoabo
nhwalo gwakwe anda abije mundu juku-
tangacha?

15 Na bandu batangachabo anda
bakingigweje? Anda pagalenga Majandiko
Gachwapi, “Kilebe chu kualala muno
kuika kwa baba abatangacha Nhwalo
Gwambone!”
16 Nambu boaje abajekatile Nhwalo
Gwambone. Na Isaya alenga, “Angwana,
nga beneke abaamine nhwalo gwito?”
17 Kuamini kuboke pu kujoa nhwalo, nu
nhwalo gwenio uboke mulilobe lya Kilisto.
18 Nambu ngonya, bo, bujoiningije
nhwalo gwenio? Elo, bujoininge, anda
Majandiko Gachwapi pagalenga,
“Lilobe lyabe lijoinike padunia poa,
malobe gabe gaike mpaka kujipei dunia.”
19 Ngonya kabele, bo, iotwi kube bandu ba
Kuisilaeli bamanyangitije? Mwene Musa
nga jukutumbula kujanga,
“Manammekanga mabonelange bwiu
kubandu banga kilambo,
manammeka mme na lilaka
kwa ilambo ya bandu akatokamau.”
20 Kabe Isaya ajiga kulenga,
“Baba bangambalapala bambatite,
nikilaite kwabe banga konya nhwalo
gwango.”
21 Nambu kwa bandu ba Kuisilaeli alenga,
“Lyoele tipi nganatondabekea maboko
gango kakemanga bandu abankan-
ite Nnoongo na bangajali.”

11

Kiya ja Nnoongo Kuisilaeli

1 Ngonya, bo, Nnoongo ate kakana
bandu bakwe? Napachokuje! Nenga
namwene nga Naisilaeli, kibelei cha
Ulaimu, jwa kabi ja Benjamini.
2 Nnoongo bakanitije bandu bakwe
ababapambwile kuboka pitumbulaga.
Nkombokela apagalenga Majandiko
Gachwapi mangobu Eliya apakokaleka ku
Nnoongo nhwalo gwa Kuisilaeli,
3 “Angwana, bakomangite akalondoli
binu nu kubomola kitembe chinu. Nga
ne tu jika jango naigile, kabe bambalapala
bangome!”
4 Bo, Nnoongo annyanga bole? Ngan-
nenge, “Nikibekile bandu elufu saba
bombe bikigongalelije kinyago Baali.”
5 Nga apibi ngoe, babile bandu abaig-
ile benia Nnoongo bapambwi kupeele
gwakwe.
6 Kupambu kwakwe kikengamana ni
upeele gwakwe. Ngiti kwa magambu ga
itendwa yabeje, anda kupambu kukenga-
mana na itendwa ya bandu, upeele
gwakwe chikakonda upeeleje kabe.
7 Ngoe, bo? Bandu ba Kuisilaeli bap-
atangitije chibakiba bakapalapala nambu
boa abapambuligwe ngibikipata. Bange
ngabapungania,
8 andi Majandiko Gachwapi pagalenga,
“Nnoongo agatei malango gabe na mwojo
jabe kube mitopeu,
mpaka leleno kuotoje kulola kwa mio gabe
andaje kujoa kwa machikilo gabe.”
9 Na Daudi alenga,
“Michopi jabe jibe ntambo gu kujonjigwa,
bagwegange na kahukumula.
10 Mio gabe gabekigwe lubendu gakaotoje
kulola.
Migongo jabe jipende kwa kulaga kwan-
gapela!”
11 Ngonya, bo, Akayahudi bakobalinge
nu kugweganga mbyuu? Napachokuje!
Kulemwa kwabe kutei ukomboi gwaikalile
bandu ba ilambo yenge, kupala Akayahudi
babone bwiu.
12 Mabaja ga Akayahudi gajambukie
kindimba nduu padunia joa, gwangaamini
gwabe uletite kindimba nduu ku bandu
bi ilambo yenge. Ibonekana kulenganakia
kwabe kubakuleta kindimba nduu muno.

Ukomboi gwa bandu ba ilambo yenge

13 Ngoe nannengelanga mangweto
mabandu manga Akayahudi, gambu
ne mbi nandundame ku bandu bange
banga Akayahudi, kuyene nokeloke liengo
lyango.
14 Kupala nabekange bwiu akakola il-
ambo ajango pangaje nakombolange kati-
jabe.
15 Magambu andaibi ukanigwa kwabe
kuletite dunia jichikachane na Nnoongo,
ipakubebo anda pabapa kujeketeligwa na
Nnoongo? Abawile bapakuyoka!
16 Andaibi kipande cha nkate chuku-
tumbula kibekigwe chwapi magambu gwa
Nnoongo, mmanya kipande choa kibi
chwapi magambu gwa jwenio, mikega ja
mikongo andajibi jina kualala, ndambi
yakwe uyo iba ina kualala.
17 Elo, ndambi yenge ya nzeituni kubosi-
tani ngiekatigwa, paali pakwe ngabalon-
dana lutambi lwa nzeituni gwa kupon-
goti. Mangweto mabandu ba ilambo yenge
mmi tela nu lutambi lwa nzeituni gwa
kupongoti, ngoe ntumiyanga makakala na
malelalela ga nzeituni gu kubositani.
18 Makabembuje baba abaeketigwe andi
ndambi! Na ati kikabi chukulokeloke
nkombokelanga kube mangwetomweje
mamijibeka mikega jibe na makakala,
nambu mikega nga ejimpe mangweto
makakala.
19 Nambu mannenga, “Ndambi
ieketigwa magambu ne mbandakigwe
paali pakwe.”
20 Tela! Ieketigwa kwa magambu
gukotoka kunhwamini Nnoongo, nambu
mwenga nnyema gambu gwa imani jinu,

makalokalokaje nambu nnyema kukujogopa.
21 Magambu, anda Nnoongo babonije kia
Akayahudi ababi andi ndambi ikibelekwa,
nkita mankolela kia mwenga?
22 Nnolaoti, Nnoongo apabi jwakia na
nkale. Jwombe nkale kwa baba abagwile,
na jwakia kwinu mwenga anda mannyendekea kube mukia jakwe, andaje, namwe
uyo manhweketigwa.
23 Na Akayahudi, uyo, anda bakotwike
kuamini kwabe mabalonda kabena gambu
Nnoongo aotwile kalonda kabena.
24 Mangweto mabandu ba ilambo yenge,
kukubelekwa andi lutambi lwa nzeituni
gwa kupongoti, nambu mmoigwe kwenio
nganondigwa mu nzeituni gu kubositani
paali panga pinu. Nambu, Akayahudi
kukubelekwa andi nzeituni gwa kubositani, maiba kindema muno kwabe kupandakigwa kabele munkongo ugwo gwabe.

Komboka bandu buku Isilaeli

25 Makalongo bango, mbala mmanyange
nhwalo gongo ogugukiite manhwacha kita
nkweti malango muno. Mitau ja Akasilaeli jikiba jikingobu tu, nambu mpaka
bandu ba ilambo yenge balengenile kumuji Nnoongo.
26 Penia nga kilambo choa chu Kuisilaeli
apikipa komboligwa, anda pagalenga Majandiko Gachwapi,
"Nkomboi maika kuboka Kusayuni,
mauboya ubaja gwa kibelei cha Yakobo.
27 Lende nga lilagano elimbakulagana
nabo
mangobu apambakuboya mabaja gabe."
28 Kwa magambu bukana Nhwalo
Gwambone, Akayahudi babi akangondwa
ba Nnoongo, nambu ngu upeele gwinu
mabandu banga Akayahudi. Nambu,
magambu gukupambuligwa kwa akahokomundu, maganja tango na Nnoongo.
29 Magambu Nnoongo anda bandu
bapile hupo yakwe na kapambula,
kugalambukaje.
30 Kutumbu kalakala mangweto
makannemwa Nnoongo, nambu ngoe
mmoneligwe kia jakwe kwa magambu ga
malemwa gabe.
31 Uyo, na kia ejimpatite mangweto,
Akayahudi ngoe banemuki Nnoongo ibe
uyo na angweto bapokele ngoe kia ja
Nnoongo.
32 Magambu Nnoongo abatabangite
bandu boa mu malemwa gabe ibe boa
bakolelange kia.

Nnoongo alumbigwe

33 Utajili na gwambone na ilimu ja
Nnoongo nga ngolongwa muno!
Hukumu jakwe kupemekaje na
ndela yakwe kumanyikanaje!
34 Andi pagalenga Majandiko, "Bene
agabagamanyi mawacho ga
Angwana?
Bene abaotwi kumpangila?
35 Andaje bene abampi ote kilebe
kuboka penia kabukia kabele chenie?"
36 Magambu ilebe yoa ipanganigwa na
benia, yoa ibi ku uwecho gwabe nu
kukupala kwabe.
Kibumo kibe kwabe machoba goa pangapela! Unhyo.

12

Kutama kukummegele Nnoongo

1 Kwa nyene, akalongo bango, magambu
Nnoongo nga juna kia ndu, nannyopa kwa
mojo gwoa, mpangange mibele jinu kwa
Nnoongo ibe lilumbo elibi li mmomi, ilibi
chwapi na linakualala. Jenie nga ndela
jinu jambone ju kugongalela.
2 Makajigaje ilekaleka ya padunia pano,
nambu Nnoongo ang'alambuye nu kutenda mayono mawacho ginu. Penia nga
pampakuoto kumanya gapala Nnoongo nu
kumanya nhwalo ogubi gwambone, ogunhwalalila nu kulimba.
3 Kuboka mu upeele ogwambi Nnoongo,
nannengelanga mmoa, mikikibona
mambone muno kupeta apampaligweje.
Kuwacha kwinu kuba tela na kipemo
cha imani andi Nnoongo elyampile kila
mundu.
4 Mmele ukweti ipagwa ndu, kila
kipagwa kikweti liengo lyakwe.
5 Uyo iganukube twenga tubi tajingi
kukulondana na Kilisto, kila jumwe nga
kipagwa cha jonge.
6 Tukweti itoi ijingi andi putupatite
upeele. Ojwakweti kitoi chukulonge lilobe
lya Nnoongo atenda yene tela na kuamini
kwakwe.
7 Mundu juna kitoi cha kubegelela na
abegelele. Juna kitoi cha kubola na abole.
8 Juna kitoi cha kalimbia mwojo bange
na atende nyenie. Juna kabaguli ilebe
ajakwe eyakweti na atende kwa mwojo
lachi. Kilongoi alongoleya kukachana,
juna kia na atenda nyenie kukuala mwojo.
9 Kupalana kwinu kuba kuwangije.
Mikichimwange kilebe chachoa kibaja,
nambu nkamulila yambone.
10 Mpalanange andi makalongo, kila
mundu anhwachila oti nnyakwe kuichima.
11 Makalegelekaje mukachana, nambu
nkalamuke mumyojo jinu kwakabegele
Angwana.
12 Kuhyobalela kwinu machoba goa
kummekange kube nu kuala mwojo,
mmegange nu kuimbalila mumalola, kugongalela machoba goa.

13 Majangatange bandu ba Nnoongo bapate ilebe ibipala, mapokelange akamageni ku mwojo gwambone.
14 Malumbilange kindimba boa abampoteka malumbilange makabeka nhwiloje.
15 Nhwalalange mwojo pamwe na abaala mwojo, nng'utange pamwe na abaguta.
16 Ntamange kukuchikachana kwambone mangweto jika. Makapalangaje makolomakolo, nambu magabegelele machokomachoko. Mikikibonaje kube mmi namalango muno.
17 Makabuyanaje ubaja kwa ubaja. Mmegelelange ilebe ya mbone nnongi ja boa.
18 Ntendanga andi punhwotolanga na mma natengela na bandu boa.
19 Makaganja bango, makabuyanaje, nambu mannekele Nnoongo kilebe chenie, magambu Majandiko Gachwapi galenga, “Kubuya liengo lyango nenga mamuyage, balenga Angwana.”
20 Gange Majandiko, galenga, “Nngondwa jwinu andabi na njala, mampe chakulya, andabi na nyota, mampe chukunywe. Magambu kukutenda nyenie mamummeka abe na oni ngolongwa andi makala ga mwoto umutwe gwakwe.”
21 Makajeketeje kuchipula na ubaja, nambu muotole ubaja kwa gambone.

13

Kujali madalaka

1 Kila mundu apaligwa kajali bina kinala mu chilikali, magambu kinala choa kiboka ku Nnoongo, bombe bina kinala babekigwe na Nnoongo.
2 Ojwakana kinala chi ilongoi akana ulongoi gwa Nnoongo, abatenda genia bikilete hukumu bene.
3 Magambu, akatawala kabekaje bandu bambone mbwele, nambu ku bandu akabaja. Bo, mpala makannyogopaje mundu juna kinala? Ntenda gambone jwombe ma nnumbalila,
4 magambu jwombe mpakachi jwa Nnoongo jwa kamwa maengo magambu gukunnyangata mangweto. Nambu andankamwi mabaja, ipaligwa kunnyogopa, magambu kweli aotwile kunhwukumula. Jwombe nga mpakachi jwa Nnoongo, alaya lilaka lya Nnoongo kwa abatenda mabaja.
5 Yene ipaligwa kajali bina madalaka, ngiti magambu gwa kujogopa lilaka lya Nnoongo tuje, nambu mwojo ngapupala.
6 Kwa magambu ugo mangweto nnepanga kodi, magambu ilongoi yenie immegelela Nnoongo bakalenganakia agapaligwa.
7 Mampagange kila mundu echapaligwa kupata, mundu jwa uchulu mumpe uchulu na jwa kodi mumpe kodi na ojwapaligwa ichima mumpe ichima.

Kupalana kwakalongo

8 Makabegangaje na ligambo kwa mundu jwajoa, nambu tu ligambo lya kupalana. Jwampala nndami nnyakwe agalengenakia Malagilo ga Musa.
9 Magambu, amuli yenje, “Makatenda ngongolaje, makakomaje, makajibaje na makalokaleje kilebe cha mundu,” nayenge yoa, ibi mu amuli jenje jimwe, “Mampale nndami nnyinu andi pimikipala mmene.”
10 Jwampala nndami nnyakwe antende ubajaje. Bai lipalano lilenganakia Malagilo.
11 Mangweto mmanyi muno kube kingobu chenje nga kingobu gani, ngoe nga mangobu gu kujimuka mulugono, elo, ukomboi gwito ubi papipi muno ngoe kupeta mangobu gaga apatatumbula kuamini.
12 Kilo jitenda kupeta na ngoe kuchile. Tileke kutaali ilebe yoa yulubendu, takatole chilaa ja ndaa.
13 Tutama gwicho andi bandu tatutama pulumuli, ngiti kumipapala jukulye nu kulobela na ngongolaje andaje bulwa na bwiu.
14 Yene munkwindange Nngwana Yesu Kilisto mikikilekekeje kuutigwa na mmele nu kubegele na tama yakwe mbaja.

14

Makanhukumuje nnongo gwinu

1 Mapokelange kachinu bandu abalegalike imani, nambu makabembuje mawacho gabe.
2 Bandu bange imani jabe kulye ilebe yoa, nambu mundu jwalegalike imani alye likolo tu.
3 Bandu abalye kila kilebe bakabembuje bangalye, kongo abalye likolo tu bakahukumuje abalye kila kilebe, gambu Nnoongo bajeketile.
4 Mwenga mabeneke manhwoto kunhukumu mpakachi jwa jonge? Anda ajemite andaje agwile bamanya Angwana-mundu, elo, majema ndii, magambu Angwana baotwile kunnyemeka.
5 Mundu aotwi kuwacha lichoba limwe nga lyambone muno kupeta gange, mundu jonge aotwile kagawachila machoba goa kube tela. Kila mundu akengame apagapala malango gakwe.
6 Abaacha kube lichoba limwe nga lyambone muno lyukunnumba Nnoongo, jwombe jwalye kile chochoa atenda yene kakoya Angwana nu kunnumba Nnoongo. Uyo jwakana kulye chakulya atenda yene

magambu ga kakoya Angwana jwombe uyo annumba Nnoongo.
7 Magambu abije mundu jwajoa kati jito jwatama kukukibegele mwene, wala abije jwawe kukukibegele mwene.
8 Magambu anda tulamite tulama kwa magambu ga Angwana, anda tuwile, tuwe kwa magambu ga Angwana. Anda tulamite andaje tuwile, twenga tabandu ba Angwana.
9 Magambu Kilisto ngawe, ngayoka kupala abe Nngwana jwa ababi ammomi na abawile.
10 Kwa nike, mwenga munhukumu nnonga gwinu? Namwe, kunike mammembula nnonga gwinu? Twenga tuboa tijema nnongi ja kitebu cha hukumu ja Nnoongo.
11 Magambu Majandiko Gachwapi galenga,
“Andi panama, balenga Angwana,
kila mundu makilikitila nnongi jango,
kila mundu majeketela ne nga Nannoongo.”
12 Kwa nyenie, kila mundu kati jito mapanga minhalo jakwe mwene nnongi ja Nnoongo.

Makannyambuki kugweje nnongo gwinu mumabaja
13 Bai, tukoto kuhukumulana, nambu ibe kutenda mundu akatendaje kilebe chukunnyambuki mundu agwe mumalemwa.
14 Mukube pamwe na Nngwana Yesu, manyi kube kibije kilebe chachoa kichapu chene, nambu, mundu andapemele kube kilebe chenie kichapu, kwa jwenio kiba kichapu.
15 Anda nnongogwinu mantei achimwe magambu ga chakulya chinu, mmanya mmije mukupalana. Makajeketeje chakulya chinu kimmeke mundu aobe magambu Kilisto ngawe magambu ga jwenio!
16 Makajeketelangaje kilebe echimikibona kube chambone kitukanigwe.
17 Magambu Kingwana cha Nnoongo ngiti kulye nu kunyweje, nambu ipaligwa kutenda gapala Nnoongo na tengela na kuala mwojo okuletigwa na Uhuke jwa Chwapi.
18 Ojwammegele Kilisto andiyene anhwalalila Nnoongo nu kujeketeligwa na bandu.
19 Kwa yene tuagabale ilebe ileta tengela na eituotoya kulimbiana mwojo.
20 Makaalabiaje liengo lya Nnoongo kwa magambu ga kutaukana ku nhwalo gwa chakulya. Yakulya yoa ibi chwapi, nambu ipaligwije kulye chakulya echikimmeka mundu agwe mu mabaja.
21 Mbaya kuleka kulye nyama nu kunywe divai, andaje ukamwa chachoa chikiotwa kunnyambukia nnongogwinu agwe mumabaja.
22 Nkamulile echinhwamini kati jinu na Nnoongo jwinu. Mbaya mundu jwajoa aiganwaje echapakutenda.
23 Nambu mundu jwabi na mbwele kunhwalo gwa chakulya nambu kulye, Nnoongo kunhukumula pipaligwa gambu abi kamwaje agapaligwa muimani. Ni kilebe chachoa changabe muimani ngu ubaja.

15

Tukikipala tubenituje, tapala na bange
1 Twenga tatubi ndii mu lihyobalelo tupaligwe kajangata abalegalike lihyobalelo bagaotole malola gabe. Tukikikonjale tubeneje.
2 Kila mundu kati jito apaligwa kunhwalali nndami nnyakwe kwa mbone aoto kutama mulihyobalelo.
3 Magambu Kilisto akikonjelije mwene, nambu akiba andi Majandiko pagalenga, “Lukolo lwoa lubankolila mwenga lumbatite nenga.”
4 Magambu, goa agaandikigwe gaandikigwa kwa magambu ga kutubola twenga tube mukuimbalila nukuala mwojo kuboke Mumajandiko Gachwapi gutuhyobalela.
5 Nnoongo jwabi kindumbutumbu chukuimbalila nu kulimba mwojo, anhwotoyange mangweto kube nu Uhuke ju kulondana kengama andi kulandanakia kwa Yesu Kilisto,
6 ibe mangweto mmoa, kwa lihyobalelo limwe na lilobe limwe, mankoleye Nnoongo, Awawa ba Nngwana jwito Yesu Kilisto.

Nhwalo Gwambone kwa bandu boa
7 Nnyeketelane magambu ga kibumo cha Nnoongo andi jwombe Kilisto apannyeketilinge.
8 Magambu, nannengelanga Kilisto ngababegelela Akayahudi apate kulaya kuaminika kwa Nnoongo, lyale lilagilo lya Nnoongo apabapile akaokabito lilenganila,
9 ibe bandu ba ilambo yenge bannyali Nnoongo kwa magambu ga kia jakwe. Andi Majandiko Gachwapi pagalenga,
“Kwa yene ninnumbalila panakati ja bandu ba ilambo yenge.
Nijemba nhwambo kwa liina linu.”
10 Kabe Majandiko galenga,
“Nhwala mojo, mabandu ba ilambo yenge, nhwala mojo pamwe na bandu bakwe.”
11 Na kabe,
“Mangweto ilambo yoa, malumbali Angwana,

mangweto bandu boa, malumbalile.”
12 Kabe Isaya alenga,
“Mulungolo lwa Yese mapitila mundu,
jwombe mabalongalea bandu ba ilambo yenge,
bombe mabunhyobalela.”
13 Yene Nnoongo jwabi kindumbutumbu cha bwomi, antweleyange kuala mwojo kwoa na tengela kuboke mu muimani jinu, kuhyobalela kwinu kujonjakeke mu makakala gu Uhuke jwa Chwapi.

Liengo lya Paulo

14 Makalongo bango, ne namwene manyi kipola kutenda mangweto uyo ntwelelinge gwambone na ilimu yoa, nhwotwile kubolana mmenemangweto.
15 Mubalua jenje ilebe yenge nunhwandikilinge pangajogopa. Ndela nyenie kwa gwambone gwa Nnoongo,
16 chukube napakachi jwa Yesu Kilisto kwa bandu banga Akayahudi. Liengo lyango likube Nakung'i kutangacha Nhwalo Gwambone gwa Nnoongo kupala bandu banga Akayahudi babe lilumbo elijeketeligwe na Nnoongo, lilumbo elijeguigwe nu Uhuke jwa Chwapi.
17 Bai kukulondana na Yesu Kilisto nokenoke liengo lyango magambu ga Nnoongo.
18 Mbaligwije kulonge kilebe chenge chachoa nambu tu chache chatei Yesu Kilisto kupete nenga ibe bandu banga Akayahudi bannyali Nnoongo. Atei nyenie kwa malobe na itendwa,
19 kwa makakala ga ikobo na gukuomongwa, kwa makakala ga Uhuke jwa Nnoongo. Kwa kutyanga kila paali, kutumbwa kukilambo chu Kuyelusalemu mpaka kukilambo cha Iluliko, nuutangiche tegatega Nhwalo Gwambone gwa Kilisto.
20 Echimbala machoba goa kutangacha Nhwalo Gwambone papoa pangajoanika liina lya Kilisto, nakaikaje kuchenga panani ja kijemo cha mundu jonge.
21 Anda pagalenga Majandiko Gachwapi,
“Bandu boa bangalengigwa minhalo jakwe mabijibona,
na banga joa minhalo jakwe, mabamanya.”

Mawacho ga Paulo gu kutyangila Kuloma

22 Kwa magambu genia nakaibilikigwa pajingi kuika kwinu.
23 Nambu ngoe nyomwile liengo lyango kingonu chenje, kwa kube kwa yaka ndu nakate kupala muno kuika kwinu,
24 nhyobale ukamwa nyenie ngoe. Napaile kupeta kunnolanga mangweto mumwanja gwango gukujenda Kusipania nu kupala unyangatange mu mwanja gwenio kuboka pu kualala mwojo pukube pamwe na mangweto.
25 Nambu, kwa ngoe nyenda kabegelela bandu ba Nnoongo kwako Kuyelusalemu.
26 Magambu kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto bikilambo cha Makedonia na bu Kuakaya balengite bapakupanga nchango gwabe kajangata bandu ba Nnoongo ababi aocho okwo Kuyelusalemu.
27 Benekangweto bapaile kutenda nyenie, nambu, kweli lyenie ngi liengo lyabe. Anda babi bandu banga Akayahudi bapokile kindimba chiki Uhuke kuboka kwa Akayahudi, nangweto uyo bapaligwa kabegelela Akayahudi mu ilebe ipaligwa mukutama kwabe.
28 Pamba kulenganakia liengo lyenie na kakamuya nchango gwenio gukongoligwe kwa magambu gabe, manuntyangilanga mangweto pamba kujenda Kusipania.
29 Manyi kube andanhike kwenio maninnetelanga indimba nduu ya Kilisto.
30 Akalongobango, nannyopanga ku Nngwana jwito Yesu Kilisto na mapalano agaletigwa nu Uhuke, nnandane na nenga mumaengo gango kukunyope nenga ku Nnoongo.
31 Nnyopange mbate komboka kati ja bandu bangahyobalela ababi Kuyudea, liengo lyango kwenio Kuyelusalemu lijeketeligwe na bandu ba Nnoongo ababi kwenio.
32 Nyenie, andapaile Nnoongo, manhotola kuika kwinu kukuala mojo, mambomolela pamwe namangweto.
33 Nnoongo jwabi kindumbutumbu cha tengela abe namangweto mmoa! Unhyo.

16

Napatanga abali bandu boa

1 Mbala kunneta kwinu nnombo gwito Foibe ojwabi mpakachi mu kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto buku Kenkelea.
2 Mumpokelange kwa magambu ga Angwana andi apipaligwa ku bandu ba Nnoongo. Mannyangate kuilebe yayoa yapakuipala kwinu, gambu jwombe abi jwambone muno kwa bandu ajingi na kwango uyo.
3 Makapatange abali Pilisika na Akula, akakamwa maengo ajango mu kummegelela Yesu Kilisto.
4 Angweto ngibikibeka mukupotekigwa kwa magambu gango. Ipaligwa kulumbigwa, ngati kuboka kwango tuje, nambu uyo kuboka muikuta ya bandu abunhwamini Kilisto muilambo yenge.
5 Makapatange abali bandu bunhwamini Kilisto abakongana kachabe.

Makampate abali nng'anja gwango jwanampala Epaineto ojwakiba jukutumbula mu kunhwamini Kilisto kukilambo cha Asia.

6 Makampate abali Maliamu ojwakamwi maengo kuukachana kwa magambu ginu.

7 Mapatange abali Andiloniko na Yunia, akakola kilambo ajango abatabigwe kukipungo pamwe na nenga, angweto bamanyakine muno kati ja achandundame, kabe bakibanga Akakilisto tangu ne kubeje Nakilisto.

8 Makampate abali Ampiliato, nng'anja gwango jwanampala mu kulondana na Angwana.

9 Makampate abali Alubano, nkamwa maengo nnyango mu kummegelela Kilisto, uyo makampate abali nng'anja gwango Staku.

10 Makampate abali Apele jwombe kuaminika kwakwe kwa Kilisto kumanyikine. Mapatange abali boa ba kachakwe Alistobulo.

11 Makampate abali Helodiana, nkola kilambo nnyango, na kwa bandu boa ba kachakwe Nakisi babikilondite na Angwana.

12 Mapatange abali Tulufena na Tulufosa abakamu maengo mu kabegele Angwana na nng'anja gwango jwanampala Felisi munkege jonge jwababegali Angwana.

13 Makampate abali Lufo, mundu jwapambuligwe na Angwana pamwe na amamundu ababi andi amamabango uyo.

14 Mapatange abali Asunikilito na Fulegoni na Helime na Patuloba na Helima na akalongo boa ababi pamwe nabo.

15 Mapatange abali Filologo na Yulia na Nelea na alombomundu na Olumpa na bandu ba Nnoongo boa ababi pamwe nabo.

16 Mpatanange abali ku kulaya mapalano ga Kilisto. Ikuta yoa ya bandu abunhwamini Kilisto yampatanga abali.

Maboulo gu kujomolela

17 Akalongobango, nanyopanga malangi boa abajambukia kupwilikana na katenda bandu bange bagwegange, pangapala maboulo agammoligwe. Majepange bandu benia,

18 magambu bandu andi benia bammegele Nngwana gwito Kilistoje, nambu bibegele ndumbo yabe bene. Kwa malobe gabe ginakanoga na guwangi kupala kuoya myojo ja bandu banga malemwa.

19 Kila mundu ajoine nhwalo gwa kujali kwinu na nyenie mmi magambu ga kuwalalila kwango. Nampalanga mmagange na malango kuile yambone na panga lilemwa ku ilebe ibaja.

20 Jwombe Nnoongo jwabi kindumbutumbu cha tengela achelwaje kulitimba Lichetani pae ja makongono ginu.

Kindimba cha Nngwana gwito Yesu Kilisto kibe na mangweto.

21 Timoteo, nkamwa maengo nnyango, ampata abali. Uyo Lukio na Yasoni na Sosipateli na akakola kilambo akajango bampata abali.

22 Nane Telitio nanhandika balua jenje, nampatanga abali kwa liina lya Angwana.

23 Gayo jwambokile kachakwe uyo akipokile kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto, ampatanga abali. Elasto, mmeka uloi gwa kilambo chenje, pamwe na nnongo gwito Kwalito, bampatanga abali.

24 Kindimba cha Nngwana gwito Yesu Kilisto kibe namangweto mmoa. Unhyo.

Kugongale kukunnumba Nnoongo

25 Ngoe tunnumbe Nnoongo! Jwenio aotwile kunnimbia mojo mu Nhwalo Gwambone gunatangacha gwa Yesu Kilisto, gwenio gukiba chili ejiekuligwe jombe jikiba jiigwe kwa yaaka lemulemu.

26 Nambu, ngoe kweli jenie jiekuligwe kupete Majandiko gakalondoli, na kwa amuli ja Nnoongo jwa machoba goa pangapela kupala bandu bilambo yoa baamini nu kuagabala.

27 Kana Nnoongo ababi jika jabe bambone, kibumo kibe kupete Yesu Kilisto, changapela na changapela! Unhyo.

Balua ja Paulo jukutumbula kwa Akakolinto Kilongoi

Kitabu cha 1 Kolinto kiandikigwa na nndundame Paulo 55 kuboka pukuyoka Kilisto (Lipungu lya 1:1) Jenje nga balua ju kutumbula kati ja balua ibena ya Paulo itubinayo yenie Paulo akakiandikila kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto buku Kolinto. Iwechakine aandika balua jenje pakiba ku Efeso tango nu kuamuje katyangi ku Kolinto mumwanja gwakwe gukujenda nu kubuja Makedonia (Lipungu lya 16:5-9).

Balua jenje nga majango ga mialo jombe Paulo jajipokile kuboka kwa akaamini bi likanicha kunhwalo gwa itendwa ichapu panakati ja bandu abunhwamini Kilisto, ikiba pamwe nu kukibagana pamwe na itendwa ya ngongola. Kilambo cha Kolinto chakamanyikana ku itendwa ya ngongola ku yene iomwangikije ati kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto ngibikilonda umwo. Uyo 1 Kolinto libi lipungu elimanyakina muno nhwalo gu kupalana (Lipungu lya 13).

Agabi mukitabu

Paulo bapatanga abali Akakolinto nu kunnumba Nnoongo kwa magambu gabe (Lipungu lya 1:1-9).

Kabe ngalenganakia nhwalo gwaupatite gu kubaganika kwa bandu abunhwamini Kilisto buku Kolinto (Lipungu lya 1:10, 4:21).

Kuboka penia ngalenganakia minhalo ja ngongola nu kupelekana mumabalacha akangweto kwa akangweto (Lipungu lya 5-6).

Kiboka pa genia ngababolo ku nhwalo gu kutolana, nu nhwalo gukupangi lilumbo inyago nu kugongale ni itoi ikihuke nu kuyoka (Lipungu lya 7-15).

Paulo ajomolile kukupanga ilebe yukamula kwa kila mundu (Lipungu lya 16).

1 Nenga Napaulo, nangemigwe kube nandundame ba Yesu Kilisto kukupala kwa Nnoongo. Balua jenje tuandika nenga na nnongo Sositenesi,

2 ku kikuta cha bandu ba Nnoongo abunhwamini Kilisto ababi Kukolinto, ku bandu boa abajeguigwe mu Yesu Kilisto nu kemigwe babe chwapi, pamwe na boa abikema liina lya Angwana ana Yesu Kilisto kila paali, Angwana babe na bito.

3 Awawa bito ana Nnoongo na Angwana ana Yesu Kilisto bampegange upeele na tengela.

Kindimba Kunnoongo

4 Kila kingobu nannumba Nnoongo jwango magambu ga upeele gwampilingite mangweto kupete kwa Yesu Kilisto.

5 Gambu kukulondana na Kilisto kummekangite kube nu uwecho gwa ilebe yoa. Nnoongo ampi ilimu nuwecho gukutangacha.

6 Gambu nhwalo gwa Kilisto uchalakichwe kipola nkati jinu,

7 yene kipungukaje kitoi chachoa chela chikiuke kwinu mangweto anda mmi makalendela pabapakuekuligwa Angwana bito ana Yesu Kilisto.

8 Bombe mabampa makakala mpaka pukupela makabonekanaje na malemwa Lichoba lyale lya Angwana bito ana Yesu Kilisto.

9 Nnoongo juna kuaminika, jwombe ankemite mangweto mmegange kilebe chimwe na Mwana jwabe Yesu Kilisto.

Kupwilikana kwa bandu abunhwamini Kilisto bu Kukolinto

10 Kwa lina lya Angwana bito ana Yesu Kilisto, chonde nannyopanga nchikachane kwa kila kilebe channongelanga, makapwilikanaje kati jinu. Mmaganga kilebe chimwe, champala chimwe na mawacho gamwe.

11 Makalongo bango, bandu bange bakachakwe Kaloe bannengile ilebe ilaya kube ubi bulwa.

12 Mbakulenga yene, kila mundu kati jinu alonge gakwe. Jumwe alenga, “Nankengama Paulo,” jonge, “Nankengama Apolo,” jonge, “Nankengama Kefa,” na jonge, “Nankengama Kilisto.”

13 Bo, Kilisto ate kikibagana ikuta ikuta! Bo, Paulo nga ojwakabambigwa panchalaba kwa magambu ginu mangweto? Andaje makabatichigwa kwa lina lya Paulo?

14 Nannumba Nnoongo kwa magambu nammatichije mundu jwajwoa kati jinu nambu Kilisipo na Gayo.

15 Mundu akalengaje abatichigwe kwa lina lyango.

16 Oho! Elo, nakammaticha Stefano na akalongo mundu, nambu mbikobakelaje kube nammatiche mundu jonge.

17 Kilisto angingitije ne kubaticha. Nambu angingita kutangacha Nhwalo Gwambone nu kutangacha kwenio panga kengama malobe ga bandu bina malango kupala makakala ga kiu cha Kilisto panchalaba gakabembuligwaje.

Kilisto makakala na gwambone gwa Nnoongo

18 Kunhwalo gwa kiu cha Kilisto panchalaba upuuchi kwa bandu ababilingite mukuoba, nambu kwito twenga tatubi mundela ja ukomboi nga makakala ga Nnoongo.
19 Gambu Majandiko Gachwapi galenga,
“Mbakualabiya malango ga bandu bina
malango
nu kubeka pambwega ilimu ya bandu
ababoligwe.”
20 Babiko, bina malango? Babiko, aboli ba malagilo? Apundi kutaukana ba yaka yenjeno babi koo? Nnoongo abekite malango ga dunia jenje kube upuuchi.
21 Gambu malango ga Nnoongo, bandu kuotoje kummanya Nnoongo kwa malango gabe bene. Kinyume chakwe Nnoongo apala kakombolanga abaamini kundela ejibijibonanga bandu bina malango kube upuuchi, yani nhwalo ogututangacha.
22 Akayahudi bapalanga kuingikiya iingi, Akagiliki bapalanga malango,
23 nambu twenga tuntangacha Kilisto ojwabambigwe panchalaba. Kwa Akayahudi kauchi na kwa bandu banga Akayahudi upuuchi.
24 Nambu kwa boa abakemigwe na Nnoongo, kwa Akayahudi na Akagiliki, Kilisto nga makakala ga Nnoongo na malango ga Nnoongo.
25 Gambu chikibonekana kube upuuchi gwa Nnoongo, kikweti malango kupeta malango ga mundu.

26 Makalongo, nkombakelanga kingobu pamakemigwa, akajingi bakibangaje bina malango ata kukuwacha tu kimundu, ajingi bakibaje na makakala andaje bandu bina kujoanika.
27 Nnoongo aichagwi ilebe ibonekana nadunia kube upuuchi, kupala bakoye oni bandu bina malango, na ngagachagula gaga dunia eigabona kube gina kulegeleka, kupala kakoya oni bina makakala.
28 Nnoongo ngachagu ilebe ibonekana na bandu kube yanga mbone na ina kubembuligwa nu kuiwachi kube yanga mbone, kupala kuialabia ilebe ibawachi bandu kube yambone.
29 Nnoongo atela yene kupala akabeje mundu ojwaoto kulokaloka nnongi jakwe.
30 Nambu Nnoongo mwene nga ojwammekite mangweto kube pamwe na Yesu Kilisto, Nnoongo antei Kilisto abe malango gito. Kupete jwenio twe tubekigwa kube tambone nnongi ja Nnoongo, tube tabandu bachwapi ba Nnoongo nu kombaligwa.
31 Anda pagalenga Majandiko ga Chwapi,
“Ojwapala kulokaloka,
balokeloke Angwana.”

2

Nhwalo gwa kubambigwa kwa Yesu

1 Akalongo bango panaika kachinu kuntangachilanga chili ja Nnoongo nalongije malobe matopeu andaje kengama malango ga mundu.
2 Kingobu panakiba kachinu, makalongo ngaamu kube andi jwangamanya kilebe chachoa chela nambu chache tu kumanya kiu cha Yesu Kilisto, ojwabambigwa panchalaba.
3 Kingobu panakiba kachinu nakiba negalike, nakalendema kwa mbwele nu kujoboka muno.
4 Undo yango na matangacho gango gakiba gakaalali banduje na kakweleka banduje nambu kuuchaili nkolongwa gwa makakala ga Uhuke jwa Nnoongo.
5 Natenda yene kupala imani jinu jikunhyobale munduje nambu makakala ga Nnoongo.

Malango ga Nnoongo

6 Ata yene, twenga tulonge malobe gina malango kwa abakomalinge Kiuhuke, nambu malango genia ngiti ga padunia panoje, wala ga akatawala ba dunia jenjeje gambu benia babilingite mukuoba.
7 Malango ganeenga nga malango ga chili ja Nnoongo, malango agagikiite, agabekigwe kwa magambu ga kibumo chito kuboka pitumbulaga.
8 Abije ntawala jwa dunia jenje ojwamanyi malango ganga, bakamanyi kabi babambiteje Angwana ba kibumo.
9 Majandiko ga Chwapi galenga,
“Ilebe yangalibona lio,
wala lichikilo lyanajoaje,
wala mundu anawachaje umojo,
genia nga agabekite Nnoongo kwa abampala.”
10 Genia nga Nnoongo gatujogolile kugamanya kukupete Uhuke gwakwe. Gambu Uhuke kuingakiya kila kilebe, ata ilebe ya Nnoongo eikiite.
11 Mene ojwaotwile kuimanya ilebe eibi nkati ja mundu, uhuke tuje jwabi nkati ja mundu jwenio? Uyo Uhuke jwa Nnoongo tu ojwaotwi kumanya ilebe ya Nnoongo.
12 Twenga tupokije kiuke jwa padunia pano nambu tupoki Uhuke jwaboka Kunnoongo kupala atuotoye kugamanya gatupile Nnoongo.
13 Yene twenga tuboulaje malobe agaboligwe kwa malango ga bandu, nambu tuboula malobe agatuboligwe na Uhuke jwa Nnoongo, tukalenganikia ilebe yikihuke kwa bandu ababi na Uhuke jwenio.
14 Mundu jwa dunia kupokeje ilebe i Uhuke jwa Nnoongo. Kwa magambu kwa

mundu jwenio ilebe yenie yupuuchi, kuotoje kuimanya, gambu iotwi kumanyikana kukujangatigwa na Uhuke tu.
15 Nambu mundu jwakweti Uhuke jwenio aotwi kumanya kweli ja kila kilebe, nambu mwene kumanyikanaje na mundu.
16 Andi Majandiko pagalenga,
“Beneke abagamanyi malango ga
Angwana?
Beneke abaotwile kaboula?”
Nambu twenga tukweti malango ga Kilisto.

3

Mmanda jwa Nnoongo

1 Makalongo nenga nhotwije kulonge na mangweto andi nonge na bandu abakweti Uhuke, napaligwa kulonge na mangweto andi kulonge na bandu ba padunia, andi ilemba mulihyobalelo lya Kilisto.
2 Mbaligwa kumpeganga mabele ngiti chakulya kijomoje gambu mmilingiti tango kukiotola. Na mpaka ngoe tango kukiotoje.
3 Gambu mmilingite tango mabandu ba dunia. Bo, kweli kutenda kwinu ubi bwiu nu kutumbakana kati jinu? Ilebe yenie ilaya kipola kutenda mangwetumwe tango mabandu ba padunia, ntamanga tela na kitama cha dunia.
4 Jonge panakati jinu alenga, “Nenga jwa Paulo,” na jonge alenga, “Nenga jwa Apolo,” bo, yene ibikulayaje kube mangweto tango makatama kitama cha padunia pano?
5 Apolo nga meneke? Paulo nga meneke? Twenga takapakachi tatunnetalinga imani mangweto. Kila mundu akamwa liengo andi Angwana pabampile.
6 Nenga nakapanda mbeju na Apolo ngajitilila mache, nambu Nnoongo nga ojwaiteila imalike.
7 Jwapanda na jwajitilila mache boa bambonije, jwambone nga Nnoongo ojwaitela mbeju imalike.
8 Penia kibije chikipetine kati ja abapandite na abajitilila mache iganukube kila mundu abakupokela hupo jakwe kengama maengo gakwe gakamwi mwene.
9 Gambu twenga takalongo tatukamu maengo pamwe na Nnoongo. Na mangweto nga nng'onda gwakwe, mangweto nga nyumba jwakwe.
10 Kukupete upeele gwambi Nnoongo, nhotwile kubeka kijemo chambone andi nachengi bina malango, chenie mundu jonge aotwile kuchenga panani jakwe. Nakila mundu aba maha papakuchenga panani jakwe.
11 Abije mundu ojwaotwi kubeka kijemo chenge paali pa chache chekibekigwe, yani Yesu Kilisto.
12 Panani ja kijemo chenie mundu aotwile kuchenga kwa jaabu na jonge kuuloi andaje maganga ga bei ngolongwa, aotwile kuchenge mikongo andaje maamba andaje manyai.
13 Na gwambone gwa kila liengo lya mundu ubonekana lichoba lya Kilisto pilipakuekuligwa. Gambu, lichoba lyenie libakupiti na mwoto, mwoto gwenio nga ogupakupema liengo lya kila mundu kulaya gwambone gwakwe.
14 Anda ibi liengo lya mundu elyachengite panani ja kichemo chenie liimbalile mwoto gwenio, mapata hupo.
15 Nambu anda echachengite kitinike, mmanya ipakuoba hupo yakwe, nambu mwene aiba akombwike andi mundu ojwaponiigwe na mwoto.
16 Bo, mmanyangitije kutenda mangwetomwe nga nyumba ja Nnoongo, na yene Uhuke jwa Nnoongo atama nkati jinu?
17 Mundu ojwapakubomola nyumba ja Nnoongo, Nnoongo apakummomola mundu jwenio, gambu nyumba ja Nnoongo jibi chwapi, na mwenga nga nyumba jakwe.
18 Mikikikoloyaje! Mundu jwajoa kati jinu anda akita jwombe juna malango tela nikitama cha padunia pano, mbaya abe ntokamau kupala abe juna malango ga kweli.
19 Gambu malango ga padunia pano nnongi ja Nnoongo upuuchi. Gambu Majandiko ga Chwapi galenga, “Nnoongo bajonjanga bandu bina malango kukalamuka kwabe.”
20 Majandiko gange galenga, “Angwana bamanyi kutenda mawacho ga bandu bina malango kuchataje.”
21 Mundu akalokelokeje bandu gambu kila kilebe nga chinu.
22 Paulo na Apolo na Kefa, dunia nu kulama nu kuwe, ilebe ya ngoeno na eipakuika yowa nga inu.
23 Nambu mangweto nga ba Kilisto na Kilisto nga jwa Nnoongo.

4

Achandundame ba Kilisto

1 Kila mundu atumanye twe kube takapakachi ba Kilisto tatukamuigwe chili ja Nnoongo.
2 Chikipaligwa kwa mundu jwajwoa jola ojwakamuigwe liengo apaligwa kube juna kuaminika.
3 Ne kileje anda unhukumwile mangweto andaje jinhukumwi dunia, namwene ne kukihukumuje.
4 Kumwojo jango mbi kutakiinigwaje ni kilebe chachoa chela, nambu mbi kubonekanaje nambone nnongi ja

Nnoongo gambu gwa genia. Angwana nga abanhukumula nenga.

5 Yene makanhwukumulaje mundu tango nikingobu chakwe, nnekange mpaka oti pabapakuika Angwana. Benia bapakuumbula ilebe yowa iiigwe, nukulaya pukongolou agabagawachi bandu umwojo jabe. Penia kila mundu mapata lilumbo elipaligwe kuboka ku Nnoongo.

6 Makalongo genia gowa ganongila nhwalo gwa Apolo nu nhwalo gwango namwene, gabe andi kilandanikio kwinu, magambu gwa kilandanikio chango nenga na Apolo mbala mmanyange kilonge chenje, “Magabekange umojo agaandikigwe.” Kati jinu pakabeje na mundu jwannokenoke mundu jumwe nu kummembula jonge.

7 Bene abantei mwe makabe telaje na bange? Bo, Nnoongo ampije mwe kila kilebe chankweti? Kunike kulokeloke ilebe yenie andi inu mmene?

8 Anda mpatite kila kilebe champala. Tayali nkweti uloi. Mmilingite makangwana panga twenga. Elo, anda kweli makabi makatawala, kupala twenga uhyo tutawale pamwe na mangweto.

9 Ne mbemele Nnoongo atubekite twenga takandundame kube tubandu bukujalaulika muno, andi bandu abahukumigwe komigwa, gambu tubi andi kinyepe padunia joa, nnongi ja akapakachi kuboka kumbengu na bandu.

10 Twenga takapuuchi magambu gwa Kilisto, nambu mangweto kukulondana na Kilisto mina malango! Twenga tulegalike, nambu mangweto mmilingite na makakala. Mangweto mmi kuichimika nambu twenga tutenda kubembuligwa.

11 Mpaka ngoche tubi nanjala na nyota, tukwetije ngobo, tuputigwa makopi, tukwetije pukutama.

12 Kabe tubi kulaga nu kamwa maengo kwa maboko gito tubene. Pututukanigwa, twenga kajopelanga kindimba, putuponjigwa, twenga tubi kuimbalila.

13 Anda butukopakiye kajanga majango gichima. Mpaka ngoe bututendanga andi uchapu gwa dunia, na kwa kila mundu twenga uchapu tu!

14 Andika ganga ngati kupala kunkoya onije nambu kupala nammolange mangweto andi makinangota bango banampaile.

15 Ata makabi na makomi elufu bukunnela mukutama kwinu na Kilisto, awabinu bamwe tu, gambu mukulondana na Kilisto Yesu nenga nga nanampotolinge kukutangacha Nhwalo Gwambone.

16 Kwa yene nannyopanga chonde nnandane na nenga.

17 Nga magambu nankingite Timoteo kwinu. Jwombe nga manango junampala na juna kuaminika mukulondana na Angwana. Mainkombakelanga ndele jangengama kukulondana na Kilisto Yesu, ndela jamola kila paali mukikuta cha bandu abunhwamini Kilisto choa.

18 Bange kati jinu batumbwile kulokaloka bakitanga yene nhikaje kabena kachinu.

19 Anda bapai Angwana, mainka chokwe kachinu, penia ngapambakulola namwene, ngiti chabalonge angweto abalokaloka tuje, nambu uhyo na chache chibaotwi kamula.

20 Magambu Kingwana cha Nnoongo malobetuje nambu makakala.

21 Mpalanga chako? Inke kachinu na bokola andaje inke na mwojo gukupala nu kunyenyepala?

5

Ngongola jilichapuya likanicha

1 Jibi minhalo ja kweli ejilenga ibi ngongola muno kwinu mangweto na janapitije ata kwa bandu bangammanya Nnoongo. Banengile kube abi mundu ojwatyanga na aanaba awamundu!

2 Nhwotolangabo kulokeloke? Mbaya ikabi kwinu ukokaleka, na mundu jwenio ojwatei kilebe chenie aboigwe kwinu.

3 Nenga, ng'anu kube kwa mmele mbi kutali namangweto, nambu kuhuke mbi upo pamwe namangweto na yene anda mbi upo, nunhukumwile mundu jwenio ojwatei kilebe chenie cha oni.

4 Kingobu pankonganga nga pamwe kwa lina lya Angwana ana Yesu, nane kitimbi pamwe namangweto kuhuke, kuwecho gwa Angwana bito ana Yesu,

5 mundu jwenio munkamuye ku Lichetani kupala mmele gwake upotekigwe nu uhuke gwakwe ukomboligwe lichoba lya Angwana.

6 Kulokaloka kwinu kuchata kileje! Bo, mmanyangiteje kutenda kimela kachoko kunyelea libolonge lyoa lya unga?

7 Mikijeleyange, makaleke kutali kimela cha lolo mmegange libolonge liyono lyanga jela kimela andi pampaligwa kube, magambu Kilisto, Pasaka jito, apangigwe kube lilumbo.

8 Tubeke mpapala gwenio ngiti kwa kimela cha lolo chelaje, kimela chiubaja na malemwa, nambu kwa nkate gwanga jela kimela, nkate gwambone na kweli.

9 Ngununhwandakila mubalua jango makabe pamweje na akangongola.

10 Kweli nga yene nakiba na mana kutenda akangongola boa ba paduniaje, andaje bachojoje, andaje bina lwina, andaje

akagongale manhokaje. Magambu ikabi kupala kajepanga benia boa makapaligwa kuama padunia pano!

11 Chaandike nga chenje, makabeganga pamweje na Nkilisto nngongola andaje jwachojo andaje jwagongale mahoka andaje nndumbakani andaje jukulobela andaje juna lwina. Mundu andi jwenio ati kulye makalye nakweje.

12 Bo, ne mbaligwe kahukumula bandu ababi panja? Benia Nnoongo mabahukumula. Bo, mangwetomwe mpaligwaje kahukumula ababi mulungolo lwinu mmene?

13 Nambu angweto ababi panja Nnoongo mabahukumula Mammengange abe kutali mmaja jwenio.

6

Kuntakiana nnyinu Nkilisto

1 Ajigabo jumwe kati jinu kuntakiyana nnyakwe ojwaamine kwa bandu banga mmanya Nnoongo kotoka kuntakiyana ku bandu ba Nnoongo?

2 Bo, mmi kumanyangaje kutenda bandu ba Nnoongo mabijihukumula dunia? Anda ibi mangweto mpa kujihukumula dunia, kunike kupaligwaje kuhukumula ati ilebe ichoko ichoko?

3 Bo, mmanyangitije kutenda iganukube mihukumula ilebe ichoko ichoko ya machoba goa, matahukumula ati akapakachi kuboka kumbengu?

4 Pammeganga na bulwa gwa ilebe ichoko ichoko, bo, mmi kakemanga babe achamahakimu bandu banga agabala bandu ba Nnoongo?

5 Oni mmene! Ikonda abije mundu wala jumwe kati jinu juna malango jukuoto kujomo malobe?

6 Badala jakwe, ibonekana lubi lukobo nnongo kumpeleka nnongo gwakwe kamahakama, kabe nnongi ja achamahakimu banga nhyobale Nnoongo.

7 Pibonekana ngumbi ya mmene kangweto jika nchipulinge! Bo, ikabije kilebe chambone kwinu kuboneligwa? Ikabi chwapije kwinu kupokigwa ilebe inu?

8 Nambu, badala jakwe mangweto ntenda kuboneligwa nu kupokonyola, kabe, genia goa matendelanga akalongo binu!

9 Andaje mmanyije kutenda bandu akabaja balichije kingwana cha Nnoongo? Mikikikoloyaje! Bandu abatenda ngongola na abagongalela inyago na abatenda malaya andaje akalawiti,

10 akajibi na bachojo na bukulobela na ba kung'ing'iya na akapoki benia boa balichije kingwana cha Nnoongo.

11 Mmange makibanga yenie, nambu ngoe nnyeguigwe, mmekigwe kube chwapi, nukube bandu ba Nnoongo kwa liina lya Angwana ana Yesu Kilisto na ku Uhuke jwa Nnoongo jwito.

Mmele gwinu utumike kukunkoya Nnoongo

12 Mundu aotwile kulenga, “Nenga kila kilebe nyekataligwe kutenda.” Tela, nambu yambone yowaje. Nenga nyeketile kutenda kila kilebe tela kwango, nambu mbaije kutawaligwa na kilebe chachoti chela.

13 Nhwotwile kulenga, “Chakulya kwa magambu ga lutumbo, na lutumbo lubi kwa magambo gwa chakulya.” Tela, nambu Nnoongo apakualibiya yoa ibena. Mmele gwa mundu ngiti kwa magambu ga ngongolaje nambu kwa magambu ga kabegele Angwana, na Angwana magambu ga mmele.

14 Nnoongo ojwabayoite Angwana kuboka kabawile uhyo apakutuyoya twenga kwa makakala gakwe.

15 Bo, mmanyangiteje kutenda mibele jinu ngi ipagwa ya mmele gwa Kilisto? Bo, mpemele nhotwile kutola kipande cha mmele gwa Kilisto kuubeka ube mmele gwa munkege nngongola? Napachokuje!

16 Gambu andi pummanyi, kutenda mundu ojwatyanga nu munkege nngongola akilondana na jwenio? Andi piandikigwe, kulenga, “Nabenia akabena mababa mmele gumwe.”

17 Nambu ojwakilondite na Angwana aba Uhuke jumwe na benia.

18 Ntilange kutali na ngongola. Malemwa gange goa gatendigwa panja ja mmele, nambu mundu jwatenda ngongola atenda mabaja mummele gwakwe.

19 Bo, mmi kumanyangaje kutenda mibele jinu nga Nyumba ja Uhuke jwa Chwapi ojwabi nkati jinu, ojwamapokela kuboka ku Nnoongo? Jwenio jwinu mangwetoje.

20 Nhwemeligwe kwa bei ngolongwa. Nayene ntumiyange mibele jinu kukunkolea Nnoongo.

7

Konyakea nhwalo gwa kutola akege

1 Nhwalo gwa ilebe yae einhwandikinge, mbaya ngoe mundu akatolaje akege.

2 Kwa magambu ga ngongola mbaya kila munalome abe na aanamundu mwene na kila munkege abe na angwanamundu mwene.

3 Munalome alenganakie agapaligwa kwa aanamundu nu munkege alenganakie agapaligwa kwa angwanamundu.

4 Aano kutawalaje mmele gwabe, nambu
angwanamundu kutawala, nu uhyo
analome kutawalaje mmele gwabe, nambu
aanamundu kutawala.
5 Kila mundu akannyimaje nnyakwe,
kiti mpataninge kukingobu tu, kutenda
genia kupala mpatange kingobu chu ku-
gongalela, kuboka penia mmujilana kabele
mumapatano ginu. Kwa ndela jenie ma-
mulijepa Lichetani kunnyonjanga maga-
mbu gwangakamilika gwinu.
6 Ganannenge ngoe gangone tu ngiti
malagiloje.
7 Kweli kabimbaile bandu boa babe andi
pambi nenga, nambu kila mundu apatite
kitoi chakwe kuboka kwa Nnoongo, jonge
chenje na jonge chache.
8 Ngoe kwa bangatola akege na
akanawele nannenge mbaya ikabi kutama
uolo andi nenga.
9 Anda mundu kuotoje kuimbalila
mbaya atole akege. Mbaya kutola akege
kuliko kulokalela.
10 Kwa baba abatoline ngweti amuli,
jenie jangoneje nambu ja Angwana, akege
bakalekanaje na angwanamundu,
11 na anda atei yene, apaligwa kutama
uolo, andaje achikachane na angwana-
mundu. Na analome bakapeje talaka
aanamundu.
12 Nambu kwa bandu bange nalenge
nenga ngiti Angwanaje, anda mundu
Nkilisto akweti munkege jwangaamini na
ajeketile kujendekeya kutama na jwenio
akampeje talaka.
13 Akege Akilisto anda batoligwe na
analome banga nhyobale Nnoongo,
analome benia bajeketile kutama nabo
akege benia bakalekanaje na angwana-
mundu.
14 Magambu analome banga nhyobale
Nnoongo benia bajeketeligwa na Nnoongo
kukulondana na aanamundu, na akege
banga nhyobale Nnoongo benia ba-
jeketeligwa na Nnoongo kukulondana na
angwanamundu. Na yeneje ata ingota
yabe ikaba ichapu, nambu ngoe ngi ingota
ya chwapi.
15 Anda ibi, jwanga nhyobale Nnoongo
jola apala kaleka angwanamundu Ak-
ilisto, penia, baleka tu. Penia munkege
Nkilisto andaje munalome Nkilisto aba
tengela. Magambu Nnoongo ankemangite
ntamange kwa tengela.
16 Mwe makege Makilisto mmanyabo
pangaje mpakakombola angwana binu?
Andaje mwe manalome Makilisto
mmanyabo pangaje mpakakombola
aanabinu?

Ntama andi pankemigwe na Nnoongo

17 Mundu apaligwa kutama tela ni kitoi
chabampi Angwana, andi apakemigwe na
Nnoongo. Lyene nga lilagilo lyango kwa
makanicha goa.
18 Anda mundu akemigwa na Nnoongo
na kongo ainigwe, bai akakopakeaje kube
jwanga inigwa, anda akemigwa tango nu
kuinigwaje, bai akainigwaje.
19 Gambu kuinigwa andaje gwan-
gainigwa kile chamboneje, nambu
chambone kengama malagilo ga Nnoongo.
20 Kila mundu aigale uhyo andi
apakemigwa na Nnoongo
21 Bo, mwe apankema Nnoongo makiba
mabanda? Tela, makajalije, nambu an-
dampatite uwecho gukube tengela mutu-
mie gwenio.
22 Gambu ojwakemigwe na Angwana ata
akabi mmanda jwenio aba tengela jwa
Angwana. Uhyo na mundu ojwakemigwe
jwatengela, aba mmanda jwa Kilisto.
23 Magambu Nnoongo anhwemalinge
mmoa kwa bei ngolongwa, yene makabeje
kabele makabanda ba bandu.
24 Makalongo bango kila mundu aigale
uhyo andi apakemigwa na Nnoongo.

*Nhwalo gwa banga tola akege na aki-
nanhwele*

25 Nhwalo gwa achikabale na ban-
gatolana na akinalome ngwetije amuli
kuboka ka Angwana, nambu nampe-
ganga mawacho gango nenga kwa kia ja
Angwana mbaligwa kuaminika.
26 Magambu gwa malola agabi ngoeno
mbaya mundu atame uhyo.
27 Bo, nkweti akege? Bai, makajigaje
kaleka benia. Bo, ntoije akege? Makatolaje
akege.
28 Nambu anda ntoi akege nnemwiteje,
nakamwale anda atoligwe nanalome
alemwiteje. Angweto abapakutolana
bapakupata malola ga dunia jenje, nambu
nenga napaije gampatange malola andi
agabapatanga abatoline.
29 Makalongo mbala kunnenge yene,
kingobu chikiigile kichoko tu. Na mpaka
ngoe abatoline babegange andi banga-
tolana.
30 Abaguta babe andi bangaguta, abaala
mojo babe andi banga ala mojo, abaemela
babe andi banga kola ilebe.
31 Abakweti liengo padunia pano
babegange andi babi kuliagabaje. Gambu
dunia jeno andi putujimanyi jitendaku-
peta.
32 Pambailage makabe na mbweleje.
Mundu jwanga akege abegele liengo lya
Angwana pabapa kaalalila Angwana.
33 Nambu munalome ojwatoi akege
abegele ni ilebe ya dunia pabapa kaalalila
aanamundu,

34 na benia bikibagine. Munkege jwangatoligwa na analome andaje nhwenja abegele ni ilebe ya Angwana apange mmele gwakwe nu uhuke gwakwe kutama kwa Chwapi ka Angwana. Nambu munkege ojwatoligwe nanalome abegele ni ilebe ya dunia jenje bakakonjale angwanamundu.
35 Nannenge genia mbala kunyangatanga. Ngiti kupala kunkanakiaje. Mbala mmegange ni kijemo cha mbone, mmaganga na limwe kwa mojo kabegelela Angwana.
36 Anda mundu alola atenda gamboneje kunneka munkege jwankobike, nukuimbali chepa mbaya antole, wala atenda malemwaje kuntola.
37 Nambu anda mwene munalome abi lachi akatolanaje nu munkege na aotwi kuimbalila mmanya atenda gambone nukutolaje.
38 Ku yenie, jwajo ojwatola akege atenda gambone, na jwajo jwangatola akege atenda gambone muno.
39 Munkege ojwatoligwe atabigwe na angwanamundu kwa machoba goa gababi angwanamundu bomi. Nambu anda angwanamundu bajomwike, amama benia babi tengela, na anda bapaile baotwile kutolana na analome nambu babe Akilisto.
40 Nambu panola nenga ikabi mbaya kutama uhyo. Genia gango nenga, mbemele nanenga ngweti Uhuke jwa Nnoongo.

8

Yakulya ikugongalela mahoka

1 Ngoe ku nhwalo gwa yakulya ikugongalela mahoka, tumanyi kutenda twenga tuboa tukweti upundi, nambu upundi gwenio gwabeka bandu kulokaloka nambu mapalano kuchenga.
2 Ojwapemele kube amanyi kilebe jwenio amanyije andi apipaligwe.
3 Nambu ojwampala Nnoongo jwenio amanyakine na jwenio.
4 Kwa yenie nhwalo gwa yakulya ibagongali mahoka, tumanyi kutenda mahoka kilebe chamboneje padunia na tumanyi kutenda Nnoongo jumwe tu.
5 Ata ikabi ilebe ikemigwa milongo padunia andaje kumbengu na ata jikabi milongo na akangwana ajingi,
6 yene abi Nnoongo jumwe tu, Awawa, Chapanganya jwa ilebe yoa, kwa kupala kwabe twe tubile. Nu uhyo babi Angwana bamwe tu, ana Yesu Kilisto benia kwa ndele jabe ilebe yoa ngipanganigwa na twe tutama kwa ndela jabe.
7 Nambu bandu boaje abamanyi kweli jenie. Gambu babi bandu bange abayobali mahoka, bandu benia mpaka ngoe apabalyeganga yakulya yenie bibonanga tango andi yakulya igongaligwe kwa mahoka. Gambu balegalike lihyobalelo, bapata kinyela.
8 Nambu chakulya kuotoje kutubeka kube papipi na Nnoongo. Anda tukilekite tupungukaje ni kilebe chachoa, anda tulile kutujonjakeaje kilebe.
9 Nambu mma maha, tengela jinu jakatendaje abalegalike imani kugwe mumalemwaje.
10 Gambu mundu jwalegalike lihyobalelo, anda amweni mwenga mankomi lihyobalelo makalya yakulya yenie pikitembe cha mahoka, bo, mabeje na mwojo gukulye yakulya igongaligwe kwa mahoka?
11 Yene Nkilisto nnyinu jwenio jwanga komala lihyobalelo Kilisto ngawe kwa magambo ga jwenio, apakuoba kwa magambu ga kumanya kwinu.
12 Kwa ndela jenie mpakutendanga malemwa kwa Kilisto kwa kagwiyanga akalongo Akilisto abalegelike mwojo.
13 Anda yakulya yammeka nnongo gwango kugwe mumalemwa bai ndyeje nyama manammeke nnongo gwango kugwe mumalemwa.

9

Kupaligwa na maengo ga ndundame

1 Bo, nenga ngwetije tengela? Bo, ne nandundameje? Bo, ne nabwenije Angwana bito ana Yesu? Bo, mangwetomwe nhwaminingeje kwa magambu ga liengo lyango Kangwana?
2 Ata ikabi bange kunyeketeje nenga kube nandundame, nambu kwinu mangweto ne nandundame. Mangwetomwe nga maunayanga ne kube nandundame kwa magambu gwa kulondana kwinu na Angwana.
3 Yene nga panyanga kwa bandu boa abangonya.
4 Bo, tupaligweje twe kulye nu kunywe?
5 Bo, tupaligweje kuntola munkege Nkilisto mumyanja jito, andi achandundame bange pabatendanga na akanuna ba angwana nu uhyo na Kefa?
6 Andaje ne na Banaba tu tatupaligwe kupata mapungu kwa maengo gito?
7 Bo, lityala lyako elilikilepa lyene kwa maengo gakwe kukigono cha matyala? Nnemi ni jwangalye yakulya ya munng'onda gwakwe? Nchungi gani jwanganywee mabeele ga ilangwa yakwe?
8 Bo, ilebe yenje nonge kimundumundu? Malagilo ga Musa galenga yeneje?
9 Malagilo ga Musa galenga, “Makantabaje kano ng'ombe papuluya

mbonji.” Bo ikonda Nnoongo abegelela na ng'ombe?
10 Bo, atuwachije twenga apalenga geniaga? Genia gaandikigwa kwa magambu gito twenga, gambu ojwalema na ojwauna boa akabele bapaligwe kuhyobalela kupata lipungu lyabe lya mauno.
11 Anda twenga tupandite mbeju ikihuke kwinu, bo, ubaja anda tutoi kwinu nyonjakea ya padunia?
12 Anda bange bahyobale kupata genia kuboke kwinu mangweto, bo, twenga tupaligweje kupata kupeta angweto? Nambu twenga tutumije genia. Nambu, tutela kuimbalila goa kupala tukuwibije Nhwalo Gwambone gwa Kilisto.
13 Bo mmanyangiteje kutenda ababijibegelela Nyumba ja Nnoongo bapatanga chakulya chabe pa Nyumba ja Nnoongo, na abapangi lilumbo pikitembe cha Nnoongo bapata lipungu lya lilumbo lyenie?
14 Angwana balagila uhyo, akatangacha Nhwalo Gwambone bapatange chakulya chabe kupete mwenio.
15 Nambu nenga ndumiije panapaligwe na wala andika ganga mbate je. Kwango nenga mbaya kujomoka mbaije kunnaya mundu kube ndenda kukiluya jagi.
16 Anda ndangacha Nhwalo Gwambone, mbaligwaje kukikoya. Lyenie nga liengo lyambaligwe ukamula. Mbakulaga anda nukutangachaje Nhwalo Gwambone.
17 Liengo lende nakachagwi kwa mele, kabi hyobalile lipungu, nambu ngamwa kwa magambu Nnoongo annengi ngamule, penia pabi namana liengo lyambaligwa kamula.
18 Lipungu lyango nike? Lipungu lyango uwecho gukutangacha Nhwalo Gwambone bule, nakalongaje lipungu andi pambaligwe.
19 Nenga nabandaje ba mundu jwajwoa, nambu nikibekite mbe nabanda ba bandu boa kupala nampe Kilisto bandu ajingi anda iwechekine.
20 Kwa Akayahudi natama andi Nayahudi kupala kapata Akayahudi, iganukube ne mbije Mumalagilo ga Musa, nikibeka kube pamwe nabo Mumalagilo ga Musa kupala kapata ababi Mumalagilo.
21 Kwa bangabe Mumalagilo ga Musa, ndama andi angweto banga Malagilo. Kupala napate ababi panja ja Malagilo. Ngiti mbije Mumalagilo ga Nnoongo ije, gambu mbi Mumalagilo ga Kilisto.
22 Kwa bandu abalegalike nane kulegaleka uhyo kupala kapata bandu abalegalike. Nikitei kube kila kilebe kwa bandu boa kupala kakombola kati jabe anda iwechakine.
23 Ngamwa genia goa kwa magambu ga Nhwalo Gwambone, kupala mbate kindimba chakwe.
24 Bo, mmanyi kutenda ababutuka mbelo kupetana kupala kupata lilumbo, nambu mundu jumwe tu ojwapata lilumbo? Na mwe uhyo mpaligwa kubutuka andi angweto.
25 Ababutuka mbelo bikibeke chalia ngolongwa, batendange yene kupala bapate hupo eialabika! Nambu twenga tutenda genia tupate hupo yangaalabika.
26 Nga kwamana mutuka yene kupala nhotole, ngapambutana, ngiti andi ojwaputa lingumi panyengelejagije.
27 Nuhyobeleke mmele gwango mukomo nkolongwa, kupala namwene nakakanigwaje kuboka pakatangachila bange.

10

Kelebuya nhwalo gwa mahoka

1 Makalongo nkombakelanga kutenda akaokobito pabakiba na Musa balendeligwa na liunde na boa ngabajomboka baali kwa tengela.
2 Kukubeganga nhwina ja liunde nu kukubeganga nkati ja baali boa ngababatichigwa kube pamwe na Musa.
3 Boa ngabalyaganga chakulya uchache chikihuke.
4 Na ngabanyweganga kinywagi uchache chikihuke, gambu ngabanyweganga kuboke mulibwe lya kiuhuke elyabakengamaga, libwe lyenie likiba Kilisto mwene.
5 Ata yene bandu bange bankonjalije Nnoongo, ngabaweganga papongote.
6 Ilebe yene yoa kilandanakiyo tu kwito, tukakamuje mabaja andi angweto pabatendaga.
7 Makagongaleje mahoka andi bange pabatendaga, andi Majandiko pagalenga, “Bandu ngabatamanga kulye nu kunywe, ngabajema kuina.”
8 Wala tukatenda ngongolaje andi apabatendaga bandu bange, ngabaweganga lichoba limwe bandu elufu ichilini na tatu.
9 Takategaje Angwana andi bandu bange ngabatega ngabaweganga na majoka.
10 Takakoolaje andi bange ngabatenda yenie ngabakomigwa na Nkomi.
11 Ilebe yene yoa ipitila kupala kulandanakiya kubange, na gaandikigwa kupala kutukelebuya tatubi padunia ejipela.
12 Abapemele bajemite tela babe maha bakagweje.
13 Kulondoligwa kunnondoligwe nga kwa machoba goa kwa bandu boa. Nambu Nnoongo juna kuaminika, jwombe annekaje nnondoligwe kagapeta makakala ginu, iganukube kubi kulondoligwa,

jwombe ampeganga makakala gukuimbalila na ndela ja kuboka mwenio tegatega.
14 Yenie makalongo bango nkotokange kugongalela mahoka.
15 Nonge namangweto andi bandu bina malango, nhwachanga mmene genia agannongile.
16 Putunnumba Nnoongo kukikombe chache chikindimba, bo, tubi kukilondaje na myai ja Kilisto? Putumetu nkate bo, tubi kukilondaje na mmele gwa Kilisto?
17 Magambu nkate gwenio nga gumwe tu, iganukube twe, tubi ndu, tubi mmele gumwe, gambu tuboa tulye nkate ugwo.
18 Maachanga bandu ba Kuisilaeli bene, abalyeganga malumbo bikilonda pikitembe cha Nnoongo.
19 Nenga bole? Chakulya chikilumbigwa kwa mahoka chambone kupeta mahoka? Andaje bo, mahoka gambone?
20 Ije napachokuje! Chanenga yene lilumbo lyabalumba bandu bangammanya Nnoongo bagape mahoka, ngiti Nnoongoje. Ne mbaije mangweto mikilonde na mahoka.
21 Mangweto mpaligweje kunywela kikombe chimwe na Angwana kuboka penia kunywe pamwe na mahoka, mpaligweje kutama pamecha ja Angwana na pamecha ja mahoka.
22 Andaje tupala kabeka bwiu Angwana? Nkita tukweti makakala muno kapeta beniabo.
23 Ilebe yoa ijekatiligwe kamula nambu yoaje yambone. Ilebe yoa ijekatiligwe nambu yoaje eichenga.
24 Mundu akabegele ilebe yakweje nambu ya jonge.
25 Yoa iuchigwa kuchoko nhwotwile kulye nambu makakonyakonyaje kwa magambu ga kulegaleka mojo kwinu.
26 Kwito twenga majandiko galenga, “Dunia na ilebe yoa nga ya Angwana.”
27 Anda mundu jwanga amini ankokite kulye na mangweto nnyeketile kujenda makalya yowa ibekigwe kwinu makakonyakonyaje kwa magambu ga kulegeleka mojo kwinu.
28 Nambu anda mundu annengi kita chakulya chenje kipangigwe kwa mahoka, makalyeje kwa magambu ga ojwannengile na kwa magambu ga kulegeleka mojo.
29 Nenga, “magambu ga kulegeleka mwojo,” ngiti myojo jinuje, nambu mwojo gwa jwenio ojwannengalinge. Kwanike tengela jango ihyobalele mwojo gwa mundu jonge?
30 Anda ibi nenga ndye chakulya kukunnumba Nnoongo mboni ndukanigwa magambu gwa chakulya na kongo nannumbite Nnoongo?
31 Yene chachoa chankamula, chachoa channie andaje kunywe, ntenda genia ku kibumo cha Nnoongo.
32 Makauchije Akayahudi andaje Akagiliki andaje bandu ba likanicha lya Nnoongo.
33 Mma andi nenga, nyiga kalenganakiya bandu boa, kwa kila ndela, panga palapala nyonjakea jango namwene nambu nyonjakea ja bandu boa, bakomboligwe.

11

1 Unyigange nenga andi ne panannyiga Kilisto.

Kuekele mutwe kingobu cha kugongalela

2 Nannumbalilanga magambu umbikungombakela na mmi kugakamula gaga ganannagilaga.
3 Nambu mbala mmanyange kutenda Kilisto nga mutwe gwa kila munalome, na munalome nga mutwe gwa aanamundu, na Nnoongo nga mutwe gwa Kilisto.
4 Na kila munalome ojwagongalela andaje kutangacha Nhwalo gwa Nnoongo na kongo aekalile mutwe, anyalau Kilisto.
5 Na munkege ojwagongalela andaje kutangacha Nhwalo gwa Nnoongo na kongo kuekelelaje luchunge umutwe, babembu angwanamundu, ojwatenda yene tela tu na munkege ojwachekwile.
6 Munkege jwanga ekele mutwe gwakwe mbaya achekule nywili yakwe. Anda munkege alola oni kubota nywili yakwe andaje kuchekula, mbaya aekele mutwe gwakwe.
7 Kualaje munalome kuekele mutwe gwakwe, magambu jwenio ngi kilandanakio na Nnoongo nalindala lya kibumo cha Nnoongo, na munkege nga lindala lya kibumo cha angwana mundu.
8 Munalome apitila kumunkegeje, nambu munkege apitila kumunalome.
9 Munalome apanganigwa kwa magambu ga munkegeje nambu munkege apanganigwa kwa magambu ga munalome.
10 Nga kwa mana munkege aekele mutwe gwakwe, kupala kiingi chi kinala echikibi panani jakwe, uhyo gambu ga akapakachi bukumbengu.
11 Na yene nnongi ja Angwana munkege kilebeje panga analome, uhyo analome nnongi ja Angwana kilebije panga munkege.
12 Andi yene munkege papitila kumunalome, uhyo munalome abelekwa kwa munkege, ilebe yoa ipiti ku Nnoongo.
13 Nnyomolanga mmene makangweto, bo, chwapi munkege annyope Nnoongo kongo nu kuekeleje mutwe?

14 Bo, kibelekwa chene kibi kulayaje
kipola kutenda munalome anda akweti
nywili ndu oni mwene?
15 Nambu ku munkege kube na nywili
ndu kibumo kwakwe, nywili yakwe ndu
apatite kupala inhwekelele.
16 Anda mundu atenda kutauka kilebe
chenjeno, bai amanya kutenda twenga
tukwetije lukobo longe, na makanicha ga
Nnoongo gakwetije lukobo longe.
17 Kongo mbi tango nampaganga malag-
ilo ganga, nannumbalilangaje magambu
gwa ganga, ngongano inu mangweto
Makakilisto yammekanga mumabaja ku-
peta gambone.
18 Nyoa, kutenda pankonganangа
pamwe andi likanicha kupiti kupwilikana
panakati jinu. Nane kuwamini kachoko,
19 gambu kulekana mawacho mpaka
kupitile kwinu, kupala ababi tela ba-
manyikane.
20 Kweli, mmi konganangа, nambu mag-
ambu gu kulye chakulya cha Angwanaje,
21 gambu panniegangа kila mundu kiki-
tamalila chakulya chakwe mwene, bange
kuba nanjala na bange balobile.
22 Bo, nkwetingitije kachinu kukun-
ywe nukulye? Andaje bo, milibem-
bula likanicha lya Nnoongo na kabeka
oni angweto bangakola kilebe? Nannen-
galanga nike? Nannumbalile? Ije napa-
chokuje! Kunhwalo gongoje.
23 Gambu nenga napokela Kangwana
malagilo ganannekalinge, kutenda uwiku
gwago pabapangigwa Angwana ana Yesu,
ngabatola nkate,
24 ngalumba, ngabametula ngabalenga,
“Gongo mmele gwango oguboigwa kam-
agambu ginu ntendanga yene kukungom-
bokela.”
25 Uhyo kuboka pukulye ngabatola
kikombe ngabalenga, “Chenje kikombe
cha lilagano liyono lyanaya kwa myai
jango. Ntendanga yene kila punnywe,
kukungombakela.”
26 Magambu kila pannie nkate gongo nu
kunywela kikombe chenje, ntangachanga
kiu cha Angwana, mpaka pabapakuika.
27 Kwa yene, kila ojwalye nkate gongo
andaje kunywela kikombe cha Angwana
pangapaligwa, apakube na malemwa
kummele na myai ja Angwana.
28 Kila mundu akiwachila mwene oti,
kuboka penia alya nkate andaje kunywela
kikombe chenie.
29 Gambu ojwalye nu kunywe panga-
manya mana ga mmele gwa Angwana,
anywe nu kulye hukumu jakwe mwene.
30 Nga mana akajingi panakati jinu
akatamwe nu kunyililika, nabange bandu
bawilangite.
31 Ikabi tukipemite tubene kwa mbone
kabi tuhukumuligweje.
32 Nambu anda tuhukumuligwe na
Angwana, tuboligwa tube na ichima,
tukaika kuhukumuligwaje pamwe na
dunia.
33 Kwa, yene makalongo bango, pankon-
gananga kulye chakulya cha Angwana,
ntenda kulendana.
34 Na anda mundu jwajwoa abi na njala,
alyeoti kachakwe, kupala kongana kwinu
kukammekanga muhukumuje. Nambu
gange gala, nimpaganga milandu pam-
bakuika.

12

Itoi kuboka ku Uhuke jwa Chwapi

1 Ngoe makalongo bango, mbala
mmanyange kipola nhwalo gu itoi ya
Uhuke jwa Chwapi.
2 Mmanyi kutenda, pamakiba tango nu
kummanyaje Nnoongo, ngannongaleigwa
mundela mbaja kugongale inyepe yan-
gaoto kulongela.
3 Mbala mmanyange kutenda abije
mundu ojwalongaleigwa na Uhuke jwa
Nnoongo ojwaoto kulenga, “Yesu abekigwe
nhwilo!” Uhyo, mundu jwajoa kuotoje
kulenga “Yesu nga Nngwana,” pangalon-
goigwa na Uhuke jwa Chwapi.
4 Itoi ya kihuke itekulekania, nambu
Uhuke ojwapanga jumwe tu.
5 Ibi ndela ndu ikubegelela, nambu
Angwana nga bamwe.
6 Gabi maengo ndu gukamula nambu
Nnoongo jumwe tu, ojwaotoya bandu boa
kamwa maengo goa.
7 Kila mundu apata kitoi cha Uhuke kwa
magambu ga kajangata bandu boa.
8 Uhuke ampe jumwe kube na nhwalo
gwa malango, jonge ampe nhwalo gwa
maboulo, apapala Uhuke ujwo.
9 Uhuke ujwo ampe jumwe imani, jonge
ampe kitoi chu kulamiya.
10 Uhuke ampe jonge mundu kitoi
chukulaya ikobo, jonge mundu ampe
lilobe lya Nnoongo, jonge mundu ampe
uwecho gu kumanya maengo ga Uhuke na
gangabe maengo ga Uhuke, kumpe jonge
kitoi chu kulongela kilonge kiyono na
jonge mundu kulandulila kilonge chenie.
11 Nambu Uhuke ujwo jumwe ojwakamu
maengo genia goa, kummagulila kila
mundu kitoi chachoa chela andi papala.

Mmele gumwe nambu ipagwa ndu

12 Andi pubi mmele gumwe guna ipagwa
nduu, ipagwa yenie iganukube nduu, ipan-
gania mmele gumwe, nga apibile kwa
Kilisto.

13 Natwe tubi uhyo, tube Akayahudi
andaje bandu banga Akayahudi, taka-
banda andaje takangwana, tuboa ngutu-
batichigwa Kuhuke jumwe mu mmele
gumwe, tuboa ngutunywe Uhuke ujwo
jumwe.
14 Mmele upanganigwa kukipagwa
chimwe tuje nambu ku ipagwa ijingi.
15 Lukongono anda lulenga, "Maga-
mbu nenga lubokoje, bai ne nammeleje," bo, kwa magambu genia ibakotoka kube lwammele?
16 Na ikabi lichikilo lilengite, "Maga-
mbu nenga nalioje bai ne nammeleje," bo, kwa magambu genia ibakotoka kube lyammele?
17 Ikabi mmele gwoa lio, gukaotolabo
kujoa? Ikabi lyoa lichikilo, gukaotolabo
kunuya?
18 Nambu Nnoongo abekite ipagwa
yoa mummele gwa mundu andi papaile
jwombe.
19 Nambu yoa ikabi kipagwa chimwe,
mmele gukaba koo?
20 Andi pibi, ukweti ipagwa ijingi, mmele
gumwe.
21 Lio kuotoje kululenge luboko, "Nam-
paije mwe!" Mutwe kuotoje kugalenge
makongono, "Nampailingije mangweto!"
22 Kupeta genia, ipagwa yenge ya mmele
eibonekana kube kunyililika, yenie nga
eipaligwa muno.
23 Kabe ipagwa yenge eimpemele kube
ipaligweje kupata ichima muno, nga eitu-
igoya muno, ipagwa ya mmele eibonekana
kube yamboneje nga eituibeka gwicho
muno.
24 Ipagwa yenge ipaligweje kuigoya.
Mwene Nnoongo aubekite yenie mmele,
ngakipe ichima muno kipagwa chache
chikipungwike ichima.
25 Kupala ipagwa ikikibaganaje ipagwa
yoa ijangatane.
26 Anda kipagwa chimwe kitamwe
ipagwa yoa kubinia pamwe na chenie.
Anda kipagwa chimwe kilumbaligwe yoa
kuala mojo pamwe na chenie.
27 Yene mangweto mmoa nga mmele
gwa Kilisto na kila mundu kipagwa cha
mmele gwenio.
28 Nnoongo abekite mulikanicha, ku-
tumbu achandundame kuika akalondoli
ba Nnoongo kuika akaboli kuika abalaya
ikobo, uyo na boa abalamiyanga naboa
abaotolanga kajangata bange na boa bina
itoi ya kube achilongoi na boa abalonge
kilonge kiyono.
29 Bo, boa nga achandundame? Boa nga
akalondoli? Boa akaboli? Boa balayanga
ikobo?
30 Bo, boa nga bina kitoi chikulamiya?
Bo, boa nga bina itoi yu kulonge kilonge
kiyono? Bo, boa bamanyangite kulan-
dulila kilonge kiyono?
31 Yene mpalange muno itoi eibi iko-
longwa. Nane ngoe nannayanga ndela
yambone kupeta yoa.

13

Mapalano

1 Ata nakalongi kilonge cha bandu na
cha akapakachi kuboka kumbengu na
anda na mapalanoje nenga mbi andi lilobe
lya lidebejika andaje njuga.
2 Kabe, nhotwi kube na kitoi cha kutan-
gacha nhwalo gwa Nnoongo, nu kumanya
ilebe yoa iigwe, nhotwi kube na imani
ju kuiboya itombi nambu anda ngwetije
mapalano, ne kileje.
3 Nhotwi kupanga ilebe yango yoa yang-
weti kakaocho nukuboya mmele gwango
utinike mwoto nambu anda na ma-
palanoje genia kuchataje.
4 Juna mapalano kuimbalila nu kube na
kia, juna mapalano bwiuje, na kukilum-
baje nu kulokalokaje.
5 Juna mapalano ligouje nu kupalaje
ilebe yajika nu kubeje nililaka nu kom-
bakelaje mabaja.
6 Juna mapalano kualalije mabaja,
nambu kuala mojo mukweli.
7 Juna mapalano kuimbalila goa nu
kuamini goa nu kulimba mwojo kwa goa.
8 Mapalano gapelaje ngu. Anda kibi kitoi
cha kutangacha Nhwalo gwa Nnoongo,
mmanya ipa kuboka lichoba limwe tu,
anda kitoi cha kulonge kilonge kiyono, ipa
kupela, anda kubi kuboola, kupa kupeta.
9 Magambu tumanyi kachoko na tukweti
kitoi cha kutangacha lilobe lya Nnoongo
kachoko.
10 Nambu pikipakuika chache chikilen-
ganile, kichokochoko chela kipakuboka.
11 Kingobu panakiba namwana, nalon-
gela kingota nu kumanya kwango kingota
nu kuwacha kwango kingota. Nambu ngoe
mbi nanahota ilebe yoa ikingota nilekite.
12 Chitikibona ngoe andi kiwili tu mulin-
dala, nambu makiika kingobu matuibona
lio kwa lio. Ngoe manyi kachoko tu nambu
makiika kingobu manya yoa chwapi andi
Nnoongo pamanyi nenga.
13 Kwa ngoe ibi ilebe yenje itatu imani
nukuhyobalela na mapalano nambu kiko-
longwa muno mapalano.

14

Itoi kuboka ku Uhuke jwa Chwapi

1 Nkachana kube na mapalano. Uhyo
nnokalela yenge itoi ikiuhuke, muno
mpate kitoi chu kutangacha Nhwalo gwa
Nnoongo.

2 Mundu ojwalonge kilonge kiyono
alonge na banduje nambu alonge na
Nnoongo, gambu abije mundu jwamanya.
Jwenio alonge kwa makakala ga Uhuke
ilebe ikiite.
3 Nambu juna kitoi chukutangacha
Nhwalo gwa Nnoongo, alonge na bandu
magambu ga kajangata na kapeganga
mojo na kakweleka.
4 Boa abalonge kilonge kiyono bikijan-
gata bene tu, nambu boa abatangacha
Nhwalo gwa Nnoongo bajangata bandu
abunhwamini Kilisto boa.
5 Nenga kabi mbai mmoa nnongelange
kilonge kiyono, nambu kabi mbai muno
mmoa mmegange na kitoi cha kutangacha
Nhwalo gwa Nnoongo, gambu mundu
ojwatangacha Nhwalo gwa Nnoongo
jwambone muno kupeta ojwalonge
kilonge kiyono, nambu tu anda abi
mundu jukulandulila chalongela, yene
bandu abunhwamini Kilisto boa baotwi
kujangatigwa.
6 Yene, makalongo bango, anda nhike
kachinu nu kulonge kilonge kiyono mpa
kupatanga nike? Kibije champakupata,
nambu tu anda nannengalinge agaeke-
ligwe kuboka ku Nnoongo andaje il-
imu andaje Nhwalo gwa Nnoongo andaje
maboulo.
7 Andi pibi yombo yangapomola ijemba
andi pilimbi andaje kilimba anda ibi ku-
piaje lilobe kipola. Mundu aotolabo ku-
umanya nhwambo ogujembigwa?
8 Lipenga anda libi kujembaje gwicho
beneke ababakukibeka tela kwa ngondo?
9 Uhyo namangweto, anda lulimi lwinu
lulonge ilebe yangamanyika, bene abapa
kumanya channongela? Gambu malobe
ginu andi nnonge panyengelejagi.
10 Ibi ilonge aina ijingi padunia, ni kibije
changa mana.
11 Nambu anda ne manyije mana ga
kilonge cha mundu jwajwoa jola yoa iba-
longela iba igeni kwangone na mundu
jwenio nng'eni kwango.
12 Na mangwetomwe uhyo, kwa
magambu mpalanga itoi ya Uhuke,
nkachananga muno kupata yae eijangata
kachenga bandu boa bi kikuta cha bandu
abunhwamini Kilisto.
13 Kwa yene, ojwalonge kilonge kiyono
annyope Nnoongo apate kitoi chikulan-
dulila.
14 Gambu anda ng'ongali kukilonge kiy-
ono mwojo gwango uhyo utenda ku-
gongalela, nambu malango gango gabi
kupata kileje.
15 Lele ndendabole nenga? Ng'ongalela
kwa kihuke chango, ng'ongelela uhyo
kwa malango gango, nyemba kwa kihuke
chango uhyo nyemba kwa malango gango.
16 Anda munnumbali Nnoongo kwa ki-
huke chinu tu anda abi mundu nng'eni
ojwabi pangongano apakumanya bole
kujeketela pannumba kulenga “Unhyo,”
anda amanyije channongela?
17 Kugongale kwinu kwa kunnumba
Nnoongo kuotwi kube chwapi nambu jwe-
nio kunnyangata kilebeje.
18 Ne nannumba Nnoongo kukumbe ku-
longela kilonge kiyono kumpeta mang-
weto mmoa.
19 Nambu mulikanicha mbala muno
kulonge malobe nhwano agamanyikana
kupala nabolange bange, kupeta malobe
elufu ga kilonge kiyono.
20 Makalongo bango, makawachanga
andi ingotaje. Kwa mabaja mmegange
andi ingota, nambu punhwacha mma-
ganga andi makinahota.
21 Iandikigwe Mumalagilo ga Musa ku-
lenga,
“Angwana balenga yene,
‘Kwa ndela ja kilonge kiyono,
kwang'omo ya akageni,
manongela na bandu benia,
ata yene banyoangaje.’ ”
22 Yene kitoi cha kulonge kilonge kiyono
ngi kiingi, ngiti kwa bandu abaaminije,
nambu kwa bandu bangaamini, nambu ki-
toi cha kutangacha Nhwalo gwa Nnoongo
nga magambu ga bandu abaamini ngiti
bangaaminije.
23 Anda bandu abunhwamini Kilisto boa
bakongine pamwe na boa anda batumbu
kulonge kilonge kiyono, anda baike bandu
akageni andaje bandu bangahyobalela, bo,
balengaje mangweto kube nkweti ma-
chonjo?
24 Nambu boa anda batangacha Nhwalo
gwa Nnoongo, andaike mundu nng'eni
andaje jwangahyobalela goa agapakujoa
gapakulaya ubaja gwakwe mwene, goa
agapakujoa gapakunhukumula.
25 Ilebe yoa iikiite umojo jakwe
ibakubonekana, najwenio apakilikitila
nu kung'ongale Nnoongo kulenga, “Kweli
Nnoongo abi pamwe na mangweto.”

Pipaligwa mulikanicha

26 Makalongo bango, tulenga nike?
Pankongana pamwe, jumwe ajembe
nhwambo, jonge abolage, jonge alenga
ilebe iiigwe kuboka kwa Nnoongo,
jonge alongela kilonge kiyono na jonge
alenganakia agalongaligwa. Goa gaba
kwa magambu ga kajangata bandu ba
likanicha.
27 Anda babi bukulonge kilonge kiyono,
balongela abena andaje atatu, akajonjake
jongije, nambu alongela jumwe jumwe
na kongo aba mundu jonge jukulandulila
agalongaligwa.

28 Nambu anda abije mundu junkunnandulila agalongeligwa, bai, ojwalonge kilonge kiyono akotoke pangongano penia, alonge mwene tu na Nnoongo.
29 Akalondoli ba Nnoongo, balondola abena andaje atatu na kongo bandu bange bagapeme malobe ga benia.
30 Nambu anda mundu jumwe pangongano akalongelaga na jonge kati ja abapenakia aekuligwe Nhwalo gwa Nnoongo bai jwajo ojwalongela akotoke.
31 Mmoa nhwotwile kutangacha Nhwalo gwa Nnoongo, jumwe jumwe, kupala kila mundu aotole kukibola alimbe mojo.
32 Ihuke ya akalondoli kajoa akalondoli.
33 Gambu Nnoongo ngiti Nnoongo jwa kijongaje, nambu jwa tengela, uhyo andi pibile mumakanicha goa ga bandu ba chwapi.
34 Akikege batame nuu pangongano. Bapaligwaje kulongela, bapaligwa kube ni ichima, andi pagalenga Malagilo ga Akayahudi.
35 Anda bapala kumanya kilebe chachoa chela, bakonya akangwanamundu kachabe. Gambu oni munkege kulonge milikanicha.
36 Bo, nkita lilobe lya Nnoongo liboke kwinu mangweto andaje linhwikili mangweto jika jinu?
37 Anda abi mundu jwajwoa akipemele kube jwenio nga nnondoli jwa Nnoongo andaje akweti kitoi cha Uhuke, amanya kutenda ganuandikila mangweto gano malagilo ga Angwana.
38 Nambu mundu anda agabembwile genia na jwenio abembuligwe.
39 Yene makalongo bango, mpaligwa kube na chuna cha kutangacha lilobe lya Nnoongo, nambu mukunkanakiaje mundu kulonge kilonge kiyono.
40 Nambu kila kilebe kitendigwe kuichima na maha.

15

Kuyoka kwa Yesu

1 Ngoe makalongo bango mbala kunkombake, Nhwalo Gwambone ogunantangachilanga mangweto, namangweto ngumupokela nu kugwenio nnyemangite kwambone.
2 Ku Nhwalo Gwambone gwenio mangweto nkomboligwe, na ngunhwagabala malobe ganantangachilinge nu kutenda yenieje kuamini kwinu kukaba jagi.
3 Nankamuinge mangweto ilebe yambone muno kwinu einipokile, kutenda Kilisto awa kwa magambu ga mabaja gito, andi piandikigwe Mumajandiko ga Chwapi,
4 kutenda ngabanchika nu kuyoka lichoba lya itatu, andi apiandikigwe Mumajandiko,
5 penia ngampiti Kefa kuboka penia ngabapitila achandundame boa komi na abena.
6 Kuboka penia ngabapitila akalongo akajingi kupeta bandu mia nhwano kingobu chimwe, ajingi kati jabe babilingite tango bakalama mpaka ngoe, nambu bange bajomokinge.
7 Kuboka penia ngampiti Yakobo na achandundame boa.
8 Pukujomolela ngambiti nenga andi namundu namelwike tango kingobu chakwe.
9 Magambu nenga nachokochoko kupeta achandundame boa na mbaligweje kemigwa nandundame kwa magambu nakapoteka bandu bikikuta cha Nnoongo.
10 Nambu upeele gwa Nnoongo undei mbe andi pambile nu upeele gwambile ukiba guhyoje. Nenga ngamwi maengo kapeta boa, ngiti neje nambu upeele gwa Nnoongo ogukamwi maengo pamwe nane.
11 Nambu ata ikabi nenga andaje akajango abatangacha, chenie nga echinhwamini.

Kuyoka kwito

12 Lele anda itangachigwa kutenda Kilisto ayoigwe kuboka kwa abawile, bange bandu kati jinu baotwabo kulenga kita kuyoka kubije?
13 Anda kuyoka kubije, bai, Kilisto ayokiteje,
14 anda Kilisto ayokiteje kuboka kwa abawile, kutangacha kwito kwamboneje na imani jinu jambonije.
15 Elo genia tuje twenga tubonekana kube takachalakichi buhwangi nnongi ja Nnoongo, gambu tulenga kutenda Nnoongo nganhyoya Kilisto kuboka kwa abawile na kumbe jwombe anhyoiteje anda kweli bandu abawile bayoigwaje.
16 Gambu anda abawile bahyoigweje, mmanya na Kilisto ahyokiteje.
17 Na anda Kilisto ahyoigweje, mmanya imani jinu ja jagi, mmi tango mumabaja ginu.
18 Uhyo abajomokinge pamwe na Kilisto baobangite boa.
19 Anda kuhyobalela kwito kwa Kilisto kubi kwa bwomi gongo tu mmanya twenga nga tubandu bukutukokalekea kupeta bandu boa.
20 Kweli Kilisto ayoigwe kuboka kwa abawile, jwenio nnembu gwa boa abawile.
21 Andi yene kiu padunia ajambukiya mundu jumwe, uhyo kuhyoka kuboka kwa abawile padunia ajambukia mundu jumwe.

22 Gambu kupete Adamu bandu boa baweganga nu kupete Kilisto bandu boa babaganga mmomi.
23 Nambu kila mundu na paali pakwe, kutumbu Kilisto kuika bandu bakwe kingobu apapakubuja Kilisto.
24 Kuboka pa genia, kubakuika kupela penia Kilisto apakakamuya kingwana chabe Awawa ana Nnoongo, kuboka pa kuboya kila utawala nu uwecho na makakala.
25 Gambu Kilisto apa kutawala mpaka apapakapeta na kabeka akangondwa bakwe pae ja makongono gakwe.
26 Kiu nga nngondwa jukujomo komigwa.
27 Majandiko galenga, “Nnoongo abekite ilebe yoa pae ja makongono gakwe.” Nambu Majandiko pagalenga, “Ilebe yoa ibekigwe pae ja makongono gakwe aitawale,” ilebe yenie ngiti pamwe na Nnoongoje, magambu jwenio nga ojwaibeka ilebe yenie pae ja Kilisto.
28 Nambu kingobu apapakubeka ilebe yoa ku utawala gwa Kilisto, penia Mwana nga apapakukibeka pae ja Nnoongo, ojwabekite ilebe yoa pae jakwe, kupala Nnoongo atawale gwicho ilebe yoa.

29 Anda kuyoka kubije, bo bandu ababatichigwa magambu ga abawile bahyobale kupata nike? Anda abawile bayoigweje, kwa nike bandu babatichigwa kwa magambu gwabe?
30 Na twenga kwa nike kukibeka mukioya kila kingobu?
31 Makalongo bango, nikibeka mukuwe kila machoba! Kukiluya kwango kwinu mangweto kukulondana na Yesu Kilisto Angwana bito indenda ndangache kilebe chenje.
32 Ikabi kupala kwango kukiba kimundumundu tu, kujomana kwango ni inyama ikale ku Efeso nakapata nike? Anda abawile kuhyokaje, bai, “Tulye tunywe magambu malabo tupakuwe.”

33 Makakoloigwaje, “Maganja mabaja kualabia itendwa yambone.”
34 Nnyimukange! Ntumbalange kutama kwambone andi pampaligwa nkotokange kutenda mabaja. Bandu bange kati jinu bummanyije Nnoongo. Nannengalanga genia kunkoyanga oni mangweto.

Mmele gukuhyoka

35 Nambu mundu aotwi konya, “Abawile kuhyoka bole? Babakube na mmele nike?”
36 Kwenio konya kukutokamala! Mbeju yampanda kumalikaje mpaka iwe oti.
37 Yampanda mapeije nambu mbeju tu, ibe mapemba andaje yenge tu.
38 Nnoongo aipe mbeju yenie mapei agapala mwene, kila mbonji ibe yannyika jakwe.
39 Na mibele ja kila chekipanganiigwe kulandanaje. Mibele ja bandu jannyika na mibele ja inyama jannyika na mibele ja ijuni jannyika na mibele ja chamaki jannyika.
40 Yene jibi mibele ja kumbengu na mibele ja padunia, nu kualala kwa mibele ja kumbengu kwannyika nu kualala kwa mibele ja padunia kwannyika.
41 Lichoba ni kialala chakwe na mwei ni kialala chakwe na ndondwa ni kialala chakwe na ata ndondwa ilekine kulala kwakwe.
42 Yene nga paipakube kuhyoka kwa bandu abawile. Mmele apubuchika, ube mmele gualabika nambu puhyoka ube gwangaalabika.
43 Apuchikigwa, ube guna oni nambu uhyoka kukibumo, uchikigwa gwanga makakala uhyoka guna makakala.
44 Apuchikigwa ube mmele gwa kimundumundu uhyoka mmele gukihuke. Kubi mmele gukimundumundu uhyo ubi mmele gukiuhuke.
45 Malagilo galenga, “Mundu jukutumbula, Adamu, ngabe mmomi,” nambu Adamu jukujomole nga Uhuke ojwapanga bwomi.
46 Gutumbula mmele gu kihukije, nambu mmele gukimundumundu, kuika mmele gu kihuke.
47 Mundu ju kutumbula, apanganigwa kwa mandope, na abokila mulundope, nambu ngaika mundu jonge abokita kumbengu.
48 Boa ababi ba padunia babi andi jwajo ojwapanganigwa kwa mandope uhyo boa ababi ba kumbengu babi andi jwajo ojwaika kuboka kumbengu.
49 Andi yene putulandine na mundu ojwapanganigwe kulundope uhyo tubakulandana na jwajo ojwaboka kumbengu.
50 Makalongo bango, channenga chenje, mmele na myai kuotoje kulichi kingwana cha Nnoongo, chukualibika kuotojo kulichi ilebe yanga alabika.
51 Nnyoanga, nannengelanga chili, twenga tujomoka tuboaje, nambu tuboa tubakugalambuigwa,
52 piliba kujemba lipenga lya kujomolela, kukujitukila, bandu abawile mabahyoigwa ni mibele jiba jangawe kabena na twenga matugalambuigwa.
53 Gambu kila kilebe chikialabika mpaka ote kibe changaalabika, mmele gukuwe ube mmele gwangawe.
54 Kingobu mmele gongo guna kualabika pupakube gwanga alabika na chache chukuwe pikipakube changawe, penia nga

pilipakulenganila lilobe lela eliandikigwa Mumajandiko, kulenga, "Kiu kialabigwe nu uwecho!"
55 "Mwe makiu, uwecho gwinu ubiko?
Mwe makiu, ubiko uchungu gwinu gukupoteka?"
56 Uchungu gwa kiu nga mabaja na makakala ga mabaja nga malagilo.
57 Nambu tunnumbe Nnoongo ojwatupi uwecho kupete kwa Angwana bito ana Yesu Kilisto!
58 Yene makalongo bango manampala, nyemange gwicho na kwa makakala. Nkachane kila kingobu na maengo ga kabegele Angwana andi mmanyiela kutenda maengo gankamula ka Angwana gaoba jagije.

16

Chango ya akaumini

1 Ngoe kunhwalo gwa chango ya ela kwa magambu ga kape bandu ba Nnoongo, ntendanga andi panalagalinge bandu ba makanicha guku Galatia.
2 Kila Jumapili kila mundu abeke ela tela na apapata, kupala gukabeje michango kingobu pambakuika.
3 Kingobu pambakuika kwinu, nakinga bandu abampa kachagula kati jinu bapeleke balua na hupo inu Kuyelusalemu.
4 Anda ipaligwe kujenda na nenga, tijabulanga nanenga.

Mawacho ga Paulo

5 Mainka kwinu kuboka pa kupete Kamakedonia magambu mbakupete kwenio.
6 Mbemele nitama kwenio kwa machoba machoko pangaje nitama machoba goa ga malili, kupala unyangatange mumwanja gwango kokotikola okumbakujenda.
7 Mbaije kupeta kwinu chokwechokwe nu kujendeke na mwanja. Mbemele mandama kwinu machoba majingi anda Angwana bapaile.
8 Nambu mba upamba pa Efeso mpaka lichoba lya Pentekoste.
9 Pamba napabona pabi kipola pukamu maengo gango gambone, iganukube abangana babilingite ndu.
10 Anda aike Timoteo makammeka kube na mbweleje, magambu jwenio akamu maengo ga Angwana andi pangamu nenga.
11 Makammembulaje, nambu munyangate ajendeke na mwanja gwakwe kwa tengela kupala aoto kubuja kwango, magambu twenga tutenda kunnolela aike na akalongo bito.
12 Apolo nnongo gwito, ndekumpembela muno kupala aike kwenio pamwe na bange abanhyobale Nnoongo, apaije kuika machoba gano, nambu maika kwenio anda aotwile.

Malobe gu kupela

13 Nkelukiange, ntamanga maha muimani jinu, nkachanange nu kube na makakala.
14 Kila chankamula nkamulanga kwa mapalano.
15 Mikimanyi kibelei cha Stefano, angweto bakiba bukulongalela kupokela lihyobalelo lya Kikilisto kukilambo cha Kuakaya, ni bikibekangite beneakangweto kabegelela bandu ba Nnoongo. Nanyopanga makalongo bango,
16 mikibekange pae ja ulongochi gwa bandu andi benia na mulongochi gwa kila mundu ojwakamu maengo nu kubegelela pamwe nangweto.
17 Nhala mojo muno kutenda Stefano na Fatunato na Akaiko baikangite, baibangite lilanga elikiba gwanga beganga gwinu.
18 Bikialali kiuhuke chango na kiuhuke chinu uhyo. Yene ipaligwa kakombakela bandu andi benia.
19 Bandu boa ba kukilambo chuku Asia abahyobale Nnoongo bampatanga abali. Akula na Pilisika pamwe na bandu ba likanicha boa ababilingite munyumba jabe bampatanga abali ku lina lya Angwana.
20 Akalongo boa bampatanga abali. Namangweto uhyo mpatananga abali kukiingi cha mapalano ga Nnoongo.
21 Nenga Napaulo nampatanga abali, andika balua kuluboko lwango namwene.
22 Mundu jwajwoa jwangapala Angwana, abekigwe nhwilo. Angwana nhwike!
23 Upeele gwa Angwana ana Yesu ube pamwe na mangweto.
24 Mapalano gango gabe pamwe na mangweto mammi nkati ja Yesu Kilisto.

Balua ja Paulo ja pabele kwa Akakolinto Kilongoi

Balua ja 2 Akakolinto jiandikigwa kati ja chaka cha 55 andaje 56 kuboka pukubelekwa Kilisto (Lipungu lya 1:1). Jenje nga balua jimwe kati ja balua ibena yutukweti Paulo baandakila kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto buku Kolinto. Akachomi baamini kutenda kalakala Paulo akalongale kuandika balua jukale kwa Akakolinto. Machoba ganga tukwetije balua jukale jenie ejilaigwe mu, (Lipungu lya 2:3-4). Balua jenje jibonekana jiandikigwa na Paulo kingobu pakiba Kamakedonia (Lipungu lya 2:13).

Balua ja 2 Akakolinto nga ja nnyika na kabe gambu gwa mundu mwene na balua jenie kujingi mpaka umwojo. Paulo alanduli kuala mwojo kwakwe kukujoa ilebe yambone yaipokela kuboka kwa Tito ku nhwalo gu kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto buku Kolinto. Mubalua jenje tagabona maboulo agabekigwe kwambone kunhwalo gukupanga lilumbo andi pibi Mulilagano Liyono, muno paali papa Paulo palagila ukongo uloi nu kuupeleka Yelusalemu gambu gwa kajangata bandu abunhwamini Kilisto (Lipungu lya 8-9). Ibonekana kutenda achandundame bange buwangi kuboka bangabe nkati ji kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto batumia bulwa ogukiba kati ja Paulo na bange bandu nkati ji kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto kukikwea beneakangweto. Angweto ngabakolakea bandu babe na mbwele gambu gu kinala cha Paulo, kilebe chenie nga echikintenda Paulo alonge pangajogopa nhwalo gu kinala chakwe chu kube ndundame jwa Yesu Kilisto pajomole balua jenje 2 Akakolinto.

Agabi mukitabu

- Paulo mubalua jakwe atumbwi kapata abali bandu abunhwamini Kilisto (Lipungu lya 1:1-7).
- Kabe Paulo alonge nhwalo gu kugalambuya mawacho ga mwanja gwakwe kabe alenga minhalo jajipokile ku bandu benia na majango gabe kwa balua jakwe jukutumbula (Lipungu lya 1:8-7:16).
- Kuboka penia Paulo ngabape malagilo kunhwalo gu kongo uloi gukajangata bandu abunhwamini Kilisto buku Yelusalemu (Lipungu lya 8:1-9:15).
- Pukujomolela Paulo alikengeleke liengo li undundame gwakwe na kalenge nhwalo gwa katyangila (Lipungu lya 10:1-13:10).

1 Nena Paulo nandundame jwa Yesu Kilisto kukupala kwa Nnoongo mbi pamwe na nnongo gwango Timoteo. Nunhwandiki balua jenje mangweto mabandu mamunhwamine Kilisto bu kilambo chuku Kolinto, pamwe na bandu ba Nnoongo bi ilambo yu Kuakaya.
2 Ana Nnoongo Awabito na Angwana ana Yesu Kilisto bampe gwambone gwabe na tengela.

Paulo annumba Nnoongo

3 Tunnumbe Nnoongo na Awawa ba Angwana bito ana Yesu Kilisto, Awawa bina kia na Nnoongo ojwabajangata bandu mumalola goa.
4 Nnoongo jwenio ojwatujangata mumalola gito goa, yene na twenga tuotwile kajangata bange bandu abakweti malola gagoa, kundela ujaje ejatujangata jwenio.
5 Putuyanga kupotekigwa kwa magambu ga kummegele Kilisto, uyo Kilisto nga payanga kutupoya mwojo.
6 Anda tutenda kupotekigwa, tupotekigwa kwa magambu gukunnyangata mangweto nu komboligwa kwinu. Anda tutenda kujangatigwa nga gambu gukunnyangata mangweto kupala mpatange makakala gukuoto kuimbalila kupotekigwa ukwako gutupata twenga.
7 Kuhyobalela kwito kwinu mangweto kute kulimba muno, magambu tumanyi kutenda anda mmi pamwe na twenga mukulaga kwito uyo mma pamwe mukujangatigwa kwito.
8 Makalongo tupala kunnenge kulaga kutulaga kunkoa gwa Asia, kulaga kwenio kukiba kukolongwa muno, kupeta kuimbali kwito, mpaka ngitikibona tukwetije makakala gujendekeje kulama.
9 Elo, mumyojo jito ngitikibona andi tubandu tatuhukumigwe komigwa. Genia gapitila kupala tuboligwe kunhyobale Nnoongo ojubahyoya bandu abawile, tukahyobale makakala gito tubeneje.
10 Jwenio ngatukombola kuboka mukioya kikolongwa cha kiu chache chekipala kutukoma na ajendeke kutukombola, nu tuhyobale matukombola kabele.
11 Mangweto mutujangata kukutujopela. Nnoongo atupi kindimba chakwe kuboke mukugongalela kwa bandu ajingi, yene ibakatenda bandu ajingi bannumbe Nnoongo kwa magambu gito twenga.

Paulo agalambuya mwanja gwakwe

12 Twenga tulokeloke kilebe chimwe tu, kuchalakicha kwa myojo jito jilenga kutenda tutamite padunia pano,

muno panakati jinu, kukunyenyepa nu kuaminika kwatupi Nnoongo. Tulongaligweje na malango gi kimundumundu nambu kwa gwambone gwa Nnoongo.
13 Tunhwandikilanga mangweto ilebe yu nhwoto kuchoma nu kumanya. Nhyobale kutenda mammanya goa pe,
14 gambu mpaka ngoe mutumanyi kachoko tu. Tumanyi kutenda lichoba likubuja Angwana ana Yesu mangweto mamutulumbalila twenga andi twe putunnumbalila mangweto.
15 Nakahyobalela genia, ngambanga kutumbu kuika kachinu kupala mpatanga kindimba mala pabena kukumona ne pabena.
16 Napala kupete kachinu kingobu panajenda kukilambo cha Kamakedonia, uyo na mabuja kupala unyangatange mumwanja gwango gu kujenda kukilambo chuku Yudea.
17 Bo nkita pandenda yene nakiba namundu ba nagalambu? Bo, nkita ndenda genia kwa mawacho gi kimundumundu andaje nenga, “Elo,” andaje, “Ije,” upopo?
18 Nnoongo nga kweli jika, kuyenie, chache chitunnengila mangwetoche ngiti kilebe, “Chukujeketela,” nu “Kanaje.” Kukingobu chimwe.
19 Gambu Yesu Kilisto, Mwana jwa Nnoongo, nga jwenio ojutuntangacha kwinu, nenga na Silwano na Timoteo, jwenio akiba mundu jukulenga “Elo,” andaje “Ije,” je, nambu jwenio, machoba goa nga “Elo,” ja Nnoongo.
20 Gambu nkati ja Yesu malagano goa ga Nnoongo gabi “Elo” kwa magambu genia “Unhyo,” mana gakwe, “Elo,” jito jilengigwa kwa ndela ja Kilisto kupala kumpe kibumo Nnoongo.
21 Mwene Nnoongo nga ojwatulimbia twenga na mangweto mukulondana na Kilisto. Nga ojwatupambwile,
22 atupi Uhuke jwakwe jwa Chwapi mumyojo jito abe kiingi chu kulaya twenga tabandu bakwe na nnolei jwito ju ilebe yoa eyatubekile.
23 Nnoongo nga nchaili jwango, jwenio aumanyi mwojo gwango! Nenga ngaamu kotoka kuika kabena ku Kolinto kupala nukunhwechuyangaje kukunnenge malobe makale.
24 Tupaije kutumi makakala gambu ga echinhwamini, mangweto mmilingite ndii muimani jinu. Nambu tupala kamwa maengo pamwe na mangweto kupala nhwalalange mwojo.

2

1 Yene mbangite nakantyangije kabena nu kunhwechuyanga.
2 Gambu anda nunhwechuinge mangweto bene abapakunhalali mwojo? Gambu mangweto nga mampaligwa kunhalali mwojo nenga!
3 Nga mana ngununhwandikilanga kulenga nhikaje kabele kachinu kupala nakaechukaje na bandu abapaligwa kunhalali mwojo gambu manyi kipola kutenda nenga anda nhali mwojo uyo na mangweto mmoa mpakuala mwojo.
4 Pununhwandikilanga balua jaje nakiba chiimba umwojo nu kokaleka na manjochi twe, ngiti ikiba kupala kunhwechuya mangwetuje, nambu magambu gu kunnayanga kutenda ndenda kumpalanga muno.

Kunnekekeya nnemwa

5 Ngoe abi mundu ojwanhwechwiye nnyakwe mundu jwenio anhechwiye netuje, nambu anhwechuyanga mmoa nane mbaije kube nakale muno.
6 Hukumu ejapatite mundu jwenio kuboka ku bandu ajingi kuntocha.
7 Lele ipaligwa mangweto munnekekeye mundu jwenio na mannimbie mwojo kupala akaechuka munoje nu kuchipula.
8 Yene nampembela, mangweto mannayange mundu jwenio kutenda mmi kumpala muno.
9 Naandika balua jaje kupala manye anda mmi kunyoa ku kila kilebe.
10 Anda mannekekiye mundu ojwalemwite nane uyo nannekekeya, anda kweli kibile kilebe chukulekekea, nekekea nnongi ja Kilisto magambu ginu mangweto,
11 kupala takalipeje Lichetani ndela litukoloye, gambu tumanyi kalamuka kwakwe.

Paulo kukilambo chuku Toloa

12 Panaika kukilambo chuku Toloa kutangacha Nhwalo Gwambone gwa Kilisto, napakolela Angwana banyogoli ndela ju kamwa maengo ga Angwana.
13 Nambu nakiba na mbwele muno gambu nankolije nnongo gwango Tito. Yene nganatabukanga bandu boa ba penia nganyenda kukilambo cha Makedonia.

Kuotola kupete Kilisto

14 Nambu alumbigwe Nnoongo ojwatulongaleya machoba goa mumwanja kiti tubi mukikuta chukulaya kuotola kwito mukulondana na Kilisto. Jwenio atubeka tutangache kweli ja Kilisto andi luumba lunakanungila kila paali.
15 Gambu twenga tubi andi ubani guna kunungila gwenio Kilisto ampangi Nnoongo, ubani guna kunungila ogugwaikalila bandu boa, abakomboligwa na abaobanga.

16 Kwa bandu abaobanga kunungila kwenio nga kiu, nambu kwa bandu abakoligwa kunungila kwenio nga bwomi. Beneke abaotwi kamu liengo lyenie?
17 Nambu twenga andi bangeje abachulucha Lilobe lya Nnoongo, twenga tutangacha mukweli nnongi ja Nnoongo, andi tubandu tatukingigwe na Nnoongo kiti tulondine na Kilisto.

3

Akapakachi bi lilagano liyono

1 Bo, tutumbu kabele kukilumbalila tubene? Bo, tupaligwa kube na balua jikikilandulila kwinu, andaje kuboke kwinu andi bange bandu?
2 Mmene mangweto nga balua jito, balua ejiandikigwe mumyojo jito, kupala kila mundu ajibone nu kuchoma.
3 Nga kweli kutenda mangwetumwe nga balua ejiandikigwe na Kilisto kuboke mumaengo gito panakati jinu. Balua jenie jiandikiigwe kwa winoje nambu jiandikigwe ku Uhuke jwa Nnoongo ojwabi mmomi, ngiti iandikigwe mukipande chiliganga chikibangigweje, nambu mumyojo ja bandu.
4 Tuoto kulenga genia panga mbwele magambu gu kuhyobale kwito kutukweti ku Nnoongo gambu gwa gaga agatei Kilisto.
5 Ngiti tuoto kamu kilebe chachoa tubenije, nambu uwecho gwito gwoa uboka ku Nnoongo.
6 Gambu jwenio nga ojwatuotoya kube takapakachi bi Lilagano Liyono lyenie ngiti Lilagano eliandikigweje nambu Lilagilo li Uhuke jwa Nnoongo. Gambu Malagilo agaandikigwe galeta kiu, nambu Uhuke aleta bwomi.
7 Malagilo gaandikigwa muipande imaganga ibangigwe. Iganukube kujomole kwakwe ngukuleta kiu, nambu kibumo chakwe kikiba kikolongwa muno ata Akaisilaeli ngabachipu kukulolakea kumio ja Musa gambu ga kukung'ala kwakwe. Kung'ala kwenio kukiba kukingobu tu. Yene anda ibi Lilagilo elijambukia kiu litendigwa kukibumo kikolongwa yenela,
8 bo, liengo li Uhuke jwa Chwapi libeje nikibumo kikolongwa muno?
9 Anda kikiba kibumo kuliengo lyale elileta hukumu, mmanya kutenda liengo elileta ilebe yaipala Nnoongo iba ni kibumo kikolongwa muno.
10 Chekikiba ni kibumo kalakala kioite kibumo chakwe gambu kibumo chekibi ngoe kikolongwa.
11 Gambu anda echikikiba chikingobutu kikiba nikibumo chakwe, mmanya chikibi changapela kibi ni kibumo muno.
12 Magambu tukweti lihyobale lyenie tuotwi kulongela pangambwele.
13 Twe tubi andi Musaje, ojwabeka kitambala kumio jakwe kupala bandu ba Kuisilaeli bukukubonaje kung'ala kukuika kuimika.
14 Nambu bandu benia malango gabe ngagapunganikwa mpaka ngoe pilichomigwa Lilagano lya Lolo kiekelo chenie kibitango upapa. Kiekelo chenie kuboigwa anda mundu akilondite na Kilisto.
15 Mpaka ngoe kila pagachomigwa Malagilo ga Nnoongo agampa Musa malango gabe gaekaligwe ni kitambala.
16 Nambu kingobu tu mundu patendabuka kwa Angwana ana Yesu kiekelo chenie kuboigwa.
17 Pamba “Angwana,” nga Uhuke jwa Chwapi, na apabi Uhuke jwa Angwana nga pijibi agabwa.
18 Yene twe tuboa tangaekelela kumio jito, tulaya kibumo cha Angwana andi kung'ala kukuboka mulindala nu tugalambuigwa tulandane ni kilandanikio chakwe kukibumo kijingi muno. Lyenie ngi liengo lyu Uhuke jwa Angwana.

4

Lupambo lwa Uhuke muyombo yutope

1 Yene Nnoongo kwa kiya jakwe atukamwiye liengo lende na yene tubujaje unyuma.
2 Bai tuilekite ilebe yoa inaoni ni ilebe yoa itendigwa kukuiya. Tunkoloyaje mundu jwajoa, wala kuliponangana Lilobe lya Nnoongo. Kukulonge kweli kubakatenda bandu boa bamanye mumyojo jabe putubile nnongi ja Nnoongo.
3 Anda Nhwalo Gwambone gongo gututangacha utekikiiya, gukiite kwa bandu abaobanga tu.
4 Benia kuaminije magambu Lichetani nnoongo jwa padunia pano abekite lubendu mumalango gabe kupala bukulubonaje lumuli lu Nhwalo Gwambone gu kibumo cha Kilisto, ojwabi andi Nnoongo pabile.
5 Magambu twe tukitangacha tubenije nambu tuntangacha Yesu Kilisto ojwabi Nngwana, tubene twenga takapakachi binu kwa magambu ga Yesu.
6 Nnoongo ojwalenga, “Lumuli lumulike kuboka mulubendu,” nga Nnoongo ujwajo ojwatei lumuli lung'ale mumyojo jito, kupala kutupe lumuli lu kumanya lu kibumo cha Nnoongo chikimulika kumio ja Yesu Kilisto.
7 Twenga tatubi nu lupambo lu Uhuke tubi andi yombo yutope ibi ni ilebe

yuhuke nkati jakwe, kupala ibonekane kutenda makakala genia makolongwa muno gaboka kumwene Nnoongo ngiti gaboka kwituje.
8 Mangobu goa tubi kulaga nambu tubi kupondekaje. Tubi na mbwele nambu tubujaje unyuma,
9 tubi kupotekigwa nambu Nnoongo atulekaje. Iganukube mabutugwia pae nambu tukomigwaje.
10 Machoba goa tutyanga na kiu cha Yesu mumibele jito kupala bwomi gwa Yesu ubonekane mumibele jito.
11 Machoba goa pututama tubi mukioya chu kuwe kwa magambu gu kummegele Yesu kupala bwomi gwa Yesu ubonekane mumibele jito ejiwe.
12 Yene ibi na mana tujekatile kuwe kupala mangweto mpatange bwomi gwa machoba goa pangapela.
13 Majandiko ga Chwapi galenga, “Ngaamini magambu nganongela.” Natwe uyo tubi na mwojo gwa imani ujo nga magambu tulongela.
14 Tumanyi kutenda Nnoongo ojwanhyoite Angwana ana Yesu, apakutuhyoya natwenga uyo pamwe na Yesu nu kutubeka nnongi jakwe pamwe na mangweto.
15 Ilebe yenia yoa ipiti kwa magambu ginu mangweto, kupala gwambone gwa Nnoongo gwaikali bandu ajingi muno na muno nu kulumba kwabe kujonjake kuleta muno kibumo cha Nnoongo.

Kutama kuimani

16 Kwa magambu geniaga tubujaje unyuma, iganukube mibele jito kwa panja jipakulala nambu umyojo jito tubekigwa kube takayono machoba goa.
17 Kulaga kutulaga kachoku tu, kabe kukingobu tu, nambu kubakutupe kibumo changapemeka na cha machoba goa pangapela kibumo chekibi china kualala.
18 Magambu twenga tuagabala ilebe eibonekanaje, nambu tuagabala ilebe yangabonekana. Magambu ilebe eibonekana ikingobu tu, nambu ilebe yangabonekana ya machoba goa pangapela.

5

Mmele nhyono

1 Magambu tumanyi kutenda liteba lende litutama padunia pano yani mmele gwito, anda libomoligwe, Nnoongo matupa kitamo cha machoba goa pangapela kumbengu, kitamo changa tengenecha mundu.
2 Ngoe itubinia muno umyojo tukalendela kwa chuna muno chukutupe mibele minhyono ju kumbengu.
3 Kukupata mibele jenie tibonekanaje kube tanga mibele nnongi ja Nnoongo.
4 Kingobu tubi tango ni liteba lya padunia pano tutenda kulwala nu kupotekigwa ngiti tupala kuulaje mmele gongo guwe, nambu tubi na chuna chu kupata mmele gwangawe kupala chache china kuwe chela kigalambuigwe nabwomi.
5 Nnoongo mwene nga ojwatupanganakia kugalambuka kwenio, najwenio ngatupe Uhuke jwakwe abe nnendei jwa goa gatubekile.
6 Tumanyi kipola kutenda anda tutamite na mmele machoba goa nga kutama kutali na Angwana.
7 Gambu tutama kuimani ngiti kukuibonaje.
8 Nambu tubi ndii nu tupaile kuuleka mmele gongo nu kujenda tukatame ka Angwana.
9 Nambu kilebe chambone muno, tupala kakonjale Angwana, kiti tubi mummele ja padunia pano andaje mummele gu kumbengu.
10 Magambu tuboa tupaligwa kujema nnongi ja kitebu cha hukumu cha Kilisto, kupala kila mundu apokele chapaligwe kupokela kuitendwa eyateile kingobu apakiba ku mmele padunia, anda ikiba yambone andaje yangambone.

Kuchikachana na Nnoongo kupete Kilisto

11 Twe tumanyi mana ga kajali Angwana, na yene tukachana kakokanga bange bandu. Nnoongo atumanyi pe, nane mbemele kutenda na mangwetumwe uyo umanyingite muno.
12 Gambu tupaije kukilumbalila kabena kwinu, nambu tumpeganga ndela jikikilumbalila kwa magambu gito, kupala majange abikilumba ku ilebe ya panja tu, nambu ku ilebe yumwojoje.
13 Na anda tubonekana takatamwe machonjo, genia kwa magambu ga kunhwalali Nnoongo na anda tubi na malango tegatega genia gambu ginu mangweto.
14 Magambu mapalano ga Kilisto gutulongalea twenga twatumanyi kutenda mundu jumwe tu ojwawile kwa magambu ga bandu boa, mana gakwe boa bikilonda mukiu chakwe.
15 Jwenio awa kwa magambu ga bandu boa, kupala abalama bakalama kwa magabu gabe benije. Nambu batama kukunhwalali Kilisto, ojwawa nu kuyoigwa kwa magambu gabe.
16 Kutumbu ngoe twenga tumpemaje mundu kukunnolakea, iganukube kikiba kingobu tampemite Kilisto kukunnolakea ngoe kabeje.

17 Mundu jwajwoa anda alondine na
Kilisto aba mundu nhyono, minhalo ja
kalakala jipetite, nnole ngoe jibi mihyono.
18 Goa nga maengo ga mwene Nnoongo
kutuchikachana twenga namwene kupete
kiu cha Kilisto, nu kutupe liengo lya
kachikachania bange najwenio.
19 Gongo nga nhwalo gwito, Nnoongo
ate kachikachania bandu boa na mwene
kupete kiu cha Kilisto, pangajali malemwa
gabe bandu benia. Jwenio atupi twe liengo
lya kachikachania bandu na mwene.
20 Kuyene twenga tulonge papala
kulonge Kilisto, tulonge andi mwene
Nnoongo alonge na mangweto kupete
twenga. Tutenda kunnyopa papala
kunnyopa Kilisto, nchikachane na
Nnoongo.
21 Kilisto akibaje na mabaja, nambu kwa
magambu gito twenga Nnoongo ammekite
atole mabaja gito, kupala twenga kukikilo-
nda na jwenio, kupala tuoto kujeketeligwa
kube tambone nnongi ja Nnoongo.

6

1 Anda tubi takamwa maengo pamwe
na Nnoongo, tumpembela makajeketeje
kukioya kilebe chambone champokile
kuboka ku Nnoongo.
2 Nnoongo alenga yene Mumajandiko
Gachwapi,
“Kingobu chekipaligwa nganampenekia,
kingobu chu kunkombola nganannyan-
gata.”
Mpenakie! Ngoe ngi kingobu chikipaligwa,
ngoe ngi, lichoba liukoli!
3 Tupala mundu tukunhwibije kun-
hwamini Kilisto, kupala tukabeje nu lukolo
mumaengo gito.
4 Kupala kila kilebe chitutenda tukilaya
kutenda takapakachi ba Nnoongo kukuim-
balila kingobu chu kupotekigwa nu kulaga
nu mumalola.
5 Tuputigwe nu tutabigwe mukipungo
nu kutuchobalela pukongolou, pajingi
tukamwi maengo nu kutotakela nu kelukia
nu kutama pangalye.
6 Tukilaya kutenda takapakachi ba
Nnoongo kwa mwojo chwapi, kumanya
nu kuimbalila na gwambone. Tunhyobale
Uhuke jwa Chwapi na tapala bandu panga
undendemundu.
7 Tutangiche nhwalo gwa kweli kwa
makakala ga Nnoongo. Chilaa chito
chikuputanila nu chikukilendela kutenda
ilebe yaipala Nnoongo ingonu yoa.
8 Tubi kupata kibumo nu kubembuligwa
nu kutukanigwa nu kulumbaligwa. Bu-
tukita takawangi nakumbe twe takakweli.
9 Tubonekana andi tangamanyikana
kumbe tubi kumanyikana kubandu boa,
andi tubandu butuwile kumbe tubi takam-
momi. Tuputigwe nambu tubi komigwaje,
10 anda tuechuigwa, nambu tuala mwojo
machoba goa. Tubonekana andi takaho-
cho, nambu tukweti kila kilebe. Andi
banga kilebe nambu tukweti ilebe yoa.
11 Makalongo Makakolinto tulongi
namangweto pangunhwiya kilebe, tubi
kumpalanga kwa myojo jito joa.
12 Tukotwikeje kumpala mangweto
nambu mangweto nkotwike kupala
twenga.
13 Ngoe nnonge namangweto andi ingota
yango mutupale andi twe putumpalanga
mangweto.

Makabe linu limweje na bandu banga umanya Kilisto

14 Makabeganga pamweje na bandu ban-
ganhwamini Kilisto. Bo, ilebe yambone ni
ibaja kuoto kutama pamwe? Bo, lumuli nu
lubendu kuoto kutama pamwe?
15 Bo, Kilisto kuotola kuchikachana
na Beliali yani Lichetani? Bo, ojwan-
hwamini Kilisto kubabo maganja na jwan-
ganhwamini Kilisto?
16 Nyumba ja Nnoongo jibi na machi-
kichano gako nu kugongale inyago? Mag-
ambu twe nga Nyumba ja Nnoongo
ojwabi mmomi! Andi mwene Nnoongo
palenga Mumajandiko Gachwapi, “Mam-
meka itamo yango kwabe nu kutama
panakati jabe. Maniba Nnoongo jwabe,
nangweto biba bandu bango.”
17 Kuyene Angwana balenga,
“Mmokange panakati jabe, makabe kutali
nabo. Makakunyuje kilebe kichapu nane
manumpokela.”
18 Nane niba Nawabinu, namangweto
mma makinangota bango, akikege na ak-
inalome, balenga Angwana bina uwecho
gwoa.

7

1 “Makalongo anda ibi butupi malagano
ganga goa tupaligwa tukijeleye ni ilebe
yoa iotwi kutuakaya mibele ni ihuke ito
tube tubandu chwapi muno nu tutame
kukunnyali Nnoongo.”

Paulo aala mwojo

2 “Tujopa mutujogole myojo jinu!
Tunnemwiteje mundu jwajwoa, tanam-
potekaje wala tanankoloyaje mundu
jwajwoa jola.”
3 Nonge ilebe yenje ngiti kukun-
hwukumu munduje. Gambu andi
pandumbula kulongela, mangweto mmi
mumyojo jito, tuwa pamwe na tulama
pamwe.
4 Mbi kunhwamini muno panonge
namangweto ndenda kunnemela muno

mangweto! Mukulaga kwito umboite mwojo muno, na mbi kuala mwojo.

5 Putuika kukilambo cha Makedonia, tupomolije. Kujomana na bandu bange nu umwojo mbwele.

6 Nambu Nnoongo ojwabalimbia mwojo bina mbwele, ngatulimbia mwojo na muno apaika Tito.

7 Magambu gukuika Tito tuje nambu tujoine pamannimbie mwojo Tito, jwenio atulengile pampala kumona nenga na pammi nu kuechuka kwa agapitile, na pampalanga kunyangata. Kilebe chenie kimbe kuala mwojo muno.

8 Magambu ata kwa balua jango jela nhwechukinge nambu mbi kuganwaje. Iganukube nganhechuka kukingobu kachoko, panamanya kutenda balua jenie jitekunhwechuyanga nambu ikiba kukingobu tu.

9 Ngoe nhala mwojo ngiti magambu gukuechuka kwinuje, nambu kuechuka kwinu kunteilinge nng'alambuye mawacho ginu nu kulapa. Nhwechwike andi papai Nnoongo, kuyene tampotekije.

10 Kuechuka kuboke mu agapala Nnoongo kujambuki kugalambu mwojo, kugalambuka kwenio kuleta ukoli, wala kuganwa kubije. Nambu kuechuka kwa bandu bapadunia kuleta kiu.

11 Ngoe nnolange nkati jinu chikiletigwe gambu gu kunhechuka andi papala Nnoongo, kukikola, kuchimwa, mbwele, chuna, kachana, nu kulepelekea! Kukila ndela mikilaite kutenda mmi chwapi kukilebe chenie.

12 Yene ng'anu kuandika balua jela ngiti jikiba kwa magambu ga ojwalemwiteje, andaje kwa magambu ga ojumunnemwiteje. Naandika kupala ibonekane kipola nnongi ja Nnoongo pammilingite nu kachana kutubegelela magambu gito twenga.

13 Kuyene twenga ngutuala mwojo muno.

"Ngiti tukaala mwojo tuje, nambu uyo Tito akutualali mwojo kukuala mwojo kwakwe kuboke mangweto pumunhwalili mwojo."

14 Nenga nde kunnumbalilanga nnongi jakwe magambu ginu, yene umbije oni. Tunnengilinge kweli machoba goa, na kunnumbalilanga nnongi ja Tito kweli jika.

15 Yene mapalano gakwe gumwojo kwinu mangweto gajonjake kube nduu muno pakombake kutenda mangweto pumunnyoa, nu kumpoke kuichima muno.

16 Mbi kuala mwojo muno kutenda nhotwi kunhyobale mangweto kukila kilebe.

8

Kupanga lilumbo kwa mwojo gwambone

1 Makalongo tupala tunnenge minhalo ja jambone ja Nnoongo jakipile kikuta cha bandu ababunhwamini Kilisto okwo kunkoa gwa Makedonia,

2 bandu benia bakate kulondoigwa mukulaga, nambu kuboka penia ngababe mukuala mwojo muno mpaka ngabapanganga kukina muno, iganukube bakibanga akahocho muno.

3 Nhotwi kuchalakicha kulenga bakibanga nukina muno, kukupala kwabe bene akangweto ngabapanga panga kakwajalila muno kupeta uwecho gwabe.

4 Bate kutujopa muno kunhwalo gwa gwambone gongo, kupala babe pamwe na twenga muliengo lende lya kajangata bandu ba Nnoongo buku Yudea.

5 Kilebe chenie tukihyobalije ngu! Kutumbu oti ngibikipanga bene akangweto ka Angwana, kuboka penia ngibikipanga kwito twenga tela na mapalano ga Nnoongo.

6 Kwa magambu genia ngutunnyopa Tito ojwatumbula liengo lyenie ajendeke kunnyangata kulenganakia liengo lyenie li kupanga hupo kwa mwojo lachi.

7 Mangwetumwe mmilingite nnongi ku ilebe ijingi imani nu kuoto kulongela nu kuchoma nu ukachana kamu gambone na mapalano ginu kwito. Uyo tampalanga mmegange nnongi kube na mwojo ku liengo lende li kupanga.

8 Nampaganga amulije nambu mbala kupema mapalano ginu ga kweli kukulandanakia na mapalano ga bandu bange.

9 Magambu mangweto mumanyi gwambone gwa Nngwana jwito Yesu Kilisto. Jwenio aganukube akiba na kila kilebe, ngakibeka kube nhwocho kwa magambu ginu mangweto kupala kuboke muwocho gwakwe antweleyange ilebe ndu.

10 Kuboke mukilebe chenje nampeganga mawacho ilebe yamakamula makacho nkamulange na chakacheno. Mangwetomwe ngamme bukutumbula kupanga hupo na ngamme bukutumbula kutenda genia.

11 Yene nnenganakie liengo lyenie, andi pamakiba na chuna chukujangata uyo nnenganikiange liengo lyenie. Mpanganga tela nu wecho gwinu.

12 Gambu mundu anda abi na mwojo gukupala kajangata bandu, Nnoongo kupokela tela na echapanga mundu, kulongaje kupeta penia.

13 Nenga genia ngiti kupala mangweto
nnagange gambu ga kajangata bange,
nambu mmoa mme tela.
14 Anda mpatangite ilebe nduu mape
bange banga kola. Kupala angweto paba-
pakupata ilebe ndu bampegange mang-
weto pamme na malola. Kuyene ibatela.
15 “Andi Majandiko Gachwapi pa-
galenga,
Ojwakongwi ndu akwetije nyonjakea,
na jwajo ojwakongwi kachoko apungukig-
weje.”

Tito na akajakwe

16 Nannumba Nnoongo ojwabekite
chuna chukujangata nkati ja mwojo gwa
Tito andi pangweti nenga.
17 Tito ajeketile echitunnengile kukupala
kwakwe mwene aika kwinu kiti abi na
chuna muno chakajangata bandu, mpaka
mwene ngaamu kuika kachinu kukupala
kwakwe.
18 Pamwe na jwenio tunkinga
mundu jumwe juna kuechimika jwenio
alumbaligwa kukutangacha Nhwalo
Gwambone kuikuta yoa ya bandu
abunhwamini Kilisto.
19 Pamwe na genia jwenio achaguligwe
ni ikuta ya bandu abunhwamini Kilisto
abe nnyito mumyanja mupeele gongo,
ogutubegelela, kupala kape kibumo
Angwana, kulaya kutenda tupaile kujan-
gata.
20 Tupala kulujepa lukolo pulupakupitila
mulolei gwito muile yene ipangigwe kwa
mwojo.
21 Gambu tupala ukamu gambone ngiti
nnongi ja mio ga Angwana tuje, nambu na
nnongi ja bandu.
22 Pamwe na akalongo benia, tunkinga
jonge mundu jwombe mala pajingi tun-
nondwiye, ngutummona abi na mwojo gu
kajangata bandu kupeta kalakala, mpaka
ngoe abi kunhwamini mangweto.
23 Tito nga nnyito, tukamu maengo
pamwe kwa magambu ginu, nambu kun-
hwalo gwa akalongabito, angweto nga
achandundame bikikuta cha bandu abun-
hwamini Kilisto, benia bampe kibumo
Kilisto.
24 Yene malayange kijemo cha mapalano
ginu, kupala ikuta yabe ya bandu abun-
hwamini Kilisto balole kutenda kulokaloka
kwito nga kwa kweli.

9

Kajangata ajito akaumini

1 Kunhwalo gu kupeleka chango ku
bandu ba Nnoongo buku Yudea ipaligwe
munoje kunhwandikilanga.
2 Nummanyangite pammilingite na
mwojo gu kajangata bandu, ne nganemela
kwinu mangweto ku nhwalo gwenio
nnongi ja bandu ba Kamakedonia.
Nganalenge, “Akalongo bito buku Akaya
babilingite telatela kutumbu makacho.”
Yene kachana kwinu kwatei bandu ajingi
bapange muno.
3 Natumangite akalongo bito benia, ku-
pala kulokaloka kwito kwinu mangweto
kukabe malobe jikaje, nukube mmilingite
telatela, kwa kajangata kwinu bandu andi
panalenga.
4 Ikapitije kube bandu ba Kamakedonia
pabapakuika pamwe na nenga kunkolila
mmekangitije ilebe telatela, penia twe tiba
na oni muno, pangalenga oni jampakupata
mmene mangweto magambu tute kunhy-
obale muno.
5 Yene nganola najopange akalongo
benia balongalele kuika kwenio, ku-
pala babeke tela hupo itulagana mpaku-
panga yela. Yenie ibonekana kweli
kube ipangigwa kukupala kwinu ngiti
kwelekeyaje.
6 Nkombakelanga kutenda, mundu ojwa-
panda mbeju njoko kuuna njoko, mundu
ojwapanda mbeju ndu kuuna ndu.
7 Kila mundu apanga tela na apaacha
umwojo gwakwe, ngiti kukuechukaje an-
daje kwelekeyaje, magambu Nnoongo am-
pala jwajo ojwapanga kukuala mwojo.
8 Nnoongo aotwile kumpaganga mang-
weto gampala nu kupeta penia, kupala kila
machoba mme na kila kilebe champala,
na yene nhwotolange kajangata bange mu-
maengo gambone.
9 Andi Majandiko Gachwapi pagalenga,
“Jwenio apanga kukina,
bapeganga akahocho.
Gwambone gwakwe kulama machoba goa
pangapela.”
10 Nnoongo jwampe nnemi mbeju na
chakulya, uyo mampaganga mangweto
mbeju imipala, maibeka imalike, ni ikole
nukumpeganga mauno gambu ga kina
kwinu.
11 Jwenio mampaganga mangweto kila
kilebe ndu, kupala mapegange bandu ku
kina na benia bannumbe Nnoongo maga-
mbu ga hupo ibapokela kuboka kwito.
12 Magambu liengo lende likupanga
elimmegalela ngiti lyajangata bandu ba
Nnoongo kupata ilebe ibipala tuje, nambu
libakatenda bandu ajingi bannumbe
Nnoongo.
13 Kuboke muchaili ogulaigwa kuku-
panga kwinu kukina, bandu mabankoya
Nnoongo kwa magambu gu kuagabala
kwinu Nhwalo Gwambone gwa Kilisto nu
kujeketela mukano inu, uyo magambu
gukina kwinu kukape ilebe angweto na
bandu boa.

14 Yene mabannyopilanga mangweto
kumwojo gwa mapalano magambu ga
upeele gwa Nnoongo ogubi nduu nkati
jinu.
15 Tunnumbe Nnoongo kwa magambu
ga hupo yakwe yangaoto kulandulika!

10

Paulo aliputani liengo lwakwe

1 Nena Paulo namwene monekana kulita
anda mbi na mangweto, nambu anda
mbi kutali na mangweto nakale, ndenda
kumpembela kwa kiya na gwambone gwa
Kilisto.
2 Nannyopanga makameka mbe nakalije
kingobu pambakuika, magambu manyi
kube nhotwi kube nakale kwa boa bala
abapemele kita twe tubi na tama andi
bandu ba padunia.
3 Kweli tutama padunia nambu ngondo
jito tuputana andi bandu ba paduniaje.
4 Magambu chilaa chituputilana ngiti
chilaa cha duniaje, nambu makakala ga
Nnoongo agaalabiya boma yoa ya akan-
gondwa na agaalabia mawacho guwangi,
5 nu kubomola kila kilebe chikibekigwe
na bandu na chi bikilokelokela nukutauka
kummanya Nnoongo, tugakamula mawa-
cho goa nu kugabeka gannyali Kilisto.
6 Anda nnimbangite mukujali, twe tuba
tayali kunhwukumula mundu jwajoa
jwanga jali.
7 Mangwetumwe nnola ilebe kwa panja
tu. Bo, abi mundu jwajwoa ojwapemele
kube jwenio nga jwa Kilisto? Tela! Nambu,
awache na twe uyo tubandu ba Kilisto andi
jwenio apabi jwa Kilisto.
8 Ne mbi kulolaje oni kulokeloke ki-
nala chabambi Angwana kinala chukun-
nimbia mwojo mangweto ngiti chukun-
hwechuyaje ata yene mbi kupweleje wala
pachoko.
9 Ngiti mbala nannyogoyeje mangweto
kwa balua yango.
10 Mundu aotwi kulenga, “Balua ya
Paulo inukale na inamalobe matopeu
nambu anda mwene Paulo abi upopo
abonekana mundu jukulita na palonge
malobe gakwe anda gambonije.”
11 Mundu ojwalonge genia mbaya
akombakele kutenda gaga agutuandika
mubalua kingobu tubi kutali nga agutuka-
mula kingobu tubi pamwe na mangweto.
12 Atayene kabi tujigiteje kukibeka tela
na bandu abikilumbalila bene. Bandu
abikipema nu kukilandanikia angweto
jika, bandu benia nga akatokamau.
13 Twenga tulokalokaje kupeta pi-
paligwa, nambu kulokaloka kwito kuigala
mumaengo gatupi Nnoongo, maengo genia
uyo tagakamu kwinu.
14 Twe tulokitelokitije kupeta pipaligwa
kingobu putukiba kachinu. Gambu
putuika kachinu kuntangachila Nhwalo
Gwambone gwa Yesu Kilisto tukiba nkati
ja mipaka.
15 Kabe twe tubi kulokalokaje gambu
ga maengo gabakamulinge bandu bange
nambu tuhyobale kutenda imani jinu pijijendeke kola natwe tupata lilanga likamwa
maengo muno panakati jinu tela na mi-
paka jatupi Nnoongo.
16 Penia matuotola kutangacha Nhwalo
Gwambone kuilambo yenge, kutali na
mangweto penia tilokaloka gambu ga
maengo gito ngiti maengo gabakamwi
bandu bange kilambo yengeje.
17 Nambu andi Majandiko Gachwapi pa-
galenga, “Ojwapala kulokaloka alokeloke
maengo gabatei Angwana.”
18 Gambu mundu jwajeketeligwa ngiti
jwakilumbali mweneje, nambu jwajo
jwalumbaligwa na Angwana.

11

Paulo na achandundame buwangi

1 Nhyobale kabi nhwimbalilinge ka-
choko, ati ikabi ne natokamau kachoko!
Elo, nhwimbalilange kachoko.
2 Nammonelanga bwiu andi pabi
Nnoongo, magambu mangweto nga
andi mwale jwa chwapi banalenga
mpakutolana na munalome jumwe jwenio
nga Kilisto.
3 Nambu nyoboka kube andi lijoka
ku uenje gwakwe guwangi ngilinkoloya
Hawa, mawacho ginu gaotwi kuoigwa, nu
kutoka kuaminika kwinu kwa kweli ku
Kilisto.
4 Magambu mundu jwajwoa anda aike
kwinu kuntangacha Yesu jwangalandana
na jwajo jutuntangachaga, omongwa mag-
weto kumpokela kwa maboko mabele nu
kunnyekete uhuke na nhwalo gwambone
gonge gwanga landana na gumapokela
kwito!
5 Ne mbemelije kube nachokochoko
kumbeta angweto abakemigwa, “achan-
dundame akolongwa.”
6 Pangaje ngwetije uwecho gukulongela
chwapi. Nambu ngweti umanyi, kilebe
chenje tukibekite kipola kwinu, paali poa
ni kingobu choa.
7 Nenga ngandangacha Nhwalo
Gwambone gwa Nnoongo kwinu na
nannongitije kunepa, bo, penia natei libaja
nike, kunyenyepa kwango kwinu kupala
nantondobeyange mangweto?
8 Panakamula maengo panakati jinu,
ngambata ilebe inapala kuboke ku ikuta
yenge ya bandu abunhwamini Kilisto.
Pamba nhotwi kulonge napokonyola

bange angweto ilebe yabe mbate kummegelela mangweto.
9 Panakiba na mangweto nanchumbwije mundu panapala kilebe chachoa, akalongo ba kilambo cha Makedonia ngabanete kila kilebe chinapalaga. Nakatama maha muno kupala nukunhyobale kuilebe yoaje na manyendekeya kutenda yene.
10 Kwa kweli ja Kilisto ejibi nkati jango, abije mundu jwajoa jwaotwi kunhibi kulokaloka kunhwalo gongo kukilambo choa chuku Akaya.
11 Kwa nike nonge yenela? Kwa magambu mbi kumpalangaje mangweto? Ije! Nnoongo amanyi kutenda mbi mpalanga!
12 Manyendekea kamwa andi pangamu ngoe, kupala nakapeje lilanga likulokaloka kwa baba ababikikema kita achandundame akolongwa, kutenda bakamu maengo andi twenga.
13 Magambu angweto achandundame buwangi, akakamwa maengo kukobola ababikitenda achandundame ba kweli ba Kilisto.
14 Genia kuomongwaje, gambu ata Lichetani lyene likitenda kube mpakachi julumuli kuboka kumbengu!
15 Genia ngiti gukuomongwaje akapakachi bakwe bikitenda bambone nnongi ja Nnoongo. Pukujomolela bipata hukumu tela na itendwa yabe.

Paulo apotekigwa gambu gukube ndundame

16 Mbuji kabe kulongela, mundu akapemeleje ne kube natokomau. Na anda nhwachanga yene, bai, umonanga ne kube natokomau kupala nane mbe ni kilebe chukulokeloke ata kachoko.
17 Chanonge ngoe chabandumita Angwanaje, nhwalo gongo gukulokaloka, ndenda kulonge tu andi mundu ntokomau.
18 Gambu ajingi balokeloke andi pabatenda bandu bapadunia pabatendanga nane uyo mpaka nokelokele.
19 Mangwetumwe mikitenda nkweti malango nga magambu maimbalila akatokamau!
20 Mangweto munhwimbalila ata mundu ojwammekanga mangweto kube makabanda nu kutola ilebe inu na ojwamponda nga na ojwammembula na ojwamputa makopi kumio!
21 Nola oni kulenga twenga tukiba kulegaleka.

Ata ikabi yenela nambu anda mundu ajiga kulokeloke kilebe, nane uyo ndenda kujiga, nambu ngoe nonge andi natokamau.
22 Bo, angweto nga Akaebulania? Nane uyo. Bo, angweto nga Akaisilaeli? Nane uyo. Bo, angweto nga achikibelei ba Ulaimu? Nane uyo.
23 Angweto nga akapakachi ba Kilisto? Nane uyo, nonge genia andi jwapunganikwe nandundame ba Kilisto kapeta angweto ne ngamwi maengo mala pajingi muno ndamite mukipungo, mbutigwe mala pajingi na mbonigwe kuwe mala pajingi.
24 Nganjapigwa mala punhwano iboko salasini na tisa na Akayahudi.
25 Ngambutigwa bokola patatu na Akaloma, ngambutigwa maganga pakamwe, ngijimomoke meli mubaali mala patatu na pakamwe ngambe umache lyoele tipi kelu ndaa.
26 Kila kingobu mumyanja jango nakiba mukioya cha chembwe cha ngemba na kioya chi inyama na kioya kuboka kwa Akayahudi ajango nu kuboka ku bandu banga Akayahudi. Kioya pannyini na kioya kupongoti, kioya undela na kioya mubaali na kioya kuboka kwa akalongo buwangi.
27 Ngamwi maengo nu kulaga, pajingi ngelukie panga lugono. Ndamite na njala na nyota, pajingi ngambunga nu kutama namalili kukupelelwa ngobo.
28 Kupeta genia goa, kila machoba mbaligwa kiwachila ikuta ya bandu abunhwamini Kilisto.
29 Anda mundu jwajwoa abi nnegalau nane uyo nannegalau, mundu jwajwoa anda ajambukigwe kulemwa, nenga mina mwojo kulilaka.
30 Anda mbaligwa kulokaloka manokaloka kwa magambu gukulegeleka kwango.
31 Nnoongo na Awawa ba Angwana bito ana Yesu, lina lyabe lilumbigwe machoba goa pangapela, benia bamanyi kube nonge uangije.
32 Panakiba ku Damasko, nkolongwa jwa nkoa, jwakiba pae ja nngwana Aleta, ngabeka akalenda kulende kilambo chuku Damasko kupala bambukile.
33 Nambu akajango ngabanhuluya mikikapo kikolongwa kupete pililanga li lumati, ngambokonyoka mumaboko gakwe.

12

Malolo ga Paulo nu kuekuligwa

1 Manokaloka iganukube kualaje! Nambu ngoe manandulila nhwalo gwa malolo nu kuekuligwa kwabamba Angwana.
2 Nummanyi mundu jumwe jwanhwamini Kilisto, yaka komi na ncheche tu ipetite ojwayungigwa mpaka kumbengu kunani muno kutenda kwenio akiba

mummele andaje mukihuke, Nnoongo amanyi.
3 Muji kabele, manyi kutenda mundu jwenio ngayungigwa mpaka kupepo. Nambu manyije kutenda kwenio akiba mummele andaje mukihuke, Nnoongo amanyi.
4 Kwenio ngajoa ilebe yukuomongwa yenie mundu apaligwaje kulandulila.
5 Nenga manannokelokela mundu andi jwenio nambu nokalokaje namwene, nambu tu kukulegaleka kwango namwene.
6 Anda nakapai kulokaloka kabi ndokamije na pachokuje, gambu nakalongila kweli tu. Nambu nokalokaje, mbaije mundu agawachile gange kupeta gaga agabona na kagajoa kuboka kwango.
7 Nambu kupala ilebe ikolongwa yanhekuligwe yakammeka kulokalokaje, ngambata kubinia mummele andi mwiba, akiba andi jwatumigwe na Lichetani ngilimboteka, kupala nakalokaloka munoje.
8 Nganapembela Angwana patatu kupala kilebe chenie kimoke.
9 Nambu ngannengela, “Gwambone gwango kunkwela, gambu uwecho gwango ujonjake kube nduu pannegaleka.” Yene mbi tela kulokeloke magambu ga kulegeleka kwango kupala uwecho gwa Kilisto ube panani jango.
10 Yene nyeketile kumwojo lachi kulegaleka nu kubembuligwa nu kulaga nu kupotakigwa kwa magambu gu kummegele Kilisto, gambu pambe nukulegaleka nga pambe namakakala.

Paulo bawachila Akakolinto

11 Mbi andi natokomau, nambu mangweto maumekite mbe yene. Mangweto nga mamapaligwe kunumbalila. Iganukube ne kilebije, ata ikabi yene nenga nachokochokoje kupeta angweto abikikema, “achandundame akolongwa.”
12 Ikobo na ikuomongwa eilaya kipola kutenda nenga nandundame kweli, eitendigwa panakati jinu kukuimbalila kwoa.
13 Bo, kini chanatei ku ikuta yenge ya bandu abunhwamini Kilisto changatenda kwinu? Andaje gambu ne nannyopangiteje kupala unyangatange, unekeke ku lilemwa lyene!
14 Ngoe mbi tela kupala kuika kwinu mala ja tatu, nanchumbuyangaje. Magambu mbala ilebe inuje, nambu mmene makangweto. Nga pabatendanga achikibelei kabeke lupambo akinangota mundu ngiti ingota kabeke achikibeleije.
15 Yene manhalala mwojo kutumi kila kilebe changweti ata ikabi kikipanga namwene kwa magambu gu kunnyangata mangweto. Bo, anda nenga mbi kumpalanga muno, mangweto maumbalanga kachoko?
16 Mannyeketela kutenda nenga nahyobalije kupata kila kilebe kwinu. Pangaje mundu jonge aotwi kulenga, “Magambu Paulo nkalamui, atekunkoloyanga.”
17 Bo, nakampoka ilebe inu kupete bandu banatuma kwinu?
18 Nenga nganankema Tito nganampembela aike kwinu, na nnongo gwito jonge. Bo, Tito akampoka ilebe inu? Bo, mmanyije kutenda twenga tulongaleigwa nu uhuke ujwajo na majendo gito gamwe?
19 Pangaje mpemele twe tutenda kukikengelekea tubene nnongi jinu! Nambu tulonge ilebe yene nnongi ja Nnoongo, kiti tukilondite na Kilisto. Makalongo ilebe yene yowa, magambu kupala kunnimbia mwojo mangweto.
20 Nyogopa, kutenda pangaje pambakuika kwinu mbankole na ali jangajipala, nane nipaligwa kube na ali mangajipala mangweto, nyoboka pangaje kupakube bulwa na bwiu na lilaka nu kutaukana nu kung'ing'iyana na matukano nu kulokaloka ni kijonga panakati jinu.
21 Nyogopa pangaje pambakuika mwanja gonge Nnoongo jwango apakungoya oni nnongi jinu, nane mbakokaleka gambu gwa bandu ajingi abateilinge mabaja nambu balapangitije uchapu gwabe na tama yabe mbaja na ngongola yabateilinge.

13

Paulo babola bandu abunhwamini Kilisto

1 Gongo mwanja gwango gupatatu gwambakuika kuntyangila kachinu, andi pagalenga Majandiko Gachwapi, “Kila nhwalo upakuamuligwa na machaili abena andaje nduu.”
2 Nganakelebuya abatei malemwa na abajendekea kutenda malemwa na bange boa, pambakuika mbeje na kiya.
3 Penia mangweto mannolanga mmene kutenda Kilisto nga ojwalonge na mangweto kupete nenga. Yene Kilisto pammegele mangweto alegalikije, nambu malaya makakala gakwe panakati jinu.
4 Iganukube akiba jwanga makakala pabambigwa panchalaba, nambu ngoe alama kuwecho gwa Nnoongo. Natwe uyo tubi tanga makakala kukulondana nakwe nambu tiba na bwomi pamwe na jwenio kuwecho gwa Nnoongo kupala tuoto kamwa maengo kati jinu.
5 Mikilolange mmene makangweto mmanyanga kweli mmilingite ndii

muimani. Mikiingakia mmene makangweto. Bo, mmanyije kutenda Yesu Kilisto abi nkati jinu? Anda abije nkati jinu, mangwetumwe nchipulinge.
6 Nambu nhyobale kutenda mangweto mmanyi kutenda twenga tuchipwije.
7 Tunnyopa Nnoongo makatendaje ubaja gwagwoa, ngiti tubonekane tabandu tatuotwileje, nambu mpatange kamwa gambone, ata ikabi twe tubonekana tuchipwile.
8 Magambu twe kuotoje kijikana kweli nambu tujendeke kijitangacha kweli.
9 Tuala mwojo kube twenga tubi kulegaleka, nambu mangweto nkweti makakala, yene tunnyopa makapunguka ni kilebeje.
10 Kuyene andika balua jenje kiti mbi kutali, kupala pambakuika kachinu nakabe nakalije kwinu kuboke mukinala chibambi Angwana, elo, kinala chu kunchanga ngiti chukubomolaje.

Ajomole kapata abali

11 Ngoe makalongo nantabukanga! Makapungukigweje ni kilebe na nkamule malobe gango na mmegange ni kijemo chimwe ntamanga kwa tengela. Jwombe Nnoongo jwa mapalano na tengela maba pamwe na mangweto.
12 Mpatana abali kukulaya kiingi chwapi chukupalana.
13 Gwambone gwa Angwana bito ana Yesu Kilisto na mapalano ga Nnoongo nu kube pamwe nu Uhuke jwa Chwapi ube kwinu mmoa.
14 Gwambone gwa Angwana ana Yesu Kilisto na mapalano ga Nnoongo kukulondana nu Uhuke jwa Chwapi ube na mangweto mmoa.

Balua ja Paulo kwa Akagalatia Kilongoi

Kitabu cha Akagalatia kiandikigwa na ndundame Paulo (Lipungu lya 1:1). Jenje nga balua jaandika Paulo kukikuta cha bandu abunhwamini Kilisto buku Galatia kati ja chaka cha 48-57 kuboka pukujomoka Kilisto. Akagalatia iwechakine bakiba bandu abatama kukilambo chuku Loma nkoa gwa Galatia. Akachomi bamanyi kipolaje kutenda Paulo akiba kole kingobu paandika balua jenje, nambu iwechakine aandika pakiba ku Efeso andaje ku Kolinto.

Paulo aandike kalaya bandu abunhwamini Kilisto, boa Akayahudi na bandu banga Akayahudi, mu kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto buku Galatia. Aandika kupala kakelebuya akaboli buwangi abalenga kita bandu abunhwamini Kilisto bapaligwa kengama malagilo ga Akayahudi kuboke Mulilagano lya Lolo, muno kuinigwa. Kikiba kikuta cha bandu kati ja bandu abunhwamini Kilisto kikemigwa Yuda abakwajalila bandu banga Akayahudi abunhwamini Kilisto bainigwe. Nu uyo bakonya liengo likindundame lya Paulo. Paulo aliputani liengo lyakwe liundundame kukulanduli minhalo jakwe (Lipungu lya 1:11-2:14). Na auputani Nhwalo Gwambone kukulenga kipola kutenda ukomboi upatikana kukunhwamini Yesu Kilisto tu (Lipungu lya 2:16). Genia gambu ga kia Nnoongo alaite ngiti kwa chatei munduje.

Agabi mukitabu

Paulo mubalua jakwe atumbu kapata abali bandu abunhwamini Kilisto buku Galatia (Lipungu lya 1:1-5).

Kuboka penia Paulo alanduli minhalo jakwe junyuma ejintei ajeketeligwe kubola nu kulaya kutenda ngajiga kutama kukengama chalia nambu innyangite kileje (Lipungu lya 1:6-2:21).

Kabe alandulile kipola pagabi malagilo na gwambone mukomboi (Lipungu lya 3-4).

Alanduli pipaligwa kutama kwa mundu jwanhwamine Kilisto (Lipungu lya 5:1-6:10).

Paulo mubalua jakwe ajomole kwa chalamu nu kugongalela kwakakombake bandu abagalambuigwe na Nnoongo kube mundu nnyono ngi kile chambone muno kabe amuli ja nnyika, andi kuinigwa (Lipungu lya 6:11-18).

Paulo bapatanga abali bandu ba Kugalatia

1 Nenga Napaulo ngemigwije wala ngingigweje na mundu kube nandundame, nambu kwa uwecho gwa Yesu Kilisto na gwa Awawa ana Nnoongo abunhyoite Yesu kuboke kwa abawile,

2 akalongo boa ababi pamwe nane tapata abali bandu abuhyobalela Yesu ababi kukilambo cha ku Galatia.

3 Tunnyopelanga upeele na tengela ka Awawa bito ana Nnoongo na kuboke ku Nngwana Yesu Kilisto.

4 Kilisto ngakiboya mwene magambu ga malemwa gito ukengamana na mapalano ga Nnoongo ababi Awabito, kupala butukombole mu dunia jenje mbaja ja ngoe.

5 Ku Nnoongo kube nikibumo changapela na changapela! Unhyo.

Nhwalo Gwambone gumwe tu

6 Omongwa yene kingobu kichokutu kipetite, namangweto mannekite Nnoongo ojwankemite ku upeele gwa Kilisto, nkengamanga gonge nhwalo gwambone.

7 Nambu ubije Nhwalo Gwambone gonge. Nambu nonge yene magambu babi bandu abankolobana, bandu abapala kugalambuya Nhwalo Gwambone gwa Kilisto.

8 Nambu, anda mundu kati jito andaje mpakachi kuboke kumbengu, akantangachila nhwalo gonge na gwangabe tela na gwago ogutuntangachila twenga, jwenio Nnoongo ammeki nhwilo!

9 Anda panalongelaga, ngoe nonge kabele, anda mundu jwajoa antangachilanga nhwalo gonge gwangabe tela na gwago ogumapokile, jwenio Nnoongo ammeke nhwilo!

10 Genia nonge kupala nyeketeligwe nabene, na bandu, andaje na Nnoongo? Andaje bo, mbala naalalile bandu? Anda ndei yene, nenga kabi mbije napakachi ba Kilisto ngu.

Lukemo lwa Paulo kube ndundame

11 Akalongo, mbala mmanyange kube Nhwalo Gwambone gwago ogununtangachila gola ngiti nhwalo gu kimunduje.

12 Nenga nupokije kuboka kwa mundu, wala moligwije na mundu. Nambu Yesu Kilisto mwene nga ojwanhekulile.

13 Ngannyoanga panakiba nakatama kalakala ku kengama dini ja Kiyahudi, pinikipoteka kikuta cha bandu ba Nnoongo abunhwamini Kilisto nu kupala kukijomola.

14 Elo, nenga nganapetanga Akayahudi ajingi akakola kilambo ajango ba malenga gango mu ukengama dini ja Kiyahudi, ngangachana muno kagakamula maboulo ga akananhota bito.

15 Nambu Nnoongo, kwa gwambone
gwakwe, ngambambula tango nu kubelek-
waje, ngangema nammegelele.
16 Kingobu tu panhekulila Mwana
jwakwe kupala ndangache Nhwalo
gwakwe gwa Mbone kwa bandu banga
Akayahudi, nabutakije konya mawacho
kwa bandu,
17 tangu nukujendaje Kuyelusalemu
kwa achandundame abakiba tangu nenga
kubeje nandundame. Nganyenda oti
kunkoa gwa Kualabia, kibokachapenia
ngambuja kabele kukilambo chuku
Damasko.
18 Kuboka pa yaka itatu, penia
nganyenda Kuyelusalemu kubonangana
na Kefa*, ngandama kachakwe machoba
komi nu nhwano.
19 Kwenio nabonangitije achandundame
bange ila Yakobo, nnunu gwa Nngwana
ana Yesu.
20 Ganunhwandikilanga gano Nnoongo
amanyi, nonge uwangije.
21 Kubokapenia nganyenda muilambo ya
Silia na Kilikia.
22 Kingobu chenie, nakiba na-
manyakineje ni kikuta cha bandu
abunhwamini Kilisto bikilambo chu
Kuyudea.
23 Echibajoine chache tu bandu bange
chabalenga, "Mundu ojwatupoteka jola,
ngoe atangacha imani ujaje ejapala jaka-
jendekeje."
24 Penia bandu ngabankolea Nnoongo
kwa magambu gango nenga.

2

Paulo na achandundame bange

1 Kuboka pa yaaka komi na ncheche,
nganyenda kabele Kuyelusalemu pamwe
na Banaba, uyo nganantola Tito ngutube
pamwe nanenga.
2 Kujenda kwango kukiba andi apanaya
Nnoongo. Ni pikitamo cha ntemela kwenio
Kuyelusalemu nganalengelanga akiilongoi
Nhwalo Gwambone ogunutangacha kwa
bandu banga Akayahudi. Ngandenda yene
magambu kwa liengo lyango elinakiba
ngamwile na lyale elingamu ngoe, lyakabe
liengo lya jagije.
3 Nnyango Tito jwombe aganukube Mgi-
liki, bankingilikije kuinigwa,
4 iganukube pakiba na bandu bange
abanhyobale Yesu bu uwangi abapala
ainigwe. Bandu benia ngabajingi kwito
ku kalamuka kupala kuingakia agabwa
jitubinajo ku kulondana na Yesu Kilisto,
kupala bututendi takabanda.
5 Tapenekiingije malobe gabe napa-
chokuje kupala Nhwalo Gwambone uigale
namangweto machoba goa.
6 Nambu bandu benia ijoinika kube aki-
ilongoi anda kweli bakiba nyenie andaje
nyenieje, kwale, gambu Nnoongo kuhuku-
muje ilebe ibonekana panja akiilongoi be-
nia bamolite kilebeje.
7 Nambu echibamanyi, kutenda
Nnoongo angingite kutangacha Nhwalo
Gwambone kwa bandu banga Akayahudi
anda nyenie Petulo apakiba akingigwe
kutangacha Nhwalo Gwambone kwa
Akayahudi.
8 Gambu jwajo ojwanhwotwiye
Petulo kube ndundame kwa Akayahudi
abainigwe, nga ojwanhotwiye nanenga
uyo kube nandundame kwa bandu banga
Akayahudi.
9 Yakobo na Kefa na Yohana,
ababonekana kube akiilongoi akako-
longwa, ngabamanya kube Nnoongo kwa
gwambone gwakwe, ngambe liengo lyenie
yene ngubutupe nkono nenga na Banaba,
ibe kiingi chukube pamwe. Twenga
tupaligwa tukakamu maengo kati ja bandu
ba ilambo yenge na angweto kati ja
Akayahudi.
10 Nambu ngubutujopa kilebe chimwe,
taagabale akaocho abanhyobalela
Yesu ba Kuyelusalemu, kilebe chenie
nginikikachanakia muno kukibegelela.

Paulo ankelebuya Kefa Kuantiolia

11 Nambu Kefa apaika Kuantiokia ngan-
daukana nakwe pukongolou gambu aka-
paligwa kuhukumigwa.
12 Kalakala Kefa akiba alya pamwe na
bandu banga Akayahudi nambu pabaika
bandu abakingigwe na Yakobo ngakotoka
kulye pamwe na bandu banga Akayahudi
kukujogopa kikuta chenie echikikiba
chakapala bandu bainigwe.
13 Ata Akayahudi bange ngabannonda
Kefa kukitenda kube bambone ati Banaba
uyo ngatoligwa nangweto kukitenda kube
jwambone.
14 Pinikibona kijemo chabe kube
changakipola mu kweli ja Nhwalo
Gwambone, nganannenge Kefa nnongi
ja bandu boa, "Iganukube mwenga
Mayahudi, ntama anda bandu banga
Akayahudi na mmi andi Mayahudije!
Nhwotobo, kujiga kakwajalila bandu
banga Akayahudi kutama andi
Akayahudi?"

Akayahudi na bandu banga Akayahudi bakomboligwa kwa lihyobalelo

* **1:18** Kukigiliki "Petulo."

15 Twenga Takayahudi kukubelekwa,
ngiti andi bandu banga Akayahudije,
“Abakemigwa akabaja”.
16 Nambu, tumanyi kube mundu kuotoje kubekigwa kube jwambone nnongi ja
Nnoongo kukengama Malagilo ga Musa,
nambu tu kukunhwamini Yesu Kilisto.
Na twe uyo tunhwamini Yesu Kilisto ibe
tupate kubekigwa kube tambone kwa
ndela ja kuamini kwito kwa Kilisto, ngati
kukengama Malagilo ga Musaje. Magambu abije mundu ojwapakubekigwa kube
jwambone nnongi ja Nnoongo kukengama
Malagilo ga Musa.
17 Andatujiga kupalapala tubekigwe
tambone nnongi ja Nnoongo kwa
kulondana na Kilisto twe tubonekana
tubi na malemwa, bo, kilebe chenje kibi
na mana kube Kilisto ajambuki tutendi
mabaja? Napachokuje!
18 Nganhalabia ndela jikuhyobale Malagilo. Anda ngoe nyiga kuchenga kabele,
monekana nenga nabaja.
19 Gambu, kukengama Malagilo genia,
nenga nhwile, Malagilo gene gangomite,
mbate kulama kwa magambu ga Nnoongo.
Nenga ngomigwe pamwe na Kilisto panchalaba,
20 ngoe mbi kulama, nambu neje kabele
nanama, nambu Kilisto atama nkati jango.
Kulama kongo okunama kummele ngoe
nama kuimani, imani mu Mwana jwa
Nnoongo ojwambaile na ngauboya bwomi
gwakwe kwa magambu gango nenga.
21 Ne nganaje upeele gu Nnoongo. Anda
mundu abekigwa kube jwambone nnongi
ja Nnoongo kundela ja kulenganakia
Malagilo ga Musa, mmanya, Kilisto akawe
jagi!

3

Lihyobalelo andaje Malagilo ga Musa

1 Mangweto bandu buku Galatia, makamajinga muno! Bannogangite beneke?
Nhwalo gwa kubambigwa kwa Yesu Kilisto
ngulanduligwa kipola nnongi jinu.
2 Mbala manye kilebe chimwe tu kuboke
kwinu. Bo, ngampokelanga Uhuke jwa
Nnoongo kwa magambu ga kulenganakia
kwa Malagilo ga Musa andaje kwa magambu ga kugajoa nu kuamini Nhwalo
Gwambone?
3 Bo, mangwetomwe makamajinga
yenela? Mangweto ngantumbulanga
Nuhuke jwa Nnoongo, bo, ngoe mpalanga
kujomolela kwa makakala ginu ga mmele?
4 Bo, malola goa agampatite gakiba gajagi? Kubeje!
5 Bo, Nnoongo ampeganga Uhuke
gwakwe kulaya ikobo panakati jinu
nkita kwa magambu gukulenganakia
agapaligwa Mumalagilo ga Musa, andaje
kwa magambu mujoa Nhwalo Gwambone
nu kuamini?
6 Nhwachanga minhalo ja Ulaimu,
andi pagalenga Majandiko ga Chwapi,
“Nganhyobalela Nnoongo, magambu gu
kuhyobalela kwakwe Nnoongo ngammona
kube jwambone nnongi jakwe.”
7 Ngoche, mmanyanga kube kibelei cha
Ulaimu nga bandu abakweti imani.
8 Tango lolo Majandiko ga Chwapi
ngagalaya kutenda Nnoongo mababeka
bandu banga Akayahudi kube bambone
kwa ndela ja imani. Na Majandiko ga
Chwapi ngagantangachi Ulaimu, Nhwalo
Gwambone kulenga, “Kupete mwenga
Nnoongo mabapa kindimba bandu ba kabila yoa ya padunia.”
9 Kuyene ababi na imani babi
nikindimba pamwe na Ulaimu ojwaamine.
10 Nambu boa abakengama nu kulenganakia agapaligwa Mumalagilo ga Musa,
babakubekigwa munhwilo na Nnoongo.
Magambu, Majandiko ga Chwapi galenga,
“Mundu jwajoa jwanga abaagala nu kulenganakia goa agaandikigwe mukitabu
cha Majandiko ga Musa, babakubekigwa
munhwilo na Nnoongo.”
11 Ngi kipola kube Malagilo ga
Musa kuotwaje kummeka mundu
kube jwambone nnongi ja Nnoongo,
magambu, Majandiko galenga, “Jwajo
tu ojwabonekana na Nnoongo kube
jwambone kupete imani malama.”
12 Nambu Malagilo ga Musa kuotoje kujitenda kilebe imani. Nambu Majandiko
galenga, “Mundu ojwalenganakia ilebe
eipaligwa Mumalagilo ga Musa malama
muilebe yenie.”
13 Kilisto ngatukola munhwilo gwa
Malagilo ga Musa kukutola nhwilo gwenio
kwa magambu gito twenga, Majandiko
galenga, “Mundu jwajoa anda mmele
gwake ukobakigwe munkongo abekigwe
nhwilo na Nnoongo.”
14 Kilebe chenie kitendigwa kupala
kindimba chapatite Ulaimu chaulukilange
bandu banga Akayahudi kundela ja Yesu
Kilisto, kupala kwa imani, tumpoke Uhuke
jwa Chwapi ojwalagila Nnoongo.

Malagilo gabi telaje na Malagano

15 Makalongo, manannandanakia
kuboke mu bwomi gwito gwa machoba
goa. Kingobu bandu abele pabalagana
kilebe nu kubeka uchaili, abeje mundu
jwaotwi kualabia malagano genia andaje
kujonjakea kilebe chenge.
16 Ngoe Nnoongo abekite lilagano kwa
Ulaimu ni kibelei chakwe. Majandiko
galenga ibeleije, kulenga bandu nduu,

nambu jumwe, “kibelei,” mana gakwe mundu jumwetu, ojwakonda, Kilisto.

17 Chambala kulenga nga chenje, Nnoongo abekite lilagano na Ulaimu nu kulagana maligooya. Malagilo ga Musa ngagaika kwa yaaka mia ncheche na makomi matatu kubokapa genia, yene Malagilo kuotwaje kulialabia lilagano lyenie kupala kuliboya.

18 Magambu, anda hupo ja Nnoongo iboke Mumalagilo, kuotwaje kuboke mu malagano. Nambu Nnoongo akalagana kumpe hupo yenie Ulaimu.

19 Malagilo genia gakiba gukutende nike? Gabekigwa kupala kulaya ubaja nga nike, mpaka apapakuika kibelei ju Ulaimu, ojwalagana na Nnoongo. Malagilo ga Musa galetigwa na akapakachi kuboka kumbengu, kwa ndela ja mundu nchikachani.

20 Nambu nchikachani kupaligwaje andaibi kilebe chene cha mundu jumwetu, na Nnoongo nga jumwe.

Pagapala Malagilo

21 Bo, Malagilo ga Musa kanana na lilagano lya Nnoongo? Napachokuje! Gambu, ikabi kubekigwa kwa Malagilo gaotwi kape bandu bwomi, penia, kila mundu kabi aotwi kubekigwa kube jwambone nnongi ja Nnoongo kwa ndela ja Malagilo.

22 Nambu yeneje, Majandiko Gachwapi galengite kube dunia joa jibi mumakakala ga mabaja, na yene, Nnoongo balengenikie lilagano elyabekite, kukunhwamini Yesu Kilisto.

23 Tango nu kuikaje imani, Malagilo ga Musa ngugutubeka tube takapungwa, takalendela imani jenie jiekuligwe.

24 Malagilo genia gakiba andi aleli bito mpaka apaika Kilisto, ibe kwa ndela ja imani tubekigwe tambone nnongi ja Nnoongo.

25 Magambu imani jiike pamba, twenga tubije kabele mumaboulo ga akaleli.

26 Ku ndela ja imani, mangweto mmoa nga makinangota ba Nnoongo kwa kulondana na Yesu Kilisto.

27 Mangweto mmoa mammatichigwe ngannondana na Kilisto kupala nnandane na Kilisto.

28 Yene, ilekinije kati ja Nhyahudi na Mgiliki andaje mmanda na mundu ojwabi agabwa andaje munulome nu munkege. Mmoa mmi kilebe chimwe kwa kulondana na Yesu Kilisto.

29 Andaibi mangweto mabandu ba Kilisto, nga ibelei ya Ulaimu, mampokela lilagano lya Nnoongo.

4

1 Nambu nenga nonge yene, nnichi, andabi tango mwana ilekinije na mmanda iganukube ilebe yoa yakwe.

2 Kingobu chenie choa abi mumaboko ga akalenda na akaleli mpaka kingobu chikibekigwe na awamundu.

3 Uyo na twe apatakiba takanangota, takiba takabanda mumakakala gi ibwebwe eitawala dunia.

4 Nambu kingobu chekipaligwa pikilenganila, Nnoongo ngankinga Mwana jwakwe jwabelwike nu munkege, ngatama tela na malagilo,

5 kupala kakola ababi Mumalagilo, tube ingota ya Nnoongo.

6 Magambu mangweto ngi ingota yakwe, Nnoongo ankingite Uhuke jwa Mwana gwakwe mumyojo jinu, Uhuke ojwaguta “Aba,” yani “Awawa.”

7 Mwenga mabandaje kabele, nambu mamwana. Andammi mamwana, mampokela yoa Nnoongo eyaibekile ingota yakwe.

Mbwele ja Paulo kwa Akagalatia

8 Lolo mummanyije Nnoongo na yene makibanga makabanda bi milongo ejikiba milongo jakwelije.

9 Nambu ngoe, mummanyi Nnoongo, andaje tulenge mmanyikana na Nnoongo, nhwotolangabo kubuja ku ibwebwe iocho yanga makakala kube makabanda babe kabele?

10 Mmi tango makaagabala mipapala ja lichoba, myei na ibole na yaka!

11 Mbwele pangaje liengo elingamwile kwinu mangweto ngi liengo lyajagi!

12 Akalongo, nannyopanga mmagange andi nenga, ne mbi andi mangweto. Unemwitije ubaja gwagwoa.

13 Mmanyi kube kitamwe chamina nga echikimmeka nantangachilange Nhwalo Gwambone kukutumbula.

14 Pamwe na genia, kingobu chache mamembwije wala manganitije magambu gwa kulegeleka kwango iganukube kitamwe chamina kimmekite ukomo, nambu ngumbokelanga andi napakachi ba Nnoongo kuboka kumbengu, andi Yesu Kilisto mwene.

15 Ngamme makaalala mojo, ngoe kupiti nike? Nenga njalakicha yene kingobu chache kabi makaotwi ata kuboya mio ginu nu kumbe nenga.

16 Bo, ngoe mbi nangondwa binu kwa magambu gu kunnengelanga kweli?

17 Bandu benia bikilayanga kube bunhwagabala mangweto, nambu mawacho gabe gambonije. Bapalanga kunekania nanenga bampala mangweto myojo jinu jakengame bombe.

18 Kweli kilebe chambone machoba goa
myojo jinu kuagabala ilebe yambone, ngiti
pambe pamwe namangweto tuje.
19 Makinangota bango, andi pibi
munkege pibinia kingobu cha kukikom-
bola mwana, nenga naga uyo magambu
ginu mangweto mpaka Kilisto abombigwe
nkati jinu.
20 Mbaya nakabi pamwe na mangweto
ngoe, kabi nongi kukaleje kwinu! Maga-
mbu mbi na mbwele muno na mangweto!

Kulandanakia kwa Hagali na Sala

21 Unengelange, mangweto mampalanga
kutawaligwa na Malagilo ga Musa, bo,
nnyoine apagalenga Malagilo?
22 Iandikigwe Mumalagilo ga Musa ku-
tenda Ulaimu akiba na ingota ibele,
jumwe kwa munkege mmanda, jonge kwa
munkege jwabi agabwa.
23 Munkege mmanda ngabelekwa kwa
mmele, nu munkege jwabi agabwa,
kuboke mulilagano lya Nnoongo.
24 Ilebe yene ikiba ikulandanakia, ak-
ina mama benia abele nga kulandanakia
kwa malagano mabele, lyukutumbula nga
lyale elitendigwa kukitombi cha Sinai,
mpakachi jwakwe nga Hagali, ingota
yakwe ibelekwa muubanda.
25 Hagali andi kitombi cha Sinai echik-
ibi kukilambo cha Alabia, nga andi
Yelusalemu ja ngoe, ejibi jubanda pamwe
na bandu bakwe.
26 Nambu Yelusalemu ju kunani kum-
bengu ngi kilambo chikibi agabwa, chenie
nga amabito.
27 Gambu iandikigwe Mumajandiko ga
Chwapi kulenga,

“Nhwala mojo, mwenga mammi man-
tonga,
ntondobeye lilobe kululuta mwe man-
gapoto mwana,
gambu ingota ya jwajo ojwalekigwe ibi
ndu,
kupeta ya jwajo ojwabi nanalome.”

28 Ngoe, makalongo, mangweto nga in-
gota ya Nnoongo kuboke mu lilagano
lyakwe andi pakiba Isaka.
29 Nambu andi machoba gaga mwana
jwabelwike kwa ndela ujaje ja mmele,
apampoteka mwana jwabelwike kwa
makakala ga Uhuke jwa Nnoongo, unyaela
na machoba ganga.
30 Nambu Majandiko ga Chwapi galenga
bole? Galenga, “Kabenga akege abanda
pamwe na mwana jwabe, magambu
mwana jwa mmanda kulichije pamwe na
mwana jwa munkege jwabi agabwa.”
31 Yene, akalongo, twenga nga ingota
ya mmandaje nambu ya munkege ojwabi
agabwa.

5

Nng'oyange agabwa jinu

1 Kilisto ngatupe agabwa, ngapala tube-
najo agabwa. Nnyemange mahaa maka-
jeketeje kabe kube mu kingolingoli chi-
ubanda.
2 Mpenekiange! Ne Napaulo nanongela
namangweto! Anda nnyeketi kuinigwa,
Kilisto abakube kilebe chambonije kwinu.
3 Nonge kabele kipola, kila mundu jwa-
jeketela kuinigwa apaligwa akamu Malag-
ilo ga Musa goa.
4 Anda nnende kubekigwa kube mam-
bone kwa ndela ja Malagilo, mmanya mmi
kutaali na Kilisto, mmi panja ja upeele gwa
Nnoongo.
5 Nambu twenga, tulolela kukuhyobale
kwa makakala gu Uhuke jwa Chwapi
tubekigwe kube tambone nnongi ja
Nnoongo kupete imani.
6 Magambu andaibi tulondine na Yesu
Kilisto, kuinigwa andaje pangainigwa
kilebeje, chambone nga imani ejikamu
maengo kwa mapalano.
7 Majendo ginu gakiba gambone! Bene
abankolobine ukengama kweli?
8 Jwajambukia kile chenie Nnoongoje,
ojwankemangite.
9 “Amila njoko jiotwi kuumula unga
gwoa!”
10 Magambu gukulondana na Angwana,
nhyobale kube mangweto mmegangaje
na mawacho gangabe tela nanenga.
Kabe jwajoa ojwapa kunkolobana atiikabi
meneke abakuhukumigwa na Nnoongo.
11 Na kwango nenga, makalongo,
anda tango nakatangacha kube kuinigwa
kilebe chambone, kwa nike, tango
nakapotekigwa? Anda ikabi yene, matan-
gacho gango nhwalo gwa nchalaba gwa
Kilisto kabi gabekitije bandu kuchimwa.
12 Kabe angweto abankolobana kabi bik-
ibekite mbende bene!
13 Mangweto makalongo, ngankemigwa
mmegange agabwa. Nambu agabwa jenie
jakabe kikopakeyoje chu kulongaleigwa na
tama mbaja ja mmeleje, nambu mpaligwa
kubegelelana kwa mapalano.
14 Gambu Malagilo ga Musa goa
galenganakia mukamu amuli jenje
jimwe, “Mumpale nndamya nnyinu andi
pimikipala mmene.”
15 Nambu andaibi nnumana nu
kumemenana andi inyama, mmaganga
maha makaika komanaje mangweto jika!

Bwomi gwa Uhuke jwa Nnoongo ulekine na gwa tama mbaja

16 Nonge yene, kutama kwinu kulon-
galeigwe nu Uhuke jwa Nnoongo, naman-
gweto mikengamangaje tama ja mmele.

17 Magambu tama ya mmele ejibi
nkati jinu kanana na papala Uhuke
jwa Nnoongo, nukupala kwa Uhuke jwa
Nnoongo kanana na tama ya mmele
ejibi nkati jinu. Ilebe yene ibele kuchi-
kichanaje, kuyene anda nnongaleigwe na
Uhuke jwa Nnoongo nkamulangaje agam-
pala mmene mangweto.
18 Anda nnongaleigwa na Uhuke,
mmanya, mmije kabe Mumalagilo.
19 Itendwa ya mmele imanyikine,
ngayenje, ngongola na malaya na
kupunganikwa,
20 kugongalela inyepe na uwabe na un-
gondwa na bulwa na bwiu na lilaka na
chojo na mitau na kupwilikana,
21 lwina na kulobela na kulya na ilebe
yenge anda yenje. Nankelebuya ka-
bele andi apanakelebuya, bandu abakamu
ilebe anda yenje bajingalangaje muking-
wana cha Nnoongo.
22 Nambu mundu ojwalongaleigwa na
Uhuke jwa Nnoongo aba na, mapalano na
kuala mojo na tengela na kuimbalila na
gwambone na kina nu kuaminika,
23 kulita na kachoko. Gabije malagilo
agaotola kana ilebe yene.
24 Baba ababi na Yesu Kilisto bijibambite
mibele jabe pamwe na mawacho gabe na
tama mbaja yoa eikiba nkati jabe.
25 Anda tutamite kukujangatigwa ni
Uhuke jwa Nnoongo, tukengame ulongoi
gwakwe.
26 Takalokalokaje, takabe na nnomuje
wala kubonelana bwiu.

6

Tuimbalilane nu kujangatana

1 Akalongo anda mamweni mundu jwa-
joa ojwalemwite, mangweto mannon-
goleigwa na Uhuke jwa Nnoongo mankele-
buye mundu jwenio aileke itendwa yene,
munkelebuyanga nambu kwanga ukale,
kongo mmi maha makaikaje kulondoligwa
mmene.
2 Mpotolelane miigo jinu na kwa ndela
jene mpakagajali malagilo ga Kilisto.
3 Mundu anda akipemele kube kilebe na
kongo kilebije, jwenio akikoloya mwene.
4 Nambu kila mundu na akiingikiye
oti mwene itendwa yakwe. Anda ibi
yambone, aotwile kukilumbalila ku ilebe
yakamwile panga kilandanakia na mundu
jonge.
5 Gambu kila mundu mapotola nhwigo
gwakwe mwene.
6 Ababoligwa lilobe lya Nnoongo ba-
paligwa kabagulila akaboli babe ilebe yoa
yambone yabakweti.
7 Makakoloigwaje, Nnoongo kubekig-
waje nhwenyo. Echapandite mundu ngu-
cho echapakuuna.
8 Mundu jwapanda nukualalila mu tama
mbaja ya mmele, mauna ubaja mwe-
nio, nambu anda apandite mu kun-
hwalalila Uhuke jwa Nnoongo, mauna
bwomi gwa machoba goa pangapela
kuboke mu Uhuke.
9 Takatotakeje kutenda gambone, mag-
ambu anda tulegalekaje kingobu makiika
chukuuna mauno.
10 Yene, putukola kingobu, tatendelange
gambone bandu boa, muno akalongo
abaamine.

Maboulo gu kujomolela na kapatanga abali

11 Nnolange panhandike kwa nembo
ngolongolo, kuluboko lwango namwene.
12 Abapalanga kubonekana bambone
kwa ilebe ya mmele nga abapala
kunkingilikia mangweto nhwinigwe.
Batendanga yene kukilebe chimwe tu,
bakaika kupotekigwa benekangwetoje
magambu ga nchalaba gwa Kilisto.
13 Magambu, bene angweto abainigwe
babikamuje malagilo, bampalanga
nhwinigwe angweto balokeloke chache
chikitendigwe mumibele jinu.
14 Nambu nenga nokelokeje ngu kilebe
chachoa nambu chimwe tu nchalaba gwa
Nngwana gwito Yesu Kilisto, magambu
kwa ndela ja nchalaba gwenio bwomi gwa
bandu ba padunia joa bawile kwango,
nanenga nhwile magambu gwa bwomi
gwa bandu ba padunia.
15 Kuinigwa andaje gwangainigwa kilebe
chambonije, chambone kube melwike ka-
bele.
16 Bandu abakengamanga ndela jenje
najopelanga tengela na kia, uyo tengela na
kia Kuisilaeli bandu ababi ba Nnoongo.
17 Ngoe mundu jwajoa akanjumbuyaje
kabele, magambu mabalilo gangweti
mummeli gwango gambu nenga na-
pakachi ba Yesu.
18 Makalongo, nannumbilanga upeele
gwa Nngwana jwito Yesu Kilisto nu ube
mumyojo jinu. Unhyo.

Balua ja Paulo kwa Akaefeso Kilongoi

Balua kwa Akaefeso jiandikigwa kingobu chimwe na balua ja Akakolosai chaka cha 60 kuboka pukubelekwa Kilisto. Nhwandiki akilenga mwene kutenda nga ndundame Paulo (Lipungu lya 1:1). Akachomi ajingi bajekatile kutenda Paulo baandakila Akaefeso iganukube yalamu yakwe ibonakineje mwenio nambu ibonekana mubalua ja Akakolosai. Magambu genia ngipaligwa jitindile mumakanicha goa ga nkoa gwenio. Uyo Paulo alengite ajiandika balua jenie pakiba mukipungo (Lipungu lya 3:1, 4:1, na 6:20). Paulo ngampeleke balua Tikiko ku nhwalo gwa mwanja gwakwe gukutyangi kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto buku Efeso (Lipungu lya 6:21-22).

Efeso, ikiba kilambo kikolongwa na boma jutawala gwa Loma munkoa gwa Asia njoko. Ku Efeso ikiba kilambo chikimanyakine muno kitembe nnoongo munkege ojwakemigwa Atemi jwa Akagiliki (Itendwa 19:23-31). Kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto buku Efeso ngabatumbu kwa makakala, kuboka penia ngababe banga makakala gambu gukotoka kumpala Kilisto andi pukutumbula (Kuekuligwa 2:1-7).

Paulo nusu ja balua jakwe alanduli Nnoongo pabapambwi bandu bakwe na kakombola angweto kuboke mumabaja gabe kupete Yesu Kilisto. Ngabeka kilandanakio kati ja kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto na mmele, na Kilisto nga mutwe gwa mmele gwenio na alandanaki nyumba na Kilisto kube liganga likolongwa li pikimbetule lya nyumba jenie. Mu nusu jakwe ja pili jikitabu Paulo abekite ulongoi pipaligwa kutama kwa bandu abunhwamini Kilisto.

Agabi mukitabu

Paulo akilenga mwene na kapata abali bandu buku Efeso (Lipungu lya 1:1-2).

Alanduli pikibi kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto pabalondigwe na Kilisto (Lipungu lya 1:3-3:21).

Kabe Paulo aandike pabapaligwa kutama bandu abunhwamini Kilisto (Lipungu lya 4:1-6:20).

Paulo ajomole balua jakwe kwa kalumbi kindimba (Lipungu lya 6:21-24).

1 Ne nana Paulo, nandundame ba Yesu Kilisto kwa mapalano ga Nnoongo. Nunhwandikila mangweto mabandu ba Nnoongo kwenio ku Efeso, manhwaminike mu kulondana na Yesu Kilisto.

2 Nannyopelanga upeele na tengela kuboka ku Nnoongo Awawa bito na kwa Nngwana Yesu Kilisto.

Kindimba kuboka kwa Kilisto

3 Akoliigwe Nnoongo Awawa ba Angwana bito ana Yesu Kilisto! Magambu, mu kulondana kwito na Kilisto kukutupe indimba yoa eiboka kumbengu kupete Uhuke jwa Chwapi.

4 Tango nu kupanganiaje dunia, Nnoongo ngatupambula tube bakwe mu kulondana na Kilisto kupala tube chwapi na tanga malemwa nnongi jakwe. Kwa magambu ga mapalano gabe,

5 Nnoongo ngatupambu nu kupangania kutumbu lolo kutubeka tube ingota yakwe mwene kwa ndela ja Yesu Kilisto. Kwa laa jakwe nu kupala kwakwe mwene.

6 Yene tunnumbe Nnoongo magambu ga gwambone gwakwe gukuomongwa gambu atupile Mwana jwakwe jwampala abe hupo yangalepa!

7 Gambu kwa myai jakwe Kilisto Nnoongo atukombwile, yani mabaja gito galekekeigwe. Yene gwambone nkolongwa gwa Nnoongo,

8 atupi ndu muno! Magambu ga malango nu kumanya kwakwe kwoa,

9 Nnoongo ngakamwa chache chakipai mwene, ngatubeka tumanye nhwalo gwakwe ogugukiite, gwenio ukiba ubekigwe kubegelela ku ndela ja Kilisto.

10 Nhwalo gwenio kabi aulenganakie kukingobu chabekite mwene, kongola ipanganigwa yoa pamwe, ilebe yukumbengu na padunia, kubeka mukinala cha Kilisto.

11 Mu kulondana na Kilisto, twenga atuchagwi kube bandu bakwe andi papai Nnoongo, alenganakia kila kilebe kukupala kwakwe mwene kutumbu lolo.

12 Twenga tatulongalile kunhwamini Kilisto tupaligwa kukilumbalila kibumo cha Nnoongo!

13 Namangweto uyo mmi mabandu ba Nnoongo, pumujoa nhwalo gwa kweli yani Nhwalo Gwambone ogunnetila ukomboi, mangweto uyo ngumunhwamini Kilisto, Nnoongo kukulaya kutenda mangweto nga bakwe, ngammekanga muuli gwakwe kukumpeganga Uhuke jwa Chwapi ojwatulagila.

14 Uhuke jwa Chwapi jwenio nga poni kulaya kutenda matupokela chache chatulagile Nnoongo agabalagila bandu bakwe, ilebe yene itulenge kweli kube Nnoongo mabakombolanga boa ababi bakwe. Tukilumbalile kibumo chakwe!

Paulo annumba Nnoongo

15 Kwa magambu genia, kuboke apanajoa imani jinu kwa Nngwana Yesu na mapalano ginu kwa bandu ba Nnoongo,
16 ngotwikije ngu kunnumba Nnoongo kwa magambu ginu. Nankombakelanga mu kugongalela kwango,
17 kupala Nnoongo jwa Nngwana gwito Yesu Kilisto, Awawa bina kibumo, bampegange Uhuke jwabe ojwapakumpe mme na malango nu kunhweku Nnoongo kupala mummanye.
18 Nannyopa Nnoongo ajieku myojo jinu jioto kulola lumuli lwakwe, nhwoto kulimanya lihyobalelo elyankemile nu kumanya kibumo nduu chi kindimba chabalagi kape bandu ba Nnoongo,
19 nu kumanya uwecho gwakwe nkolongwa muno kwa magambu gito twenga tatuamini. Uwecho gukamu liengo nkati jito nga tela na makakala makolongwa muno,
20 makakala ganga ngu ugaga agunhyoya Kilisto kuboka kwa abawile, ngantamika kingonu chakwe cha kalelo chu kumbengu.
21 Kwenio, Kilisto atawala kila kinala, makakala ni kingwana, liina lyakwe likolongwa ku dunia jenje na ejipakuika.
22 Nnoongo abekite ilebe yoa mumaboko gakwe, nu kumpambula Kilisto jwatawala kila kilebe, abe mutwe ku bandu boa abunhwamini Kilisto,
23 benia nga mmele gwa Kilisto, mmele gwenio gunnimbia Kilisto na Kilisto nga ojwalenganikia ilebe yoa kila paali.

2

Kuboka mukiu nu kujingi mubwomi

1 Mangwetomwe makiba nhwilangite muhuke gambu ga malemwa na mabaja ginu.
2 Kingobu chache matamanga kengama ndela mbaja ja nnema gongo, makannyali ntawala ju michepela juna makakala gu kunani kamaunde, jwenio ojwabatawala bandu ngoe banga nnyali Nnoongo.
3 Na twe tuboa takiba andi benia, ngututama ukengama tama jito mbaja ja mmele ja dunia nu ukamwa ile eipala mibele jito na malango gito. Twenga uyo tatama andi angweto, tukapaligwa kupata hukumu ja Nnoongo.
4 Nambu Nnoongo juna kia muno. Ngatupala kwa mapalano makolongwa,
5 iganukube takiba tuwile mukihuke kwa magambu ga mabaja, ngatutenda kube tammomi pamwe na Kilisto. Gwambone nkolongwa gwa Nnoongo mangweto nkoligwe.
6 Mukube pamwe na Yesu Kilisto, Nnoongo ngatuyoya pamwe na jwenio, ngatubeka tutame pamwe nakwe kumbengu.
7 Atenda genia kupala kulaya ku ibelei yoa ipakuika gwambone gwakwe nkolongwa gukuomongwa gwenio aulaite kwito mukulondana kwito na Kilisto Yesu.
8 Magambu, kwa gwambone gwa Nnoongo nkomboligwe kwa ndela ja imani. Kile chenie ngiti magambu ga kachana kwinuje, nambu hupo ya Nnoongo.
9 Ngiti kiboke muitendwa yinuje, mundu akalokelokeje kilebe.
10 Nnoongo atutei andi putubile, kukulondana na Kilisto Yesu, Nnoongo ngatupangana kupala tutame ku itendwa yambone eyatupanganakia tutende.

Kube pamwe mu Kilisto

11 Nkombakelange pamakiba kalakala mangweto mammi mabandu banga Akayahudi mankemigwa, mangainigwa, na Akayahudi, abikikema, abainigwe, kwa magambu ga chache chibatendanga mumibele jabe kwa maboko kulaya kutenda nga bandu ba Nnoongo.
12 Kalakala mangweto matamanga panga Kilisto, makiba panja ja lungolo lwa Isilaeli, makiba makamageni na makibangaje na paali papoa mu lilagano elyalagila Nnoongo. Makibanga panga lihyobalelo andi bandu bangammanya Nnoongo pannema pano.
13 Nambu ngoe, ku kulondana na Yesu Kilisto, mangwetu mamakibanga kutaali kalakala, mmekigwe papipi na Nnoongo pokaligwe ku ndela ja myai ja Kilisto.
14 Gambu Kilisto mwene atuletile tengela kwa kabeka Akayahudi na bandu banga Ayahudi kube lungolo lumwe. Ku mmele gwakwe mwene ngabomola lipamanda libalekania na kabeka kube angondwa.
15 Ngaboya malagilo ga Akayahudi pamwe na maboulo gakwe. Kupala kuboke bandu banga Akayahudi na Akayahudi babe kilebe chimwe mukulondana na Kilisto nu kuleta tengela.
16 Ku kiu chakwe, Kilisto ngaboya ungondwa gwabe, kwa nchalaba gwakwe ngaibeka pamwe ikuta ibena ku mmele gumwe na kachikachana na Nnoongo.
17 Kilisto ngaika ngatangacha Nhwalo Gwambone gwa tengela ku bandu boa, mangweto mabandu banga Akayahudi mammi kutaali na Nnoongo, nu uyo kwa Akayahudi abakiba papipi na Nnoongo.
18 Yene, kwa ndela jakwe, twenga tuboa tajendele Awawa kundela ju Uhuke jwa Chwapi ujwajo jumwe.
19 Kuyene mangweto makagenije kabele, kabe mabandu ba panjaje. Mangweto nga makakola kilambo pamwe na bandu ba

Nnoongo uyo mabandu bu lungolo lwa Nnoongo.
20 Nchengigwe panani pi kijemo chikibekigwe na achandundame na akalondoli ba Nnoongo, jwombe Kilisto Yesu mwene nga libwe likolongwa likijemo.
21 Jwenio nga ojwalondana nyumba joa nu kujitenda jikole nu kube nyumba Chwapi ejipangigwe kwa Angwana.
22 Mukulondana Kilisto, mangweto pamwe na bange boa nchengigwe pamwe mmegange kitamo cha Nnoongo kwa ndela ja Uhuke jwakwe.

3

Liengo lya Paulo ku bandu banga Akayahudi

1 Magambu gwa genia, ne Paulo, nandabigwe magambu ga kummegele Kilisto Yesu na gambu gukuntangachi mangweto mabandu manga Akayahudi.
2 Kweli nnyoininge kutenda Nnoongo, kwa gwambone gwakwe, ngangamuya liengo lende nilikamule kwa magambu ginu.
3 Nnoongo anhekulile ilebe yakwe eikiite. Andi pandumbwi kuandika kachoko,
4 namangweto andanchomangite malobe gango mammanya panamanya chili jenie ja Kilisto.
5 Lolo bandu bamanyije chili jenie, nambu ngoe Nnoongo bapi kumanya achandundame na akalondoli bakwe bachwapi kwa ndela ju Uhuke.
6 Chili jene nga jenje, ku ndela ja Nhwalo Gwambone gwa Yesu bandu banga Akayahudi bapatanga lipungu lyabe pamwe na Akayahudi kuboke mukindimba cha Nnoongo, angweto uyo ipagwa ya mmele ugwago, na angweto uyo babi mulilagano ulyale lyalagila Nnoongo ku ndela ja Kilisto Yesu.
7 Nenga mekigwe kube napakachi ba Nhwalo Gwambone gwa Yesu Kilisto kwa gwambone gwannyika gwambi Nnoongo ku uwecho gwakwe nkolongwa.
8 Nenga nachokochoko kupeta bandu ba Nnoongo boa, ata yene Nnoongo ambi gwambone gwakwe, kupala nantangachilange bandu banga Akayahudi kindimba cha Kilisto changapemeka,
9 kabe namulikilange bandu boa balole kupala kwa Nnoongo kukukiite putendigwa. Nnoongo ngaojwabi mpangani jwa ilebe yoa ngaiya chili jenje tango lolo,
10 kupala ngoe kupete bandu boa abunhwamini Kilisto, Nnoongo mabatenda akakolongwa na akatawala kumbengu bamanye kinala chakwe pikibonekana kundela nduu.
11 Nnoongo atenda nhwalo gwenio tela na apapangite pangapela genia atenda ku ndela ja Yesu Kilisto Nngwana gwito.
12 Ku kulondana na Kilisto na kunhwamini jwombe twenga tuotwi kunnyendele Nnoongo kongo tubi ndii panga mbwele.
13 Kuyene, nanyopanga makatopoka mwojoje magambu gu kupotekigwa kwango kwa magambu ginu, genia gabi kwa magambu gi kibumo chinu.

Mapalano ga Kilisto

14 Kwa magambu genia, nakilikitila majugwa Awawa,
15 jwabi kindumbutumbu chi ingolo yoa pannema na kumbengu.
16 Nannyopa Nnoongo, kibumo chakwe pikibi chukuomongwa, ampegange uwecho ku Uhuke jwakwe, nnimbange mumyojo jinu,
17 Kilisto atame mumyojo jinu ku imani. Nanng'ongale mmegange ni mikega ni kijemo mulipalano lya Nnoongo,
18 kupala mabandu ba Nnoongo mmoa mmanyange mapalano ga Kilisto pagajoanika na mapana nu kutandamala, nu kola nu kunyolika.
19 Elo, milimanye lipalano likolongwa lya Kilisto elipeta malango goa, na mangweto mantwelela kindimba tegatega ku ndela yoa andi pabi Nnoongo.
20 Nnoongo kwa makakala gakwe agakamu maengo nkati jito baotwile kutenda minhalo nduu muno kupeta agutujopa andaje kuwacha.
21 Kibe kibumo ku Nnoongo ku bandu boa gambu ga kukikuta cha bandu abunhwamini Kilisto na Kilisto Yesu mwene ku ingobu yoa, machoba goa pangapela! Unhyo.

4

Kulondana mumele gwa Kilisto

1 Ne nambi napungwa kwa kabegelela Angwana, nannyopanga ntamange tela andi pankemigwe na Nnoongo ntame.
2 Mmaganga mabandu ba kunyenyepa, nuu na kuimbalila. Kuimbililana mmene makangweto kwa mapalano.
3 Nkachanange kugoya kulondana kwinu okuletigwa nu Uhuke jwa Nnoongo kundela ja tengela ejijimmeka mme pamwe.
4 Kubi na mmele gumwe gwa Kilisto nu Uhuke jwa Chwapi, jumwe, anda yene libi lihyobalelo limwe lyankemi Nnoongo.
5 Kubi na Angwana bamwe, imani jimwe nu ubaticho gumwe,
6 kubi na Nnoongo jumwe benia nga Awawa ba boa abunhwamini Kilisto, benia

bakamwa maengo ku bandu boa, na babi umyojo ja bandu boa.

7 Kila mundu kati jito apatite hupo kuboka Nnoongo tela ni kipemo chatupi Kilisto.

8 Anda pagalenga Majandiko,

“Apajenda kumbengu kunani muno,
ngabalongalea pukongolou nnongi ja bandu andi bandu abapukaligwa mateka kungondo kulaya baotwile,
ngapanga hupo kubandu.”

9 Apilengigwa, “Ngajenda kunani,” ibi na mana nike? Mana gakwe yene, pukutumbula ngaika mpaka pae ja nnema.

10 Jwenio ojwauluka pannema pano nga ojwajenda kunani ku mbengu yoa kupala autwelea nnema.

11 Nga ojwabapa bandu hupo, bange ngababeka babe achandundame, bange akalondoli, bange babe akatangacha Nhwalo Gwambone, bange akachungi na akaboli ba bandu abunhwamini Kilisto.

12 Atenda yene kupala bapanganiki bandu ba Nnoongo gambu ga liengo likummele Kilisto kupala kuchenga mmele gwa Kilisto,

13 kuyene tuboa tuba pamwe kile chimwe ku imani nu kummanya Mwana jwa Nnoongo penia tuba tukomile nu kuika kulenganila andi pabi Kilisto mwene.

14 Tubeje kabe andi ingota, nu kutoligwa na mawimbi nu kugoloigwa na kila aina ju upepo gwa maboulo agaletigwa na bandu buwangi kupala baoyange bange kukalamuka.

15 Anda tulengaline ukweli ku mwojo gwa mapalano matujendekea komala mukila kilebe kunhwiki Kilisto ojwabi mutwe.

16 Mu ulongoi gwakwe, ipagwa yoa ya mmele ikamulana pamwe, na mmele gwoa uhyobele ipagwa yakwe. Penia kila kipagwa kikamwa liengo lyakwe telatela, mmele gwoa kola nu kukichenga mumapalano.

Bwomi nhyono mu Kilisto

17 Kwa liina lya Angwana, nankelebuya, makatamangaje kabele andi bandu bangummanya Nnoongo, ababi na mawacho gukutokamala,

18 bandu benia malango gabe gabi mulubendu. Babi kutaali na bwomi gwapanga Nnoongo magambu bummanyije Nnoongo magabu gukutokamala kwabe kukubi nkati jabe ni mitau jabe.

19 Bakwetije oni, ngibikibeka mungongola mbaja, angweto kutenda kila ile ya oni panga kotoka.

20 Nambu mangwetumwe mikibolangitije yene kunhwalo gwa Kilisto.

21 Ngi kipola kutenda ngannyoanga chwapi jakwe, makiba akinapunji bakwe ngammoligwa kweli ejibi mu Yesu.

22 Mmoligwe kuula majendo ginu mabaja ga kalakala andi mundu paula ngobo, kuula umundu gwinu gwa lolo ogualabigwe na tama yakwe yuwangi.

23 Mwojo gwinu na malango ginu gagalambuke kube mayono.

24 Nkwindange umundu nhyono ogupanganigwe ogubi andi Nnoongo, ogukilaya mukitamo cha kweli, nu kutenda gapala Nnoongo na chwapi.

25 Ku yene, muleke uwangi. Kila mundu apaligwa kunnenge nnyakwe kweli, magambu kila mundu kati jito ngi kipagwa cha mmele gwa Kilisto.

26 Anda nchimwangite, makajeketeje lilaka linu lyannyambuki kutenda malemwa, wala makatamaje ni lilaka lyoele tipi.

27 Makampeje Mmaja lilanga.

28 Ojwakiba akajiba, akajibaje kabele, nambu akamu maengo gambone kwa maboko gakwe, abe ni kilebe chu kumpe mundu nhwocho.

29 Malobe gangambone gakajoanikaje ngu katijinu, machoba goa malobe ginu gabe gambone nu gukujangata kabeka bange chwapi, kupala baalalange mwojo abannyoanga.

30 Mukunhwechuyaje Uhuke jwa Chwapi jwa Nnoongo, gambu jwenio ngi kiingi cha Nnoongo ilaya kutenda lichoba lya Nnoogo elyaika kombola bandu bakwe mankomboligwa.

31 Kubinia mwojo nu kuchimwa ni lilaka na manjega na matukano. Nnekange kila ubaja!

32 Mmegange na mwojo gwa mbone na bina ukolelana kia, kila mundu annekekee nnyakwe andi Nnoongo apannekiinge mangweto kwa ndela ja Kilisto.

5

Kutama mulumuli

1 Kuyene mannyigange Nnoongo, magambu mangweto ngi ingota yakwe yaipala.

2 Lipalano lilongalea bwomi gwinu andi Kilisto apatupaile, kwa magambu gito ngapanga bwomi gwakwe andi lilumbo lina kunungila na elilinhwalali Nnoongo.

3 Ku yene mangweto nga mabandu ba Nnoongo, ngongola, uwenje gwagwoa gola andaje tama mbaja yakajoanikaje kwinu.

4 Kabe malobe ga oni na gu upuchi andaje mitau, genia goa gapaligwije kwinu, malobe gu kunnumba Nnoongo nga agapaligwa.

5 Mmanyanga kipola kutenda nngongola jwajwoa andaje nchapu andaje tama

mbaja, tama mbaja tela nu kugongale inyago, andaje mundu jwajwoa jwa aina jenie ajambulije chachoa mu kingwana cha Kilisto na cha Nnoongo.

6 Makajeketeje ukoloigwa na mundu kwa malobe gupuuchi, kwa magambu ga ilebe andi yenie Nnoongo mabahukumula bandu boa bangannyali.

7 Mikikilondaje pamwe na angweto ku kilebe chochoa.

8 Kalakala mangweto makibanga pulubendu, nambu ngoe mangweto mmi mu lumuli kukulondana na Angwana. Kuyene ntamanga andi bandu ababi mulumuli,

9 magambu lumuli luleta kutenda ilebe yoa yambone, yapala Nnoongo nu kulonge kweli.

10 Mikibolange kumanya agabapala Angwana.

11 Makakamuje ganga mbone andi agatendigwa na bandu bumulubendu, nambu mabekange bandu benia pulumuli.

12 Ilebe yabatendanga angweto kwa chili oni kulandulila.

13 Nambu ilebe eitendigwa mu lumuli, kubonekana,

14 gambu lumuli lubeka kibonekane kila kilebe. Gambu Majandiko galenga,

“Nnyimuke mwenga manng'ochile,
nhyoke kuboka kwa abawile,
Kilisto mammulikila.”

15 Mmaganga maha pantamanga. Makatamangaje andi makajinga, nambu andi bina malango.

16 Ntumianga gwicho kila lilanga lyampatanga magambu machoba ganga gambonije.

17 Makabegangaje makajinga, nambu mmanyange gabapala Angwana.

18 Nkoto kulobela divai gambu jenie jipakunhwalabia, nambu ntweleigwe Uhuke jwa Nnoongo.

19 Nnongelange malobe ga zabuli, minhambo ja kalumba ana Nnoongo ni minhambo ju kugongalela. Majembelange Angwana minhambo jakalumba mumyojo jinu.

20 Malumbe ana Nnoongo Awawa machoba goa kwa magambu ga ilebe yoa, kwa liina lya Angwana bito Yesu Kilisto.

Akikege na akinalome

21 Kila mundu annyali nnyakwe kwa magambu ga kunnyali Kilisto.

22 Akikege bajali akangwanamundu anda kajali Angwana.

23 Magambu analome nga mutwe gwa aanamundu andi Kilisto pabi mutwe gwa kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto mwene na jwenio Nkomboi ku bandu abunhwamini, yani mmele gwakwe.

24 Andi yene kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto pabannyali Kilisto, uhyo na akikege bajali akangwanamundu mu ilebe yoa.

25 Namakinalome, mapalange akaanabinu andi Kilisto apababapalanga bandu abunhwamini, ngakipanga bwomi gwakwe ube lilumbo kwa magambu gabe.

26 Atenda yene kupala babeke chwapi bandu abunhwamini nnongi ja Nnoongo, kwa kajeleya ku lilobe lyakwe elibi andi mache.

27 Atela yene kupala akibeke kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto kibe china kualala muno, kikuta cha bandu chwapi changa malemwa, changa malelalela andaje mangwinyali andaje chochoa andi chenie.

28 Akinalome bapaligwa kapalanga akaanamundu andi mmele gwabe. Mundu jwabapala aanamundu akipala mwene.

29 Abije mundu jwajoa ojwauchimwa mmele gwakwe, nambu kupe chakulya nu kukwindia. Andi Kilisto apababegela bandu abunhwamini,

30 magambu twenga ngi ipagwa ya mmele gwakwe.

31 “Kwa magambu genia, analome mabaleka awawamundu na amamamundu nu kulondana na aanamundu, na abele benia biba andi mundu jumwe.”

32 Ubi ukweli nkolongwa ogukiite gwa malobe ganga genia Nnoongo anhekulile ne, panole nenga kunhwalo gwa Kilisto ni kikuta cha bandu abunhwamini.

33 Kwinu mangweto ipaligwa uyo, analome bapale aanamundu andi pibikipala bene na akege ipaligwa bajali angwanamundu.

6

Ingota na achikibelei babe

1 Makinangota magambu maamini Angwana majoe awabinu na amabinu, magambu chenie kile chambone.

2 Mumajandiko ga Chwapi jibi amuli ejilenga, “Majoe awabinu na amamabinu,” jenie nga amuli jukutumbula ejikweti malagilo,

3 “Mme na bwomi na ntame kwa yaaka ndu pannema.”

4 Machikibelei mikutumbuje nnomo ingota inu nambu milela nu kuikelebuya nu kuibola ndela yabapala Angwana.

Akabanda na akakolongwa babe

5 Mangweto makabanda, majali akangwana binu padunia pano kukupwelela nu kulendema, ntendanga yene kukuala mwojo andi kummegele Kilisto.

6 Ntendanga yene ngati pabannoleke tuje kupala bammonange mambone,

nambu mmegelelange kwa mwojo gwinu andi papala Nnoongo magambu mangwetumwe makapakachi ba Kilisto.
7 Ntendanga maengo ginu andi makabanda kongo mmi lachi, andi mabegele Angwana ngiti gambu ga banduje.
8 Nkombakela kutenda kila mundu ojwakamu gambone, abe mmanda andaje agabwa, mapokela hupo yakwe kuboka kwa Angwana.
9 Mangweto mammegaligwa, matendelanga uyo akabanda binu, nkoto kajogoyanga. Nkombakela kutenda mangweto mmi andi angweto, Angwana binu ubo bukumbengu, benia kubagwaje.

Ngondo yu uhuke

10 Kabe, nampalanga nnimbange mukulondana na Angwana na kukujangatigwa kwa makakala gabe makolongwa.
11 Nkwindange ilebe yukuputani ngondo eyampe Nnoongo kupala makajonjigwaje mumitambo ja Mmaja.
12 Gambu kujomana kwito ngiti na banduje nambu tuputana na matyala gi michepela kunani kamaunde bina utawala na akangwana bina makakala abatawala dunia ju lubendu.
13 Magambu gwa genia nkwindange ilebe yampe Nnoongo yukuputani ngondo. Kupala lichoba lyubaja pilipakuika penia mpakulimbanga kujingiligwa na akangondwa kuboka pu kuputana mpaka kujomola penia nhwoto kujema ndii.
14 Nnyemanga ndii, kweli jibe andi luunga mikibumo chinu, nu kutenda gapala Nnoongo andi kuibalaki kitibi,
15 chuna chu kutangacha Nhwalo Gwambone gwa tengela ibe andi ilatu mumakongono ginu.
16 Kupeta genia, imani jiba machoba goa andi ngao mukuboku jinu, junhwotoye kujiimia michale jina mwoto ja Mmaja.
17 Mpokelange ukoli andi kopia jinu ja choma, lilobe lya Nnoongo andi upanga ogwampe Uhuke jwa Nnoongo.
18 Nng'ongalelanga machoba goa, mannyopanga Nnoongo annyangate. Nng'ongalelange machoba goa andi Uhuke jwa Nnoongo pannongalea. Nkelukianga panga totakela makagongalela ku Nnoongo kwa magambu ga bandu ba Nnoongo boa.
19 Uyo unyopelanga nanenga kupala apanongela Nnoongo ambe chukulongela, nhoto kalenge bandu chili ju Nhwalo Gwambone gwa Yesu panga jogopa.
20 Nenga natangachi bu Nhwalo Gwambone gono iganukube ngoe mbi mukipungo. Nnyopange, kupala nakabe na bwogaje kutangacha andi pipaligwe.

Kupata abali kukujomolela

21 Tukiko, nnongo gwito ojutumpala na mpakachi ojwaaminike mukulondana na Angwana, annengela ile yango yoa kupala mmanyange changamula.
22 Nankinga kwinu annenge ilebe ito kupala annimbie mwojo.
23 Nannumbilanga makalongo tengela, lipalano na imani kuboka ku Nnoongo Awawa nu kuboka ku Nngwana Yesu Kilisto.
24 Mmoa nannumbilanga gwambone gwa Nnoongo ube kwa bandu ababapala Angwana bito ana Yesu Kilisto kwa mapalano gangapela nannumbilanga gwambone gwa Nnoongo na mapalano ga machoba goa.

Balua ja Paulo kwa Akafilipi Kilongoi

Paulo ngabaandakila balua kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto buku Filipi kati ja chaka cha 61 pakiba mukipungo, kuboka pukuwe Kilisto (Lipungu lya 1:13), iwechakine ku Loma. Balua ngijiandakigwa kukikuta cha bandu abunhwamini kilisto bikikilambo chuku Filipi. Tuotwi kikibola majingi kuboke mukitabu chi itendwa. Filipi ikiba kilambo kikolongwa cha nkoa gwa Makedonia. Uyo likiba likanicha likutumbula elichengigwa Kamakedonia. Paulo na Sila ngabatumbu kuchenga likanicha pamwe na iganukube bakiba mukipungo kilo jenie kingobu chabakiba penia (Itendwa 16).

Paulo akiba ni minhalo nduu jikuandika balua jenje. Ngabeka ilandanakio ya kalumba bandu abunhwamini Kilisto gambu gwa hupo yabampelekela pabajoa abi mukipungo (Lipungu lya 4:10-19). Ngababeka tengela angweto pakiba mukipungo nu kulenga malemwa gabe Timoteo na Epafaladito kukikuta cha bandu abunhwamini Kilisto (Lipungu lya 2:19-30) yene bapaligwa kapokela angweto na kajoa akiilongoi babe.

Agabi mukitabu

Paulo aandike balua jakwe kukutumbu kapata kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto buku Filipi (Lipungu lya 1:1-2).

Kabe balengi ilebe eimpitile ni minhalo jakweti (Lipungu lya 1:3-2:30).

Kabe apangite ndela ejipaligwa kutama kwa bandu abunhwamini Kilisto (Lipungu lya 3:1-4:9).

Paulo ajomole kwa kalumba bandu abunhwamini Kilisto buku Filipi kwa hupo yabe nu kinga yalamu yakwe (Lipungu lya 4:10-23).

1 Nenga Paulo pamwe na Timoteo, takabanda ba Kilisto Yesu, tunhwandikilanga mangweto mabandu ba Nnoongo mantama Kufilipi mannondine na Kilisto Yesu pamwe na makiilongoi na makajangati abajangata akiilongoi kalongele bandu abunhwamini Kilisto.

2 Tunnumbilanga mpate upeele na tengela kuboka ka Awawa ana Nnoongo na Angwana bito ana Yesu Kilisto.

Paulo bajope bandu abunhwamini Kilisto bu Kufilipi

3 Nalumba ana Nnoongo bango kila kingobu panankombakelanga,

4 na kila panannyopelanga mmoa nannyopelanga kukuala mojo,

5 magambu nnondine na nenga muliengo likutangacha Nhwalo Gwambone kuboke lichoba likutumbula kuiki lele.

6 Yene ne manyi kube Nnoongo ojwalitumbula liengo lyambone lende nkati jinu, malibeka lijendekeye mpaka lilenganile lichoba likubuja kabena Kilisto Yesu.

7 Iyalile nenga kunkombakelanga yene, gambu mmi umojo gwango. Magambu mangweto mmoa mikilondite pamwe na nenga mulilanga lya Nnoongo kulendela nu kuchalakicha Nhwalo Gwambone, ngoe pandabigwe na kalakala panakiba nangatabigwa.

8 Nnoongo nchaili jwango, amanyi kutenda nengite kweli pangwajalila kutenda, kukupalana ukwako kukuboke kwa Yesu Kilisto, mbi na chuna muno kummonanga.

9 Nannyopa Nnoongo kutenda kupalana kwinu kujendekeye muno na muno pamwe na kumanya kwa kweli na malango goa,

10 kupala nhwotolange kupambula kilebe chikibi chwapi. Penia nga pampakube chwapi panga lugambo lwalwoa lichoba likubuja Kilisto.

11 Mubwomi gwinu gatwele majendo gambone agapala Nnoongo, kuboka ku Yesu Kilisto, gambu gwa kibumo nu kunnumbalila Nnoongo.

Kutama kukummegele Kilisto

12 Makalongo bango mbala umanyange kutenda ilebe eimbitile imbitila kupala Nhwalo Gwambone ujendekeye kutangachigwa.

13 Magambu gwa genia, akalendei boa ba nyumba ji kingwana, pamwe na bange boa ba pamba bamanyi kube ndabigwe kwa magambu nenga nammegele Kilisto.

14 Nu kukutabigwa kwango kwatei akalongo ajingi bahyobale muno Angwana, nu kube na mwojo gukachana kutangacha lilobe lya Nnoongo panga jogopa.

15 Kweli, bange bandu bantangacha Kilisto kwa bwiu na nnomo, nambu bange bantangacha Kilisto kwa mawacho gambone.

16 Benia batendanga yene kulipalano, bamanyi kube Nnoongo ambi liengo lende kuulende Nhwalo Gwambone.

17 Bange bala bantangacha Kilisto kukikitondabea ngiti kwa mojo gwa mboneje, bakitanga kutenda kabi banyonjakie kupotekigwa kwango mukutabigwa.

18 Nambu genia goa kwangone kileje! Ne aala mwojo bandu pabatangacha Nhwalo gwa Kilisto kwa kila ndela, ibe kwa mwojo

gwa mbone andaje kwa mwojo gwanga mbone. Ne manyendekea kuala mwojo.
19 Gambu manyi kube kukugongalela kwinu nu kukujangatigwa okuboke ku Kuhuke jwa Yesu Kilisto, manyogoligwa.
20 Chuna chango kikolongwa nu kuyobalela kwango, kutenda ati ikabi bole ngolaje oni, nambu mbala nimbe mwojo machoba goa muno ngoe, kupala Kilisto akoliigwe mukulama kwango anda mbi nammomi andaje nhwile.
21 Magambu kwangune kulama nga kummegele Kilisto, kuwe nga nyonjakea.
22 Anda nyendaki kulama mangamula liengo lina nyonjakea ndu, lele, manyije njagula nike!
23 Nhutigwa na mabena gano. Mbi kupala kuuleka bwomi gongo, nakatame pamwe na Kilisto, chenje kile chambone muno,
24 nambu ngi kilebe chambone muno kwinu anda nyendakie kulama.
25 Ne manyi kweli kutenda manama, na manyendekea kutama na mangweto, kupala kunnyangata muimani inu nu kuala mwojo kwinu kujendekeye,
26 kupala pambakube pamwe na mangweto kabele mamma ni kile chukulokeloke kwa agatei Kilisto Yesu kupete ne.
27 Nambu, kilebe chambone nga chenje machoba goa majendo ginu gaba andi pipaligwa mu Nhwalo Gwambone gwa Kilisto, kupala anda nhike kachinu andaje njipwile, nyoe makajema ndii kumwojo gumwe na mputana ngondo kumwojo gumwe magambu ga imani ja Nhwalo Gwambone.
28 Makajogopangaje akangondwa binu, nambu mmegange ndii kingobu choa na yenie ipakumanyikana kutenda angweto nga ababakuoba, na mangweto mpakomboligwa, gambu ilebe yenie iboke ku Nnoongo.
29 Gambu mangweto mpatangite lilanga li kummegelela Kilisto, ngiti kunhwamini tuje, nambu nu kupotekigwa kwa magambu gakwe.
30 Ngoe mikilondite pamwe na nenga mungondo kujomani Nhwalo Gwambone. Ngondo ujaje ejiummonangita nakaputana kalakala na mpaka ngoe mbi tango mungondo andi pannyoanga.

2

Kunyenyepa nu ukolongwa gwa Kilisto

1 Bo, bwomi gwinu ku Kilisto kubi kumpe makakala? Bo, mapalano gakwe gabi kumpembeleanga? Bo, mikilonditeje ni Kihuke jwa Chwapi nu kubonelana kia nukokelekeana?
2 Nnenganakiange kuala mwojo kwango kukube niliwacho limwe ni lipalano limwe na mwojo gumwe kuwacha kumwe.
3 Makatendangaje kile chochoa kukupetana andaje kukulokaloka jagi, nnyenyepane mangweto kwa mangweto, kila mundu ammone nnyakwe jwambone kumpeta mwene.
4 Pakabeje na mundu ojwapalapala ilebe yaipala mwene tu nambu uyo apalepale ilebe ibapala ajabe.
5 Mma na mwojo ugwago andi gwa Kilisto Yesu.
6 Jwenio pabile akiba Nnoongo, nambu aloije kube tela na Nnoongo ngi kile chu kuonenela.
7 Nambu kukupala kwakwe mwene, ngaileka yoa yakweti, ngabe andi mmanda pabile. Ngabelekwa mundu, andi bange bandu.
8 Nganyenyepa nu kujali mpaka kuwe, nu kuwe panchalaba.
9 Magambu gwa genia Nnoongo ngantondabeya kunani muno, ngampe liina elibi likolongwa kupeta maina goa,
10 kupala ku liina lya Yesu, ipanganigwe yoa ya kumbengu na padunia nu kumambi inkilakitila majugwa nnongi jakwe,
11 na kila lulimi lulenga kutenda Yesu Kilisto nga Nngwana, kukibumo cha Awawa ana Nnoongo.

Kube andi lumuli padunia

12 Makaganja bango manampala, panakiba pamwe na mangweto ngunyoa machoba goa, ngoe nga pipaligwa muno kwinu mangweto kunnyoa pambi kutali. Kwa mbwele nu kulendema nnayange itendwa inu kube nkombaligwe,
13 magambu Nnoongo nga ojwakamu maengo nkati jinu kingobu choa nu kumpeganga mwojo gu kupala nu uwecho gu kutenda ilebe yaipala mwene.
14 Ntendange kila kilebe panga kokaleka andaje kutauka,
15 kupala mme ingota ya kweli ya Nnoongo mabandu mambone, banga malemwa, andi abatamanga mudunia mbaja na bandu abaobite. Mmonekane kati jabe andi ndondwa ping'ala kunani,
16 kongo nkamulinge maha nhwalo gwago gwa bwomi. Anda ntei yene ne mbakube ni kilebe chukulokaloka magambu ginu mu lichoba likubuja Kilisto, magambu maibonekana kipola kube ukachana kwango na liengo lyango liobite jagije.
17 Ata ikabi bwomi gwango umiminigwe kube andi lilumbo pamwe ni liengo linu likuaminika elibi lilumbo nnongi ja Nnoongo, ne manhalala mwojo mukulondana pamwe na mangweto mmoa.

18 Namangweto uyo nhwalalange mwojo
kabe nhwalalange mwojo pamwe na
nenga.

Timoteo na Epafaladito

19 Enoeno cheno mbemele anda
Angwana ana Yesu bapaile mbakunkinga
Timoteo kwinu machoba uganga, mbala
mbe na mwojo kukujoa ile ya kwenio.
20 Ngwetije mundu jonge andi jwombe
ojwanhwagabala muno.
21 Magambu bandu bange baagabala
ilebe yabe bene tu kubegeleje ilebe ya Yesu
Kilisto.
22 Mangweto mmoa mmanyi Timoteo
pabegalile pamwe na nenga, magambu
gwa Nhwalo Gwambone andi mwana na
awamundu.
23 Kuyenie nhyobale kunkinga kwinu
machoba uganga pambakumanya ile pi-
pakumbitila.
24 Ne naamini Angwana kutenda
namwene ambanhika chokwe kwenio.
25 Nola chwapi kummuya kwinu
Epafolodito nnongo gwango na mpakachi
nnyango kukuputani Nhwalo Gwambone
pamwe na nenga uyo jwenio nga
ndundame jwinu ojumunneta anyangate.
26 Abi na chuna muno chukummonanga
mmoa, kabe atekuechuka muno gambu
makajoa atenda kubinia.
27 Elo, akiba ntamwe papipi nukuwe.
Nambu Nnoongo ngammone kia, am-
monela kia jwombe jika jakweje, nambu
na nenga uyo kupala nakaechuka munoje.
28 Yene, mbai muno kunkinga kwinu,
kupala pampakummona nhwala mwojo
kabena, nukuechuka kwango kuboke.
29 Mampokelange kukuala mwojo andi
nnongo ka Angwana. Maagabale bandu
andi jwenio,
30 gambu jwombe akiba papipi nukuwe
magambu gwa liengo lya Kilisto, ngaubeka
mukioya bwomi gwakwe kupala anyan-
gate pamachipulanga kunyangata.

3

Tubonekane tambone nnongi ja Nnoongo

1 Kuboka penia, makolongo bango,
nhwalalange mwojo mukulondana na
Angwana. Mbi kutotakelaje kubujila gaga
agandumbwi kuandika, gambu gapan-
nyangatanga kummeka maha.
2 Mmaganga maha na bandu abatenda
mabaja, benia nga andi imbwa, bandu
abakwajali kuinigwa.
3 Twenga nga tabandu tatuinigwe kweli,
angwetoje, gambu twenga tanng'ongalela
Nnoongo kundela ja Kihuke jwakwe, nuku-
lokelokela kukulondana na Kilisto Yesu.
Twe kihyobaleje ilebe yammele.
4 Nenga namwene kabi nhotwi kihy-
obale ilebe yenie, anda abi mundu jonge
jwaotwi kihyobalela ilebe yenie, jwenio
kumbetaje nenga,
5 nenga ngainigwa lichoba lya nane,
nenga namundu ba Kuisilaeli, kabila ja
Benjamini, Naebulania pyuu. Nhwalo gwa
kugaagabala malagilo ga Musa gapata ku
Nnoongo nenga nakiba Nafalisayo,
6 nenga ngangachana muno mpaka
nginiipoteka ikuta einhwamine Kilisto. Ku
nhwalo gukubonekana nambone nnongi
ja Nnoongo nu kamu malagilo, nenga
nakibaje nililemwa.
7 Nambu kwa magambu gwa Kilisto goa
aganagabona gambone, ngoche nagabona
kileje.
8 Kabe genia tuje, goa nagabona kileje,
magambu gi kilebe kikolongwa muno
chukummanya Kilisto Yesu Nngwana
jwango. Magambu gwa jwenio nekile
kutali kila kilebe, nola genia goa andi mai,
kupala nampate Kilisto,
9 monekane nondine nakwe tegatega.
Nenga mbaije kabe kubonekana nambone
nnongi ja Nnoongo kukuagaba malag-
ilo nambu mbaije monekane nambone
kukunhwamini Kilisto, gwambone uboka
ku Nnoongo kupete imani.
10 Chambala, kummanya Kilisto na
makakala gu kuyoigwa kwakwe, mbala
mbotekigwe pamwe na jwenio nu kulan-
dana nakwe mukiu chakwe,
11 kongo nane nakahyobalela mahy-
oigwa.

Mutuki kumbaligwa kuika

12 Ngiti nenga inke andaje nimbite
ije. Nambu mbi nakajendekea kachana
mbate upo jaje, gambu kupete Yesu Kilisto
mwene ngambata nenga.
13 Makalongo bango, ne mbemelije ku-
tenda mbatite upo jenie, nambu ngamwa
kile chimwe tu, nagalibalila gu unyuma na
kagaagabala ga nnongi.
14 Mutaki kumbaligwa kuika, kupala
mbokele upo ya bwomi gwa machoba goa,
upo yangemi Nnoongo kupete Yesu Kilisto.
15 Twe tuboa tatukomile mubwomi gwito
gu kulondana na Kilisto tupaligwa ka-
gawachi ugo. Nambu anda bandu bange
kati jinu baachanga gange, Nnoongo man-
nayanga kipola kile chenie.
16 Ati ikabibole tujendeke nnongi ku
ndela ujaje ejitukengima kalakala mpaka
ngoe.
17 Makalongo bango, nkengamange ku-
landanikia kwango. Mma maha na
angweto abakengama majendo ga bandu
agabagabona kwito.
18 Nannengilinge kilebe chenje pajingi,
ngoe muji kabele kwa manjochi, bandu

ajingi batamanga andi akangondwa ba lilobe lya Kilisto kukuwe kwakwe panchalaba.

19 Angweto bajomolela kumwoto, gambu nnoongo jwabe tama yabe ya mmele, kibumo chabe kibi muitendwa yabe ya oni, bawachilanga ilebe ya padunia tu.

20 Nambu twenga tubandu bukumbengu nu tulende kwa chuna muno Nkomboi aike kuboke kumbengu, Nngwana Yesu Kilisto.

21 Jwombe majigalambuya mibele jito ejibola nu kujibeka jibe andi mmele gwakwe gu kibumo, kwa makakala agaoto kuibeka ilebe yoa mukinala chakwe.

4

Malobe gukulimbia mwojo

1 Kuyenie, makalongo bango, manampalanga, mbi na chuna muno kummonanga, mangweto mammi kualali mwojo kwango nu luchengo lwango, nnyemange ndii mukulondana na Angwana, mangweto manampalanga.

2 Chonde nannyopanga Eudia na Sunitike, nchikachane andi makalongo mukulondana na Angwana.

3 Namwe malongo bango mina kuaminika, nannyopa majangate akina mama benia, magambu angweto bakachaninge kamu liengo likutangacha Nhwalo Gwambone pamwe na nenga na Kelemesi na akakamu maengo akajango boa abaandikigwe maina gabe mukitabu cha bwomi.

4 Machoba goa nhwalalange mwojo kukulondana kwinu na Angwana. Nonge kabele, nhwalalange mwojo!

5 Nuu jinu jimanyikane na bandu boa. Angwana ambabaika.

6 Mikikichumbuyaje ku kilebe chochoa, nambu kukila kilebe munnyopange Nnoongo gampala, nu kunnumba.

7 Na tengela ja Nnoongo ejipeta malango ga bandu boa jipakujilendela myojo na malango ginu, mukulondana na Kilisto Yesu.

8 Kuboka penia, makalongo bango, ntendange ilebe yambone eilumbaligwa, ilebe ya kweli na ilebe eibi yambone nnongi ja Nnoongo na ilebe ya chwapi na ilebe yukualala na ilebe ina ichima.

9 Nnenganikiange agamikibolite nu kupokela kuboka kwango, goa agamajoine nakagabona kwangone. Na Nnoongo jwabatenda bandu kube na tengela apakube pamwe na mangweto.

Paulo balumba Akafilipi kwa hupo

10 Nhali mwojo muno mukulondana kwango na Angwana magambu ungombakalinge kabena. Kweli mmi kungombakela machoba goa, nambu mpatangiteje napachi jukulaya mmi kungombakela.

11 Nonge genia ngiti mbate kilebeje, gambu nikibolite kujeketela kube ni ilebe eingweti ati ikabi ichokutu.

12 Manyi ibibo panga kola ilebe nu kola ilebe nduu. Nikiyobaliki nu kujeketela kube muali jojoa, anda mbi nyukwite andaje mbe na njala, mbe nikipato andaje naocho.

13 Nhotwi kutenda ilebe yoa kupete Kilisto jwambe makakala.

14 Nambu mangweto ntei kilebe chambone kunyangata nenga mukulaga kwango.

15 Mangweto Makafilipi mmanyi mmene kube panatumbula kutangacha Nhwalo Gwambone panaboka Makedonia, kikibaje kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto abanyangite maengo gu kupokela nu kupanga nambu mangwetomwe tu.

16 Gambu ata panakiba Kusesalonike ngunetelanga ilebe, kabe pajingi.

17 Ngiti nenga mbala kupoke upoje, nambu mbala kummona nnyonjakiigwe gambone goa gankamulinge.

18 Ne, mbokile ilebe yoa eyumbile, kabe nduu telaje na eimbalita. Ngoe ngweti kila kilebe magambu Epafolodito tayali ambile hupo eiboka kwinu. Hupo yenje nga andi lilumbo lina kunungila, lilumbo elijeketeligwa nu kunhwalila Nnoongo.

19 Na Nnoongo jwango jwakweti ilebe nduu muno mantwelekea yoa ku kibumo chakwe tela na pampala kuwecho gwakwe nkolongwa kundela ja Kilisto Yesu.

20 Kibumo kibe na Nnoongo Awawa bito, machoba goa pangapela. Unhyo.

Kupatana abali kukujomolela

21 Umbatilange abali bandu ba Nnoongo boa abanhwamine Kilisto Yesu. Akalongo ababi pamwe na nenga pamba bampatanga abali.

22 Bandu ba Nnoongo boa ba pamba, muno ababi munyumba ja ngwana jwa Loma bampatanga abali.

23 Nannumbilanga mmoa gwambone gwa Nngwana jwito Yesu Kilisto nu ube pamwe mumyojo jinu.

Balua ja Paulo kwa Akakolosai Kilongoi

Balua kwa Akakolosai jiandikigwa na ndundame Paulo (Lipungu lya 1:1). Iwechakine ajiandika balua jenje kingobu pakiba mukipungo ku Loma kati ja chaka cha 60 kuboka pukubelekwa Kilisto. Kitabu cha Akakolosai na Akaefeso ni kitabu cha Filemoni, ikemigwa balua imikipungo gambu Paulo aiandika yenie kingobu pakiba mukipungo. Balua jenje baandakila bandu abunhwamini Kilisto bikilambo cha Kolosai. Paulo atumbwije kalenga bandu abunhwamini Kilisto buku Kolosai, andi pabalengite mulipungu lya 2:1, nambu amanyi kutenda nga jumwe jwa genia. Iwechakine Epafaladito nga ogwatumbula kuchenga likanicha tangu pabokela ku Kolosai.

Paulo ngaga kana maboulo gu wangi mulikanicha lya ku Kolosai. Ngakinga balua nduu eilenga nhwalo gwenio. Kukiba na kikuta cha Akayahudi abunhwamini Kilisto abajiga kakwajali akaumini ajabe bakengame malagilo giki Yahudi kuboke Mulilagano lya Lolo, muno nhwalo gu kuinigwa. Paulo ngaandika kipola kutenda bandu abunhwamini Kilisto kibije chenge chabapala andaje mundu nambu tu Kilisto kupala bajeketeligwe na Nnoongo (Lipungu lya 1:15-20). Na maboulo genia galenda bandu akakata (Lipungu lya 2:8).

Agabi mukitabu,

Paulo mubalua jakwe atumbwi kapata abali bandu abunhwamini Kilisto buku Kolosai (Lipungu lya 1:1-2).

Kabe aandike nhwalo gu ukolongwa gwa bandu abunhwamini Kilisto muno kagakana maboulo gu wangi Kukolosai (Lipungu lya 1:3-3:4).

Paulo mubalua yakwe ijingi mukila balua aandike nusu ile yulongoi pipaligwa kutama kwa bandu abunhwamini Kilisto (Lipungu lya 3:5-4:6).

Paulo ajomoli kapata abali na kalenge balua jenje jipaligwa kuuchomigwa kanonoya ku kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto (Lipungu lya 4:7-18).

1 Nenga Napaulo, nandundame ba
Kilisto Yesu kukupala kwa Nnoongo,
pamwe na nnongo gwito Timoteo,
2 tunhwandikila mangweto bandu ba
Nnoongo mantama Kukolosai, makalongo
manhwaminike mu kulondana na Kilisto,
tunnumbilanga upeele na tengela kuboke
kana Nnoongo Awabito.

Paulo annyopa Nnoongo nu kunnumba

3 Machoba goa putunnyopelanga tun-
numba Nnoongo, Awawa ba Angwana bito
ana Yesu Kilisto,
4 gambu tujoine pumunhwamini Kilisto
Yesu na mapalano ginu ku bandu ba
Nnoongo boa.
5 Kuamini kwinu nu kupalana kwinu
kuboke mulihyobalelo elibammeki kum-
bengu. Lihyobalelo elimilijoa lichoba
likutumbula kingobu chamatangachigwa
nhwalo gwa kweli gwenio nga Nhwalo
Gwambone.
6 Nhwalo Gwambone gwenio ngun-
hwikali mangweto, nu kujendeke kwela
padunia joa na kabeka bandu batende
gambone nu kola andi pitei nkati jinu
kutumbu lichoba lyamajoaga nu kumanya
upeele gwa Nnoongo pubile.
7 Ngammoligwa upeele gwa Nnoongo
na Epafulo, mpakachi nnyito jutumpala,
mpakachi juna kuaminika jwa Kilisto kwa
magambu gito twenga.
8 Jwenio ngatulenge lipalano lyampatite
ku Uhuke jwa Nnoongo.
9 Kwa magambu genia kuboke putujoa
minhalo jinu, tujendeke kunnyopelanga.
Tannyopa Nnoongo ampegange kumanya
goa agagapala, malango goa nu kumanya
kwampatite ku Uhuke jwakwe.
10 Tujopa yene kupala nhwotolanga ku-
tama andi pabapala Angwana nnyendeke
kamu gabaalali benia. Mannyendekea
kamu itendwa yambone nu kola kukum-
manya Nnoongo.
11 Nnoongo ampe makakala kuwecho
gwakwe guna kibumo kupala nhwoto ku-
lendela nu kuimbali goa panga totakela,
12 kukuala mwojo malumbange Awawa,
abantei nhwoto kupokela lipungu
lyababeki bandu ba Nnoongo muking-
wana chulumuli.
13 Nnoongo ngatukola mumakakala gu
lubendu, ngatupeleka mukingwana cha
Mwana jwakwe ojwampala,
14 kupete jwenio twenga tukoligwa, yani
kulekekigwa mabaja gito.

Ukolongwa gwa Kilisto niliengo lyakwe

15 Kilisto abonekana kipola kube alandine
na Nnoongo jwangabonekana,
jwombe akiba tango ni ipanganigwa yoa
kupanganigwa.
16 Gambu kupete jwenio, Nnoongo ngapan-
gania ilebe yoa,
eibi kumbengu na eibi padunia,
eibonekana na yangabonekana,
akangwana na akatawala na bina inala
bina makakala.
Yoa ngipanganigwa kupete jwenio kwa
magambu gakwe.

17 Kilisto akiba tango ilebe yoa nukupanganigwaje,
kukulondana na Kilisto ilebe yoa ikamulana.
18 Jwenio nga mutwe gwa mmele, mmele gwenio ngi kikuta cha bandu boa abunhwamini Kilisto.
Jwenio ngi kindumbutumbu cha bwomi kupala abe jukutumbula kuyoka kilebe yoa.
19 Gambu Nnoongo apala unnoongo gwakwe ubonekane kupete nkati ja Kilisto.
20 Kupete Mwana jwakwe, Nnoongo aichikachine yoa eipanganigwe immujile, na kwa myai jakwe ejijitike panchalaba abekite tengela na ilebe yoa yapadunia nu kumbengu.
21 Pukutumbula mangweto uyo makiba kutali na Nnoongo na makiba mangondwa bakwe magambu ga mawacho ginu mabaja ni itendwa inu ibaja.
22 Nambu ngoe, Nnoongo antei mangweto mme makaganja mundu kupete kiu cha mmele gwa Mwana gwakwe, kupala ampeleke mangweto nnongi jakwe kongo mmi chwapi, panga malemwa.
23 Nambu mpaligwa, kujendeke kuhyobalela nu kube ndii mu imani, makajeketeje kuboigwa mulihyobalelo lyale lyamapata kuboke pamajoa Nhwalo Gwambone. Nenga Paulo bandei mbe napakachi bu Nhwalo Gwambone ogutangachigwe ku bandu boa padunia.

Liengo lya Paulo ku bandu abunhwamini Kilisto

24 Ngoe nhalali kupotekigwa magambu ginu mangweto, nu tweleke mmele gwango gaga agapelewike mukupotekigwa kwa Kilisto magambu ga mmele gwakwe, yani nga kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto.
25 Nane mekigwe na Nnoongo mbe napakachi ba bandu abunhwamini Kilisto. Bambi liengo lyukutangacha lilobe lyabe limanyikane kipola,
26 nhwalo gwenio nga bandu ngabaiigwa bukumanyaje kuboke kalakala, nambu ngoe baekulile bandu bakwe.
27 Nnoongo akapala bandu bakwe bamanye gwambone nu ukolongwa gwa chili, chili jenie nga jenje, Kilisto abi nkati jinu, jwenio nga ojwatulaya kutenda matukilonda mulihyobalelo likibumo cha Nnoongo.
28 Nyene tuntangacha Kilisto kwa malango goa, takelebuya nu kummola mundu jwajoa kupala tuoto kumpeleka kila mundu nnongi ja Nnoongo kiti akomile mukulondana na Kilisto.
29 Kukutangacha nhwalo gwenio nenga ndenda kulaga nu kamwa maengo kwa makakala makolongwa ga Kilisto agakamu maengo nkati jango.

2

1 Mbala mmanyange apangamu maengo kukachana magambu ginu, nambu uyo ku bandu bu kilambo cha Laodikia na gambu ga bandu bange banga bonangana na nenga.
2 Ndenda yene kupala kape mojo na balondane pamwe mulipalano kupala batwele malango ga kweli, kupala bijimanye chili ja Nnoongo chili jenie nga Kilisto mwene.
3 Nkati jakwe iigwe mbambo yoa yambone, malango nu kumanya.
4 Nannengelanga yene makajeketeje koloigwa na mundu jwajoa kwa malobe guwangi, ati ikabi gukunogela muno.
5 Iganukube nenga mbi kutali na mangweto, nambu kwa mmele mbi kunhwagabala muno mangweto, mbi kualali mwojo panammona makajema ndii mukunhwamini Kilisto.

Bwomi gwa kweli mukulondana na Kilisto

6 Andi pamannyeketela Yesu Kilisto kube Nngwana, nnyendekeange kulondana nakwe.
7 Mmegange andi ngega imikongo ejionene pae nkati jakwe, na bwomi gwinu uchengigwe panani jakwe nu kube ndii muimani andi pammoligwe. Na mmaganga bandu bina lilumbo.
8 Mmaganga maha, mundu akantendanga makabandaje kwa maboulo ga jagi, guwangi jika agahyobale maboulo ga bandu na gimichepela ejitawala dunia, ngiti gaboka ku mwene Kilistoje!
9 Gambu, nkati ja Kilisto ku mmele gwakwe, kulenganile Unnoongo gwoa,
10 mangweto mpatite bwomi tegatega mukulondana nakwe. Jwombe akweti uwecho gukutawala kujipeta michepela ejitawala na bina kinala boa.
11 Mukulondana na Kilisto mangweto nhwinigwe kukuula umundu gwa mabaja, ngiti kuinigwa kubatenda banduje, nambu kuinigwa kukutendigwa na mwene Kilisto.
12 Kingobu pamabatichigwa, machikigwa pamwe na Kilisto, kukubatichigwa mangweto uyo ngunhyoigwa pamwe na jwombe mukuamini makakala ga Nnoongo ojwanhyoya Kilisto.
13 Mangweto makibanga andi nhwile magambu ga malemwa ginu na magambu umundu gwinu gwa mabaja ukiba ulekekigweje. Nambu ngoe Nnoongo ammekangite mme na bwomi pamwe na

Kilisto. Nnoongo atulekekie mabaja gito goa,
14 pajomola kuimia malemwa agaandikigwe agutukong'ondela na malagilo gukutuhukumu twenga, ngaimia mbyuu, nu ngakong'andela panchalaba.
15 Panchalaba gwenio Kilisto ngabapoka makakala gabe achimichepela abatawala na akakolongwa, ngabalongalea pukongolou nnongi ja bandu andi bandu abapukaligwa mateka kungondo kulaya baotwile.
16 Yene, makajeketeje mundu kummeke amuli ja chakulya andaje chukunywe, andaje mipapala, andaje mipapala ja mwei andaje Lichoba Lyu Kupomolela.
17 Ilebe yenie kiwili tu chi ilebe eipakuika, nambu ukweli gwene nga Kilisto.
18 Makajeketeje kuhukumuligwa na mundu jwakitenda nkolongwa kwa magambu gwa malolo ga jika jakwe ojwakwajali kunyenyepa kuwangi nu kagagongale apakachi bukunani. Mundu andi jwenio alokaloka gambu gwa ilebe yaibweni na magambu gwa malango gakwe,
19 akotwike kukilonda na Kilisto ojwabi mutwe gwa mmele. Kupete Kilisto mmele gwoa kamulana nu kulondigwa pamwe ku ipagwa na ndandamba yakwe, nu kola andi papala Nnoongo.

Kuwe nu kutama pamwe na Kilisto

20 Mangweto nhwile pamwe na Kilisto nu komboligwa mumakakala ga michepela ejijitawala dunia. Kwanike mangweto ntama andi mabandu ba padunia jenjeno? Kwanike nkamu malagilo andi geniga?
21 “Makakamuje chenje na makapayaje chenje na makakunyuje chache?”
22 Ilebe yoa kualabika kingobu pitumika, genie nga malagilo na maboulo ga bandu tu.
23 Malagilo genia gabonekana gina malango kundela jukugongalela kubabekangite beneakangweto, kukunyenyepa, nu kukitawala mmele gwabe kukale, nambu genia kuotwaje kujiibila tama mbaja ja mmele.

3

1 Lele anda uhyoigwe pamwe na Kilisto, nhwachilange ilebe yukunani, kwabi Kilisto, kwenio atama paali pukutawala kingonu cha kalelo cha Nnoongo.
2 Miwachilange ilebe yukunani, ngiti ilebe eibi padunia panoje.
3 Gambu mangweto nhwilangite, na bwomi gwinu uhiigwe pamwe na Kilisto mu Nnoongo.
4 Bwomi gwinu gwa kweli nga Kilisto, kingobu chapakupitila kabele na mangweto uyo miba pamwe na jwombe mukibumo.

Bwomi gwa kalakala na bwomi nhyono

5 Yene, mikome ilebe ibaja nkati jinu ya padunia pano, ngongola nu uchapu na tama mbaja jukupala kube ni ilebe nduu, kwenio nga kugongale inyago.
6 Magambu gwa ilebe yenie lilaka lya Nnoongo lipakaikalila bandu boa banga nnyali.
7 Kalakala mangweto makatama kengama ilebe yenie, pantawaligwa na mabaja genia.
8 Nambu ngoe mpaligwa kuileka ilebe yenie yoa, lilaka na tama nu kutenda ubaja. Makantukanaje Nnoongo na malobe gukung'ing'ia makalongeje mukano yinu.
9 Makakoloyanaje, magambu mangweto mulekite umundu gwa kalakala pamwe na itendwa yakwe yoa ibaja,
10 nu kwinda umundu nhyono. Umundu nhyono gwenio ujendeke kutendekiigwa na Nnoongo, Mpangani, kukulanda nakwe, kupala mummanye kipola.
11 Penia palekineje kati ja Mgiliki na Nhyahudi, ojwainigwe na jwanga inigwa, akageni andaje akola kilambo, mmanda andaje mundu ojwabi agabwa. Nambu Kilisto nga goa, na abi kwa goa.
12 Gambu mangweto nga bandu ba Nnoongo, jwenio ampaile nu kumpambula mme bandu bakwe. Kuyenie, mme na kia na gwambone, kunyenyepa na nuu nu kuimbalila.
13 Nhwimbalilane nu kulekekeana anda mundu anng'amba nnyakwe. Mpaligwa kulekekeana malemwa andi Angwana pabannekekie mangweto.
14 Chikilimbite kati ja genia, nnyonjake kupalana, magambu mapalano galondana ilebe yoa nu kube kile chimwe chinakulimba.
15 Na tengela ja Kilisto jitawale mumyojo jinu, gambu Nnoongo ankemite mangweto mme na tengela ku mmele gumwe. Kabe mmegange ni lilumbo!
16 Nhwalo gwa Kilisto utwele muno nkati jinu, mmolane nu kelebuyana kwa malango goa. Kongo makajemba zabuli, minhambo ji kulumba na ji kunng'ongale Nnoongo, na nnyembange minhambo jukunnumba Nnoongo mumyojo jinu.
17 Kila chantendanga na channongela, ntendanga yoa ku liina lya Angwana ana Yesu na kalumba Awawa ana Nnoongo kundela jabe.

Maboulo munyumba ya akaumini

18 Makajumbo, majoe akangwana binu,
gambu nga pabapala Angwana.
19 Na makinalome, mapalange akaana
binu, makabe iyobeje kwabe.
20 Na makinangota, majoe achikibelei
binu kukila kilebe gambu genia gaalalila
Angwana.
21 Na machikibelei, mikitumbu nnomoje
ingota inu, penia mpakitopoya mwojo.
22 Na makabanda, majoe akangwana
binu ba padunia mugoa. Ngiti pabannolekea tuje kupala mmonekane mambone nambu ntenda genia kwa mwojo
gwambone magambu ga kajali Angwana.
23 Chachoa echintendanga, ntendange
kwa mwojo gwoa, andi matende Angwana
ana Yesu ngiti munduje.
24 Nkombakelanga kutenda Angwana
mabampaganga upo eibabeki bandu
bakwe. Kilisto nga Nngwana jwa kweli
jukummegelela!
25 Ojwatenda mabaja malepigwa tela na
mabaja gakwe, gambu Nnoongo kupala
kwakwe kubaguje.

4

1 Na mangweto makangwana, matendelange akabanda binu kwa mbone na
agunhwalali Nnoongo, makakombakela
kutenda mangweto uyo nkweti Angwana
kumbengu.

Maboulo gukujonjakea

2 Nnyendekeange mukugongalela na
pang'ongalela mmegange maha, na
munnumbe Nnoongo.
3 Uyo, mutujopele na twenga kupala
Nnoongo atupe lilanga lyambone likutangacha nhwalo ogubi chili ja Kilisto. Magambu gwa chili jenie ne ngoe ndabigwe.
4 Lele nnyopange kupala nhoto kutangatacha andi pambaligwa nu kundela ejipakujibeka chili jenie kipola.
5 Mmegange na malango pantamanga na
bandu banga nhwamini Kilisto, ntumianga
gwicho lilanga lyampatanga.
6 Machoba goa nnongelanga gambone
gakajangata bandu, na mpaligwa kumanya ndela ju kunnyanga kwambone
kila mundu.

Abali jukujomolela

7 Tukiko nnongo gwito jutumpala
nkamwa maengo juna kuaminika na
mpakachi nnyito muliengo lya Angwana,
apakunnenge minhalo jango joa.
8 Nankinga kwinu, kupala ampegange
mwojo kukunnengelanga minhalo jito.
9 Aika kwenio pamwe na Onesimo,
nnongo gwito jutumpala na juna
kuaminika jwenio nga nnyinu. Bapakunnengelanga ilebe yoa eikamuligwa pamba.
10 Alistako, jwatabigwe pamwe nanenga,
tumpatanga abali, pamwe na Maluko,
nhwibani jwa Banaba. Mbemele nnyoininge malagilo gakwe, anda aike kachinu mampokelange.
11 Na Yesu ojwakemigwa Yusto, ampatanga abali. Kati ja Akayahudi abijipokile imani bamba tu abakamu liengo
pamwe na nenga li kingwana cha Nnoongo
na angweto banimbia mwojo muno.
12 Epafulo, jwabi pamwe na mangweto na mmanda jwa Kilisto Yesu, ampatanga abali. Machoba goa annyopelanga
kukachana kupala nkomale nnyemange
ndii, na nnyendeke kuamini nu kamu
gapala Nnoongo.
13 Nhotwi kuchalakicha kutenda
akachana kamwa maengo kwa magambu
ginu na kwa magambu ga bandu buku
Laodikia nu buku Hilapoli.
14 Luka, nng'anga jwito jutumpala na
Dema bampatanga abali.
15 Mapate abali akalongo ababi ku
Laodikia na nnombo gwango Nifa pamwe
na kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto
abakongana munyumba jakwe.
16 Anda nnyomwi kuchoma balua jenje,
mikipe kikuta cha bandu abunhwamini
Kilisto chuku Laodikia nangweto bachome na balua jimaandikila bandu buku
Laodikia bampe mangweto, na mangweto
nchome.
17 Mannengelange Alikipo, “Abegelele
gwicho liengo lyale lyabampi Angwana.”
18 Ne Paulo andika ganga ku luboko
lwango namwene, kumpatanga abali.
Nkombakelanga ne mbi mukipungo.
Nannumbilanga upeele kuboka ku
Nnoongo.

Balua ja Paulo ju kutumbula kwa Akasesalonike Kilongoi

Balua ja 1 Sesolonike jiandikigwa na ndundame Paulo kwa Akasesolonike (Lipungu lya 1:1). Iwechekine balua jukutumbula ejaandika Paulo nga paali pa Bibilia na iandikigwa chaka cha 51 kuboka pukubelekwa Kilisto. Paulo akiba Kukolinto pajiandika balua jenje mukikuta cha bandu abunhwamini Kilisto Kusesolonike, kikuta chakitumbula mumwanja gwakwe gwa pabele gu kimisheni (Itendwa 17:1-10). Ilengigwe mukitabu chi Itendwa kutenda likanicha lichengigwa na Akayahudi na Akagiliki ajingi.

Paulo ajendekije kutama Kusesolonike kuboka pukutumbula kikuta chenie, kuboka penia ngajikinga balua jenie kupala kalimbia mwojo akaumini kwenio. Balua jikiba ni ilebe ijingi nu yulongoi ku bandu abunhwamini Kilisto pabapaligwa kutama. Paulo akwajali kubuja kabena kwa Kilisto. Iwechakine akaumini buku Sesolonike ngibilipala muno lipungu lyenie. Paulo atumi kubuja kwa pabena kwa Kilisto andi kalimbia mwojo batame kukunhwalali Nnoongo (Lipungu lya 5:6-8).

Agabi mukitabu

Mubalua jenje Paulo atumbwi kapata abali bandu abunhwamini Kilisto nu kunnumba Nnoongo magambu gabe (Lipungu lya 1).

Kabe alandulile nhwalo gu itendwa yakwe ni ile iyono yaleta Timoteo (Lipungu lya 2-3).

Kuboka penia Paulo apangiti ulongoi pabapaligwa kutama bandu abunhwamini Kilisto gambu gwa kubuja kwa pabena kwa Kilisto (Lipungu lya 4:1-5:15).

Paulo ajomoli kapata abali bandu abunhwamini Kilisto na kakwajali kutenda kila mundu kati jabe apaligwa kuchoma balua jenie (Lipungu lya 5:16-28).

1 Ne Paulo na Silwano na Timoteo, tukiandiki kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto ba kilambo cha Kusesalonike, ababi nkati ja Awawa ana Nnoongo na nkati ja Angwana ana Yesu Kilisto.

Tunnyopelanga upeele gwa Nnoongo na tengela.

Kutama nu kuamini kwa bandu ba Kusesalonike

2 Tunnumba Nnoongo machoba goa kwa magambu ginu mangweto mmoa, machoba goa putugongalela tubi kunkombakela.

3 Gambu nnongi ja Nnoongo Awawa bito, tukotokaje kombakela imani inu ibonekana kuitendwa na mapalano ginu paganhwotoya kamu maengo kukachana, na lihyobalelo linu kwa Angwana bito ana Yesu Kilisto pilibi ndii.

4 Makalongo bito mangweto mpaligwe na Nnoongo tumanyi kutenda ate kunchagula,

5 Nhwalo Gwambone punhwikilila uika kwa malobe tuje, nambu kwa makakala nu Uhuke jwa Chwapi kongo tumanyi muno kutenda nhwalo gwenio gwa kweli. Mmanyi kitama chitutamite pamwe na mangweto, tutama gwicho kupala kunnyangatanga mangweto.

6 Mangweto makengama majendo gito twenga nu uyo ga Angwana. Iganukube mate kupotekigwa muno, nambu ngampoke nhwalo gwenio kukuala mwojo kuboka ku Uhuke jwa Chwapi.

7 Kuyene mangweto mmilingite kilandanakio cha mbone kwa bandu abunhwamini Yesu ababi kukilambo cha Kamakedonia nu Kuakaya.

8 Gambu kukachana kwinu nhwalo gwa Angwana ujoinike ngiti Kamakedonia nu Kuakaya tuje nambu imani jammi najo ku Nnoongo ilenganile kila paali. Tukwetije chukujonjekea muno,

9 magambu bandu benia balonge nhwalo gwa mwanja gwito putuntyangilaga na pumutupokelaga na pimilekaga inyago na pamantebukila nu kummegele Nnoongo ojwabi mmomi na jwa kweli.

10 Nu uyo butulenge ngoe mannende mwana jwakwe auluke kuboka kumbengu, mwana jwenio nga Yesu ojwanhyoyaga, jwenio apakutukombola mulilaka lya Nnoongo elipakuika.

2

Liengo lya Paulo kwenio Kusesalonike

1 Makalongo mmene makangweto mmanyingite kutenda mwanja gwito kwinu ukiba jagije.

2 Mmanyi putupotekigwe nu kutukanigwa kwako kukilambo cha Kufilipi tango nukuikaje Kusesalonike. Iganukube kukiba kanigwa kukolongwa Nnoongo jwito ngatupe mwojo gukuntangachila mangweto Nhwalo Gwambone panga jogopa.

3 Kilebe chitunkwajalila mangweto ngiti
kilebe chuwangije andaje kupala mawa-
cho mabaja, wala tupaije kunkoloya
mundu jwajwoa.
4 Twe machoba goa tulonge gapala
Nnoongo magambu atubweni tuotwile,
ngatukamuya kutangacha Nhwalo
Gwambone gongo. Ngiti tupala kaalali
banduje na pachokochokoje nambu
tupala kunhwalali Nnoongo jwenio nga
ojwajimanyi myojo jito mpaka nkati,
5 Nnoongo nga nchaili jwito gambu andi
pummanyi kutenda, twenga tulongije mal-
obe gukupembela andaje gukuia tama jito
mbaja kupala kupata ilebe yinu kwa chili!
6 Tupaije kupata kibumo ku bandu na
wala mangweto, andaje mundu jwajwoa.
7 Twenga iganukube nga tachandun-
dame ba Kilisto, kabi tuotwile kulonga
ilebe yoyoa kwinu. Nambu twenga ngutu-
tama kwa nuu kwinu andi amama pa-
balela ingota yabe.
8 Tukatekumpala muno mangweto
mpaka ngutunnete Nhwalo Gwambone
gwatupi Nnoongo na bwomi gwito.
Gambu makiba bandu tatampala muno!
9 Makalongo bito, mangweto mmi
kombakela patukamula maengo nu
kupotekigwa kilo na mui kupala takabeje
nhwigo kwa mundu jwajwoa panakati
jinu putukiba takantangachila Nhwalo
Gwambone oguboka ku Nnoongo.

10 Mangweto makachaili na Nnoongo
uyo, kube majendo gito kwinu mang-
weto manhwamini gakiba gambone, gu-
jeketeligwa nnongi ja Nnoongo panga
lukolo.
11 Mmanyi kube twenga tuntendela kila
mundu kwinu andi awawa pabatende ak-
inangota mundu.
12 Ngutunnimbiya mwojo, ngutumpem-
bela nu kunkwajalila kupala ntamange
papala Nnoongo jwankema nnyingi muk-
ingwana pamwe ni kibumo chakwe.

13 Uyo twe tujendeke kunnumba
Nnoongo machoba goa, magambu
patannetelanga Nhwalo gwa Nnoongo,
mangweto ngumupokela andi nhwalo
gwa Nnoongo ngiti nhwalo gwa munduje,
nga pubile. Magambu Nnoongo
akamu maengo nkati jinu mangweto
mamunhwamini.
14 Makalongo mangweto gampatite
ugaga gabapata bandu ba Nnoongo
kikuta chikinhwamini Kilisto chikibi
kwako Kuyudea, minhalo ujaje jibapata
bandu ababi ba Kilisto Yesu. Mangweto
ngampotekigwa na bandu bikilambo
chinu uyo andi angweto pabapotekigwa
gambu ga Akayahudi ajabe,
15 abakoma Angwana ana Yesu na
akalondoli ba Nnoongo na twe ngubu-
tupoteka. Bandu benia banchimwi
Nnoongo, kabe angondwa ba kila mundu!
16 Na ngabajiga kutuibilikia tukatan-
gachije bandu banga Akayahudi Nhwalo
ogubakalete koligwa. Penie nga pa-
batwelekeya mabaja goa gabatendanga
machoba goa nambu ngoe lilaka lya
Nnoongo lyaulukile.

Chuna cha Paulo katyangi kabena bandu bu Kusesalonike

17 Makalongo kulekana kwito na mang-
weto kukiba kukingobu tu, kabe kulekana
kwenio kukiba kwa mmele tu ngiti kwa
mawachoje. Kuboka pamachoba machoko
ngutupala kummona kabele!
18 Penia ngutupala kuntyangilanga ka-
bele. Ne Paulo ngambala kuika kachinu
pajingi, nambu Lichetani ngilituibila.
19 Bo, putupa kujema nnongi ja Angwana
ana Yesu kingobu chabapakuika hupo iku-
lokeloke kwito iba nike? Mangwetomwe
ngi lihyobalelo lito nu kuala mwojo kwito!
20 Elo, magambu mangweto nga kibumo
chito nu kuala mwojo kwito!

3

1 Putuchipula kujendeke kuimbalila,
yene ngutuamu kutama jika jito Kuatene,
2 nukunkinga kachinu nnongo gwito
Timoteo, ojwakiba nkamu maengo nnyito
liengo lya Nnoongo lya katangachi bandu
Nhwalo Gwambone gwa Yesu Kilisto.
Tankinga kupala kumpe mwojo nu kun-
nimbia mu imani jinu.
3 Kupala imani ja mundu jwajoa
panakati jinu jakapolaje magambu
gukupotekigwa kwenio. Mangwetomwe
mmanyi kutenda tupaligwa kupotekigwa.
4 Magambu, putukiba pamwe na
mangweto, ngutunnengela kutenda
tupakupotekigwa, andi pummanyi,
ngapipitile.
5 Magambu naotwije kuimbalila kabele
nganankinga Timoteo kwinu. Nankinga
kupala manye nhwalo gwa imani inu.
Napwelela pangaje Mmaja atekunnondoya
ni liengo lyoa elitutei panakati jinu kabi
liobite jagi!
6 Ngoe Timoteo abujite, jwombe atulan-
dulile minhalo jukuala mwojo nhwalo gwa
imani jinu na mapalano ginu. Jwenio
atulengi kutenda mangweto mutuwachi
gambone kila machoba, kabe mmilingite
na chuna chu kutubona twenga andi twe
putubi na chuna chu kummonanga.
7 Makalongo bito nhwalo gu imani jinu
jitupi mwojo mukulaga nu kupotekigwa
kwito kwoa.

8 Gambu ngoe tubi kupomola anda
mangweto nnyemanga ndii kukulondana
na Angwana.
9 Ngoe tuotwile kunnumba Nnoongo
kwa magambu ginu mangweto. Tun-
numba kukuala mwojo kutubinako nnongi
jakwe kwa magambu ginu.
10 Tujendeke kunnyopa Nnoongo kilo
na mui kumwojo gwito gwoa kupala
tammonange nu kunnyonjake ipungwike
muimani inu.
11 Tajopa ana Nnoongo Awabito na
Angwana ana Yesu, butujogolele ndela
jikuika kwinu.
12 Angwana bannyonjakeye mangweto
kupalana na kapala bandu boa, andi twe
putumpala mangweto.
13 Yene Timoteo majipa makakala myojo
jinu na mangweto mma manga malemwa
bachwapi nnongi ja Nnoongo na Angwana
bito ana Yesu pabapakuika pamwe na boa
ababi bakwe. Unhyo.

4

Kulama kukunhwalali Nnoongo

1 Ngoe makalongo mikibolite kwito
ndela ejimpaligwa kutama nu kupala kun-
hwalali Nnoongo. Yene nga apantamanga.
Lele tunnyopanga nu kumpembela kulina
lya Angwana ana Yesu nnyendekeye ku-
peta penia.
2 Magambu mmanyi maboulo gutumpa
kuwecho gwa Angwana ana Yesu.
3 Nnoongo ampalanga mangweto
mmegange machwapi ni milekange
ngongola.
4 Kila mundu kati jinu apaligwa
kumanya kutama na aanamundu kwa
chwapi ni ichima,
5 ngiti kwa tama mbajaje andi bandu
bange banga mmanya Nnoongo.
6 Mundu jwajoa akannemwaje nnyakwe
andaje kummonela nnyakwe ku kile che-
nie. Magambu Angwana bapahukumula
boa abatenda genia andi pututumbula
kunnengela nu kunkelebuya muno.
7 Nnoongo atukemiteje tube tangongola,
nambu tube chwapi.
8 Na yene mundu jwajoa ojwakana
maboulo ganga ankanali munduje, nambu
ankanali Nnoongo ojwampeganga Uhuke
jwakwe jwa Chwapi.
9 Ku nhwalo gu lipalano, tupaije kun-
hwandikila, magambu mangweto mmene
ngammoligwa na Nnoongo pampaligwa
kupalana.
10 Magambu yene nga pamatendelanga
akalongo binu boa ababi kilapaali Ka-
makedonia. Nambu makalongo tunny-
opanga nnyendeke kutenda genia muno
na muno.
11 Nkachananga kutama kitama chu
kutamiana, kila mundu abegelele ilebe
yakwe mwene na akamu maengo kam-
aboko gakwe mwene andi putulagila.
12 Kukutenda yene genia mampatanga
kulumbaliligwa na bandu banga mmanya
Kilisto, nu munhyobalelaje mundu jwajoa
kuilebe imipala.

Kuika kabena kwa Angwana

13 Makalongo bito, tupaije makamanyaje
kweli ku nhwalo gwa bandu abajomwike
magambu makaika kuechukaje andi bange
banga lihyobalelo.
14 Twenga tuamini kutenda Yesu ngawe
na ngayoka kabele na yene twenga tu-
amini kutenda Nnoongo mabaleta pamwe
na Yesu boa abajomwike kongo bukun-
hwamini.
15 Ganga gutunnenge gano nga lilobe lya
Angwana, twenga tatubi tammomi tatupa
kuigala mpaka kingobu Angwana paba-
pakuika kabele, kweli twenga talongaleje
baba abajomwike.
16 Gambu Angwana bene biuluka
kuboka kumbengu pamwe na amuli
ni lilobe lya mpakachi nkolongwa ju
kumbengu pamwe na lilobe li lipenga
lya Nnoongo, na bandu abajomwike
kongo bukunhyobalela Kilisto bitumbula
kuhyoigwa.
17 Penia twenga tatubi tammomi, tatuig-
ile titoligwa kujenda kamaunde kapoke
Angwana panyengalele. Na yene titama na
Angwana pangapela.
18 Ngoe mpegane mwojo kwa malobe
ganga.

5

Mpanganike kuika kwa Angwana

1 Akalongo tubi kukibonaje chukun-
hwandikila ku nhwalo gwa mangobu na lii
pagapakupitila,
2 gambu mmene makangweto mmanyi
kutenda lichoba libapakubuja Angwana
liika andi mmui apaika kilo.
3 Bandu pabapakulenga, “Kila kilebe
kibi tengela na tegatega,” penia ubaja pu-
pakaikili kukujitukila! Andi yene utandu
gu munkege juna ndumbo papoto mwana,
bandu biotoje kujepa.
4 Nambu makalongo mangwetumwe
mmi mulubenduje lichoba lyenie lin-
hwikalilaje kukujitukila andi mmui paika.
5 Mangweto mmoa ingota ya mulumuli
ni ingota ya mui. Twenga tubandu bu-
lubenduje andaje kilo.
6 Yene tukagocheje lugono andi bange,
tupaligwa kelukia nu kukitawala.
7 Gambu bandu abagochela bagoche
kilo, na bandu abalobela balobe kilo.

8 Nambu twenga tatubi tamui nu tupaligwa kukitawala tubene. Tukwinde imani na mapalano andi ngobo ja choma kuibilikia muitibi ito ni lihyobalelo lito li ukoli andi kopia ja choma jukuibiliki mitwe jito.
9 Magambu Nnoongo atupambwije kupala tuhukumuligwe mulilaka lyakwe, nambu tukoligwe kundela ja Angwana bito ana Yesu Kilisto.
10 Jwenio awa kwa magambu gito, kupala tutame pamwe nakwe, anda tubi tammomi andaje tuwile papakubuja.
11 Mpegane myojo nu kujangatana andi pantendanga ngoe.

Malagilo gukujomolela na chalamu

12 Makalongo tunyopanga majoange abakamu maengo kati jinu abannongeleya nu kummolanga kutama kukulondana na Angwana.
13 Mapegange ichima ngolongwa na kapalanga magambu ga maengo gabakamula. Ntamanga kwa tengela.
14 Makalongo tunnyopa makelebuyanga bandu akamakata, malimbiyange mwojo ababi na mbwele majangatange abalegalike, maimbalile bandu boa.
15 Mma maha mundu akannepaje nnyakwe libaja anda antendi libaja, nambu machoba goa ntendelana gambone na katende bandu boa gambone.
16 Nhwalalanga mwojo machoba goa,
17 mannyope Nnoongo panga totakela,
18 nu kube ni lilumbo mukila kilebe. Gambu genia nga gapala Nnoongo mubwomi gwinu kukulondana na Kilisto Yesu.
19 Makaibilikije liengo lyu Uhuke jwa Chwapi,
20 makabembuje nhwalo guboka ku Nnoongo.
21 Nambu miingakie ilebe yoa nu kutenda agabi gambone,
22 ntamanga kutali nu ubaja.
23 Nnoongo mwene jwatupe tengela annyeguyange jegwa, myojo jinu ni ihuke ni mibele jinu jibekigwe panga malemwa mpaka pabapakubuja kabele Angwana bito ana Yesu Kilisto.
24 Jwenio ojwankema mangweto matenda yene, magambu atekuaminika.
25 Makalongo mutugongalele ku Nnoongo.
26 Mapatange abali bandu boa abunhwamini Kilisto kukiingi cha mapalano.
27 Tunkwajali ku uwecho gwa Angwana, balua jenje machomelanga bandu boa abunhwamini Kilisto.
28 Tunnyopelanga upeele gwa Angwana bito ana Yesu Kilisto ube pamwe na mangweto.

Balua ja Paulo ja pabele kwa Akasesalonike Kilongoi

Balua ja 2 Sesolonike jiandikigwa na ndundame Paulo kwa Akasesolonike (Lipungu lya 1:1). Ajiandika balua jenje nyipi kubokapa balua ja 1 Sesolonike, chaka cha 51 kuboka pukubelekwa Kilisto. Paulo akiba tango Kukolinto pajiandika balua jenje kukikuta cha bandu abunhwamini Kilisto buku Sesolonike, ngi kikuta chakitumbula mwene mumwanja gwakwe gwa pabele (Itendwa 17:1-10). Ilengigwe mu kitabu chi Itendwa kutenda likanicha lyenie lichengigwa na Akayahudi na Akagiliki nduu.

Likanicha lya Akasesolonike ngili undigwa gambu gwa mangobu gukupela gano nu kubuja kwa pabele kwa Kilisto, gambu Paulo agaandike genia goa mubalua yakwe yoa kwa Akasesolonike. Nusu ja 2 Sesolonike nga magambu gu nhwalo gwa machoba gukupela gano. Uyo Paulo akelebwie nhwalo gwa chojo. Kila mundu apaligwa kamwa maengo gambu gwa chakulya (Lipungu lya 3:6-10).

Agabi mukitabu

Paulo mubalua jakwe atumbwi kikilenga mwene na kapata abali akajakwe (Lipungu lya 1:1-2).

Kabe annumbite Nnoongo gambu gu kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto buku Sesolonike nakajoe ku Nnoongo (Lipungu lya 1:3-12).

Mulipungu lya 2, Paulo alonge nhwalo gwa mangobu gukupela gano.

Kabe akelebwie nhwalo gwa chojo nambu bapaligwa kamwa maengo (Lipungu lya 3:1-15).

Paulo ajomoli kikipata abali kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto (Lipungu lya 3:16-18).

1 Ne Paulo na Silwano na Timoteo, tunhwandikilanga mabandu mamunhwamine Kilisto ba kwenio Kusesalonike, mammi mabandu ba Nnoongo Awawa bito na Angwana bito ana Yesu Kilisto.

2 Tunnyopelanga ku Nnoongo Awabito na Angwana ana Yesu Kilisto bampe upeele na tengela.

Hukumu kingobu chu kuika Kilisto

3 Makalongo twenga tupaligwe kunnumba Nnoongo machoba goa kwa magambu ginu mangweto, ipaligwe twe kutenda yene magambu imani nu kupalana kwinu kila mundu na nnyakwe jijonjeke kola.

4 Nga kwa magambu twe tunnokeloke mangweto ikuta ya bandu ba Nnoongo mamunhwamine Kilisto. Mannyendekea kaamini Angwana nu kuimbalila kulaga nu kupotekigwa kukumpatanga.

5 Genia goa galaya kube hukumu ja Nnoongo nga ejipaligwa, kupala mmonekane kutenda nnyeketeligwe kujingi mukingwana cha Nnoongo, nga magambu mpotekigwa nago.

6 Nnoongo atenda andi pipaligwa, mabalepa kupotekigwa boa ababampoteka,

7 mampaganga kupomolela mampotekigwa natwe uyo. Bitenda genia kingobu Angwana ana Yesu pabapakupitila kuboka kumbengu pamwe na akapakachi bakwe bukumbengu bina makakala.

8 Apakuika na nimi ya mwoto kahukumu bandu abankana Nnoongo na abakana kujoa Nhwalo Gwambone gwa Angwana bito ana Yesu.

9 Mabaukumigwa kupotekigwa machoba goa pangapela nu kubekigwa kutaali na Angwana na kibumo cha makakala gabe.

10 Lichoba lyenie elyapakuika alumbigwa na bandu bakwe nu kuomongigwa na bandu abunhwamini, mangweto uyo mibaganga pamwe nabenia, magambu uchaili gwito nguaminika kwinu.

11 Kwa magambu tunnyopelanga ku Nnoongo jwito machoba goa anhwotoye mangweto kuimbalila nu kutama kitamo chenie echankemilinge ntame, tunnyopa kwa makakala gakwe, alengenakie mawacho ginu gu kutenda gambone na kila liengo lya imani.

12 Tujopa yene, kupala liina lya Angwana bito Ana Yesu lilumbigwa panakati jinu na mangweto mipata ichima kuboka kwakwe ku upeele gwa Nnoongo jwito na Angwana ana Yesu Kilisto.

2

Mundu mmaja

1 Gongo nga nhwalo gu kuika kwa Angwana bito ana Yesu Kilisto na twenga tukongana nnongi jakwe. Makalongo bito tunnyopa kukumpembela,

2 makajojoke kuechukaje umwojo gwinu, andaje kube na mbwele kwa magambu kulenga lichoba lya Angwana liike. Pangaje ikita kutenda nhwalo gongo uboke mulondoi gwa bandu bange, matangacho andaje balua ejilengigwa jiboke kwito.

3 Mundu akankoloyangaje kwa ndela jajoa, magambu lichoba lyenie liikaje mpaka lichoba lyale li kunkanalila Nnoongo

lipitile na mundu jwakemigwa Mmaja abonekane, ojwapakujomale kualabigwa.
4 Jwenio apakikikana kila kilebe echibikigongalela bandu nu kukikema Nnoongo, akitenda nkolongwa kukila kilebe kabe aijingila nu kutama Munyumba ja Nnoongo nu kukikema mwene kita Nnoongo.

5 Bo, mmikombakelaje kutenda nannengalinge genia goa kingobu panakiba pamwe na mangweto?
6 Nambu ngoe kibi kilebe chikinhwibila, namangweto mikimanyi kilebe chenie. Maliika lichoba lya Mundu Mmaja malibonekana kukingobu chikipaligwa.
7 Magambu makakala ga Mundu Mmaja ga chili gakamu maengo ngoe nambu abonekana otije mpaka aboigwe oti ojwaibilikia.
8 Penia Mundu Mmaja jwenio apapakuekuligwa, nambu Angwana ana Yesu pabapakuika bapakunkoma kuhuke gwa kano jabe nu kuntimba kukung'ala kwabe.
9 Mundu Mmaja jwenoi aika kwa makakala gi Lichetani lilaya ikobo ndu ikuomongwa yuwangi,
10 atumia uwangi gwa gwoa kwa kakoloya abaobanga. Angweto biobanga kwa magambu bapokilingeje ni kujipala kweli jakombolange.
11 Yene Nnoongo babekangite bandu benia babe pae ja makakala guwangi, baamini yuwangi.
12 Yene boa abakanite kujiamini kweli nambu bualali ubaja, bapakuhukumuligwa.

Mpambuligwe kupala nkoligwe

13 Nambu ngoe tupaligwa kunnumba Nnoongo machoba goa kwa magambu ginu mangweto, mampaligwa na Angwana, magambu kuboka pitumbulaga Nnoongo ngampambula nkomboligwe kupete liengo lya Uhuke jwakwe, nu kummeka mme bandu bakwe bachwapi magambu ga kuamini kwinu kweli.
14 Nnoongo ankemangita mangweto kupete Nhwalo Gwambone gutuntangachila kupala mmagange pamwe mukibumo cha Angwana bito ana Yesu Kilisto.
15 Bai makalongo mma maha na magaagabale maboulo gutunnengila na gutunhwandakila.

16 Tajopa Angwana bito bene ana Yesu Kilisto na ana Nnoongo Awabito abutupaile nu ku upeele gwabe ngubutupe tengela machoba goa pangapela ni lihyobalelo lya kweli,
17 annimbie mwojo na ampegange makakala gi itendwa nu kulonge gambone.

3

Mutujopele ku Nnoongo

1 Pukujomolela makalongo bito mutujopele kupala Nhwalo gwa Angwana ujoanike chokwe na upokeligwe kuichima andi pibi kwinu mangweto.
2 Uyo mutujopele kupala Nnoongo atukombole na bandu akabaja na bandu bina kijonga gambu boaje abaamini Nhwalo gongo.
3 Angwana nga bina kuaminika. Bombe bannimbia nu kummeka tengela na Mmaja jola.
4 Angwana bututenda tunhwamini mangweto kube mannyendekea kutenda agatunnengalinge.
5 Angwana bijilongaleye myojo jinu mukulimanya lipalano lya Nnoongo nu kuimbalila kwatupi Kilisto.

Malagalakio gu kamu maengo

6 Makalongo kulina lya Angwana bito ana Yesu Kilisto tunnagi, ntamanga kutali na bandu boa abunhwamini Kilisto ababi akata banga kengama malagilo gutulagile.
7 Magambu mangweto mmene mmanyi kutenda mpaligwe kengama andi pututenda twenga. Twenga tukiba takakataje putukiba na mangweto,
8 tulije chakulya kwa mundu panga lepa. Nambu ngutukamu maengo kilo na mui kukachana nu kulaga kupala tukabeje nhwigo ku mundu jwajoa kwinu.
9 Tutenda genia ngiti tapaligwije kujangatigwa na mangweto, nambu kwa magambu kupala kunnayanga kilandanikio kwinu.
10 Putukiba pamwe na mangweto ngutunnengela, “Mundu jwajoa jwakana kamu maengo, akalyeje chakulya.”
11 Tulonge ilebe yene magambu tujoine kutenda babi bandu bange kati jinu akakata na kabe babi kamuje maengo, nambu angweto kikichumbuya kulonge minhalo ja bandu bange.
12 Kuliina lya Angwana bito ana Yesu Kilisto nalagila na kakelebuyanga bandu benia babegange na majendo gambone nu kamu maengo kupala bapatange chakulya chabe bene akagweto.
13 Nambu mangweto makalongo, makatotakaje kutenda gambone.
14 Anda abi mundu kwenio jwanga agabala nhwalo gwito gwa balua jenje, mammekange pukongolou mundu jwenio na makatama nakweje, kupala abe naoni.
15 Nambu mundu jwenio makantenda andi nngondwaje, nambu mankelebuya andi nnongo.

Chalamu chukujomolela

16 Bene Angwana abaleta tengela, bampegange tengela machoba goa ku ndela jajoti jela. Na Angwana batame pamwe na mangweto.
17 Ne Paulo, nampatanga abali kukunhwandiki ku luboko lwango namwene. Chene nga kiingi chango paandika kila balua, yene ngapaandika.
18 Nnoongo ampegange upeele gwa Angwana bito ana Yesu Kilisto ube pamwe na mangweto mmoa.

Balua ja Paulo ju kutumbula kwa Timoteo Kilongoi

Kitabu cha 1 Timoteo nga balua ejiandikigwa na ndundame Paulo kwa napunji jwakwe Timoteo. Kitabu chenje 1 Timoteo ewechakine kiandikigwa chaka cha 62-64 kuboka pukubelekwa Kilisto. Balua jenje jibonekana jiandikigwa papipi nu kujomoka Paulo kingobu patama padunia pano. Paulo akiba maganja na Timoteo nu kuyene pajingi ankema Timoteo mwana gwakwe nnola, (Akaf 2:22, 1 Timoteo 1:2, 1:18).

Jenje nga balua jimwe kati ja balua ncheche yaandika Paulo ku mundu jumwe jumwe papala kukiandaki kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto. Balua yenge itatu nga 2 Timoteo na Tito na Filemoni. Balua 1 Timoteo jiandikigwe minhalo nduu pipaligwa kugongalela ku bandu abunhwamini Kilisto (Lipungu lya 2:1-15), pipaligwa kube akilongoi bikikuta cha bandu abunhwamini Kilisto (Lipungu lya 3:1-13), nu kelebuya nhwalo gwa akaboli bu wangi (Lipungu lya 1:2-11, 4:1-5, 6:2-5). Yene ilaite Paulo pammola Timoteo kube kilongoi ju kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto. Mubalua ja 1 Timoteo ibi ndela nduu iotwi kajangata akilongoi bikikuta cha bandu abunhwamini Kilisto bamachoba ganga baoto kalongolea bandu abunhwamini Kilisto.

Agabi mukitabu

Paulo atumbu kumpata abali Timoteo (Lipungu lya 1:1-2).

Kuboka penia ankelebuya Timoteo kunhwalo gwa akaboli buwangi (Lipungu lya 1:3-11).

Paulo ajendaki kulandulila pannumba Yesu Kilisto (Lipungu lya 1:12-19).

Kabe annagila Timoteo ku nhwalo guku gongalela na akilongoi (Lipungu lya 2-3).

Paulo mubalua jakwe ajomoli kumpe Timoteo malagilo gukujomolela (Lipungu lya 4-6).

1 Ne Paulo, nambi nandundame ba Kilisto Yesu kwa amuli ja Nnoongo Nkomboi jwito na Kilisto Yesu lihyobalelo lito,

2 nunhwandakila Timoteo mamanango makweli mu imani.

Nannyope gwambone na kia na tengela kuboka ku Nnoongo Awabito na Yesu Kilisto Nngwana gwito.

Kelebuya maboulo gu uwangi

3 Mbala ntame kwenio ku Efeso, andi panannyopita apanakiba nakajenda ku Makedonia. Babi bandu bange kwenio ababola maboulo gu uwangi, makanakie bandu benia.

4 Malengele bilekange omo nu nhwalo gwa ibelei ndu ilondana, jenie jileta kutaukana tu, kamwaje maengo ga Nnoongo agapaligwa kamuligwa mukuamini.

5 Kilebe kikolongwa cha malagilo gango nga kwajalila mapalano agaboka mu mwojo gwa chwapi na mwojo gu kupala kupembu gambone na imani ja kweli.

6 Bandu bange bijilekite ilebe yenie nu kugalambuki ilebe yangambone.

7 Bapalanga kube akaboli ba Malagilo ga Musa, nambu bikimanyije chabalongela andaje chibakwajalila.

8 Tumanyi kutenda Malagilo ga Musa gambone, anda gatumike pipaligwa.

9 Nambu ipaligwa ukombokela kutenda Malagilo gabekigwe kwa magambu ga bandu bamboneje. Nambu kwa magambu ga bandu bangajijoa chalia na bangajoa Malagilo, banga nnyogopa Nnoongo na akabaja, bandu banga gongalela abakengama dunia. Bandu ababakoma akawamundu na akamamundu na akakomi ba baboa bala,

10 malagilo gabekigwe kwa magambu ga akangongola na akinalome abagoloka na akinalome ajabe, abaucha bandu na akawangi na abalapila kuwangi andaje abatenda kilebe chachoa changapaligwa na maboulo ga kweli.

11 Maboulo genia gabi mu Nhwalo Gwambone gwa Nnoongo juna kibumo, juna kindimba chenie bangamwie nenga ndangache.

Lilumbo kwa magambu ga kia ja Nnoongo

12 Nannumba Nngwana jwito Kilisto Yesu ojwambi makakala kwa magambu ga liengo lyango. Nannumba gambu amweni ne mbi kuaminika, ngambambula ne nammegelele.

13 Iganukube kalakala nenga ngununtukana na kumpoteka nu kuntende chanaki. Nambu Nnoongo ngamone kia, kwa magambu nakiba natokamau kabe nanga imani.

14 Nambu Nngwana jwito ngandweleke gwambone nduu, ngambe imani ni lipalano elibi lito mukulondana na Kilisto Yesu.

15 Kilonge chenje nga chakweli, kabe ipaligwe kujeketeligwa, Yesu Kilisto ngaika padunia pano kakombola bina mabaja. Nane nga nanemwite muno kupeta benia boa,

16 nambu Nnoongo ngamone kia nenga nambi nabaja kupeta bandu boa, kupala Yesu Kilisto alaye kuimbalila kwakwe kwoa kwango nenga, andi kulandanakia kwa boa abapakunhwamini kingobu chikiika nu kupokela bwomi machoba goa pangapela.
17 Kwa jwenio jwabi Nngwana jwa machoba goa pangapela na jwangawe na jwangabonekana na jwabi Nnoongo jika jakwe, ku jwenio kube ni ichima ni kibumo machoba goa pangapela! Unhyo.
18 Manango Timoteo, nankamuya amuli jenje tela na malobe gulondoi agalengigwe kalakala kwinumwe. Nannagi magagoye malobe genia gabe chilaa chukuputanila gwicho ngondo ja Nhwalo Gwambone,
19 mijikamulile imani kupala mme na mwojo gukupambula agabi gambone. Bange bandu bapaije kube na mwojo gukupambula agabi gambone ku yene ngibijialabia imani jabe.
20 Panakati jabe abi Humeneyo na Alekizanda bombe nakamuinge ku Lichetani, kupala baboligwe bakantukanaje Nnoongo.

2

Maboulo nhwalo gu kugongalela

1 Kilebe chukutumbula nannyopanga, mannyope Nnoongo ilebe eimpala, kugongalela ku Nnoongo, ng'ongalele magambu ga bandu bange nu kunnumba Nnoongo kwa magambu ga bandu boa,
2 na mannyopange Nnoongo gambu ga akangwana na bandu akatawala, kupala nhwoto kutama kwambone na tengela pamwe na kunng'ongale Nnoongo na majendo gambone.
3 Kilebe chenje chambone na kinhwalali Nnoongo Nkomboi jwito,
4 jwenio apala bandu boa bakomboligwe nu kuumanya ukweli.
5 Gambu abi Nnoongo jumwe, uyo abile jumwe ojwabachikachana bandu na Nnoongo, mundu jwenio nga Kilisto Yesu,
6 jwenio ngakipanga mwene kakombolanga bandu boa. Penia ichalakicha kutenda, kingobu chikipaligwa pikipakuika Nnoongo apakakombolanga bandu boa.
7 Kwa magambu genia nenga ngabambambu mbe nandundame na naboli ba bandu banga Akayahudi, ndangache nhwalo gwa imani na kweli. Nenga kweli, ngiti uwangije!
8 Papoa pankongananga kugongalela, mbala bandu bagongalele ababi na myojo chwapi, benia baotwile kutondobea maboko gabe bakagongalela panga lilaka wala mitau.
9 Kabe, napalanga akikege bakwindange ngobo ina ichima nnongi ja bandu pamwe na majendo gambone ngiti kukulembeke kukuchuka nywilije kikilemba ku jaabu na lulu andaje kuikwindo ya ngobo ya bei ngolongwa,
10 nambu ku itendwa yambone andi pipaligwa kwa akikege abanng'ongale Nnoongo.
11 Akikege bapaligwa kutama nuu nu kunyenyepa kingobu chibikibola.
12 Ne nannekaje munkege babole andaje antawale munalome, apaligwa kutama nuu.
13 Gambu Adamu jwatumbula kupanganigwa, kuboka penia ngapanganigwa Hawa.
14 Na ngiti Adamuje ojwakoloigwa, nambu munkege nga ojwakoloigwa, ngannemwa Nnoongo.
15 Nambu munkege makoligwa mukioya kingobu chukupoto ingota, anda atamite muimani ni lipalano na chwapi na majendo gambone.

3

Ilongoi mukikuta cha abunhwamini Kilisto

1 Kilonge chenje nga chakweli, mundu ojwapala kube kilongoi jwa kikuta cha abunhwamini Kilisto, jwenio aganwa liengo lyambone.
2 Kilongoi jwa kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto apaligwa kube mundu jwanga koligwa, apaligwa kube nu munkege jumwe, apaligwa kube jwaotwi kikitawala mwene, ojwaechimika nu kina, na ojwaotola kuboola,
3 akabeje jukulobela andaje mundu juna kijonga, nambu aba jwa nuu, jwapala tengela, akabeje mundu jukupala uloi,
4 apaligwa abe mundu jwaotola kagoya bandu pa bapachakwe nu kabeka babe bukujoa ni ichima muno.
5 Anda mundu kuotwaje kijigoya nyumba jakwe, aotolabo kugoya kikuta cha bandu ba Nnoongo?
6 Anda mundu jwaamine enoeno akabekigwaje kube kilongoi, akaika kulokalokaje nu kuhukumigwa andi Mmaja.
7 Apaligwa kuchalakichigwa na bandu banga nhwamini Kilisto, kupala akakoligwaje nu kolwa muntambo gwa Mmaja.

Akajangati mu mukikuta cha bandu abunhwamini Kilisto

8 Nu uyo akajangati ba kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto bapaligwa babe na majendo gambone, bina kuaminika na abalonge kweli bakabe akanywagije na bandu bukupala kupata uloi kutama mbaja,

9 bapaligwa kujiagabala kweli ja
muimani kwa mwojo chwapi.
10 Nambu bapaligwa kajiga oti anda
babonakine kuotola kamu liengo lyenie.
11 Akaanamundu bapaligwa kube na
majendo gambone, bangang'ing'ia akajabe
bandu, bina kikitawala bene na bina
kuaminika ku ilebe yoa.
12 Nnyangati mu kikuta cha bandu
abunhwamini Kilisto apaligwa kube nu
munkege jumwe, ojwaotwi kigoya chwapi
ingota yakwe na nyumba jakwe.
13 Gambu akajangati abakamu maengo
gabe kwambone babeka bandu bajoe kabe
akajangati benia baotwi kulonge panga
jogopa nhwalo gwa imani jabe ku Kilisto
Yesu.

Kweli ejiekuligwe

14 Pununhwandaki balua jenje nhy-
obale kutenda manhika kachinu machoba
uganga.
15 Nambu anda njelwite, balua jenje
jinnenganakia majendo gutupaligwa kube
nago mu nyumba ja Nnoongo, jenie nga
bandu abunhwamini Kilisto ababi ba
Nnoongo jwabi mmomi jwenio nga lueke
ni kijemo cha kweli.
16 Kubije mbwele jajoa ku nhwalo nko-
longwa gwa imani jito,
Ngabonekana na mmele andi mundu,
Uhuke jwa chwapi annaite jwenio kube
jwambone nnongi ja Nnoongo,
ngabonekana na akapakachi bu kum-
bengu.
Ngatangachigwa mu ilambo yoa,
bandu ba padunia ngubunhwamini,
ngatoligwa kunani kumbengu kukibumo.

4

Akaboli buuwangi

1 Uhuke alenga kipola kutenda machoba
agaika bandu bange mabijikana imani, ni
kijoa ihuke yuwangi nu kengama maboulo
gi michepela.
2 Maboulo andi genia gatangachigwa
na bandu akawangi na akandendemundu,
benia mwojo jabe ju kupambu gambone
andaje mabaja uchipwile andi upojoligwe
na choma cha mwoto.
3 Bandu benia babola kutenda malemwa
kutola akege nu kulye yenge yakulya.
Nambu Nnoongo apanganya yakulya ye-
nie, kupala balye kukunnumba Nnoongo
bandu abaamine na abijimanyi kweli.
4 Kila kilebe chapanganie Nnoongo
chambone, kibije chikipaligwa ukanigwa,
nambu yoa ipokeligwe kukunnumba
Nnoongo,
5 magambu ku lilobe lya Nnoongo nu
kugongalela kukibeka kilebe chenie ki-
jekatiligwe na Nnoongo.

Mpakachi jwambone jwa Yesu Kilisto

6 Anda malengalinge akalongo boa
malagilo ganga, mamma mapakachi ba
mbone ba Yesu Kilisto, anda ntei genia
mmene mannyendakea kola mu uhuke
kwa maboulo ga imani na maboulo ga
kweli gamakengama.
7 Nambu mwe ma Timoteo mikane
homo yangabe ya Nnoongo na yanga
mana. Mikihyobalekea kutama kukun-
hwalali Nnoongo.
8 Kikihyobalekea kugolola mmele mbaya
kachoko, nambu kutama kukunhwali
Nnoongo kwambone muno mu kila
kilebe, gambu gutulagalaki bwomi
mukulama kwito ngoeno nu kulama kwito
kukupakuika.
9 Kilonge chenje nga kweli muno na
kipaligwa kujeketeligwa.
10 Twenga tuundika nkunge nu kamu
maengo kukachana kwani tummekile li-
hyobalelo lito Nnoongo jwabi mmomi
jwombe nga Nkomboi jwa bandu boa,
muno bandu abanhwamini Kilisto.
11 Mmole ilebe yenje na makwajalile
kana ilebe yenie.
12 Makajeketeje mundu jwajoa ammem-
bule magambu mwe nga makakombo,
nambu nkachane mma kilandanikio kwa
abanhwamine Kilisto, mu kilonge chinu na
itendwa iinu na lipalano na lihyobalelo na
majendo ga chwapi.
13 Machoba goa nnyendekea kachome
bandu pukongolou Majandiko Gachwapi,
kutangacha na kubola, mpaka pam-
bakuika.
14 Makakotokaje kutumia upo yampatite
kuboke ku Uhuke jwa Chwapi ibi nkati
jinu champata kwa malobe ga akalondoli
ba Nnoongo nu kummeke maboko ga aki-
nanhota bikikuta cha bandu abunhwamini
Kilisto.
15 Nhwachila muno genia goa nu
kubegelela kupala kujendeke kwinu
kubonekane kwa bandu boa.
16 Mma maha pantama na pammola.
Nnyendekea kamu genia, magambu anda
ntei nyenie, mamikikola mmene na abam-
penekia.

5

Pampaligwa kutama na akaumini ajinu

1 Makankalapilaje mundu munanhota,
nambu malengela andi awabinu. Ma-
tendelange achakakombo anda akalongo
binu,
2 akikege akinanhota andi amabinu,
achakabale andi akalombo binu, panga
mawacho mabaja.
3 Maagabale akanawele ababi na malola.

4 Nambu nawele jwabi ni ingota andaje
ichokolo, yenie ipaligwa kagoya achiki-
belei babe andi papala Nnoongo, yene
babukia maboko achikibelei babe kuku-
tenda yene bunhwalalila Nnoongo.
5 Ojwabi nawele kweli, jwanga
mundu jukunnyangata, jwenio anhyobale
Nnoongo ajendeke kung'ongale Nnoongo
nu kunnyopa annyangate kilo na mui.
6 Nambu nawele jwatama kukikikonja,
jwenio abi andi awile, iganukube abi
mmomi.
7 Makwajalile bandu batendi ilebe yenie,
kupala bakapatangaje lukolo.
8 Anda mundu kagoyaje akalongo
mundu, muno ababi kunyumba jakwe,
mundu jwenio ajikana imani, nga mmaja
muno kupeta mundu jwangaamini.
9 Mukunhwandikaje mukitabu cha ak-
inawele mundu jwangaika yaka sitini.
Kabe aba atoligwe na analome bamwe,
10 na abe banchalakiche kwa maengo
gakwe gambone, jwalelite ingota yakwe
kwambone, jwalendekie akamageni
kachakwe, jwabapoki bandu ba Nnoongo
na katawacha makongono, ngajangata
bandu bina malola, jwakitabite kamu
gambone.
11 Makaandikaje akanawele bale, gambu
tama yabe yu kupala kutoligwa nanalome
kabeka bagalambuke nu kunneka Kilisto
Nkomboi,
12 bikilete hukumu bene gambu
bukulekite kuamini kwabe kwa kalakala.
13 Akanawele andi benia bikibola
ukata nu kutumbu kutindila nyumba
na nyumba, kabe nyenie tuje nambu
andumbakani na kang'ing'ina akajabe nu
kujingi muilebe ya bandu bange bakalenga
minhalo janga paligwa kulongela.
14 Kwa yene kabi mbaile akanawele
baale batoligwe na analome, bapate ingota
na kugoya nyumba yabe kupala akan-
gondwa bito bakabeje na nililanga lya
kulongela minhalo mibaja kati jito.
15 Magambu akanawele bange baobite
nu kunkengama Lichetani.
16 Nambu anda amama Akilisto bak-
weti akanawele mulongo gwabe, benia
bapaligwa kagoyanga na ngiti kukileke
kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto
tuje liengo lyenie. Kupala kikuta cha
abunhwamini Kilisto kioto kagoyanga
akanawele bangakola bandu bakajangata.
17 Akinanhota abalongaleya kwambone
akaamini, bapaligwa kupata mapungu
gabe pabena, muno kutangacha nu kubola.
18 Gambu Majandiko Gachwapi galenga,
“Makantabaje kano ng'ombe pamatumia
kupuluya ilyo,” uyo, “Nkamwa maengo
apaligwa malepo gakwe.”
19 Makajeketeje kupokela lukumbi lwa
ananhota abalongalea kikuta cha bandu
abunhwamini Kilisto andaje pabe na
akachaili abena andaje atatu.
20 Abajendeke kutenda mabaja makele-
buya pabandu nduu, kupala bange bajo-
gope.
21 Nunhwamulicha nnongi ja Nnoongo
na nnongi ja Kilisto Yesu na nnongi ja
akapakachi ba kumbengu, magaagabale
malagilo ganga panga nchimwa mundu,
makammagu munduje kukunnoleke ku-
mio.
22 Makabyalaje kummeke mundu abe
kilongoi kukabegele Angwana. Mikikilon-
daje mu mabaja ga bange, ntama chwapi
kukunhwalila Nnoongo.
23 Makanywe mache tuje, nambu nnywa
divai kachoko kwa magambu ga lutumbo
lwinu, gambu ga itamwe eyampata kila
kingobu.
24 Malemwa ga bandu bange
gabonekana kipola, tango nakapelekaje
kuhukumu, nambu mabaja ga bandu
bange gamanyikana kingobu cha kapeleka
kuhukumu.
25 Yene, itendwa yambone ibonekana
kipola na yangabonekana kipola kuotoje
kikiiya.

6

1 Akabanda boa bapaligwa kaechimu
akinanhota mundu kukila kilebe kupala
lina lya Nnoongo lyakatukanigwaje andaje
maboulo gito.
2 Akabanda abakweti akakolongwa babe
akaumini bakabembuje kwa kawachi
kutenda akaumini ajabe tu. Nambu
bapaligwa kabegelela kwambone muno,
gambu akakolongwa benia bikikonja
kuboke mumaengo ga akabanda abun-
hwamini Kilisto benia ababampalanga,
yene mpaligwa kubola nu kutangacha
nhwalo gwenio.

Maboulo gu uwangi ni kipato cha kweli

3 Mundu jwajoa jwabola maboulo gange
gangabe tela na ganga, na jwanga jeketela
malobe ga kweli ga Angwana bito ana Yesu
Kilisto nu kutama andi papala Nnoongo,
4 jwenio kutweli kulokaloka na amanyi
kileje. Mundu ntamwe mitau na bulwa
mumalobe ganga mbone, genia galeta
bwiu na bulwa na matukano na kawachi
bange mabaja,
5 mitau janga pela kuboka kwa bandu
benia malango gabe gapungwanikwe kabe
bakwetije kweli. Bakitanga kummegele
Nnoongo nga ndela jikipato.
6 Kweli kummegele Nnoongo kummeka
mundu abe nikipato, anda ajeketile kube
ni ilebe yakweti.

7 Magambu tuikije kilebe chachoa
padunia pano, wala tubokaje ni kilebe
chachoa padunia pano.
8 Yene, anda tukweti yakulya na ngobo,
tupaligwa kujeketela kube na yenie.
9 Nambu abapala kube ni kipato kugwe
mukujigigwa, nu kujonjigwa mutama
mbaja nduu yukutokamala yenie kauta
bandu mukualabika nu kujomoka.
10 Gambu kupala muno uloi ngi kindum-
butumbu cha ubaja gwoa. Bandu bange
balokalile muno kupata uloi ata ngababe
kutaali na imani na myojo jabe jitweli
kubinia.

Malagilo kwa Timoteo

11 Nambu mwe, mamundu ba Nnoongo,
nneke kilebe chenie. Nnyendekea
kube mambone nnongi ja Nnoongo,
mang'ongale Nnoongo, imani na mapalano
na kuimbalila mma manuu.
12 Nkachana muno kagaoto malola
gankweti gambu ga imani, kupala mpate
bwomi gwa machoba goa pangapela og-
wankemi Nnoongo kingobu pamajeketela
mmene imani jinu pakachaili nduu.
13 Nannagila nnongi ja Nnoongo jwaipe
bwomi ilebe yoa na nannagalakia nnongi
ja Yesu Kilisto jwapanga uchaili nu ku-
lenga kweli mwene nnongi ja Pontio Pilato,
14 nkamule malagilo ganga na kugaaga-
bala na ntenda kuaminika mpaka li-
choba libapakubuja Angwana bito ana
Yesu Kilisto.
15 Kubuja kwabe kutendigwa mangobu
apagapaligwa agabekigwe na Nnoongo
jwalumbigwa jwabi Ntawala jika jakwe,
Nngwana jwa akangwana na Ungwana
jwa Mangwana.
16 Jwenio jika jakwe atama machoba
goa pangapela mu lumuli lwanga oto
kuluegelela mundu. Abije mundu
jwawaite kummona andaje jwaotwi
kummona. Kwakwe ibe ichima nu
utawala gwa machoba goa pangapela!
Unhyo.
17 Malengele bandu ababi ni ipato mu
bwomi gongo gwangoe, bakalokalokaje nu
kihyobale ilebe yanga hyobaleka nambu
buhyobale Nnoongo jwatupe kukina ilebe
nduu kupala tuialalile mwojo.
18 Malenge batendange gambone, babe
ni itendwa ndu yambone na babe binuk-
ina na abajeketile kape bange ile yabe.
19 Ku yene mabikibekela lupambo kum-
bengu lwenio kwabe kiba kijemo cham-
bone kulimba machoba agaika. Penia
mabapata bwomi gwenio nga bwomi gwa
kweli.
20 Mwe ma Timoteo, nng'oye kwambone
goa gala agankamwiigwe. Nnyepe kulon-
gela kwanga nhwalali Nnoongo ni mitau
jangamana nu nhwalo gu kilebe bandu
bange chibikikema, kumanya.
21 Gambu bandu bange bikitenda bak-
weti kumanya kupeta kwenio, kujomole
kwakwe bijioite imani. Nnoongo ampe-
gange upeele gwakwe!

Balua jenge ja Paulo kwa Timoteo Kilongoi

Kitabu chenje cha 2 Timoteo kiandikigwa na ndundame Paulo ku napunji jwakwe jwakemigwa Timoteo. Kitabu chenje kiandikigwa papipi nu kupela kwake patama padunia pano. Kingobu chenie akiba mukipungo kukilambo chuku Loma (2 Timoteo 1:16). Paulo akiba kupalana nu kujoana muno na Timoteo mpaka Paulo ankema mwana gwakwe nnola (Akafilipi 2:22, 1 Timoteo 1:2, 1:18).

Jenje nga balua jimwe kati ja balua nchenche eyaandika Paulo kujenda ku mundu jumwe jumwe papala kuandika kukikuta cha bandu abunhwamini Kilisto. Balua yenge itatu nga, 1 Timoteo na Tito na Filemoni. Kingobu chenie chi kiandikigwa balua jenje 2 Timoteo, bandu abunhwamini Kilisto abakiba bakatawaligwa ni kingwana cha Loma batenda kupotekigwa muno. Pangaje chenie ngi kilebe chikintenda Paulo atabigwe, yene akiba akannagila Timoteo aimbalile kulaga. Andi pibi 1 Timoteo, Paulo nganhunda muno Timoteo ku nhwalo gwa akaboli buwangi (1 Timoteo 1:16-18). Uyo annenge Timoteo kutenda kiika kingobu chukulaga nnongi jito (Lipungu lya 3:1).

Agabi mukitabu

Paulo atumbu kukumpata abali Timoteo, kuboka penia annimbia mwojo (Lipungu lya 1:1-18).
Kabe ankwajali Timoteo aimbalile (Lipungu lya 2:1-13).
Kuboka penia ampe malagilo ku nhwalo gu kutama kukunhwamini Yesu (Lipungu lya 2:14-26).
Kabe annenge ilebe eipakuika nnongi na pipaligwa kamula (Lipungu lya 3:1-4:8).
Paulo ajomole kukunnagila mwene Timoteo (Lipungu lya 4:9-24).

1 Ne Napaulo nandundame ba Yesu
Kilisto kukupala kwa Nnoongo. Mekigwe
ndangache bwomi ogwatulagila Nnoongo
mu kulondana na Kilisto Yesu,
2 nunhwandaki mwe ma Timoteo
mamanango manumpala muno,
Nunnyope kana Nnoongo Awabito
na Yesu Kilisto Angwana bito bampe
gwambone gwa Nnoongo na kia na
tengela.

Lilumbo na malobe gu kumpe mwojo

3 Nannumba Nnoongo junammegelela
ku mwojo chwapi andi apabatenda
akananhota bango, nannumba kila
apanankombokela mu kugongalela
kwango kilo na mui.
4 Mbi kombakela manjochi ginu na mbi
nachuna muno nammone, kupala ndwele
kuala mwojo.
5 Mbi kombakela imani yinu ya kweli,
imani eibakweti awibinu Loisi nu uyo
eibakweti amabinu Eunike. Manyi kutenda namwe uyo nkweti imani jenie.
6 Magambu gwa genia nankombakela
nkolokeye kitoi champi Nnoongo mangobu
panammekela maboko gango.
7 Kwa magambu Nnoongo atupi Uhuke
jwa Chwapi jukutubeka tube takabwogaje,
nambu Uhuke jukutupe makakala na mapalano na mwojo kukikitawala.
8 Yene makalola onije kachalakicha
Angwana bito, kabe makalola onije magambu gango nenga nandabigwe mukipungo
kwa magambu ga benia. Nambu mikilonde nane mukulaga kwa magambu gu
Nhwalo Gwambone, andi Nnoongo pampe
makakala.
9 Nnoongo atukolite, atukemite tube
bandu bakwe mwene, ngiti gambu ga
itendwa yito yamboneje, nambu andi papaile Nnoongo na gwambone gwakwe.
Ngatupe gwambone gwenio kwa magambu ga Yesu Kilisto tango dunia kupanganigwaje,
10 Nambu ibekigwe kipola kwinu ngoe
kukuika kwakwe Nkomboi jwito, Yesu
Kilisto. Jwenio aboite mbyu makakala ga
kiu nu ku ndela ju Nhwalo Gwambone
ngauhekula ndaa bwomi gwanga kiu.
11 Nnoongo ambambwile ne mbe nandundame na naboli kwa magambu gu
kutangacha Nhwalo Gwambone,
12 genia nga agameka ne mbotakigwe
ngoe. Nambu ne mbi kupweleje magambu nummanyi kipola jununhwamini,
kabe manyi kutenda jwenio makilendela
chambile, mpaka lichoba lyapakubuja.
13 Nkamula gwicho maboulo ga kweli
ganammolite andi kilenganakio kwinu.
Na nnyendekeye mu imani na mapalano
agankweti mukulondana na Yesu Kilisto.
14 Kwa makakala gu Uhuke jwa Chwapi
jwatama nkati jito mikigoye gwicho kile
chache chambone chankamuigwe.
15 Andi pummanyi, bandu boa bi kilambo chuku Asia banekite, kati jabe abi
Fugelo na Helimogene.
16 Najopa Angwana babonelange kia
akalongo ba Onesifolo, kwa magambu
akanimbia mwojo pajingi. Na aloije oni
kutenda nakiba kukipungo,
17 nambu kingobutu apaika kukilambo
chuku Loma, ngatumbu kumbalapala
kukachana mpaka ngambata.

18 Najopa Angwana bankole kia
Nnoongo lichoba lyapakuhukumu bandu!
Namwe mmanyi gwicho majingi agan-
dendile okwo ku Efeso.

2

Mpakachi juna kuaminika jwa Kilisto Yesu

1 Mwe mamanango Timoteo, mma na
makakala mwagwambone gutupatite mu
kulondana na Yesu Kilisto.
2 Na maboulo agunyoina nakabola
nnongi ja akachaili ajingi, ugo mabolange
bandu abaaminika na benia baoto kabola
bandu bange.
3 Na mwe mikilonde mukupotekigwa
andi lityala lina kuaminika lya Kilisto Yesu.
4 Lityala elibi kungondo kupaligwaje
kamu maengo gangabe gumungondo, ku-
pala aotole kunhwalalila nkolongwa jwa
matyala.
5 Uyo mundu jwapetana mukubutuka
mbelo kupataje upo panga agabala malag-
ilo gukubutuka agabekigwe.
6 Nnemi jwakamwi liengo kukachana
nga ojwapaligwa kupata lipungu likutum-
bula lya mauno.
7 Magabekange umwojo genia gannon-
gela na Angwana mabanhwotoya kimanya
ilebe yoa.
8 Mankombakela Yesu Kilisto ojway-
oigwa, jwakiba ju lungolo lwa Daudi,
andi pulenga Nhwalo Gwambone gundan-
gacha.
9 Magambu gakwe ne mbotekigwa na
ndabigwe mitondolo andi nabaja, nambu
lilobe lya Nnoongo litabigweje mitondolo,
10 ku yene nhimbilila kila kilebe kwa
magambu ga bandu ba Nnoongo, kupala
angweto uyo bapatange ukoli ogupatikana
kwa ndela ja Kilisto Yesu, gwenio uleta
kibumo cha Nnoongo machoba goa pan-
gapela.
11 Kilonge chenje nga chakweli,
“Anda ngutuwe pamwe nakwe,
matulama pamwe nakwe.
12 Anda tujendakie kuimbalila,
matutawala pamwe nakwe.
Andatunkanite,
jwenio uyo matukana.
13 Anda tubi kuaminikaje,
jwenio majendekea kuaminika machoba
goa,
magambu jwenio kikikanaje mwene.”

Nkamwa maengo jwajeketeligwe na Nnoongo

14 Makombakeye bandu binu minhalo
jenje na kakelebuya nnongi ja Nnoongo
bakotoke mitau kwa malobe. Mitau jenie
kualaje, gambu jaalabiya abajoa.
15 Nkachana kamwa ilebe enhwalali
Nnoongo mme makamwa maengo mam-
bone makalola onije ku liengo lyakwe na
jwombe abola telatela nhwalo gwenio gwa
kweli.
16 Mme kutali ni minhalo jikipuuchi jan-
ganhwalali Nnoongo gambu genia gajen-
deke kabeka bandu kutali na Nnoongo.
17 Maboulo andi genia nga andi libanga
lyangalama elilye mmele. Kati ja akaboli
benia nga Humeneyo na Fileto.
18 Benia bijilekangite kutali ndela ja
kweli ni bijialabia imani ja bandu bange
kukulonge kwabe kulenga kuyoigwa kwa
bandu boa kupetite.
19 Nambu kweli ja Nnoongo jibi ndii andi
libwe panani jakwe paandikigwe malobe
ganga, “Angwana bamanyi baba ababi
bakwe,” na “Kila jwalenga jwenio nga jwa
Angwana, nga mpaka alekane na mabaja.”
20 Mu nyumba ngolongwa mubi ni mi-
tungati na yombo ya kila aina, yenge iten-
ganichigwe ku uloi na jaabu gambu gwa
liengo lya nnyika na yenge itenganichigwe
ni mikongo yenge nu utope gambu gwa
liengo lya kila machoba.
21 Anda mundu akijegwiye nu kube
kutali ni minhalo mibaja, aba kilebe
chukamuli maengo gannyika magambu
abekigwe kube jwa Angwana, baalali
Angwana mundu jwenio abi tela kamu
liengo lyambone.
22 Mma kutali na tama jukombo na
ntama tela na papala Nnoongo na imani
nu kupalana na tengela pamwe na bandu
boa abajopa Angwana ku mwojo gwa
chwapi.
23 Ntama kutali ni mitau janga mana
nu jukutokamala, mmene umanyi kutenda
genia galeta bulwa.
24 Mpakachi jwa Angwana akajomanaje,
apaligwa kube jwa nuu ku bandu boa,
jwaotwi kubola na juna kuimbalila.
25 Jwa nuu pabakelebuya bandu
abankana, gambu benia Nnoongo aotwi
kape kingobu chukulapa nu kujimanya
kweli.
26 Penia malango gabe magabujila
kabele, mabapokonyoka muntambo
gu Lichetani ogubajonjite na kabeka
bannyali.

3

Machoba gukupela

1 Nkombokela kutenda, mu machoba gu
kupela kupakube na mangobu gu kulaga.
2 Bandu bapakikipala bene, bina ku-
pala uloi na bina kukilumbalila na bina
lunjonjo na bina kuntukana Nnoongo na
bangajoa achikibelei babe, banga lumba
na bangang'ongale Nnoongo.

3 Bandu banga mapalano na banga
pala kuchikachana bina kung'ing'ia bina
nnomo na akakale, mabachimwa kila chik-
ibi chambone,
4 bapakagaluka akajabe banga jali na
abatweli lunjonjo, bipala kikikonja muno
nu kotoka kumpala Nnoongo.
5 Kwa kunja bibonekana andi bandu
bina kunng'ongale Nnoongo, nambu
bagakana makakala gakwe. Mikijepange
muno na bandu andi benia.
6 Bange bandu kujenda mu nyumba
ya bandu na kagaluya akikege abapun-
ganikwe abalemile ni miigo ja mabaja na
abalongaleigwa na tama mbaja ya kila
kilebe,
7 akikege benia bajiganga kukibola kila
machoba nambu ngu kujimanyaje kweli.
8 Bandu benia bijikana kweli andi Yane
na Yambule apankana Musa. Bandu
bamba baobite mumalango gabe bachip-
wile muimani.
9 Nambu biotwaje kujendeke muno mag-
ambu kutokamala kwabe makubonekana
kipola ku bandu boa, ngapikiba ku Yene
na Yambule.

Undo yukujomolela

10 Nambu mwenga ma Timoteo, magak-
engime maboulo gango na majendo gango
na gambala mu kutama kwango na imani
jango na kuimbalila kwango na mapalano
gango na kulende kwango,
11 nu kulaga kwango nu kupotekigwa
kwango. Kabe magamanyi agambatite
okwo ku Antiokia nu Kuikonio nu Ku-
lusta. Ngaimbalila kupotekigwa kuko-
longwa muno! Nambu Angwana ngaban-
gola mu genia goa.
12 Kila mundu jwapala kutama kukun-
hwalali Nnoongo mu kulondana na Yesu
Kilisto apa kupotekigwe.
13 Bandu akabaja na akakoboi bapakube
akabaja muno, bakakoloya bange na beni
angweto bikoloigwa.
14 Nambu mwe ntama mu kweli ujaje
ejimmoligwe ngumujeketela muno. Ma-
manyi abakiba akaboli binu,
15 mmi kombakela kutenda tango ungota
gwinu mmanyi Majandiko Gachwapi genia
gaotwile kumpe malango agaleta ukoligwa
ku ndela ja imani ku Kilisto Yesu.
16 Majandiko Gachwapi goa gabi nu
uhuke gwa Nnoongo gaotwi kajangata
kubola kweli nu kelebuya nu kugalam-
buya mabaja gabe gambone na kalongolea
bandu batame andi papala Nnoongo,
17 kupala mundu jwammegelela
Nnoongo abe na kila kilebe chikipaligwa
muliengo lyakwe na abe tayali kamu
maengo goa agabi gambone.

4

1 Nnongi ja Nnoongo na nnongi ja Kilisto
Yesu jwapakahukumu bandu ababi bwomi
na abawile na kwa magambu atenda kuika
kutawala kongo abi Nngwana nannagila,
2 ntangacha lilobe lya Nnoongo, mpan-
ganike kutangacha kingobu chambone an-
daje kingobu changa mbone na nkalipe
nkelebuye na mape bandu mwojo mak-
abola kukuimbalila kwoa.
3 Gambu makiika kingobu penia bandu
bipenikije maboulo ga kweli, nambu
bikengama tama yabe bene ni kikikongole
akaboli nduu abapakalengela ilebe yae
yibipala kijoa.
4 Bikananga kujoa kweli, bigalambukila
omo yu uwangi.
5 Mwenga, nambu mma mio kila ali,
nhwimbalila kupotekigwa na ntenda
liengo lya ntangachi jwa Nhwalo
Gwambone na nnenganakia kwambone
upakachi gwinu ku Nnoongo.
6 Kingobu chango chu kuwe kibandakile
na myai jango jimiminigwa andi yene
akakung'i pabamimina lilumbo lya divai
nnongi ja Nnoongo.
7 Mbutine ngondo kwambone, mwanja
gwango nyomwile, imani ng'oite gwicho.
8 Ngoe iigi kupata hupo yambaligwa
gambu gukunhwalali Nnoongo hupo ejibi
Angwana, ojwahukumu pipaligwa ku li-
choba lyenie ngiti netuje na baba abalende
kwa chuna kubuja kwabe.

Malagilo ga mwene Timoteo kuboka kwa Paulo

9 Makachelwaje kuika kwangone.
10 Gambu Dema aipai ile ya padunia
pano nganeka nu kujenda Kusesalonike.
Kelesike ajei ku Galatia na Tito ajei Kudal-
imatia.
11 Luka tu nga ojwabi pamba pamwe na
nenga. Mantole Maluko nhwika nakwe,
kwa magambu maotola kunyangata mu
liengo lyango.
12 Nakankinga Tukiko kukilambo chuku
Efeso.
13 Pampakuika umbotalele likoti lyango
linililekite kwa Kalipo kukilambo cha Ku-
toloa, uyo unetele ni itabu muno yae
itendakigwe kulimbendela.
14 Pundi kipala jwakemigwa Alekizanda
andendi mabaja majingi, Angwana ma-
bannepa kuboke mu itendwa yakwe.
15 Namwe mma maha najwenio kwa
magambu akate kana muno nhwalo gwito.
16 Pinikikola pu kutumbula akibaje
mundu jwajemite kingono chango, boa
ngabaneka. Nnoongo balekeke malemwa
gabe!

17 Nambu Angwana ngabatama pamwe
nane, ngabambe makakala, mpaka nganhotola kuutangacha nhwalo gwoa, kupala bandu banga Akayahudi bujoe, kabe
ngakomboligwa mu hukumu ja kiu andi
mukano ji liimba.
18 Angwana mabangombola na mabaja
goa nu kundola tegatega mpaka ku kingwana chabe chu kumbengu. Kwabe kube
ni kibumo cha Nnoongo machoba goa
pangapela! Unhyo.

Kapata abali kukujomolela

19 Mapatange abali Pilisika na Akula,
pamwe bandu ababi kunyumba ja Onesifolo.
20 Elasto ngaigala ku Kolinto na Tolofimo
ngananneka Mileto kwa magambu akiba
ntamwe.
21 Nhwika chokwe tango nu kuikaje
kipepwe. Ebulo na Pude na Lino na Kelaudio bampatanga abali uyo na akalongo
bange abunhwamini Kilisto.
22 Angwana babe namwe umwojo
gwinu. Nannyopelanga mmoa upeele gwa
Nnoogo.

Balua ja Paulo kwa Tito Kilongoi

Kitabu chenje cha Tito nga chimwe kati ja balua ncheche ya Paulo yaandika ku mundu jumwe jumwe papala kaandiki bandu abunhwamini Kilisto. Balua yenge itatu nga 1 Timoteo na 2 Timoteo na Filemoni. Iganukube Paulo anhwandaki balua jenje Tito, nambu jibonekana andi jipaligwe kuchomigwa kanonoya pabandu. Tuotwi kumanya lende gambu Paulo alandulile yoa eintenda abe ndundame, kile chenie Tito akiba akimanyi. Pangaje balua jenje jiandikigwa na Paulo panakati ja yaka 63-65 kuboka pukubelekwa Kilisto.

Paulo ngannagi Tito kilongalea ikuta ya bandu abunhwamini Kilisto eikiba ku ichilu ya Kulete. Aandika balua jenje kupala kunnagila Tito kunhwalo gu kupambula na kabola akiilongoi bi ikuta ya bandu abunhwamini Kilisto. Ngalagi uyo mubalua jakwe ku Timoteo. Balua jakwe jilenga akiilongoi bikikuta cha bandu abunhwamini Kilisto pabapaligwa kube kilandanikio cha majendo gambone. Ikuta ya bandu abunhwamini Kilisto na akiilongoi babe ba ngoe bapaligwa kutenda nu kamula goa agapaligwa mulongoi.

Agabi mukitabu

Paulo annagila Tito kupambula bandu abannyali Nnoongo kube akiilongoi (Lipungu lya 1:1-16).

Kabe annagila kabola bandu kutama kukunnyali Nnoongo (Lipungu lya 2:1-3:11).

Paulo alonge malobe gukujomolela (Lipungu lya 3:12-15).

1 Ne Napaulo mpakachi jwa Nnoongo
na ndundame jwa Yesu Kilisto nhandika.
Nenga mbambuligwe kachenga imani
bandu ba Nnoongo na kalongalea
bijimanye kweli nu kutama andi papala
Nnoongo,
2 kweli jenie jitupe lihyobalela li kube
na bwomi gwa machoba goa pangapela.
Nnoongo jwanga lenga nhwangi, ngatula-
galakia bwomi gwenio tango dunia kupan-
ganigwaje,
3 ni kingobu chekipaligwa apikiika,
ngaulaya Nhwalo gwakwe. Ngangа-
muigwa Nhwalo gwenio nutangache
kukengama amuli ja Nnoongo, Nkomboi
jwito.
4 Nunhwandikila mwenga mana Tito,
mamanango makweli muimani twe tuboa
tubi mwenio. Nnoongo Awawa na Kilisto
Yesu, Nkomboi jwito ampe tengela ni
kindimba.

Liengo lya Tito ku Kulete

5 Ngananneka ku Kulete kupala nny-
omolele maengo agakiba tango na kapam-
bula akinanhota akiilongoi bi ikuta ya
bandu abunhwamini Kilisto mukila kil-
ambo. Nkombokele malagilo gango.
6 Munanhota kilongoi ju kikuta cha
bandu abunhwamini Kilisto apaligwa
kube jwanga lukolo, juna akege bamwe tu,
ningota yakwe ipaligwa kube einhwamine
Kilisto, jwanga manyikana kube juna
nnomo andaje juna mitau.
7 Magambu kilongoi ju kikuta cha
bandu abunhwamini Kilisto nga nnolei
jwa liengo lya Nnoongo, apaligwa kube
mundu jwanga lokaloka. Jwanga chimwa
chokwe, nnywagije, juna nnomoje andaje
juna kupala uloi kundela mbaja.
8 Nambu apaligwa kube mundu juna
kina, ojwapala ile yambone. Apaligwa
kube mundu jwakitawala, jwanga bagu
bandu, jwatenda gachwapi nnongi ja
Nnoongo na jwanga kijonga.
9 Apaligwa aagabale telatela maboulo
gukuaminika andi pagaboligwa. Penia
ngapapakuotola kalimbia mwojo bandu
bange kwa maboulo ga kweli nu ku-
gapia panja malemwa ga bandu abakana
maboulo genia.
10 Gambu babile bandu bange banga
jali abalonge malobe ganga mana muno
bandu ababoka mi kikuta chi Kiyahudi nu
kunhwamini Kilisto baoyanga akajabe.
11 Ipaligwa kakotoyanga malobe gabe,
gambu batindagana bandu boa mun-
yumba yoa kukubola ilebe yanga paligwa
babole, batendanga yenie kwa mawecho
mabaja gukupata uloi.
12 Nnondoli jwabe jumwe, Nkelete,
ngalenga, "Akakelete akawangi machoba
goa, babi andi inyama ikale, ba chojo na
bina ukata!"
13 Uchaili gwenio kweli, na magambu
gwa genia, mpaligwa kakalapila muno,
kupala babegange niimani inakulimba.
14 Bakapenekije homo yuwangi ya
Akayahudi andaje malagilo ga bandu
abijikana kweli.
15 Kila kilebe nga chwapi kwa bandu
abajeguigwe, nambu kibije kilebe echikibi
chwapi kwa abachapuigwe na banga
imani, gambu malango nu kupala
kwabe kukupala kupembu gambone
kuchapuligwe.
16 Bandu benia bajeketela kutenda bum-
manyi Nnoongo, nambu kuitendwa yabe
batenda nkana. Nga bandu bi kinyela
muno ni mitau, kupaligwaje kamula
maengo gambone.

2

Mmole maboulo ga kweli

1 Nambu mwenga mpaligwa kubola
maboulo ga kweli.
2 Mabole akinanhota bapaligwa kuoto
kikitawala babe na malango gambone,
bandu ba maha, bapaligwa kube telatela
muimani, baba na mapalano nu kuim-
balila.
3 Uyo mabole akikege akinanhota babe
na majendo gukunhwalila Nnoongo, bak-
abe bukung'ing'iaje andaje akabanda bu-
jembe. Kabe bapaligwa kubola minhalo
jenie,
4 kupala kaunda achakabale bapale
akangwana mundu ni ingota yabe,
5 baoto kikitawala nu kube chwapi,
babegelele gwicho maengo ga kachabe
kajoa akangwana mundu, kupala Lilobe
lya Nnoongo lyakabembuligwaje.
6 Nu uyo, makwajali achakakombo babe
bikitawale.
7 Na mmene mwe mpaligwa kube kilan-
danikio kuitendwa yambone. Mmola kwa
kweli na makatenda nhwenyoje.
8 Mmola malobe ga kweli kupala
abatauka babe na oni bakakolaje kile
kibaja chukulongela magambu gito.
9 Mabola akabanda bapaligwa kajoa
akakolongwa babe nu kaalalila kuilebe
yoa. Bakataukana nabuje,
10 andaje kajiba ilebe yabe. Nambu
bapaligwa kulaya bina kuaminika muno,
kupala kuitendwa yabe yoa bagabeke
maboulo ga Nnoongo Nkomboi jwito
galumbigwe.
11 Gambu gwambone gwa Nnoongo
guleta ukoli gwapitile bandu boa.
12 Gwambone gwa Nnoongo gutubeka
tukane kamwa ubaja gwoa na tama
mbaja ya padunia, tube bandu bikik-
itawala, tutame andi pipaligwa kukun-
hwalali Nnoongo mudunia jenje ja ngoe,
13 kongo takalendela lichoba likuala
mwojo muno litulihyobalela, kingobu
pikipakupitila kibumo cha Nnoongo
ojwabi nkolongwa na Nkomboi jwito Yesu
Kilisto.
14 Jwombe ngakipanga mwene mag-
ambu gito kupala atukombole kuboke
muubaja gwoa nu kutubeka bandu chwapi
ababi bakwe mwene, bandu ababi na
chuna chukamwa gambone.
15 Mmole ilebe yenie, kukinala chinu
choa makakwajalila na kakelebuya bandu
abampenakia, mundu jwajoa akammemb-
waje.

3

Kutenda ilebe yambone eipaligwa

1 Makombakeye bandu kunyenyepa kwa
akatawala na bandu bina kingwana, kajoa
nu kujeketela kamu ilebe yambone yoa.
2 Malengelange bakantukanaje mundu
jwajoa, nambu batamange kwa tengela nu
kupenakiana, babe bandu banga nnomo
machoba goa kwa kila mundu.
3 Kalakala, twenga tukiba tatokamau
uyo, ni mitau na takabaja. Takiba tak-
abanda ba tama mbaja nu kupala kila
ilebe. Takatama kitamo china ubaja na
bwiu, bandu ngubutuchimwa nu tubene
ngutuchimwana.
4 Nambu kingobu gwambone ni lipalano
lya Nnoongo Nkomboi gwito puekuligwa
kwito,
5 ngatukola twenga. Ngiti kwa maga-
mbu gi kilebe chambone chituteileje chik-
inhwalali Nnoongo, nambu gambu gwa
kia jakwe atukolite. Kundela ja Uhuke
jwa Chwapi ojwabeka tubelekwe uyono
nu kutupe bwomi uyono kukutujelea kwa
mache.
6 Nnoongo ngatupe Uhuke jwa Chwapi
nduu kundela ja Yesu Kilisto Nkomboi
jwito,
7 kupala kwa gwambone gwa Nnoongo
gwakwe tujeketeligwe kube tunhwalali
Nnoongo nu kupokela bwomi gwa ma-
choba goa pangapela ogutunhyobalela.
8 Kilebe chenie kweli.

Mbala mikwajali ilebe yenje, kupala
abunhwamini Nnoongo babe na chuna
machoba goa kutenda gambone, ilebe ye-
nie yambone nga yakajangata bandu.
9 Nambu mijepe mitau jukutokamala
kupala kumanya maina ga lungolo lwa
akaokolo na bulwa nu kutaukana nhwalo
gwa Malagilo. Ilebe yenie yajagi kunnyan-
gataje mundu.
10 Mundu jwaleta kupwilikana manke-
labuye mala ju kutumbula na mmwelea ja
pabele nu kuboka penia manneke.
11 Mmanyi kube mundu andi jwenio ate
kuoba na mabaja gakwe galaya kutenda
atekulemwa.

Malobe gukujomolela

12 Kingobu chambakunkinga kwinumwe
Alitemi andaje Tukiko, nkachane kuika
kukilambo chuku Nikapoli, gambu amwi
kutama kwenio kingobu chi kipupwe.
13 Nkachane kunnyangata Zena mundu
jwagamanyi malagilo na Apolo kupala
baotolange kutumbwa mwanja gwabe na
nnole kutenda ilebe yoa bakweti.
14 Ipaligwa bandu bito bikibole kila
kingobu kutenda gambone kupala bajan-
gate bange muilebe ibipala, kupala ku-
tama kwabe kukabonekana kwa jagije.

15 Bandu boa ababi pamwe na nenga
bampatanga abali. Mapatange abali aka-
ganja boa ababi mu imani.
Mmoa nannyopelanga gwambone gwa
Nnoongo.

Balua ja Paulo kwa Filemoni

Kitabu chenje kichoko cha Filemoni kiandikigwa na ndundame Paulo (Lipungu lya 1:1). Iwechakine Paulo pakiba mukipungo ku Loma, yene anda akiba ku Loma penia mmanya balua jenje jiandikigwa chaka cha 61 kuboka pukubelekwa Kilisto, nga chaka ucho pikiandikigwa kitabu cha Kolosai.

Paulo anhwandakila balua jenje mundu jumwe jwakemigwa Filemoni. Ojwakiba jumwe kati ja bandu abunhwamini Kilisto na akiba na akabanda bakwe. Paulo anhwandakila kupala kunnyopa akunhwukumuje mmanda jwakwe jwakemigwa Onesimo jwakatila kuboka ku Filemoni. Kengama malagilo ga Loma Filemoni akiba nuwecho gu kunhukumu Onesimo akomigwe. Paulo ngampembela Filemoni kupala annyeketele Onesimo ammone andi nnongo mukulondana na Kilisto kabe annyopa Filemoni annekekeye Onesimo kupala abegelele pamwe na Paulo (Lipungu lya 1:13-14).

Agabi mukitabu

Paulo ampata abali Filemoni, lipungu lya 1:1-3.
Kabe Paulo annyopa Filemoni ampokele Onesimo andi nnongo mu Kilisto (Lipungu lya 1:4-21).
Paulo ajomole kukutangacha mawacho gakwe ga katyangila na kapata abali (Lipungu lya 1:22-25).

1 Ne Napaulo, ndabigwe magambu ga kummegele Kilisto Yesu. Nenga pamwe na nnongo gwito Timoteo.

Tunhwandaki mwe maganja bito mana Filemoni, makamwa maengo majito,
2 na bandu abunhwamini Kilisto abakongana kachinu na ku nnombo gwito Afia nu ku lityala nnyito Alikipo.

3 Nnoongo Awabito mampegange tengela nu upeele na Angwana bito ana Yesu Kilisto.

Lipalano na imani ja Filemoni

4 Kila kingobu pang'ongalela, nankombake mwe ma Filemoni nu kunnumba Nnoongo,
5 gambu nyoine pamaamini Angwana bito ana Yesu na pamapala bandu ba Nnoongo boa.
6 Nannyope ku Nnoongo mme na makakala gakalenge bandu bange imani inu kupala bamanye kipola gwambone gutubi nago twenga tatulondine na Kilisto.
7 Malongo bango, lipalano linu linhalali muno na limbi mwojo! Mwenga mijikalamwie myojo ja bandu ba Nnoongo.

Paulo annyopa Filimoni ampokele Onesimo

8 Kwa magambu genia, ne nalongo binu kukulondana na Kilisto, kabi nhotwi kunhwamulu panga jogopa nkamule champaligwa kamula,
9 nambu magambu nde mpala, mbaya nannyope. Ndenda yene iganukube ne Paulo ng'oime na ngoe ne mbi napungwa kwa magambu ga kummegele Yesu Kilisto.
10 Nannyopa mannyangate Onesimo jwenio ngoe manango kukunhwamini kwakwe Kilisto ne mbi na awamundu panakiba mikipungo.
11 Pukutumbula akiba kile chamboneje kwinu nambu ngoe kile chambone kwango uyo na kwinu.
12 Ngoe nammuya kabele kwinu, jwombe mbi kumpala muno.
13 Kabimbai atame nanenga anyangate pampala kunyangata mwe kiti mbi pamba mukipungo magambu gu kutangacha Nhwalo Gwambone.
14 Nambu mbaije kunnachimicha unyangate, nambu mbala ntendi pampala mmene yene ngamuje chachoa mpaka nnyeketele.
15 Pangaje Onesimo ngaboka kwinu kukingobu kichoko tu, kupala abuje kabena ntame nakwe machoba goa pangapela.
16 Jwenio mmanda kabeje, nambu kupeta mmanda, jwenio ngoe nga nnongo gwito mukulondana na Kilisto. Ambala nenga na ampala mwenga chenge muno, gambu jwenio andi mmanda na andi nnongo mukulondana na Angwana.
17 Bai, anda umona ne kube nalongo binu, kwa Angwana, mampoke Onesimo andi umboke nenga.
18 Anda akiba annemwite kilebe, andaje akiba na ligambo kwinu, nannepa nenga.
19 Ne Paulo andika namwene ku lukobo lwango, manannepage! Mbaije kunkombake kutenda nkweti ligambo lya bwomi kwango.
20 Elo, malongo bango, undende yene kukunyangata nenga ka magambu ga Angwana, ngoe mwe malongo bango mukulondana na Kilisto muwalali mwojo gwango.
21 Nunhwamine magambu nunhwandaki ganga, manyi mankamula kupeta genia ganannengile.
22 Pamwe na genia, umbangi chumbi chukutama gambu nhyobale Nnoongo majanga kujopa kwinu nu kumbanga kwinu.

Kupata abali kukujomolela

23 Epafulo, mpungwa nnyango kwa mag-
ambu gukummegele Kilisto Yesu, ampata
abali.
24 Maluko na Alistako na Dema na
Luka, akakamwa maengo ajango, uyo
bampatanga abali.
25 Nnoongo ampegange upeele kuboka
ka Angwana bito ana Yesu Kilisto ube
pamwe na mangweto mumyojo jinu.

Balua kwa Akaebulania Kilongoi

Kitabu cha Ebulania ngi kitabu chukupegana mwojo andi palengania Yesu ilebe yenge yulondoli mu Lilagano Liyono. Iandikigwe andi matangacho. Gabi mapungu 60 mu Lilagano Liyono mu kitabu cha Ebulania agalaya kutenda kweli ngalengania ulondoli ni liengo li Kiyahudi li ukung'i nkolo. Magambu ga genia kitabu chenje kiandikigwa gambu gwa kape mwojo Akayahudi abunhwamini Kilisto. Ebulania alaite Yesu palenganikie Chalia kuyene akakung'i bipangaje kabe malumbo. Yesu nga lilumbo lya mabaja goa, pakamwe nu kukila kingobu. Bandu abunhwamini Kilisto ba ngoe uyo bapata mwojo mu kitabu cha Ebulania kujendeke kunkengama Yesu Kilisto nga jwenio jwatei iwechekane twe kunhwamini Nnoongo, nu uyo kujendeke kunhwamini jwenio (Lipungu lya 12:2).

Abije mundu jwamanyi mene jwaandike kitabu cha Ebulania, nambu akachomi balenga kutenda iwechakine kiandikigwa na ndundame Paulo, andaje Luka, andaje Banaba. Chaka chikiandikigwa uyo kimanyakineje nambu bandu ajingi baamine kutenda kiandakigwa chaka 70 kuboka pukubelekwa Kilisto. Yelusalemu jialabigwa chaka 70 kuboka pukubelekwa Kilisto nambu nhwandiki ju kitabu chenje alongila ilebe yenie tango nu kualabigwaje Yelusalemu. Kitabu cha Ebulania kiandikigwa ku Loma (Lipungu lya 3:24). Iwechakine ngikikwela mumakanicha nduu.

Agabi mukitabu

Nhwandiki alaite kutenda Yesu nga jwambone kwa akalondoli ba Nnoongo boa na akapakachi (Lipungu lya 1:1-4:13).

Kabe ngajendeke kulaya kutenda Yesu nga jwambone kwa akakung'i abijilongalea nyumba ja Nnoongo ku Yelusalemu (Lipungu lya 4:14-7:28).

Uyo liengo lya Yesu lyambone kupeta lilagano lya lolo Nnoongo lyabeka na bandu bakwe kupete lilagilo lyampa Musa (Lipungu lya 8:1-10:31).

Kuboka pukulenga kipola kutenda Yesu nga jwambone muno, nhwandiki alaite pipaligwa kutama (Lipungu lya 10:32-13:17).

Pukujomolela nhwandiki mukitabu chakwe ajomoli mubalua jakwe kwa kapata abali (Lipungu lya 13:18-25).

Nnoongo alonge kupete Mwana jwakwe

1 Kalakala Nnoongo ngalonge na akanhokabito pajingi kwa ndela ja akalondoli ba Nnoongo,
2 nambu machoba gukupela gano, alongi natwe kwa ndela ja Mwana jwakwe.
Kupete jwenio Nnoongo ngapangania mbengu na dunia ni ilebe yoa eibi mwenio,
ngampambula kupala ilebe yoa ibe yakwe.
3 Jwenio nga kung'ala ku kibumo cha Nnoongo na abi telatela na mweni Nnoongo, ajikamwi pamwe dunia ku lilobe lyakwe lina makakala. Kibokacha kajeguya bandu mabaja gabe, atamite kunani kumbengu, kingonu cha kalelo cha Nnoongo nkolongwa.

Ukolongwa gwa Mwana jwa Nnoongo

4 Mwana ngabekigwa kube nkolongwa kapeta akapakachi bu kumbengu, andi yene liina elyampi Nnoongo nga likolongwa kupeta maina ga akapakachi bukumbengu.
5 Gambu Nnoongo annengije mpakachi jwajoa, kulenga,
“Mwe Mamanango, lele nonge bandu boa
bamanye kutenda ne Nawabinu.”
Kabe Nnoongo alengitije kumpakachi jwajoa,
“Ne mamba Nawabinu na mwe mma Mamanango.”
6 Nambu Nnoongo apakiba akantuma Mwana jwakwe, jwabi litibo padunia alenga,
“Akapakachi boa ba Nnoongo
banng'ongalele.”
7 Nambu kunhwalo gwa akapakachi bukumbengu Nnoongo ngalenga,
“Babekite akapakachi bakwe kube upepo,
na abammegelela kube nimi ya mwoto.”
8 Nambu kwa Mwana jwakwe, Nnoongo alenga,
“Kitebu chinu chikingwana, mwe mana
Nnoongo cha machoba goa changa pela.”
Mwe matawala bandu binu pangabagula.
9 “Mwe magapala agunhwalali Nnoongo
nu kuchimwa ubaja.
Kuyene, Nnoongo, ojwabi Nnoongo jwinu,
ngampambula,
nu kumpe kuala mwojo muno kupeta
akajinu.”
10 Na kabele, alengite,
“Angwana, mwe kalakala ngammeka kijemo cha dunia,
na mbengu liengo lya maboko ginu.”
11 “Yene maipela, nambu mwe nhwigala machoba goa,
yoa mailala andi ngobo.
12 “Mamilibulunga andi likai,
nayene maligalambuka andi lutando olulalite.

Nambu mwe mma ujwajo machoba goa
pangapela,
Bwomi gwinu upelaje."
13 Nnoongo annengije mpakachi jwakwe
na jumweje, kulenga,
"Ntame kingono chango cha kalelo,
mpaka batamile akangondwa binu pae."
14 Lele akapakachi bukumbengu nga
nike? Ngi ihuke tu eimmegele Nnoongo
na yombe ikingigwa kajangata bandu aba-
pakoligwa.

2

Ukoli nkolongwa

1 Kwa yene tupaligwa kuagabala kwa
maha goa agatagajoine, tukaikaje ku-
tumbu kuoba kachoko kachoko.
2 Nhwalo gwago gutangachigwa na aka-
pakachi bukumbengu ubonekana kube
kweli mundu jwajoa jwanga kengama an-
daje kulemwa ngahukumigwa andi api-
paligwa.
3 Lele twenga tujepa bole anda tubem-
bwile ukomboi nkolongwa andi gongono?
Angwana bene ngabatumbu kutangacha
ukoli gwenio na abajoa ngabachalakicha
kwito kutenda nga kweli.
4 Nnoongo uyo ngajonjake penia uchala-
kichi kukulaya iingi na yukuomongwa ni
ikobo ijingi na kape bandu itoi ya Uhuke
jwa Chwapi andi papala mwene.

Yesu nga jwatulongalea twe kukoligwa

5 Nnoongo babekiteje akapakachi
bukumbengu babe akakolongwa badunia
nhyono ejiika, yani dunia jitujilenga.
6 Uyo pabi paali pa Majandiko gachwapi
palenga,
"Mundu nga nike, ata munhwachile,
jwabelwike na mundu nga nike ata
munhwagabale?
7 Ngamammeka kukingobu tu abe nchoko-
choko kupeta pabakiba akapakachi
bukumbengu,
munkwindie luchengo lu kibumo ni
ichima,
8 ngammeka ilebe yoa pae ja makongono
gakwe."
Galengigwe kutenda Nnoongo ngammeka
mundu kube ntawala jwa ilebe yoa, yani
panga kileka ata chimwe. Ata yene,
tubikulolaje tango mundu akaitawala ilebe
yoa ngoe.
9 Nambu tummona Yesu jwabekigwa
kukingobu tu kube nchokochoko kupeta
akapakachi bu kumbengu, kwa magambu
ga gwambone gwa Nnoongo kwito, Yesu
ngawe magambu ga bandu boa. Magambu
gu kulaga kwakwe mpaka kuwe, ngoe
tummona bankwindie luchengo lu kibumo
ni ichima.
10 Kupala alete ingota ijingi ikilonde
mukolongwa gwakwe. Ikiba tela kwa
Nnoongo ojwapangania nu kutendekea
ilebe yoa kummeka Yesu akamilika muno
kwa ndela ju kupotekigwa. Gambu Yesu
nga ojwabakola bandu boa.
11 Jwenio bajeguyanga bandu mabaja
gabe, jwombe pamwe na abajeleigwe
mabaja gabe, boa bakweti Awawa bamwe.
Nga magambu Yesu akwetije oni kake-
manga benia, akalongomundu,
12 andi apalenga ku Nnoongo,
"Manalandulila akalongo bango itendwa
inu.
Panakati ja ngongano jabe manannyem-
bela."
13 Alenga kabele,
"Manimmekela Nnoongo lihyobalelo
lyango."
Kabe ngajendeke kulenga,
"Ne mbi pamba pamwe na bandu abambi
Nnoongo kube ingota yango."
14 Andi ingota pikweti mmele na myai
andi achikibelei babe, Yesu uyo ngaika
kube andi angweto. Atenda yene kupala
kwa kiu chakwe, anhwotole Mmaja jwaka-
mulile makakala ga kiu.
15 Yesu atenda yenie kupala kabeka
agabwa baba, kukujogopa kiu, ngababe
akabanda mu bwomi gwabe gwoa.
16 Gambu kweli Yesu aika magambu
ga kajangata akapakachi bu kumbenguje,
nambu, "Kijangata ibelei yu Ulaimu."
17 Magambu akapaligwa abe andi aka-
longomundu ku ilebe yoa, kupala abe
Nkolongwa jwabe jwa Akakung'i jwa
Nnoongo jwaaminike na juna kia mu kum-
megele Nnoongo, kupala mabaja ga bandu
gaboigwe.
18 Magambu mwene ngaimbalila ku-
laga palondoigwa yene aotwile kajangata
angweto abalondoigwa.

3

Yesu nga nkolongwa kupeta Musa

1 Makalongo bango, mabandu ba
Nnoongo mamikilondite mulukemo lu
kumbengu, munhwachila muno Yesu
ndundame na nkung'i Nkolongwa jwa
imani jitulenga kukano ito.
2 Jwenio akiba juna kuaminika ku
Nnoongo ojwampambula andi Musa pak-
iba juna kuaminika pababegelela bandu
boa abakemigwa nyumba ja Nnoongo.
3 Nambu Yesu apaligwa ichima
ngolongwa muno kupeta Musa gambu
nchengi jwa nyumba kupata ichima muno
kupeta nyumba jene.
4 Kila nyumba jichengigwe na mundu,
nambu Nnoongo nga nchengi jwa ilebe
yoa.

5 Musa jwombe akiba mpakachi juna
kuaminika muliengo lyakwe lyoa lyenie,
liengo lyakwe likiba kuchalakicha gaga
agapakulonge Nnoongo kingobu chikiika.
6 Nambu Kilisto jwombe nga
ojwaaminika andi Mwana juna kinala mu
nyumba ja Nnoongo. Tubeni twenga nga
nyumba jakwe anda tujendeke kube ndii
mu lihyobalelo litulokelokela.

Kakelabuya bina kujundupa myojo

7 Andi Uhuke jwa Chwapi palenga Mu-
majandiko Gachwapi,
"Lele anda nnyoininge lilobe lya Nnoongo,
8 makajundupa myojoje andi akahok-
abinu kingobu chache chabankana
Nnoongo,
lichoba libannondoya kupongoti.
9 Nnoongo alenga kwenio akahokabinu
ngabannondoya,
iganukube ngibibona itendwa yango kwa
yaka makomi ncheche!
10 Kwa magambu genia ngambe nililaka ku
bandu benia nganenga,
'Machoba goa bakengama ndela yabe,
bimanyije ngu ndela yango.'
11 Nganjimwa, nganapila,
'Bijingije ngu paali pango pukupomolela!'
"

12 Makalongo, mmaganga maha akabeje
mundu jwajoa kati jinu jwabi na mwojo
mmaja na jwangaamini na mikikibekaje
kutali na Nnoongo jwabi mmomi.
13 Nambu pannyendeke kujoa lilobe
lende, "Lele," likachomigwa Muma-
jandiko, nnimbiane mwojo kila machoba
kupala mundu jwajoa akakotokaje
kuagabala magambu gu koloigwa nu
kutenda mabaja.
14 Magambu twe tuboa tubi pamwe
mukulondana na Kilisto ojwatukola
anda ibi tuilekiteje minhalo eituiamina
kalakala.
15 Nkombakela pagalenga Majandiko
Gachwapi,
"Lele anda nnyoaninge lilobe lyakwe,
makabeganga nimitauje andi kingobu
chache chabanganaga."
16 Bene abilijoa lilobe lya Nnoongo nga-
bankana? Bo, boaje abalongoliigwa na
Musa pabakuboka ku Misili?
17 Nnoongo bachimwa beneke ku yaaka
makomi ncheche? Bo, babaje abatei
mabaja ngabagwe nu kuwe kupongoti?
18 Nnoongo apalapila, "Bijingije paali
pango pu kupomalela," balenga beneke?
Bo, babaje abakana kunnyoa?
19 Tulola kutenda baotwije kujingi kwe-
nio magambu gwangaamini gwabe.

4

Kupomalela kwa bandu ba Nnoongo

1 Kwa magambu lilagilo lyu kujingi
paali pa kupomolela palagi Nnoongo
panaboigwaje kuyene tube maha kupala
jwajoa kati jinu akachipuje kujingila mwe-
nio.
2 Ngutujoa Nhwalo Gwambone putan-
gachigwa kwito andi aputangachigwa ku
bandu benia ba lolo. Nambu nhwalo
gwenio gwajangiti kileje, gambu bakwetije
imani andi bandu abajoa kalakala.
3 Twenga tatuamine kweli tujingi
mulipomalelo lyenie, paali penia ngu
pukupomolela apakiba akalongela
Nnoongo kulenga,
"Nakate kuchimwa, nganapila,
'Bijingije ngu paali pango pi lipomalelo.' "
Nnoongo alenga genia iganukube liengo
lyakwe likamilike kutumbu kupangania
dunia.
4 Kweli mu Majandiko Gachwapi pabi
paali apalenga nhwalo gwa lichoba lya
chaba, "Nnoongo ngapomalela lichoba lya
chaba, ngakotoka kamu maengo gakwe
goa."
5 Kabe mu Majandiko ganga alenga, "Bi-
jingije paali pango pu lipomalelo."
6 Yene iigile kwa bandu bange kujingi
paali pu kupomolela nambu baba aba-
joa kalakala Nhwalo Gwambone bajingije
magambu gwanga jali gwabe.
7 Nnoongo ngabeka lengi lichoba
elikemigwa "Lele," kuboka pa kupeta
machoba majingi ngalonge kupete Daudi
malobe ugaga agalongila,
"Lele anda nnyoine lilobe lya Nnoongo,
makabeganga nimitauje."
8 Ikabi Yoshua bapile bandu benia lipo-
malelo lyenie, Nnoongo kabi alongije ka-
bele kunhwalo gu lichoba lenge.
9 Ku yene, kubile kupomalela kwa bandu
ba Nnoongo andi Nnoongo apapomolela
lichoba lya saba.
10 Kila jwapakujingila paali pukupoma-
lelo pa Nnoongo maleka liengo lyakwe
andi Nnoongo pagaleka maengo gakwe nu
kupomolela.
11 Tukachane kujingi mulipomalelo
lyene, kupala akabeje mundu jwajoa
kati jito ojwapakana kuliagabala andi
apabatenda angweto.
12 Lilobe lya Nnoongo libi limmomi na
lina makakala, kutema muno kupeta li-
panga elinoligwe kongo na kongo. Lyenie
kupekenyela mpaka nkati umyojo jito nu
muihuke andi lipanga lina kutema liotwi
kuchepa ipagwa na uondo. Lilobe lyenie
kagamanya mawacho ga tama mbaja mu
myojo ja bandu.
13 Kibije kipanganigwa chachoa chikiki-
ite nnongi ja mio ga Nnoongo, kila kilebe
kiekuligwe nnongi ja mio gakwe ku jwenio
tupaligwa kunnenge itendwa ito yoa.

Yesu nga Nkung'i Nkolongwa

14 Gambu tukweti Nkung'i Nkolongwa
Yesu, Mwana jwa Nnoongo ojwajingi
mpaka kumbengu. Ku yene tupaligwa
kamu maha imani itulenga mung'omo ito.
15 Jwenio Nkung'i jwito Nkolongwa
amanyi muno kulegeleka kwito, jwombe
mwene ngalondoigwa andi twenga ku kila
kilebe nambu ateije mabaja.
16 Tukiegelele panga mbwele kitebu chi
kingwana cha Nnoongo juna gwambone,
tupokele kia na gwambone gwakwe guku-
tujangata kingobu cha malola.

5

1 Kila nkung'i nkolongwa apambuligwa
na Nnoongo kati ja bandu. Jwombe
abekigwe ammegele Nnoongo gambu gwa
bandu, apange hupo ku Nnoongo nu ku-
panga lilumbo kwa magambu ga mabaja.
2 Magambu jwenio mundu andi twenga
aotwi kutenda mabaja gagoa gala,
kwayene aotwi kabone kia baba abaoba
gambu gwanga manya kilebe.
3 Kwa magambu genia apaligwa ku-
panga lilumbo ngiti kwa magambu ga
bandu tuje, nambu uyo kwa magambu ga
mabaja gakwe mwene.
4 Abije mundu ojwaotola kukitondabea
mwene ku ichima kube nkung'i nko-
longwa. Kila mundu apambuligwa na
Nnoongo kube nkung'i nkolongwa andi
apakiba Aluni.
5 Uyo Kilisto jwatukola akitondabieje
mwene kube ni ichima ju kube nkung'i
nkolongwa, nambu Nnoongo mwene
ojwalenga,
“Mwe Mamanango,
lele nonge bandu boa bamanye kutenda ne
nawabinu.”
6 Uyo paali pange Mumajandiko ga Gach-
wapi Nnoongo annenge,
“Mwe mma makung'i machoba goa pan-
gapela,
kulandanikia ni liengo lyu ukung'i lya
Melikizedeki.”
7 Yesu apakiba akatama padunia pano,
kukuguta kukolongwa na manjochi,
ngagongalela nu kunnyopa Nnoongo juna
uwecho gu kunkola mukiu, magambu Yesu
akiba akunhwalalila Nnoongo, Nnoongo
ngampenakia.
8 Nambu, iganukube akiba Mwana jwa
Nnoongo, ngakibola kujali kundela ju
kupotekigwa.
9 Pajomola kamwa liengo lyakingigwe na
Nnoongo, ngabalongalea bandu boa aban-
nyali bakoligwe machoba goa pangapela,
10 jwombe Nnoongo ngalenga boa ba-
manye jwenio nga nkung'i nkolongwa andi
pukiba ukung'i nkolongwa gwa Melik-
izedeki.

Ukelebuya nhwalo gu kileka imani

11 Tukweti majingi gukunnengela
nhwalo gongo, nambu ukomo kunnenge-
langa, magambu mangweto makamakata
kupenakia.
12 Ku kingobu chenje mangweto maka-
paligwa kube makaboli, nambu tango
apaligwa mundu ju kummolanga maboulo
gu kutumbula nhwalo gwa malobe ga
Nnoongo. Mmuji kujonga mabele pampala
kulye chakulya kinonou.
13 Kila mundu jwapaligwa kujonga
mabeele jwenio tango kilemba, amanyije
maboulo gi ilebe einhwalali Nnoongo.
14 Nambu chakulya kinonou nga mag-
ambu ga bandu abakomile, benia baotwi
kujendeke kukibola kugamanya gambone
na mabaja.

6

1 Tujendeke kukibola maboulo
agakomile nu kugaleka maboulo ga
kalakala gangakomala gu nhwalo gwa
Kilisto, ngiti kujendeke kubola maboulo
ga kalakalaje gangajangata kilebe andaje
maboulo ga kalakala nu nhwalo gukun-
hwamini Nnoongo,
2 na aina nduu ji maboulo gu ubaticho
nu kummeke maboko nu kuyoigwa kwa
bandu na hukumu ja machoba goa pan-
gapela.
3 Genia matutenda anda apai Nnoongo.
4 Gambu bandu abapi lumuli nu kupaya
kitoi chu kumbengu, ngabapoke Uhuke
jwa Chwapi pamwe,
5 nu kupaya gambone ga lilobe lya
Nnoongo na makakala ga dunia ejiika,
6 Kuboka pa genia ngibijileka imani
jabe, kuwechekanaje benia kabuya balape
kabena. Andi bammamba kabena pancha-
laba Mwana jwa Nnoongo kukunkana nu
kunkoya oni pukongolou.
7 Nng'onda ogukome ula kila kingobu nu
kumalika ipandwa eibape akalemi ipato
jenie ipatite kindimba ku Nnoongo.
8 Nambu nng'onda anda umalike
mikongo ja miba na chinde, gwambonije,
ubandakile kulaanigwa na Nnoongo nu
pukupela dunia ujochigwa mwoto.
9 Nambu makalonga bango iganukube
tulenga nyenie, tumanyi kutenda kweli
mangweto mmi mundela jambone, ndela
jenie jijenda ku ukoligwa.
10 Nnoongo kutendaje ilebe yanga
paligwa, kuyenie alilibilije liengo elin-
teilinge andaje kupalana kwannaite kwa
liina lyakwe, magambu mabegalile bandu
bakwe bachwapi na mpaka ngoe tango
makabegelela.
11 Tupai muno kummona kila mundu
kati jinu alaye kachana ukwakwo mpaka

pukupela kupala gaga agunhyobalela galenganile.
12 Yene makabegangaje makakata, nambu mmaganga andi abaamine na abaimbalila, ngabapokela agalagila Nnoongo.

Lilagilo lya Nnoongo nga lya kweli

13 Nnoongo apampa Ulaimu lilagilo, ngalapila kwa lina lyakwe mwene, magambu abije ojwabi nkolongwa kupeta Nnoongo, kabi otwile kulapila kwa jwenio.
14 Nnoongo ngalenga, "Kweli kindimba manampa ni ibelei nduu."
15 Ulaimu ngalendela ku kuimbalila ku yene ngapokela chache channagila Nnoongo.
16 Bandu apabalapila, balapila ku jumwe ojwabi nkolongwa kupeta benia, nu kulapila kwenio kulaya kweli ja chache chikilongaligwe.
17 Nnoongo ngapala kulaya kipola muno kwa abalapile kutenda agalambukaje.
18 Ibi ilebe ibele, lilagilo nu kulapila, yenie kuotwaje kugalambuka, kuyene Nnoongo kulengaje uwangi, twenga tatubutakile tengela jakwe tupata mwojo gu kulikamu lihyobalelo elibekigwe nnongi jito.
19 Tukweti lihyobalelo lyene libi andi nanga ja meli mubwomi gwito. Lihyobalelo lyene lipekenyela mpaka pilipazia paali pachwapi muno.
20 Mwene Yesu alongali kujingila mwenio kwa magambu gito jwenio nga nkung'i nkolongwa machoba goa pangapela, kukulandanikia andi liengo lyu ukung'i lya Melikizedeki.

7

Ukung'i gwa Melikizedeki

1 Melikizedeki jwenio akiba nngwana jwa Salemu na nkung'i jwa Nnoongo jwabi Nkolongwa muno. Ulaimu apabuja kuboka ku ngondo kwenio ngabakomanga akangwana, Melikizedeki ngajenda ukongana nakwe Ulaimu nu kumpe kindimba,
2 jwombe Ulaimu ngampe lipungu lya komi li ilebe yoa eyabapoka kwenio. Pukutumbula lina lyenie Melikizedeki nga "Nngwana jwatenda agapala Nnoongo," kabe akemigwa nngwana jwa Salemu, akonda "Nngwana jwa Tengela."
3 Kunhwalo gwa awamundu na amamundu imanyakineje, andaje lungolo lwakwe, andaje kubelekwa kwakwe andaje kujomoka kwakwe. Abi andi Mwana jwa Nnoongo na ajendeke kube nkung'i machoba goa pangapela.
4 Nhwacha oti mundu jwenio akiba nkolongwa muno. Mpaka munanhota jwito Ulaimu ngampe lupungu lya komi li ilebe yoa yatola kungondwa.
5 Na bandu boa bi kibelei cha Akalawi na abakiba akakung'i ba Nnoongo. Malagilo ga Musa gapala batole lupungu lya komi ku bandu babe Akaisilaeli, iganukube angweto uyo ngi ibelei ya Ulaimu.
6 Nambu jwenio Melikizedeki akiba julungolo lwa Lawije, ati yene apokela lipungu lya komi kuboka kwa Ulaimu, kabe ngampe kindimba jwenio jwakiba ni lilagano lya Nnoongo.
7 Kubije na mbwele kutenda nkolongwa kumpe kindimba nchokochoko.
8 Kabe, benia akakung'i abapokela lipungu lya komi, bandu tu lichoba limwe kuwe, nambu pamba abapokela lipungu lya komi, nambu kwenio jwombe jwabanchalakicha kutenda abi mmomi.
9 Tuotwile, kulenga Lawi kibelei chakwe kipokela lipungu lya komi jwombe uyo ngalepa lipungu lya komi ku Melikizedeki kupete Ulaimu,
10 gambu Lawi akiba nkati mumyai ja anhokamundu ana Ulaimu, kingobu Melikizedeki apakongana na Ulaimu.
11 Kuboka mu ukung'i gwa Akalawi, bandu ba Isilaeli ngabape malagilo gu ukung'i. Anda bandu bakiba tegatega gambu gu liengo li uking'i lya Akalawi, ikapaligwije kube nu ukung'i gonge ogukiba andi ukung'i gwa Melikizedeki na ngiti ogubi andi gwa Alunije.
12 Magambu ukung'i anda ugalambwike, na malagilo gu ukung'i uyo gapaligwa kugalambuka.
13 Bombe Angwana bito minhalo jwenio joa jilengigwa kwabe, akiba jwa kabi jenge mu kabi jenie akibaje ata jumwe jwabegali kitembe cha Nnoongo andi nkung'i.
14 Imanyikana kipola kutenda Angwana bito baboke mu kabi ja Yuda, Musa alengiti kileje kwa kabila jenie ku nhwalo gu ukung'i.

Nkung'i jonge andi Melikizedeki

15 Kabe gutulengite ngaga kweli muno, nkung'i jonge jwa Nnoongo jwalandana na Melikizedeki apitile.
16 Jwenio abekigwije kube nkung'i kwa amuli ji kimundu mundu kengama lungolo lwakwe, nambu kwa makakala ga bwomi gwa machoba goa pangapela.
17 Magambu banchalakiche kutenda, "Mwe mma makung'i machoba goa pangapela, kwa andi pubi ukung'i gwa Melikizedeki."
18 Amuli ja kalakala jela jinhwalo gu ukung'i ngijiboigwa magambu jikiba janga makakala janga ajangata bandu.
19 Magambu malagilo genia gaotwije kulenganila kilebe chachoa. Nambu ngoe

paali pakwe pabekigwe lihyobalelo elibi lya mbone muno kupete lyenie tuotwile kummandakila Nnoongo.

20 Muno mwa genia, pamba pabi nu kulapila kwa Nnoongo. Nambu mangobu bangiba apabatendigwa akung'i pakibaje nu kulapila.

21 Nambu Yesu abekigwe kube nkung'i kukulapila mangobu Nnoongo pannengala,

“Angwana balapile,
wala bagalambuyaje kupala kwabe,
‘Mwe nga makung'i machoba goa pangapela.’ ”

22 Gambu gwa kulapila kwenio, Yesu nga ojwalibeka lilagano liyono lipitile elibi lya mbone muno.

23 Kabe, akakung'i bange bakiba nduu magambu kila piika kingobu chabe chukuwe ngabawe kuyene ngabachipu kujendeke ni liengo lyenie.

24 Nambu Yesu nga anda beniaje, jwenio atama pangapela, ukung'i gwakwe ubokaje kwa jwenio.

25 Yene, jwenio aotwile machoba goa kakola boa abannyendelela Nnoongo ku ndela jakwe, magambu jwenio atama machoba goa pangapela akajopela bandu ku Nnoongo.

26 Yene kile chambone muno kwito twenga nga kube na nkung'i andi jwenio, ojwabi chwapi, jwanga malemwa andaje ubaja na akengimeje ndela ja bina malemwa na ajinuligwe kunani muno kumbengu.

27 Ilekine na akakung'i bange ba kalakala, jwombe apaligwije kupanga lilumbo kila machoba, kutumbu mabaja gakwe mwene, nu kwa mabaja ga bandu. Jwenio apanga lilumbo pakamwe, pakamwe nu ku bandu boa, pakipanga mwene kuwe panchalaba.

28 Malagilo kapambula bandu banga otola kube akakung'i akolongwa, nambu lilagano lya Nnoongo elyalitenda ku kulapila na lyenie liike kuboka pa malagilo limpambwi Mwana jwombe abekigwe kube tegatega machoba goa pangapela.

8

Lilagano lya kalakala ni lilagano liyono

1 Kilebe kikolongwa mu ganga agatulengagano nga chenje, twe tukweti Nkung'i Nkolongwa jwa aina jenie, jwenio atama luboko lwa kalelo lwa kitebu chi kingwana chu Ukolongwa kumbengu.

2 Jwenio abegele liengo li ukung'i paali pa Chwapi muno, yani liteba lya kweli elichengigwe na Angwana, ngiti na munduje.

3 Kila nkung'i nkolongwa apambuligwe kumpangi hupo ni inyama ku Nnoongo, yene Nkung'i Nkolongwa jwito mpaka na jwenio abe ni kilebe chukupanga.

4 Anda jwenio akabi jwa padunia pano, akaba nkung'ije, kwani babi akakung'i bange abapanga lilumbo tela na Malagilo. Maengo gabe ga kikung'i nga kulandanakia tu na kiwili cha gaga agabi kumbengu.

5 Maengo gabe ga kikung'i nga kulandanakia tu ngi kiwili cha gaga agabi kumbengu. Magambu Musa apabandakila kuchenga lihema lela, Nnoongo ngannengela, “Ntendekee kila kilebe kulaya kilandanakio uchache chenannaita kukitombi.”

6 Nambu ngoe Yesu bampi liengo li ukung'i elibi chwapi kupeta lyabe, andi lilagano elileta kuchikachana kati ja bandu na Nnoongo lyambone muno, gambu libi nikijemo chakwe chambone muno.

7 Magambu anda lilagilo lela lyu kutumbula lyakabije na lilemwa, kabi kubije kabele ni lilagano lya pabele.

8 Nambu Nnoongo ngagabona malemwa ku bandu bakwe ngalenga,

“Machoba gaika,
balenga Angwana,
penia mameka lilagano lihyono na bandu buku Isilaeli na bandu buku Yuda.
9 Libije lilagano andi lyale elindeila na akahoko mundu panakamula luboko kaboyanga baboke ku Misili.
Magambu baaminikije mulilagano lyango,
na yene nenga na nhagabije,
balenga Angwana.
10 Lende nga lilagano elimbakutenda na bandu ba ku Isilaeli machoba agaika,
balenga Angwana,
mameka malagilo gango mumalango gabe,
nukubeka mumyojo jabe.
Nenga mamba na Nnoongo jwabe, nabenia mababa bandu bango.
11 Abije ngu jwapakummola nkola kilambo nnyakwe,
wala jwapakunnenge nnung'una gwakwe,
‘Mummanye Nngwana.’
Magambu boa, akachokochoko na akakolongwa, mabamanya nenga.
12 Manalekekea mabaja gabe,
nikombokeje kabele mabaja gabe.”

13 Ku kulenga nhwalo gwa lilagano lihyono, Nnoongo ngaliboya lyale likutumbula, na chachoa chikilalite nu kube cha kalakala kibandaki kuboigwa.

9

Kugongalela padunia nu ku mbengu

1 Lilagano li kutumbula lyakiba na chalia yakwe yu kung'ongale Nnoongo ni likiba

na paali pakwe pa chwapi pukugongalela padunia pano.

2 Ngapachengigwa liteba nkati likiba na yumbi ibena, chumbi chukutumbula pakemigwa paali pa Chwapi, mwenio mwakiba nu utala gukubeke muli na mecha na mikate ejipangigwe ku Nnoongo.

3 Kunyuma ji lipazia lya pili nkati ji lihema pakiba na chumbi kikemigwa Paali Pachwapi muno.

4 Mwenio mukiba na kitembe echibatendaki kujaabu magambu ga kuukilikia ubani ni lichanduku lya lilagano, lyombe lyakiba lipakaigwe jaabu ingonu yoa, nkati jakwe mwakiba ni kibega cha jaabu echikikiba na chakulya echikikemimwa mana, echikikiba chakulya chu kupongote, bokola ja Aluni ejikiba jiipwike maamba, ni ibao ibele eiandikigwe Malagilo komi ga Nnoongo.

5 Panani ji lichanduku pakiba ni ipanganigwa ibena ina mapapanilo eilaya kutenda paali penia pabi ni kibumo cha Nnoongo, mapapanilo gabe ngagaekela panani ji kiekelo chi lichanduku kulaya paali apalekeke mabaja ga bandu. Nambu ngoe kingobu chakweje chukulenga muno minhalo jenie.

6 Na kila kilebe apikikiba kibekigwe kila machoba akakung'i ngabajingi paali pukutumbula pi lihema nu kamu liengo lyabe li ukung'i.

7 Nambu nkung'i nkolongwa jikajakwe nga ojwapaligwa kujingi paali pa pili, kabe atenda yene pakamwe tu kwa chaka chimwe kongo apotwi myai ejapanga ku Nnoongo kwa magambu gakwe mwene na kwa magambu ga mabaja ga bandu agabatendangite panga manya.

8 Kundela jenje Uhuke jwa Chwapi alaya kutenda kongo lihema likutumbula likiba tango likajema, ndela jukujingi paali pa Chwapi muno jikiba tango janajogoligwaje.

9 Nhwalo gongo kulandanakia na mangobu ga ngoe, penia hupo na malumbo gapangigwa ku Nnoongo nambu yenie kuotwaje kuboya nhwigo gwa mabaja mumwojo ja bandu abang'ongale Nnoongo,

10 genia goa gabi mu yakulya nu yukunywee ndela nduu ikikijeguya. Genia goa malagilo ga kunja tu, na makakala gakwe kupela magambu Nnoongo apakutendekea ilebe yoa ibe iyono.

11 Nambu Kilisto aike, ojwabi Nkung'i Nkolongwa ju ilebe yambone, eibi ngoe. Jwenio ngajingila mu lihema likolongwa elibi tegatega muno, lyanga tenganechigwa na bandu, ngiti paali padunia ejipanganigwe jenoje.

12 Jwombe ngajingila Paali Pachwapi pakamwe tu, kiti apotwile myai, ngiti myai ja mbui ni likoga lya ng'ombeje, nambu apotwile myai jakwe mwene, kundela jenie ngatulete ukomboi gwa machoba goa pangapela.

13 Bandu abakiba akachapu ku nhwalo gu kung'ongale Nnoongo ngabajeguigwa kwa kamichi myai ja mbui na ji likoga lya ng'ombe pamwe na maliu gi likoga lya ng'ombe.

14 Nambu, kwa myai ja Kilisto, ilebe ikolongwa muno kutendigwa! Kwa makakala gu Uhuke jwa machoba goa pangapela, Kilisto ngakipanga mwene lilumbo elibi tegatega ku Nnoongo. Myai jakwe majitujeleya myojo jito kupala tammegele Nnoongo jwabi mmomi.

15 Kuyene jwenio nga nchikachani jwa lilagano lihyono lyenie abakemigwe na Nnoongo baotwile kupokela kindimba cha machoba goa pangapela chabalagila. Kiu chakwe chakombo bandu kuboke mumalemwa agabatendite kingobu cha lilagano li kutumbula.

16 Ku nhwalo gu lilagano lyu kuandika kujeketeligwaje mpaka jwaandike amanyikane kutenda awile.

17 Lilagano liulichi kulenganakigwa mpaka kupiti kiu, gambu lilagano li ulichi kujeketeligwaje anda jwaandike abi tango mmomi.

18 Magambu lilagano li kutumbula libekigwije panga myai.

19 Kukutumbula Musa ngabatangachila bandu malagilo goa andi apibile mu Malagilo, kuboka penia ngatola myai ji likoga lya ng'ombe pamwe na mache na maamba ga litutwe lya husopo pamwe ni litonji likele ngakimichi kitabu cha malagilo na bandu boa.

20 Musa ngalenga, “Jenje nga myai ejichalakicha lilagano elinnagiligwe na Nnoongo kupala mulijali.”

21 Uyo Musa ngalimichi myai lihema lela ni ilebe yoa ibi mukitembe cha Nnoongo.

22 Elo, kupala kwa Malagilo kila kilebe kiotole kujeguigwa kwa myai na mabaja uyo galekekigwa kukujita myai.

Lilumbo lya Kilisto kuboya mabaja ga bandu

23 Ilebe yenje ipaligwa kujeleigwa kwa myai na kwenio kulandanikia tu ku yae ibi ya kweli yukumbengu. Nambu ilebe yu kumbengu ipaligwa kujeleigwa ku lilumbo elibi lyambone muno.

24 Magambu Kilisto ajingije paali pa Chwapi papachengigwe na bandu, chenie nga kilandanakio tu kwa chache echikibi kweli. Jwombe ngajingila kumbengu jenie

ngoe ajema nnongi ja Nnoongo kwa magambu gito.
25 Nkung'i nkolongwa jwa Akayahudi ajingila paali pa Chwapi muno kila chaka kongo abi na myai ja kinyama, nambu Kilisto ajingije mweno kupala akipange mwene pajingi,
26 magambu ikabi yene, Kilisto apaligwe kupotekigwa pajingi kutumbu pipanganigwa dunia. Nambu kweli apitile mala pakamwe, pibandaki kupela apitile mala pakamwe tu kuboya mabaja ku kukipanga mwene abe lilumbo.
27 Kila mundu kuwe pakamwe tu, nu kujema nnongi ja hukumu ja Nnoongo,
28 uyo na Kilisto jwenio ngakipanga lilumbo pakamwetu kwa magambu ga kugaboya mabaja ga ajingi. Papakubuja kabele, ngiti kwa magambu ga mabaja je, nambu nga kwa magambu ga kakombola baba abannendela kwa chuna.

10

1 Kwa yene Malagilo kiwili tu cha ilebe yambone eipakuika na ngiti picha tegatega ya ilebe ya kwelije, lilumbo ulyale lya malagilo eipangigwa chaka mpaka chaka, kuotwaje ngu katenda baba abagongalela babe tegatega.
2 Anda bandu benia abanng'ongalela Nnoongo bakabi bajeguigwe mabaja gabe kweli, kabi bikibwenije kabele kube bina mabaja nu kupanga malumbo kabi kujendakije kupanga malumbo.
3 Nambu malumbo genia gatendigwa kila chaka kakombokea bandu kutenda bakweti mabaja gabe.
4 Magambu myai ja ng'ombe na mbui kuotwaje ngu kuboya mabaja.
5 Nga magambu Kilisto apakiba akaika padunia, ngannengela Nnoongo,
“Mapaije hupo andaje lilumbo li inyama,
nambu nenga gumbanganikie mmele.
6 Lilumbo li inyama yu kutinia andaje
malumbo gukuboya mabaja gunhwalalije.
7 Penia nganenga,
‘Mbi pamba, Mwe, Mana Nnoongo, kulenganakia gambaligwa,
andi panyandikigwe Mumajandiko.’ ”
8 Panani palenga, “Mpaije nu kunhwalalije lilumbo li inyama yu kutinia, na malumbo gukuboya mabaja.” Alenga yene iganukube malumbo genia gapangigwa andi pagapala malagilo.
9 Penia ngalenga, “Mbi pamba, Mwe mana Nnoongo, nhike kamula gampala mwenga.” Yene Nnoongo ngaliboya lilumbo likutumbula lyenie ngammeka Kilisto kube lilumbo.
10 Magambu Yesu Kilisto ngalenganakia kupala kwa Nnoongo, twe tujeguigwa mabaja gito ku lilumbo kukuboigwa mmele gwakwe gwapanga mala pakamwe tu bai.
11 Kila nkung'i kamwa liengo lyakwe lyukung'ongalela Nnoongo lya kila machoba nu kupanga malumbo ugaga pajingi, lilumbo lyangaotola ngu kuboya mabaja.
12 Nambu Kilisto ngapanga lilumbo limwe kwa magambu ga mabaja goa, machoba goa pangapela, kuboka penia ngatama kingonu cha kalelo cha Nnoongo,
13 kutumbu kingobu chenie balenda akangondwa bakwe batamile.
14 Ku lilumbo lyakwe limwe, batei balimbe machoba goa pangapela boa abajeguigwe mabaja gabe.
15 Nu Uhuke jwa Chwapi matupa kuchalakicha kwakwe. Pukutumbu alenga,
16 Angwana balenga, “Lende nga lilagano
elimbakulagana nabo, machoba agaika,
mameka malagilo gango mumyojo jabe,
nukugaandika mumalango gabe.”
17 Kabe ngalenga,
“Nagawachije ngu kabele mabaja gabe,
wala itendwa yabe yu ubaja.”
18 Yene mabaja anda galekekigwe, kupaligwaje kabele kupanga malumbo gu kuboya mabaja.

Tunhwegelele Nnoongo

19 Akalongo, ku myai ja Yesu tupatite mwojo gwanga jogopa kujingila paali pa Chwapi.
20 Kilisto atujogoli ndela nhyono, ndela ejitulongalea ku bwomi, kupete lipazia lyenie, yani mmele gwakwe mwene.
21 Tukweti Nkung'i Nkolongwa juna kinala ku nyumba ja Nnoongo.
22 Kwa yene tummandakile Nnoongo kwa mwojo gwa kweli ni imani tegatega nu ku myojo ejijegwike kuboke gambu gwa myojo mibaja nu kumibele ejijeleigwe kwa mache ga chwapi.
23 Tuagabale muno lihyobalelo lya imani ito, lyakagalambukaje, magambu Nnoongo ojwabekite lilagano lyakwe nga juna kuaminika.
24 Tukachane kujangatana kwa magambu ga kupala nkachane kupalana nu kutenda gambone.
25 Tukakotokaje kongana pamwe, andi lukobo lwa bandu bange banga kongana. Nambu tupaligwa tupegane mwojo andi putumanyi kutenda lichoba lya Angwana libandakile.
26 Magambu, andatujendekie kutenda mabaja nyamii kuboka pa kumanya kweli, libije lilumbo elioto kupangigwa kabele kwa magambu ga kuboya mabaja.

27 Echikiigile kulende kwa mbwele
hukumu ja Nnoongo na mwoto nkale
ogupakajomola boa abankana Nnoongo.
28 Mundu jwajoa jwangaagabala Malag-
ilo ga Musa, ngakomigwa pangabe na kia
anda pabi na uchalakichi gwa bandu abele
andaje atatu.
29 Bo, mundu jwanga nhwagabala
Mwana jwa Nnoongo nu kujibembula
myai ji lilagano lya Nnoongo ejinnyegwiye
na mundu jwantukana Uhuke jwa
Nnoongo jwatupe kindimba, apaligwa
kupata hukumu ngolongwa andi nike?
30 Magambu tuumanyi jwalengita,
“Nenga manepa kisasi, nenga manepa,”
na jwombe ngalenga uyo, “Angwana
mabahukumula bandu bakwe.”
31 Kilebe chu kujogopa muno Nnoongo
anda ampukile nu kunhwukumula!
32 Nkombokelange agapitile machoba gu
kutumbula kuboka pa kukibola nhwalo
gwa Kilisto. Iganukube machoba genia
makiba na kupotekigwa kujingi, mang-
weto ngunhwimbililanga.
33 Chengi kingobu ngantukanigwa na
kumpe oni nnongi ja bandu, chengi
kingobu ngannyeketela kikilonda na
abapotekigwe ndela ujojo.
34 Kweli ngamabone kia bandu ababi
mukipungo na pabampoka ilebe inu ngun-
hwalalila mwojo gambu ngammanya ku-
tenda nkweti ilebe yambone muno nu
yukujendeke machoba goa pangapela.
35 Makaoyangaje lihyobalelo linu,
gambu lipakumpe hupo ngolongwa muno.
36 Mpaligwa kuimbalila kupala
nhwotolange kulenganakia gapala
Nnoongo nu kupokela chache chalagile.
37 Magambu Majandiko ga Chwapi
galenga,
“Iigi kachoko tu,
ojwalendaligwa kuika, maikage,
achelwaje.
38 Nambu mundu ojwatama kukunhwalali
Nnoongo malama ku imani,
nambu anda abujite unyuma
nenga nunhwalalije jwenio.”
39 Nambu twenga tubandu ababuja un-
yuma nu kujomoka, nambu twe tabandu
bina imani nu koligwa.

11

Imani

1 Kuyene imani nga kweli ji ilebe
ituhyobalela, nu kuiamini ilebe
yangabonekana.
2 Magambu kwa yene akananhota bito
ngabachalakicha, Nnoongo ngabalum-
balila gambu gwa imani jabe.
3 Ku imani twenga tumanyi kutenda
dunia ngijipanganigwa ku lilobe lya
Nnoongo, ilebe eibonekana ipanganigwe
kuboke mu yangabonekana.
4 Ku imani Abeli ngapanga lilumbo
kwa Nnoongo elibi chwapi kupeta lya
Kaini. Kwa imani jakwe Abeli ngaboneka
jwambone nnongi ja Nnoongo, mwene
Nnoongo ngachalakicha malumbo gakwe.
Kwa imani jakwe Abeli tango akalongela
iganukube awile,
5 Ku imani Henoki ngatoligwa na
Nnoongo, akaweje. Abonekinije kabele
magambu Nnoongo akate kuntola. Andi
piandikigwe mu Majandiko ga Chwapi
kutenda jwenio tango nu kutoligwaje
kumbengu, Nnoongo ngachalakicha
kutenda jwenio ateije mabaja.
6 Panga imani kuwechekanaje kun-
hwalalila Nnoongo. Kwa magambu kila
mundu ojwannyendele Nnoongo mpaka
aamini kutenda Nnoongo abile nu kutenda
bagoya abampalapala.
7 Imani ngijintenda Nuhu aagabale
agakelebuya Nnoongo ku ilebe eipakuika
yangabonekana. Ngatengenecha safina
mwenio ngakomboligwa jwenio pamwe
na akalongo mundu. Kukilebe chenie
Nnoongo ngijihukumu dunia, Nuhu
ngabonekana jwambone nnongi ja
Nnoongo kupete imani yakwe.
8 Ku imani Ulaimu ngannyali Nnoongo
apakemigwa ajende kukilambo Nnoongo
champe kibe chakwe. Iganukube Ulaimu
akumanyije kwajenda, ngajenda.
9 Ku imani ngatama andi nng'eni muk-
ilambo echannagila Nnoongo. Ngatama
kwenio mu lihema anda apatama Isaka na
Yakobo, benia uhyo ngabatama mulilagilo
ulyale.
10 Gambu Ulaimu akiba akalendela kil-
ambo china kijemo chambone, kilambo
chenie mwene Nnoongo ojwakiwachila
kube kitame pangapela.
11 Ku imani uyo Sala ngaamini kutenda
Nnoongo kulenganakia malagilo gakwe,
kuyene ngaoto kupata ndumbo iganukube
akiba mbuja.
12 Ku yene, kuboke mundu jwenio
jumwe, Ulaimu, jwakiba andi awile,
ngabapiti bandu nduu bangabalangika
andi ndondwa yu kumbengu na andi
nhwangi gu kumbwani.
13 Bandu benia boa ngabaweganga
kongo babi na imani. Ngabaweganga
tango nu kupokeje ilebe eikiba alagine
Nnoongo, nambu kutali ngibibona,
ngabaala mwojo na angweto ngabalenga
mu ng'omo yabe kutenda twe takamageni
na takapeta ndela padunia.
14 Bandu abalenga ilebe andi yene, bal-
aya kipola kutenda bikipalapala kilambo
cha kweli.

15 Bikikiwachi kilambo echibabokanga lolo, kabi baotwi kubuja kwenio.
16 Nambu ngoe bapalanga kilambo echikibi chambone muno, yani kilambo chu kumbengu. Nga magambu Nnoongo abikulolaje oni andabankemite jwenio Nnoongo jwabe, kwa magambu jwenio mwene tayali bapanganakie kilambo.
17 Ku imani Ulaimu ngampanga lilumbo mwana jwakwe Isaka kingobu Nnoongo apalondoya imani jakwe. Ulaimu nga jwapata lilagano, jwenio ngajeketela kumpanga lilumbo mwana jwakwe iganukube akiba jwenio tu,
18 iganukube Nnoongo akiba annengile, “Ibelei inu ibakuboke kwa Isaka.”
19 Ulaimu ngaamini kutenda Nnoongo aotwile kayoya abawile, na kweli Ulaimu ngampata kabele Isaka kuboka kwa abawile, kukulandanakia kwenio.
20 Ku imani Isaka ngabalumbi kindimba Yakobo na Esau, bapatange kindimba muno echikipakuika mumachoba agaika.
21 Ku imani Yakobo apabandakila kuwe, ngabape kindimba kila mundu jwa ingota ya Yusufu, nganng'ongale Nnoongo akajegemekia bokola jakwe.
22 Ku imani Yusufu apabandakila kuwe, ngalenga nhwalo gu kuboka kwa Akaisilaeli mu kilambo chu Kumisili nu uhyo ngabalenge nhwalo gu iyupa yakwe.
23 Ku imani achikibelei ba Musa ngabanhwiya Musa kwa myei mitatu kuboka pu kubelekwa. Magambu bammona kualala muno, na bajogopingije amuli ja nngwana Falao ju Kumisili.
24 Ku imani Musa apakiba mundu munanhota, ngakana ukemigwa mwana jwa biti Falao.
25 Ngalola mbaya kulaga pamwe na bandu ba Nnoongo kuliko kualila mwojo mabaja kukingobu kichoko tu.
26 Akamanya kutenda kulaga kwa magambu ga Kilisto jwatukola kubi kwambone muno kupeta kipato choa chi kikilambo cha Misili, magambu akiba akalolela hupo eipakuika.
27 Ku imani Musa ngaamwa kuboka kukilambo cha Misili panga jogopa lilaka lya nngwana, na wala abujitije unyuma, kwani akiba anda mundu ojwamweni Nnoongo jwangabonekana.
28 Ku imani ngabeka Pasaka jikutumbula, ngalagi myai bapakaye unani mumilyango, kupala mpakachi nkomi akakomaje akinalome abatumbwi kubelekwa ba kabi ja Isilaeli.
29 Ku imani bandu buku Isilaeli ngabajomboka baali ja Shamu andi batyanga pajomo, nambu Akamisili apabajiga kutenda yene ngabawaganga na mache.
30 Ku imani bandu buku Isilaeli ngabatindi boma ji kilambo cha Yeliko kwa machoba saba na boma jenie ngijigwe.
31 Ku imani Laabu ojwakiba nngongola awije pamwe na baba abannemwite Nnoongo, kwa magambu bakapoke akaingakii kwa tengela.
32 Nongela nike muno? Kibije kingobu chukujendekea kulongela nhwalo gwa Gidioni, Balaki na Samsoni na Yefita na Daudi na Samweli na akalondoli ba Nnoongo.
33 Ku imani benia ngabaoto kuputana na akangwana bilambo yenge, ngabaotola. Ngabatawala pipaligwa na kabeka bandu bajali malagilo, ngabapokela ilebe eyalagila Nnoongo. Ngibitaba kano ya maimba,
34 ngabaimianga mwoto nkale, ngabajepa mapanga, bakibanga banga makakala nambu ngabapata makakala. Ngababe ndii mu ngondo, ngabagaotola matyala mageni.
35 Na, akikege abaamine ngababukia akalongo mundu abawile kongo bahyoigwe.

Bange kati jabe ngabakana kulekekigwa, ngabapotekigwa mpaka kuwe kupala bahyoigwa nu kujingi mu bwomi gwambone muno.
36 Bange ngababekigwa unhwenyo na kaputa bokola na bange ngabataba mitondolo na kajigili mukipungo.
37 Bange ngabakomigwa kukuputigwa maganga bange ngabaeketigwa ipandi ku michumeno bange ngabakomigwa kwa mapanga. Ngabatindila tindila kongo bakwindangite mambendela ga mambelele na mambendela ga mbui bakiba bandu akaocho bakapotekigwa nu katende mabaja.
38 Bandu benia ngubunhwamini Nnoongo, nambu bandu ba dunia jenje bakiba akabaja muno kuyene bapaligweje kube na bandu andi benia. Abunhwamine Nnoongo ngabatindi tindila kupongoti nu kuitombi, ngabatama mumachela nu munduka ya pae.
39 Bandu benia Nnoongo ngachalakicha imani jabe. Ata yene bapokije ilebe eyabalagila Nnoongo,
40 magambu Nnoongo akiba atupanganiki ilebe eibi yambone muno magambu gito, kupala akangweto bakakamilikaje panga twenga.

12

Awabito ana Nnoongo bikelebuya ingota yabe

1 Twenga tukweti kikuta kikolongwa cha akachalakichi nnongi jito. Yene tuboye kila kilebe echitukolwa na mabaja

agatuonenela. Tubutuke mbelo kukuimbalila kukupetana kukubi nnongi jito.
2 Tannolekea Yesu ojwatumbula imani ito na ojwapakulenganakia. Magambu amanyi laa japakupata ngaimbalila kuwe panchalaba panga lola oni na ngoe atama luboko lwa kalelo lwa kitebu chikinala cha Nnoongo.
3 Nhwachange nhwalo gwa ilebe eyampata Yesu, apaotwile kuimbalila kanigwa kukolongwa na bandu bina mabaja. Makapweleje wala makatopoka mwojoje.
4 Nhwalo gwa kujomana magambu gwa mabaja, mangweto nnyitangitije myai magambu gwa genia.
5 Bo, nnibalile malobe gu kumpe mwojo, genia Nnoongo alenga mangweto ngi ingota yakwe?
"Manango, makabembuje pabammola Angwana,
andaje kulegeleka mwojo pabankelebuya.
6 Magambu Angwana kunkelebuya kila ojwabampala,
kunchapa kila jwajeketela kube mwana jwabe."
7 Nhwimbililange pabankelebuya genia nga maboulo, Nnoongo antenda genia gambu mangweto ingota yakwe. Gambu awawa ni banganchapa mwana jwabe?
8 Nambu anda mmi kuchapigwaje andi ingota yenge, mmanya mangwetomwe ingota yabije, nambu makinangota ba mumatutwe.
9 Muno mwa genia, twenga taechimu achikibelei bito ababutupotwile ata apabutuchapa. Mmanya tupaligwa kajoa muno Awawa bito biki uhuke kupala tulame.
10 Achikibelei bito padunia pano ngubutuchapa kukingobu tu andi bene akangweto pabalolanga tela, nambu Nnoongo atukelebuya magambu gukutujangata tubene, tuotole kukilonda muchwapi gwabe.
11 Kuchapigwa ngiti kilebe chu kuala mwojoje nambu kile chukubina. Nambu baba ababoligwe kube na ichima pukupela bipata hupo ya tengela kuboka mu bwomi ogunhwalali Nnoongo.

Kelebuigwa nu kuboligwa

12 Nnyinulange maboko ginu agalendema nu kulimbia majugwa ginu agalegalike.
13 Mikitendekekeye ndela janga mandondombi, kupala chikilemile chakakobaleje, nambu kilamiigwe.
14 Nkachanange kutama kwa tengela na bandu boa. Ntamange mubwomi gwa chwapi, kwa magambu abije mundu ojwapakabona Angwana panga bwomi anda gwenio.
15 Nkachanange muno mundu jwajoa akaika kuoyaje upeele gwa Nnoongo. Mmaganga maha kupala nkega mmaba gukayokaje kati jinu na kachumbuya bange ku uchungu gwakwe.
16 Mmaganga maha kupala kati jinu pakabeje na mundu nngongola andaje mundu jwanganng'ongalela Nnoongo anda Esau, ojwaucha upeele gwakwe gu kutumbu kubelekwa kwa kukulye chaliko chimwe.
17 Mangweto mmanyi kutenda ata apapaila kupata kabele kindimba chenia echikikiba chakwe, ngakanaligwa, magambu apatiti kabeje napachi ju kulapa, iganukube akapalapala kwa manjochi.
18 Mangweto maikilingije kukitombi cha Sinai, kikiba chukamulika andi Akaisilaeli pubikiikila kitombi cha Sinai, Kitombi chenie kijaka mwoto nu kube lubendu tii, nu kujogoya muno,
19 kuguguma ku lipenga nu kujoanika kulilobe. Akaisilaeli ngibilijoa lilobe lyenie ngabajopa bakajoangaje kabele,
20 gambu baotolingije kuimbalila amuli ejipangigwe, "Ojwapakunyula kitombi chenje, ata ikabi kinyama, kipakuputigwa maganga."
21 Genia goa gabonekina gu kujogoya muno, ata Musa ngalenga, "Ndenda kujogopa muno nu kulendema."
22 Nambu mangweto nhwikangite ku kitombi cha Sayuni, kukilambo cha Nnoongo jwabi bwomi. Nhwikangite ku Yelusalemu, kilambo chu kumbengu, kwenio maelufu akapakachi bu kumbengu bakonganinge kwa laa pampapala.
23 Nhwikangite kungongano kwa ababelwike pitumbula ba Nnoongo, bombe maina gabe gaandikigwe kumbengu. Nnyemanga nnongi ja Nnoongo ojwabi hakimu jwa boa, nnongi ji uhuke gwa bandu bambone ababekigwe bambone.
24 Nhwikilinge kwa Yesu ojwabi nchikachani mu lilagano lihyono na myai jakwe ijimichigwe jilonge na twenga ilebe yambone kupeta myai ja Abeli.
25 Mmaganga maha makakanaje kumpenekia jwenio jwalonge namangweto. Andi baba abakana kumpenekia jwankelebuya pamba padunia bakombokingije, twenga tuotolabo komboka anda tukanite kumpenekia jwenio ojwatukelebuya kuboka kumbengu?
26 Kingobu chenie lilobe ngililendema padunia, nambu ngoe alagile kabele, "Manendemeya kabena dunia, nambu ngiti dunia tuje uyo na mbengu."
27 Lilobe lende, "Kabele," litulaya kutenda ilebe ya kalakala ilendemeigwa ipakuboigwa yoa, kupala ilebe iyono iigala pangalendemiigwa.

28 Twenga tube nu kulumba, gambu tupokela kingwana changalendemela. Twenga tunyenyepe nu kunng'ongalela Nnoongo kundela ejitupakunhwalalila jwombe kugongalela kukupwelela,
29 kweli Nnoongo jwito nga mwoto nkale ogujomala.

13

Pipaligwa kunhwalalila Nnoongo

1 Nnyendekea kupalana kulongo.
2 Makalibilije kapokelanga akamageni, gambu kukutenda yene bandu bange bakapokelanga akapakachi kuboka kumbengu panga manya.
3 Makombokelange ababi kukipungo andi ntabigwe mmene mangweto. Makombokelange abapotekigwa andi mpotekigwa mmene mangweto.
4 Nhwalo gu kutolana upaligwa kuechimigwa na bandu boa, utwai gukabeje mukutolana kwabe. Nnoongo mabahukumula akangongola na akamalaya.
5 Makabe mabandu bu kupala muno uloije, nambu ntochekange ni ilebe einkweti. Mwene Nnoongo alengite, “Ninnekaje, wala nannyeaje ngu.”
6 Nga magambu tuoto kulenga,

“Angwana nga ajangati bito,
nijogopaje.
Mundu apakututenda bo?”

7 Makombokelange achiilongoi binu abantangachila lilobe lya Nnoongo. Nhwingakie gwicho majendo gi ilongochi inu pabatamanga nu kuwe, makajigange imani jabe.
8 Yesu Kilisto nga ujwajo licho, leleno na jwangapela.
9 Makaangaikaje kongo na kongo kwa maboulo gange gi kigeni. Upeele gwa Nnoongo chwapi gulimbia iuke inu na wala ngiti amuli ja nhwalo gwa chakulyaje, amuli jenie jannyangitije ngu mundu jwajoa ojwajikengime.
10 Twenga tukweti kitembe chenie ababegelela mu lihema bapaligwije kulye ilebe ya mwenio.
11 Nkung'i nkolongwa jwa Akayahudi kuleta myai ja inyama mu Paali Pachwapi na kupanga lilumbo kwa magambu ga mabaja, nambu inyama yenie kitinia panja ja kambi.
12 Uyo Yesu mwene, ngapotekigwa nu kuwe panja ji kilambo kupala bajeguya bandu kwa myai jakwe mwene.
13 Lele tukajogopaje tuboke tunnyendele panja ji likambi tukakanigwe andi pakanigwa jwenio.
14 Magambu padunia pano tukwetije kilambo chukulama, tukilolela kilambo chikiika.
15 Kwa ndela ja Yesu, tujendeke kumpangi Nnoongo lilumbo lya chipa machoba goa, mana gakwe nga malobe gito putulenga Yesu nga Nngwana jwito.
16 Makalibililangaje kutenda gambone nu kujangatana, magambu genia nga malumbo aganhwalalila Nnoongo.
17 Maagabale achiilongoi binu na ukamula amuli yabe, benia bagoya uhuke gwinu kilo na mui benia bapakulandulila ku Nnoongo nhwalo gwa maengo gabe. Mpaligwa kajoa kupala bakamu maengo gabe kukuala mwojo bukubona nhwigoje gambu yene innyangata kileje mangweto.
18 Nnyendeke kutujopela natwenga. Tumanyi kutenda myojo jito jibi kutulengeje kutenda tute kulemwa, magambu tupala kube na majendo gambone ku ilebe yoa.
19 Nannyopanga muno unyopelange kupala Nnoongo amuye kwinu chokwe andaiwechikine.

Kung'ongale Nnoongo ni kindimba

20 Nnoongo jwatupi tengela anhyoite Nngwana jwito Yesu Kilisto kuboka kwa abawile, ojwabi Nchungi Nkolongwa ju mambelele kupete myai ji lilagano lya machoba goa pangapela.
21 Nnoongo ampegange kila kilebe chikibi chambone kuyene nhwotolange kamu agapala. Uyo kupete Yesu Kilisto jwenio atenda maengo nkati jinu agagunhwalali mwene. Kupete Yesu kibe kibumo pangapela! Unhyo.

Malobe gukujomolela

22 Makalongo bango, nannyopa nhwimbalilange pampoke undo ganannengalinge gambu nunhwandaki machoko tu mubalua jenia.
23 Mbala kunnengelanga kutenda nnongo gwito Timoteo alekekiigwe kuboka mukipungo. Anda ajombakite kuika pamba chokwe, manhika nakwe kwenio.
24 Mapatange abali achiilongoi binu boa pamwe na bandu ba Nnoongo! Akalongo ba kilambo cha Kuitalia bampatanga abali.
25 Mmoa tunnyopelanga upeele gwa Nnoongo.

Balua ja Yakobo Kilongoi

Kitabu chenje kiandikigwa na mundu jumwe jwakemigwa Yakobo. Inhotwi kube Yakobo jonjo nga ojwakiba nnuna gwa Yesu, kabe akiba kilongoi mukikuta chukutumbula cha bandu abunhwamini Kilisto nu uyo akiba jumwe kati ja bandu bi libalacha likolongwa lya Yelusalemu (Itendwa 15:13). Uyo ndundame Paulo mu kitabu cha Akagalatia 2:9 ankema Yakobo, "lueke," lu kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto. Akachomi baamini kutenda kitabu cha Yakobo kiandikigwa tango nu kuikaje chaka cha 50 kuboka pukubelekwa Kilisto. Gambu Yakobo akiba kilongoi jukikuta cha bandu abunhwamini Kilisto chuku Yelusalemu penia inhotwi kube aandika kitabu chenje pakiba akatama kwenio.

Yakobo baandikila kitabu chenje, "Makabi komi na mabena agapwilikine ku ilambo yenge" (Lipungu lya 1:1). Maboulo agabi mukitabu cha Yakobo nga gakajangata bandu boa abunhwamini Kilisto nambu malobe ganga, "Makabila komi na mabena" gatenda ibonekane Yakobo baandakila Akayahudi abunhwamini Kilisto. Magambu kitabu chenje kipaligwa kichomigwe na bandu ajingi kilongile minhalo nduu. Yakobo akwajalile nhwalo gwa imani ni itendwa kutenda imani ja kweli jilaigwa ku itendwa (Lipungu lya 2:17). Uyo akelabwie nhwalo gwakakonjale bandu bina uloi (Lipungu lya 2:1-4). Kabe atulenge tuba maha kwa agatulongela (Lipungu lya 3:1-12).

Agabi mukitabu

Yakobo bapata abali akachomi bakwe (Lipungu lya 1:1-1).

Kabe balimbia mwojo bandu abunhwamini Kilisto kuimbalila mu kulaga (Lipungu lya 1:2-27).

Kabe alanduli pibi kile chambone imani kulaigwa ku itendwa (Lipungu lya 2:1-26).

Kuboka penia alaya nhwalo gwa malobe pagabi na makakala (Lipungu lya 3:1-12).

Kabe Yakobo alanduli malango ga Nnoongo pagalekine na malango ga dunia (Lipungu lya 3:13-4:10).

Kabe bakelebuya akachomi bakwe ku nhwalo gu kulokaloka (Lipungu lya 4:11-5:6).

Yakobo ajomole kitabu chakwe kukalapila ilebe nduu (Lipungu lya 5:7-20).

1 Ne Yakobo, napakachi ba Nnoongo na
Angwana ana Yesu Kilisto, nampatanga
abali mangweto, mammi kabila komi na
mabena, agapwilikine padunia joa!

Malango nu kuhyobalela

2 Makalongo pannondoigwa mmanyanga
kutenda ngi kingobu chinu chu kuala
mwojo,
3 mmanyi kutenda kulondoigwa ku
imani inu impe kuimbalila.
4 Nno! Kuimbalila kwinu kube mpaka
pukupela, kupala nkomale na nnimbe
panga pelelwa kilebe.
5 Nambu anda mundu kati jinu apelwi
malango gu kumanya, apaligwa kunnyopa
Nnoongo ojwabape bandu boa muno nu
kwambone.
6 Nambu apaligwa kujopa ku imani pangapwele kilebe. Gambu mundu ojwabi na
mbwele abi andi kilebe chikitoligwa na
kimbonga nu kulekeligwa okwo na okwo.
7 Gambu mundu andi jwenio akahyobaleje kupoke kilebe ka Angwana.
8 Mundu juna ndela ibena kuchichilakana mundela yakwe yenie yoa.

Nhwocho na juna uloi

9 Anda nnyinu mundu jwanhwamine
Kilisto abi nhwocho apaligwa kuala mwojo
pajinuligwa na Nnoongo,
10 na mundu juna uloi aalala mwojo
pauluigwa na Nnoongo. Gambu mundu
juna uloi apakujebelea andi liloba likamanyai.
11 Lichoba pilipita lumu kubala nu
kulembuya matutwe, na maloba gakwe
kutola pae nukualaje kabe. Uyo na mundu
juna uloi apakujebelea mukubegele
kwakwe.

Kulondoigwa nu kutegigwa

12 Mbaya mundu ojwajendeke
kuaminika mukulondoigwa, gambu
andaimbalile mpaka kupela, aipata hupo
ya bwomi eyalagila Nnoongo kapeganga
abampala.
13 Anda mundu alondoligwe, akalengaje,
"Nondoligwe na Nnoongo", Gambu
Nnoongo kunnondoyaje mundu kwa
mabaja na jwenio.
14 Nambu mundu alondoligwa pautigwa
nu kujonjigwa na tama jakwe mbaja.
15 Kuboka penia tama mbaja anda
jikomile jileta mabaja na mabaja anda
gakomile galeta kiu.
16 Makalongo bango manampala,
makakoloigwaje!
17 Itoi yambone yoa ina kuala na
tegatega iboka kumbengu, iboka Kawawa,
abapangani muli kumbengu, benia kugalambukaje andi kiwili chikiama ama.

18 Kukupala kwabe bene ngubutupotola
ku lilobe lyabe lya kweli, kupala tube
milembu mu yoa yapangine.

Kujoa nu kamula

19 Makalongo manampalanga nkom-
bakelanga kilebe chenje! Kila mundu ajo-
jakele kujoa nambu akajojokeje kulongela
wala akajojoke kuchimwaje.
20 Gambu lilaka lya mundu kuotwaje
kamu gambone gapala Nnoongo.
21 Yene magalekele kutali mabaja goa nu
uchapu mpokelange kukunyenyepa lilobe
lya Nnoongo elyapandite umyojo jinu,
lyene liotwile kunkombolanga mangweto.
22 Mikikikoloyaje mmene makangweto
kukupenakia tuje lilobe lyakwe nambu
mpaligwa kamula ku itendwa.
23 Anda mundu jwajoa jwapenakia lilobe
lyenie nambu kulibegeleje, jwenio andi
mundu ojwakilolake mulindala,
24 andajomwi kikilolakea nu kuboka,
kulibalila pabile.
25 Nambu mundu ojwakamu kukachana
malagilo agalenganile nu kabeka bandu
kube agabwa, nu kujendeke kutenda yenie
pangalibalila chakijoine, nambu ngalika-
mula apakupata kindimba mu kila kilebe
chakamula.
26 Mundu anda akibona nga ojwang'ola
Nnoongo, nambu kulutabaje lugomo
lwakwe mmanya jwenio ang'ongale
Nnoongoje, na akikoloya mwene.
27 Ndela ejibi chwapi janga malemwa
nnongi ja Nnoongo Awawa ngajenje, ka-
jangata akakeba na akananhwele mu-
malola gabe, kikilende mmene makaakaig-
waje padunia jenje.

2

Kelebuya nhwalo gu kubagulana

1 Makalongo anda maamini Ana Yesu
Kilisto, Angwana bi kibumo, makabagu
banduje na pachokuje.
2 Tulenge mundu jonge akwindite
pete ja jaabu na ngobo inachwapi
ajingi pangongano inu, ni kingobu ucho
ajingi mundu jonge ojwakwindite ngobo
yangambone.
3 Anda munyalite muno jwajo ojwak-
windite ngobo inachwapi nu kunnenge
“ntame pamba” panachwapi na kunnenge
nhwochojo “mwe nkajema okwo” andaje
kunnenge “ntame paijagi,”
4 bo, kwenio kubagulanaje mangweto
kwa mangweto? Bo mmi kuhukumuje
mumawacho mabaja?
5 Makalongo bango manampala,
mpenikiyange! Nnoongo bachagwi
bandu akahocho padunia jenje babe
bandu bina kipato mu imani nukupoke
kingwana chalagila Nnoongo apakape
bandu abapaile.
6 Nambu mangwetumwe mabembu
bandu akahocho! Bo, bandu binuloi nga
abamponjaje nu kumpeleka mumabal-
acha?
7 Bo, nga beniaje abalitukana liina lyam-
bone lya Kilisto, mangweto nga bakwe?
8 Anda nnenganakie malagilo gi king-
wana cha Nnoongo andi piandikigwe Mu-
majandiko ga Chwapi kulenga, “Mumpale
nndami nnyinu andi pimikipala mmene,”
mmanya mpakutenda pipaligwa muno.
9 Nambu anda mabagwi bandu ntenda
ubaja, na malagilo gunhukumulanga
mangweto mmi kujalije malagilo.
10 Ojwalemwa lilagilo limwe, mmanya
abakube ni lilemwa mumalagilo goa.
11 Gambu Nnoongo ujwo jwalenga maka-
tenda “ngongolaje” nga ujwo ojwalenga,
“Makakomaje.” Kuyene ata ikabi nteije
ngongola, nambu nte koma, mwe maga-
jaliteje malagilo goa.
12 Nnongelanga nukamu andi bandu
abapa kuhukumigwa kwa malagilo agaleta
agabwa.
13 Gambu Nnoongo abeje na kia apa-
pakunhukumu mundu jwanga kiya. Juna
kiya kujogopaje kujema nnongi ja hukumu
ja Nnoongo.

Imani ni itendwa

14 Makalongo chambone kini anda
mundu alengite akweti imani nu kongo
kulayaje kuitendwa? Bo, imani jenie
jiotolabo kunkola?
15 Anda tulonge mundu ojwaamini
abi munalome andaje munkege akwetije
ngobo wala chakulya.
16 Bo kualala kunnenge jwenio, “nnyab-
ula kwa tengela makajote mwoto nu ku-
jukuta,” pangampe kile chakipala mub-
womi gwakwe?
17 Uyo imani janga itendwa iwile.
18 Nambu mundu aotwi kulenga,
“Mwenga nkweti imani, nenga ngweti
itendwa!” Elo! Unangile mundu kube
na imani panga itendwa, nane nannangila
imani jango kuitendwa yango.
19 Bo, mwe kuamini kutenda Nnoongo
abi jumwe tu! Tela! Nimichepela jiamini
ulyo, kabe nukulendema kwa mbwele.
20 Mwe malangoje! Bo, mpala kunnaya
kube imani janga itendwa jiwile?
21 Bo, Ulaimu aokobito bapatabo kube
bambone nnongi ja Nnoongo? Ikiba kui-
tendwa yabeje! Kingobu pabampanga
mwana gwabe Isaka pikitembe kube
lilumbo.
22 Mmikulola kutenda imani jakwe
kengamana ni itendwa yakwe, imani
jakwe jikamilika ni itendwa yakwe.

23 Yene ngagalenganila Majandiko Gachwapi agalenga, “Ulaimu nganhwamini Nnoongo, na kuimani jakwe Nnoongo ngannyekete kube jwambone.” Yene Ulaimu ngakemigwa ng'anja jwa Nnoongo.
24 Mmikulola kutenda mundu ajeketeligwa kube jwambone nnoongi ja Nnoongi kuitendwa yakwe, ngiti kuimani jika tuje.
25 Ikiba uyo kunhwalo gu munkege nngongola ojwakonda Laabu. Jwenio ngajeketeligwa kube jwambone nnongi ja Nnoongo magambu ga kapokela akaingakii Akasilaeli bajabule kupete jenge ndela.
26 Yene andi mmele panga uhuke mmanya uwile, uyo imani yanga itendwa iwile.

3

Kuundika lulimi

1 Makalongo bango, makalokale kube makaboli ajingije. Andi umanyiela, takaboli tubakupata hukumu ngolongwa kupeta bange bandu.
2 Gambu tuboa twenga tulemwa ku ile ijingi. Anda mundu kulemwaje mukulonge kwakwe, mmanya mundu jwenio akamilike, na aotwile kukilongalea mmele gwakwe.
3 Twenga tantaba choma pakano falasi kupala atukengame kwakwoa okutupala kujenda.
4 Nhwachanga ntumbwi, iganukube nkolongwa uotwile kuutigwa nuupepo nambu kugalambuya kwa kasia njokochoko, kujenda kwakwoa okwapala jwaulongalea.
5 Uyo, lulimi, luganukube kipagwa kichokochoko cha mmele, kukiluya makolongwa muno.

Mwoto nchokochoko tu nambu uotwile kutinia nhwitu nkolongwa.
6 Lulimi lubi andi mwoto. Lutweli mabaja ndu ngi kipagwa kichokochoko chi mibele jito nambu kujambuki ubaja mmele gwoa. Lulimi kutinia bwomi gwito gwoa kuboke kubelekwa mpaka kuwe. Gambu gwene utiniigwa na mwoto gu kujahanamu.
7 Mundu aotwile kulanga inyama naotwile kulanga ipanganigwe yoa andi inyama ya mpongote ni ijuni ni ikokalakani na yamaki yu umache.
8 Nambu kila mangobu nimi ito kutulema. Lulimi kilebe kibaja, kutawalikaje, kabe kitweli uchungu ogukoma bandu.
9 Ku lulimi twenga tutenda kalumba Angwana na Awawa bito. Kululimi ulwo tabeka nhwilo bandu, bandu abapanganigwe kukilandanikio cha Nnoongo.
10 Malobe gukumpe mundu kindimba na gukummeka mundu nhwilo goa gaboka mukano jimwe. Makalongo bango, ilebe yenje ipaligwije kube yene.
11 Chembwe chimwe kupiaje mache maimu na gina mwinyo.
12 Makalongo bo, ntini uotwile kupambika zabibu? Andaje nzabibu kupambika tini? Chembwe cha mache gina mwinyo kupiaje mache maimu.

Malango kuboka ku Nnoongo

13 Bo, mene juna kumanya na malango kati jinu? Alaye kilebe chenie kwa majendo gakwe gambone ni itendwa yakwe eitendigwa ina kualala itendigwa kukunyenyepa na kwa malango.
14 Nambu anda myojo jinu jitweli bwiu nu kuchimwa nu kukikoya, makaibilikije kweli kukulokeloke gwambone gwinu.
15 Malango genia gaboka kumbenguje, nambu ja padunia ngiti ji Uhuke jwa Chwapije, kabe gu Kichetani.
16 Gambu papoa apabi bwiu na kukiluya, penia pabi ni kijonga na kila ubaja.
17 Nambu malango agaboke kumbengu, gabi chwapi, kupala tengela nu kulita na kajali bandu, utweli kia na itendwa yambone, kubagulanaje wala undendemunduje.
18 Bandu abapala tengela bapandanga mbeju ya tengela na bapakuuna mauno agunhwalali Nnoongo.

4

Kummandaki Nnoongo

1 Kuputana nu kujomana kuboka ko? Kuboka mutama inu eijomana nkati jinu.
2 Mmi na tama ju kupala ilebe nambu mmi kipataje yene nnolanga tela tu koma, yene mmi kujomana nu kuputana. Mpatangaje chimikipala magambu mmi kujopaje ku Nnoongo.
3 Pannyopanga ku Nnoongo mmi kupataje magambu nnyopanga ilebe kupala mitumie ku tama inu.
4 Mangwetumwe mabandu bangaaminika. Bo, mmanyije kutenda kipala ilebe ya dunia tela nu kube mangondwa ba Nnoongo? Mundu jwajoa ojwaipala ilebe ya dunia abe nngondwa jwa Nnoongo.
5 Makapemeleje kutenda Majandiko Gachwapi galenga malobe gajagi, pagalenga, “Uhuke ojwabekigwe na Nnoongo nkati jito abi na bwiu muno.”
6 Nambu upeele gwatupi Nnoongo guna makakala muno, andi Majandiko pagalenga, “Nnoongo kakananga bandu bina kulokaloka nambu kapeganga kindimba bandu abanyenyepa.”

7 Lele mannyali Nnoongo, mankanange
Mmaja na jwenio mantilanga.
8 Mummandakile Nnoongo jwombe
maba papipi na mangweto. Nkuyange
maboko ginu makabajamwe. Nnyeguyange
myojo jinu makandendemundu!
9 Nhwechukange na ng'utange
nukokaleka. Kueka kwinu kube nguto,
nu kuala mwojo kwinu kube kuwechuka
kukolongwa.
10 Nnyenyepange nnongi ja Angwana,
bombe mabanyinulanga.

Kelebuya nhwalo gwakahukumu ajinu akaumini

11 Makalongo makakopekeanaje,
ojwankopake nnongo gwakwe andaje
kunhukumu nnongo gwakwe, agakopake
malagilo nu kugahukumu malagilo.
Nambu anda magahukumu malagilo
mmanya mwe mmi kugaagabalaje
malagilo, nambu mmi mahakimu.
12 Nnoongo tu ojwaotwi kubeka malag-
ilo nu kugahukumu. Jwenio jikajakwe
ojwaotwi kombola nukujita bandu. Lele
mwe mabene mpaka nhwoto kahukumu
ajinu bandu?

Kelebuya nhwalo gu kulokaloka

13 Ngoe mpenikiyange mangweto man-
nenga kutenda, "Leleno andaje malabo ni-
jenda kilambo chikuteno nukutama kwe-
nio chaka mbyu kuucha ilebe nu kupata
uloi ndu."
14 Mangwetomwe mmanyije bwomi
gwinu apupakube malabo! Bwomi gwinu
nga nike, mangweto mmi andi ngongobwe
ijipiti kingobu tu nukuboka.
15 Ipaligwa kulenga "Angwana anda ba-
paile tuba tammomi tutenda chache na
chache."
16 Nambu ngoe ntenda kulokaloka nu
kukiluya, kulokaloka kwenio kubaja.
17 Anda mundu kamwaje lyale elyal-
imanyi lyambone lyapaligwa kamula,
atenda mabaja.

5

Kelebuya nhwalo gu uloi

1 Mpenikiyanga oti manuloi man-
hwamine! Ng'utange nukokaleka gambu
gu kulaga okumpakupata.
2 Uloi gwinu ubolite, na ngobo inu
ileligwe nu umea.
3 Jaabu jinu nu uloi gwinu uleligwa
na nguu, na nguu jenie jibakube uchaili
kwinu mangweto na jenie jiba kulye mi-
bele jinu andi mwoto. Mangweto mikilun-
daki uloi mumachoba gukujomolela gano.
4 Malepangiteje mapungu gabe abaka-
mulinga maengo mumigonda jinu.
Mpenekie kokaleka kwabe! Nguto ja
benia abaunanga mumigonda jinu kiike
ka Angwana bina uwecho.
5 Ntamangite padunia kukikonjalela nu
ukonji. Nnenepinge mmi tela ni lichoba li
kuchinjigwa.
6 Munhukumwile nu kunkoma mundu
jwanga malemwa, jwanga nkananga
mangweto.

Kubalakia nu kung'ongale Nnoongo

7 Lele makalongo, mmegange muku-
lendela mpaka Angwana pabapakuika.
Nnolanga nnemi apalende ipandwa yakwe
mpaka pipakujela kwambone. Jwenio
kulende ku kuimbalila ula ja chembeya na
jantolo.
8 Namangweto uyo mpaligwa kuimbalila
nu kujema ndii, gambu lichoba likuika
Angwana libandakile.
9 Makalongo makang'olelanaje mmene
makangweto jika Nnoongo manhwukumu-
langa. Nno, hakimu ambaika kuhuku-
mula.
10 Makalongo anda mpai kukilandanaki
kuimbalila mu kupotekigwa, maachanga
akalondoli abatangacha nhwalo kuboka ka
Angwana.
11 Angweto takemanga mbaya maga-
mbu gukuimbalila. Nnyoine nhwalo gwa
Ayubu, nu mmanyangite Angwana paban-
tendile pukujomolela. Gambu Angwana
batweli kia nu upeele.
12 Muno mwa genia, makalongo, miki-
jilapalije mbengu, wala dunia, wala kuk-
ilebe chachoa. Nnenganga "Elo," anda
kweli, nnenganga "Ije" anda uwangi na
penia nhukumigwaje na Nnoongo.
13 Bo, abi mundu kati jinu juna malola?
Apaligwa kugongalela ku Nnoongo. Bo,
abile ojwaala mwojo? Apaligwa kujemba
miambo ji kunnumba Nnoongo.
14 Bo, abi mundu ntamwe kati jinu?
Apaligwa kakema akinanhota bikikuta
cha bandu abunhwamine Kilisto, bombe
mabunnyopela nu kumpakaya mauta
kulina lya Angwana.
15 Kujopa kwenio anda bajopite ku imani
ntamwe malama, Angwana mabannyin-
ula jwenio. Ati ikabi akweti mabaja
malekekeigwa.
16 Yene nnengalane mabaja ginu na
nnyopelane ku Nnoongo kupala nna-
mange. Kujopa kumundu jwajekatiligwe
na Nnoongo kukweti makakala gukutenda
majingi anda ajopite kukachana.
17 Nnondoli jwa Nnoongo Eliya akiba
mundu andi twenga. Ngajopa kukachana
ula jikakomaje, na ula jikomitije pikilambo
kukingobu cha yaka itatu na myei sita.
18 Kuboka penia ngajopa kabele, mbengu
ngijipia ula ni ipandwa ngimalika pan-
nema.

19 Makalongo bango, kati jinu anda
mundu ajilekite ndela ja kweli, na jonge
ammuye,
20 mmanyanga kutenda jwenio
ojwammuite abakunkola bwomi gwa
mundu mmaja jwenio mukiu, na mabaja
majingi gabakuboigwa.

Balua ju kutumbula ja Petulo Kilongoi

Balua jenje ja 1 Petulo jiandikigwa na ndundame Petulo. Petulo atumbula balua jakwe kukikilenga jwombe meneke na baandaki bene. Jwombe baandakile balua jenje bandu boa abunhwamini Kilisto, "Abapwilikine padunia joa, benia kila kingobu mubalua jenje bakema akageni," (1 Petulo 1:1, 17; 2:11). Gambu balua jenje jilandine na balua ja Paulo kwa Akaefeso ku yenge ilebe, ajingi baamini kutenda balua jenje 1 Petulo jiandikigwa kuboka pu kuandika balua juku Efeso chaka 65 kuboka pukubelekwa Kilisto. Petulo aandika balua jenje kiti abi kukilambo chuku Loma kwakukema Babiloni (Lipungu lya 5:13).

Petulo alenga ajiandike balua jenje magambu gu, "kunnimbia mwojo mwenga nu kuchalakicha kutenda gongo nga gwambone gwa kweli gwa Nnoongo" (Lipungu lya 5:12). Kubi kulandana kati ja 1 Petulo 2:11-3:7, Akaefeso 5:18-6:9, na Kolosai 3:18-4:6. Mapungu matatu genia galagi nhwalo gwa majendo gambone mu kibelei nu kajoa achilongoi. Uyo balimbia mwojo bandu abunhwamini Kilisto baimbalilange kupotekigwa magambu kupela kwa dunia kubandakile (Lipungu lya 4:1).

Agabi mukitabu

Petulo akilanduli mwene na abaandakila (1 Petulo 1:1-2).

Kabe annumba Nnoongo gambu gu ukoli, bandu boa bapaligwa kujingi mwenio na nike mana gu ukoli gwenio mubwomi gwabe (1 Petulo 1:3-2:10).

Kabe balagi abaamine kutama kwambone padunia na alanduli ilebe ijingi andi yene nhwalo gwa akege na analome na mmanda na angwana (1 Petulo 2:11-4:11).

Kuboka pa genia Petulo balimbia mwojo babe akalimbau pabapotekigwa (1 Petulo 4:12-5:11).

Kabe ajomwile balua jakwe (1 Petulo 5:12-14).

1 Nena Petulo nandundame ba Yesu Kilisto, nunhwandikilanga mangweto manchaguligwe na Nnoongo Awawa bito, mampwilikine nukube andi mageni kwenio kukilambo chuku Ponto na kukilambo chuku Galatia na kilambo cha Kapadokia na kilambo chuku Asia na chuku Betania.

2 Nnoongo Awawa bito banchagula mangwetumwe andi palongalela kummanya kuboka kalakala tela nu kukupala kwabe, na mmekigwe mmegange chwapi ku ndela ju Uhuke jwakwe, kupala munnyali Yesu Kilisto na nnyeleigwe kwa myai jakwe.

Na Nnoongo ampe upeele na tengela ndu.

Lihyobalelo lya bwomi gwangapela

3 Talumbalile ana Nnoongo, Awawa ba Angwana bito ana Yesu Kilisto! Kwa kia jabe ngolongwa ngubutupe bwomi nhyono kukunhyoya Yesu. Butupi lihyobalelo lya bwomi gwangapela,

4 na yene tulole kupata kindimba Nnoongo echibabeki bandu bakwe. Kindimba chenie kubolaje, kualabikaje nu kuchujukaje, chibammekile kumbengu magambu ginu.

5 Namangweto nnendeligwa na makakala ga Nnoongo kundela ja imani kupala mpatange ukoli ogupakuekuligwa kingobu chukupela.

6 Nhwalalange mwojo kunhwalo gwenio, iganukube ngoe mpakuechuka kukingobu kachoko nu kupotekigwa kundela ndu.

7 Kulondoigwa kwenio kupala kumanya imani jinu jibibole. Ata jaabu jiganukube ejialabika nambu mpaka jilondoigwe pamwoto, na imani jinu uyo kilebe chambone kupeta jaabu, mpakaoti nnondoigwe kupala nnimbe. Kupala kube lilumbo ni kibumo ni ichima lichoba elyapakuika Yesu Kilisto.

8 Iganukube manammonaje mmi kumpala, iganukube manammonaje mangweto mmi kunhwamini na mmi kuala mwojo, kukuala mwojo kukolongwa kwangalandulika,

9 magambu mpokelanga hupo yi imani inu gwenio ngu ukoli gwa bwomi gwinu.

10 Akalondoli ngabapalapala nu kuingakia ukomboi gwenio, na ngabalondolanga nhwalo gwambone gwa Nnoongo gwenio kabi mpatangite mangweto.

11 Ngabapala kumanya kingobu gani ni ipakubebo pikipakupitila. Gambu Uhuke jwa Kilisto ojwakiba nkati jabe ngabalaya apabakiba bakalondola nhwalo gu kupotekigwa ogupakumpata Kilisto ni kibumo chikipakube.

12 Nnoongo akaekuli akalondoli benia ngiti kwa magambu gabe benije nambu ginu mangweto, pabantangachila nhwalo gongo gubannenge ngoeno na bandu baba abantangachila nhwalo gwambone kwa makakala ga kiuhuke jwa chwapi jwakingigwa kuboka kumbengu. Akapakachi bukumbengu bapala kumanya ile yenie.

Lukemo lu kutama chwapi

13 Penia malango ginu gabe tela
kukamwa maengo, mma maha. Ni
milibeke lihyobalelo linu mu kindimba
champakupata kingobu Yesu Kilisto
papakuika kabena!
14 Mmaganga ingota einnyoa Nnoongo,
makajeketeje kabe kengama tama mbaja
andi pamakibanga tango kujimanyaje
kweli ja Nnoongo.
15 Andi Nnoongo ojwankemangite pabi
chwapi na mangweto mpaligwa kube
chwapi mumajendo ginu goa.
16 Gambu Majandiko ga chwapi galenga,
“Mmaganga machwapi gambu nenga
nachwapi.”
17 Pamannyopa Nnoongo, munkema
Awawa. Yene mmanyanga kutenda jwe-
nio anhwukumula kila mundu kengama
itendwa yakwe wala kubaguje. Yene
ntamanga padunia andi makageni kukun-
nyali Nnoongo.
18 Gambu mmanyi kutenda makom-
boligwa mumajendo ginu gangambone
agaboke kakahokobinu nambu makom-
boligwa kuilebe yanga alabika, andi ela
andaje jaabu,
19 nambu kwa myai jambone muno ja
Kilisto, ojwakiba andi Mwana Limbelele
jwangalemala andaje lilelalela.
20 Jwenio akiba apambuligwe na
Nnoongo tango dunia nu kupanganigwaje,
nambu ngaekuligwa machoba gukupela
gano kwa magambu ginu mangweto.
21 Kundela jakwe, mangweto muhyobale
Nnoongo ojwanhyoya kuboka kwa abaw-
ile nu kumpe kibumo, yene kuhyobalela
kwinu nu kuamini kubi ku Nnoongo.
22 Magambu ngoe nnyeguigwe ihuke
inu kukujijali kweli kupala mapale aka-
jinu panga undendemundu, mpalane kwa
mwojo chwapi.
23 Gambu mmelwikinge kabele ku lilobe
lya Nnoongo lina bwomi elilama machoba
goa pangapela, ngiti ku mbeju eialabikaje
nambu ku mbeju eilama.
24 Andi Majandiko Gachwapi pagalenga,
“Kila mundu andi maamba,
ni kibumo chabe andi liloba likamanyai
Maamba kuniala na maloba kupuluta,
25 nambu lilobe lya Ngwana kulama ma-
choba goa pangapela.”
Lilobe lyenie ngu Nhwalo Gwambone
oguntangachigwe kwinu.

2

Yesu nga liganga lina bwomi

1 Kuyene mulekange ubaja gwoa
nuwangi na kukitenda mambone na bwiu
nukopekeana.
2 Andi pibi ilemba apipala mabele,
na mangwetomwe uyo mpaligwa kube
nachuna chukunywe mabele ganga lom-
boligwa agabi lilobe lya Nnoongo, kupala
nkolange nu komboligwa.
3 Andi Majandiko pagalenga,
“Nng'anyaminge kutenda Angwana nga
bambone.”
4 Majendele Angwana! Benia ngi liganga
limmomi elikanigwe na bandu, nambu
ngilipambuligwa na Nnoongo kube lig-
anga lyambone kwakwe.
5 Mangweto uyo, munnyendelele
jwenio andi machamaganga gabwomi
makachengigwe nu kube nyumba ji
uhuke mumpakutumika andi akakung'i
ba bachwapi, kupangi malumbo gi kihuke
agagunhwalali Nnoongo kwa ndela ja Yesu
Kilisto.
6 Gambu Majandiko ga Chwapi galenga,
“Nnola! Meka liganga kukilambo cha
Kusayuni,
liganga elipambuligwe likijemo pikimbe-
tuli na lina ichima.
Mundu ojwapakunhwamini jwenio ako-
laje oni.”
7 Kwinu mangweto mamunhwamini lig-
anga lyenie nga lyambone muno, nambu
kwa banganhwamini, andi Majandiko
Gachwapi pagalenga,
“Liganga elibilikana akachengi,
ngoe lyenie ngi liganga lina ichima muno.”
8 Kabe Majandiko galenga,
“Liganga lyenie ngi liganga lyukobala,
libwe lyakagwia bandu.”
Bandu kobala magambu gwanga liamini
lilobe lya Nnoongo, yene babekalinge ge-
nia kuboke kalakala.
9 Nambu mangweto nga lungolo
olupambuligwe na Nnoongo nu Ukung'i
Gukingwana na kilambo cha Chwapi,
bandu ba Nnoongo mwene, mampam-
buligwe kutangacha itendwa ikolongwa
ya Nnoongo ojwankemangite kuboka
kulubendu, ngannyingiyanga mulumuli
lwakwe lukuomongwa.
10 Kalakala mangwetomwe makibanga
mabandu ba Nnoongoje, nambu ngoe
mangweto nga bandu bakwe. Kalakala
mangwetomwe mapatangiteje kia ja
Nnoongo, nambu ngoe mpatangite kia.

Akapakachi ba Nnoongo

11 Makalongo bango, nanyopanga mang-
weto andi makageni na mangakitamo
padunia pano, nnekange tama mbaja
ejikanana nu uhuke gwinu.
12 Majendo ginu panakati ja bandu
banga nhyobale Nnoongo gaba gam-
bone muno, kupala bandu apabapa
kunkopakeanga kutenda ntendanga
mabaja, pabapakibona itendwa inu

yambone bannumbali Nnoongo lichoba elibapakuika Angwana.
13 Majali bandu bina kinala magambu ga Angwana. Mannyali nngwana jwabi ntawala nkolongwa,
14 andaje akakolongwa abapambuligwe na jwenio kahukumu abatenda mabaja na kalumbali bandu abatenda gambone.
15 Gambu Nnoongo apala nhwoto kagakotoya malobe matokamau ga bandu akatokamau kuitendwa yambone.
16 Ntamanga andi bandu ba agabwa, nambu makatumiaje agabwa jinu kube kijobelo cha mabaja, nambu ntamanga andi akabanda ba Nnoongo.
17 Maichimu bandu boa. Mapalange akaamini ajinu. Manng'ongale Nnoongo. Mapegange ichima angwana.

Kulandaniki kupotekigwa kwa Kilisto

18 Mangweto makapakachi, majoe na kaechimu akangwana binu, ngiti ababi bambone na banuu tuje, nambu na akaongwajagi.
19 Gambu anda nhwimbali kupotekigwa kwanga paligwa kwinu, makamanya kube Nnoongo apala yenie mmanya Nnoongo apakumpe kindimba.
20 Mpakupata hupo nike kukuimbali kuputigwa kwa malemwa ganteile? Nambu anda mpotekigwe kukutenda gambone na mmi kuimbalila genia, mmanya Nnoongo apakumpe kindimba.
21 Genia nga gabankemilinge, gambu mwene Kilisto ngapotekigwa kwa magambu ginu, ngannekelanga kilandanakio kupala nkengame ndela jakwe.
22 Jwombe ateije mabaja, wala alongije kilebe chachoa chuwangi.
23 Patukanigwa, jwombe atukineje, apapotekigwa, jwombe bayengije, nambu ngaunhyobale Nnoongo ojwahukumu andi pipaligwa.
24 Yesu mwene ngapoto mabaja gito mummele gwakwe panchalaba, kupala takatenda mabajaje, nu kutama kukunhwalali Nnoongo. Kukuputigwa kwakwe mangweto nnamite.
25 Magambu mangweto makiba andi mambelele agaobite, nambu ngoe mummuji Nchungi na Nnendei jwa bwomi gwinu.

3

Akajumbo na akangwanamundu

1 Uyo na makajumbo majoe akangwanabinu, kupala anda babi akinalome baboa bangaamini lilobe lya Nnoongo, baamini pabapakugabona majendo ginu. Pangapaligwa kulenga lilobe,
2 gambu mabagabona majendo ginu kube chwapi na gi ichima.
3 Kukilembeleke kwinu kukabe kunjatuje, andi kuchuka kukulekaleka muno nu kwinda jaabu na ngobo ya bei ngolongwa.
4 Nambu kukilembeleke kwinu kube kuboke nkati ja mwojo jinu, ukonji gwangaalabika, yene nga uhuke gu kunnyenyepa na nuu genia nga kilebe chambone muno nnongi ja Nnoongo.
5 Yene nga pibikilembelekea akikege ba kalakala abunhyobalela Nnoongo, bikilembelekea kukajoa akangwanamundu.
6 Andi Sala pabajoa angwanamundu ana Ulaimu bakema angwanamundu. Namangweto ngoe nga makinangota mundu anda ntei gambone pangajogopa kilebe.
7 Uyo na makinalome, ntamanga nakaanabinu kongo makamanya kutenda angweto akalegalau, yene makakanaje, majali gambu mipokelanga pamwe na angweto hupo ja bwomi gwa Nnoongo. Anda ntei yene kibeje kilebe chukuibaliki kujopa kwinu.

Kupotekigwa kukutenda gambone

8 Kukujomole nonge yene, mma mwojo gumwe, mmonelane kia, mpalane andi makalongo, mmaganga manuu nu kunyenyepa.
9 Makabuyangaje bandu ubaja ku ubaja andaje matukano kwa matukano, nambu majopelange kindimba, magambu mangweto nkemigwa na Nnoongo kupala mpatange kindimba.
10 Andi Majandiko Gachwapi pagalenga,
“Mundu jwajoa jola ojwaupala bwomi,
nu kugabona machoba gambone,
kano jakwe jakalongeje ubaja nu lulimi lwakwe lukalonge uwangije
11 Ajepe ubaja atendi gambone, apalepale tengela nu kujiagabala.
12 Gambu mio ga Angwana kalolake kwa mbone abajeketeligwe,
na machikilo gabe kupenekia kugongale kwabe,
nambu Angwana kalayanga kiyogo bandu abatendanga mabaja.”
13 Beneke abapakumpoteka, anda nkachine kutenda gambone?
14 Nambu ataikabi mpaligwa kupotekigwa kwa magambu gukutenda agapala Nnoongo, mbaya mangweto. Makannyogopaje mundu jwajoa, wala makabe nambweleje.
15 Nambu munkoyanga Kilisto andi Nngwana mu myojo jinu. Machoba goa mmaganga tayali kunnyanga kila mundu ojwapakunkonya nhwalo gu lihyobalelo linu elibi mumyojo jinu.
16 Nambu ntendanga genia kwa nuu ni ichima. Mmaganga na mwojo gwanga nnaya kube na malemwa, kupala

abantukana majendo ginu gambone andi bandu babunhwamini Kilisto, babe na oni.
17 Gambu mbaya kupotekigwa kukamu gambone, anda apai Nnoongo, kuliko kupotekigwa kukamu mabaja.
18 Gambu Kilisto ngapotekigwa nu kuwe pakamwe tu magambu ga malemwa ga bandu boa, mundu jwa mbone ngawe kwa bandu akabaja, kupala kumpeleka mangweto ku Nnoongo. Ngakomigwa mmele nambu ngabekigwa kube mmomi kuwecho gu Uhuke jwa Chwapi,
19 na ngajenda kuitangachila ihuke eikiba mukipungo,
20 benia nga abakanangita kunnyali Nnoongo apabalenda kwa kaimbalila kingobu Nuhu apatendekea safina. Musafina jenie bakiba bandu achokotu yani bandu nane tu abakomboligwe mumache,
21 mache genie galaya ubaticho ogunkombo mangweto ngoe. Ngiti ubaticho gukuboya uchapu gwa mmeleje, nambu lilagano elitendigwa ku mwojo gwanga hukumuligwa kube tutei malemwa nnongi ja Nnoongo ku ndela jikuyoka kwa Yesu Kilisto,
22 ojwajabwi kumbengu na ngoe atamite kingono cha kalelo cha Nnoongo, atawala akapakachi bu kumbengu na bina kinala na bina makakala.

4

Kutama gambu ga Nnoongo

1 Magambu Kilisto apotekigwe kwa mmele na mangweto uyo mpaligwa kengama majendo gakwe, gambu mundu anda apotekigwe kwa mmele alekine na mabaja.
2 Kutumbu ngoe bwomi oguigile kutama padunia pano mpaligwa kulongoleigwa na Nnoongo, ngiti ku tama mbaja ya mmeleje.
3 Kingobu kijingi kipetite penia makibanga na kingobu chukamu ilebe andi ibakamulanga bandu bangammanya Nnoongo. Matamanga kupala ngongola na tama mbaja nu kulobela ni mipapala ju kulye nu kulobela muno kutenda ilebe ya oni nu kugongale inyago yenie ngi ilebe ikuchimwa,
4 ngoe bandu benia bangummanya Nnoongo batenda kuomwangwa pabammonanga mmije pamwe nabo mukutenda mabaja muno nga magambu bantukananga.
5 Nambu bapaligwa kola chukujanga ku Nnoongo, apapakahukumu ababi mmomi na abawile.
6 Magambu Nhwalo Gwambone ngutangachigwa ati ikabi kubandu abawile, bahukumigwe mubwomi gwabe kimmele andi pabahukumigwa bange, kupala batamange mu Uhuke andi Nnoongo apabi mmomi.

Mpakachi jwambone jwa hupo ya Nnoongo

7 Kupela kuilebe yoa kubandakile, yene mma maha nkelukiange kunnyopa Nnoongo.
8 Kupeta genia goa mpalanange mangweto kwa mangweto ku mwojo gwoa, gambu mapalano gaibiliki mabaja majingi.
9 Nnendekeane kachinu mangweto kwa mangweto panga kokaleka.
10 Kila mundu apaligwa kutumia itoi yampi Nnoongo kajangata bandu bange. Andi makalolei bambone ba hupo nduu yampaganga Nnoongo.
11 Mundu jwatangacha kubandu atangacha andi malobe ga Nnoongo. Anda apala kubegelela abegelela kwa makakala agapatite kuboka ku Nnoongo, kuilebe yoa kupala alumbigwe Nnoongo kundela ja Yesu Kilisto. Gambu kibumo na makakala nga ga Nnoongo machoba goa pangapela. Unhyo.

Kupotekigwa magambu gukube makilisto

12 Makaganja bango, makaomongwaje kupotekigwa kukubinia kumpata magambu mankita kilebe echikimpata kigeni.
13 Nambu nhwalalalile gambu mpotekigwa andi papotekigwe Kilisto kupala papakubuja kabe mukibumo chakwe nhwalalilange muno.
14 Mbaya mangweto mantukanigwa magambu gukunhwamini Kilisto, kilebe chenie kibi namana kutenda Uhuke jwa kibumo jwenio ngu Uhuke jwa Nnoongo atama namangweto.
15 Akabeje mundu jwajoa panakati jinu ojwapakupotekigwa kwa magambu nkomi andaje mmwi andaje mmabaja andaje mundu nndumbakani.
16 Nambu anda mpotekigwa magambu gukunhwamini Kilisto, makalola onije nambu mankoleye Nnoongo magambu mwenga mamundu ba Kilisto.
17 Kingobu cha hukumu kiike, hukumu jenie jitumbu na bandu bakwe mwene Nnoongo. Anda ibi hukumu jenie jitumbu kwito jibakujomolebo, ku bandu bangajali Nhwalo Gwambone gwa Nnoongo?
18 Andi pagalenga Majandiko Gachwapi,
“Komboka ku mundu jwatenda agunhwalali Nnoongo kujundupa,
ibakubebo ku mundu jwanga nnyogopa Nnoongo na mmabaja?”
19 Kuyene bandu abapotekigwa kwa magambu ga Nnoongo bapaligwa, kuitendwa yabe yambone, kukibeka nhwina ja Mpangani jwabe junakuaminika muno.

5

Bandu abunhwamini Kilisto

1 Nenga nananhota kati ja akilongoi bi kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto, nachaili kupotekigwa kwa Kilisto. Nane mbakube pamwe mukibumo echikipakuekuligwa. Ndenda nnyopanga muno mangweto makiilongoi majango,

2 mikichunge kikuta cha Nnoongo chibankamuinge, mikichunge ngiti kukunnachimichaje, nambu kukupala andi papala Nnoongo. Nkamulanga liengo lyene ngiti kukupala kunnepaje, nambu ku mwojo gwinu gwoa.

3 Makatawalanga kwa makakalaje benia ababekigwe kwinu, nambu mmaganga kilandanakio kukikuta chenie.

4 Na Nchungi Nkolongwa papakuika, mangweto mpatanga luchengo lu kibumo lwanga chujuka.

5 Uyo machikakombo mpaligwa kajoa akinanhota. Mangweto mmoa mpaligwa kubegelelana kukunyenyepa, gambu Majandiko ga Chwapi galenga, "Nnoongo kakananga bandu bina kulokaloka, nambu kapeganga upeele bina kunyenyepa."

6 Nnyenyepange nnongi ju luboko lwa Nnoongo juna makakala, kupala anyinulange kingobu chekipaligwa.

7 Mannekele Nnoongo malola ginu goa, gambu jwenio nga ojwang'oyanga.

8 Mma maha na nkelukiyange! Nngondwa jwinu, Mmaja, atenda kutinditindila andi liimba elikoloma limpala mundu annie mbyuu.

9 Ntamanga maha mankananange na ntamanga ndii muimani, kiti mmanyangite kutenda akaamini ajinu padunia joa bapotekigwa uyo.

10 Nambu anda mpotekigwe kukingobu tu, Nnoongo ojwabi kindumbutumbu chu upeele gwoa na ojwankeme kujingila mukibumo chakwe cha machoba goa pangapela kukulondana na Kilisto Yesu, jwombe mwene ampa apakunnimbia nu kumpe makakala ni kijemo chambone.

11 Jwenio nga Nnoongo junuwecho machoba goa unhyo.

Abali jukujomolela

12 Nunhwandikilinge balua jenje nyipi anyangita Silwano, nnongo ojunummanyi jukuaminika. Mbala kunnimbianga mwojo nuchalakicha kutenda gongo nga upele gwa kweli ja Nnoongo. Ntamanga maha mu upeele gwenio.

13 Bandu abunhwamini Kilisto akajinu ba pamba panapakema pa Babiloni ababambuligwe pamwe na mangweto bampatanga abali. Na Maluko manango mukihuke ampatanga abali.

14 Mpatana abali ku kiingi chu kulaya mapalano ku Kilisto.

Nannyopelanga tengela mangweto mammi mu Kilisto.

Balua ja pabena ja Petulo Kilongoi

Balua ja 2 Petulo jilenga jiandikigwa na ndundame Petulo, nambu akachomi ajingi ba ngoe bapemele kutenda genia ga kwelije. Iotwi kube mundu jonge nga ojwaandika balua jenje papala kuandika Petulo. Nhwandiki alenga jwombe mwene ngammona Yesu patama padunia pano muno Yesu pagalambuka kumio jakwe (2 Petulo 1:17-18). Anda nga ojwaandika balua jenje ibonekana aandika pakiba ku Loma pibandakila kupela yaka ya 65-67 kuboka pukubelekwa Yesu tango Petulo nu kujomokaje. Kabe Petulo ajikema balua jenje ja pabele Akalenga ajiandika balua jenje kuboka pukuandika balua ja 1 Petulo (2 Petulo 3:1). Aandika balua jenje ku bandu boa abunhwamini Kilisto.

Kupala kwa Petulo kuandika balua jenje nga kalimbia mwojo akaumini batame kwambone na kakelabuya bakakengamaje akaboli buwangi (2 Petulo lipungu lya 2). Bakwajali bandu abunhwamini Kilisto bakajalije bandu abalenga Yesu atenda kuchelwa kubuja. Nambu akwajali kulenga Nnoongo abi kuchelwaje nambu apala kila mundu akoligwe (Lipungu lya 3:8-9). Chenie ngi kilebe chabatenda bandu abapaligwa kutama kukunhwalali Nnoongo (Lipungu lya 3:14).

Agabi mukitabu

Petulo akilanduli mwene na akachomi bakwe (Lipungu lya 1:1-2).

Kabe bakombakea bandu batame kukunhwalali Nnoongo gambu Nnoongo atuotoya kutenda yene (Lipungu lya 1:3-21).

Kuboka penia bakelebuya bandu baba maha na akaboli buwangi na ailenga ilebe eipakapata akaboli buwangi pijipakupela dunia (Lipungu lya 2:1-22).

Kabe Petulo ajomole kukalimbia mwojo akaumini batame kukunhwalali Nnoongo nu kukipangani gambu gu kubuja Yesu Kilisto (Lipungu lya 3:1-17).

1 Ne, Simoni Petulo napakachi na
nandundame ba Kilisto, nunhwandiki-
langa mangweto mampatite imani jam-
bone muno andi ejitupatite twenga kun-
dela ja gwambone gwa Nnoongo na Nkom-
boi Yesu Kilisto.

2 Nannumbilanga upeele na tengela ndu
mukummanya Nnoongo na Yesu Nngwana
jwito.

Nkemigwe nu kupambuligwa na Nnoongo

3 Kuwecho gwakwe Nnoongo, atupi
ilebe yoa itipala kupala tutame kukun-
hwamini jwombe kukummanya jwenio
nga ojwatukemite tube pamwe mukibumo
nagwambone gwakwe mwene.

4 Kwa ndela jenie atupi lilagano liko-
longwa na lyambone, kupala ku hupo
yenie tukilonde mumakakala ga Nnoongo,
kupala tutame kutali nubaja gwa padunia
oguletigwa na tama mbaja nu kupoke
lipungu ku Unnongo gwakwe.

5 Magambu gwa genia, nkachanange
kujonjake gambone muimani jinu na
mwagambone nnyonjake malango,

6 mumalango ginu nnyonjake nuu,
munuu nnyonjake kuimbalila mukuim-
balila nnyonjake bwoomi ogunhwalali
Nnoongo,

7 kukutenda ilebe einhwalali Nnoongo
nnyonjake kutenda gambone kwa akajinu
abunhwamini Kilisto, na nnyonjake ma-
palano ku bandu boa.

8 Anda ntwelalinge chipa ndu andi yene
mmagangaje makakata, nambu bukuoto
kamu gambone kwakamanya Angwana
bito ana Yesu Kilisto.

9 Nambu mundu anda nukubeje na
chipa yenie mmanya nga andi mundu
kinjwilili kuotoje kulola gwicho, na al-
ibalile kutenda ajeguigwe mabaja gakwe
ga kalakala.

10 Ku yene makalongo nkachanange
muno kubeka lukemo lwinu olunkemigwe
na Nnoongo lube kilebe chu kujendeke
kube nalwo mubwomi gwinu, anda nta-
mangite yenie ng'wegangaje ngu mubaja.

11 Kukutenda yene mannyeketeligwa ku-
jingila mukingwana cha machoba goa pan-
gapela cha Angwana na Nkomboi jwito
Yesu Kilisto.

12 Na yene manyendekeya kunkombakea
machoba goa ilebe yene, iganukube mi-
imanyi na mmilingite mukulimba muk-
weli ejimpokilinge.

13 Ne mbemele chenie kilebe cha mbone
kwango kunnyimuya kukunkombakea
ganga kiti mbi tango nakalama.

14 Manyi kutenda mandakile kuwe nu
kuleka mmele gongo, andi Angwana bito
ana Yesu Kilisto apabanaite kipola.

15 Yene mbakachana kunnaya ndela ku-
pala nkombakelange genia kila kingobu
anda nyomwike.

Takachaili bikibumo cha Kilisto

16 Kingobu putummola nhwalo gwa
makakala gukuika kwabe Angwana
bito ana Yesu Kilisto, takengimeje omo
eitendakigwe na bandu akakalamui

nambu twenga tubene ngitikibona kibumo chakwe kwa mio gito tubene.
17 Gambu twenga tukiba upo kingobu Awawa ana Nnoongo apabampa ichima ni kibumo. Lilobe ngilijoanika kuboka kwakwe jwombe jwabi Kibumo Kikolongwa, ngalenga, “Jwenio nga manango ojunumpaile, ojwanhalalila.”
18 Kabe twe tubene ngutujoa lilobe lyenie kuboka kumbengu kingobu apatakiba pamwe na jwenio panani pikitombi cha Chwapi.
19 Kabe uchaili gwa Akalondoli ba Nnoongo gutuchalakicha kilebe chenie, na mangweto mpakutenda gambone anda miagabala ilebe yenie, gambu yene ilandana andi lumuli olumulika pulubendu mpaka pipakuche nu lutondwa lu kindabi pulupakung'ala mumyojo jinu.
20 Kupeta genia mpaligwa kutumbu kumanya ganga, ataikabibole, abije mundu jwajoa ojwaotwi kupia ulondoli ogubi Mumajandiko ga Chwapi andi papala mwene.
21 Gambu ulondoi kupiigwaje andi papala mundu, nambu bandu ngabapia ulondoli guboka ku Nnoongo kukulongeleigwa nu Uhuke jwa Chwapi.

2

Akaboli buwangi

1 Pakapiti na akalondoli buwangi panakati ja bandu, nu uyo akaboli bu uwangi mabapitila panakati jinu. Benia bileta kwa chili maboulo guwangi gukualabiya mpaka kunkana Ngwana ojubakombwile, yene babakikijambuki chokwe kujomoka bene akangweto.
2 Kabe bandu akajingi bapakengamanga ndela yabe ya oni, nu kutenda yene ndela ja kweli jipakutukanigwa.
3 Kwa tama yabe mbaja i kipato, bapakupatanga nyonjakea kuboke kwinu kukunhwome omo yuwangi. Nambu kuboka kalakala hukumu jabe jitangachigwe nu komigwa kwabe kubi mio!
4 Gambu akapakachi bu kumbengu apabalemwaga, Nnoongo bakolije kia, nambu ngabaleke paali pukupotekigwa kwenio batabangite mitondolo pulubendu totolo balende lichoba lya hukumu.
5 Nnoongo ajikolije kia dunia ja kalakala paleta mapuliko ga mache kikilambo cha bandu bangannyali Nnoongo, nambu Nuhu ojwatangacha ku bandu kupala batende ilebe yukunhwalila Nnoongo, ngankombola pamwe na bandu bange saba.
6 Uyo Nnoongo ngahukumu kilambo chuku Sodoma ni kilambo chuku Gomola, ngaitinia mwoto mpaka ngibe tikitiki nga maliu, abeka ibe kilandanakio chikipakapata bandu bangannyali Nnoongo.
7 Nnoongo ngankombo Lutu mundu jwanhwalalila Nnoongo ojwaechuka muno magambu ga ngongola ya bandu bangannyali Nnoongo,
8 gambu mundu jwanhwalalila Nnoongo jwenio atama pamwe na bandu benia, machoba goa mwojo gwakwe nguechuka kukulola nu kujoa itendwa yabe ibaja.
9 Yene ngipibile Angwana bamanyi pabapakakombo bandu bakwe bambone kuboke mukulondoigwa, na kabekanga bandu bangannyali Nnoongo mpaka lichoba lya hukumu.
10 Muno bandu baba abakengama tama mbaja ya mmele nukubembu kinala cha Nnoongo.

Akaboli buwangi benia mitau na bina kulokaloka kujogopa kitukana ipanganigwa ina kibumo yu kumbengu.
11 Nambu akapakachi bu kumbengu abakweti makakala kapeta akaboli buwangi, babi kitakiyanaje ipanganigwa yenie nnongi ja Angwana wala kitukanaje.
12 Bandu benia kikitukana kila kilebe changa kimanya balandine ni inyama yangamawacho, ibelekwa kuboka penia kupukaligwa nu kuchinjigwa. Yenie ipakomigwa andi inyama ya mpongoti,
13 malepigwa kulaga ku kulaga ukwako kubajambukie. Angweto kunhalalila kutenda yayoa ibaja kengama tela na tama yimibele jabe, kabe mui nalumu. Bandu benia bankoyanga oni nu kuwechuka panakati jinu pammeganga pamwe muyakulya ni mipapala kongo bakanhalalila ndela yabe yubaja.
14 Mio gabe gatweli ngongola nu kotokaje kutenda mabaja. Balongaleya bandu akalegalau mukutegigwa mumabaja. Myojo jabe jiyobali tama ji kipato, Nnoongo babekite nhwilo.
15 Bijilekite ndela ji kipola, baobangite ni bijikengama ndela ja Balaamu, mwana jwa Beoli jwenio apala kupata malepo kukutenda mabaja.
16 Nambu Balaamu ngakalapigwa ku ubaja gwakwe, liponda ngililongela andi mundu ngilinhwibila, machonjo ga nnondoli jwenio.
17 Akaboli buwangi benia nga andi chembwe chikijomite, andi maunde agajoligwa nu upepo. Bandu benia Nnoongo babeki kutama paali pina lubendu totolo.
18 Balonge malobe gu gukulokaloka na gamboneje, ku tama yabe mbaja ya mmele kautanga bandu abatumbu katila bandu abatama kubaja.
19 Balagana na bandu kita baba tengela nakongo bene akangweto akabanda

bu ubaja gambu mundu nga mmanda ju kilebe chachoa chikintawala.
20 Bandu abapokonywikwe kuboke mu ilebe ya dunia jenje ejileta kualabika, Angwana na Nkomboi jwito Yesu Kilisto, anda bapukaligwe kabele nu kulongoleigwa na angweto mmanya ubaja gwabe upakube nkolongwa muno kupeta pitumbulaga.
21 Ikabi mbaya bikijimanyije ndela jukunhwalali Nnoongo, kuliko kujimanya kuboka penia kujileka nu kujioya amuli ja chwapi jibapatite.
22 Kubi kichobo chenje, "Jimbwa agabuji matapii gakwe mwene," ni kichobo chenge, "Ligolobe elibilijoite ligalabuka kabele pamandope."

3

Lichoba lyukuika Angwana

1 Makalongo bango, balua jenje nga jipabele kunhwandikilanga mangweto. Mubalua ibele yenie nyigite kugakalamuya malango ginu gaacha kwambone kukunkombake ilebe yenje.
2 Mbala nkombakela ilebe ibalenga akalondoli ba Chwapi na amuli jimapata ka Angwana na Nkomboi jwito kupete achandundame binu.
3 Nkombakela kutenda machoba gukujomolela gano bapakuika bandu benia majendo gabe gakengama tama yabe mbaja. Benia bammeka nhwenyo.
4 Balenga, "Alagila kutenda maika! Lele, babiko Angwana? Akaokobito bajomwike, kila kilebe kibi uyo kuboka pijipanganigwa dunia!"
5 Nambu bandu benia kwa nyamie kubembula kutenda kalakala ku lilobe lya Nnoongo mbengu na dunia ngijipanganigwa. Dunia ngijipanganigwa kuboke mache nu kundela ja mache.
6 Ku lilobe lya Nnoongo na mapuliko ga mache dunia ja kalakala ngijialabigwa.
7 Nambu kulilobe ulyale mbengu na dunia ja ngoe jibekigwa magambu ga Nnoongo kupala itiniigwe na mwoto. Ibekigwe mpaka lichoba lyale pabakuhukumigwa nu komigwa bandu banga nnyali.
8 Nambu makalongo bango kibi kilebe chimwe mikikilibalije! Kutenda, nnongi ja Angwana lichoba limwe tela na machoba elufu yaka elufu tela na lichoba limwe.
9 Angwana kuchelwaje kulenganiki lilagano lyabe andi bandu pabapemelela kita batenda kuchelwa. Benia babi kunhwimbalila, kupalaje mundu jwajoa awe, nambu bapala kila mundu alape mabaja gakwe.
10 Nambu lichoba lya Angwana liika andi nnyibi. Lichoba lyenie dunia jiboigwa kuluindu lukolongwa muno, kila kilebe chikibi kunani kitiniigwa mwoto, dunia jiboigwa na kila kilebe chikibi mwenio ibeje kabele.
11 Anda kila kilebe kialabigwa yenie lele mangweto mibaganga mabandu nike? Mpaligwa kutamanga chwapi nu kunnyali Nnoongo,
12 andi pantama nukulende lichoba lya Nnoongo nu kulitenda liike chokwe. Lichoba lyenie mbengu ibakutiniigwa mwoto nu kualabigwa ni ilebe yoa eibi kunani itapata kwa mwoto.
13 Twenga tulende lilagano lya Nnoongo, tulende mbengu nhyono na dunia nhyono itamo ya bandu abatenda gapala Nnoongo.
14 Yene makalongo bango magambu nnende ilebe yenie nkachana kukibeka chwapi makabeje na malemwa nnongi ja Nnoongo, nukutama nakwe tengela.
15 Mmanyanga kutenda Angwana batenda kuimbalila kumpala bandu bakole kingobu chukomboligwa, andi Paulo nnongo gwito ojutumpala panhwandikila kwambone kwapata ku Nnoongo.
16 Genia nga agaandike Paulo mubalua yakwe yoa palonge nhwalo gwenio. Mubalua yakwe ilebe yenge kumanyikanaje kipola na bandu akajinga na nagalambu na banga kijemo kagaponangania, andi pabatenda mu Majandiko gange Gachwapi, yene bikijambuki kujomoka kwabe bene.
17 Nambu, makalongo bango, magambu tayali mmanyi kile chenie, mmaganga maha makaoigwaje na malemwa ga bandu akabaja, kugwe nu kuchipu kujema pikijemo chinu.
18 Nambu nyendekeyange kutama mupeele na kamanya Angwana na Nkomboi jwito Yesu Kilisto. Kibumo kibe kwabe, ngoe nakujendekea machoba goa! Unhyo.

Balua ju kutumbula ja Yohana Kilongoi

Balua ja Yohana jukutumbula jiandikigwa na ndundame Yohana chaka 85-90 kuboka pukubelekwa Kilisto. Yohana akilaiteje mwene kutenda nga jwaandikage, nambu lipungu lya likutumbula alaite kutenda jwombe nga nchaili jukuibona kukutama kwakwe padunia pano nu kuyoka kwa Yesu (1 Yohana 1:1-3). Aina jukuandika mu 1 Yohana uyo jilengani mu Nhwalo Gwambone gwa Yohana. Iaminike kutenda Yohana aandike Nhwalo Gwambone tela na Yohana na balua itatu 1 Yohana na 2 Yohana na 3 Yohana kingobu chatama ku Efeso.

Yohana aandika balua yenje ku bandu boa abunhwamini Kilisto na kingobu chenie bandu abakiba bukunhwamina Kilisto bakate kulaga muno kuboka kukikuta cha bandu chikikemigwa, “Ginostiki.” Ngabaamini kutenda Yesu akiba Nnoongo kweli nambu pakiba padunia pano akiba munduje andi pabi mundu. Nga magambu Yohana aandike kunhwalo gukube kwakwe nchaili jwa Yesu kukutama kwakwe padunia nu kutenda maboko gakwe gankamwile Yesu (1 Yohana 1:1-3). Yohana aandika balua jenje kujitenda laa jakwe jilenganile (1 Yohana 1:4). Na kakanakia akaumini bakatenda malemwaje (1 Yohana 2:1). Na kalenda akaumini na maboulo guwangi (1 Yohana 2:26). Na kalenge kipola akaumini kutenda kweli babi koligwa (1 Yohana 5:13).

Agabi mukitabu

Yohana alanduli nhwalo gwa balua jakwe nu kulenga kwanike ajiandike jenie (Lipungu lya 1:1-4).

Na jwombe alaite kutenda Nnoongo ngu lumuli nu tupaligwa kutama andi patama Yesu (Lipungu lya 1:5-3:10).

Kabe atukombakie twenga nhwalo gu kupalana (Lipungu lya 3:11-5:12).

Penia ajomoli balua jakwe (Lipungu lya 5:13-21).

Lilobe elibape bandu bwomi

1 Tunhwandikilanga mangweto nhwalo gu Lilobe ojwaleta bwomi ojwakiba kuboke lolo. Twenga ngutunnyoa nu kummona kwa mio gito tubene, ngutunnolakea nu kunkamula kwa maboko gito tubene.

2 Bwomi gwenio apupitila twenga ngutubona na ngoe tuchalakicha minhalo jakwe nu kunnengelanga nhwalo gwa bwomi gwa machoba goa pangapela ogukiba kwa Awawa na ogulaigwa kwito.

3 Echitukibweni nu kukijoa nga chituntangachila na mangweto uyo, kupala na-mangweto nhwoto kube pamwe na twenga mukube kile chimwe andi putulondine twenga na Awawa na Mwana jwabe Yesu Kilisto.

4 Tunhwandikilanga mangweto ilebe yenje kupala tualalila mwojo muno.

Nnoongo ngu lumuli

5 Nhwalo gongo tujoine kuboka ku Yesu na ngoe tunnengelanga kutenda Nnoongo ngu lumuli nu lubije lubendu lwalwoa nkati jakwe.

6 Anda tulengite kutenda tubi pamwe na jwombe, nu upo tutama pulubendu, tulenga uwangi ni itendwa ito ya kwalije.

7 Nambu anda tutamite pulumuli, andi Nnoongo mwene patama pulumuli, penia, tiba kile chimwe tubene jika, na myai ja Yesu Kilisto, Mwana jwa Nnoongo, jitujeguya mabaja goa.

8 Anda tulengite kutenda tukwetije mabaja, tukikoloya tubene, na kweli jibije nkati jito.

9 Nambu anda tugalengite mabaja gito, penia, Nnoongo juna kuaminika na jwambone, jwombe matulekekea mabaja gito nu kutujeguya ubaja gwoa gututeile.

10 Anda tulengite kutenda tuteije mabaja, tupakuntenda Nnoongo alenga uwangi, ni lilobe lyakwe libije nkati jito.

2

Kilisto nga ojwatujangata

1 Makinangota bango, nunhwandikila ilebe yenje, kupala makatendaje mabaja. Nambu, anda ibi mundu atei mabaja, tukweti jumwe jwatujangata kutujopela ka Awawa, nga Yesu Kilisto jwanga lilemwa.

2 Kilisto ngi lilumbo elilitubokea mabaja gito, ngiti mabaja gito twenga tuje, nambu uhyo gambu ga mabaja ga bandu boa.

3 Anda tuagabi amuli ya Nnoongo, penia tuotwi kulenga kweli tummanyi.

4 Mundu andalengite kutenda ammanyi Nnoongo, nambu kuagabaje amuli yakwe, mmanya mundu jwenio alenga nhwangi, na kweli jibije nkati jakwe.

5 Nambu mundu jwajoa jola ojwaagabala lilobe lya Nnoongo, jwenio nga ojwakweti lipalano lya Nnoongo lilenganile nkati jakwe. Yene nga putuotwi kumanya kweli tulondine nakwe,

6 mundu jwajoa ojwalenga kutenda akilondine na Nnoongo, apaligwa kutama andi patama Yesu Kilisto.

Amuli nhyono

7 Makalongo bango, amuli jenje ejinunhwandikila jeno ngiti amuli nhyonoje, jenje amuli ujaje jimakiba najo kuboke pukutumbula. Amuli ng'ona jenie nga nhwalo gumujoinago.

8 Kukingonu chenge, amuli jenje ejinunhwandikilanga jeno nga amuli nhyono, kweli jakwe jibonekana nkati ja Kilisto na nkati jinu uhyo. Gambu lubendu lutenda kuboka nu lumuli lutumbwile kumulikila.

9 Mundu jwajoa ojwalenga kutenda abi nkati ja ndaa, nambu anchimwa nnunugwakwe, mundu jwenio abi tango mulubendu.

10 Mundu jwajoa ojwampala nnunugwakwe abi mulumuli lwenio, ni kibije kile chochoa chela nkati jakwe chekiotwile kummeka mundu jonge atende mabaja.

11 Nambu mundu jwanchimwa nnongomundu abi mulubendu. Atyanga mulubendu, na amanyije okwajenda, gambu lubendu luntei abe kinjwilili.

12 Nunhwandikilanga mangweto makinangota magambu mabaja ginu galekakigwe kupete agatei Kilisto.

13 Nunhwandikilanga mangweto makina wawa magambu mummanyi jwenio ojwakiba kuboke pukutumbula. Nunhwandikilanga mangweto machakakombo na achakabale magambu munhwotwile mmaja jola.

14 Nunhwandikilanga mangweto makinangota magambu mamanyi Awawa. Nunhwandikilanga mangweto makina wawa magambu mamanyi bombe abakiba kuboke pukutumbula. Nunhwandikilanga mangweto machakakombo na achakabale magambu nkweti makakala, ni lilobe lya Nnoongo libi nkati jinu nu munhwotwile mmaja.

15 Mikijipalaje dunia wala kilebe chochoa chikibi padunia. Mundu jwajoa jwajipala dunia, kuotoje kapala Awawa ana Nnoongo.

16 Gambu kila kilebe chikibi cha dunia, andi yene tama mbaja ya mmele ni ilebe eibibona bandu nu kulokalela nu kulokaloka okujambukia gambu gwa uloi, yenie yoa iboka ka Awawaje, nambu iboke padunia.

17 Dunia pamwe na ilebe yakwe yoa ina kulokalela itenda kupeta, nambu mundu jwakamu lyapala Nnoongo, atama machoba goa pangapela.

Nngondwa jwa Kilisto

18 Makinangota, kupela kubandakile! Ngannyoa kutenda jwankana Kilisto atenda kuika, nambu ngoe akangondwa nduu ba Kilisto baike, kuyenie tumanya kutenda kupela kwa dunia kubandakile.

19 Bandu benia babokila kati jito nambu kweli bakiba bitoje magambu butulekite, anda bakabi bito, kabi batamite na twenga. Nambu ngubutuleka, ngabajabulanga, kupala ibonekane kipola kutenda bakiba bitoje ngu.

20 Mangweto mmanyi kutenda Kilisto ngannyela Uhuke jwa Chwapi, mangweto mijimanyi kweli.

21 Nunhwandikilanga mangweto, ngiti kutenda mijimanyije kweli, nambu mijimanyi, kabe magambu ubije uhwangi gwagoa guboke mukweli.

22 Nhwangi nga meneke? Nga ojwakana kutenda Yesu nga Kilisto Nkomboije ojwapambuligwe na Nnoongo. Mundu andi jwenio nga jwankana Kilisto Nkomboi, bakana Awawa na Mwana.

23 Gambu mundu jwajoa jwankana Mwana, bakana Awawa uhyo, na mundu jwajoa jwannyeketela Mwana, bajeketela Awawa uyo.

24 Nhwalo gwago gumujoa kuboke pitumbulaga utame mumyojo jinu. Anda nhwalo gwenio gumujoa kuboke pitumbalaga utamite nkati jinu, mmanya ntama mukulondana na Mwana na Awawa.

25 Chenje nga chatulagila kutupe Mwene Kilisto bwomi machoba goa pangapela.

26 Nunhwandikilinge nhwalo gongo kupala kunkelebuya nhwalo gwa bandu abapalanga kunkolobana mangweto.

27 Na mangweto mumpokile Uhuke jwa Chwapi kuboka ku Kilisto na jwenio atame nkati jinu. Mpaligweje kabe kuboligwa na mundu jwajoa. Gambu Uhuke jwenio ammolanga kila kilebe, na maboulo gakwe nga gakweli, ngiti guwangije. Yene magaagabale maboulo gu Uhuke nu kujendeke kutama kukulondana na Kilisto.

28 Elo makinangota ntamange nkati jakwe kupala apapakuika tukajogopaje pangabe ni kikopakeo chu kukiiya kwa oni.

29 Mmanyi kutenda Kilisto atenda gapala Nnoongo, kuyenie, mpaligwa kumanya kila mundu ojwatenda gapala Nnoongo nga mwana jwa Nnoongo.

3

Ingota ya Nnoongo

1 Nnolange oti Awawa apabutupaile muno mpaka tukemigwa ingota ya Nnoongo! Na kweli nga aputubile. Nga magambu bandu badunia butumanyije, magambu bummanyije Nnoongo.

2 Makalongo bango manampala, ngoe twenga nga takinangota ba Nnoongo, nambu tango yanamanyikanaje kipola pipakube. Nambu tumanyi kutenda Kilisto

papakubuja kabele, tuba andi jwenio gambu tupakummona pabile.
3 Kuyenie, kila mundu ojwakweti lihyobalelo lende ku Kilisto, kukijeguya mwene andi Kilisto pabi chwapi muno.
4 Kila mundu jwatenda malemwa ajikana chalia ja Nnoongo, gambu kutenda mabaja ngu kujikana chalia.
5 Mmanyi kutenda Yesu Kilisto aikila kugaboya mabaja gito, na nkati jakwe gabije mabaja.
6 Kuyenie, kila mundu ojwatama kukulondana na Kilisto kutendaje mabaja, nambu kila mundu ojwatenda mabaja tango anumanyaje Kilisto wala kummona.
7 Kuyenie makina ngota bango makajeketeje mundu ankoloyange. Mundu ojwatenda itendwa eipaligwa na Nnoongo jwenio anhwalali Nnoongo andi Kilisto apuanhwalali Nnoongo.
8 Nambu mundu jwatenda mabaja jwenio jwa Mmaja, gambu Mmaja atei mabaja kutumbwa kalakala. Nambu Mwana jwa Nnoongo ngaika padunia kualabia liengo lya Mmaja.
9 Kila mundu ojwabi mwana jwa Nnoongo kujendekeje kutenda mabaja, gambu bwomi nhyono kuboka ku Nnoongo utama nkati jakwe, kabe kutendaje mabaja gambu Nnoongo nga Awamundu.
10 Chenje nga chekilaya ingota ya Nnoongo yako ni ingota ya Mmaja yako, mundu jwajoa jwangatenda ilebe yukunhwalali Nnoongo, andaje jwangampala nnongomundu, jwenio nga mwana jwa Mmaja.

Mpalanange

11 Nhwalo gumujoa kuboke pukutumbula nga gongo, tupaligwa kupalana!
12 Takabeje andi Kaini kukulongoleigwa na Mmaja, ngankoma nnunamundu. Na, kwanike ankomite? Gambu itendwa yakwe ikiba ibaja, nambu itendwa ya nnunamundu nginhwalali Nnoongo!
13 Kuyenie, makalongo bango, makaomwangaje anda bandu badunia banchimwanga.
14 Twenga tumanyi kutenda tupetite kuboka mukiu nu kujingi mubwomi magambu tubi kapala akanunabito. Mundu jwanga mapalano ajendeke kutama mumakakala ga kiu.
15 Kila mundu jwanchimwa nnunamundu jwenio nga nkomi, mangweto mmanyi kutenda mundu jwajoa nkomi nkati jakwe akwetije bwomi gwa machoba goa pangapela.
16 Twenga tumanyi kupalana nga nike, kwani Yesu Kilisto ngapanga bwomi gwakwe magambu gito twenga. Natwenga uhyo tupaligwa kupanga bwomi gwito magambu ga akalongabito.
17 Na anda mundu akweti ilebe ya padunia pano, anda amweni nnongomundu jwapala kilebe, nambu kunkole kiaje aotwabo kulenga ampala Nnoongo?
18 Makinangota bango, mapalano gito gakabeje malobe jika, nambu kupalana kuba kwa kweli kukubonekana ku itendwa.
19 Yenie nga putuotwi kumanya kube twenga tubi mukweli, nu tujogopaje putupakujema nnoongi ja Nnoongo.
20 Ata ikabi myojo jito jituhukumula, tumanyi kutenda Nnoongo nkolongwa amanyi kila kilebe.
21 Makalongo bango, anda myojo jito jibi kutuhukumuje mmanya tujogopaje nnongi ja Nnoongo,
22 nu kupoke kila kilebe echitujopa kuboka kwakwe, gambu tutenda kujali amuli yakwe nu kamwa agunhwalalila.
23 Na amuli jakwe nga jenje, kunhwamini Mwana jwakwe Yesu Kilisto nu kupalana andi patuamuliche.
24 Ojwaagabala amuli ya Nnoongo atama nkati ja Nnoongo na Nnoongo atama nkati ja jwenio. Kupete Uhuke jwa Chwapi ojwatupile Nnoongo, twenga tumanyi kutenda Nnoongo atama kukulondana na twenga.

4

Kihuke jwa kweli na jwa nhwangi

1 Makalongo bango mukunhwaminije kila mundu ojwalenga kita akweti Uhuke jwa Nnoongo, nambu munhwingakia mundu jwenio anda akweti nu Uhuke jwa Nnoongo andaje uwangi, gambu akalondoli ndu buwangi bapitile padunia.
2 Yene nga pampakumanya kutenda mundu jwenio alongeleigwa nu Uhuke jwa Nnoongo. Kila mundu jwalenga kutenda Yesu Kilisto ngaika, ngabe mundu, mundu jwenio akweti Uhuke jwa Nnoongo.
3 Mundu jwangannyeketela Yesu, mmanya akwetije Uhuke jwaboka ku Nnoongo. Nambu mundu jwenio akweti uhuke jwankana Kilisto, na mangweto ngannyoa kutenda atenda kuika, na ngoe aike padunia!
4 Nambu mangweto, nga makinangota ba Nnoongo na manhotwile akalondoli buwangi benia, gambu Uhuke jwa Nnoongo jwabi nkati jinu akweti makakala kupeta uhuke ojwabi nkati ja benia ababi badunia.
5 Akalondoli buwangi balenga ilebe yadunia, nangweto dunia japenakia magambu angweto nga badunia.

6 Nambu twenga nga bandu ba Nnoongo. Mundu ojwammanyi Nnoongo atenda kutupenakia, mundu jwangammanya Nnoongo kutupenakiaje. Kuyenie tuotwi kumanya kulekana kati ja Uhuke jwa kweli na uhuke juwangi.

Nnoongo juna kupalana

7 Makalongo bango, tupalane, gambu kupalana kuboka ku Nnoongo. Kila mundu ojwabi nu kupalana nga mwana jwa Nnoongo, na ammanyi Nnoongo.

8 Mundu jwangabe nu kupalana ammanyije Nnoongo, gambu Nnoongo nga kupalana.

9 Nnoongo ngalaya kupalana kwakwe kwito twenga kukunkinga Mwana jwakwe jwa jika padunia, kupala tube na bwomi kundela jakwe.

10 Kupalana kwa kweli nga kongo, ngiti tweje tatutumbula kumpala Nnoongo, nambu jwombe ngatupala nu kunkinga Mwana abe lilumbo likutubokea mabaja gito.

11 Makalongo bango, andaibi Nnoongo ngatupala yenie, mmanya, natwenga tupaligwa kupalana.

12 Abije mundu jwababweni ana Nnoongo, nambu anda tupaline, Nnoongo atama nkati jito, nu kupalana kwakwe kulengani nkati jito.

13 Tumanyi kutenda tutama nkati jakwe, najwombe abi nkati jito, gambu jwombe atupile Uhuke jwakwe.

14 Twenga tuloile nu kuchalakicha kutenda Awawa ngabankinga Mwana jwabe abe Nkomboi jwa padunia.

15 Kila mundu jwalenga kung'omo jakwe kutenda Yesu nga Mwana jwa Nnoongo, Nnoongo atama nkati ja mundu jwenio, na jwenio atama pamwe na Nnoongo.

16 Kuyenie twenga tumanyi nu tubikuamini kupalana kwakweti Nnoongo kwito twenga.

Nnoongo ngi lipalano, na kila mundu jwatama mukupalana, atama pamwe na Nnoongo, na Nnoongo atama mukulondana pamwe na jwenio.

17 Tube andi pabi Kilisto nu kutama kukupalana padunia pano, kupalana kwakwe kulenganile nkati jito tujogopaje Nnoongo lichoba lyapakahukumu bandu boa.

18 Apabi na mapalano kujogopaje, elo, mapalano ga kweli kukuboya kujogopa kwoa. Mundu juna kujogopa tango anabe telaje mumapalano, bandu bajogopa gambu kubi hukumu.

19 Twenga tukweti mapalano magambu Nnoongo nga ojwatumbula kutupala.

20 Mundu anda alenga ampala Nnoongo, kongo akanchimwa nnongomundu, jwenio alenga nhwangi. Gambu mundu jwanga mpala nnongomundu ojwammona, kuotwaje kumpala Nnoongo jwanga mmona.

21 Kuyenie jenje nga amuli jatupa Kilisto, ojwampala Nnoongo uyo apaligwa kumpala nnongomundu.

5

Kujioto dunia ku imani

1 Kila mundu ojwaamini kutenda Yesu nga Kilisto Nkomboi ojwapambuligwe na Nnoongo, jwenio nga mwana jwa Nnoongo. Kila mundu ojwabapala awawa uyo ampale na mwana.

2 Yene nga putumanya kutenda tubi kuipala ingota ya Nnoongo, kukumpala Nnoongo nu kuagabala malagilo gakwe,

3 gambu kumpala Nnoongo ngu kuagabala amuli jakwe. Na amuli jakwe kunonopaje,

4 gambu kila mundu ojwabi mwana jwa Nnoongo aotwile kujiotola dunia. Yene nga aputujiotola dunia, kuimani jito.

5 Mene ojwaotwile kujipeta dunia? Jwajo tu ojwaamini kutenda Yesu nga Mwana jwa Nnoongo.

6 Yesu Kilisto nga ojwaika kwa mache gukubatichila kwakwe na myai ja kiu chakwe. Ngiti aikila kwa mache tuje, nambu kwa mache na kwa myai. Nu Uhuke achalakicha kutenda nga kweli, gambu Uhuke nga kweli.

7 Babilingite akachaili akatatu,

8 Uhuke jwa Nnoongo na mache na myai, nu chaili gwabe ubi tela.

9 Anda tujeketi uchaili gwa bandu, uchaili gwa Nnoongo guna kutopela muno, gongo nguchaili ogwapiya mwene Nnoongo nhwalo gwa Mwana jwakwe.

10 Ojwanhwamini mwana jwa Nnoongo akweti uchaili gwenio nkati jakwe, nambu jwanga nhwamini Nnoongo, antenda Nnoongo alenga uwangi, gambu aamineje uchaili ogwapanga Nnoongo nhwalo gwa Mwana gwakwe.

11 Nuchaili gwene nga gongo, Nnoongo ngatupe bwomi gwa machoba goa pangapela, bwomi gwenio uboka ka Angwana.

12 Mundu jwajoa ojwanhwamini Mwana jwa Nnoongo akweti bwomi gwenio, jwanganhwamini, akwetije bwomi.

Bwomi gwa machoba goa

13 Nunhwandikilanga mangweto manhwamini ku lina lya Mwana jwa Nnoongo mmanyange kutenda nkweti bwomi gwa machoba goa pangapela.

14 Na twenga tulimba mwojo nnongi ja Nnoongo gambu tumanyi kutenda anda tunnyopite andi papala, jwenio kutujoa.

15 Tumanyi kutenda anda tunnyopite
kutujoa, gambu tumanyi atupe goa agatun-
nyopa.
16 Mundu andamweni nnongomundu
akatenda libaja lyangampeleka mukiu,
apaligwa kunnyopela ku Nnoongo,
Nnoongo mampa bwomi. Nonge yene
magambu ga bandu abatei mabaja gan-
gapeleka mukiu. Libi libaja likumpeleka
mundu mukiu, nenga nonge ngiti
mpaligwa mannyope Nnoongo magambu
ga geniaje.
17 Kila kitendwa changunhwalali
Nnoongo ngu ubaja, nambu gabi mabaja
gangampeleka mundu mukiu.
18 Tumanyi kutenda ingota ya Nnoongo
kutendaje mabaja, magambu Mwana jwa
Nnoongo annendele kwa tengela, Mmaja
kuntenda kileje.
19 Tumanyi kutenda twenga ngi in-
gota ya Nnoongo iganukube dunia joa
jitawaligwa na Mmaja jwenio.
20 Uyo tumanyi kutenda Mwana jwa
Nnoongo aike, atupile malango kupala
tummanye Nnoongo jwa kweli, tutame
mukulondana na Nnoongo jwa kweli na
mukulondana na Mwana jwakwe, Yesu
Kilisto. Jwenio nga Nnoongo jwa kweli,
jwenio nga bwomi gwa machoba goa pan-
gapela.
21 Makinangota bango makagongaleje
inyago.

Balua ja pabele ja Yohana
Yohana Kilongoi

Balua ja pabele ja Yohana jiandikigwa na ndundame Yohana chaka cha 90 kuboka pukubelekwa Kilisto. Yohana akilengiteje mwene kutenda nga jwaandika jenie, nambu tu akikemite mwene munanhota. Minhalo ejibi mukitabu chenje gabi tela na agabi mukitabu chu Nhwalo Gwambone oguandikigwe na Yohana. Muno pakwajali nhwalo gwa amuli ja Yesu ju kupalana na panneta pamwe Yesu jwa lipalano nu kengama amuli jakwe (2 Yohana 1:5-6; Yohana 15:9-10). Bandu baamini kutenda Yohana aandike Nhwalo Gwambone tela na Yohana na balua itatu 1 Yohana na 2 Yohana na 3 Yohana kingobu patama ku Efeso.

Iganukube Yohana ajiandika balua jenje kwa akalombo abapambuligwe na akinangota mundu, nambu ibonekana andi akiba akaandikila kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto. Yohana aandika balua jenje gambu gwa kalimbia mwojo bandu abunhwamini Kilisto na kakelabuya angweto nhwalo gwa akaboli buwangi.

Agabi mukitabu

Yohana ajilaite balua jenje kutenda baandaki beneke na bapatite abali akajakwe (Lipungu lya 1:1-3).

Penia ngabape mwojo bandu abunhwamini Kilisto na kakomboke angweto amuli ngolongwa (Lipungu lya 1:4-6).

Kabe ngaba kelebuya angweto ku nhwalo gwa akaboli buwangi (Lipungu lya 1:7-11).

Yohana ajomolila balua jakwe kwakapata abali kuboke kukikuta cha bandu abunhwamini Kilisto kwakiba, chakikema “nnombo gwinu jwapambuligwe na Nnoongo” (Lipungu lya 1:12-13).

1 Nenga nananhota nunhwandikila mwenga Amama mampambuligwe pamwe ni ingota inu mbi kupalanga mukweli. Ngiti netuje nanumpalanga, nambu boa abijimanyi kweli babi mpalanga.
2 Magambu kweli ejibi nkati jito, jijendekea kube na twenga machoba goa.
3 Gwambone na kia na tengela eiboka ku Nnoongo nuku Yesu Kilisto, Mwana jwa Awawa, ipakube pamwe na twenga mukweli na mapalano.

Kweli na mapalano

4 Nganhala mwojo muno kutenda ingota inu yenge itama mukweli andi ana Nnoongo Awawa pubutuamuliche.
5 Nunhwandiki mwe mamama, twe tuboa tatunhwamine Kilisto, tupalane. Kujopa kongo ngiti amuli nhyonoje, nambu amuli ujaje ejitukiba najo kuboke pukutumbula.
6 Kupalana nga kongo kutama kukuagabala amuli ya Nnoongo. Amuli ejimijijoa kuboke kalakala nga jenje, mmoa mpaligwa kutama kukupalana.
7 Akawangi ajingi pabile padunia, bandu benia kujeketeje kutenda Yesu Kilisto eike kwa mmele gukimundu. Mundu jwalenga genie nhwangi na ankana Kilisto.
8 Kuyenie, mmegange maha mmeni mangweto kupala makaoyangaje chache chemikibegalile, kupala mpatange hupo inu tegatega.
9 Mundu jwajoa jwanga agabala nu kujendeke kutama mumaboulo ga Kilisto, nambu kuagabaje akwetije Nnoongo. Ojwajendeke mumaboulo genia akweti Awawa na Mwana.
10 Kuyenie anda mundu aike kwinu mangweto nu kunneteje maboulo genia, mangweto makampokeje kachinu, wala makampataje abali.
11 Gambu jwampata abali mundu jwenio, abi nakwe pamwe muitendwa yakwe ibaja.

Malobe gukupela

12 Ngweti ndu gukunnengelanga, nambu mbaije kunnenge genia kukunhwandakila, nambu, nhyobale kuika kwinu nu kulongela na mangweto, kupala kuala mwojo kwito kulenganile.
13 Ingota ya nnombo gwinu jwapambuligwe na Nnoongo yampata abali.

Balua ja tatu ja Yohana Kilongoi

Balua ja 3 Yohana jiandikigwa na ndundame Yohana chaka cha 90 kuboka pukubelekwa Kilisto. Yohana akilengiteje mwene kutenda nga jwaandike, nambu tu akikemite munanhota (Lipungu lya 1:1). Ate uyo mubalua jakwe ja 2 Yohana (Lipungu lya 1:1). Iaminike kutenda Yohana aandike Nhwalo Gwambone tela na Yohana na balua yenge itatu 1 Yohana na 2 Yohana na 3 Yohana kingobu chatama ku Efeso.

Yohana aandika balua jenje ku mundu jwanhwamine Yesu ojwakemigwa Gayo. Annengite Gayo kutenda nng'anja mundu na annagila jwenio kutenda bapokele kachakwe akalongo abunhwamini Kilisto abatyangi pikilambo chenie.

Agabi mukitabu

Yohana ampata abali Gayo (Lipungu lya 1:1).

Uyo annimbie mwojo Gayo nu kunnagila jwenio kutenda abe jwakapoke akalongo mundu abunhwamini Kilisto (Lipungu lya 1:2-8).

Kabe alonge nhwalo gwa bandu abena bano, Detolofa na Demotilasi (Lipungu lya 1:9-12).

Ajomole balua jakwe (Lipungu lya 1:13-14).

1 Nenga nananhota nunhwandikila mwenga maganja bango Gayo, manumpala mukweli.

2 Maganja bango, nanyope yene kila kilebe channyende kwambone, nannyope mme na mmele gwambone andi pammi mubwomi gwinu muhuke.

3 Ndekuala mwojo muno bange akalongo pabaika pamba, ngabachalakicha mwe pimijijali kweli na pannyende kutama mukweli.

4 Kibije kilebe chanhala mwojo muno nambu tu panyoa kita ingota yango itama mukweli.

Kajangata bange

5 Maganja bango, mwenga mmi kuaminika kila kingobu pamabegelela akalongo, ata bakabi ageni.

6 Bandu benia bachalakiche kubandu ba pamba abunhwamini Kilisto minhalo ja mapalano ginu. Chonde majangate bajendeke na mwanja gwabe tela na apipakunhwalila Nnoongo.

7 Gambu batumbalanga mwanja gwabe mukummegele Kilisto panga pokela kilebe chochoa chakajangata kuboka kwa bandu banganhwamini Kilisto.

8 Twenga tupaligwa kajangata bandu benia, kupala na twenga tube pamwe muliengo lyabe mukutangacha kweli.

Deotefa na Dematilio

9 Nganhandika balua kukikuta cha bandu chibunhwamini Kilisto, nambu Diotefa, ojwapalapala kube nkolongwa jwabe, apaije kumbenakia.

10 Yene, pambakuika mbakulenga ilebe yoa yaiteile, nilenga malobe mabaja gu wangi galenga kwito. Kabe genia tuje, jwombe akana kapoke akalongo ababi mumwanja, nu uhyo bakanakia bandu bange abapalanga kapoke akageni nu kupala kabenga baboke mukikuta cha bandu abaamine.

11 Maganja bango, makajigaje mabaja, nambu nnyiga gambone. Kila ojwatenda gambone jwenio jwa Nnoongo, nambu ojwatenda mabaja ammanyije Nnoongo.

12 Kila mundu annumbali Demetilio, na kweli jene jichalakicha kutenda jwenio jwambone. Na ata twenga tunchalakicha ujwo, namwenga mmanyi kutenda echitulongela chakweli.

Chalamu chukujomolela

13 Ngweti ndu gukunnengela, nambu mbaije kunhwandikia mubalua jenje.

14 Nhyobale kummona enoeno kupala tulongela putupakongana.

15 Tengela jibe na mwenga. Akaganja binu boa ba pamba bampata abali na mwenga mampata abali kila mundu jwabi nng'anja jwito.

Balua ya Yuda Kilongoi

Balua jikemigwa Yuda jitoi lina li nhwandiki. Yuda akilenga mwene kutenda nga nnuna gwa Yakobo nu uyo nnuna gwa Yesu (Yuda 1). Uyo bandu bamanyi kutenda Yuda akiba nnuna gwa Yesu. Tumanyije kutenda balua jenje jiandikigwa kwa magambu ga kikuta chenge cha bandu abunhwamini Kilisto kabe ibonekana akachomi bakwe bukutumbula bakiba Akayahudi tela na apatumie majandiko kuboke mulilagano lya lolo. Iganukube ibonekana balua jenie baandaki, "boa abakemigwe abapaligwe na Nnoongo Awawa, nu kugoigwa gambu ga Yesu Kilisto" (Yuda 1). Na balua jenie jibonekana jiandikigwa mu chaka cha 60 kuboka pukubelekwa Kilisto.

Kupala kwa Yuda kuandika balua jenje ku bandu boa abunhwamini Kilisto, kakelebu nhwalo gwa akaboli buwangi (Yuda 4). Atumi minhalo ni ilebe kuboke mu Majandiko ga lolo kupala kachani chalongela. Mubalua jenje ibi ilebe eilandine ni ilebe eibi mu 2 Petulo, kelebuya nhwalo gwa akaboli buwangi (Yuda 4, 2 Petulo 2:1). Uyo alanduli nhwalo gwa akapakachi bu kumbengu ni ilebe yuku Sodoma nuku Gomola.

Agabi mukitabu

Yuda atumbu kapata abali akachomi bakwe (Yuda 1-2).

Kabe alanduli chikintei aandike, kakelebuya bandu abunhwamini Kilisto ku nhwalo gwa akaboli buwangi (Yuda 3-4).

Kuboka penia bakelebuya akachomi bakwe kukalenge ilebe eibapitila bandu Mulilagano lya lolo (Yuda 5-16).

Kabe balengi ibapaligwa kutenda kuboke muundo yenie (Yuda 17-23).

Kuboka penia mubalua jakwe ajomali kukunnumba Nnoongo (Yuda 24-25).

1 Ne na Yuda, napakachi ba Yesu Kilisto
na nnuna gwa Yakobo, nunhwandakilanga mangweto mankemigwe nu kupaligwa na
awabito ana Nnoongo nu ulenda gwa Yesu Kilisto.
2 Nannumbi kana Nnoongo bankole kia
na tengela na mapalano ndu.

Akaboli bu uwangi

3 Makalongo bango, panapala kunhwandikilanga nhwalo gwa ukoli ogutubegelela tuboa, nambu nola mbaligwa kunhwandiki nukunnimbi mwojo kupala kachani imani ejibapi bandu ba Nnoongo pakamwe tu kwa machoba goa.

4 Gambu bandu bangannyali Nnoongo bajingi kwa chili panakati jito, bandu benia, bagalambuya nhwalo gu upeele gwa Nnoongo jwito kupala batendi ngongola nu kunkana Yesu Kilisto jwabi jika jakwe kilongoi nu Nngwana jwito. Kupala bapate nyonjakea kukutama kwabe mubaja. Nambu, Majandiko Gachwapi ngagalenga kutumbu lolo kutenda hukumu ja bandu benia jitenda kalenda.

5 Ngoe mbala kunkombakelanga kilebe, iganukube ganga ngannengaligwa pajingi kingobu chenie, nkombokelange kutenda Angwana apabakombola bandu buku Isilaeli na kabuyanga ku kilambo chuku Misili, nambu kuboka penia ngabajomola abakananga kuamini.

6 Nkombakela akapakachi bukumbengu abapalanga kube akakolongwa kupeta pababile kuyene ngibileka itamo yabe yabapaligwa kutama, Nnoongo ngabataba mu lubendu ku mitondolo kwa machoba goa bakalendela lichoba lya ukumu.

7 Nkombokela uyo ku Sodoma nuku Gomola na ilambo ya papipi yakwe, bandu bakwe ngabatenda andi akapakachi bukumbengu, ngabatenda ngongola ni ilebe yangapaligwa mukupanganigwa kwabe, ngabapata hukumu ja mwoto gwanga imika machoba goa pangapela, ibe undo kwa bandu boa.

8 Uyo nga apababile bandu ababi maloto gabe gabeka kuakaya mibele jabe nu kubembula kinala cha Nnoongo kabe kitukana ipanganigwa ina kibumo yu kumbengu.

9 Ata Mikaeli, jumwe kati ja akapakachi akolongwa bu kumbengu, ateije yenie. Mukutaukana kati jakwe na Mmaja ku nhwalo gwa mmele gwa Musa, Mikaeli ajigitije kunhukumula Mmaja kwa matukano, nambu alenga, "Angwana bene bankalapile."

10 Nambu bandu benia kuitukana ilebe yoa yangimanya, andi inyama yanga mawacho kutenda chachoa bakalongeleigwa kwa malango gabe bikipelekanga kukujomoka kwabe.

11 Bapakulaganga! Bandu benia gambu bakengeminge majendo ugaga ga Kaini. Kwa magambu ga uloi, balemwangite malemwa ugaga ga Balaamu. Bagalukinge andi pagaluka Kola majomakinge andi pajomoka Kola.

12 Bandu benia nga andi maeleele machapu pabaika kulye pamwe na mangweto mumipapala jinu jimijibeka kwa mapalano angweto kulye kamakalama pangambwele. Babilangite andi maunde ganga ula agajoligwa nupepo

na andi mikongo jangapambika ngokwa ejijikuligwe nu kujoma.
13 Bandu benia nga andi mawimbi ga baali ni itendwa yabe ya oni ibonekana andi mauluulu. Benia nga andi ndondwa ijenda kongo na kongo yombe ibekigwe paali pulubendu lukolongwa machoba goa.
14 Jwombe Henoki, ojwakiba kibelei cha saba kuboke Adamu, ngalondola nhwalo gwa bandu benia kulenga, "Mpenekiange! Angwana batenda kuika pamwe na akapakachi bakwe bachwapi nduu bangabalangika bukumbengu,
15 kahukumula bandu boa, na kapoteka bandu boa banga nng'ongale Nnoongo kwa magambu gi itendwa yabe yoa ibaja eibateile panga nhwagabala Nnoongo, na kwa magambu ga malobe mabaja gukuntukana Nnoongo."
16 Bandu benia kung'ola machoba goa nu kokaleka, abakengama tama yabe mbaja, nu kulonge makolomakola kukikiluya benekangweto na kalumbali bange kupala bapate ilebe.

Maboulo nu kelebuya

17 Nambu makalongo bango, nkombokelanga gaga agabannengila kuboka kalakala achandundame ba Angwana bito ana Yesu Kilisto.
18 Ngabannengelanga, "Machoba gukupela, mabapitila bandu abapammembula mangweto, bandu benia nga abakengema tama yabe mbaja."
19 Bandu akabaja benia nga abajambukia kulekana, bandu ba mawacho ga padunia, banga Uhuke jwa Nnoongo.
20 Nambu mangweto, makaganja bango, mikichengange ndi muimani inu ibi chwapi muno. Nnyopange ku Nnoongo kuwecho gu Uhuke jwa Chwapi.
21 Nu kutama mukupala kwa Nnoongo, makalendela Angwana bito ana Yesu Kilisto bombe, kwa kia jabe, mabampa bwomi gwa machoba goa pangapela.
22 Mmaganga na kia kwa bandu abapwelela.
23 Makolange kwa kajokolanga kuboka pamwoto. Nambu kwa bange mabonelanga kia pamwe nu kube maha, michimwe ata ngobo yabe ina maeleele ga tama yabe mbaja.

Yuda annumbali Nnoongo

24 Mannyopange Nnoongo nu kunnumbalila jwombe jwaoto kunnolela kupala makagweje mumabaja, kabe ojwaoto kumpeleka mangweto panga malemwa mukolongwa gwakwe nu kuala mwojo muno,
25 kwa jwenio jwabi jika jakwe Nnoongo, jwabi Nkomboi jwito nu ukolongwa, makakala ni kinala kwa ndela ja Yesu Kilisto Nngwana gwito, kutumbwa lolo, ngoeno na machoba goa! Unhyo.

Kuekuligwa
Yaekuligwa Yohana Kilongoi

Kitabu chenje chu kuekuligwa kiandikigwa na ndundame Yohana (Kuekuligwa 1:1). Ngi kitabu chukupela kuandikigwa Mulilagano Lihyono, na kiandikigwa chaka cha 95 kuboka pukubelekwa Kilisto. Ndundame Yohana nga ojwaandika Nhwalo Gwambone oguandikigwa na Yohana na balua itatu ya 1 Yohana na 2 Yohana na 3 Yohana. Uyo Yohana jonjo nga ojwamanyikana kutenda "Yesu ojwakampala muno" (Yohona 13:23). Yohana aandika kitabu chenje pakiba mukichilu cha Patimo pakiba mukipungo, atabigwa gambu gu kutangacha Nhwalo Gwambone gwa Yesu Kilisto (Kuekuligwa 1:9).

Kupala kwa Yohana kuandika kitabu chenje chukuekuligwa apala kalimbia mwojo akachomi bajendeke kunhwamini Yesu Kilisto na kape lihyobalelo gambu kingobu chukubuja Yesu Kilisto kibandakile (Lipungu lya 1:3; 22:7). Baandakila bandu boa abunhwamini Kilisto muno ikuta saba ya bandu abunhwamini Kilisto andi pibi mu lipungu lya 2-3. Mwene Yohana alenga chakiandike ngu ulondoli (Kuekuligwa lipungu lya 1:3). Kabe atumia mawacho picha kulandulila ilebe yaibweni. Kitabu chenje kibi na mapungu agalandana na agabi mulilagano lya lolo muno Zakalia 6:1-8. Mapenga saba ni mitungati saba genia galandana ni miputo Nnoongo jabaputa Akamisili (Kuboka lipungu lya 7-9). Kuekuligwa kulanduli nhwalo gu kupela kwa dunia kutenda Yesu apakuotola na boa abunhwamini bapakutama nakwe machoba goa pangapela. Kuyene kitabu chenje kimmole nu kumpe lihyobalelo kutenda Yesu atenda kubuja chokwe.

Agabi mukitabu

Yohana atumbu kukilenga jwenio nga meneke na papoki kuekuligwa kwenio kulondoi (Lipungu lya 1:1-1:20).

Yohana ato nhwalo kuboka kwa Yesu ni kipe ikuta saba ya bandu abunhwamini Yesu (Lipungu lya 1:1-3:22).

Kuboka penia alanduli nhwalo gu minepo saba (Lipungu 4:1-8:5). Na mapenga saba (Lipungu lya 8:6-11:19).

Kuboka penia Yohana alanduli ngondo kati ja mwana munalome ni lijoka lina mitwe saba (Lipungu lya 12:1-14:20).

Kabe aandika nhwalo gwa mitungati saba ji lilaka (Lipungu lya 15:1-16:18).

Kuboka penia Yohana alanduli Nnoongo pabaotola akangondwa bakwe kumbengu (Lipungu lya 17:1-20:15).

Pukujomolela alanduli nhwalo gwa mbengu nhyono na dunia nhyono pipakuika mukingobu chukupela (Lipungu lya 21:1-22:21).

1 Kuekuligwa kongo kwa Yesu Kilisto, okwapanga Nnoongo balayange akapakachi bakwe ilebe ipakupitila chokwe. Kilisto nganking mpakachi jwakwe ju kumbengu annenge mpakachi jwakwe Yohana ilebe yene.
2 Yohana ngalenga goa agagabweni nhwalo gu lilobe lya Nnoongo nu uchaili gwa Yesu Kilisto nga kweli.
3 Mbaya mundu jwachoma kitabu chenje china malobe gu nhwalo gongo gu ulondoli na mbaya bandu abajoa nu kuagabala agaandikigwe mukitabu chenje, magambu kingobu chukupitila ilebe yenje kubandakile.

Yohana bapata abali bandu abunhwamini Yesu

4 Ne nga Yohana niandikila ikuta saba ya bandu abunhwamini Kilisto eibi kunkoa gwa Asia. Nannumbi upeele na tengela kuboka ku Nnoongo, jwenio nga jwakiba, jwabile na jwapakuika, nu kuboka ku iuhuke saba eibi nnongi ji kitebu chakwe chu kutawala,
5 nu kuboka kwa Yesu Kilisto, nchalakichi jwaaminika, ju kutumbu kuyoigwa kuboka kwa abawile, jwenio nga ntawala jwa akangwana bapa dunia.

Nu kuboka kwa jwajo jwatupala na atukolite mumabaja gito, kwa myai jakwe,
6 ngatubeka twenga, tube akakung'i mukingwana chakwe, tummegelele Nnoongo, Awamundu. Ku jwombe Kilisto kube kibumo na makakala, pangapela! Unhyo.
7 Nnola! Atendakuika na maunde!
Kila mundu mammona,
na ata baba abampojwile.
Kabila yoa padunia mabankokalekea kwa magambu gakwe.
Yene ngipipakube. Unhyo.
8 Angwana ana Nnoongo bina Makakala, ababile na abakiba na abaika, balenga, "Nenga nakutumbula nu kujomolela ku ilebe yoa."

Malolo ga Yohana pammweni Kilisto

9 Ne nga Yohana, nalongabinu, mukupotekigwa, na mukingwana chakwe, mukuimbalila magambu ga Yesu. Nenga nakabekigwa mukipungo mukichilu chuku Patimo magambu nakatangachi bandu lilobe lya Nnoongo na magambu gukuchalakicha kweli ja Yesu.

10 Lichoba lya Angwana Uhuke jwa Nnoongo nganongalea, nganyoa lilobe likolongwa kunyuma jango, andi lilobe li lipenga.
11 Lilobe lyenie linengila, "Nhwandike mukitabu agamagabona na mipelekele ikuta saba ya bandu abunhwamini Kilisto, eibi Kuefeso nuku Similina nuku Peligamo nuku Tiatila nuku Salide nuku Filadefia nuku Laodikia."
12 Ngandendabuka nabone abakiba bakalongela nanenga, nginibona ilebe saba ya jaabu yukubeke muli,
13 panakati ja inala saba ya jaabu yukubeke muli yela nganammona jumwe andi Mwana jwa Mundu, akwindite kanju ndandamau mpaka mumakongono gakwe nu luunga lwa jaabu olupengakine pikitibi.
14 Nywili yakwe yumutwe yakiba nhuu mbuu andi litonji, andaje balafu, mio gakwe ngagamulakila andi mwoto,
15 makongono gakwe gang'ala andi liaba eliyanigwe pikipala, ni lilobe lyakwe likiba andi lilobe lya mache agaguguma.
16 Mu luboko lwakwe lwakalelo akiba na ndondwa saba, na mukano jakwe mupita upanga gunakatema kono na kono. Kumio jakwe ngukung'ala kwa makakala andi lichoba lya nalumu.
17 Panammona tu, ngang'we pamakongono gakwe andi ntui. Ngameka luboko lwakwe lwa kalelo, ngalenga, "Makajogopaje! Nenga nga nakutumbula nu kujomolela ku ilebe yoa.
18 Nenga nambi na bwomi! Nakiba nhwile, nambu ngoe ne mbi nammomi machoba goa pangapela. Ngweti mbungulo ya kiu na yu kumambi.
19 Yene nhwandike eimibona, ilebe ya ngoeno ni ilebe eipakuika.
20 Ganga nga mana ga chili ja ndondwa saba eimibweni muluboko lwango lwa kalelo na chili ja inala saba ya jaabu yukubeke muli. Ndondwa saba yela nga akapakachi bu kumbengu bi ikuta saba ya bandu abunhwamini Kilisto, na inala saba ya jaabu yukubeke muli nga ikuta saba ya bandu abunhwamini Kilisto.

2

Nhwalo kukikuta cha bandu abunhwamini Kilisto buku Efeso

1 "Munhwandiki yene mpakachi ju kumbengu jwa kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto buku Efeso,
"Gongo ngu nhwalo oguboka kwa jwenio ojwakamwi ndondwa saba mu luboko lwakwe lwalelo nu kutyanga panakati ja inala saba ya jaabu yukubeke muli,
2 nagamanyi gankamula, manyi ukachana kwinu na kuimbalila kwinu. Manyi kutenda kajeketeje bandu akabaja na kajiga abikikema achandundame nambu achandundameje na mabweni kutenda akawangi.
3 Mwenga nhwimbalile, na mpotekigwe magambu gu kumegelela nenga, wala matotakije.
4 Nambu kibi kilebe chimwe tu kunnengela, nkotwike kumbala andi kalakala.
5 Nkombakela pamakiba tango nukugweje, makalape nu kutenda andi pamatenda pukutumbula. Anda nukotokaje ubaja gwinu nhika kutola kinala chinu chukubeke lumuli kuboke pikikiba.
6 Nambu nannumbali kilebe chimwe, mwenga magachimwa agabatenda Akanikolai andi nenga panagachimwa.
7 "Ojwabi na machikilo, ajoe Uhuke jwa Nnoongo agalenga kuikuta ya bandu abunhwamini Kilisto!
"Ojwapakuotola mbanneka alye ngokwa ya nkongo gwa bwomi ogubi mukijongo cha Nnoongo."

Nhwalo kukikuta cha bandu abunhwamini Kilisto buku Similina

8 "Munhwandiki yene mpakachi ju kumbengu jwa bandu abunhwamini Kilisto buku Similina."
"Nhwalo gongo uboka ku ojwabi jukutumbula nu kujomolela, nganhwe na abi mmomi,
9 nukumanyi kulaga kwinu na manyi kutenda maocho gwinu, nambu kweli mwenga manikipato! Manyi kutukanigwa kwinu kubantukana ababikikema Akayahudi nambu nga Akayahudi ba kwelije, nambu kikuta chi Lichetani.
10 Makajogopaje kupotekigwa kumpakupata. Nannenge, Mmaja apakunnondoya kukummeka mukipungo kati jinu, namangweto mpakulaga kukingobu cha machoba komi. Mmaganga nukuaminika mpaka kuwe, nane nimpa luchengo lwa bwomi."
11 "Ojwabi na machikilo, na ajoe Uhuke jwa Nnoongo pailenge ikuta ya bandu abunhwamini Kilisto!"
"Ojwapakuotola aialabigwaje ngu na kiu cha pabele."

Nhwalo kukikuta cha bandu abunhwamini Kilisto buku Paligamo

12 "Munhwandiki yene mpakachi ju kumbengu jukikuta cha bandu abunhwamini Kilisto buku Peligamo,
"Nhwalo gongo uboka ku jwenio jwabi nu upanga guna katema kono na kono.
13 Nu kumanyi kuntama, pantama nga kukibi kitebu chikingwana chi Lichetani! Nambu tango makaagabala lina lyango, nambu nkotwikije kunhyobalela, ata kingobu cha Antipa nchaili juna

kuaminika kwango jwakomigwa kati jinu penia pilitama Lichetani.
14 Nambu ngweti nhwalo nchoko gukunnengela, bange kati jinu bakengama maboulo ga Balaamu. Ojwammola Balaki balongaleye bandu buku Isilaeli batendi ubaja kukulye yakulya igongaligwe ni inyago nu kutenda ngongola.
15 Uyo, babi bange kati jinu abakengama maboulo Gakanikolai.
16 Nnape. Anda nukulapaje, nhika kwinu chokwe ne mbakuputana na bandu benia nu upanga guboka mukano jango.
17 "Ojwabi na machikilo, ajoe Uhuke jwa Nnoongo balenge kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto!
"Ojwapakuotola nampa chakulya chekigwe chikikemigwa mana. Uhyo manimpa libwe liuu eliandikigwe lina lihyono abije mundu jwalimanyi nambu jwajo tu jwalipokela.

Nhwalo kukikuta cha bandu abunhwamini Kilisto buku Tiyatila
18 "Munhwandiki yene mpakachi ju kumbengu jukikuta cha bandu abunhwamini Kilisto buku Tiatila,
"Gongo ngu nhwalo gwa Mwana jwa Nnoongo, ojwabi na mio agajaka andi nimi ya mwoto na juna makongono andi liaba elikutigwe.
19 Nimanyi itendwa inu. Manyi mapalano ginu, manyi imani jinu. Manyi kujangatana kwinu na manyi kuimbalila kwinu. Ngoe ntenda gambone muno kupeta pitumbulaga.
20 Nambu ngweti kilebe chimwe chukunkelebuya, mwenga munhimbali munkege Yezebeli jwakikema mwene nnondoli. Babola na kaoya bandu bango batendi ngongola nu kulye yakulya eigongaleigwe inyago.
21 Nenga nampile kingobu chukulapa ngongola yakwe, nambu akanite kuileka ngongola yakwe.
22 Penia, mbampoteka ku kitamwe, jwenio pamwe na akajakwe abatei nakwe ngongola bapakupotekigwa muno, mpaka pabapakileka itendwa yabe ibaja yabatei nakwe.
23 Uhyo mbakakoma abankengama, kupala kikuta cha bandu boa abanhamini nenga bamanye kutenda nenga nagamanyi agabi umyojo na agabi umutwe ja bandu. Maninnepa kila mundu tela na chateile."
24 "Nambu mangweto mantamanga kukilambo chuku Tiatila nkengamingije maboulo gakwe. Na mikibolite chache chibikikema chili ji Lichetani. Nannengelanga kutenda nintwekangaje gonge nhwigo.
25 Nambu magaagabale agammoligwe ngoe mpaka pambakuika.
26 "Jwapakuotola nu kujendeke kamwa ilebe einipala, manimpa kinala chakalongalea bandu bilambo yenge.
27 Matawala ku bokola ja choma na kapwindulana angweto biba andi ijonjo.
28 Na jwapakuotola aipokela kinala uchache chambokila kuboka ka Awabango, manampa lutondwa lu nng'andu.
29 "Ojwabi na machikilo, ajoe Uhuke jwa Nnoongo pailenge ikuta ya bandu abunhwamini Kilisto!

3

Nhwalo kukikuta cha bandu abunhwamini Kilisto buku Sadi
1 "Munhwandiki yene mpakachi ju kumbengu jukikuta cha bandu abunhwamini Kilisto buku Salide,
"Nhwalo gongo uboka ku jwajo ojwakamwi ihuke saba ya Nnoongo na ndondwa saba. Nimanyi itendwa inu, manyi mmanyikana kube na bwomi kumbe nhwile!
2 "Nnyimuke, nnimbie ilebe iigile kwinu tango yangawe. Gambu, mpaka ngoe, nanibonaje itendwa inu ilenganile nnongi ja Nnoongo jwango.
3 Nkombokela, gammoligwe na agannyoine, magaagabale genia, nnape kutenda ubaja. Nambu anda nukelukije niika kukujitukila andi mwii nu umanyaje kingobu chambakuika.
4 Nambu nkweti bandu achoko abunhwamini Kilisto buku Salide banga akaya ngobo yabe. Benia nga abapaligwa kutyanga pamwe nanenga, kongo bakwindangite ngobo nhuu.
5 "Jwapakuotola bikwindia ngobo nhuu andi angweto. Nenga niliboyaje lina lyabe mu kitabu cha bwomi, kabe maninnyeketela liina lyakwe nnongi ja Awabango na nnongi ja akapakachi bakwe bu kumbengu.
6 "Ojwabi na machikilo, ajoe Uhuke jwa Nnoongo pakilenge kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto!

Nhwalo kukikuta cha bandu abunhwamini Kilisto buku Filadefia
7 "Munhwandiki yene mpakachi ju kumbengu ju kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto buku Filadefia,
"Yene nga palongela ojwabi chwapi na juna kweli, juna mbungulo ya Daudi. Na pajogola nniango abije mundu jwaotwi kujigala, na pajigala nniango abije mundu jwaotwi kujogola.
8 Nno niimanyi itendwa inu yoa! Ngoe, nyogwile nniango nnongi jinu abije mundu jwaotwi kujigala, manyi

kutenda iganukube nkweti makakala kachoko nambu miliagabile lilobe lyango na milikanitije liina lyango.

9 Mpenekie! Manannetela bandu ba nyumba ji kugongale Lichetani abibikikema Akayahudi, kumbe Akayahudije, nambu akawangi, manabeka bankilakitile majugwa mumakongono ginu na bandu boa bamanye kutenda nenga ndendampala.

10 Magambu miliagabile lilagilo lyango likuimbalila, nenga maninnendela kingobu chamalola chekiika padunia joa, kalondoya bandu boa.

11 Nhika kwinu chokwe! Nkamula ndii chankweti, kupala mundu akampokaje hupo inu.

12 Jwapakuotola manimmeka abe nng'omba mu nyumba ja Nnoongo jwango. Abokaje mweno ngu. Uyo maniandika kwakwe liina lya Nnoongo jwango na liina lya kilambo cha Nnoongo jwango, yani Yelusalemu nnyono, kilambo chenie kiuluka kuboka kumbengu kwa Nnoongo jwango. Uyo panani jakwe niandika liina lyango lihyono.

13 "Ojwabi na machikilo, ajoe Uhuke jwa Nnoongo pailenge ikuta ya bandu abunhwamini Kilisto!

Nhwalo kukikuta cha bandu abunhwamini Kilisto buku Laodikia

14 "Munhwandiki yene mpakachi ju kumbengu jukikuta cha bandu abunhwamini Kilisto buku Laodikia.

"Gongo nga nhwalo guboke kwa jumwe jwakemigwa Unhyo, nchaili juna kuaminika na jwa kweli jwenio ngi kindumbutumbu chi ilebe yoa yaipanganie Nnoongo.

15 Niimanyi itendwa inu yoa! Manyi kutenda mwenga kuimilaje na mwotoje. Mbaya makabi, kuimila andaje mwoto.

16 Magambu mmi mapyou na maimuje wala mmi mwotoje, amba nantapika mmoke mukano jango!

17 Mwenga mikitenda mmi nikipato, na mina ilebe nduu, na mpaije kilebe chachoa nambu mwenga umanyije kutenda manying'anyau, ipai kunkole kia, mwenga mahocho kinjwilili na mmi makengele!

18 Nannenge nhwemele kwango jaabu ejijochigwe mwoto kupala mme nikipato. Uyo mbaya nhwemele ngobo nhuu kupala nhwibalikie oni jinu jukutama makengele. Nu uyo nhwemele ntela mpakaye mio jinu kupala nnole.

19 Nenga kunkalapila nu kunkelebuya jwajoa junampala. Yene nkachane kutenda gambone nu kulapa.

20 Mpenekia! Nenga nyema panniango na kugomba oti. Mundu jwajoa andajoine lilobe lyango nu kujogo nniango, manyingila nu kulye nakwe, na jwenio malya pamwe nanenga.

21 "Jwapakuotola nammeka atame pamwe na nenga pikitebu chango chukutawala, andi nenga panhotwile nu kutama pamwe na Awabango pikitebu chabe chukutawala.

22 "Ojwabi na machikilo, ajoe Uhuke jwa Nnoongo pailenge ikuta ya bandu abunhwamini Kilisto."

4

Kitebu chukutawala chikibi kumbengu

1 Pannyomola kugabona genia nganagabona malolo gange nniango ujogoligwe kumbengu. Ni lilobe elinilijoa kuboka pa genia likiba andi lilobe li lipenga, ngilinengela, "Nhwike kunani kono, nane manunnaya ilebe eipakupitila."

2 Penia Uhuke jwa Chwapi nganongalea. Nginikibona kitebu chikingwana kumbengu atamite mundu jumwe.

3 Jwenio ojwatamite pikitebu chenie abonekana andi mabwe gina kung'ala agakemigwa yaspi na yakiki. Upende gwa matanga ukiba gwakang'ala andi libwe linukualala likijani nu utindikie kitebu chikingwana.

4 Kukiba yenge itebu ichilini na ncheche kukitindila kitebu chenie, na panani jakwe batamangite akinanhota ichilini na ncheche, benia bakiba bakwindangite ngobo nhuu nu umutwe jabe bakwindite njengo ya jaabu.

5 Kukitebu chutawala chenie kupitila kumulakila na njai nu kulindimila. Imbundi saba ya mwoto ikiba yakajaka nnongi ja kitebu chutawala chenie. Imbundi yenie ngi iuhuke saba ya Nnoongo.

6 Uyo nnongi ja kitebu chutawala chenie pakiba ni kilebe andi baali ji lindala, ibonekana andi liganga eling'ala.

Panakati kukitindi kitebu chutawala chenie pakiba na ipanganigwa inabwomi ncheche. Ikiba na mio nduu nnongi nu kunyuma.

7 Kipanganigwa chikutumbula kibonekana andi liimba, cha pili kibonekana andi ng'ombe na chi itatu kibonekana andi kumio ja mundu na cha ncheche kibonekana andi litumbui eligoloka.

8 Ipanganigwa yoa ncheche, kila kipanganigwa kikiba na mapapanilo sita, mapapanilo genia gakiba gatweli mio kunja na nkati. Kilo na mui ikotwikije kujemba,

"Chwapi, chwapi, chwapi,

Angwana, ana Nnoongo bina Makakala goa,
abakiba na ababile na abapakuika!”
9 Kingobu choa ipanganigwa ina bwomi
ncheche yenie nginkolea nu kumpe ichima
nu kunnumba jwenio jwatamite pikitebu
chiutawala na ojwalama pangapela na
pangapela,
10 akananhota ichilini na ncheche
bala kukigwia nnongi ja jwenio
jwatamite panani ja kitebu chiutawala na
kunng'ongale jwenio ojwalama pangapela
na pangapela, na kubeka njengo yabe
nnongi ji kitebu chutawala chenie nu
kulenga,
11 “Mangwana bito na
Nnoongo jwito, mpaligwa
kupokela kibumo na ichima na makakala,
magambu mwe mpanginie ilebe yoa, na
kukupala kwinu ngipanganigwa ni
ibile.”

5

Kitabu na Mwana limbelele

1 Penia nginikibona kitabu mukuboko
lwalelo lwa jwenio jwatamite panani ja
kitebu chutawala, kitabu chenie kikiba
kiandikigwe nkati na kunja ni kitabigwe
minepo saba ejibekigwe mihuli. 2 Kabe
nganammona mpakachi ju kumbengu
juna makakala akatangacha kanonoya,
“Bene abaotwile kuboya minepo jenie nu
kuekula kitabu chenie?”
3 Nambu abonakinije mundu jwajoa
kumbengu, wala kudunia na wala pae pa
nnema, jukuoto kuekula kitabu chenie nu
kukilolakea nkati.
4 Nenga ngang'uta ku lipyanda
magambu akibaje mundu jwapaligwa
kukiekula, andaje kukibona nkati.
5 Kubokapenia bamwe kati ja akanan-
hota bala ngabanengela, “Makagutaje.
Nnola! Liimba lya kabila ja Yuda,
nchokolo jwa Daudi, aotwile. Jwenio
kuotola kuboya minepo saba yenie nu
kukiekula kitabu chenie.”
6 Penia nganammona Mwanalimbelele
ajemite panakati ja kitebu chutawala,
yantindi ina bwomi ncheche na aki-
nanhota bala. Mwanalimbelele jwenio
abonekana anda achinjigwe. Akiba na
mbembe saba na mio saba ngi iuhuke saba
ya Nnoongo eikiba ikingigwe kila paali
padunia.
7 Mwanalimbelele ngajenda, ngakitola
kitabuche mukuboko lwa kalelo lwa jwajo
jwatamite panani ja kitebu chutawala.
8 Kingobutu apatola kitabu chenie, in-
abwomi ncheche pamwe na akananhota
ichilini na ncheche ngibikigwia nnongi
ja Mwanalimbelele. Kila mundu akiba
ni kinubi chakwe na mikungu ja jaabu
ejitweli ubani, kwenio ngu kugongalela
kwa bandu ba Nnoongo.
9 Ngabajemba nhwambo nhyono,
“Mwe mpaligwa kukitola kitabu chenie
nu kujiboya minepo jakwe.
Magambu mwe makiba nchinjigwe,
nu kumyai jinu mankombali Nnoongo
bandu kuboka makabila goa,
ilonge yoa na bandu bi ilambo yoa.
10 Mabekangite kube akakung'i muking-
wana bammegele Nnoongo jwito,
na benia mabatawala dunia joa.”
11 Panalola, nganyoa lilobe lya aka-
pakachi nduu muno bu kumbengu,
na abije mundu jwaotwi kabalanga.
Bakibanga bikitindi kitebu chu utawala,
pamwe na ina bwomi ncheche yela na
akinanhota,
12 ngabajemba kanonoya,
“Mwanalimbelele ojwachinjigwe apaligwa
kupokela uwecho,
kipato na ichima na malango na makakala
na kibumo nu kulumbaliligwa.”
13 Kuboka penia nganyoa kila kipan-
ganigwa kumbengu, padunia na pae ja
nnema nu kubaali ni ipanganigwe yoa eibi
mwenio nginijoa yakalenga,
“Alumbigwe jwenio jwatamite pa kitebu
chu utawala,
na Mwanalembelele,
ichima ni kibumo na kulumbaligwa,
abe na makakala pangapela na pan-
gapela.”
14 Na ina bwomi ncheche ye ngilenga,
“Unhyo!” Na akinanhota bala ngabagwe-
ganga manguku, ngabagongalela.

6

Mwanalimbelele anamatula minepo

1 Kuboka penia nganammona Mwanal-
imbelele akanamatula minepo jimwe kati
ja minepo saba. Nganyoa lilobe lya jumwe
kati ja ina bwomi ncheche akalenga
ku lilobe likolongwa andi kulindimila,
“Nhwike!”
2 Panakiba nakalola, nganammona
falasi jumwe nhwuu. Jwanhwombile
falasi jwenio akamwi upende, na jwombe
ngabampe luchengo. Ngaboka aotwile na
jwenio ajendeke kuotola.
3 Kabe, Mwanalimbelele nganamatula
unepo gwa pili. Nganannyoa kipan-
ganigwa jwa pili akalenga, “Nhwike!”
4 Penia ngapiti falasi jonge, nkele. Jwan-
hwombi falasi jwenio akakamuigwa liengo
lya kujiboya tengela padunia joa, bandu
bakomane. Jwenio ngabampe upanga
nkolongwa.
5 Penia Mwanalimbelele panamatula
minepo ja tatu, nganannyoa kipanganigwa

jwa tatu akalenga, “Nhwike!” Nganola na nganammona falasi mpili. Jwanhwombi falasi jwenio akiba akamwi kapa ibena mukuboko jakwe.

6 Nganyoa andi lilobe eliboka panakati ja ipanganigwa inabwomi ncheche, kulenga, “Mbichi jimwe ja unga gwa ngano malepo gi liengo lilichoba limwe, na mbichi itatu ya shaili kwa malepo gu uloi gu liengo lilichoba limwe. Nambu makaalabije mauta na divai!”

7 Penia, Mwanalimbelele nganamatula unepo gwa ncheche. Ngannyoa lilobe lya kipanganigwa juna bwomi jwa ncheche kulenga, “Nhwike!”

8 Nganola nganammona falasi juna langi ja maliu. Na jwanhwombi falasi jwenio akemigwa Kiu, nu Kumambi akiba akankengama unyuma jakwe. Angweto bakakamuigwa kinala ku lobo jimwe ja dunia, ukoma bandu ku upanga na njala na itamwe ni ikoko ikale yampongoti.

9 Penia, Mwanalimbelele panamatula unepo gu nhwano. Nganola nhwina mu kitembe nginibona ihuke ya bandu abachinjigwe magambu gu kutangacha lilobe lya Nnoongo nu kujendeke kuchalakicha kweli ja gabaamine.

10 Ngabaguta ku lilobe likolongwa, “Mwe Mangwana mammi Chwapi, mantawala na mina kuaminika, nchelwa mpaka lii kaukumula bandu abatama padunia kwakabukia magambu ga kutukoma twenga?”

11 Penia kila mundu ngapata kanju nhuu, na ngabalenge bapomolele kukingobutu, mpaka pipakulengani ichabo ya akapakachi ajabe na akajabe abunhwamini Kilisto komigwa andi angweto.

12 Penia nganola, Mwanalimbelele apaboya minepo ja sita, ngukube na kulendemela kukolongwa kwa dunia, lichoba ngilibe lipili andi ligunia lipili, na mwei gwoa ngube nkele andi myai,

13 na ndondwa eibi kunani ngigwe padunia andi ngokwa ya tini yangajela pigwe kingobu pupoga upepo nkolongwa.

14 Mbengu ngijiboigwa andi likai pilibiligwa, na kila kitombi ni kichilu ngialibigwa nu kuboigwa pikiba.

15 Penia, akangwana ba padunia, akakolongwa na akakolongwa ba manjolinjoli na bina kipato bina makakala na akabanda boa na bandu ba tengela, ngibikiiyanga munduka na panakati ja mabwe gitombi.

16 Ngibilengela itombi yenie na mabwe, “Mutugwelele, mutuiye takabonekanaje umio mwa jwatama pi kitebu chukutawala, nu kuboke mulilaka lya Mwanalimbelele!

17 Magambu lichoba lyabe li kuhukumigwa. Beneke abapakulimba?”

7

Akasilaeli bange babekigwa muhuli

1 Kiboka penia nganabonanga akapakachi ncheche bukumbengu bajemite mu ingono ncheche ya dunia, bakaibilanga ingono ncheche ya dunia kupala upepo gukagugumaje pannema andaje mubaali andaje mumikongo.

2 Kabe nganammona mpakachi jonge akaboka kumbwani, abi na muuli gwa Nnoongo ojwabi mmomi. Ngatondabea lilobe na kalengelanga akapakachi ncheche abakamuigwe makakala gu kualabiya dunia na baali.

3 Mpakachi jwa Nnoongo jwenio ngalenga, “Makaalabiyaje dunia andaje baali andaje mikongo, mpaka putupakabeka muuli akapakachi ba Nnoongo jwito mu ibongi yabe.”

4 Kuboka penia, nganyoa ababekigwe muhuli, bandu laki jimwe na elufu alobaini na ncheche ba makabila goa ga bandu buku Isilaeli,

5 kabila ja Yuda, bandu elufu komi nibena kabila ja Lubeni bandu elufu komi nibena, kabila ja Gadi bandu elufu komi nibena, ngababekigwa iingi,

6 kabila ja Asheli bandu elufu komi nibena, kabila ja Nafutali bandu elufu komi nibena, kabila ja Manase, bandu elufu komi nibena,

7 kabila ja Simioni bandu elufu komi nibena, kabila ja Lawi, bandu elufu komi nibena kabila ja Isakali bandu elufu komi nibena,

8 kabila ja Zabuloni bandu elufu komi nibena na kabila ja Yusufu na Benjamini bandu elufu komi nibena.

Bandu kuboke kila kabila

9 Kupoka pa genia, nganola, ngunubona nkengeni nkolongwa gwa bandu banga balangika, bandu bi ilambo yoa na kabila yoa na ngolo yoa ni ilongela yoa. Benia bakiba bajemangite nnongi ja kitebu cha kalakala na nnongi ja Mwanalimbelele, bakwindite ngobo nhuu na bakamwile matutwe ga mitende mukuboko jabe.

10 Ngabatondobeya lilobe, “Ukomboi gwito uboka ku Nnoongo jwito nu uyo uboka ku Mwanalimbelele jwatama panani ja kitebu chu kutawala!”

11 Akapakachi bukumbengu boa ngabajema kukitindila kitebu chutawala chenie na akananhota na inabwomi ncheche. Ngabagweganga manguku nnongi ja kitebu chutawala, ngabanng'ongale Nnoongo,

12 ngabalenga, “Unhyo! Kulumba na
kibumo na malango na malumbo na
ichima nu uwecho na makakala ya ana
Nnoongo bito, machoba goa pangapela na
pangapela! Unhyo!”
13 Jumwe kati ja akananhota bala ngan-
gonya, “Bandu abakwinditi ngobo nhuu
nga beneki? Na babokanga koo?”
14 Nenga nganajanga, “Ananhota, mwe
mmanyi!” Bombe ngabanengela, “Bamba
nga ababoke mukulaga muno. Bapulite
ngobo yabe kube nhuu mbuu mu myai ja
Mwanalimbelele.
15 Kuyene babi nnongi ja kitebu
chutawala cha Nnoongo na bammegelela
kilo na mui mu nyumba jakwe ju
kumbengu, jwombe jwatama panani
pikitebu chutawala aitama na angweto
na kalolela.
16 Bijijoaje kabe njala andaje nyota. Na
lumu lwabalije kabele, ni liuke bikombaje.
17 Gambu Mwanalimbelele jwabi
panakati ja kitebu chutawala aba nchungi
jwabe. Jwenio mabalongalea ku chembwe
cha mache ga bwomi. Na Nnoongo
mabaungula manjochi mumio gabe.”

8

Unepo gwa saba

1 Na Mwanalimbelele apanamatula un-
epo gwa saba, ngukube nuhu kumbengu
kwa kingobu.
2 Penia, nganabona akapakachi saba
bukumbengu abajemanga nnongi ja
Nnoongo, bakamuigwe mapenga saba.
3 Mpakachi jonge ngaika na kongo
akamwi nkungu gwa jaabu gukuukaliki
ubani, ngaika nu kujema nnongi papipi ni
kiteba. Jwombe ngakamuigwa ubani nduu
atinie pamwe na malumbo ga bandu ba
Nnoongo, pikitembe cha jaabu nnongi ja
kitebu chutawala.
4 Malyoi gu ubani pamwe na malumbo
ga bandu bachwapi ba Nnoongo ngagaika
nnongi ja Nnoongo, kupete kamaboko ga
mpakachi ju kumbengu.
5 Kuboka penia nganammona mpakachi
jwenio atoi nkungu gubani gwenio, ngajela
makala ga mwoto gupikitembe nu kuk-
ileke kudunia. Ngukube kulindamila na
manjega, kumulakila nu kulendemela kwa
nnema.

Lipenga likutumbula mpaka lya ncheche

6 Penia akapakachi saba bukumbengu
bina mapenga saba ngabapanganika ku-
jemba.
7 Mpakachi jukutumbula ngatumbu ku-
jemba lipenga lyakwe. Na penia ngijiika
ula ja maganga na mwoto kiwanga na
myai ngilekeligwa pannema. Selusi jimwe
ja nnema ngijitinika na selusi jimwe ji
mikongo ngijitinika na maamba mabee
goa ngagatinika.
8 Penia mpakachi jwa pili ngajemba
lipenga lyakwe. Ni kilebe andi kitoombi
kikolonga chikijaka mwoto ngikilekaligwa
mubaali na selusi jimwe ja baali ngijibe
myai jika,
9 selusi jimwe ji ipanganigwa yumubaali
ngiwe na selusi jimwe ja meli ngijialabika.
10 Mpakachi jwa tatu ngajemba lipenga
lyakwe. Lutondwa lukolongwa olujaka
andi kiika kuboka kumbengu ngulugwele
mu selusi jimwe ja ngemba nu muyembwe
ya mache.
11 Liina lya lutondwa lwenio lukemigwa,
Kubaba. Penia, selusi jimwe ja mache
ngagabe mababa, bandu ajingi ngabawe
kukunywe mache genia mababa.
12 Mpakachi jwa ncheche ngajemba
lipenga lyakwe. Lichoba na mwei na
ndondwa ngiputigwa nu kuoya selusi
jimwe ju kung'ala kwakwe. Selusi jimwe
ja mui lumu lubaliteje nu uyo selusi jimwe
ja kilo mwei na ndondwa ijakitije.
13 Panalola ngannyoa litumbui lik-
agoloka kunani muno, kongo likalenga
kanonoya, “Kulaga! Kulaga! Kulaga! Kwa
abatama padunia kingobu akapakachi
atatu abaigile pabapakujemba mapenga
gabe!”

9

Lipenga linhwano

1 Penia, mpakachi ju nhwano ngajemba
lipenga lyakwe. Ne ngunulubona
lutondwa oluboka kumbengu, lugweli
panani pikilambo, lwenio ngulupata
lupungulo lwa mwimba gu kujenda
kulibomba lyangapela.
2 Lutondwa lwenio ngulujogola mwimba
gu libomba lyanga pela lyenie, malyoi nga-
gapita mumwimba gwenio gabonekana
andi malyoi agapita pilitanuli likolongwa.
Lichoba na mbengu ngibe lubendu kwa
malyoi agapita kwenio.
3 Maige ngagapitila mumalyoi genia nga-
gatanda padunia joa, kuboka penia ngaga-
pata makakala andi ipelele.
4 Ngagaamulichigwa gakaalabije
maamba pannema andaje itutwe andaje
mikongo, nambu bapoteka bandu banga
bekigwa kiingi cha Nnoongo kiibonge
yabe.
5 Maige genia gapatitije makakala ga
kakoma bandu, nambu kapoteka kwa
myei nhwano. Kubinia kwakwe kulandina
andi kipelele pikinnuma mundu.
6 Machoba genia bandu mabikipala kiu
nambu bikipataje, bipala kuwe nambu kiu
machatilanga.

7 Maige genia gabonekena andi falasi eibekigwe gambu ga ngondo. Umitwe jabe gakwindite ilebe ibonekana andi luchengo lwa jaabu nu kumio kwabe kukiba andi kumio ja mundu.
8 Nywili yabe ikiba ndandamau andi nywili yumunkege na mino gabe gakiba anda mino gi liimba.
9 Itibi yabe ikiba iekaligwe kilebe chikibonekana andi ngobo ja choma. Lilobe lya mapapanilo gabe likiba andi lilobe lya mutuka eutigwa na falasi nduu eijenda kungondo.
10 Gakiba na ipumbunkela ina miba andi ipelele na makakala ga kabengwa bandu kwa myei nhwano gaboka muipumbunkela yenie.
11 Gakiba nu nngwana jwabe jwabalongalea jwenio nga mpakachi ju Lichetani ju libomba lyenie lyangapela, liina lyakwe ku Kiebulania nga Ebadoni na ku Kigiliki nga Apolioni, mana gakwe, Nkomi.
12 Kulaga kukutumbula kupetite, nnolela kuika kulaga kubele.

Lipenga lya sita

13 Penia, mpakachi jwa sita ngajemba lipenga lyakwe. Nganyoa lilobe kuboka mu ingonu ncheche ya kitembe cha jaabu echikibi nnongi ja Nnoongo.
14 Lilobe lyenie lyannengila mpakachi jwa sita ojwakiba nilipenga, “Makulugulange akapakachi ncheche bi Lichetani abatabigwe ku lukemba lukolongwa lwa Fulata!”
15 Apakachi ncheche benia ngabalekekigwa, benia bakiba babekigwe kupala kingobu ni lichoba lya mwei gwenio na chaka chenie koma selusi jimwe bandu padunia.
16 Nganyoa matyala agaombi falasi gakiba milioni mia mbili.
17 Mumaloto gango ibonekana yene, falasi na akaombe falasi. Bakwindangita ngao ya choma muitibi yabe ngele ni kibulugu nu yanjano na baluti ejijaka. Mitwe ja falasi yene ilandana andi mitwe ja maimba nu mung'omo yabe upita mwoto na malyoi na baluti.
18 Selusi jimwe ja bandu ngabakomigwa ni ioya itatu yenje mwoto na malyoi na baluti eipita mukano ya falasi yenie,
19 makakala ga falasi yenie gakiba mukano yabe na mumikela jabe. Magambu mikela jabe jibonekana andi majoka na jikiba na mitwe, itumia jenie kabengwa bandu.
20 Bange bandu abaigile banga komigwa ku ioya itatu yenie, balapitije ubaja na balekiteje kugongale ilebe yabatendakea bene akangweto kwa maboko gabe. Wala bakotakingije kugongale michepela na inyago ya jaabu na ya feza na ya liaba na ya mabwe ni i mikongo na ilebe yenge yangaoto kulola, andaje kujoa andaje kujenda.
21 Uyo balapiteje ubaja nu kuleka koma bandu andaje uwabe andaje ngongola andaje bwii.

10

Mpakachi ju kumbengu ni kitabu kichokochoko

1 Kuboka penia, nganammona jonge mpakachi juna makakala akauluka kuboka kumbengu. Jwenio akiba linhwekali liunde na upende gwa matanga panani ja mutwe gwakwe. Kumio jakwe kukiba andi lichoba na makongono gakwe gakiba andi eke ya mwoto.
2 Mukuboko jakwe akamwi kitabu kichokochoko chikiekuligwe. Ngabeka lukongono lwakwe lwa kalelo pabaali na lwa kangeja pikilambo.
3 Ngakema kulilobe likolongwa andi liimba pilikoloma. Pakoloma, ilindimo saba ngilindimila.
4 Ni ilindimo saba pilindima, napala kuandika, nambu nganyoa lilobe kuboka kumbengu, kulenga, “Malobe gi ilindimo saba yenie ga chili makagaandikaje!”
5 Penia mpakachi jwanammona ajemite lukongono lumwe ku baali longe kukilambo ngatondabea luboko lwakwe lwa kalelo kumbengu,
6 ngalapila kwa lina lya Nnoongo jwalama pangapela na pangapela, Nnoongo jwapangine mbengu na yoa eibi mwenio, jwapangine baali na yoa eibi mwenio, dunia na yoa eibi mwenio. Mpakachi jwenio ngalenga, “Kubeje kabe kulendela!
7 Nambu lichoba mpakachi jwa saba papakujemba lipenga lyakwe, Nnoongo malenganakia minhalo jakwe ejikiite andi pabatangachila akalondoli ababi akapakachi bakwe.”
8 Penia lilobe linilijoa kuboka kumbengu ngilinenge kabe, “Nnyende makakito kitabu chikiekuligwe mukuboko ja mpakachi ojwajemite lukongono mubaali longe pikilambo.”
9 Yene, nganyenda kumpakachi, nukunnyopa ambe kitabu kichokochoko che. Jwenio nganengela, “Mikitolage chenie, nnie, mukano jinu kinoga andi buuchi, nambu mulutumbo lwinu kiba kibaba!”
10 Ngandola kitabu muluboko lwa mpakachi nginikilye. Chenie kikiba kunoga andi buchi mukano jango, nambu pinikimila ngikibe kibaba mulutumbo lwango.

11 Penia, nganenge, “Mpaligwa kupia
kabe ulondoi kunhwalo gwa bandu ajingi,
ilambo, bandu ba makabila majingi ni
ilongela ni ingwana!”

11

Akachaili abele

1 Ngabambe nnai ogukiba andi lutela
lukupemela nu kunenge, “Nnyende
makapeme nyumba ja Nnoongo ni
kitembe na makabalange bandu
abagongalela mwenio.
2 Nambu makapemaje lubanja olubi
panja ja nyumba ja Nnoongo, magambu
lwenio lupangigwe kwa bandu banga
Akayahudi. Benia bikikindanga kilambo
chachwapi myei alubaini na mibena.
3 Nenga manatuma akachaili bango
abele kupala bapie ulondoli kwa machoba
elufu jimwe mia ibele na sitini, kiti bak-
windangite ngobo ya magunia.”
4 Akachaili abena benia ngi mikongo
mibele ji mizeituni na muli ibele eijema
nnongi ja Angwana ba padunia.
5 Anda mundu ajigite katende mabaja,
mwoto kupita mukano jabe na kakomanga
akangondwa babe, yene kila mundu ojwa-
pakapoteka aiwa kiwe chenie.
6 Angweto bakweti kinala chukaga
mbengu ula jakakomaje, kingobu chi-
batangacha lilobe lya Nnoongo. Kabe
bakweti kinala chukugalambu mache
kube myai nu kubeka ioya padunia kila
pabapala.
7 Pabajomola kuchalakicha lilobe lya
Nnoongo, kinyama kikale chikiboka kuli-
bomba lyangapela aijomana nabo, na che-
nie machaotola na kakomanga.
8 Mitui jabe jigonekigwa undela mukil-
ambo kikolongwa kwenio Angwana babe
ngababambigwa. Liina li kilandanikio li
kilambo chenie nga Sodoma andaje Misili.
9 Bandu bilambo, makabila goa ni ilon-
gela na kila lungolo bijilolakea mitui jenie
ja akachaili abena kwa machoba matatu
na nuchu angweto bichikaje.
10 Bandu abatamanga padunia bialala
mwojo kuwe kwa bandu abena benia.
Mabibeka mpapala nu kupagana hupo,
magambu akalondoli abena benia bate
kapoteka bandu abatama padunia pano.
11 Kuboka pa machoba matatu na nuchu
kupeta uhuke jwa bwomi kuboka ku
Nnoongo ngugwajingila, angweto ngabaje-
manga, boa ababweni ngabajogopa muno.
12 Kabe akalondoli abena benia ngibil-
ijoa lilobe likolongwa kuboka kumbengu
lyakalenga, “Nhwikange kunani kono!”
Angweto ngabajabula kunani kumbengu
kiti maunde gatindile, kongo akangondwa
babe babi bakalolakeya.
13 Mangobu ugo, ngukupiti kulendeme
kwa nnema, lipungu lya komi likilambo
ngilibomoka. Bandu elufu saba ngabawe-
ganga kuboke mukulendeme kwenio.
Bandu abaigile ngabajogopa muno nu
kumpe kibumo Nnoongo ju kumbengu.
14 Kioya cha pili kipetite, ngoche kiigi
kioya chatatu.

Lipenga lya saba

15 Mpakachi jukumbengu jwa saba nga-
jemba lipenga lyakwe. Na lilobe liko-
longwa ngilijoanika kumbengu kulenga,
“Ngoe kingwana cha dunia nga cha
Angwana bito ana Nnoongo na Kilisto
Nkomboi jwabampambwile. Jwombe
matawala machoba goa pangapela!”
16 Akananhota ichilini na ncheche
abatamite nnongi ja Nnoongo mu itebu
yabe yutawala, ngabagwaganga manguku,
ngabanng'ongale Nnoongo,
17 bakalenga,
“Tunnumba mwe Mangwana Ana
Nnoongo Mina Makakala,
mammile na mamakiba!
Magambu nnaite makakala ginu mako-
longwa, nu kutumbu kutawala!
18 Bandu bilambo yoa ngababe nililaka,
gambu kingobu chi lilaka linu kiike,
kingobu cha kahukumula abawile kiike.
Kingobu cha kaupanga akapakachi binu
akalondoli
na bandu ba Nnoongo, abiliagabala lina
linu,
akinangota na akinanhota. Ngi kingobu
cha kakomanga bandu abakomanga
bandu ba dunia!”
19 Penia nyumba ja Nnoongo kumbengu
ngijijogoligwa na lichanduku lya lilagano
lyakwe ngilibonekana munyumba jakwe.
Ngukupiti kumulakila nu kulindimila na
njai na kulendemela kwa nnema na ula
ngolongwa ja maganga.

12

Munkege ni lijoka likolongwa

1 Penia, kiingi chukuomongwa ngiki-
bonekana kumbengu. Pakiba nu munkege
jumwe ojubunkwindie lichoba na mwei
pae ja makongono gakwe nu luchengo lwa
ndondwa komi ni ibena umutwe jakwe!
2 Munkege jwenio akiba na ndumbo,
jwombe akiba akaguta kanonoya
kulipyanda gambu akabandakila
kukikombo mwana.
3 Penia, kiingi chenge ngikipitila kum-
bengu, kukiba nilijoka likolongwa likele na
lina mitwe saba na mbembe komi na kila
mutwe ukiba na njengo saba.
4 Nkela gwakwe ukiba gwakanhuta
selusi jimwe ja ndondwa yu kunani nu

kileke padunia. Lijoka lyenie ngilijema nnongi ja munkege jwenio jwapa kikikombo mwana, kupala ammile mwana jwapakubelekwa.

5 Munkege jwenia ngakikombola mwana munalome jwombe matawala ilambo yoa kwa bokola ja chooma. Nambu mwana ngatoligwa ngapelekigwa ku Nnoongo nuku kitebu chakwe chukutawala.

6 Munkege jwenia ngatili kupongote Nnoongo ampanganikie paali kupala anng'oe machoba elufu jimwe mia ibena na sitini.

7 Jikiba ngondo kumbengu, Mikaeli na akapakachi akajakwe ngabaputana ni lijoka lyenie, lijoka lyenie na akapakachi bakwe, ngabaputana nabo.

8 Nambu lijokale na akapakachi bakwe ngabaputigwa na yene ngababengigwa kumbengu.

9 Lijoka likolongwa lyenie ngililekaligwa pae. Lijoka lyenie nga lyale lijoka lya kalakala likemigwa Lichetani andaje Mmaja jwenio nga ojwabakoloyanga bandu boa padunia. Ngililekaligwa kudunia na akapakachi bakwe.

10 Penia nganyoa lilobe likolongwa kuboka kumbengu lyakalenga, “Ngoe Nnoongo bakombwile bandu bakwe! Na Nnoongo nngwana jwito alaite makakala ni kingwana cha Kilisto Nkomboi jwampambwile alaya kinala chakwe. Magambu jwajo ojubatakiana akalongo bito nnongi ja Nnoongo kilo na mui, alekeligwe pae.

11 Akalongo bito bunhwotolinge kwa makakala ga myai ja Mwanalimbelele nu kulilobe lya Nnoongo libachalakicha, benia bupaije bwomi gwabe ngabajekete kuwe.

12 Kwa magambu genia, nhwalala mwojo kumbengu na mmoa mammi mwenio. Nambu, mpakulaga mantama padunia na mammi mubaali, magambu Mmaja anhwulakila pae! Jwenie abi ni lilaka muno, magambu amanyi machoba gakwe gabandaki kupeta.”

13 Lijoka apilimanya kutenda lilekaligwe padunia, ngilitumbu kunhwema munkege jwenio jwakiba akikombwi mwana munalome.

14 Munkege jwenio ngapata mapapanilo mabele gi litumbui likolongwa kupala agoloke kutaali kulitila lijoka lyenie, mpaka paali pabampanganikie okwo kupongote jwombe agoigwe kwa yaka itatu na nuchu.

15 Penia lijoka lyenie ngilitapika mache nduu andi lukemba, ngagankengama munkege jwenia unyumba kupala gannyole.

16 Nambu nnema ngugunnyangata munkege jwenio, ngugukiekula andi kano ngumila mache agapita mukano ji lijoka lyenie.

17 Lijoka lyenie ngilinchimwa munkege jwenio, penia, ngilijenda kujomana na ibelei yakwe ya munkege jwenia chikiigile, ngababa abaagabala amuli ja Nnoongo nu kuchalakicha kweli ejiekuligwe na Yesu.

18 Yene lijoka lyenie ngilijema umbwega muluboga lwa baali.

13

Inyama ibena ikale

1 Penia nginikibona kinyama chimwe kikale chakapita mubaali. Kikiba na mbembe komi na mitwe saba na panani ja mbembe yakwe akiba na njengo komi na panani ja mitwe jakwe pakiba na maina gu kuntukana Nnoongo.

2 Kinyama chenie chinikibona chalandine ni kiobe, makongono gakwe galandine na nkwanda na kano jakwe jilandine andi ja liimba. Lijoka likolongwa lela ngilimpe makakala gakwe kinyama kikale pamwe na kitebu chakwe chutawala nikinala kikolongwa.

3 Mutwe gumwe gu kinyama chenie uboneka andi likiba libanga elipala kunkoma, nambu libanga lyenie lilamite. Bandu boa badunia ngabaomongwa nukukikengama kinyama chenie.

4 Bandu boa ngibiligongale lijoka magambu lyakampe kinyama chenie kinala chakwe. Na angweto ngibikipangi lilumbo kinyama chenie, nu kukikonya, “Bene abalandine ni kinyama eche? Bene abaoto kuputana nacho?”

5 Penia kinyama chenie ngikipata uwecho gu kulonge malobe gikikiluya na malobe gukuntukana Nnoongo, ngikipata kinala chukamu maengo gakwe ku kingobu cha myei alubaini ni mibena.

6 Ngatumbu kuntukana Nnoongo na lina lyakwe, kitamo chabe na boa abatama kumbengu.

7 Kinyama chenie ngikipata makakala gu kuputana na bandu ba Nnoongo na kaotola. Ngikipata kinala ku bandu ba kila kilambo na kabila nu lungolo ni kilongela.

8 Bandu boa abatama padunia bapakunng'ongalela, kila mundu jwangaandikigwa mu kitabu cha bwomi cha Mwanalimbelele ojwachinjigwe kuboka kalakala.

9 “Ojwabi na machikilo gukujoa na ajoe!

10 Mundu jwapangigwe kutoligwa ubanda matoligwa ubanda,
jukomigwa kupanga makomigwa kupanga.

Yene, bandu ba Nnoongo bapaligwa kuimbalila na imani.”

11 Penia, nginikibona kinyama chenge chakaboka munnema. Chakiba na mbembe ibena andi ya Mwanalimbelele nambu alonge andi lijoka likolongwa.

12 Kinyama kikale chenie chakiba ni kinala choa tela ni kinyama chu kutumbula ngikitumi kinala choa chi kinyama chukutumbula. Ngajitenda dunia na bandu bakwe bikigongale kinyama chenie chukutumbula, ojwalamite libanga lyakwe lya kiu.

13 Kinyama cha pili chenie ngikitenda ikobo ikolo ikolo nu gukuomongwa ata ngikijambukia mwoto kuboka kumbengu uuluke padunia nnongi ja bandu.

14 Ngabakoloya bandu boa ba padunia kuikobo yakwe yaitenda kwa magambu ga kinyama chukutumbula. Chenie ngichaamulicha bandu ba padunia batendekeye kinyago chikilandine ni kinyama chikipotakigwe nu upanga ni libanga lyakwe lilamite.

15 Chenie ngikipata uwecho gu kukipe bwomi kinyago chi kinyama chukutumbula, mpaka ngikioto kulongela na kakoma bandu boa abakana kukigongalela.

16 Ngabalachimicha boa, akinangota na akina nhota, bina kipato na akaocho, akabanda na ababi agabwa babekigwe iingi muluboko lwabe lwa kalelo andaje pibongi yabe.

17 Ngakana mundu akaemeje andaje kuucha kilebe mpaka abe ni kiingi chenie. Kiingi chenie nga lina li kinyama chenie andaje ichabo ya lina lyakwe.

18 Penia ipaligwa malango na juna malango amanya kinyama chenie pikibalanga! Gambu yenie ngi ichabo ya mundu. Ichabo yenie nga mia sita sitini na sita.

14

Bandu ba dunia bakongoligwa andi mauno

1 Penia nganammona Mwanalimbelele ajemite panani pikitombi cha Sayuni, pamwe na bandu laki jimwe na elufu alobaini na ncheche abaandikigwe muibongi yabe liina lya Mwanalimbelele na liina lya Awamundu.

2 Penia nganyoa lilobe likolongwa kuboka kumbengu, elikiba andi mache majingi agapuma mulichela andi lilobe lya nnjai. Lilobe linilijoa andi bandu baona kilimba.

3 Bajembanga nhwambo nhyono nnongi ja kitebu chutawala na nnongi ja ipanganigwa inabwomi ncheche pamwe na akinanhota. Akibaje mundu jwakaotwa kukibola nhwambo gwenio nambu bandu laki jimwe na elufu alobaini na ncheche abakomboligwe padunia.

4 Bandu benia bateije ngu ngongola, bandu benia babi chwapi. Benia kunkengama Mwanalimbelele kwakwoa kwajenda. Bakomboligwe kuboka kati ja bange bandu, babe bukutumbula kupangigwa ku Nnoongo na kwa Mwanalimbelele.

5 Balongije ngu uwangi, babije nililemwa lyalyoa.

Akapakachi atatu bukumbengu

6 Penia, nganammona mpakachi jonge akagoloka kunyengalele abi nu Nhwalo Gwambone gwa machoba goa pangapela, gwakatangachi bandu ababi padunia na kwa ilambo yoa na makabi goa na bandu ba ilonge yoa na ngolo yoa.

7 Jwombe ngalonge ku lilobe likolongwa, “Mannyogope Nnoongo na kunkolea jwenio! Gambu saa jakwe jukuhukumula bandu jiike. Manng'ongalelange jwombe jwapangine dunia na mbengu, baali na chembwe ya mache.”

8 Mpakachi jwa pabele ngankengama jukutumbula ngalenga, “Kibomwike! Kibomwike mbyuu! Kilambo kikolongwa cha Babiloni! Jwaipi ilambo yoa divai jakwe, divai jukube na chuna muno cha ngongola jakwe!”

9 Na mpakachi jwa tatu ngabakengama akabele benia akalenga ku lilobe likolongwa, “Mundu jwajoa anda agongale kinyama kikale chenie andaje kinyago chakwe nu kubekigwa kiingi pikibongi chakwe andaje muluboko lwakwe,

10 jwenio uhyo ainywa divai jililaka lya Nnoongo elijeligwe mu kikombe chi lilaka lyakwe lyangaimula. Jwenio aipotekigwa kwa mwoto na mabwe ga baluti agajaka nnongi ja akapakachi ba chwapi bukumbengu na nnongi ja Mwanalimbelele.

11 Malyoi gu kupotekigwa kwenio giuka kujenda kunani pangapela na pangapela. Bandu benia abikigongali kinyama kikale chenie na kinyago chakwe pamwe na mundu jwajoa jwabekigwe kiingi cha liina lyakwe bipomoleje kilo na mui.”

12 Kuyene bandu ba Nnoongo bapaligwa kuimbalila yani abijiagabala amuli ja Nnoongo nu kujendeke kunhwamini Yesu.

13 Kuboka penia, nganyoa lilobe kuboka kumbengu lyakalenga, “Nhwandike malobe ganga! Mbaya abawi ngoe kiti baamini Angwana.” Jwombe Uhuke jwa Nnoongo alenga, Elo kweli! “Angweto bipomolela kuboke mumaengo gabe, gambu itendwa yabe mayakengama.”

Mauno ga nnema

14 Penia nginilibona liunde liuu. Piliunde lyenie akiba atamite mundu jwalandine na Mwana jwa Mundu. Akiba akwindite luchengo lwa jaabu umutwe jakwe, nu mukuboko jakwe akamwi mbopo jina kutema.
15 Penia mpakachi jonge ju kumbengu kuboke kunyumba ja Nnoongo okwo kumbengu ngannenge ku lilobe likolongwa jwajo jwabi miliunde, "Ntole mbopo jinu makaune gambu mauno gaike, gambu mauno agabi padunia gakomile."
16 Yene, jwatamite piliunde ngauna na mbopo jakwe na mauno ga dunia ngagaunigwa.
17 Mpakachi ju kumbengu jonge ngapita unyumba ja Nnoongo kumbengu jwombe uyo akamwi mbopo jina katema.
18 Penia mpakachi jonge kumbengu kilongoi jwa mwoto, ngapita kuboka pikitembe, ngannenge ku lilobe likolongwa jwajo juna mbopo jina katema, kulenga, "Ntole mbopo jinu jina katema, nteme mikungu ja zabibu ejibi padunia, gambu ijelite!"
19 Mpakachi ju kumbengu jwenio ngatumi mbopo jakwe kueketa mikungu ja zabibu ja padunia, ngaleke milibomba li ukamangi zabibu, paali pililaka likolongwa lya Nnoongo.
20 Zabibu ngikandigwa nkati ji libomba lyene elikiba panja ji kilambo na myai ngijibutuka andi lukemba meta ibena kujingi pae nu kwela kilomita mya tatu.

15

Akapakachi saba ni ioya saba

1 Kuboka pagenia nginibona iingi yenge ikolongwa yukuomongwa okwo kumbengu. Pakiba na akapakachi saba bukumbengu bina ioya saba yukujomolela. Gambu gu ioya saba yenie, lilaka lya Nnoongo lilenganile.
2 Penia nginikibona kilebe andi baali ja lindala, kiwanga na mwoto. Nganabona ababikiotwi kinyama kikaleche nikinyago chakwe ni ichabo ya lina lyakwe. Bandu benia bajema umbwega ja baali ji lindala. Bakamwi inanda ibapa Nnoongo.
3 Bajembanga nhwambo gwa Musa, mpakachi jwa Nnoongo na gwa Mwanalimbelele, bakalenga,
"Mwe Mangwana Mana Nnoongo Mina Makakala,
itendwa inu nga ikolongwa na ya kuomongwa muno!
Mwe Mangwana ba ilambo yoa,
ndela inu ibi andi pipaligwa na ya kweli!
4 Mwe Mangwana, mene jwanga nnyogopa mwe?
Mene jwanga likoleya lina linu?
Mwenga jika jinu nga Machwapi.
Bandu bi ilambo yoa mabunhwikalila nu kunng'ongalela,
gambu itendwa inu ya kweli ibonakine."
5 Kuboka pa genia nginijibona nyumba ja Nnoongo jijogaligwe kumbengu, nkati jakwe mukiba liteba elichalakicha kutenda abi Nnoongo.
6 Penia ngabapitanga akapakachi saba unyumba jenie bina ioya saba. Bakwindangite ngobo nhuu chwapi ina kang'ala nu luunga lwa jaabu mbengamabele.
7 Penie jumwe kati ja ipanganigwa ina bwomi ncheche yela ngabapeganga akapakachi saba bukumbengu bala mikungu ejitweli lilaka lya Nnoongo, ojwalama machoba goa pangapela.
8 Nyumba ja Nnoongo ngijitwele malyoi agaboka mukibumo cha Nnoongo na makakala gakwe, na akibaje mundu jwaotwile kujingi munyumba ja Nnoongo mpaka pipela ioya saba eiletigwe na akapakachi saba.

16

Mikungu saba ji lilaka lya Nnoongo

1 Penia, nganyoa lilobe likolongwa kuboka munyumba ja Nnoongo kumbengu jakalengela akapakachi saba bala, "Nnyendange makajite mikungu saba jenia ji lilaka lya Nnoongo kudunia."
2 Mpakachi ju kutumbula ngajenda kujita nkungu gwakwe padunia. Kingobutu mapute mabaja gukubinia ngabagapata boa abakiba na kiingi chikinyama kikale na abagongalila kinyago chakwe.
3 Mpakachi jwa pabena ngajita nkungu gwakwe mubaali. Nabaali ngijibe myai jika andi myai ja mundu jwawile na inabwomi yoa mubaali ngiwe.
4 Mpakachi jwa tatu ngajita nkungu gwakwe mu ngemba na yembwe ya mache, yenie ngigalambuka kube myai.
5 Nganannyoa mpakachi kilongoi jwa mache akalenga,
"Mwe machwapi, mammile na mamakiba!
Mwe ntei andi pipaligwa kuhukumula nyene.
6 Magambu bakajitanga myai ja bandu ba Nnoongo na akalondoli binu,
namwe mapi myai banywe,
bapaligwa kutendigwa genie!"
7 Penia, nganyoa lilobe pikitembe lyakalenga, "Elo, Mwe Mangwana Mana Nnoongo Bina Makakala! Hukumu inu nga eipaligwa na ya kweli!"
8 Mpakachi jwa ncheche ngajita nkungu gwakwe pilichoba. Lyenie ngilipata makakala gakatinia bandu kwa lumu lwakwe.

9 Yene bandu ngabatinika muno, nga-
bantukana Nnoongo ojwabi nuwecho ku
ioya yenia. Nambu balapangitije kumpe
kibumo Nnoongo.

10 Penia, mpakachi ju nhwano ngajita
nkungu gwakwe panani pi kitebu
chutawala gu kinyama kikale che-
nie. Lubendu nguluwekele kingwana
chikinyama chenie na bandu ngibik-
ilumanga nimi yabe magambu gu kubinia,
11 na ngabantukana Nnoongo ju kum-
bengu kwa magambu ga kubinia kwabap-
ata na mapute gala. Nambu balapangitije
itendwa yabe ibaja.

12 Penia, mpakachi jwa sita ngajita
nkungu gwakwe mu lukemba lukolongwa
lwa Fulata. Mache gakwe ngagajoma
kupala jibe ndela ja akangwana kuboka
kumbwani.

13 Penia, nginijibona ihuke ichapu itatu
ikiba andi maula, chimwe kipita mukano
ji lijoka likolongwa na chimwe kipita
mukano ji kinyama kikale na chimwe
kipita mukano ja nnondoli ju uwangijo.

14 Yenje ngi ihuke itatu imichepela ei-
tenda ikobo, ngiijenda kakangwana ba
dunia joa na kakongani pamwe kwan-
gondo kulichoba likolongwa lya Nnoongo
Juna Makakala.

15 Angwana balenga, “Mpenekia! Nenga
nhika anda nnyibi! Mbaya mundu
jwakelukia nu kwinda ngobo yakwe ku-
pala akajenda makengelije nu kola oni.”

16 Ihuke yenie ngayakongania akang-
wana benia paali apakemigwa Kiebulania,
Halimagadoni.

17 Penia, mpakachi jwa saba ju kum-
bengu ngajita nkungu gwakwe panyen-
gelejagi. Lilobe likolongwa ngilijoanika
kuboka pa kitebu chutawala, munyumba
ja Nnoongo, lyakalenga, “Galenganile!”

18 Ngukupiti kumulakila na manjega nu
kulindimila kwa njai nu kulendeme kuko-
longwa kwa nnema na kwanapitije kulen-
deme kwa nnema andi kwenio kutumbu
Nnoongo pampangana mundu.

19 Kilambo kikolongwa chenie ngik-
ibaganika ipande itatu ni ilambo ya
bandu boa ngibomonika. Penia Nnoongo
ngakikombokela kilambo kikolongwa
chuku Babiloni. Ngakikenga kikombe cha
divai ji lilaka lyakwe likolongwa.

20 Ichilu yoa ngiboigwa, na itombi yoa
ibonakineje kabele.

21 Penia kumbengu ngijikoma ula ngo-
longwa ja maganga gina kutopa limwe
kilo amsini ngagagwele bandu. Angweto
ngabantukana Nnoongo magambu ga ioya
yenie ya ula ngolongwa jimaganga, gambu
jikiba ula ngolongwa muno.

17

Munkege juna ngongola ni kinyama kikale

1 Jumwe kati ja akapakachi saba
bukumbengu abakiba nimikungu saba
ngaika, nganengela, “Nhwike, nane
nannaye hukumu ja munkege jwajo
nngongola nkolongwa, jwatama umbwega
ja mache majingi.

2 Akangwana ba padunia bateilinge
ngongola najwenio, na bandu abatama
padunia ngabalobe ugembe gwa ngongola
yakwe.”

3 Kiti tango nakalongeleigwa nu Uhuke
jwa Nnoongo nginikibona nakatoligwa na
mpakachi ju kumbengu mpaka kupongote.
Kwenio nganammona munkege atamite
panani ja kinyama kikale kikele. Kinyama
chenie kikiba kiandikigwe kila paali maina
gukuntukana Nnoongo, kikiba na mitwe
saba na mbembe komi.

4 Munkege jwenio akiba akwindite
ngobo ya langi ja zambalau na ngele,
akiba akilembalakie kwa jaabu, mabwe ga
bei ngolongwa na lulu. Mukuboko jakwe
akamwile kikombe cha jaabu chombe
chakiba kitweli mabaja nu uchapu gwa
ngongola yakwe.

5 Pikibongi chakwe paandikigwe liina
lya mana ga chili, “Babiloni Nkolongwa,
amama ba akangongola na ba akabaja ba
dunia.”

6 Nganammona munkege jwenio alo-
bile myai ja bandu ba Nnoongo, na
myai ja akachaili ba Yesu. Panammona
ngaomongwa muno.

7 Penia mpakachi jukumbengu jwenio
ngangonya, “Kwa nike nhwomongwa?
Nenga maninnengela mana gachili ga
munkege ojo na kinyama kikale chenje
chikimpotwile china mitwe saba na mbe-
mbe komi.

8 Kinyama kikale chela chimikibona kik-
iba kimmomi nambu ngoe kiwile, nambu
ngoe kibandaki kuika kuboka kulibomba
lyanga pela, chenie makialabigwa. Bandu
abatama padunia, banga andikigwa maina
gabe mukitabu cha bwomi kutumbu pi-
panganigwa dunia bapakuomongwa paba-
pakukibona kinyama kikale chenie maga-
mbu kalakala ngikibe kimmomi na ngoe
kiwile nambu makiika kabena!

9 “Pamba ipaligwa malango na
gwambone! Mitwe saba jenie ngi itombi
saba yatama munkege jwenio. Uyo mitwe
saba jenie nga akangwana saba.

10 Akangwana nhwano bakomigwe,
jumwe tango akatawala na jonge tango
anaikaje, nambu papakuika apaligwa
kutawala kukingobu tu.

11 Kinyama kikale chikikiba kalakala
ngoche kibije, jwenio ngungwana jwa
nane. Jwenio nga kati ji inyama sabaye,
chenie makijomokage.
12 "Mbembe komi imibona yela nga
akangwana komi bangatumbu kutawala,
nambu bipata kinala chukutawala kwa saa
jimwe ni kinyama kikaleche.
13 Boa biba lyabe limwe na angweto
bikipa kinyama kikale chenie makakala
gabe goa ni kinala.
14 Bapakuputana ngondo na Mwanalim-
belele, nambu Mwanalembelele pamwe
na ababakemite na kapambula bina
kuaminika, apakaotola gambu jwenio nga
Ungwana jwa akangwana na Nkolongwa
jwa akakolongwa."
15 Kuboka penia mpakachi jukum-
bengu nganengela, "Mache gamagabona
patamite nngongola jola, nga ngongano yi
ilambo yoa na ngolo yoa ni ilonge yoa.
16 Kinyama kikaleche na mbembe komi
imibona mainchimwa nngongola jwenio.
Maimpoka ilebe yakwe yoa yakweti nu
kunneka makengele na mabilya nyama ja
mmele gwakwe nu kuntinia mwoto.
17 Gambu Nnoongo abekite mumyojo
jabe kutenda gapala jwombe, nu
kuchikachana angweto kwa angweto
kukipe kinyama kikale chenie uwecho
gwabe gukingwana mpaka palenga
Nnoongo galenganile.
18 "Munkege jumummona jola ngi kil-
ambo kikolongwa chibatawala akangwana
boa padunia."

18

Kugwe kwa kilambo cha Babiloni

1 Kuboka pa genia nganammona
mpakachi jonge akauluka kuboka kum-
bengu. Akiba ni kinala kikolongwa,
na dunia ngijimulikigwa na kung'ala
kwakwe.
2 Jwenio ngatondobea lilobe kanonoya
akalenga, "Mmomwike kilambo kiko-
longwa chuku Babiloni mmomwike
mbyuu! Ngoe mmi kitamo chi ibwebwe
ni michepela, mwe ngoe ngi kitamo chi
ijuni ichapu ni inyama ichapu yukuakala
muno.
3 Magambu bandu ba kabila yoa nga-
balobe divai jinu babe na chuna muno
chukutenda ngongola yakwe na akang-
wana ba padunia na bandu bikilambo
chenie batei nakwe ngongola. Na akaucha
ilebe ba padunia bapatite kipato kiko-
longwa kwa makakala ga kauchi mukil-
ambo chenie ile yu konji."
4 Kuboka penia nganyoa lilobe lenge
kuboka kumbengu kulenga,
"Mangweto mabandu bango, mmokange
mukilambo chuku Babiloni,
kupala akannyambukije mabaja gakwe,
kupala makapatangaje ioya yakwe.
5 Kwa magambu mabaja gakwe,
galombakine mpaka kumbengu,
na Nnoongo akombakile mabaja gakwe.
6 Matenda andi apantendelinge mangweto,
mannepange pabena kwa agantendalinge.
Mukikombe chatindagine divai jakwe,
mantindanikia divai mbaba mala
pabena kupeta jampilangita mang-
weto.
7 Mampegange kupotekigwa nu kuku-
binia tela na pakikoya nu kutama
kukukikonja,
gambu umwojo akilenga, 'Ndama pamba
andi linyongolo nane nanahweleje,
nagaje!'
8 Kwa magambu genia kulichoba limwe
ioya yakwe yoa ipakumpata,
kiu na kokaleka na njala,
apakujochigwa mwoto,
gambu Angwana ana Nnoongo
abahukumu bakweti makakala."
9 Akangwana ba padunia abatei nakwe
ngongola nu kutama kukikikonja pamwe
na mwenga, bapakuguta nu kokaleka,
pabapakagabona malyoi gukutinika
kwinu.
10 Bajemanga kutaali kwa mbwele
gambu gukupotekigwa kwinu, bakalenga,
"Kulaga, kulaga, mwe Babiloni kilambo
kikolongwa ni kilambo china makakala.
Gambu saa jimwe tu hukumu jinu jiike!"
11 Uyo akaucha ilebe ba padunia
angweto mabaguta nu kubeka malelo
kilambo chenie, magambu abonekanaje
mundu jukueme ilebe yabe kabele,
12 abeje kabele mundu jukueme jaabu
yabe, na feza yabe na mabwe ga bei
na lulu na ikwindo yukualala na ngobo
ya zambalau na ngobo ngele na ngobo
nyebajau, na kila kilebe chukunungila chi
mikongo na yambo ya mino ga ndembo
na yombo i mikongo itendakiigwe kwa bei
ngolongwa na yombo iliaba na yombo ya
yoma na yombo ya malumalu,
13 mdalasini na itimbilo nu ubani na udi
na divai na mauta na unga gwa ngano na
ngano na ng'ombe na mambelele na falasi
na mikokoteni na akabanda babe na ati
bwomi gwa bandu.
14 Na akaucha ilebe bikilengela kilambo
chenie, "Ilebe yambone yoa imapala ibe
inu ngoe ejebalie, kipato chinu choa
chukulokeloke ni ilebe eimpa kukikonja
mibona kabeje ngu!"
15 Akaucha ilebe abakiba bina ipato
kuboke mukuucha ilebe mukilambo che-
nie, majemanga kutaali ku kujogopa

kupotekigwa kwakwe. Bapakuguta nu kube na malelo,
16 bilenga, “Kulaga! Kulaga mwe makilambo kikolongwa, mayobali kwinda ngobo ja kitani na ngobo ya langi ja zambalau ngobo ngele nu kukilembaleke kwa jaabu na mabwe ga bei ngolongwa na lulu!
17 Ku saa jimwe tu kipato chinu kibokite!”
Kabe akaendecha meli binu na boa abatyanga nabo na akaucha ilebe kundela ja baali na bandu boa abakamu maengo mubaali ngabajema kutaali,
18 na pabagabona malyoi ga mwoto ogukiba gukantinia jwenio, ngabaguta kunonoya, kulenga, “Bo, kibile kilambo kikolongwa andi chenjeno!”
19 Ngabaguta nu kubeka kiale umutwe nu kokaleka, kulenga, “Kulaga! Kulaga, kilambo kikolongwa! Magambu bandu boa bina meli ngabapata ipato kupete mwe, ku saa jimwe tu nhwoite ilebe inu yoa!”
20 Nhwala mwojo mbengu, nhwala mwojo mammi chwapi na machandundame na makalondololi magambu Nnoongo anhwukumwi andi jwombe pantendalinga mangweto.
21 Kuboka penia mpakachi jumwe juna makakala ngajinu libwe likolongwa andi lwala nu kulileke mubaali, ngalenga, “Yene nga pikipakulekaligwa kamakakala kilambo cha Babiloni, kibonekana kabeje.
22 Mijijoa kabeje miambo ja bandu, wala malobe ga akaona inubi wala malobe ga akajembi wala akajemba pilimbi wala akajemba mapenga. Wala pundi jwajoa jwapakubonekana kwinu, wala lilobe li kuyaga lijoanikaje kwinu.
23 Kung'ala kwa muli kubonekanaje kabe kwinu, na malobe ga ajumbo na andaje ga angwanamundu gijoanikaje kwinu, magambu akaucha ilebe binu bakiba nuwecho nkolongwa padunia nu kuwabe gwinu ngamakoloyanga bandu boa ababi padunia!”
24 Kilambo chuku Babuloni kihukumuligwa magambu nkati jakwe mukiba na myai ja akalondoli na bandu ba Nnoongo na bandu boa abachinjigwe padunia joa.

19

Minhambo ju kunnumba Nnoongo

1 Kiboka cha genia nganyoa lilobe likolongwa kuboka kumbengu andi lya bandu ajingi kulenga, “Alumbigwe Nnoongo! Ukomboi ni kibumo na makakala yoa nga yakwe Nnoongo jwito!
2 Hukumu jakwe nga ja kweli nga ejipaligwa. Anhwukumwile nngongola nkolongwa ojwajialabia dunia joa kwa ngongola yakwe. Nnoongo anhwukumwile magambu ga kakoma akapakachi bakwe!”
3 Ngabakemeke kabena, “Alumbigwe Nnoongo! Malyoi ga mwoto agatinie kilambo chenie gajende kunani machoba goa pangapela!”
4 Akananhota ichilini na ncheche na inabwomi ncheche, ngabagwe manguku nu kunng'ongale Nnoongo jwatamite pikitebu chakwe chutawala ngalenga, “Unhyo! Alumbigwe Nnoongo!”

Mpapala gwa kutola akege gwa Mwanalimbelele

5 Kuboka penia, ngapapiti lilobe pi kitebu chutawala kulenga, “Munnumbange Nnoongo jwito, mangweto makapakachi bakwe mmoa, mmoa mamung'ongalela, makanangota na makananhota.”
6 Penia nganyoa kilebe andi lilobe andi lya bandu ndu na andi kupuma kwa mache na andi kulindimi kwa njai, lyakalenga, “Mannumbange Nnoongo! Kwa magambu Angwana bito ana Nnoongo Bina Makakala abatawala.
7 Tuala mwojo nu kululuta, tulumbe ukolongwa gwakwe! Magambu mpapala gu kutola akege gwa Mwanalimbelele uike na ajumbo babe babi tayali.
8 Munkege jwenio bampi uwecho gu kwinda ngobo chwapi nhuu inakung'ala.”
Kikwindo chenie kilaya itendwa yambone ibatenda bandu ba Nnoongo.
9 Penia mpakachi ju kumbengu jo nganengela, “Nhwandika ganga, mbaya baba abakokigwe ku mpapala gwa Mwanalimbelele.” Kabe nganengela, “Genia nga malobe ga kweli ga Nnoongo.”
10 Penia ngang'we manguku nnongi ja makongono gakwe, ngambala kunng'ongalela. Nambu jwenio nganengela, “Nkotoke! Ne nga napakachi najinu andi mwenga na akanuna binu, twe tuboa tunchalakicha Yesu. Manng'ongale Nnoongo!”
“Gambu kweli ejiekuligwe na Yesu nga ejebaotoya bandu kulenga nhwalo kuboka ku Nnoongo.”

Jwanhwombila Falasi nhuu

11 Penia, nganola mbengu jiekuligwe, na nganammona falasi nhuu, na jwanhwombile akemigwa, “Jukuaminika,” na “Kweli.” Pabahukumula bandu nu kuputana ngondo atenda yene andipipaligwa.
12 Mio gakwe gakiba andi nimi ya mwoto na akiba akwindite njengo ndu umutwe. Jwombe akweti liina lyene abije jwalimanyi nambu mwene tu.

13 Akiba akwindite ngobo jibachwikite
mu myai. Liina lyakwe akemigwa, “Lilobe
lya Nnoongo.”
14 Matyala gu kumbengu nga-
gankengama kongo gaombi falasi nhuu
mbuu na gakwindite ngobo ina chwapi
nhuu ina kualala.
15 Upanga gunakatema ngupita mukana
jakwe, na kupanga gwenio mabaotola
bandu bilambo yao. Jwenio nga ojwa-
pakutawala kwa bokola ja choma nukanda
divai muchombo chu ukamangi zabibu
ya lilaka likolongwa lya Nnoongo juna
Makakala.
16 Mungobo jakwe nu mulibondo
lyakwe, paandikigwe liina, “Nngwana jwa
akangwana na Ntawala jwa akatawala.”
17 Penia, nganammona mpakachi
jukumbengu jonge ajemite pilichoba.
Ngatondobea lilobe na kikema ijuni yoa
eigoloka kunani, “Nhwikange! Nkon-
ganange pamwe ku mpapala nkolongwa
gwa Nnoongo.
18 Nhwikange nniagange mibele ja
akangwana, mibele ja akakolongwa ba
matyala, mibele ja bandu bina makakala,
mibele ja falasi na mibele ja akaombe
falasi boa, nhwikange nniagange mibele
ja bandu boa, ababi agabwa na akabanda,
akanangota na akananhota.”
19 Penia, nginikibona kinyama kikale na
akangwana ba padunia pamwe na matyala
gabe bakongine pamwe kupala kumputa
ngondo jwajo ojwaombi falasi nhuu na
matyala gabe.
20 Nambu kinyama kikale chenie
ngikipukaligwa mateka pamwe na
nnondoli ju uwangi jwakiba akalaya
ikobo kupete kinyama chenie. Ku ikobo
yenie, ngabakoloya abakiba babekigwe
kiingi chi kinyama chenie, na angweto
abagongalela kinyago chakwe. Kinyama
kikale chenie pamwe na nnondoli ju wangi
jwenio ngabalekeligwa boa abena, babi
akammomi, nkati ja lilaba elijaka mwoto
gwa mabwe ga baluti.
21 Matyala gabe ngagakomigwa ku up-
anga ogupita nkano ja jwajo jwaombe
falasi nhwuu. Ijuni yoa ngijukuta ku
nyama ya mibele yabe.

20

Yaka elufu jimwe

1 Penia, nganammona mpakachi jumwe
akauluka kuboka kumbengu abi na lupun-
gulo lu kulibomba lyangapela na ntondolo
nkolongwa mukuboko jakwe.
2 Ngalikamula lijoka lela lijoka lya
kalakala, yani Mmaja andaje Lichetani
ngalitaba ntondolo kukingobu cha yaka
elufu jimwe.
3 Mpakachi jwenio ngalilekela kuli-
bomba lyangapela, ngalijigilila kwenio
nukubeka minepo panniango kupala
akaoyangaje bandu kabele mpaka yaka
elufu jimwe pipakulenganila. Nambu
kuboke mu yaka yenie nga mpaka
likuluguligwe kabele, nambu kukingobu
tu.
4 Penie nginibona itebu yu utawala
na batamite bandu abakamuigwe kinala
chukuhukumula. Kabe nginibona ihuke
ya bandu abachinjigwe kwa magambu
gukunhwamini Yesu nu kutangacha lilobe
lya Nnoongo. Benia bagongalije kinyama
kikale chenie ni kinyago chakwe, na
babekigwije kiingi chakwe muibongi yabe,
andaje mumaboko gabe. Ngabayokanga
nukutawala na Kilisto kwa yaka elufu
jimwe.
5 Bange bandu abajomwike bala bap-
atangitije bwomi mpaka pilenganila yaka
elufu jimwe. Kwenio nga kuhyoka ku
kutumbula kwa abawile.
6 Mbaya nu upeele, kwa bandu ba
Nnoongo abapakube mukutumbu kuyoka.
Kiu cha pabele kibeje na makakala kwabe,
biba akakung'i ba Nnoongo na ba Kilisto
bitawala pamwe kwa yaka elufu jimwe.

Kupela ku Lichetani

7 Kingobu cha yaka elufu jimwe ku-
lengania, Lichetani malijogoligwa kuboke
mukipungo chakwe.
8 Lyene malipita panja, litumbula
kaoyanga bandu abapwilikine kila paali
padunia, yani ilambo eikemigwa Gogu
na Magogu. Lichetani lyakongala pamwe
kukuputana ngondo, benia biba ndu andi
nhwangi gu kumbwani.
9 Ngabapetanga mu kilambo choa, bikik-
itindila kigono cha bandu ba Nnoongo
ni kilambo chakipala Nnoongo. Nambu
mwoto nguuluka kuboka kumbengu,
ngugwatinia mbyu.
10 Mmaja ojubaoyanga, ngalekaligwa
nkati ja lilaba elijaka mwoto gwa mabwe
ga baluti, mukibi kinyama kikale chela na
nnondoli juwangi. Angweto bipotekigwa
mwenio kilo na mui pangapela na pan-
gapela.

Hukumu ja bandu boa

11 Penia, nginikibona kitebu chutawala
kikolongwa kihuu na jwatamile chenie.
Dunia na mbengu ngiboka nnongi ja mio
gakwe, na jibonekana kabeje.
12 Nganabonanga bandu abawile
akinanhota na akinangota, bajeman-
gite nnongi ja kitebu chutawala ni
itabu ngiekuligwa. Kitabu chenge
ngikiekuligwa, chenie ngi kitabu

cha bwomi. Abawile ngabahukumigwa kuboke muitendwa yabe, andi piandikigwe muitabu yenie.
13 Baali ngabapianga abawile abakiba mwenio, kiu nu kumambi ngabapianga abawile abakiba mwenio. Na kila mundu ahukumigwa kuboke muitendwa yakwe.
14 Kuboka penia kiu nu kumambi ngukulekaligwa mulilaba lya mwoto. Lilaba lya mwoto nga kiu cha pabena.
15 Mundu jwajoa jwanga andikigwa liina lyakwe mu kitabu cha bwomi, ngalekaligwa mulilaba lya mwoto.

21

Mbengu nhyono na Dunia nhyono

1 Kuboka penia, nginijibona mbengu nhyono na dunia nhyono. Gambu mbengu ja kalakala na dunia ja kalakala ikiba iboigwe na baali uhyo jikibaje.
2 Nginikibona kilambo cha chwapi, Yelusalemu nhyono, chakauluka kuboka ku Nnoongo kumbengu. Kikiba kibekigwe chwapi andi ajumbo abalembalekigwe chwapi kukutoligwa na analome.
3 Penia nginilijoa lilobe likolongwa kuboka pikitebu chutawala kulenga, “Nno! Kitamo cha Nnoongo kiyono kibi pamwe na bandu. Jwombe atama pamwe nabo. Angweto biba bandu bakwe, Nnoongo mwene aitama nabo, jwombe aiba Nnoongo jwabe.
4 Jwenio magaungula manjochi gabe goa. Gambu kiu kibeje kabena, andaje kokaleka, andaje nguto, andaje kubinia. Gambu ilebe yakalakala ipetite.”
5 Penia jwatamite pikitebu chutawala ngalenga, “Nno, nitenda yoa kube ihyono.” Kabe nganengela, “Nhwandike malobe ganga, gambu malobe ganga gu kuaminika na ga kweli.”
6 Penia nganengela, “Galenganile! Nenga nakutumbula nu kujomolela, kindumbutumbu chi ilebe yoa nu kupela kuilebe yoa. Mundu jwajoa jwabi na nyota manimpa mache agaboke mu chembwe cha bwomi anywe pangalepa.
7 Jwapakuotola mapata genia, nane maniba Nnoongo jwakwe na jwenio aiba manango.
8 Nambu bandu abajogopa na bangaamini na akabaja na akakomi na akangongola na akaabe na abagongale inyago na akawangi boa, benia paali pabe piba mulilaba elijaka mwoto gwa mabwe ga baluti, chenie nga kiu cha pabena.”

Yelusalemu nhyono

9 Penia jumwe kati ja akapakachi saba kuboka kumbengu abakiba na mitungati sabaje ejikiba jitweli ioya saba jukujomolela, ngaika nu kunengela, “Nhwike! Nane manunnaya ajumbo, nhwana gwa Mwanalimbelele”
10 Penia kiti mbi nu Uhuke jwa Nnoongo, mpakachi ngandola ngambeleka mpaka pikitombi kikolongwa kitandamau. Nganaya kilambo cha Chwapi, Yelusalemu, chakauluka kuboka ku Nnoongo kumbengu.
11 Chakang'ala ku kibumo cha Nnoongo, kung'ala kwakwe kukiba andi kwa libwe lya bei ngolongwa andi libwe lya yaspi, ling'ala andi lindala.
12 Kilambo chenie kikiba ni lipamanda litindile kilambo choa lina milyango komi ni mibele pamwe na akapakachi komi na abele ngabajema pimilyango jenie. Panani ja kila nniango paandikigwe maina ga makabi komi na mabele guku Isilaeli.
13 Kikiba na milyango mitatu kundonde, milyango mitatu kuchanya, milyango mitatu kubanda, milyango mitatu kumbwani.
14 Mulipamanda li kilambo chenie likiba lichengigwe kijemo cha maganga komi na mabena, na kila panani ja liganga pakiba paandikigwe liina limwe lya achandundame komi na abena ba Mwanalimbelele.
15 Mpakachi ojwalongila nane akiba nu lutela lwa jaabu lukupemela kilambo, nu kupeme milyango jakwe na mapamanda gakwe.
16 Kilambo chenie kikiba ni ingonu ncheche mapana na matandamau gakwe telatela. Mpakachi ngakipema kilambo chenie kulutela lwakwe, kikiba na kilomita elufu ibena na mya ncheche, na kilomita yenie mapana nu kutandamala kujenda pae.
17 Penia mpakachi ju kumbengu ngapema lipamanda lyenie mapana gakwe gakiba mita sitini na sita ku kipemo cha bandu, mpakachi atumia chenie.
18 Lipamanda lyenie lyakiba lichengigwe kwa mabwe ga bei ngolongwa agakemigwa yaspi ni kilambo chenie kikiba kichengigwe kwa jaabu chwapi, andi lindala linakung'ala.
19 Ijemo ya lipamanda lya kilambo yakiba ilembelekiigwe ku kila liganga ga bei ngolongwa. Liganga likutumbula li kijemo likiba yaspi, lya pabena safaya na lya tatu kalikedoni na lya ncheche zumalidi,
20 li nhwano salidoniki, lya sita akiki, lya saba kilisolito, lya nane bebulo, lya tisa topazi, lya komi kilisopaso, lya komi na moja yasintho na lya komi ni ibena ametisto.
21 Milyango komi na mibena jela jakiba lulu komi ni ibena, kila nniango gwakatengenechigwa kwa lulu jimwe. Ndela ngolongwa ja kilambo jakiba jichengigwe kwa jaabu chwapi, jina kung'ala andi lindala.

22 Nijibwenije nyumba ja Nnoongo mu
kilambo chenie, gambu Angwana ana
Nnoongo Bina Makakala na Mwanalim-
belele nga nyumba jabe.
23 Kilambo chenie kipaligwije kumuliki
lichoba andaje mwei, gambu kibumo cha
Nnoongo kikipe ndaa nu lumuli lu kilambo
chenie nga Mwanalimbelele.
24 Bandu ba padunia batyanga mundaa
jakwe na akangwana ba padunia baleta
kipato chabe mwenio.
25 Milyango ji kilambo chenie jijigalig-
waje machoba goa, gambu kubeje kilo
mwenio.
26 Kibumo ni ipato ya bandu boa
badunia iletigwa mwenio.
27 Nambu kibije ngu chachoa chikibi
kichapu chikipakujingila mukilambo che-
nie, andaje mundu jwajoa jwakamu ilebe
yaoni andaje uwangi aijingije mwenio.
Nambu baba tu abaandikigwe maina gabe
mukitabu cha bwomi cha Mwanalim-
belele.

22

Mache agapanga bwomi

1 Penia mpakachi jukumbengu nganaya
lukemba lwa mache ga bwomi lu-
nakung'ala andi lindala, gaboka pikitebu
chutawala cha Nnoongo na Mwanalim-
belele,
2 panakati nakati ja ndela ngolongwa
jikilambo. Kila kingonu chi lukemba ubi
nkongo gwa bwomi gupambika ngoko aina
komi na ibena kwa mwei. Na maamba
ga nkongo gwenio nga ntela gu kulamia
bandu banga Akayahudi.
3 Kubeje kilebe nhwilo gwagwoa mu
kilambo chenie.
Gambu kitebu chutawala cha Nnoongo
na cha Mwanalimbelele kiba mwenio, na
akapakachi bakwe bammegelela jwombe.
4 Mabukubona kumio jakwe, na liina
lyakwe liba liandikigwe muibongi yabe.
5 Kubeje kilo kabele ni bipalaje lumuli
kabele andaje lichoba, gambu Angwana
ana Nnoongo bamulakila, nangweto
bitawala machoba goa pangapela.

Kuika kabele kwa Yesu

6 Penia mpakachi jukumbengu nganen-
gela, “Malobe ganga nga ga kweli na
gukuaminika. Angwana ana Nnoongo
abalongalea akalondoli kulenga nhwalo
gwabe kupete Uhuke jwabe, bankin-
gite mpakachi jwabe jukumbengu bal-
ayange akapakachi babe bapadunia ilebe
eibakupitila kingobu tu.
7 “Mpenikie! Ndenda kuika. Mbaya
ojwaagabala malobe gu ulondoli
agaandikigwe mu kitabu chenje.”
8 Ne nana Yohana, nanibona nu kuijoa
ilebe yenie. Kuboka pu kuibona nu kuijoa,
ngang'we pamakongono ga mpakachi
ju kumbengu kupala kung'ongalela,
ojwanaya ile yene.
9 Nambu jwombe nganenge, “Makaten-
daje yene! Ne napakachi najinu na ba
akanunabinu akalondoli na bandu boa
abagaagabala malobe agabi mu kitabu
chenje. Munng'ongalela Nnoongo.”
10 Kabe nganenge, “Makagaiyaje mal-
obe gu ulondoli agabi mu kitabu chenje,
gambu kingobu chenie kibandakile.
11 Manneke ojwabi mmabaja ajendeke
nu ubaja gwakwe na ojwabi nchapu ajen-
dekea kube nchapu. Jwakamwa gambone
agunhwalali Nnoongo ajonjeke kamwa
gambone, na ojwabi chwapi ajendeke
kube chwapi.”
12 “Mpenakie!” Alenga Yesu. “Nhika
chokwe! Pamwe na hupo yambakumpe
kila mundu tela ni itendwa yakwe.
13 Ne nakutumbula ku ilebe yoa nu
kujomolela ku ilebe yoa, kindumbutumbu
nu kupela jwandumbula ilebe yoa nu
kuilenganikia ilebe yoa.”
14 Mbaya abapula ngobo yabe, gambu
benia nga abapaligwa kuujendele nkongo
gwa bwomi, nu kujingi kunnyini kukupete
milyango jakwe.
15 Nambu panja ibi imbwa, akaabe na
akangongola na akakomi na abagongale
inyago na boa abapala kulonge uwangi.
16 “Ne nana Yesu, nankingite mpakachi
jwango achalakiche ilebe yenje kukikuta
cha bandu abunhwamini Kilisto. Ne ngi ki-
belei chu lungolo lwa Daudi. Ne lutondwa
olung'ala lu kindabi.”
17 Uhuke jwa Nnoongo na Ajumbo
balenge, “Nhwike.” Kila mundu jwajoa
alenge, “Nhwike.” Juna nyota aike, na jwa-
pala, agatole mache ga bwomi pangalepa.

Kujomolela

18 Ne nachalakicha boa abajoa mal-
obe gu ulondoli gi kitabu chenje, mundu
jwajoa andajonjakie chachoa mu ilebe
yenje, Nnoongo apakunnyonjeke mipengui
ejiandikigwe mu kitabu chenje.
19 Anda mundu aboite lilobe kuboka
mulondoli gu kitabu chenje, Nnoongo
apakuboya lipungu lya jwenio mu nkongo
gwa bwomi, na mu kilambo cha chwapi,
ilebe ilengigwe mu kitabu chenje.
20 Yesu jwaekwile kweli jilebe yenje
achalakicha kulenga, “Elo, ndenda kuika.”
Unhyo. Nhwike Angwana ana Yesu!
21 Upeele gwa Angwana ana Yesu ube
pamwe na bandu ba Nnoongo boa. Unhyo.